SANGO MALAMU NDENGE BAKÒMÁ NA

MATIÉ

Liyebisi ya ebandeli

Matié alandi makambo nyonso oyo Marko akòmaki[a].

- Mateya ya Yoane Mobatisi; batisimo ya Yezu; zabolo amekaki Yezu na esobe (3,1–4,11).
- Mosala ya Yezu na Galilé: azalaki koteya bato, pe kobikisa bato ya maladi. Abandi koyebisa bayekoli na ye ndenge akokufa pe akosekwa; bongo alongwe na Galilé akei na Yeruzalem (4,12–20,34).
- Na Yeruzalem, Yezu asalaki kaka poso moko. Tango asekwaki, amimonisaki na bayekoli, na Galilé (21–28).

Kasi mokanda ya Matié ekeseni pe mingi ná oyo ya Marko.

1) Na ebandeli ya mokanda na ye, ayebisi makambo mingi oyo etali bakoko ya Yezu, mbotama pe bomwana na ye (1–2); yango elakisi 'tè Nzambe akokisi bilaka oyo apesaká na bileko eleká: Yezu azali Mokonzi oyo bazalaki kozela po ábikisa ekolo na ye; azali "Emanuel", elakisi: Nzambe azali na biso.

2) Matié asangisi maloba ya Yezu na masolo mitano ya milai:

- Mateya na likolo ya ngomba: yango ezali kolakisa ndenge bato basengeli kondima bokonzi ya Nzambe (5–7).
- Ndenge bayekoli basengeli kosakola sango ya bokonzi ya Nzambe (10).
- Sekelé ya bokonzi ya Nzambe: epesami na masapo sambo oyo ezali kolakisa 'tè bokonzi yango elingi koya, kutu esi'ekómi, atako ezalaki komonana nanu té (13).
- Bizaleli oyo ebongi na Mboka ya Nzambe (18).
- Ndenge basengeli kozela bokonzi ya Nzambe (24–25).

Nyonso wana ezali kolakisa 'tè Yezu azali Mokonzi oyo amemeli bato na ye bokonzi ya Nzambe; azali pe Moteyi oyo apesi bango batoli po bákóma bato ya Mboka ya Nzambe, pe bákoka kopanza sango na yango epai ya bato nyonso.

---

a Mokanda oyo euti na nani? Tala na makasa ya liboso.

Bakoko ya Yezu
(Luka 3,23–38)

1 [1] Yezu Kristo azali moto ya libota ya David pe ya Abraham.
Tala bakombo ya bakoko na ye. [2-6a] Kobanda na Abraham tii
na mokonzi David, ezalaki: Abraham, Izaak, Jakob, Yuda ná
bandeko na ye. Sima na bango: Peres ná Zera (mama na bango
ezalaki Tamar), Hesron, Ram, Aminadab, Nashon, Salma, Booz
(mama na ye ezalaki Rahab), Obed, Jesé, pe mokonzi David.
6b-11 Kobanda na David tii tango bamemaki bato ya Yuda
na boumbu na *Babilone, ezalaki: David, Salomon (mama na ye
ezalaki mwasi ya Uriya), Roboam, Abiya, Asa, Jozafat, Yoram,
Azarya, Yotam, Akaz, Ezekiya, Manasé, Amon, Yoshiya, pe
Yoyakin ná bandeko na ye.
12-16 Kobanda na boumbu tii tango Yezu abotamaki, ezalaki:
Yoyakin, Shaltiel, Zorobabel, Abiud, Eliakim, Azor, Sadok,
Akim, Eliud, Eleazar, Matan, Jakob, pe Jozef oyo abalaki Maria.
Maria nde moto abotaki Yezu. Ye azali *Kristo, Mobikisi
bazalaki kozela.
17 Bongo kobanda na Abraham tii na David, mabota elandanaki
mbala zomi na minei. Kobanda na David tii na tango bamemaki
bato ya Yuda na boumbu na Babilone, mabota elandanaki mbala
zomi na minei. Pe kobanda tango wana tii na mbotama ya Kristo,
mabota elandanaki mbala zomi na minei.

Ndenge Yezu abotamaki
(Luka 2,1–7)

18 Yezu Kristo abotamaki boye: Mama na ye Maria azalaki
mwana mwasi oyo Jozef aponaki po ábala ye. Kasi liboso 'tè
báfanda ndako moko, Maria azwaki zemi na nguya ya *Molimo
Mosantu. [19] Mobali na ye Jozef azalaki moto malamu, pe alingaki
ásambwisa ye té na miso ya bato; akanaki 'tè átika ye kasi áyebisa
moto moko té. [20] Tango azalaki kokanisa boye, anjelu ya Nkolo
abimeli ye na *ndoto, pe alobi na ye: "Jozef mwana ya David,
kobanga kobala Maria té, pamba té zemi oyo azali na yango, euti
na nguya ya *Molimo Mosantu. [21] Akobota mwana mobali pe
okopesa ye kombo Yezu[a]. Ezali ye nde moto akobikisa bato na
ye na masumu na bango."
22 Makambo wana nyonso esalamaki po na kokokisa maloba
oyo Nkolo alobaká na monoko ya profete na ye: [23] "Elenge mwasi
oyo ayebi nzoto ya mobali té akozwa zemi, akobota mwana

---

a 1.21 Kombo Yezu (na ebré: Yeshua, Jozué) elakisi: Nkolo abikisaka.

mobali, pe bakopesa mwana yango kombo Emanuel, elakisi:
Nzambe azali na biso[b]."
24 Tango Jozef alamuki na pongi, asali se ndenge anjelu ya
Nkolo alakisaki ye, pe abali Maria. 25 Kasi ayebaki nzoto na ye
té tii tango abotaki; bongo Jozef apesi mwana kombo Yezu.

Banganga-minzoto bayei kotala Yezu

2 1 Yezu abotamaki na Betleem, na region ya Yuda, na tango
ya mokonzi Erode. Kaka na mikolo wana banganga oyo
batalaka minzoto balongwe na mboka na bango na epai moi
ebimaka, pe bakómi na Yeruzalem. 2 Batuni bato: "Wapi mokonzi
ya Bayuda oyo auti kobotama? Tomonaki monzoto na ye na epai
moi ebimaka, pe toyei kokumisa ye."
3 Tango mokonzi Erode ayoki boye, akómi motema likolo, ye
ná bato nyonso ya Yeruzalem. 4 Abengi bakonzi ya banganga-
Nzambe pe balakisi-Mibeko, bongo atuni bango epai wapi *Mesia
asengeli kobotama. 5 Bango bazongiseli ye: "Na Betleem, na
region ya Yuda. Pamba té profete ya Nzambe akòmaká boye: 6 'Yo
Betleem, mabelé ya Yuda, ozali mboka ya pamba té na kati ya
ba-vile ya Yuda. Ya solo, mokonzi monene akobima epai na yo,
oyo akotambwisa ekolo na ngai Israel[d].' "
7 Bongo Erode abengisi banganga na mayele po bato báyeba
té, pe atuni bango tango nini monzoto emonanaki. 8 Na sima
atindi bango na Betleem, alobi: "Bókende pe bótuna malamu po
na mwana. Bongo soki bomoni ye, bóya koyebisa ngai po ngai pe
nákende kokumisa ye."
9 Awa bayoki maloba ya mokonzi bakei. Na mbala moko
bamoni monzoto oyo bamonaki na epai moi ebimaka; yango
ebandi kokende liboso na bango, tii etelemi na likolo ya ndako
oyo mwana azalaki. 10 Bayoki esengo mingi, tango bamoni monzoto
wana. 11 Bakoti na ndako pe bamoni mwana, ná mama na ye Maria.
Bafukami pe bakumisi mwana. Bafungoli biloko na bango, bapesi
ye makabo oyo: or, malasi ya kotumba ná mafuta ya mire. 12 Na
sima Nzambe alobeli bango na *ndoto 'tè bázonga lisusu epai ya
Erode té; bongo bazongi na mboka na bango na nzela mosusu.

Bakimi na Ejipte

13 Tango banganga bakei, na sima anjelu ya Nkolo abimeli
Jozef na *ndoto, pe alobi na ye: "Telema, kamata mwana ná
mama na ye; kima na Ejipte, pamba té Erode azali koluka mwana
po áboma ye. Fanda kuna tii tango nakoloba na yo 'tè zonga." 14 Kaka

---

b 1.23 Ezaya 7,14.
d 2.6 Mikaya 5,1.

na butu wana Jozef atelemi; akamati mwana ná mama na ye, pe
akei na bango na Ejipte. 15 Afandaki kuna tii mokolo Erode
akufaki. Makambo wana esalamaki po na kokokisa maloba oyo
Nkolo alobaká na monoko ya profete na ye: "Nabengi mwana na
ngai álongwa na Ejipte[e]."

Babomi bana mike

16 Tango Erode amoni 'tè banganga bakosi ye, asiliki penza.
Atindi basoda na Betleem pe na bamboka ya pembeni, po
bákende koboma bana mibali nyonso oyo bazalaki na mbula
mibale, ná baoyo bakokisi nanu yango té. Asalaki boye pamba té
atangaki mikolo oyo elekaki banda tango banganga bamonaki
monzoto. 17 Nyonso wana esalamaki ndenge profete Jeremya
alobaká: 18 "Makelele ezali kongala na mboka Rama; bazali kolela
pe kosala matanga. Ezali Rashel moto azali kolela bana na ye;
aboyi bálongola ye mawa, po bana na ye bakufi[f]."

Balongwe na Ejipte

19 Tango Erode akufi, anjelu ya Nkolo abimeli Jozef na
*ndoto na Ejipte, 20 alobi na ye: "Telema, kamata mwana ná
mama na ye, pe zonga na mboka Israel, pamba té bato oyo
bazalaki koluka koboma mwana basi'bakufi."
21 Jozef atelemi, akamati mwana ná mama na ye pe akei na mboka
Israel. 22 Kasi tango ayoki 'tè Arkelaus akómi mokonzi ya Yuda na
esika ya tata na ye Erode, Jozef abangaki kokende kuna. Nzokande
Nzambe alakisi ye na ndoto ndenge asengeli kosala, bongo akei
na region ya Galilé, 23 pe afandi na mboka moko kombo na yango
Nazaret. Makambo wana esalamaki po na kokokisa maloba oyo
baprofete balobaká po na Yezu: "Bakobenga ye moto ya Nazaret."

Mateya ya Yoane Mobatisi
(Mark 1,1–8; Luka 3,1–18; Yo 1,19–28)

3 1 Sima ya bambula, Yoane Mobatisi akendeki na esobe ya
Yuda, pe abandaki kosakola boye: 2 "Bóbongola mitema,
pamba té Nzambe alingi kotia bokonzi na ye sik'oyo." 3 Yoane
azali moto oyo profete Ezaya alobaká: "Moto moko azali kobelela
na kati ya esobe: 'Nkolo alingi koya! Bóbongisela ye nzela;
bósalela ye nzela moko ya kitoko![g]'"
4 Yoane azalaki kolata elamba basalá na ba-pwale ya shamó,
pe mokaba ya poso ya nyama na loketo. Azalaki kolia kaka

---

e 2.15 Ozé 11,1.
f 2.17 Jer 31,15.
g 3.3 Ezaya 40,3.

Kiyungulu ya Bayuda

makonko ná mafuta ya nzoi. [5] Bato ya Yeruzalem, ná bato nyonso
ya region ya Yuda pe ya bapembeni ya mai ya Yordan, bazalaki
kokende epai na ye. [6] Bazalaki kondima masumu na bango na miso
ya bato nyonso, pe Yoane azalaki kobatisa bango na mai ya Yordan.
7 Tango Yoane amoni 'tè *ba-Farizé ná *ba-Sadusé ebele
bazali koya epai na ye po ábatisa bango, abandi koloba na bango
boye: "Bino banyoka oyo! Nani apesi bino mayele ya kokima
kanda ya Nzambe oyo ezali koya? [8] Bósala makambo oyo ezali
kolakisa 'tè bosi'bobongoli mitema. [9] Bótika komiloba bino na
bino 'tè: 'Mabe moko té ekoki kokweela biso, pamba té Abraham
azali koko na biso.' Nalobi na bino: Nzambe akoki kobongola
mabanga oyo, ékóma bana ya Abraham. [10] Basi'babongisi epasola
po na kokata misisa ya banzete; nzete nyonso oyo ebotaka mbuma
ya malamu té, bakokata yango pe bakobwaka yango na móto.
[11] Ngai nazali kobatisa bino na mai pamba po bóbongola mitema;
kasi moto oyo akoya sima na ngai akobatisa bino na *Molimo
Mosantu pe na móto. Ye azali na nguya koleka ngai; nakoki ata
kutu kolongola ye sapatu té. [12] Asimbi kiyungulu po na koyungula
matiti oyo esangani ná *mbuma[h]; akobomba *blé, kasi akotumba
matiti na móto oyo ekufaka té."

---

h 3.12 Mesia akosala lokola moto oyo azali kolongola mbuma na elanga na ye.

Yoane abatisi Yezu
(Mark 1,9–11; Luka 3,21–22)

13 Mokolo moko Yezu autaki na Galilé pe ayaki penepene
ya Yordan; akómi epai ya Yoane po ázwa batisimo. 14 Kasi
Yoane alingaki kobatisa ye té, alobi na ye: "Yo nde moto osengeli
kobatisa ngai, bongo ozali koya epai na ngai!" 15 Kasi Yezu
azongiseli ye: "Po na sik'oyo, sala kaka. Pamba té esengeli
tókokisa makambo nyonso Nzambe alingaka." Bongo Yoane
andimi.
16 Tango Yezu asilisi kozwa batisimo, abimi na mai. Kaka na
tango wana Likolo efungwani; amoni *Molimo ya Nzambe akiti
lokola pijon pe ayei kofanda likolo na ye. 17 Mongongo moko euti
na Likolo elobi: "Oyo azali *Mwana na ngai ya bolingo; nasepeli na
ye mingi."

Zabolo ameki Yezu
(Mark 1,12–13; Luka 4,1–13)

4 1 Na sima *Molimo amemi Yezu na esobe po zabolo ámeka
ye. 2 Mikolo tuku minei mobimba Yezu aliaki té; bongo ayoki
nzala. 3 Zabolo apusani penepene na ye pe alobi: "Soki ozali
*Mwana ya Nzambe, loba na mabanga oyo ébongwana bilei." 4 Kasi
Yezu azongisi: "Moto akoki kobikela kaka na biloko ya kolia té,
kasi azalaka na posa ya nyonso oyo Nzambe alobaka[i]."
5 Bongo zabolo amemi ye na vile ya bosantu; atii ye likolo ya
Ndako ya Nzambe, 6 pe alobi na ye: "Soki ozali Mwana ya
Nzambe, ómibwaka na se. Pamba té ekòmamá boye: 'Nzambe
akotinda ba-anjelu na ye po na yo. Bakoyamba yo na maboko na
bango, po ótuta likolo na libanga té[j].' " 7 Kasi Yezu azongiseli ye:
"Ekòmamá lisusu na Mikanda: 'Komeka Nkolo, Nzambe na yo
té[k].' "
8 Zabolo amemi ye lisusu na likolo ya ngomba moko ya molai
penza, amonisi ye bamboka nyonso ya mokili, pe lokumu ya
bakonzi na yango. 9 Alobi na ye: "Nakopesa yo nyonso wana soki
ofukameli ngai pe okumisi ngai." 10 Bongo Yezu alobi na ye:
"*Satan, longwa! Ekòmamá boye: 'Fukamela Nkolo Nzambe na
yo, pe salela bobele ye[l].' "
11 Sima zabolo atiki Yezu, bongo ba-anjelu bayei epai na ye
pe babandi kosalela ye.

---

i 4.4 Zong 8,3.
j 4.6 Bzb 91,11–12.
k 4.7 Zong 6,16.
l 4.10 Zong 6,13.

Yezu abandi mosala na Galilé
(Mark 1,14–15; Luka 4,14–15)

12 Tango Yezu ayoki 'tè batii Yoane Mobatisi na boloko, akei
na Galilé. 13 Alongwe na Nazaret pe akei kofanda na Kafarnaum,
vile oyo ezali penepene ya lak ya Galilé, na mabelé ya Zebulon
pe ya Neftali. 14 Esalamaki bongo po na kokokisa maloba profete
Ezaya alobaká: 15 "Mabelé ya Zebulon pe ya Neftali[m], epai ya
ebale, na ngambo ya Yordan. Galilé, mboka ya bato bayebi
Nzambe té! 16 Bato oyo bafandi na kati ya molili bamoni moi
ya solo! Baoyo bakangamá na molili ya somo, moi engengeli
bango[n]."
17 Banda tango wana Yezu abandi kosakola boye: "Bóbongola
mitema, pamba té Nzambe alingi kotia bokonzi na ye sik'oyo."

Yezu abengi bayekoli minei
(Mark 1,16–20; Luka 5,1–11)

18 Tango Yezu azalaki kotambola penepene ya lak ya Galilé,
amoni baluki-mbisi mibale, kulutu ná leki, Simon (oyo babengaka
Piere) pe ndeko na ye André, bazalaki kobwaka monyama na
mai. 19 Yezu alobi na bango: "Bólanda ngai. Bokozala lisusu
baluki-mbisi té; nakokómisa bino baluki ya bato." 20 Na mbala
moko batiki minyama na bango pe balandi Yezu.
21 Tango alongwe wana, amoni lisusu bato mibale, kulutu ná
leki, Jake ná Yoane, bana ya Zebedé. Bafandaki na kati ya bwatu
esika moko ná tata na bango Zebedé, pe bazalaki kobongisa
minyama. Yezu abengi bango. 22 Na mbala moko batiki bwatu ná
tata na bango, pe balandi ye.
23 Yezu atambolaki na Galilé mobimba. Azalaki koteya na
bandako ya losambo, pe kosakola Sango Malamu 'tè Nzambe akotia
bokonzi na ye na mokili; bongo abandaki pe kobikisa bato nyonso
oyo bazalaki na maladi ya ndenge na ndenge. 24 Sango na ye
epanzanaki tii na region mobimba ya Sirie, pe bamemeli ye bato
bazalaki na maladi ya ndenge na ndenge: bato bazalaki na milimo
mabe, baoyo bazalaki na maladi ya ndeke, pe bato bakufá makolo.
Yezu abikisi bango. 25 Bato ebele babandaki kolanda ye, bautaki na
Galilé, na Bamboka Zomi, na Yeruzalem, na Yuda, pe na ngambo
ya Yordan.

---

m 4.14 Lokola mabelé ya Zebulon pe ya Neftali ezalaki mosika na epai ya likolo, bato ya kuna bazalaki kotosa mibeko ya bokoko malamu penza té.

n 4.16 Ezaya 8,23–9,1.

Yezu ateyi likolo ya ngomba

5 [1] Tango Yezu amoni bato ebele wana, amati likolo ya ngomba
pe afandi. Bayekoli na ye bapusani pembeni na ye, [2] pe abandi
koteya bango boye:

Esengo ya solo

(Luka 6,20–23)

[3] "Esengo na baoyo batiaka mitema bobele na Nzambe;
bango bazali bato ya mboka na ye.
[4] Esengo na baoyo bazali kolela;
Nzambe akolongola bango mawa.
[5] Esengo na baoyo bazali na mitema ya boboto;
bango bakozwa mboka oyo Nzambe alakaká.
[6] Esengo na baoyo balukaka kosala bolamu;
Nzambe akotondisa bango na bolamu.
[7] Esengo na baoyo bayokelaka bato mawa;
Nzambe akoyokela bango pe mawa.
[8] Esengo na baoyo bazali na mitema pembe;
bango bakomona Nzambe.
[9] Esengo na baoyo bayeelaka bato boboto;
Nzambe akobenga bango bana na ye.
[10] Esengo na baoyo banyokwamaka po basalaka malamu;
bango bazali bato ya mboka ya Nzambe.

11 "Esengo na bino soki bafingaka bino, soki banyokolaka
bino po bozali bayekoli na ngai, soki bakoselaka bino makambo
ya ndenge na ndenge. [12] Bósepela! bózala na esengo, po lifuta
monene ezali kozela bino na Likolo. Pamba té baprofete oyo
bazalaká liboso, banyokolaki bango kaka ndenge wana."

Mungwa ná mwinda

(Mark 9,50; Luka 14,34–35)

13 "Bino bozali na kati ya bato lokola mungwa. Soki mungwa ebungisi elengi, ndenge nini bakoki kokómisa yango elengi? Ezali lisusu na mosala té. Babwakaka yango na libanda pe banyataka yango.

14 "Bino bozali na kati ya bato lokola mwinda. Mboka oyo
batòngá na likolo ya ngomba ekoki kobombama té. [15] Soki bapelisi
mwinda, babombaka yango na se ya katini té, kasi batiaka yango
likolo ya mesa, po éngengisa bato nyonso oyo bazali na kati ya
ndako. [16] Yango wana bosengeli kongenga liboso ya bato lokola
mwinda, po bámona bolamu oyo bozali kosala, pe bákumisa Tata
na bino ya Likolo."

Mateya po na Mibeko

17 "Bókanisa té 'tè nayei po na koboma Mibeko ya Moize pe
mateya ya baprofete. Nayei po náboma yango té, kasi po na
kokokisa yango. 18 Nalobi na bino, ya solo: tii tango Likolo na se
ekolimwa, bakoki kolongola eloko moko té na Mibeko, ata letre
ya moke, ata mwa ndambo na yango; liboso makambo nyonso
esengeli kosalama. 19 Yango wana, moto oyo aboyaka kotosa ata
mobeko ya moke, pe alakisaka bato mosusu básala bongo, akozala
moto ya suka na mboka ya Nzambe. Kasi moto oyo atosaka
Mibeko pe ateyaka bato mosusu básala bongo, akozala moto ya
liboso na mboka ya Nzambe. 20 Nalobi na bino: Bóluka kotosa
Nzambe koleka balakisi-Mibeko ná ba-Farizé; soki té bokoki
kokóma bato ya mboka na ye té."

Mateya po na kanda

21 "Boyoki 'tè balobaká na bakoko boye: 'Koboma moto té;
oyo abomi moto, básambisa ye na bazuzi.' 22 Kasi ngai nalobi na
bino: moto nyonso oyo ayokeli ndeko na ye kanda, básambisa ye
na bazuzi. Oyo alobi na ndeko na ye: 'Zoba!' básambisa ye na
Likita-Monene ya banganga-Nzambe; pe oyo alobi na ndeko na
ye: 'Yo ozali na liboma!' ebongi bátinda ye na lifelo. 23 Soki ozali
kokende na mesa ya Nzambe po na kopesa ye *libonza, pe oyei
kokanisa 'tè ozali na likambo ná ndeko na yo, 24 tika libonza na
yo pembeni ya mesa ya mabonza, pe kende liboso koyokana ná
ndeko na yo; bongo na sima zonga pe pesa libonza na yo na
Nzambe.

25 "Soki moto afundi yo, pe bozali kokende epai ya zuzi, sala
noki po bóyokana tango bozali nanu na nzela. Soki té moto yango
akopesa yo na maboko ya zuzi, bongo zuzi akotinda yo epai ya
basoda po bábwaka yo na boloko. 26 Nalobi na bino, ya solo:
okobima na boloko té tii tango okofuta nyongo nyonso."

Mateya po na mwasi ya bato

27 "Boyoki 'tè balobaká boye: 'Kotambola na mwasi ya bato
té.' 28 Kasi ngai nalobi na bino: soki moto atali mwasi ya bato po
na kolula ye, asi'atamboli na ye na motema. 29 Soki ozali kokweya
na masumu po na liso na yo ya mobali, longola yango pe bwaka
yango mosika! Ebongi malamu ólongola ndambo moko ya nzoto,
esika 'tè nzoto mobimba ékende na lifelo. 30 Soki ozali kokweya
na masumu po na liboko na yo ya mobali, kata yango pe bwaka
yango mosika! Ebongi malamu ólongola ndambo moko ya nzoto
na yo, esika 'tè nzoto mobimba ékende na lifelo."

Mateya po na koboma libala
(Mat 19,9; Mark 10,11–12; Luka 16,18)

31 "Balobaká lisusu boye: 'Soki moto aboyi mwasi na ye, ápesa
ye mokanda ya koboma libala.' 32 Kasi ngai nalobi na bino: moto
nyonso oyo akoboya mwasi na ye, longola bobele soki Mibeko
ezali kopekisa 'tè bábalana té, ezali lokola atindi mwasi na ye
ásala kindumba. Pe moto oyo akobala mwasi ya ndenge wana
azali kosala kindumba."

Mateya po na kokata seleka

33 "Boyoki lisusu 'tè balobaká na bakoko boye: 'Kokata seleka
ya lokuta té. Kasi sala makambo oyo olakaki tango okataki seleka
na miso ya Nkolo.' 34 Kasi ngai nalobi na bino: bókata seleka ata moke
té. Ézala na kombo ya Likolo, po ezali Kiti ya bokonzi ya Nzambe;
35 to na kombo ya mabelé, po ezali esika Nzambe atiaka makolo
na ye; to na kombo ya Yeruzalem, po ezali mboka ya Mokonzi
monene. 36 Kokata seleka ata moke té po na motú na yo, pamba
té okoki kokómisa suki na yo pembe té to mwindu. 37 Bólobaka
kaka 'Ezali bongo', to 'Ezali bongo té'. Makambo nyonso oyo
babakisaka na maloba wana, eutaka na Monguna ya Nzambe."

Mateya po na kozongisa mabe
(Luka 6,29–30)

38 "Boyoki 'tè balobaká boye: 'Soki moto atoboli yo liso, yo
pe tobola ye liso; pe soki alongoli yo lino, yo pe longola ye lino.'
39 Kasi ngai nalobi na bino: soki moto asali yo mabe, kozongisela
ye mabe té. Soki moto abeti yo mbata na litama, pesa ye litama
mosusu. 40 Soki moto alingi kofunda yo na tribinal po ázwa
shemize na yo, pesa ye pe kazaka na yo. 41 Soki moto atindi yo
na makasi po ómemela ye kilo mwa moke, yo mema yango mosika.
42 Soki moto asengi yo eloko, pesa ye; soki alingi kodefa eloko
epai na yo, defisa ye."

Kolinga banguna
(Luka 6,27–28, 32–36)

43 "Boyoki 'tè balobaká boye: 'Bólinga baninga na bino, pe
bóyina banguna na bino.' 44 Kasi ngai nalobi na bino: bólingaka
banguna na bino, bósambelaka po na bato oyo banyokolaka bino.
45 Soki bongo, bokozala penza bana ya Tata na bino ya Likolo.
Pamba té ye angengisaka moi na ye na bato ya mabe pe na bato
ya malamu; anokisaka mbula epai ya bato oyo basalaka malamu
pe epai ya baoyo basalaka mabe. 46 Soki bozali kolinga kaka bato
oyo balingaka bino, lifuta nini Nzambe akopesa bino? Ata bato

ya mobulu basalaka kaka ndenge wana! 47 Soki bopesaka mbote
kaka na bandeko na bino, wana bosali likambo ya kokamwa? Té!
Ata baoyo bayebi Nzambe té basalaka kaka ndenge wana! 48 Bózala
bato ya kokoka, ndenge Tata na bino ya Likolo azali ya kokoka.”

Mateya po na kosalisa bato bakelelá

6 1 “Bókeba na ndenge bosalelaka Nzambe. Bósalelaka ye na
miso ya bato té po bámonaka bino; soki té bokozwa lifuta té
epai ya Tata na bino ya Likolo.
2 “Bongo, tango ozali kosalisa bato bakelelá, kotia makelele té
po bato bámona yo. Bato ya lokuta basalaka ndenge wana na ndako
ya losambo to na balabala, po bato bákumisa bango. Nalobi na bino,
ya solo: basi’bazwi lifuta na bango. 3 Kasi yo, tango ozali kosalisa
bato bakelelá, sala na ndenge ’tè ata moninga na yo ya motema
ámona yango té, 4 po makabo na yo ézala ya kobombama. Bongo
Tata na yo oyo amonaka makambo ebombamá, akopesa yo lifuta.”

Mateya po na kosambela
(Luka 11,2–4)

5 “Tango bozali kosambela, bózala lokola bato ya lokuta té! Bango
balingaka kotelema na bandako ya losambo pe na ba-balabala
po na kosambela, po bato nyonso bámona bango. Nalobi na bino, ya
solo: basi’bazwi lifuta na bango. 6 Kasi yo, soki olingi kosambela,
kota na ndako na yo, kanga yango, sambela Tata na yo oyo azali
komonana té. Bongo Tata na yo oyo amonaka makambo ebombamá,
akopesa yo lifuta.
7 “Tango bozali kosambela, bóloba maloba mingi té ndenge
bato oyo bayebi Nzambe té basalaka. Bango bakanisaka ’tè Nzambe
akoyokela bango soki bazali koloba mingi. 8 Bólanda bango té.
Liboso ’tè bóbanda kosenga ye, Tata na bino asi’ayebi eloko nini
bozali na yango posa. 9 Tala ndenge bino bosengeli kosambela:
‘Tata na biso ya Likolo,
Kombo na yo ézala na lokumu;
10 bokonzi na yo éya;
nyonso yo olingi ésalama awa na se
ndenge esalamaka na Likolo.
11 Pesa biso lelo bilei oyo ekoki;
12 limbisa biso mabe tosali yo,
lokola biso pe tolimbisi mabe basali biso;
13 kotika Monguna ámeka biso té,
kasi bikisa biso na mabe.
[Po bokonzi, nguya pe lokumu
ezali ya yo seko. Amen.]’
14 “Pamba té soki bolimbisi bato mabe oyo basalaki bino, Tata

na bino ya Likolo akolimbisa bino pe. 15 Kasi soki boboyi
kolimbisa bato mabe oyo basalaki, Tata na bino akolimbisa pe
masumu na bino té."

Mateya po na komilalisa nzala

16 "Tango bozali komilalisa *nzala, bókómisa bilongi mawa-mawa
té ndenge bato ya lokuta basalaka. Bakangaka bilongi po bato nyonso
bámona 'tè bamilalisi nzala. Nalobi na bino, ya solo: basi'bazwi
lifuta na bango. 17 Kasi yo, soki omilalisi nzala, sukola elongi na yo;
bongisa suki na yo, 18 po bato báyeba té 'tè omilalisi nzala; moto
akoyeba yango kaka Tata na yo oyo azali komonana té. Bongo
Tata na yo oyo amonaka makambo ebombamá, akopesa yo lifuta."

Kobomba bomengo na Likolo
(Luka 12,33–34)

19 "Bónduka bomengo na mokili oyo té. Awa na mokili bapese
eliaka yango, biloko ebebaka, pe bamiyibi babukaka bandako po
na koyiba. 20 Kasi bóbomba bomengo na Likolo, epai ya Nzambe.
Kuna bapese eliaka yango té, biloko ebebaka té, pe bamiyibi
babukaka bandako té po na koyiba. 21 Pamba té esika bomengo
na yo ezali, motema na yo pe ezali kuna."

Kotala malamu
(Luka 11,34–36)

22 "Miso ya moto ezali lokola mwinda; yango moto emonisaka
yo. Soki miso na yo ezali malamu, okomona polele penza; 23 kasi soki
ezali mabe, okozala na molili, okomona eloko té. Se bongo, soki
motema na yo ekómi molili, molili yango ekozala makasi koleka."

Nzambe ná mbongo
(Luka 16,13)

24 "Moto moko té akoki kosalela bakonzi mibale. Soki azali
koyina moko, akolinga mosusu; soki azali kotosa moko, akoboya
mosusu. Bokoki kosalela Nzambe té soki bozali baumbu ya mbongo."

Kotia mitema na Nzambe
(Luka 12,22–31)

25 "Yango wana nalobi na bino: bómitungisaka té na komitunaka
soki bokolia nini, soki bokomela nini to pe soki bokolata nini. Bomoi
eleki bilei té? Nzoto eleki bilamba té? 26 Bótala bandeke! Yango
ekonaka té, ekongolaka bambuma na bilanga té, pe ebombaka
yango té; nzokande Tata na bino ya Likolo moto aleisaka yango.
Bino boleki yango na tina té? 27 Ata bomitungisi boni, nani na
kati na bino akoki kobakisa mokolo moko na bomoi na ye?

28 "Bongo tina nini bozali komitungisa po na bilamba? Bótala
ndenge ba-flere ekolaka na esobe! Yango emonaka pasi ya
mosala té, pe etòngaka bilamba té. [29]Kasi nalobi na bino: ata
Salomon, moto ya bomengo penza, alataki malamu té lokola
ba-flere wana. [30]Bókanisa: matiti oyo ezali lelo na esobe, lobi
bakoki kotumba yango na móto. Bongo soki Nzambe alatisaka
yango boye, akoki pe kolatisa bino té? Po na nini bondimi na
bino ezali moke?

31 "Bómitungisaka té po na komituna: Tokolia nini? Tokomela
nini? Tokolata nini? [32]Kaka baoyo bayebi Nzambe té bato
bamitungisaka po na koluka biloko wana nyonso. Pamba té Tata na
bino ya Likolo ayebi 'tè bozali na posa na yango. [33]Bólukaka liboso
kokóma bato ya mboka na ye pe kosala makambo ye alingaka,
bongo ye akopesa bino biloko mosusu nyonso. [34]Bómitungisa té po
na makambo ekoya lobi; lobi ekozala na makambo na yango.
Mokolo na mokolo ezali na pasi ekoki na yango."

Kotala bizaleli ya bato té
(Luka 6,37–38,41–42)

7 [1]"Bótala bizaleli ya bato té; soki té Nzambe pe akotala
bizaleli na bino. [2]Pamba té Nzambe akotala bino ndenge
bino botalaka bato; pe akosala bino mabe to malamu, kaka
ndenge bino bosalaka bango. [3]Po na nini ozali kotala mwa-lititi
oyo ekoti na liso ya ndeko na yo? Nzokande ozali na nzete na
liso na yo moko, kasi ozali komona yango té. [4]Ozali koloba na
ndeko na yo: 'Tika nálongola yo mwa-lititi oyo ekoti yo na liso.'
Ndenge nini okoki koloba bongo? Na liso na yo moko nzete ezali,
kasi ozali kokipé yango té. [5]Moto ya lokuta! Longola liboso nzete
oyo ezali na liso na yo, bongo okomona malamu po na kolongola
mwa-lititi oyo ezali na liso ya ndeko na yo.

6 "Bópesa biloko ya bosantu na bambwa té, soki té bakozonga
po báswa bino; bóbwaka bapauni na bino liboso ya bangulu té,
soki té bakonyata yango."

Kosenga, koluka, pe kobeta porte
(Luka 11,9–13)

7 "Bósenga pe bokozwa; bóluka pe bokomona; bóbeta porte
bongo bakofungolela bino. [8]Pamba té moto nyonso oyo asengaka,
azwaka; moto nyonso oyo alukaka, amonaka; pe moto nyonso oyo
abetaka porte, bafungolelaka ye. [9]Nani na kati na bino akoki
kopesa mwana na ye libanga, soki asengi ye bilei? [10]Nani akoki
kopesa ye nyoka, soki asengi ye mbisi? [11]Soki bino bato ya mabe,
boyebi kopesa biloko ya malamu na bana na bino, tembe té, Tata
na bino ya Likolo akopesa bino biloko eleki malamu, soki bosengi ye.

12 "Nyonso oyo bolingaka 'tè básala bino, bino pe bósala
yango na bato mosusu. Wana ezali tina ya mibeko ya Moize pe
ya mikanda ya baprofete."

Porte ya moke
(Luka 13,24)

13 "Bókota na porte ya moke. Pamba té porte ya kokotela na
mboka ya bato bakufá libela ezali monene, pe nzela oyo ememaka
bato kuna ezali pasi té; yango wana bato mingi balandaka yango.
14 Kasi porte ya kokotela na mboka ya bato bazali na bomoi ezali
moke, pe nzela oyo ememaka bato kuna ezali kaká; yango wana
bato mingi balandaka yango té."

Nzete ná mbuma na yango
(Luka 6,43–44)

15 "Bókeba na baprofete ya lokuta! Bayaka epai na bino na
poso ya bameme, kasi na mitema na bango bazali bankoi;
balingaka kolia bino. 16 Bokoyeba bango na misala na bango. Na
nzete ya sende babukaka mbuma ya vinu té. Pe na nzete ya nzube
bazwaka mbuma ya figi té. 17 Nzete ya malamu ebotaka mbuma
ya malamu; kasi nzete ya mabe ebotaka mbuma ya mabe. 18 Nzete
ya malamu ekoki kobota mbuma ya mabe té; pe nzete ya mabe
ekoki kobota mbuma ya malamu té. 19 Nzete nyonso oyo ebotaka
mbuma ya malamu té, bakataka yango pe babwakaka yango na
móto. 20 Boye, po na koyeba baprofete ya lokuta, bótala misala
na bango."

Nayebi bino té
(Luka 13,25–27)

21 "Ezali té baoyo balobaka na ngai: 'Mokonzi, Mokonzi' nde
bakokóma bato ya mboka ya Nzambe; kasi bobele bato oyo
basalaka makambo Tata na ngai ya Likolo alingaka. 22 Mokolo
nakoya kosambisa bato, bato mingi bakoloba na ngai: 'Mokonzi,
Mokonzi, oyebi té? Na kombo na yo tosakolaki maloba euti na
*Molimo ya Nzambe. Na kombo na yo tolongolaki milimo mabe.
Na kombo na yo tosalaki makamwisi ebele.' 23 Kasi ngai nakoloba
na bango: 'Nayebi bino té! Bino bozalaki kotosa Nzambe té,
bólongwa liboso na ngai!' "

Bandako mibale
(Luka 6,47–49)

24 "Yango wana, moto nyonso oyo ayoki mateya na ngai pe
atosi yango, akozala lokola moto ya mayele oyo atòngi ndako na
ye likolo ya mabanga. 25 Mbula ebeti, mai etondi, mopepe makasi

eleki pe ebeti na ndako wana; kasi ndako ekwei té, po batòngaki
yango likolo ya mabanga. [26] Kasi moto nyonso oyo ayoki mateya
na ngai pe atosi yango té, akozala lokola moto moko ya zoba oyo
atòngi ndako na ye likolo ya zelo. [27] Mbula ebeti, mai etondi,
mopepe makasi eleki pe ebeti na ndako wana; ndako ekwei, yango
nyonso ebukani."

Bokonzi ya Yezu

28 Tango Yezu asilisi koloba, bato nyonso bakamwaki penza
po na ndenge ye azalaki koteya. [29] Pamba té ye azalaki koteya
lokola balakisi-Mibeko té; kasi lokola moto azali na bokonzi.

Yezu abikisi moto ya maladi ya maba
(Mark 1,40–45; Luka 5,12–16)

8 [1] Tango Yezu azalaki kokita ngomba, bato ebele balandi ye.
[2] Moto moko azalaki na maladi ya maba ayei epai na ye,
afukameli ye, pe alobi: "Mokonzi, soki olingi, okoki kobikisa
ngai." [3] Yezu atandi liboko, asimbi ye, pe alobi: "Nalingi yango;
bika!" Kaka na tango wana, maladi na ye ya maba esili. [4] Bongo
Yezu alobi na ye: "Yoka malamu! Koloba likambo oyo na moto té,
kasi kende komilakisa na nganga-Nzambe, pe pesa *libonza ndenge
Moize atindá; boye bato nyonso bakomona 'tè obiki solo."

Yezu abikisi mosali ya mokonzi ya basoda
(Luka 7,1–10)

5 Tango Yezu azalaki kokota na Kafarnaum, mokonzi moko ya
basoda ya Rome ayei epai na ye, pe abondeli ye boye: [6] "Mokonzi,
mosali na ngai alali na ndako, azali lisusu koningana té, pe azali
koyoka pasi mingi penza." [7] Yezu alobi na ye: "Nakokende
kobikisa ye." [8] Kasi mokonzi ya basoda azongisi: "Mokonzi, ngai
nazali Moyuda té. Ndenge nini ókota na ndako na ngai? Loba
kaka liloba moko, bongo maladi ekotosa yo pe mosali na ngai
akobika. [9] Pamba té ngai pe natosaka bakonzi na ngai; nazali
pe na basoda oyo batosaka ngai. Soki nalobi na moko: 'Kende',
akei; soki nalobi na mosusu: 'Yaka', ayei; pe soki natindi mosali
na ngai: 'Sala mosala oyo', asali yango." [10] Tango Yezu ayoki
bongo, akamwe pe alobi boye na bato oyo bazalaki kolanda ye:
"Nazali koloba na bino, ya solo: Nanu namoná bondimi ya ndenge
oyo té na Israel. [11] Nalobi na bino: bato mingi bakolongwa na epai
moi ebimaka pe na epai elalaka; bakoya kokota na mboka ya
Nzambe, pe bakozala kolia na feti esika moko ná Abraham, Izaak
pe Jakob. [12] Kasi baoyo basengelaki kozala bato ya mboka ya
Nzambe bakobwaka bango libanda na molili, esika balelaka pe
baliaka mino." [13] Bongo Yezu alobi na mokonzi ya basoda: "Kende

Banyama ya zamba ezali na mabulu na yango

na yo; makambo ondimi esalami." Pe mosali na ye abikaki kaka
na tango wana.

Yezu abikisi bato ya maladi
(Mark 1,29–34; Luka 4,38–41)

14 Yezu akendeki na ndako ya Piere, akuti bokilo ya Piere ya
mwasi alali na mbeto, azalaki na fievre. 15 Yezu asimbi ye na
liboko; fievre esili, atelemi pe abandi kosalela ye. 16 Tango pokwa
ekómi, bamemeli Yezu bato mingi bazalaki na milimo mabe. Yezu
agangeli milimo mabe pe abimisi yango; abikisi pe bato nyonso
ya maladi. 17 Ndenge wana akokisaki makambo profete Ezaya
alobaká: "Ye amemaki mokumba ya bapasi na biso, pe alongolaki
maladi na biso[o]."

Baoyo balingi kolanda Yezu
(Luka 9,57–62)

18 Awa Yezu amoni bato ebele bazali kotondana epai na ye,
alobi: "Tókatisa ngambo". 19 Kaka na tango wana, molakisi-Mibeko
moko ayei epai na ye pe alobi: "Moteyi, nakolanda yo epai nyonso

---

o 8.17 Ezaya 53,4.

okokende." 20 Yezu azongiseli ye: "Banyama ya zamba ezali na
mabulu na yango, bandeke ezali na ba-zala na yango, kasi ngai
*Mwana ya Moto nazali na esika ya kolala té." 21 Moyekoli na ye
mosusu alobi na ye: "Mokonzi, liboso pesa ngai nzela nákende
kokunda tata na ngai." 22 Yezu azongiseli ye: "Landa ngai. Tika
bato bakufá bákundana bango na bango."

Yezu alembisi mopepe ná mbonge
(Mark 4,35–41; Luka 8,22–25)

23 Yezu akoti na bwatu pe bayekoli na ye bakei ná ye. 24 Na
mbala moko mopepe moko ya makasi eleki na lak, bongo mai
ebandi kokota na bwatu. Kasi Yezu alalaki pongi. 25 Bayekoli
bapusani pe balamusi ye, balobi: "Mokonzi, bikisa biso, tolingi
tókufa!" 26 Yezu azongiseli bango: "Po na nini bozali kobanga?
Bondimi na bino ezali moke." Bongo atelemi pe agangeli mopepe
ná mai, pe kimia penza ezongi. 27 Bango nyonso bakamwe pe
balobi: "Moto oyo azali nani? Ata mopepe ná mai ezali kotosa
ye!"

Yezu abikisi bato mibale ya milimo mabe
(Mark 5,1–20; Luka 8,26–39)

28 Tango Yezu akómi na ngambo ya lak, na mabelé ya Gadará,
bato mibale bayei epai na ye, bautaki na simetiere. Milimo mabe
ekotelaki bango, pe bazalaki kotomboka mingi; yango wana bato
bazalaki kokoka koleka na nzela wana té. 29 Bato wana babandi
koganga: "*Mwana ya Nzambe, biso na yo likambo nini? Oyei
awa po na kotungisa biso lelo? Tango na biso ekoki nanu té."
30 Nzokande bangulu ebele ezalaki kolia mwa mosika[p]. 31 Milimo
mabe ebondeli Yezu boye: "Soki olingi kobengana biso, tinda
biso tókende kokota na bangulu wana." 32 Yezu alobi na bango:
"Bókende kokota." Milimo mabe ebimi na bato wana pe ekei
kokota na bangulu. Na mbala moko bangulu nyonso elongwe
likolo ya ngomba; ekei kokweya na kati ya lak pe edindi na
mai.

33 Bato bazalaki kokengela bangulu bakimi, bakei na mboka
moko ezalaki pembeni. Kuna bayebisi makambo nyonso, pe
ndenge esalamaki na bato oyo bazalaki na milimo mabe. 34 Bongo
bato nyonso ya mboka wana babimi po na kokutana na Yezu;
tango bamoni ye, basengi ye álongwa na mabelé na bango.

---

p 8.30 Bayuda bazalaki komona bangulu lokola banyama ya mbindo.

Yezu abikisi moto akufá makolo
(Mark 2,1–12; Luka 5,17–26)

9 1 Yezu akoti na bwatu, akati lisusu ngambo pe akei na mboka
na ye[r]. 2 Bamemeli ye moto moko akufá makolo, alali na
mbeto. Tango Yezu amoni bondimi na bango, alobi na moto
akufá makolo: “Mwana na ngai, tia molende! Nalimbisi masumu
na yo.” 3 Balakisi-Mibeko mosusu babandi kolobana bango na
bango: “Moto oyo azali kotsiola Nzambe.” 4 Yezu ayebaki makanisi
na bango, alobi: “Po na nini bozali na makanisi ya mabe boye na
mitema na bino? 5 Soki nalobi na ye ‘Nalimbisi masumu na yo’,
to pe nalobi ‘Telema pe tambola’, nini eleki pasi? 6 Kasi nalingi
bóyeba ’tè ngai *Mwana ya Moto nazali na bokonzi ya kolimbisa
masumu awa na mokili.” Bongo alobi na moto akufá makolo:
“Telema, kamata mbeto na yo pe zonga na ndako!” 7 Moto wana
atelemi pe akei na ndako na ye. 8 Tango bato bamoni boye,
babangi mingi penza, pe bapesi Nzambe mersi po akabeli bato
bokonzi ya ndenge oyo.

Yezu abengi Matié
(Mark 2,13–17; Luka 5,27–32)

9 Yezu alongwe kuna, pe tango azalaki koleka na nzela, amoni
moto moko, kombo na ye Matié, afandi na biro oyo bafutaka
mpaku. Yezu alobi na ye: “Landa ngai!” Matié atelemi pe alandi ye.
10 Tango Yezu azalaki kolia na ndako ya Matié, bafutisi-mpaku
ná bato ya masumu ebele bazalaki na mesa esika moko ná ye pe
bayekoli na ye. 11 Awa *ba-Farizé bamoni bongo batuni bayekoli
na ye: “Po na nini moteyi na bino azali kolia esika moko ná
bafutisi-mpaku pe bato ya masumu?” 12 Yezu ayoki yango pe
alobi: “Bato oyo bazali na nzoto malamu balukaka monganga té,
kasi bobele bato ya maladi nde balukaka monganga. 13 Bókende
koyekola tina ya makambo oyo ekòmamá na Mikanda: ‘Bótika
*kozikisela ngai banyama, kasi bóyokela bato mawa[s].’ Pamba té
nayaki kobenga bato ya malamu té, kasi bobele bato ya masumu.”

Yezu ayeeli bato makambo ya sika
(Mark 2,18–22; Luka 5,33–39)

14 Bayekoli ya Yoane Mobatisi bayei epai ya Yezu pe batuni
ye: “Biso ná ba-Farizé tomilalisaka *nzala mbala mingi. Po na
nini bayekoli na yo basalaka bongo té?” 15 Yezu azongiseli bango:
“Bato bafandi na feti ya libala bakoki kozala na mawa té, tango

---

r 9.1 Ezali vile ya Kafarnaum.
s 9.13 Ozé 6,6.

moto oyo abali azali esika moko ná bango. Kasi mokolo ezali,
bakolongola mobali na kati na bango, bongo baoyo bazalaki na
feti, bakobanda komilalisa nzala.
16 “Moto moko té akoki kokamata kitendi ya elamba ya sika
po ábamba elamba ya kala, pamba té kitendi wana ekopasola
elamba ya kala pe lidusu ekokóma monene. 17 Bakoki kotia vinu
ya sika na basaki ya kala té[t]; soki basali bongo, basaki ekopasuka,
vinu ekopanzana pe basaki wana ekokufa. Batiaka vinu ya sika
na basaki ya sika, po bábatela nyonso mibale malamu.”

Mwana ya mokonzi moko ya Bayuda
Mwasi moko asimbi elamba ya Yezu
(Mark 5,21–43; Luka 8,40–56)

18 Awa Yezu azalaki kolobela bango makambo oyo, mokonzi
moko ya Bayuda ayei kofukamela ye, pe alobi: “Mwana na ngai ya
mwasi akufi kaka sik’oyo. Kasi yaka kotiela ye liboko pe akobika.”
19 Yezu atelemi pe alandi tata wana. Bayekoli na ye pe bakei na ye.
20 Mwasi moko azalaki na maladi ya kobima makila, esali mbula
zomi na mibale. Ayei na sima ya Yezu, pe asimbi ye na songe ya
elamba, 21 pamba té akanisaki ’tè: “Soki nasimbi ye ata na elamba,
nakobika.” 22 Kasi Yezu abaluki, amoni ye pe alobi: “Tia molende,
mwana na ngai, bondimi na yo ebikisi yo.” Na mbala moko mwasi
yango abiki.
23 Yezu akómi na ndako ya mokonzi wana. Tango amoni bato
bazali kobeta miziki po na ebembe, pe bamosusu bazali kotia
makelele mingi, 24 alobi: “Bóbima, mwana akufi té, kasi alali pongi.”
Bango babandi koseka ye. 25 Yezu abimisi bango nyonso, akoti
na ndako, asimbi mwana yango na liboko, pe ye atelemi. 26 Sango
yango epanzanaki bipai nyonso na mboka wana.

Yezu abikisi bato mibale bakufá miso

27 Yezu alongwe kuna. Awa azalaki koleka na nzela, bato
mibale bakufá miso balandi ye pe bazalaki koganga boye: “Mwana
ya David, yokela biso mawa!” 28 Tango Yezu akómi na ndako,
bato wana bakufá miso bayei penepene na ye, pe Yezu atuni
bango: “Bondimi na mitema ’tè nakoki kosala bongo?” Bango
bazongiseli ye: “Ee, Mokonzi.” 29 Bongo Yezu asimbi miso na
bango pe alobi: “Ésalama po na bino ndenge bondimi.” 30 Pe miso
na bango efungwami. Yezu apekisi bango makasi: “Bókeba, moto
moko té áyeba makambo oyo!” 31 Kasi bango bakei pe bapanzi
sango ya Yezu bipai nyonso na mboka wana.

---

t 9.17 Ata lelo Bayuda pe bato mosusu ya pembeni batiaka vinu na
kati ya basaki oyo esalamá na poso ya nyama.

Yezu abikisi baba

32 Tango balingaki kokende, bamemeli Yezu baba moko oyo
azalaki na molimo mabe. 33 Yezu abengani molimo mabe, bongo
baba wana abandi koloba. Bato nyonso bakamwe pe balobi:
"Nanu tomoná likambo ya boye té na Israel!" 34 Kasi *ba-Farizé
balobi: "Ezali mokonzi ya milimo mabe moto apesi ye makasi ya
kobengana milimo mabe!"

Yezu ayokeli bato mawa

35 Yezu atambolaki na bamboka nyonso ya minene ná ya mike.
Azalaki koteya na bandako ya losambo, pe kosakola Sango Malamu
'tè Nzambe alingi kotia bokonzi na ye. Abikisaki lisusu bato bazalaki na
maladi ya ndenge na ndenge. 36 Ayokaki mawa mingi na motema, po
na ebele ya bato oyo azalaki komona; pamba té balembaki pe bazalaki
lisusu na makasi té, lokola bameme ezangi mobokoli. 37 Bongo alobi
na bayekoli na ye: "Bambuma ebele etondi na elanga, kasi bato ya
kobuka yango bazali mingi té. 38 Bóbondela Kolo ya elanga átinda
bato mingi ya mosala po báya kosala na elanga na ye."

Bantoma zomi na mibale
(Mark 3,13–19; Luka 6,12–16)

10 1 Yezu abengi bayekoli na ye zomi na mibale, pe apesi
bango nguya ya kobengana milimo mabe pe ya kobikisa
maladi ya ndenge na ndenge. 2 Tala bakombo ya bantoma zomi
na mibale: ya liboso Simon (oyo babengaka Piere) ná ndeko na
ye André; Jake ná ndeko na ye Yoane, bana ya Zebedé; 3 Filipe
ná Bartelemi; Toma ná Matié mofutisi-mpaku; Jake mwana ya
Alfé pe Tadé. 4 Simon, oyo azalaki liboso moto ya lingomba ya
Baweli-Lipanda, pe Yudas Iskariot, oyo atekaki Yezu.

Yezu atindi bantoma zomi na mibale
(Mark 6,7–13; Luka 9,1–6)

5 Yezu atindi bato wana zomi na mibale pe apesi bango
mitindo oyo: "Bókende na bamboka ya bapaya té; bókota pe na
ba-vile ya Samarie té[u]. 6 Kasi bókende bobele epai ya bato ya
Israel, pamba té bakómi lokola bameme oyo ebungá. 7 Tango
bozali kokende, bósakola boye: 'Nzambe alingi kotia bokonzi na
ye sik'oyo.' 8 Bóbikisa bato ya maladi ná bato ya maba; bósekwisa
bato bakufá; bóbengana milimo mabe. Bozwi biloko ya ofelé;
bópesa pe ya ofelé. 9 Bómema ata ebende moko té ya mbongo
na ba-poshe na bino; 10 bókamata saki té po na mobembo, to

---

u 10.5 Bayuda bazalaki komona bato ya Samarie lokola bapaya.

ba-shemize mibale, to sapatu, to pe nzete. Moto oyo asalaka,
esengeli bápesa ye bilei.
11 “Soki bokómi na mboka moko ya monene to ya moke, bóluka
moto ya malamu; pe bófanda epai na ye tii mokolo bokolongwa na
mboka yango. 12 Soki bokoti na ndako moko, bópesa mbote na
boboto nyonso. 13 Soki bato ya ndako wana bazali malamu, bakozwa
boboto likolo na bino; kasi soki bazali malamu té, bakozwa eloko
té. 14 Bongo soki baboyi koyamba bino pe balingi koyoka maloba na
bino té, bóbima na ndako to na mboka wana, pe bópupola makolo
po bómema pusiere ya mboka yango epai mosusu té. 15 Nalobi na
bino, ya solo: mokolo Nzambe akokata makambo ya bato, bango
bakozwa etumbu eleki oyo ya Sodome pe Gomore[v].”

Minyokoli ekoya
(Mark 13,9–13; Luka 21,12–17)

16 “Bóyoka malamu: natindi bino lokola bameme na kati ya
bankoi. Yango wana, bózala mayele lokola banyoka; pe bózala
bato ya kimia lokola ba-pijon. 17 Bókeba na bato. Bakomema bino
epai ya bazuzi, pe bakobeta bino fimbu na bandako na bango ya
losambo. 18 Likolo na ngai, bakobanda komema bino epai ya
batambwisi ya ba-vile pe bakonzi ya bikolo, po bóyebisa bango
sango na ngai; boye bato oyo bayebi Nzambe té bakoyoka yango.
19 Bongo tango bakomema bino, bóbanga té po na makambo
bosengeli koloba; tango wana makambo ya koloba ekobima yango
moko. 20 Bino té bato bokoloba yango, kasi *Molimo ya Tata na
bino moto akolobisa bino.
21 “Bato bakoteka bandeko na bango; batata bakotekisa bana
na bango; pe bana bakotombokela batata po bábomisa bango.
22 Bato nyonso bakoyina bino po na kombo na ngai; kasi moto
oyo akokanga motema tii na suka, akobika. 23 Soki banyokoli bino
na mboka moko, bókima na mboka mosusu. Nalobi na bino, ya
solo: bokosilisa koleka na bamboka nyonso ya Israel té, liboso ’tè
ngai *Mwana ya Moto náya.
24 “Moyekoli aleki molakisi na ye té; mosali aleki mokonzi na ye
té. 25 Moyekoli asengeli kosepela soki akokani ná molakisi na ye; pe
mosali asengeli kosepela soki akokani ná mokonzi na ye. Lokola
bapesi ngai kombo *Satan, bakopesa bino bakombo oyo eleki
mabe; pamba té ngai nazali na kati na bino lokola shef ya fami.”

Moto basengeli kobanga
(Luka 12,2–7)

26 “Yango wana bóbanga bato té! Mokolo ezali, makambo

---

v 10.15 Eband 18,20–19,28.

nyonso oyo ebombamá ekomonana polele; pe makambo ya sekelé
ekoyebana. 27 Oyo nazali koloba na bino na molili, bóloba yango
na moi; pe oyo nazali koloba na bino na sekelé, bótambola na
ba-balabala po bósakola yango. 28 Bóbanga bato té! Bango babo-
maka nzoto, kasi bakokaka koboma molimo té. Bóbangaka kaka
Nzambe oyo akoki kobwaka molimo ná nzoto mbala moko na
lifelo. 29 Batekaka bandeke ya mike na talo moke penza. Ezali
boye té? Kasi moko té na kati na yango ekweyaka na se, soki
Tata na bino alingi té. 30 Po na bino ezali se bongo. Ata suki na
bino, Nzambe asi'atangá yango nyonso. 31 Yango wana bóbanga
té! Bino bozali na tina, koleka ebele ya bandeke ya mike!"

Kondima to koboya Yezu
(Luka 12,8–9)

32 "Moto nyonso oyo akondima ngai na miso ya bato, ngai pe
nakondima ye na miso ya Tata na ngai ya Likolo. 33 Kasi oyo
akowangana ngai na miso ya bato, ngai pe nakowangana ye na
miso ya Tata na ngai ya Likolo."

Boboto té, kasi bitumba
(Luka 12,49–53; 14,25–27)

34 Bókanisa té 'tè nayeeli bato boboto; nayeeli bango boboto
té, kasi bitumba. 35 Nayei po na kokabola mwana mobali ná tata
na ye, mwana mwasi ná mama na ye; pe mwasi ya mwana ná
bokilo na ye ya mwasi. 36 Ya solo, banguna ya bato ekozala bobele
bandeko na bango moko.
37 "Moto oyo alingaka tata to mama na ye koleka ngai, akoki
kozala moto na ngai té; oyo alingaka mwana na ye ya mobali to ya
mwasi koleka ngai, akoki kozala moto na ngai té. 38 Oyo aboyi
komema kuruze na ye pe kolanda ngai, akoki kozala moto na ngai
té. 39 Moto oyo alingaka kobatela bomoi na ye, akobungisa yango; kasi
oyo akobungisa bomoi na ye likolo na ngai, akozwa yango lisusu."

Lifuta
(Mark 9,41)

40 "Moto oyo ayambi bino, ayambi penza ngai moko; pe oyo
ayambi ngai, ayambi penza Moto oyo atindi ngai. 41 Moto oyo ayambi
profete po azali profete, akozwa lifuta oyo Nzambe akopesa na
baprofete; pe oyo ayambi moto ya malamu po ye azali malamu,
akozwa lifuta oyo Nzambe akopesa na bato ya malamu. 42 Nalobi na
bino, ya solo: moto oyo ayambi ata mwana moke po azali moyekoli
na ngai, pe apesi ye kopo ya mai ya malili, akozanga lifuta té."

Yoane Mobatisi atindi bato epai ya Yezu
(Luka 7,18–35)

11 1 Tango Yezu asilisi kopesa bayekoli na ye zomi na mibale
mibeko wana, alongwe kuna po ákende koteya pe kosakola
na bamboka ya pembeni.
2 Yoane Mobatisi azalaki na boloko pe ayoki sango ya misala
ya Kristo. Bongo atindeli ye bayekoli na ye mosusu 3 po bákende
kotuna ye: "Ozali moto oyo asengeli koya, to tosengeli kozela
moto mosusu?" 4 Yezu azongiseli bango: "Bókende koloba na
Yoane makambo oyo boyoki pe bomoni: 5 bato bakufá miso
bakómi komona; bato bakufá matoi bakómi koyoka; bato bakufá
makolo bakómi kotambola; bato bazali na maladi ya maba
babandi kobika; bato bakufá babandi kosekwa; pe bato ya mawa
babandi koyoka Sango Malamu[w]. 6 Esengo mingi na moto oyo atii
tembe té po na ngai."
7 Awa bayekoli ya Yoane bakei, Yezu abandi kotuna bato po
na Yoane: "Bokendeki kotala nini na esobe? Mwa-nzete oyo
mopepe ezali koningisa? Té! 8 Bongo bokendeki kuna po na nini?
Po na kotala moto moko oyo alati bilamba ya kitoko? Té! Po
bato balataka bilamba ya kitoko bafandaka na bandako ya
bakonzi. 9 Bongo bokendeki kotala nani? Profete? Ee, bokendeki
kotala profete. Ya solo, nalobi na bino: ye aleki kutu profete.
10 Pamba té Yoane azali moto oyo bakòmá boye: 'Nzambe alobi:
Tala, natindi ntoma na ngai liboso na yo, po na kobongisela yo
nzela[x].' 11 Nalobi na bino, ya solo: na kati ya bato nyonso Nzambe
asalá, moko té aleki Yoane Mobatisi. Kasi na kati ya bato ya
mboka ya Nzambe, moto ya suka aleki ye. 12 Banda tango Yoane
Mobatisi azalaki kosakola tii lelo, Nzambe azali kotia bokonzi na
ye; kasi banguna na ye bazali koboya, bazali kutu konyokola bato
po bándima yango té. 13 Pamba té liboso 'tè Yoane áya, Mibeko
ya Moize pe baprofete nyonso bazalaki koyebisa 'tè Nzambe
akotia bokonzi na ye. 14 Bóndima to bóndima té, Yoane azali
Eliya oyo balobaka 'tè akoya. 15 Moto azali na matoi, áyoka!
16 "Kasi bato ya lelo bakokani ná banani? Bakokani ná bana
mike bafandi na zando, pe bazali koloba na baninga na bango:
17 'Tobeteli bino miziki, bobini té! Toyembeli bino banzembo ya
mawa, boleli té!' 18 Pamba té Yoane ayaki, azalaki komilalisa
*nzala, bongo babandaki koloba po na ye: 'Azali na ndoki'. 19 Ngai
*Mwana ya Moto nayei, nazali kolia pe komela; bongo balobi:
'Bótala moto oyo, azali kokanisa kaka kolia pe kolangwa; azali

---

w 11.5 Ezaya 35,5–6.
x 11.10 Mal 3,1.

moninga ya bafutisi-mpaku pe bato ya masumu!' Kasi mayele ya
Nzambe ezali komonana solo na misala na ye."

Ba-vile oyo eboyi kondimela Yezu
(Luka 10,13–15)

20 Bongo Yezu abandi kogangela ba-vile esika ye asalaki
makamwisi ebele, po bato ya ba-vile yango babongolaki mitema
té. 21 Alobi: "Mawa na yo, vile ya Korazine! Mawa na yo, vile ya
Betsaida! Pamba té soki makamwisi oyo nasalaki epai na bino
ésalamaka na Tir pe Sidon[y], mbele bato ya kuna balingaki kolata
basaki pe kopakola potopoto, po na kolakisa 'tè babongoli
mitema! 22 Yango wana nalobi na bino: mokolo Nzambe akosa-
mbisa bato, etumbu na bino ekoleka ya Tir ná ya Sidon. 23 Pe yo
Kafarnaum, okanisi 'tè okomata tii na Likolo? Té! Okokita tii na
mboka ya bato bakufá! Pamba té soki makamwisi oyo nasalaki
epai na yo ésalamaka na Sodome, mbele yango elingaki kozala
tii lelo. 24 Yango wana, nalobi na yo: mokolo Nzambe akosambisa
bato, etumbu na yo ekoleka ya Sodome!"

Bóya epai na ngai po bópema
(Luka 10,21–22)

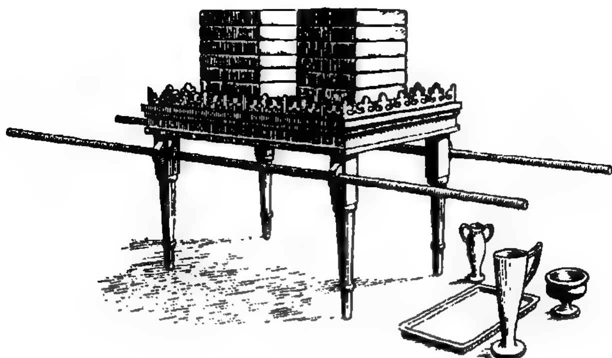
25 Na tango wana Yezu alobi: "Ee Tata, Nkolo ya Likolo na
se, napesi yo mersi po obombi makambo oyo na bato ya mayele
pe na bato bayekolá, kasi olakisi yango na bato pamba. 26 Ya solo,
Tata, olingaki ésalama bobele ndenge wana.
27 "Tata na ngai apesi makambo nyonso na maboko na ngai.
Moto moko té ayebi ngai; bobele Tata moto ayebi ngai *Mwana
na ye. Moto moko té ayebi Tata, bobele ngai Mwana moto nayebi
ye, ná baoyo nalingi kolakisa bango Tata.
28 "Bóya epai na ngai, bino nyonso oyo bozali komona pasi
pe bolembi na mikumba; ngai moto nakosalisa bino po bókoka
kopema. 29 Pamba té nazali moto ya motema malamu pe ya
boboto. Bózala basali na ngai pe bóya kozwa mayele epai na ngai;
bongo bokokoka kofanda na kimia. 30 Kosalela ngai ezali pasi té,
pe mokumba na ngai ezali kilo té."

Yezu azali Mokonzi ya Mokolo ya Kopema
(Mark 2,23–28; Luka 6,1–5)

12 1 Mokolo moko, Yezu azalaki koleka na bilanga ya *blé;
ezalaki Mokolo ya Kopema. Bayekoli na ye bayoki nzala,
bongo babandi kobuka blé pe kolia yango. 2 Awa *ba-Farizé
bamoni boye, balobi na Yezu: "Tala, bayekoli na yo bazali kosala

---

y 11.21 Bato ya ba-vile wana bazalaki Bayuda té.

Mesa ya kotiela Nzambe mapa

makambo epekisamá na Mokolo ya Kopema!” 3 Yezu azongiseli
bango: “Bino botangi nanu té makambo David asalaká, tango ye
ná bato na ye bazalaki na nzala? 4 Akotaki na Ndako ya Nzambe,
bongo ye ná bato na ye baliaki mapa oyo batielaki Nzambe[z].
Nzokande bakokaki kolia yango té, pamba té kaka banganga-
Nzambe bato bakoki kolia mapa wana. 5 Nanu botangi Mibeko
ya Moize té? Ekòmamá ’tè banganga-Nzambe oyo basalaka na
Ndako ya Nzambe na Mokolo ya Kopema, basalaka lisumu té
atako babukaka mobeko ya Mokolo ya Kopema. 6 Nalobi na bino:
makambo bozali komona awa eleki Ndako ya Nzambe. 7 Pamba té
ekòmamá boye: ‘Bótika *kozikisela ngai banyama, kasi bóyokelaka
bato mawa[a]’. Soki boyebaki yango, mbele bolingaki kokweisa bato
oyo té; bango basali ata mabe moko té. 8 Pamba té ngai *Mwana
ya Moto nazali Mokonzi ya Mokolo ya Kopema.”

Yezu abikisi moto akufá liboko
(Mark 3,1–6; Luka 6,6–11)

9 Yezu alongwe esika yango pe akei na ndako ya losambo.
10 Kuna ezalaki na moto moko akufá liboko. Bato oyo bazalaki
wana baluki nzela ya kofunda Yezu; bongo batuni ye: “Mibeko
na biso epesaka nzela ya kobikisa moto na Mokolo ya Kopema
to té?” 11 Yezu azongiseli bango: “Soki moto moko na kati na bino
azali kaka na meme moko, pe soki meme ekwei na libulu na

---

z 12.4 1 Sam 21,1–6.
a 12.7 Ozé 6,6.

Mokolo ya Kopema, akoki kobimisa yango té? 12 Nzokande moto
aleki meme! Boye Mibeko na biso ezali kopesa nzela ya kosala
bolamu na Mokolo ya Kopema." 13 Bongo Yezu alobi na moto wana:
"Tanda liboko na yo!" Ye atandi yango, pe ekómi malamu lokola
liboko na ye mosusu. 14 Ba-Farizé babimi na ndako ya losambo
pe bakei kosala likita po na koluka nzela ya koboma Yezu.

Yezu azali "Mosali ya Nkolo"

15 Tango Yezu ayoki makambo yango, alongwe na esika wana,
pe bato ebele balandi ye. Abikisi bato nyonso ya maladi, 16 kasi
apekisi bango 'tè bápanza sango na ye té. 17 Esalamaki bongo po na
kokokisa makambo profete Ezaya alobaká: 18 "Nzambe alobi: Tala
mosali na ngai oyo naponá; nalingi ye pe nazali na esengo po
na ye. Napesi ye *Molimo na ngai, po áyebisa bikolo makambo
ngai nalingi. 19 Akoswana na moto té; akotombola mongongo té;
akolobaloba pe na balabala té. 20 Lititi oyo elembá akobuka yango
té; mwinda oyo elingi kokufa akoboma yango té. Na ndenge wana
akolongisa makambo ya bosembo; 21 pe bato ya bikolo nyonso
bakotiela ye mitema[b]."

Bafundi Yezu 'tè azali na molimo mabe
(Mark 3,22–30; Luka 11,14–23)

22 Bamemelaki Yezu moto moko azalaki na molimo mabe; ye
azalaki baba pe akufá miso. Yezu abikisi ye; bongo abandi koloba
pe komona. 23 Bato nyonso bakamwe penza pe batunani: "Oyo
*Mwana ya David té?" 24 Tango *ba-Farizé bayoki bongo, balobi:
"Moto oyo azali kobengana milimo mabe bobele po *Satan,
mokonzi ya milimo mabe, apesi ye nguya." 25 Kasi Yezu ayebaki
makanisi na bango, bongo alobi na bango: "Soki bato ya mboka
moko bakabwani bango na bango, mboka na bango ekokufa. Soki
bato ya vile moko to ya libota moko bakabwani, bakoki kozala
malamu té. 26 Bongo soki Satan abengani moto na ye, azali nde
kobebisa bokonzi na ye moko; ndenge nini bokonzi na ye ekoki
koumela? 27 Bino bolobi 'tè mokonzi ya milimo mabe moto apesi
ngai nguya ya kobengana milimo mabe; kasi nani moto apesaka
bato na bino nguya ya kobengana yango? Bato na bino bango
moko nde bazali kokweisa bino. 28 Ngai nabenganaka milimo
mabe na makasi ya *Molimo ya Nzambe; elakisi 'tè Nzambe
asi'abandi kotia bokonzi na ye na kati na bino.

29 "Moto oyo alingi kokota na ndako ya elombe po áyiba
biloko na ye, asengeli liboso kokanga elombe wana na singa; na
sima akoki koyiba biloko na ye nyonso.

---

b 12.21 Ezaya 42,1–4.

30 "Moto oyo alandaka ngai té, azali koboya ngai; pe oyo
asalisaka ngai té po na kosangisa bato, azali kopanza bango.
31 Nalobi na bino: Bato nyonso oyo basali masumu pe batsioli
Nzambe, bakoki kozwa bolimbisi; kasi oyo atsioli *Molimo
Mosantu akoki kozwa bolimbisi té. 32 Moto oyo atsioli ngai,
*Mwana ya Moto, akoki kozwa bolimbisi; kasi oyo atsioli *Molimo
Mosantu akoki kozwa bolimbisi té, ézala na tango azali na bomoi
to sima ya liwa na ye."

Nzete ná mbuma na yango
(Luka 6,43–45)

33 "Soki bokoni nzete ya malamu, bokozwa mbuma ya
malamu; soki bokoni nzete ya mabe, bokozwa mbuma ya mabe.
Pamba té bayebaka nzete na mbuma na yango. 34 Bino banyoka!
Lokola bozali bato mabe, ndenge nini bokoki koloba makambo
ya malonga? Moto nyonso abimisaka makambo oyo etondi na
motema na ye. 35 Moto malamu abimisaka makambo ya malamu
oyo ezali na motema na ye; moto mabe abimisaka makambo ya
mabe oyo ezali na motema na ye. 36 Nalobi na bino: mokolo
Nzambe akokata makambo ya bato, akosambisa bango po na
maloba nyonso ya pamba-pamba oyo ebimaka na minoko na
bango. 37 Maloba na yo nde moto ekolongisa yo to ekokweisa
yo."

Ba-Farizé basengi elembo
(Mark 8,11–12; Luka 11,29–32)

38 Bongo balakisi-Mibeko mosusu ná *ba-Farizé balobi na Yezu:
"Moteyi, tolingi ólakisa biso elembo moko." 39 Yezu azongiseli
bango boye: "Ndenge nini bato oyo bazali kosenga elembo! Bazali
bato mabe pe batosaka Nzambe té. Nzambe akolakisa bino kaka
elembo moko: oyo ya profete Jonas. 40 Pamba té ndenge Jonas
asalaki mikolo misato na libumu ya mbisi ya monene[d], se bongo
pe ngai *Mwana ya Moto nakosala mikolo misato na se ya mabelé.
41 Mokolo Nzambe akokata makambo ya bato, bato ya Ninive bakoya
kofunda bino, po bango babongolaki mitema tango bayokaki
maloba ya Jonas[e]. Kasi ngai oyo nazali awa, naleki Jonas. 42 Mokolo
Nzambe akokata makambo ya bato, mokonzi-mwasi ya mboka
Saba akoya kofunda bino, po ye alongwaki mosika po na koya
koyoka maloba ya mayele ya Salomon[f]. Kasi ngai oyo nazali awa,
naleki Salomon!"

---

d 12.40 Jon 1,17.
e 12.41 Jon 3,5.
f 12.42 1 Bkz 10,1–10.

Tango molimo mabe ezongaka
(Luka 11,24–26)

43 “Soki molimo mabe etiki nzoto ya moto, ekendeke kote-
lengana na esobe po na koluka esika ya kopema. Soki ezwi esika
ya kopema té, 44 emilobaka: ‘Nakozongela moto oyo natikaki; ye
azali lokola ndako na ngai.’ Kasi tango molimo ezongelaka moto
yango, ekutaka ye akómi lokola ndako ya kitoko oyo bakombi pe
babongisi malamu. 45 Bongo ekendeke kozwa milimo sambo mosusu
oyo eleki yango na mabe; pe yango nyonso eyaka nzela moko
kofanda na nzoto ya moto wana. Boye suka na ye ekómaka mabe
mingi koleka ya liboso. Ekozala ndenge moko po na bino, bato
ya mabe.”

Mama na Yezu ná bandeko na ye
(Mark 3,31–35; Luka 8,19–21)

46 Tango Yezu azalaki koloba na bato, mama na ye ná
bandeko na ye bayei, batelemaki na libanda; babandi koluka
nzela ya kosolola na ye. 47 Moto moko alobi na Yezu: “Tala,
mama na yo ná bandeko na yo bazali na libanda, pe balingi kosolola
na yo.” 48 Yezu azongiseli moto wana: “Mama na ngai nani?
Bandeko na ngai banani?” 49 Bongo alakisi bayekoli na ye na liboko,
pe alobi: “Bótala, mama na ngai pe bandeko na ngai, bang’oyo!
50 Pamba té moto asalaka makambo Tata na ngai ya Likolo alingaka,
ye nde azali ndeko na ngai ya mobali, ndeko na ngai ya mwasi pe
mama na ngai.”

Lisapo ya mokoni-bilanga
(Mark 4,1–9; Luka 8,4–8)

13 1 Mokolo wana Yezu abimi na ndako pe akei kofanda
pembeni ya ebale po na koteya. 2 Bato ebele bayei
kotondana penepene na ye, yango wana Yezu akotaki na bwatu
pe afandi wana; bato nyonso batelemaki na mokili. 3 Yezu ayebisi
bango makambo mingi na masapo. Alobi: “Moto moko akendeki
kokona mbuma na elanga na ye. 4 Tango azalaki kobwakabwaka
mbuma, mbuma mosusu ekwei na nzela, pe bandeke eyei kolia
yango. 5 Mbuma mosusu ekwei na esika ya mabanga; kuna mabelé
ezalaki mingi té, yango wana eboti noki-noki. 6 Tango moi ekómi
makasi, eziki pe ekauki, po misisa ezalaki mikuse. 7 Mbuma
mosusu ekwei na kati ya basende. Basende wana ekoli pe ebomi
matiti ya malamu. 8 Kasi mbuma mosusu ekwei na mabelé ya
malamu, pe eboti: mosusu eboti bambuma kama, mosusu tuku
motoba; pe mosusu tuku misato.” 9 Bongo Yezu alobi lisusu:
“Moto azali na matoi, áyoka!”

Po na nini Yezu azalaki koloba na masapo
(Mark 4,10–12; Luka 8,9–10)

10 Bayekoli bapusani penepene ya Yezu pe batuni ye boye:
"Po na nini ozali kolobela bango na masapo?" 11 Ye azongiseli
bango: "Bino bokoki koyeba sekelé ya Nzambe, ndenge ye akotia
bokonzi na ye na mokili; kasi bango bakoki koyeba yango té.
12 Pamba té moto oyo azali na biloko mingi, bakobakisela ye
mosusu; kasi oyo azali na biloko mingi té, bakobotola ye kutu ata
mwa ndambo oyo azali na yango. 13 Nazali kolobela bango na
masapo, po ata batali, bazali komona té; pe ata batii matoi, bazali
koyoka té pe koyeba tina té. 14 Na ndenge wana bazali kokokisa
makambo Nzambe alobaká na monoko ya profete Ezaya: 'Ata
boyoki ndenge nini, bokoyeba té; ata botali ndenge nini, boko-
mona té. 15 Pamba té bato oyo bazangá makanisi; bazali kozipa
matoi na bango, bazali kokanga miso na bango. Baboyi komona
pe koyoka, baboyi kozwa makanisi. Soki té balingaki kobongola
mitema po nábikisa bango[g].'

16 "Esengo mingi na bino po miso na bino ezali komona, pe matoi
na bino ezali koyoka. 17 Nalobi na bino, ya solo: Baprofete mingi pe
bato ya bosembo bazalaká na posa ya komona makambo oyo bino
bozali komona, kasi bamonaki yango té; pe bazalaká na posa ya
koyoka makambo oyo bino bozali koyoka, kasi bayokaki yango té."

Yezu alimboli lisapo ya mokoni-bilanga
(Mark 4,13–20; Luka 8,11–15)

18 "Bóyoka ndimbola ya lisapo ya mokoni-bilanga. 19 Bato oyo
bayoki sango 'tè Nzambe alingi kotia bokonzi na ye, pe bazweli
yango makanisi té, bakokani ná mbuma oyo ekwei na nzela:
Monguna ayei pe alongoli mbuma oyo bakoni na mitema na
bango. 20 Bato mosusu bakokani ná mbuma oyo ekwei na esika
ya mabanga; bayoki maloba ya Nzambe pe bayambi yango na
esengo, 21 kasi misisa ekoli té na mitema na bango, bandimi kaka
na mwa tango moke. Soki bamoni pasi to minyokoli po na maloba
ya Nzambe, batiki bondimi na bango noki. 22 Bato mosusu
bakokani ná mbuma oyo ekwei na kati ya basende. Bayoki maloba
ya Nzambe, kasi pasi ya mokili pe bisengo ya bomengo oyo
ekosaka bato enyati maloba yango, bongo eboti té. 23 Bato mosusu
bakokani ná mbuma oyo ekwei na mabelé ya malamu. Bayoki
maloba ya Nzambe pe bazweli yango makanisi, bongo bayei
kobota mbuma, bamosusu bambuma kama, bamosusu tuku
motoba, pe bamosusu tuku misato."

---

g *13.15* Ezaya 6,9–10.

Lisapo ya matiti ya mabe

24 Yezu abeteli bango lisapo mosusu, alobi: "Bóyoka ndenge
Nzambe azali kotia bokonzi na ye na mokili. Ezali lokola moto
moko oyo akonaki mbuma ya malamu na bilanga na ye ya *blé.
25 Mokolo moko na butu, tango bato nyonso bazalaki na pongi,
monguna ya moto wana ayei, akoni matiti ya mabe na elanga,
bongo akei. 26 Tango mbuma ebimi, blé ekoli, matiti ya mabe pe
ebimi. 27 Basali bayei koloba na kolo ya elanga: 'Tata, yo okonaki
mbuma ya malamu na elanga na yo; bongo matiti oyo ya mabe
euti wapi?' 28 Ye azongiseli bango: 'Ezali monguna na ngai moto
asali boye.' Bato ya mosala batuni ye: 'Olingi tókende kolongola
matiti ya mabe yango?' 29 Ye azongiseli bango: 'Té! Pamba té soki
bomeki kopikola matiti ya mabe, tango mosusu bokoki kolongola
pe mwa ndambo ya blé. 30 Bótika yango nyonso ékola esika moko
tii tango bakobuka mbuma; bongo na tango wana nakoloba na
bato ya mosala: Bólongola liboso matiti ya mabe, pe bókangisa
yango maboke maboke po na kotumba yango; na sima bókotisa
blé na ndako oyo nabombaka biloko na ngai.' "

Lisapo ya mbuma ya mutarde
(Mark 4,30–32; Luka 13,18–19)

31 Yezu abeteli bango lisapo mosusu, alobi: "Ndenge nini Nzambe
akotia bokonzi na ye? Yango ekokani na mbuma babengaka
'mutarde', oyo moto moko akoni na elanga na ye. 32 Mbuma wana
ezali moke penza koleka bambuma nyonso. Kasi soki ebimi pe
ekoli, elekaka ndunda nyonso na molai, ekómaka nzete pe
ebimisaka bitape esika bandeke ekoki kosala ba-zála na yango."

Lisapo ya kisi ya mapa
(Luka 13,20–21)

33 Yezu abeteli bango lisapo mosusu, alobi: "Bokonzi ya
Nzambe ekokani na kisi ya mapa: mama moko asangisi yango na
sani monene ya farine, bongo farine nyonso eyei kovimba."

Tina nini Yezu azalaki koloba na masapo
(Mark 4,33–34)

34 Yezu alobelaki bato makambo nyonso wana na masapo.
Azalaki koloba na bango bobele na masapo. 35 Asalaki bongo po
na kokokisa maloba oyo profete asakolaká: "Nakolobela bango
na masapo. Nakoyebisa bango makambo oyo ebombamá banda
mokili esalamá[h]."

---

h 13.35 Bzb 78,2.

Yezu alimboli lisapo ya matiti mabe

36 Tango Yezu atiki bato pe azongi na ndako, bayekoli na ye
bapusani penepene na ye bongo balobi: "Limbolela biso lisapo
ya matiti mabe ya elanga." 37 Yezu azongisi boye: "Moto oyo akoni
mbuma ya malamu ezali ngai, *Mwana ya Moto. 38 Elanga ezali
mokili; mbuma malamu ezali bato oyo bandimi bokonzi ya
Nzambe; matiti mabe ezali bato ya Monguna; 39 monguna oyo
akoni matiti ya mabe ezali zabolo. Tango ya kobuka blé ezali
mokolo ya suka, pe bato basalaka na elanga ezali ba-anjelu. 40 Na
mokolo ya suka ekozala lokola tango balongolaka matiti ya mabe
po na kotumba yango. 41 Ngai *Mwana ya Moto nakotinda
ba-anjelu na ngai, bongo na mboka na ngai mobimba bakolongola
bato nyonso oyo bakweisaka baninga na masumu, pe baoyo
basalaka mabe; 42 bakobwaka bango na lifelo, esika balelaka pe
baliaka mino. 43 Na tango wana bato oyo batosaka Nzambe
bakongenga lokola moi na mboka ya Tata na bango. Moto azali
na matoi, áyoka!"

Masapo misato

44 "Kokóma moto ya mboka ya Nzambe ezali lokola kozwa
eloko ya talo oyo ebombamá na mabelé. Soki moto moko amoni
yango, abombi yango lisusu. Ayoki esengo mingi; akei koteka
biloko na ye nyonso pe asombi mabelé wana.
45 "Oyo alingi kokóma moto ya mboka ya Nzambe, esengeli
ásala lokola moto ya mombongo oyo azali koluka bapauni ya
kitoko. 46 Tango amoni pauni ya talo mingi, akei koteka biloko
na ye nyonso pe asombi pauni wana.
47 "Bokonzi ya Nzambe ezali lokola monyama moko babwaki
na mai pe ezali kokanga bambisi ya ndenge na ndenge. 48 Soki
etondi, baluki-mbisi babendaka yango na mokili, bongo bafandaka
po na kopona mbisi. Batiaka bambisi ya malamu na bitunga, pe
babwakaka oyo ya mabe. 49-50 Ekozala bongo na mokolo ya suka:
ba-anjelu bakoya kopona bato ya malamu, pe bakobwaka bato
ya mabe na lifelo. Kuna bakolela pe bakolia mino."

Biloko ya sika pe ya kala

51 Yezu atuni bango: "Boyoki makambo oyo nyonso malamu?"
Bango bazongisi: "Ee, toyoki." 52 Bongo Yezu alobi na bango:
"Yango wana, molakisi-Mibeko nyonso oyo ayekolá makambo
ya mboka ya Nzambe, akokani ná kolo ya ndako oyo azali na
biloko mingi, bongo abimisaka biloko ya sika pe ya kala."

Bato ya Nazaret baboyi Yezu
(Mark 6,1–6; Luka 4,16–30)

53 Tango Yezu asilisi koloba masapo wana, alongwe kuna 54 pe
akei na mboka na ye esika akolaki. Azalaki koteya na ndako ya
losambo; bongo bato bakamwe mingi penza pe batunani: "Epai
wapi azwili mayele oyo? Ndenge nini azali kosala makamwisi
boye? 55 Ye azali mwana ya sharpantié té? Mama na ye Maria té?
Jake, Jozef, Simon ná Yuda bazali bandeko na ye té? 56 Bandeko
na ye nyonso ya basi bazali awa na biso té? Ye azwi makambo
nyonso oyo wapi?" 57 Yango wana bakokaki kondimela ye té. Kasi
Yezu alobi na bango: "Bapesaka profete lokumu bipai nyonso;
kasi na mboka na ye penza pe na libota na ye bakumisaka ye té."
58 Yezu asalaki makamwisi mingi kuna té, po bango bazangaki
bondimi.

Liwa ya Yoane Mobatisi
(Mark 6,14–29; Luka 9,7–9)

14 1 Tango mokonzi Erode ayoki sango ya Yezu, 2 alobi na
basali na ye: "Ezali Yoane Mobatisi moto asekwi; yango
wana azwi nguya ya kosala makamwisi."
3 Pamba té Erode akangisaki Yoane pe atiaki ye na boloko,
likolo ya Erodiade, mwasi ya kulutu na ye Filipe. Erode abalaki
ye, 4 kasi Yoane alobaki na ye: "Mibeko ezali kopekisa 'tè okoki
kobala ye té." 5 Erode alingaki koboma Yoane, kasi azalaki
kobanga bato, pamba té bazalaki komona Yoane Mobatisi lokola
profete.
6 Nzokande mokolo Erode asalisaki feti ya mbotama na ye,
mwana ya Erodiade ya mwasi abinaki liboso ya bato oyo babengi-
saki. Asepelisaki Erode mingi, 7 yango wana Erode akataki seleka
'tè akopesa ye eloko nyonso ye akosenga. 8 Mwana alandi maloba
ya mama na ye pe asengi na Erode boye: "Pesa ngai sik'oyo motú
ya Yoane Mobatisi na sani." 9 Mokonzi Erode ayoki mawa mingi
penza, kasi akokisi kaka seleka oyo akataki liboso ya bato
oyo abengisaki na feti, bongo alobi bápesa ye yango. 10 Atindi
moto moko ákende kokata motú ya Yoane Mobatisi na boloko.
11 Bamemi motú yango na sani pe bapesi yango na mwana mwasi;
ye akei kopesa na mama na ye. 12 Bayekoli ya Yoane bayei
kokamata ebembe na ye, pe bakundi yango. Bongo bakei koyebisa
Yezu makambo oyo elekaki.

Yezu aleisi bato 5.000
(Mark 6,30–44; Luka 9,10–17; Yo 6,1–14)

13 Awa Yezu ayoki sango ya liwa ya Yoane Mobatisi, alongwe

kuna na bwatu pe akei ye moko na esika ya kobombama. Kasi
bato bayei koyeba yango, bongo babimi na bamboka, pe balandi
ye na makolo. [14] Boye tango Yezu abimi na bwatu, amoni bato
ebele pe ayokeli bango mawa mingi na motema; bongo abandi
kobikisa bato na bango ya maladi. [15] Na pokwa bayekoli bayei
epai ya Yezu, pe balobi na ye: "Esika oyo ezali esobe pamba, pe
ngonga esi'eleki. Yebisa bato bákende na bamboka kosomba
biloko ya kolia." [16] Yezu azongiseli bango: "Tina ezali té po
bákende. Bino moko bópesa bango biloko ya kolia." [17] Kasi bango
balobi na ye: "Awa tozali kaka na mapa mitano, ná bambisi
mibale!" [18] Yezu azongiseli bango: "Bómemela ngai yango." [19] Bongo
alobi na bato nyonso báfanda na matiti; na sima akamati mapa
mitano wana ná bambisi mibale, atali na likolo, apesi Nzambe
mersi, akatikati yango pe apesi na bayekoli na ye. Bongo bayekoli
na ye bakaboli yango na bato. [20] Bato nyonso balei pe batondi.
Bayekoli balokoti biteni oyo etikalaki pe batondisi na yango
bitunga zomi na mibale. [21] Bato oyo baliaki bazalaki mibali soki
5.000, kotanga basi ná bana té.

Yezu atamboli likolo ya mai
(Mark 6,45–52; Yo 6,15–21)

22 Sima na yango Yezu atindi bayekoli na ye bákota na bwatu
pe bákende kozela ye na ngambo. Kasi ye atikali kuna, azongisi
bato na bamboka na bango, [23] bongo amati ye moko na ngomba
po na kosambela. Na pokwa, azalaki kaka ye moko; [24] bongo
bwatu ekómaki na kati ya lak; mbonge ezalaki kobeta yango po
mopepe ezalaki makasi. [25] Tango tongo elingaki kotana, Yezu
abandi kotambola likolo ya mai pe ayei epai na bango. [26] Awa
bayekoli bamoni ye azali kotambola likolo ya mai, bayoki somo
penza, balobi: "Ezali elima!" Pe babandi koganga po na somo.
[27] Kasi na mbala moko Yezu alobi na bango: "Ezali ngai; bótika
kobanga." [28] Bongo Piere alobi na ye: "Mokonzi, soki ezali yo,
loba na ngai nátambola likolo ya mai pe náya epai na yo." [29] Yezu
azongiseli ye: "Yaka!"

Piere abimi na bwatu, pe abandi kotambola likolo ya mai po
na kokende epai ya Yezu. [30] Kasi tango amoni mopepe ezali
koleka, ayoki somo mingi, pe lokola azalaki kodinda na mai
agangi: "Mokonzi, bikisa ngai!" [31] Na mbala moko Yezu atandi
liboko, asimbi ye pe alobi na ye: "Moto ya bondimi moke! Po na
nini otiaki tembe?"

32 Bongo bakoti bango mibale na bwatu pe mopepe esili.
[33] Bayekoli oyo bazalaki na kati ya bwatu bafukami liboso ya
Yezu, pe balobi: "Ya solo, yo ozali *Mwana ya Nzambe!"

Yezu na mboka Jenezaret
(6,53–56)

34 Awa basilisi kokatisa lak, bakómi na Jenezaret. [35] Bato
wana bayebaki Yezu kala, bongo tango bamoni ye bapanzi sango
bipai nyonso, pe bamemeli ye bato nyonso ya maladi. [36] Babondeli
ye ápesa bango nzela ya kosimba ata songe ya nzambala na ye.
Pe bato nyonso oyo bazalaki kosimba ye, babandaki kobika.

Po na mateya ya Bakoko
(Mark 7,1–13)

15 [1] *Ba-Farizé ná balakisi-Mibeko bautaki na Yeruzalem pe
bayei epai ya Yezu, bongo batuni ye: [2] "Po na nini bayekoli
na yo batosaka mibeko ya bakoko té? Tala, basukolaka maboko
té na ndenge ekoki liboso ya kolia." [3] Yezu azongiseli bango:
"Bongo bino, po na nini botosaka mibeko ya Nzambe té?
Botosaka kaka mibeko euti na bino moko. [4] Pamba té Nzambe
alobá: 'Bótosaka batata ná bamama na bino. Oyo abwakeli tata
na ye to mama na ye lisumá, basengeli koboma ye.' [5] Kasi bino
bolobaka: 'Moto akoki koloba na tata pe na mama: lisalisi oyo
nalingaki kopesa bino, nabombi yango po na Nzambe. [6] Soki alobi
bongo, asengeli lisusu té kosalisa tata ná mama.' Kaka na ndenge
wana bozali kokómisa maloba ya Nzambe eloko pamba, po na
kotosa mibeko na bino moko. [7] Bato ya lokuta! Profete Ezaya
asakolaká maloba ya solo po na bino: [8] 'Nzambe alobi: Bato oyo
bakumisaka ngai bobele na maloba, kasi na mitema bazali mosika
na ngai. [9] Losambo na bango ezali na tina moko té, po balandaka
bobele mateya oyo bato balakisá bango[i].' "

Makambo ebebisaka mitema ya bato
(Mark 7,14–23)

10 Yezu abengaki bato nyonso wana pe alobi na bango: [11] "Bóyoka
pe bóyeba 'tè: Eloko ekoti na monoko ya moto, ekoki kobebisa
motema na ye té. Kasi oyo ebimaka na monoko na ye, yango nde
ebebisaka motema na ye."

12 Bongo bayekoli bapusani penepene ya Yezu pe balobi na
ye: "Oyebi 'tè maloba na yo eyokisi *ba-Farizé pasi na mitema?"
[13] Yezu azongisi: "Nzete nyonso oyo Tata na ngai ya Likolo akoni
té, bakopikola yango. [14] Bótika bango! Bazali lokola balakisi-nzela
bakufá miso. Soki moto moko akufá miso azali kolakisa nzela na
moto mosusu akufá miso, bango mibale bakokweya na libulu." [15] Piere
alobi na ye: "Limbolela biso tina ya maloba yango." [16] Yezu

---

i 15.9 Ezaya 29,13.

azongisi: "Bino pe bozwi nanu mayele té tii sik'oyo? 17 Boyebi té
'tè biloko nyonso oyo ekotaka na monoko ya moto ekendaka na
libumu na ye, bongo na sima ebimaka na libanda. 18 Kasi oyo
ebimaka na monoko eutaka na motema: yango nde ebebisaka
moto. 19 Pamba té makanisi nyonso ya kosala mabe eutaka na
mitema ya bato; ndakisa: kindumba, moyibi, koboma bato,
kotambola na basi ya bato, kokosela bato makambo, pe kofinga
bato. 20 Wana ezali makambo ebebisaka moto. Kasi soki moto
asukoli maboko té liboso ya kolia, yango ekoki kobebisa ye té."

Mwasi moko ya mopaya andimeli Yezu
(Mark 7,24–30)

21 Na sima Yezu alongwe na esika yango, pe akei na mabelé
ya vile ya Tir pe ya Sidon. 22 Mwasi moko ya Kananite azalaki
kofanda kuna, ayei epai na ye, pe agangi: "Mokonzi, Mwana ya
David, yokela ngai mawa! Mwana na ngai ya mwasi azali na
molimo mabe pe azali komona pasi mingi." 23 Kasi Yezu azongi-
seli ye ata liloba moko té. Bongo bayekoli bayei epai na ye pe
balobi: "Bengana ye; pamba té azali kolanda biso ná makelele
na ye." 24 Yezu azongisi: "Batindaki ngai kaka epai ya bato ya
Israel oyo babungá." 25 Kasi mwasi wana ayei kofukama liboso
na ye pe alobi: "Mokonzi, salisa ngai!" 26 Yezu azongisi: "Baka-
mataka bilei ya bana té po na kobwakela yango bambwa." 27 Mwasi
yango alobi: "Ya solo Mokonzi, kasi bambwa eliaka biteni oyo
ekweyaka na se ya mesa ya bakolo na yango." 28 Bongo Yezu
azongiseli ye: "Ee, mama! Bondimi na yo ezali makasi. Esalama
po na yo ndenge olingi." Pe mwana na ye abiki kaka na tango wana.

Yezu abikisi bato mingi ya maladi

29 Yezu alongwe wana pe akei penepene ya lak ya Galilé.
Amati na ngomba moko pe afandi. 30 Bato ebele bayei epai na
ye. Bamemi bato bakufá makolo, bato bakufá miso, bato
batambolaka té, bababa, pe bato ya maladi ya ndenge na ndenge.
Batii bango liboso ya Yezu, bongo ye abikisi bango. 31 Bato
bakamwe mingi tango bamoni bababa bakómi koloba, bato ya
tengutengu babiki, bato bakufá makolo babandi kotambola, pe
bato bakufá miso bakómi komona. Bongo bato nyonso bapesi
mersi na Nzambe ya Israel.

Yezu aleisi bato 4.000
(Mark 8,1–10)

32 Yezu abengi bayekoli na ye pe alobi: "Nazali koyokela bato
oyo mawa, pamba té basali mikolo misato mobimba ná ngai, pe
bazali lisusu na bilei té. Nalingi kozongisa bango na nzala té, po

tango mosusu bakoki kolemba na nzela." 33 Bayekoli batuni ye:
"Awa na esobe, esika nini tokoki kozwa biloko ya koleisa bato
ebele boye?" 34 Yezu atuni bango: "Bozali na mapa boni?" Bango
bazongisi: "Mapa sambo ná ndambo ya bambisi ya mike." 35 Bongo
Yezu alobi na bato nyonso báfanda na se. 36 Akamati mapa sambo
wana ná bambisi, apesi Nzambe mersi, akatikati yango, bongo
bayekoli bakamati yango pe bakaboleli bato nyonso. 37 Bango
nyonso balei pe batondi. Bayekoli balokoti biteni etikalaki,
batondisi bitunga sambo. 38 Bato oyo baliaki bazali mibali 4.000,
kotanga basi ná bana té. 39 Tango Yezu asilisi kozongisa bato na
bamboka na bango, akoti na bwatu pe akei na mboka Magadan.

Ba-Farizé ná ba-Sadusé basengi bilembo
(Mark 8,11–13; Luka 12,54–56)

16 1 *Ba-Farizé ná *ba-Sadusé bayei epai ya Yezu po na
komeka ye; basengi ye ásalela bango elembo moko oyo
ekomonisa 'tè nguya na ye euti na Nzambe. 2 Kasi Yezu azongiseli
bango boye: "[Tango pokwa ekómaka, bino bolobaka: 'Likolo
ezali motane, mbula ekonoka té.' 3 Pe na tongo-tongo bolobaka:
'Lelo mbula ekonoka, pamba té Likolo eyindi.' Bino boyebi
ndenge Likolo ezali kolakisa soki mbula ekonoka to ekonoka té;
kasi bilembo ezali kolakisa makambo ya mikolo oyo, boyebi
kolimbola yango té.] 4 Ndenge nini bato oyo bazali kosenga
elembo! Bazali bato mabe pe batosaka Nzambe té. Nzambe
akolakisa bino kaka elembo moko: oyo ya Jonas." Bongo atiki
bango pe akei na ye.

Mayele mokuse ya bayekoli
(Mark 8,14–21)

5 Tango bayekoli bakatisi ngambo ya ebale, babosanaki
komema biloko ya kolia. 6 Bongo Yezu alobi na bango: "Bófungola
miso! Ba-Farizé pe ba-Sadusé basalelaka kisi ya mabe po na
kolamba mapa!" 7 Bongo babandi kolobana bango na bango:
"Azali koloba boye po tomemi mapa té." 8 Kasi Yezu ayebaki
makanisi na bango, pe atuni: "Po na nini bozali kolobana bino
na bino: 'Tomemi mapa té'? Bato ya bondimi moke! 9 Boyebi
nanu té tii sik'oyo? Bobosani mokolo nasalelaki mapa mitano po
na koleisa bato 5.000? Botikalaki na bitunga boni? 10 Pe mokolo
nasalelaki mapa sambo po na koleisa bato 4.000, botikalaki na
bitunga boni? 11 Ndenge nini bozali kokanisa 'tè nalobelaki bino
po na mapa? Bókeba na kisi ya mapa ya ba-Farizé ná ya
ba-Sadusé." 12 Na tango wana bayekoli bayei koyeba 'tè Yezu
alobaki té po na kisi oyo evimbisaka farine, kasi alobaki bákeba
na mateya ya ba-Farizé ná ya ba-Sadusé.

Piere asakoli 'tè Yezu azali Mesia
(Mark 8,27–30; Luka 9,18–21)

13 Yezu akei na mabelé oyo ezali pembeni ya Sezaré, vile ya
mokonzi Filipe, bongo atuni bayekoli na ye: "Bato balobaka 'tè
ngai *Mwana ya Moto nazali nani?" 14 Bango bazongisi: "Bato
mosusu balobaka 'tè yo ozali Yoane Mobatisi; bamosusu: Eliya;
pe bamosusu: Jeremya, to profete moko ya kala." 15 Kasi Yezu
atuni bango: "Bongo bino bokanisi 'tè nazali nani?" 16 Simon
Piere azongisi: "Yo ozali *Mesia, *Mwana ya Nzambe ya bomoi."
17 Bongo Yezu alobi na ye: "Esengo mingi na yo, Simon, mwana
ya Yoane, pamba té oyo alakisi yo makambo wana ezali moto té,
kasi ezali nde Tata na ngai ya Likolo. 18 Bongo ngai nalobi na yo:
ozali Libanga, pe na likolo ya libanga oyo nakotònga Eklezya na
ngai. Liwa kutu ekokoka kokweisa yango ata moke té. 19 Nakopesa
yo bafungola ya mboka ya Nzambe; oyo yo okokanga awa na se,
Nzambe pe akokanga yango na Likolo; oyo yo okofungola awa
na se, Nzambe pe akofungola yango na Likolo."
20 Na sima Yezu apekisi bayekoli na ye báloba na moto té 'tè
ye azali Mesia.

Yezu ayebisi ndenge akokufa pe akosekwa (I)
(Mark 8,31 – 9,1; Luka 9,22–27)

21 Banda tango wana Yezu abandi koyebisa bayekoli na ye
polele makambo elingi kokweela ye, alobi: "Nasengeli kokende
na Yeruzalem, pe kuna bambuta-muntu, bakonzi ya banganga-
Nzambe ná balakisi-Mibeko bakoyokisa ngai pasi mingi. Bakoboma
ngai kasi na mikolo misato nakosekwa." 22 Bongo Piere abendi
ye pembeni, pe abandi koloba na ye: "Mokonzi, yango ekoki
kosalema té! Makambo wana ekokweela yo té!" 23 Kasi Yezu
abaluki pe alobi na Piere: "*Satan, longwa na miso na ngai! Ozali
kotiela ngai libaku! Ozali kokanisa makambo ya Nzambe té,
kasi bobele ya bomoto." 24 Na sima Yezu alobi na bayekoli na ye:
"Soki moto alingi kolanda ngai, átika kokanisa po na nzoto na
ye moko; ákumba kuruze na ye pe álanda ngai. 25 Pamba té moto
oyo alingi kobikisa bomoi na ye, akobungisa yango. Kasi moto oyo
akobungisa bomoi na ye po na ngai, akozwa yango lisusu. 26 Ata
moto azwi bomengo nyonso ya mokili, eloko nini azwi soki
abungisi bomoi na ye? Eloko nini akoki kofuta po ázwa yango
lisusu? 27 Etikali moke ngai *Mwana ya Moto náya na lokumu ya
Tata na ngai nzela moko ná ba-anjelu na ngai. Bongo nakofuta
moto na moto na ndenge ya misala na ye. 28 Nalobi na bino, ya
solo: Na kati na bino bato bozali awa, bamosusu bazali, liboso 'tè

bákufa bakomona na miso ndenge ngai Mwana ya Moto nakoya
kozwa bokonzi."

Nzambe alakisi lokumu ya Yezu
(Mark 9,2–13; Luka 9,28–36)

17 1 Sima ya mikolo motoba Yezu akamati Piere, Jake ná
Yoane, ndeko ya Jake, pe akei na bango na ngomba moko
ya molai. Kuna bazalaki kaka bango moko. 2 Yezu abongwani na
miso na bango; elongi na ye ekómi kongenga lokola moi; pe
bilamba na ye ekómi pembe penza. 3 Na mbala moko bayekoli
bamoni Moize ná Eliya bazali kosolola ná Yezu. 4 Bongo Piere
alobi na Yezu: "Mokonzi, lokola tozali awa ezali malamu. Soki
olingi, nakotònga bandako misato ya kapo, moko po na yo, moko
po na Moize, pe moko po na Eliya." 5 Tango azalaki koloba, lipata
moko ya pembe eyei kozipa bango, pe mongongo euti na lipata
elobi: "Oyo azali *Mwana na ngai ya bolingo; nazali na esengo
mingi po na ye. Bóyokela ye." 6 Tango bayekoli bayoki mongongo
yango, bakwei bilongi na se, po babangaki mingi. 7 Yezu ayei,
asimbi bango pe alobi: "Bótelema, bóbanga té!" 8 Batomboli miso,
kasi bamoni lisusu moto té; Yezu atikalaki bobele ye moko.
9 Lokola bazalaki kokita ngomba, Yezu apekisi bango 'tè:
"Makambo oyo bomoni, bóloba yango na moto té, tii mokolo ngai
*Mwana ya Moto nakosekwa." 10 Na sima bayekoli batuni Yezu:
"Po na nini balakisi-Mibeko balobaka 'tè Eliya asengeli koya
liboso?" 11 Ye azongiseli bango: "Ya solo Eliya akoya po na
kobongisa makambo nyonso; 12 kasi ngai nalobi na bino: Eliya
asi'ayaki. Bato bandimelaki ye té, kasi basalaki ye ndenge
balingaki. Ndenge moko pe bakonyokola ngai, *Mwana ya Moto."
13 Awa bayekoli bayoki bongo, bayei koyeba 'tè alobaki na bango
po na Yoane Mobatisi.

Yezu abikisi mwana azali na molimo mabe
(Mark 9,14–29; Luka 9,37–43a)

14 Tango bazongi esika bato bazalaki, moto moko ayei epai
ya Yezu, afukameli ye 15 pe alobi: "Mokonzi, yokela mwana na
ngai mawa! Azali na maladi ya ndeke, pe azali komona pasi mingi.
Tango mosusu akweyaka na móto to na mai. 16 Namemaki ye epai
ya bayekoli na yo, kasi bakokaki kobikisa ye té." 17 Yezu azongisi:
"A bino, bato mabe! Bozangá bondimi! Nasengeli kofanda na
bino tii tango nini? Nákanga motema po na bino tii tango nini?
Bómemela ngai ye awa!" 18 Yezu agangeli molimo mabe, bongo
yango ebimi na nzoto ya mwana, pe kaka na tango wana mwana
abiki.
19 Bayekoli bayei epai ya Yezu bango moko, pe batuni ye:

"Po na nini biso tokokaki kobengana molimo wana té?" 20 Yezu
azongisi: "Po bino bozali na bondimi mingi té. Nalobi na bino,
ya solo: bókanisa mbuma oyo babengaka mutarde. Soki bondimi
na bino ezalaki na nguya ya ndenge wana[j], mbele bokokaki koloba
na ngomba oyo: 'Longwa awa, kende kuna', pe yango ekolongwa.
Ata likambo moko té ekokaki kozala pasi po na bino." [21 Kasi
bakoki kobimisa milimo ya ndenge oyo kaka na kobondela pe
komilalisa *nzala.]

Yezu ayebisi ndenge akokufa pe akosekwa (II)
(Mark 9,30–32; Luka 9,43b-45)

22 Mokolo moko bayekoli basanganaki bango nyonso na
Galilé. Yezu alobi na bango: "Balingi koteka ngai *Mwana ya
Moto epai ya bato. 23 Bango bakoboma ngai; kasi nakosekwa na
mikolo misato." Bongo bayekoli babandi koyoka mawa mingi
penza.

Ndenge Yezu afuti mpaku ya Ndako ya Nzambe

24 Tango Yezu ná bayekoli na ye bakómi na Kafarnaum, bato
bafutisaka mpaku ya Ndako ya Nzambe bayei epai ya Piere, pe
batuni ye: "Moteyi na bino afutaka mpaku ya Ndako ya Nzambe?"
25 Piere azongisi: "Ee! afutaka." Tango Piere akoti na ndako,
Yezu alobi na ye: "Simon, okanisi nini? Banani bafutaka bampaku
ya bakonzi ya mokili? Bana na bango to bato mosusu?" 26 Piere
azongisi: "Bato mosusu." Bongo Yezu alobi na ye: "Boye bana
bafutaka té. 27 Kasi tófuta mpaku yango kaka, po tóyokisa bato oyo
pasi na mitema té. Kende na lak, bwaka ndobo na mai, benda mbisi
ya liboso oyo okokanga, pe fungola yango monoko. Okomona
mbongo ya ebende; kamata yango, pe pesa bango po na kofuta
mpaku ya ngai ná ya yo."

Na mboka ya Nzambe, nani aleki?
(Mark 9,33–37; Luka 9,46–48)

18 1 Na tango wana bayekoli bayei epai ya Yezu pe batuni
ye: "Na mboka ya Nzambe, nani aleki?" 2 Yezu abengi
mwana moko ya moke, atii ye liboso na bango, 3 pe alobi: "Nalobi
na bino, ya solo; soki bobongoli mitema té po bókóma lokola
bana mike, bokoki kokóma ata moke té bato ya mboka ya
Nzambe. 4 Na mboka ya Nzambe, moto aleki bato nyonso ezali
oyo azangi lofundu pe akómi lokola mwana oyo. 5 Bongo moto
oyo ayambaka mwana ya ndenge boye po na kombo na ngai,
ayambi ngai moko."

---

j 17.20 Tala Luka 13,19.

Lisumu ezali likambo monene
(Mark 9,42–48; Luka 17,1–2)

6 "Soki moto moko oyo ayebi makambo mingi té andimi ngai,
bongo moto mosusu akweisi ye na masumu, ebongi malamu
bákanga moto wana libanga moko ya monene na kingo, pe
bákende kobwaka ye na kati ya ebale. 7 Mawa mingi na mokili
po na ndenge bakweisaka bato na masumu! Makambo ya boye
ekoki kozanga té; kasi mawa mingi na moto oyo akweisaka
baninga!
8 "Soki ozali kokweya na masumu po na liboko na yo to po
na likolo na yo, kata yango pe bwaka yango mosika. Pamba té
ebongi malamu ókota na mboka ya bomoi ata ozangi liboko to
likolo, esika 'tè bábwaka yo na lifelo, ná maboko to makolo
nyonso mibale. 9 Soki ozali kokweya na masumu po na liso na yo,
longola yango pe bwaka yango mosika. Pamba té ebongi malamu
ókota na mboka ya bomoi ata ozangi liso, esika 'tè bábwaka yo
na lifelo ná miso nyonso mibale."

Meme oyo ebungaki, emonani
(Luka 15,3–7)

10 "Bókeba, bótsiola ata moto moko té na kati ya bato oyo
bayebi makambo mingi té. Nalobi na bino: ba-anjelu oyo baba-
telaka bango bazalaka tango nyonso liboso ya Tata na ngai oyo
azali na Likolo. [11 Pamba té ngai *Mwana ya Moto nayei kobikisa
bato oyo babungi.]
12 "Bokanisi nini? Soki moto moko azali na bameme 100,
bongo abungisi meme moko, akosala nini? Akotika bameme 99
mosusu na likolo ya ngomba, pe akokende koluka oyo ebungi.
13 Nalobi na bino, ya solo: Tango akomona meme wana akoyoka
esengo mingi, koleka esengo oyo azali koyoka po na bameme 99
oyo ebungaki té. 14 Ndenge moko pe Tata na bino ya Likolo alingi
té 'tè moto moko ábunga na kati ya bato oyo bayebi makambo
mingi té."

Kozongela ndeko oyo asali mabe

15 "Soki ndeko na yo asali yo mabe, kende epai na ye, bongo
tango bokozala kaka bino mibale, lakisa mabe oyo ye asali. Soki
ayokeli yo, wana akómi lisusu ndeko na yo. 16 Kasi soki aboyi
koyokela yo, mema moto mosusu to bato mibale, pamba té
Mibeko elobá boye: 'Maloba ya bato mibale to misato ékata
makambo nyonso[k].' 17 Kasi soki ye aboyi koyokela bango, loba

k 18.16 Zong 19,15.

likambo wana na lisanga ya bandimi. Bongo soki ye aboyi
koyokela lisanga, kamata ye lokola moto ayebi Nzambe té to
lokola moto ya mobulu.
18 "Nalobi na bino, ya solo: makambo nyonso bino bokokanga
awa na se, Nzambe pe akokanga yango na Likolo; makambo nyonso
bokofungola awa na se, Nzambe pe akofungola yango na Likolo.
19 "Pe nalobi na bino: soki awa na mokili bato mibale na kati
na bino bayokani po básenga ata nini na losambo, Tata na ngai ya
Likolo akopesa bango yango. 20 Pamba té, esika bato mibale to
misato basangani na kombo na ngai, ngai nazali na kati na bango."

Lisapo ya mosali oyo alingi kolimbisa té

21 Bongo Piere ayei penepene ya Yezu pe atuni ye: "Mokonzi,
soki ndeko na ngai asalaka ngai mabe mbala na mbala, mbala boni
nasengeli kolimbisa ye? Ekoki kozala mbala sambo?" 22 Yezu
azongiseli ye: "Té! mbala sambo té. Osengeli kolimbisa mbala
tuku sambo mbala sambo. 23 Na mboka na ye, Nzambe akosala
lokola mokonzi moko oyo abengaki basali na ye po na kotala
makambo ya nyongo na ye. 24 Tango abandi kotala makambo
yango, bamemeli ye mosali moko azalaki na nyongo na ye mingi
penza mayele té! 25 Moto wana azalaki na mbongo ya kofuta
nyongo yango té. Yango wana mokonzi atindi báteka ye lokola
moumbu, ná mwasi na ye pe bana, ná biloko nyonso oyo azalaki
na yango, po na kofuta nyongo. 26 Mosali wana afukameli mokonzi
pe abondeli ye, alobi: 'Mokonzi, kitisa motema, pesa ngai mwa
mikolo, pe nakofuta nyongo na yo.' 27 Mokonzi ayokeli ye mawa,
alimbisi ye, pe atiki ye ákende.
28 "Tango mosali wana abimi, akutani ná moninga na ye ya
mosala oyo adefaki mwa ndambo ya mbongo epai na ye. Bongo
asimbi ye na mongongo pe afini ye makasi, alobi na ye: 'Futa
nyongo na ngai!' 29 Moto wana afukameli ye, pe abondeli ye boye:
'Mbuta-muntu, kitisa motema, pesa ngai mwa mikolo, pe nakofuta
nyongo na yo.' 30 Kasi ye alingaki té, bongo atii ye na boloko tii
tango akofuta nyongo na ye. 31 Basali mosusu oyo bamonaki
makambo wana, bayoki mawa mingi pe bakei koyebisa makambo
nyonso epai ya mokonzi na bango. 32 Bongo mokonzi abengi moto
wana pe alobi na ye: 'Mosali mabe! Ozalaki na nyongo mingi
penza, pe nalimbisi yo po obondelaki ngai. 33 Yo pe osengelaki
koyokela moninga na yo mawa ndenge ngai nayokelaki yo.'
34 Mokonzi ayoki kanda penza pe atii mosali wana na boloko po
ázwa etumbu tii tango akofuta nyongo nyonso." 35 Bongo Yezu
asukisi boye: "Tata na ngai ya Likolo akosala bino pe ndenge
wana, soki moko moko na kati na bino alimbisaka ndeko na ye
na motema mobimba té."

Mateya ya Yezu po na koboma libala
(Mark 10,1–12)

19 1 Tango Yezu asilisi koloba makambo wana, atiki Galilé
pe akei na eteni ya mabelé ya Yuda oyo ezali na ngambo
ya mai ya Yordan. 2 Bato ebele balandi ye kuna, pe abikisi bato
mingi ya maladi.
3 *Ba-Farizé mosusu bayei epai ya Yezu po na komeka ye,
batuni ye: "Mibeko na biso epesaka nzela na mobali, po áboya
mwasi na ye ata na tina nini?" 4 Yezu azongisi: "Nanu botangi
Mikanda ya Nzambe té? Ekòmamá boye: 'Na ebandeli, tango
Nzambe asalaki bato, asalaki bango mobali ná mwasi; 5 bongo
alobi: Yango wana, mobali atikaka tata na ye ná mama na ye, pe
asanganaka ná mwasi na ye, po bango mibale bákóma moto
moko[l].' 6 Boye bazali lisusu bato mibale té, kasi bakómi se moto
moko. Bongo, bato oyo Nzambe asangisi, moto ákabola bango
té!" 7 Ba-Farizé bazongisi: "Ndenge nini wana? Moize apesaká
nzela boye: mobali akoki koboya mwasi na ye, kasi liboso ákòma
mokanda ya koboma libala[m]." 8 Yezu alobi na bango: "Moize
apesaki bino nzela ya koboya basi, po boleki mitú makasi.
Kasi na ebandeli ezalaki bongo té. 9 Nalobi na bino: moto
nyonso oyo aboyi mwasi na ye pe abali mwasi mosusu, longola
bobele soki Mibeko ezali kopekisa 'tè bábalana té, azali kosala
kindumba."
10 Bayekoli na ye balobi: "Soki makambo ya mwasi ná mobali
ezali boye, ebongi malamu moto ábala té." 11 Yezu azongiseli
bango: "Bato nyonso bakoki kondima mateya oyo té; kaka baoyo
Nzambe apesi nguya ya kondima yango. 12 Bato mosusu babalaka
té po bakufá mikongo banda babotamá, to babomá bango
mikongo; pe bamosusu babalaka té po bamipesá mobimba na
makambo ya mboka ya Nzambe. Moto akoki kondima mateya
oyo, ándima yango!"

Yezu ayambi bana mike
(Mark 10,13–16; Luka 18,15–17)

13 Bato bayeeli Yezu bana mike po átiela bango maboko, pe
ábondela Nzambe po na bango; kasi bayekoli babandi kopekisa
bango. 14 Bongo Yezu alobi: "Bótika bana mike báya epai na ngai.
Bópekisa bango té, pamba té mboka ya Nzambe ezali po na baoyo
bakokani ná bango." 15 Atieli bango maboko pe alongwe wana.

---

l 19.5 Eband 2,24.
m 19.7 Zong 24,1–4.

Moto ya bomengo
(Mark 10,17–31; Luka 18,18–30)

16 Moto moko ayei epai ya Yezu pe atuni ye: "Moteyi, likambo
nini ya malamu nasengeli kosala po názwa bomoi ya seko?" 17 Yezu
azongiseli ye: "Ndenge nini ozali kotuna ngai po na likambo ya
malamu? Kaka Nzambe ye moko nde azali malamu. Soki olingi
kokota na mboka ya bomoi, tosaka mibeko." 18 Moto wana atuni:
"Mibeko nini?" Yezu azongisi: "Koboma moto té; kosala kindumba
té; koyiba té; kokosa moto té; 19 tosaka tata ná mama na yo; linga
moninga na yo ndenge omilingaka yo moko." 20 Elenge mobali
yango azongisi: "Natosaka mibeko wana nyonso; nazangi lisusu
nini?" 21 Yezu azongiseli ye: "Soki olingi ózala moto ya kokoka,
kende kotekisa biloko na yo nyonso, pe pesa mbongo na bato
bakelelá. Wana nde okozala na bomengo na Likolo. Sima yaka
kolanda ngai." 22 Kasi tango elenge mobali ayoki maloba wana,
akei na mawa, pamba té azalaki na bomengo mingi koleka.
23 Bongo Yezu alobi na bayekoli na ye boye: "Solo: bato ya
mbongo bakozala na pasi mingi po na kokota na mboka ya
Nzambe. 24 Nalobi na bino lisusu: nyama monene oyo babengaka
shamó, ekoki kokota na lidusu ya tonga ata moke té! Kasi ezali
lisusu pasi mingi koleka po moto ya bomengo ákota na mboka
ya Nzambe." 25 Tango bayekoli bayoki makambo wana, bakamwe
mingi pe batuni: "Bongo nani akoki kobika?" 26 Yezu atali bango
pe alobi: "Bato bakoki kosala yango ata moke té, kasi Nzambe
akoki kosala makambo nyonso."
27 Bongo Piere alobi na ye: "Tala nanu, biso totikaki biloko
nyonso pe toyei kolanda yo; eloko nini tokozwa?" 28 Yezu
azongiseli bango: "Nalobi na bino, ya solo: Tango Nzambe
akosala Likolo na se ya sika, mokolo wana ngai *Mwana ya Moto
nakofanda na Kiti na ngai ya lokumu; bino bato zomi na mibale
oyo bolandi ngai, bokofanda pe na bakiti zomi na mibale, po na
kokata makambo ya bikolo zomi na mibale ya Israel. 29 Moto
nyonso oyo atiki ndako na ye, bandeko na ye, tata ná mama na
ye, bana na ye, to bilanga na ye po na ngai, akozwa biloko yango
mbala kama, pe akozwa bomoi ya seko. 30 Bato mingi bazali
sik'oyo liboso, bakokóma bato ya suka; pe bato mingi bazali
sik'oyo na suka, bakokóma bato ya liboso."

Basali ya bilanga

20 1 "Bóyoka ndenge Nzambe akosala na mboka na ye.
Ekozala lokola moto moko oyo abimaki na tongo-tongo
po ákende koluka bato bakoki kosala na bilanga na ye ya vinu.
2 Ayokanaki na bango 'tê bakozwa lifuta ekoki na mokolo moko,

pe atindi bango na bilanga na ye. 3 Abimi lisusu na ngonga ya
libwa ya tongo, pe amoni bato mosusu oyo bazangi mosala bafandi
na zando. 4 Alobi na bango: 'Bino pe bókende kosala na bilanga
na ngai; nakofuta bino lifuta ekoki.' 5 Bango pe bakei. Kolo ya
bilanga abimi lisusu na midi pe na ngonga ya misato ya pokwa,
asali kaka ndenge moko. 6 Na ngonga ya mitano ya pokwa abimi,
amoni bato mosusu bafandi na zando. Atuni bango: 'Po na nini
bofandi awa moi mobimba, ata mosala té?' 7 Bango balobi: 'Moto
ya kozwa biso na mosala azali té.' Ye azongiseli bango: 'Bino pe
bókende kosala na bilanga na ngai.'

8 "Tango pokwa ebandi koya, kolo ya bilanga alobi na kapita:
'Benga basali nyonso pe futa bango. Banda na bato oyo nazwaki
sima, tii na baoyo nazwaki liboso.' 9 Bato oyo babandaki kosala
na ngonga ya mitano ya pokwa bayei, pe moto na moto azwi lifuta
ekoki na mokolo mobimba. 10 Tango bato oyo babandaki mosala
na tongo bayei, bakanisaki 'tè bakozwa mbongo koleka bamosusu,
kasi bapesi bango pe kaka lifuta ya mokolo moko. 11 Awa bazwi
yango, basiliki na kolo ya bilanga 12 pe balobi: 'Bato oyo ozwaki
na sima basali kaka ngonga moko, pe ofuti bango ndenge moko
ná biso. Kasi biso tosali mokolo mobimba pe tolembi na moi
makasi.' 13 Kolo ya bilanga azongiseli moko na bango: 'Ndeko na
ngai, nakosi yo té. Toyokanaki 'tè nakofuta yo lifuta ekoki po na
mokolo moko. 14 Kamata mbongo na yo, kende. Kasi moto oyo
abandaki mosala sima, nalingi kofuta ye ndenge moko ná yo. 15 Boni?
Ezali mbongo na ngai. Nakoki kosala na yango té ndenge ngai
moko nalingi? Oyoki likunya po nazali moto malamu?' " 16 Bongo
Yezu asukisi boye: "Na mboka ya Nzambe pe ekozala ndenge
wana: bato oyo bazali na suka bakokóma liboso; pe baoyo bazali
liboso, bakokóma na suka."

Yezu ayebisi ndenge akokufa pe akosekwa (III)
(Mark 10,32–34; Luka 18,31–34)

17 Tango Yezu azalaki kokende na Yeruzalem, na nzela
abengi bayekoli na ye zomi na mibale pembeni, pe alobi na bango
boye: 18 "Bóyoka! Tozali kokende na Yeruzalem. Kuna bakokaba
ngai *Mwana ya Moto epai ya bakonzi ya banganga-Nzambe, pe
ya balakisi-Mibeko. Bango bakokatela ngai etumbu ya liwa, 19 pe
bakokaba ngai na maboko ya bato bayebi Nzambe té. Bakoseka
ngai, bakobeta ngai fimbu, pe bakoboma ngai na kuruze. Kasi
nakosekwa na mikolo misato."

Olingi kozala mokonzi, zala mosali
(Mark 10,35–45)

20 Bobele na tango wana mwasi ya Zebedé ayei epai ya Yezu,

ná bana na ye mibale. Afukameli ye po na kosenga likambo moko.
21 Yezu atuni ye: "Olingi nini mama?" Ye azongisi: "Mokonzi,
laka ngai 'tè tango okozwa bokonzi na yo, bana na ngai mibale
oyo bakozala kofanda pembeni na yo na bisika ya lokumu, moko
na liboko ya mobali, mosusu na liboko ya mwasi." 22 Yezu
azongisi: "Eloko bozali kosenga, boyebi yango té. Kopo ya pasi
ngai nakomela, bino bokokoka yango?" Bango bazongiseli ye:
"Tokokoka kaka." 23 Bongo Yezu alobi na bango: "Ya solo, kopo
oyo ngai nakomela, bino pe bokomela yango. Kasi kopona moto
oyo akofanda na liboko na ngai ya mobali to ya mwasi, etali ngai
té; pamba té Tata asi'abongisá bisika wana po na bato ye aponá."
24 Tango bayekoli mosusu zomi bayoki ndenge wana, basilikeli
bandeko yango mibale. 25 Bongo Yezu abengi bango nyonso pe
alobi: "Boyebi 'tè bakonzi ya bikolo balakisaka bokonzi na bango;
pe bato minene bamonisaka bato na bango pasi. 26 Kasi na kati
na bino, ekoki kozala bongo té. Soki moto moko na kati na bino
alingi kozala moto monene, ámitia mosali na bino. 27 Pe soki moto
moko na kati na bino alingi kozala moto ya liboso, ámikómisa
moumbu na bino. 28 Pamba té ngai *Mwana ya Moto nayaki po
bato básalela ngai té, kasi nayaki nde kosalela bango, pe kopesa
bomoi na ngai po na kobikisa bato ebele."

Yezu abikisi bato mibale bakufá miso
(Mark 10,46–52; Luka 18,35–43)

29 Tango babimi na Jerikó, bato ebele balandi Yezu. 30 Bato
mibale bakufá miso bafandaki pembeni ya nzela. Awa bayoki
Yezu azali koleka, babandi koganga: "Mokonzi, Mwana ya David,
yokela biso mawa!" 31 Bato bagangeli bango bákanga minoko.
Kasi bango balekisi penza koganga makasi: "Mokonzi, Mwana ya
David, yokela biso mawa!" 32 Yezu atelemi, abengi bango pe
atuni: "Bolingi násala nini po na bino?" 33 Bango bazongiseli ye:
"Mokonzi, tolingi miso na biso éfungwana!" 34 Yezu ayokeli
bango mawa pe asimbi bango na miso. Kaka na tango wana
babandi komona pe balandi ye.

Yezu akoti na Yeruzalem
(Mark 11,1–11; Luka 19,28–40; Yo 12,12–19)

21 1 Tango bakómi na mboka Betfajé, penepene ya Yeruzalem,
na Ngomba ya *ba-Olive, Yezu atindi bayekoli mibale, 2 pe
alobi na bango: "Bókende na mboka oyo etalani ná bino. Kuna
bokomona punda ya mwasi bakangá esika moko ná mwana na
yango. Bófungola yango pe bómemela ngai. 3 Soki moto atuni
bino, bóloba na ye: 'Mokonzi azali na posa na yango', bongo
akopesa bino yango noki."

Na kati ya mboka Yeruzalem

4 Makambo wana esalamaki po na kokokisa maloba oyo
profete alobaká: 5 "Bóloba na vile ya *Sion: tala mokonzi na yo
ayei epai na yo. Ayei na boboto, amati na punda[n]."
6 Bayekoli bakei pe basali ndenge Yezu atindaki. 7 Bamemi punda
ná mwana na yango; batii yango bilamba na bango, pe Yezu
amateli yango. 8 Bato ebele bazalaki kotanda bilamba na bango
na nzela; bamosusu bazalaki kokata mandalala pe kotia yango
na bisika Yezu alingaki koleka. 9 Bato oyo bazalaki liboso ya Yezu
ná baoyo bazalaki kolanda ye babandaki koganga: "*Ozana!
Lokumu na Mwana ya David! Nkolo ábenisa moto oyo ayei na
kombo na ye![o] Ozana! Lokumu ézala na Nzambe na Likolo!"
10 Tango Yezu akoti na Yeruzalem, mboka mobimba eningani,
pe bato babandi kotuna: "Moto oyo azali nani?" 11 Bato bayaki
ná Yezu bazongisi: "Ezali profete Yezu, auti na Nazaret, na
region ya Galilé."

---

n 21.5 Zak 9,9.
o 21.9 Bzb 118,25–26.

Yezu akoti na Ndako ya Nzambe
(Mark 11,15–19; Luka 19,45–48; Yo 2,13–22)

12 Yezu akoti na Ndako ya Nzambe, abengani bato nyonso
oyo bazalaki koteka pe kosomba biloko kuna: abaloli bamesa ya
bato bazalaki koshanjé mbongo, ná bakiti ya bato bazalaki koteka
bapijon. 13 Na sima alobi na bango: "Ekòmamá boye: 'Ndako na
ngai bakobenga yango ndako ya losambo[p]', kasi bino bokómisi
yango esika bamiyibi bakutanaka." 14 Bato bakufá miso ná bato
ya tengutengu bayei penepene ya Yezu na Ndako ya Nzambe, pe
ye abikisi bango. 15 Bakonzi ya banganga-Nzambe ná balakisi-Mibeko
basiliki tango bamonaki makamwisi ye azalaki kosala, pe ndenge
bana bazalaki koganga na kati ya Ndako ya Nzambe: "Lokumu
na Mwana ya David!" 16 Bongo balobi na Yezu: "Oyoki makambo
bango bazali koloba?" Yezu azongiseli bango: "Ee nayoki. Nanu
botangá Mikanda ya Nzambe té? Ekòmamá boye: 'Olakisi bana
mike pe bana oyo bamelaka mabéle, ndenge bakoki kokumisa
yor.' " 17 Na sima atiki bango alongwe na Yeruzalem pe akei kolala
na Betanie.

Yezu akausi nzete ya figi
(Mark 11,12–14, 20–24)

18 Tongo etani, tango Yezu azalaki kozonga na Yeruzalem,
abandi koyoka nzala. 19 Amoni nzete moko ya *figi pembeni ya
nzela. Apusani penepene na yango kasi amoni eloko té, kaka
makasa pamba. Bongo alobi na nzete ya figi: "Mokolo moko té
okobota lisusu mbuma!" Na mbala moko nzete ya figi ekauki.
20 Tango bayekoli bamoni bongo, bakamwe mingi penza. Batuni
Yezu: "Ndenge nini nzete oyo ekauki na mbala moko boye?"
21 Yezu azongiseli bango: "Nalobi na bino, ya solo: soki bozali
penza na bondimi, pe soki bozali kotia tembe té, bokokoka kosala
makambo eleki oyo ngai nauti kosala na nzete ya figi. Bokokoka
kutu koloba na ngomba oyo: 'Longwa awa! Kende komibwaka na
ebale'; pe yango ekosalama. 22 Eloko nyonso oyo bokosenga na
losambo, soki botii mitema 'tè bokozwa yango, bokozwa yango
kaka."

Nani apesi Yezu bokonzi?
(Mark 11,27–33; Luka 20,1–8)

23 Yezu akoti na Ndako ya Nzambe pe abandi koteya bato.
Bongo bakonzi ya banganga-Nzambe ná bambuta-muntu ya ekolo

---

p 21.13 Ezaya 56,7. Jer 7,11.
r 21.16 Bzb 8,2.

bayei penepene na ye pe batuni ye: “Epai wapi ozwi bokonzi ya
kosala boye? Nani apesi yo bokonzi yango?” 24 Yezu azongiseli
bango: “Ngai pe nakotuna bino motuna moko kaka; soki bozongi-
seli ngai, nakoyebisa bino soki nazali kosala makambo oyo na
bokonzi ya nani. 25 Batisimo oyo Yoane azalaki kopesa eutaki
epai wapi? Epai ya Nzambe to epai ya bato?” Kasi bango babandi
kotiana tembe bango na bango, balobi: “Soki tozongisi: ‘epai ya
Nzambe’, ye akotuna biso: ‘Po na nini bondimelaki Yoane té?’
26 Kasi soki pe tolobi: ‘epai ya bato’, tokozwa makambo, po bato
nyonso bakamataka Yoane lokola profete.” 27 Bongo bazongiseli
Yezu: “Toyebi té.” Ye alobi na bango: “Ngai pe nakoyebisa bino
té soki nazali kosala makambo oyo na bokonzi ya nani.”

Lisapo ya bana mibale

28 Yezu alobi lisusu: “Bokanisi nini po na makambo oyo: Moto
moko azalaki na bana mibale ya mibali. Abengi ya liboso pe alobi na
ye: ‘Mwana na ngai, lelo kende kosala na elanga ya vinu.’ 29 Mwana
azongisi: ‘Naboyi’. Kasi na sima abongoli makanisi pe akei kaka.
30 Sima ya mwa tango abengi lisusu mwana ya mibale pe alobi na
ye ndenge moko. Mwana wana azongiseli ye: ‘Ee tata, nakokende.’
Kasi akei té. 31 Nani na kati ya bana wana mibale asali makambo
tata alingi?” Bango bazongisi: “Mwana ya liboso.” Bongo Yezu
alobi na bango: “Nalobi na bino, ya solo: bafutisi-mpaku ná basi
ya ndumba bakokota na mboka ya Nzambe liboso na bino. 32 Pamba
té Yoane Mobatisi ayaki epai na bino po na kolakisa bino nzela
ya malamu, kasi bondimelaki ye té. Nzokande bafutisi-mpaku pe
basi ya ndumba bandimelaki ye. Kasi bino, atako bomonaki
bongo, bobongolaki mitema té, bondimelaki ye kaka té.”

Lisapo ya bafuteli mabe ya elanga
(Mark 12,1–12; Luka 20,9–19)

33 “Bóyoka lisapo mosusu: Moto moko azalaki na elanga,
akoni banzete ya vinu, asaleli yango lopango, abongisi libulu
moko na kati ya mabanga po na kokamolela vinu, pe atòngi ndako
moko ya molai po na kokengela yango; sima atii bato ya kofutela,
bongo ye akei na mobembo. 34 Awa tango ya kolongola mbuma
ekoki, atindi bato na ye epai ya bafuteli ya elanga, po bákende
kozwa ndambo ya mbuma. 35 Kasi bango bakangi bato na ye,
babeti moko, babomi mosusu pe babwakeli oyo ya misato mabanga.
36 Kolo ya elanga atindi bato mosusu mingi koleka baoyo ya
liboso, kasi bafuteli ya elanga basali bango kaka ndenge moko.
37 Sima na bango nyonso atindeli bango mwana na ye moko,
amilobi: ‘Bakotosa mwana na ngai.’ 38 Kasi tango bafuteli bamoni
mwana, balobani bango na bango: ‘Tala moto akokóma kolo ya

elanga soki tata na ye akufi. Tóboma ye, pe biso tokozwa elanga
na ye.' 39 Bongo bakangi ye, babwaki ye na libanda pe babomi yè."
40 Sima Yezu atuni: "Bongo tango kolo ya elanga akoya,
akosala nini po na basali wana?" 41 Bato bazongiseli ye: "Akoyokela
bango mawa té, akoboma bango, pe akopesa elanga na bafuteli
mosusu. Bango nde bato bakobanda kopesa ye mbuma na ye na
tango ekoki." 42 Bongo Yezu alobi na bango: "Nanu botangá
Mikanda ya Nzambe té? Ekòmamá boye: 'Libanga ba-mason
babwakaki ekómi fondasion oyo esimbi lopango mobimba ya
Yeruzalem. Yango euti na Nkolo, pe ezali likambo ya kokamwa
na miso na biso![s] ' " 43 Yezu alobi lisusu: "Yango wana nalobi na
bino: bakolongola bino na mboka ya Nzambe pe bakokotisa bato
mosusu; bango nde bato bakosala misala ya malamu po na yango.
[44 Moto akokweya na likolo ya libanga oyo akopasuka; pe soki
libanga wana ekweeli moto moko, ekonika ye."]
45 Bakonzi ya banganga-Nzambe ná *ba-Farizé bayoki masapo
wana mibale, pe bayebaki 'tè Yezu azalaki koloba po na bango;
46 bongo babandaki koluka nzela ya kokanga ye, kasi babangaki
bato. Pamba té bato bazalaki kokamata Yezu lokola profete.

Lisapo ya feti ya libala
(Luka 14,15–24)

22 1 Yezu abandi lisusu kobetela bato masapo pe alobi: 2 "Bóyoka
ndenge makambo ekobanda koleka na mboka ya Nzambe.
Ekozala lokola mokonzi moko oyo asalisi feti ya libala ya mwana
na ye. 3 Atindi basali na ye bákende epai ya bato oyo babengisaki,
po báya na feti; kasi bango baboyi koya. 4 Atindi basali mosusu
pe alobi na bango: 'Bóloba boye na bato oyo nabengisaki:
Nasi'nabongisi biloko nyonso; nabomisi bangombe na ngai ná
banyama ya mafuta. Bóya na feti ya libala!' 5 Kasi bango bamoni
yango makambo ya pamba, pe bakei moto na moto na mosala na ye:
mosusu akei na bilanga, mosusu akei kosala mombongo; 6 bamosusu
bakangi basali wana, banyokoli bango pe babomi bango. 7 Mokonzi
ayoki kanda, atindi basoda na ye po bákende koboma babomi
wana pe bázikisa mboka na bango. 8 Na sima alobi na basali na
ye: 'Nabongisaki feti malamu, kasi bato oyo nabengisaki bakoki
na yango té po na kolia. 9 Bókende na ba-balabala ya minene, pe
bóbenga bato nyonso oyo bokomona, po báya na feti.' 10 Basali
bakei na ba-balabala, pe bamemi bato nyonso oyo bakutaki kuna:
ézala bato ya malamu to ya mabe; boye ndako ya feti etondaki.
11 "Tango mokonzi akoti po na kopesa mbote na bato oyo
bazalaki na mesa, amoni moto moko alataki bilamba ya feti té.

s 21.42 Tala Bzb 118,22 pe Ezaya 28,16.

12 Bongo atuni ye: 'Ndenge nini yo okoteli awa? Olati bilamba ya
feti té.' Kasi moto wana azalaki ata na eloko moko té ya
kozongisa. 13 Boye mokonzi alobi na basali na ye: 'Bókanga ye
makolo ná maboko pe bóbwaka ye libanda na molili, esika bato
balelaka pe baliaka mino.' " 14 Yezu asukisi boye: "Nzambe azali
kobengisa bato ebele po bákóma bato ya mboka na ye, kasi bango
nyonso té bato bakoki na yango[t]."

Mpaku ya mokonzi ya Rome
(Mark 12,13–17; Luka 20,20–26)

15 *Ba-Farizé bakei kosala likita po na koluka nzela ya
kokanga Yezu na maloba na ye moko. 16 Batindi bayekoli na
bango mosusu ná bato ya Erode po na kotuna ye: "Moteyi, toyebi
malamu 'tè yo okosaka té, pe oteyaka makambo ya solo po na
nzela ya Nzambe; obangaka bato té, pe otalaka bilongi ya bato
té. 17 Lobela biso, okanisi nini po na likambo oyo: Mibeko na biso
epesaka nzela ya kofuta mpaku na mokonzi ya Rome to té?" 18 Kasi
Yezu ayebaki mayele na bango ya mabe, bongo alobi na bango:
"Bato ya lokuta! Po na nini bozali komeka ngai? 19 Bólakisa ngai
nanu mbongo oyo bafutelaka mpaku." Balakisi ye ebende moko
ya mbongo, 20 bongo Yezu atuni bango: "Foto oyo pe kombo oyo
bakòmá awa ezali ya nani?" 21 Bango bazongisi: "Ya mokonzi ya
Rome." Bongo Yezu alobi na bango: "Bópesa mokonzi ya Rome
oyo ezali ya ye, pe bópesa na Nzambe oyo ya ye."
22 Awa bayoki bongo, bakamwe penza; batiki ye pe bakei.

Motuna po na kosekwa
(Mark 12,18–27; Luka 20,27–40)

23 Kaka na mokolo wana *ba-Sadusé bayei epai ya Yezu.
Ezali nde ba-Sadusé bato balobaka 'tè bato bakufá bakoki
kosekwa té. 24 Bango batuni ye boye: "Moteyi, Moize alobaká:
'Soki moto akufi pe aboti bana té, ndeko na ye ábala mwasi oyo
ye atiki, po ábotela ye bana[u].' 25 Epai na biso ezalaki na mibali
sambo, bango nyonso mama moko, tata moko. Oyo ya liboso abali
mwasi pe akufi, kasi aboti na ye té; bongo atiki mwasi na ye na
maboko ya ndeko na ye. 26 Esalamaki se ndenge moko po na moto
ya mibale ná ya misato, tii na oyo ya sambo. 27 Na sima na bango
nyonso, mwasi pe ayei kokufa. 28 Bongo mokolo bato bakufá
bakosekwa, mwasi wana akozala ya nani? Pamba té bango nyonso
babalaki ye."

---

t 22:14 Na grek: "bango nyonso té bato baponami." Lisapo ya Yezu elakisi 'tè ezali bango moko bato bazali koboya.
u 22.24 Zong 25,5–6.

29 Yezu azongiseli bango: "Namoni 'tè bobosani, po boyebi
Mikanda ya Nzambe té, boyebi pe nguya na ye té. 30 Tango bato
bakufá bakosekwa, bakobanda kobalana té, kasi bakokokana ná
ba-anjelu ya Likolo. 31 Po na likambo etali kosekwa ya bato
bakufá, botangá té ndenge Nzambe alobaká na bino? 32 Ye
alobaká boye: 'Nazali Nzambe ya Abraham, ya Izaak pe ya Jakob[v].'
Ye azali Nzambe ya bato bakufá té, kasi ya bato oyo bazali na
bomoi."
33 Bato oyo bayokaki ye bakamwe mingi penza po na mateya
na ye.

Mobeko nini eleki
(Mark 12,28–34; Luka 10,25–28)

34 Tango *ba-Farizé bayoki 'tè Yezu asukisi *ba-Sadusé, bayei
kosangana epai na ye. 35 Moko na kati na bango azalaki molakisi-
Mibeko, pe alingaki komeka Yezu; bongo atuni ye boye: 36 "Moteyi,
mobeko nini eleki mibeko nyonso?" 37 Yezu azongiseli ye: " 'Linga
Nkolo Nzambe na yo na motema na yo mobimba, na bomoi na
yo mobimba pe na mayele na yo nyonso[w].' 38 Wana ezali mobeko
ya liboso pe eleki monene. 39 Mobeko ya mibale ekokani na yango,
yang'oyo: 'Linga moninga na yo ndenge yo moko omilingaka[x].'
40 Mibeko nyonso ya Moize pe mateya ya baprofete ezali na kati
ya mibeko mibale oyo."

Mesia azali Mokonzi ya David
(Mark 12,35–37; Luka 20,41–44)

41 Lokola ba-Farizé bazalaki esika moko, Yezu atuni bango:
42 "Bokanisi nini po na *Mesia? Ye azali mwana ya nani? Akozwa
ebonga ya nani?" Bango bazongiseli ye: "Azali mwana ya David;
akozwa ebonga na ye." 43 Bongo Yezu atuni bango lisusu: "Kasi
ndenge nini *Molimo Mosantu alakisaká David 'tè ábenga Mesia
Mokonzi na ye? Pamba té David alobaká boye: 44 'Mokonzi na
ngai, Nkolo alobi na yo: fanda pembeni na ngai na esika ya
lokumu; nakotia banguna na yo na se ya makolo na yo[y].' 45 Soki
David azalaká kobenga Mesia 'Mokonzi na ngai', bongo ndenge
nini ye akoki kozala Mwana ya David, oyo akozwa bobele ebonga
na ye?"
46 Ata moto moko té akokaki kozongisela ye eyano. Banda
mokolo wana moto ata moko té amekaki kotuna ye lisusu.

---

v 22.32 Bim 3,6.
w 22.37 Zong 6,5.
x 22.39 Levit 19,18.
y 22.44 Bzb 110,1.

Balakisi-Mibeko ná ba-Farizé, bato ya lokuta
(Mark 12,38–39; Luka 11,43,46; 20,45–46)

23 1 Bongo Yezu alobi boye na bato pe na bayekoli na ye:
2 "Balakisi-Mibeko ná ba-Farizé mosala na bango,
kolimbolela bato Mibeko ya Moize. 3 Bongo bótosaka bango pe
bósalaka makambo nyonso bakobanda koloba na bino; kasi
bólandaka bizaleli na bango té. Pamba té makambo balobaka,
basalaka yango té. 4 Bakangaka mikumba ya kilo pe batiaka yango
na mapeka ya bato, kasi bango moko basimbaka yango ata na
mosapi té. 5 Misala nyonso oyo basalaka, balukaka kaka bato
bámona yango. Biteni ya Mikanda ya Nzambe oyo bato balataka
na tango ya kosambela, bango bakómisaka yango milai penza;
pe batòngaka basonge ya minene na banzambala na bango.
6 Balingaka bisika ya lokumu na bafeti, pe bakiti ya liboso na
bandako ya losambo; 7 balingaka bato bápesaka bango bambote
na bazando, pe bábengaka bango 'Moteyi'. 8 Kasi bino bólingaka
té 'tè bábengaka bino 'Moteyi', pamba té bino nyonso bozali
bandeko, pe bozali na Moteyi moko kaka. 9 Awa na mokili,
bóbengaka moto moko té 'Tata'; pamba té bozali na Tata moko
kaka oyo azali na Likolo. 10 Bólingaka té 'tè bato bábengaka bino
'mokonzi', pamba té bozali na Mokonzi moko kaka, ezali *Mesia.
11 Moto aleki bino nyonso akozala mosali na bino. 12 Moto oyo
amikumisaka, Nzambe akitisaka ye; pe moto oyo amikitisaka,
Nzambe akumisaka ye."

Yezu alakisi lokuta na bango polele
(Mark 12,40; Luka 11,39–42,44,52;20,47)

13 "Mawa na bino balakisi-Mibeko pe *ba-Farizé! Bato ya
lokuta! Bozali kokangela bato nzela oyo bakoki kokotela na
mboka ya Nzambe. Bino moko bozali kokota té, pe bozali
kopekisa bato oyo balingi kokota.
[14 "Mawa na bino balakisi-Mibeko ná ba-Farizé! Bato ya lokuta!
Bobotolaka biloko nyonso ya basi oyo bakufelá mibali. Pe kaka na
tango wana bosambelaka mingi po bato bákanisa 'tè bozali bato
malamu. Yango wana bokozwa etumbu eleki monene!]
15 "Mawa na bino balakisi-Mibeko ná ba-Farizé! Bato ya
lokuta! Botambolaka mokili mobimba po na kozwa mopaya moko
oyo akondima kosambela Nzambe na biso Bayuda; pe soki bozwi
ye bokómisaka ye moto ya lifelo penza koleka bino.
16 "Mawa na bino bolakisaka bato nzela, nzokande bokufá
miso! Pamba té bolobaka boye: 'Soki moto akati seleka na kombo
ya Ndako ya Nzambe, ezali likambo té. Kasi soki akati seleka na
kombo ya or oyo babombá na Ndako ya Nzambe, esengeli átosa

seleka na ye.' 17 Bazoba! Bato bakufá miso! Ná or ná Ndako ya
Nzambe nini eleki? Or ekómi eloko ya bosantu bobele po batii
yango na Ndako ya Nzambe. 18 Bolobaka lisusu 'tè: 'Soki moto
akati seleka po na mesa oyo bazikiselaka Nzambe *mabonza,
ezali likambo té; kasi soki akati seleka na kombo ya libonza oyo
ezali na likolo ya mesa, esengeli átosa seleka na ye.' 19 Bato bakufá
miso! Ná libonza ná mesa nini eleki? Libonza ekómi eloko ya
bosantu po batii yango na mesa ya Nzambe. 20 Moto oyo akataka
seleka po na kombo ya mesa ya Nzambe, akati yango po na kombo
ya mesa ná ya biloko nyonso ezali na likolo na yango. 21 Oyo
akataka seleka na kombo ya Ndako ya Nzambe, akati yango na
kombo ya Ndako ya Nzambe ná ya Moto oyo afandaka na kati.
22 Pe oyo akataka seleka po na kombo ya Likolo, akati yango po
na kombo ya kiti ya Nzambe ná ya Oyo afandaka na yango.
23 "Mawa na bino balakisi-Mibeko ná ba-Farizé! Bato ya
lokuta! Bolongolelaka Nzambe eteni moko na kati ya biteni zomi
ya mwa-makasa ya solo kitoko, kasi bobosanaka mibeko oyo eleki
minene: kosala bato bolamu, koyokela bango mawa, pe kozala bato
ya solo. Wana ezali makambo bosengeli kosala, nzokande kobosana
pe té oyo ya liboso. 24 Batambwisi bokufá miso! Bolongolaka
ngungi na mai ya komela, kasi bodundaka shamó!
25 "Mawa na bino balakisi-Mibeko ná ba-Farizé! Bato ya
lokuta! Bozali lokola bakopo oyo basukoli libanda, kasi na kati
botondá na moyibi pe na baposa ya mabe. 26 Ba-Farizé bokufá
miso! Bósukola liboso kopo na kati, bongo libanda na yango
ekokóma pe peto!
27 "Mawa na bino balakisi-Mibeko ná ba-Farizé! Bato ya
lokuta! Bozali lokola basimetiere bapakolá pembe; na libanda
ezali komonana kitoko, kasi na kati etondá na mikuwa ya bato
bakufá pe na bosoto ya ndenge na ndenge. 28 Bino pe na libanda
bozali komonana lokola bato ya malamu, kasi na kati botondá
na lokuta pe na mabe."

Etumbu ya bato ya lokuta
(Luka 11,47-51)

29 "Mawa na bino balakisi-Mibeko ná ba-Farizé! Bato ya lokuta!
Botòngelaka baprofete ba-monimá ya kitoko, pe bobongisaka
basimetiere ya bato ya bosembo. 30 Bolobaka: 'Soki tózalaka na
tango ya bakoko na biso, mbele tolingaki kosangana ná bango té
po na koboma baprofete.' 31 Boye bino moko bondimaka 'tè bozali
bana ya bato oyo babomaká baprofete; 32 bongo sik'oyo bósilisa
kaka mosala bakoko na bino babandaká. 33 Bino banyoka oyo!
Ndenge nini bokosala, po na kokima etumbu ya lifelo? 34 Bóyoka
malamu: nakotindela bino baprofete ná bato ya mayele pe

balakisi-Mibeko. Kasi bakoboma bamosusu na mbeli to na
mabanga pe bamosusu na kuruze; bokobeta bamosusu fimbu na
bandako ya losambo, pe bokonyokola bango bipai na bipai. 35 Yango
wana, bozali komema ngambo ya makila ya bato nyonso ya
bosembo oyo babomaká, kobanda na Abel tii na Zakarya mwana
ya Berekya, oyo babomaká na kati ya Ndako ya bosantu ná mesa
ya mabonza[z]. 36 Nalobi na bino, ya solo: Bino bokozwa etumbu
po na makambo nyonso wana!"

Yezu aleli po na Yeruzalem
(Luka 13,34–35)

37 "A bino bato ya Yeruzalem! Tango Nzambe atindelaka
bino baprofete, boboyaka bango pe bobomaka bango na mabanga.
Nzokande ngai, mbala na mbala namekaki kosangisa bino
pembeni na ngai, ndenge soso esangisaka bana na yango na se
ya mapapu; kasi bino boboyaki. 38 Yango wana Nzambe alingi
kosundola mboka na bino. 39 Nalobi na bino, banda lelo bokomona
ngai lisusu té tii tango bokoloba: 'Nkolo ábenisa moto oyo ayei na
kombo na ye![a] "

Yezu ayebisi 'tè Ndako ya Nzambe ekokufa
(Mark 13,1–2, Luka 21,5–6)

24 1 Tango Yezu abimi na Ndako ya Nzambe, bayekoli bayei
penepene na ye, balobi: "Tala nanu ndenge batòngá
Ndako ya Nzambe!" 2 Bongo Yezu azongiseli bango: "Bomoni
yango nyonso? Nalobi na bino, ya solo: libanga ata moko té
ekotikala na esika ezali; nyonso wana bakopanza yango."

Pasi pe minyokoli ekoya
(Mark 13,3–13; Luka 21,7–19)

3 Bongo Yezu akei kofanda na Ngomba ya *ba-Olive, esika
moko ná bayekoli na ye. Bango batuni ye balobi: "Yebisa biso
tango nini yango ekosalama? Elembo nini ekolakisa 'tè olingi
koya kotia bokonzi na yo, pe suka ya mokili ekómi penepene."
4 Yezu azongiseli bango: "Bókeba! Moto moko té ákosa bino!
5 Pamba té bato ebele bakoya na kombo na ngai, bakoloba: 'Nazali
*Mesia!' pe bakokosa bato mingi. 6 Bokoyoka 'tè bitumba ebimi
na bamboka ya penepene to ya mosika. Bóbanga té. Makambo
yango esengeli koya, kasi wana ekozala nanu suka té. 7 Ya solo,
bitumba ekobima na kati ya bikolo pe na kati ya bamboka. Epai
na epai nzala ekongala, pe mabelé ekoningana. 8 Yango nyonso

---

z 23.35 Eband 4,8. 2 Bsg 24,20–22.
a 23.39 Bzb 118,26.

wana ekozala kaka lokola ebandeli ya pasi mwasi ayokaka na tango ya kobota.
9 "Na tango wana bakobanda koteka bino, po na komonisa
bino pasi pe koboma bino. Bikolo nyonso ekozala koyina bino
po bondimeli ngai. [10] Na mikolo wana bato mingi bakosundola
bondimi, bakobanda kotekana pe koyinana. [11] Baprofete ebele ya
lokuta bakobima pe bakokosa bato mingi. [12] Lokola makambo ya
mabe ekoleka, bolingo ya bato ebele pe ekosila. [13] Kasi moto oyo
akokanga motema tii na suka, ye nde akobika. [14] Bakosakola
Sango Malamu oyo ya bokonzi ya Nzambe na mokili mobimba,
po bikolo nyonso éyoka yango. Bongo na tango wana suka ekoya."

Yeruzalem ekokufa
(Mark 13,14–23; Luka 21,20–24)

15 "Profete Daniel akòmaká 'tè Lisumá ya somo ekopikama
na Esika ya bosantu[b]. – Moto azali kotanga makambo oyo, áluka
koyeba tina na yango! – [16] Mokolo bokomona yango, bato oyo
bakozala na region ya Yuda basengeli kokima epai ya bangomba.
[17] Moto oyo akozala libanda ázonga na kati ya ndako té po na
kokamata biloko na ye. [18] Oyo akozala na bilanga ázonga na
ndako té po na kokamata kazaka na ye. [19] Mawa na basi oyo
bakozala na bazemi, ná baoyo bakomelisa bana mabéle na tango
wana! [20] Bóbondela Nzambe po mokolo bokokima ézala na tango
ya malili té to na Mokolo ya Kopema! [21] Pamba té na tango wana
pasi ya somo ekozala. Pasi ya ndenge wana emonaná nanu té uta
ebandeli ya mokili tii sik'oyo; ekomonana pe lisusu té[d]. [22] Soki
Nzambe ákatelaka bato mikolo ya pasi wana té po ékóma mokuse,
mbele ata moto moko té akokaki kobika. Kasi Nzambe akatá
yango po na bato oyo ye aponá.
23 "Na tango wana, soki moto alobi na bino: 'Bótala! *Mesia
azali awa!' to: 'Azali kuna!', bóndimela ye té! [24] Pamba té
ba-mesia ya lokuta ná baprofete ya lokuta bakobima ebele;
bakosala makamwisi minene ya ndenge na ndenge po, soki nzela
ezali, bákosa ata bato oyo Nzambe aponá. [25] Nabanza boyoki.
Nasi'nayebisi bino yango libela!
26 "Yango wana soki balobi na bino: 'Bótala! Azali na esobe!',
bókende té. Soki pe balobi: 'Bótala! Abombani awa!', bóndima
té. [27] Pamba té ngai *Mwana ya Moto nakoya ndenge kake eutaka
na Likolo pe engengisaka mokili mobimba, banda na epai moi
ebimaka tii na epai elalaka. [28] Epai ebembe ezali, bandeke oyo
eliaka bibembe ekosangana wana."

---

b 24.15 Dan 9,26; 11,31; 12,11.
d 24.21 Tala pe Dan 12,1.

Koya ya Mwana ya Moto
(Mark 13,24–27; Luka 21,25–28)

29 "Soki pasi ya mikolo wana esili, mosusu ya koleka ekoya.
Moi ekokóma molili, sanza ekongenga lisusu té; minzoto ekokweya
na se; pe nyonso oyo ezali na Likolo ekoningana[e]. 30 Bongo
elembo na ngai ekomonana na Likolo. Na tango wana bato ya
bikolo nyonso ya mokili bakolela, tango bakomona ngai, *Mwana
ya Moto nazali koya na likolo ya mapata, na nguya pe na lokumu
mingi[f]. 31 Kelelo monene ekobeta; nakotinda ba-anjelu bipai
nyonso na mokili mobimba, básangisa bato oyo naponá."

Ndakisa ya nzete ya figi
(Mark 13,28–31; Luka 21,29–33)

32 "Bókanisa nzete ya *figi. Soki bitape na yango ekómi
petepete, pe soki makasa na yango ebandi kobima, boyebaka 'tè
eleko ya kobuka mbuma ekómi penepene. 33 Bobele ndenge wana,
tango bokomona makambo yango, bóyeba 'tè etikali moke náya.
34 Nalobi na bino, ya solo: bato ya tango oyo bakomona makambo
nyonso wana na miso. 35 Likolo na se ekoleka; kasi maloba na
ngai ekoleka ata moke té."

Kaka Nzambe moto ayebi mokolo wana
(Mark 13,32–37; Luka 17,26–30, 34–36)

36 "Moto moko té ayebi mokolo to ngonga makambo wana
ekosalama, ata ba-anjelu ya Likolo, ézala kutu ata ngai *Mwana
ya Nzambe. Kaka Tata ye moko moto ayebi yango. 37 Mokolo ngai
*Mwana ya Moto nakoya, makambo ekosalama ndenge esalamaká
na tango ya Noé. 38 Liboso 'tè mai éya kodindisa mokili mobimba,
bato bazalaki kolia pe komela, bazalaki kobalana, tii mokolo Noé
akotaki na masuwa. 39 Bazalaki kokanisa eloko moko té, tii tango
mai eyaki pe ebomi bango nyonso. Ekozala bobele ndenge wana
tango ngai *Mwana ya Moto nakoya. 40 Soki mibali mibale
bakozala na elanga, bakokamata moko pe bakotika mosusu. 41 Soki
basi mibale bakozala konika *blé, bakokamata moko pe bakotika
mosusu. 42 Bókeba, po mokolo Mokonzi na bino akoya, boyebi
yango té. 43 Bókanisa nanu! Soki kolo ya ndako ayebi tango moyibi
akoya na butu, akolala té, kasi akosala nyonso po bábuka ndako
na ye té. 44 Yango wana, bino pe bózalaka na ekenge tango
nyonso, pamba té ngai Mwana ya Moto nakoya na ngonga oyo
bino boyebi té."

---

e 24.29 Ezaya 13,10. 34,4. Ezek 32,7.
f 24.30 Dan 7,13.

Bamwinda ya mafuta

Mosali ya malamu pe mosali ya mabe
(Luka 12,41–48)

45 “Bózalaka lokola mosali ya malamu pe ya mayele, oyo
mokonzi na ye atii kapita ya bato na ye nyonso ya mosala, po
ápesaka bango bilei na tango ekoki. 46 Mosali wana akozala na
esengo mingi tango mokonzi azongi, pe akuti ye azali kosala
mosala. 47 Nalobi na bino, ya solo: mokonzi wana akotia biloko
na ye nyonso na maboko na ye. 48 Nzokande mosali yango akozala
na mawa soki azali moto mabe pe amilobi: ‘Mokonzi na ngai azali
koya noki té’. 49 Bongo soki abandi kobeta basali mosusu, soki
azali kolia esika moko ná bato balangwaka masanga, 50 mokonzi
akozonga na mokolo mosali azali kozela ye té, pe na ngonga ye
ayebi té. 51 Akopesa ye etumbu moko ya somo; akotia ye na boloko
epai ya bato ya mabe, esika balelaka pe baliaka mino.”

Lisapo ya bilenge basi zomi

25 1 “Bóyoka ndenge bato bakokota na mboka ya Nzambe.
Ezalaki na feti ya libala. Bilenge basi zomi, bamwinda na
maboko, bakei koyamba mobali oyo akobala. 2 Na kati na bango,
mitano bazalaki bazoba, pe mitano mosusu bazalaki mayele.
3 Bazoba bakamataki kaka bamwinda pamba, kasi bamemi mafuta
mingi té. 4 Nzokande baoyo ya mayele bamemaki bamwinda na
bango ná milangi ya mafuta. 5 Awa mobali azalaki koya noki té,
bango nyonso bayoki pongi pe balali.

6 “Na kati ya butu moto moko agangi: ‘Mobali ayei! Bókende
koyamba ye!’ [7] Bongo bilenge basi wana balamuki pe babandi
kobongisa bamwinda na bango. [8] Bazoba balobi na baoyo ya
mayele: ‘Bópesa biso ndambo ya mafuta; bamwinda na biso ezali
kokufa.’ [9] Baoyo ya mayele bazongisi: ‘Té! mafuta ekokoka té soki
topesi bino. Bókende kosomba ya bino na wenze.’ [10] Bazoba bakei
kosomba mafuta. Kaka na tango wana mobali ayei, bongo bilenge
oyo bamibongisaki bakoti ná ye na ndako ya feti, pe bakangi
ndako na fungola. [11] Na sima bilenge ya zoba pe bakómi. Basengi:
‘Mokonzi, mokonzi, fungolela biso ndako!’ [12] Kasi mobali azongisi:
‘Nalobi na bino, ya solo: nayebi bino té.’ ”
13 Yezu asukisi boye: “Yango wana bózalaka na ekenge,
pamba té boyebi *mokolo té to ngonga.”

Lisapo ya mbongo ya mokonzi
(Luka 19,11–27)

14 “Nzambe akosala lokola moto moko alingaki kokende na
mobembo: abengi basali na ye pe apesi mbongo na ye nyonso na
maboko na bango, po bábatela yango. [15] Apesi na moto na moto
na ndenge ekoki na mayele na ye. Na moto ya liboso apesi
maboke mitano ya mbongo, na moto ya mibale maboke mibale,
bongo na moto ya misato liboke moko. Na sima akei. [16] Mosali
oyo azwaki maboke mitano ya mbongo, akei noki kosalela yango
mombongo, pe azwi maboke mitano na likolo. [17] Moto oyo azwaki
maboke mibale asali pe ndenge wana, bongo azwi maboke mibale
mosusu. [18] Kasi moto oyo azwaki liboke moko akei kotimola libulu
na mabelé, pe abombi mbongo ya mokonzi na ye.
19 “Mikolo mingi eleki, mokonzi ya basali wana azongi, pe
abengi basali na ye, po bálakisa ye ndenge basalaki na mbongo
na ye. [20] Mosali oyo azwaki maboke mitano ayei pe alakisi maboke
mitano mosusu, alobi: ‘Mokonzi, opesaki ngai maboke mitano.
Tala, nazwi maboke mitano mosusu likolo.’ [21] Mokonzi na ye
azongiseli ye: ‘Malamu! Ozali mosali ya malamu pe ya botosi.
Osali penza mosala po na makambo ya mike; bongo nakopesa
makambo minene na maboko na yo. Yaka epai na ngai, tósepela
esika moko.’ [22] Mosali oyo azwaki maboke mibale ayei pe alobi:
‘Mokonzi, opesaki ngai maboke mibale ya mbongo. Tala, nazwi
maboke mibale mosusu likolo.’ [23] Mokonzi azongiseli ye: ‘Malamu!
Ozali mosali ya malamu pe ya botosi. Osali penza mosala po na
makambo ya mike; bongo nakopesa makambo minene na maboko
na yo. Yaka epai na ngai, tósepela esika moko!’ [24] Na sima mosali
oyo azwaki liboke moko ya mbongo ayei pe alobi: ‘Mokonzi,
nayebaki ’tè ozali moto moko ya matata: obukaka mbuma ata oyo
okoni té. [25] Nabangaki, yango wana nakendeki kobomba mbongo

na yo na se ya mabelé. Tala, mbongo na yo yang'oyo.' [26] Mokonzi
na ye azongiseli ye: 'Mosali mabe pe ya goigoi! Oyebaki 'tè
nabukaka mbuma ata oyo nakoni té; [27] bongo ebongaki ótia
mbongo na ngai na banque, boye lokola nazongi nalingaki
kokende kokamata yango ná benefisi. [28] Bóbotola ye liboke ya
mbongo wana pe bópesa yango na moto oyo azali na maboke zomi.
[29] Pamba té, moto oyo azali na biloko mingi, bakobakisela ye
mosusu; kasi oyo azali na biloko mingi té, bakobotola ye kutu ata
ndambo oyo azali na yango. [30] Bóbwaka mosali oyo ya pamba-pamba
na libanda, na molili, esika balelaka pe baliaka mino.' "

Mobeko nini zuzi akotala

31 "*Mokolo ngai *Mwana ya Moto nakoya na lokumu na
ngai ya mokonzi, nzela moko ná ba-anjelu na ngai nyonso,
nakofanda na kiti na ngai ya lokumu. [32] Bakosangisa bato nyonso
ya mokili liboso na ngai, pe nakokabola bango ndenge mobokoli
ya bameme akabolaka banyama ya basi ná ya mibali[g]: [33] nakotia
oyo ya basi epai, pe oyo ya mibali epai. [34] Bongo nakoloba boye
na bato oyo bakozala na liboko na ngai ya mobali: 'Bóya, bino
bato Tata na ngai abenisá, pe bókota na mboka abongiselá bino
uta ebandeli ya mokili. [35] Pamba té nazalaki na nzala, pe bopesaki
ngai bilei; nazalaki na posa ya mai, pe bopesaki ngai mai ya
komela; nazalaki mopaya, pe boyambaki ngai na bandako na bino.
[36] Nazangaki bilamba, pe bopesaki ngai yango; nazalaki na maladi,
pe bosalisaki ngai; nakotaki boloko, pe boyaki kotala ngai.' [37] Bato
ya malamu bakotuna ngai: 'Mokonzi, tango nini tomonaki yo ozali
na nzala, bongo topesaki yo bilei? To ozalaki na posa ya mai,
bongo topesaki yo mai ya komela? [38] Tango nini tomonaki yo ozali
mopaya, pe toyambaki yo na bandako na biso? To ozangaki bilamba,
pe topesaki yo yango? [39] Tango nini tomonaki yo ozali na maladi to
okotaki boloko, pe toyaki kotala yo?' [40] Boye nakozongisela bango:
'Nalobi na bino, ya solo: mbala nyonso bosalisaki ata moto ya suka
na kati ya bandeko na ngai, bosalisaki ngai!'

41 "Na sima ngai Mokonzi nakoloba boye na bato oyo bakozala
na liboko na ngai ya mwasi: 'Bólongwa na miso na ngai, bino bato
Nzambe abwaká! Bókende na móto oyo ekufaka té, oyo babongiselá
zabolo ná bazabolo na ye. [42] Pamba té nazalaki na nzala, pe
bopesaki ngai bilei té; nazalaki na posa ya mai, pe bopesaki ngai
mai ya komela té; [43] nazalaki mopaya, pe boyambaki ngai na
bandako na bino té; nazangaki bilamba, pe bopesaki ngai yango

---

g 25.32 Mbula na mbula babokoli ya bameme bakabolaka banyama ya basi ná ya mibali; babatelaka oyo ya basi po ébota, pe batekaka oyo ya mibali.

té; nazalaki na maladi pe nakotaki boloko, kasi bosalisaki ngai
té.' 44 Bongo bango bakotuna ngai: 'Mokonzi, tango nini tomonaki
yo ozali na nzala, to na posa ya mai? To ozalaki mopaya, ozangaki
bilamba, ozalaki na maladi to okotaki boloko, bongo tosalisaki
yo té?' 45 Nakozongisela bango: 'Nalobi na bino, ya solo: mbala
nyonso bozalaki koboya kosalisa ata moto ya suka na kati ya
bandeko na ngai, bozalaki nde koboya kosalisa ngai.' 46 Bongo
bango bakozwa etumbu oyo esilaka té; kasi bato ya malamu
bakozwa bomoi ya seko."

Bakonzi bayokani bábomisa Yezu
(Mark 14,1–2; Luka 22,1–2; Yo 11,45–53)

26 1 Tango Yezu asilisi koloba maloba wana nyonso, alobi na
bayekoli na ye: 2 "Boyebi, etikali mikolo mibale tókóma
na feti ya *Pake[h]; bongo bakoteka ngai *Mwana ya Moto, po
báboma ngai na kuruze."
3 Kaka na tango wana bakonzi ya banganga-Nzambe ná
bambuta-muntu ya Bayuda bakei kosangana na ndako ya Kaife,
mokonzi ya banganga-Nzambe. 4 Bayokani bákanga Yezu na
mayele pe báboma ye; 5 nzokande balobi: "Tokoki kokanga ye na
mokolo ya fẹti té. Soki té, bato bakotomboka."

Mwasi moko asopeli Yezu malasi na motú
(Mark 14,3–9; Yo 12,1–8)

6 Mokolo wana Yezu azalaki na Betanie na ndako ya Simon,
moto ya maladi ya maba. 7 Mwasi moko ayei penepene na ye, azalaki
na molangi basalá na libanga ya kitoko penza[i], etondá na malasi
ya talo mingi, bongo asopeli yango Yezu na motú tango ye afandi
na mesa po na kolia. 8 Awa bayekoli bamoni bongo, basiliki balobi:
"Po na nini babebisi malasi oyo boye? 9 Bakokaki koteka yango
na talo mingi penza, pe kopesa mbongo wana na bato bakelelá!"
10 Yezu ayebaki makambo bango bazalaki koloba pe alobi na
bango: "Po na nini bozali kotungisa mama oyo? Likambo ye asali
po na ngai ezali malamu. 11 Bato bakelelá bakozala ná bino tango
nyonso, kasi ngai nakofanda ná bino libela té. 12 Lokola asopeli
ngai malasi oyo, asali bongo po na kobongisa nzoto na ngai,
pamba té etikali moke bákunda ngai. 13 Nalobi na bino, ya solo:
bipai nyonso bakozala kosakola Sango Malamu oyo na mokili
mobimba, bakoloba likambo mama oyo asali, pe bakokanisa
ye."

---

h 26.2 Tala ndimbola lk 692.
i 26.7 Na grek: "libanga ya albatre".

Yudas ateki Yezu
(Mark 14,10–11; Luka 22,3–6)

14 Na tango wana moko na kati ya bayekoli zomi na mibale,
kombo na ye Yudas Iskariot, akei epai ya bakonzi ya banganga-
Nzambe, 15 pe atuni bango: "Bokopesa ngai nini soki nakabi Yezu
na maboko na bino?" Bongo bango batangi bibende tuku misato
ya mbongo pe bapesi ye yango. 16 Banda mokolo wana Yudas
akómi koluka nzela ya kokaba Yezu na maboko na bango.

Yezu alei bilei ya Pake ná bayekoli na ye
(Mark 14,12–21; Luka 22,7–14, 21–23; Yo 13,21–30)

17 Mokolo ya liboso ya feti ya *mapa evimbá té, bayekoli bayei
kotuna Yezu: "Esika nini olingi tólambela yo bilei ya *Pake?"
18 Ye azongiseli bango: "Bókende na vile na ndako ya songolo,
pe bóloba na ye: Moteyi alobi: Tango na ngai ekoki. Nakosala
feti ya Pake na ndako na yo, ngai ná bayekoli na ngai." 19 Bayekoli
basali ndenge Yezu atindaki bango pe balambi bilei ya Pake.
20 Awa pokwa ekómi, Yezu afandi na mesa ná bayekoli na ye
zomi na mibale. 21 Bongo tango bazalaki kolia, Yezu alobi: "Nalobi
na bino, ya solo: moto moko na kati na bino akoteka ngai." 22 Bayekoli
bayoki mawa mingi, pe babandi kotuna ye moko moko: "Mokonzi,
ezali ngai?" 23 Yezu azongisi: "Moto akoteka ngai ezali moko na kati
na bino; azali kolia ná ngai sani moko. 24 Ya solo, ngai *Mwana
ya Moto nakokufa ndenge ekòmamá po na ngai; kasi mawa mingi
na moto oyo akoteka Mwana ya Moto. Ebongaki malamu kutu
moto wana ábotama té!" 25 Yudas moto oyo atekaki ye atuni:
"Moteyi, ezali ngai?" Yezu azongiseli ye: "Ee, ezali penza yo."

Nzoto ná Makila ya Yezu
(Mark 14,22–26; Luka 22,14–20; 1 Kor 11,23–25)

26 Tango bazalaki kolia, Yezu akamati lipa, apesi Nzambe
mersi, akatikati yango pe akaboleli bayekoli na ye, alobi na bango:
"Bókamata bólia. Oyo ezali nzoto na ngai." 27 Na sima akamati
kopo, asambeli po na kopesa Nzambe mersi, apesi kopo na
bayekoli pe alobi: "Bómela yango bino nyonso. 28 Oyo ezali makila
na ngai. Yango nde moto ezali kotia *Boyokani na kati ya
Nzambe ná bato[j]; bakotangisa yango po bato ebele bázwa
bolimbisi ya masumu. 29 Nalobi na bino: banda lelo nakomela
lisusu vinu oyo té, tii mokolo nakomela vinu ya sika esika moko
ná bino, na mboka ya Tata na ngai." 30 Na sima bayembi
banzembo, pe bakei na Ngomba ya *ba-Olive.

---

j 26.28 Tala Bim 24,8. Jer 31,31–34.

Yezu ayebisi 'tè Piere akowangana ye
(Mark 14,27–31; Luka 22,31–34; Yo 13,36–38)

31 Bongo Yezu alobi na bayekoli na ye: "Na butu ya lelo bino
nyonso bokobungisa bondimi, po na makambo ekokweela ngai.
Pamba té ekòmamá boye: 'Nakoboma mobokoli, pe bameme nyonso
ekopanzana.' 32 Kasi tango nakosekwa, nakokende na Galilé liboso
na bino." 33 Piere alobi na ye: "Ata soki bango nyonso babungisi
bondimi po na makambo ekokweela yo, kasi ngai nakobungisa
yango ata moke té!" 34 Yezu azongiseli ye: "Nalobi na yo, ya solo:
kaka na butu ya lelo, liboso 'tè soso élela, okowangana mbala
misato 'tè oyebi ngai té." 35 Piere alobi na ye: "Té, ekosalama té.
Ata soki nasengeli kokufa esika moko ná yo, nakoki kowangana
yo té." Bayekoli nyonso balobaki kaka ndenge moko.

Yezu abondeli Nzambe na Jetsemane
(Mark 14,32–42; Luka 22,39–46)

36 Bongo Yezu akómi ná bayekoli na ye na elanga moko
babengaka Jetsemane. Alobi na bango: "Bófanda awa, ngai nakei
kobondela Nzambe kuna." 37 Amemi Piere pe bana ya Zebedé
mibale Jake ná Yoane. Na mbala moko abandi koyoka mawa pe
pasi na motema. 38 Bongo alobi na bango: "Motema na ngai
etondi na mawa lokola nákufa. Bótikala awa, pe bókengela ná
ngai." 39 Apusani mwa moke, afukami elongi na se, pe abandi
kobondela Nzambe boye: "Tata na ngai, soki olingi, longola kopo
oyo ya pasi epai na ngai! Kasi kosala té ndenge ngai nalingi; sala
bobele ndenge yo olingi."
40 Na sima azongi epai ya bayekoli misato, pe akuti bango
balali pongi. Alobi na Piere: "Ndenge nini bokokaki té kokengela
ná ngai ata ngonga moko? 41 Bókengela, pe bóbondela Nzambe,
po Monguna ámeka bino té. Ata bozali na molende na mitema,
bozali kaka bato; bozangá makasi."
42 Akei lisusu mbala ya mibale pe abondeli Nzambe boye:
"Tata na ngai, soki kopo oyo ekoki kolongwa té, bobele námela
yango, ésalama kaka ndenge yo olingi."
43 Azongi lisusu epai ya bayekoli na ye, pe akuti bango balali
kaka pongi; pamba té miso na bango ekómaki kilo. 44 Yezu
atiki bango lisusu, akei kobondela Nzambe mbala ya misato; alobi
bobele ndenge moko. 45 Na sima azongi epai ya bayekoli na ye
pe alobi na bango: "Esili. Sik'oyo bokoki kolala pe kopema.
Tango esi'ekoki po bákaba ngai *Mwana ya Moto na maboko ya
bato ya masumu. 46 Bótelema, tókende. Tala moto ateki ngai
ayei."

Bakangi Yezu
(Mark 14,43–50; Luka 22,47–53; Yo 18,3–12)

47 Tango Yezu azalaki nanu koloba, Yudas, moko na kati ya
bayekoli zomi na mibale, ayei ná bato ebele, bamemi bambeli ná
banzete. Bakonzi ya banganga-Nzambe pe bambuta-muntu ya
ekolo bato batindaki bango. 48 Nzokande Yudas oyo atekaki Yezu
alakisaki bango ndenge bakoyeba ye, alobaki boye: "Moto oyo
nakoyamba, ye wana. Bókanga ye." 49 Na mbala moko Yudas
apusani penepene ya Yezu, alobi: "Moteyi, mbote", pe ayambi
ye. 50 Yezu azongiseli ye: "Moninga na ngai, sala mosala na yo."
Bongo bamosusu bapusani, basimbi Yezu pe bakangi ye. 51 Moko
ya baoyo bazalaki ná Yezu abimisi mbeli na ye, pe akati mosali
ya nganga-Nzambe monene litoi. 52 Bongo Yezu alobi na ye:
"Zongisa mbeli na yo na esika na yango; pamba té bato nyonso
oyo babundaka na mbeli bakufaka na mbeli. 53 Oyebi té? Soki
nasengi lisalisi epai ya Tata na ngai, na mbala moko akotindela
ngai basoda na ye, ba-anjelu ebele, koleka kutu ba-batayon zomi
na mibale. 54 Kasi soki nasali boye, ndenge nini Nzambe akoko-
kisa makambo oyo ekòmamá na Mikanda? Pamba té ekòmamá
'tè oyo nyonso esengeli kosalama."
55 Na sima Yezu atuni bato wana: "Boni? Nakómi moyibi?
Ndenge nini bomemi bambeli ná banzete po na kokanga ngai?
Mikolo nyonso nazalaki kofanda na Ndako ya Nzambe pe koteya;
nzokande bokangaki ngai té. 56 Kasi nyonso oyo esalami po na
kokokisa makambo ekòmamá na Mikanda ya baprofete."
Bongo bayekoli nyonso batiki ye pe bakimi.

Basambisi Yezu na Likita-Monene ya Bayuda
(Mark 14,53–65; Luka 22,54–55,63–71; Yo 18,13–14,19–24)

57 Bato oyo bakangaki Yezu bamemi ye na ndako ya Kaife,
nganga-Nzambe monene, esika balakisi-Mibeko pe bambuta-muntu
bakendeki kosangana. 58 Piere azalaki kolanda Yezu na mosika tii
na lopango ya nganga-Nzambe monene. Kuna afandi esika moko
ná bakengeli po na kotala ndenge nini likambo yango ekosuka.
59 Bakonzi ya banganga-Nzambe ná bato nyonso ya Likita-
Monene bazalaki koluka bato oyo bakoki kokosela Yezu makambo
po bábomisa ye. 60 Kasi atako bato mingi bayaki kokosela ye
makambo, bazwi likambo moko té tii sima bato mibale bayei,
61 balobi boye: "Moto oyo alobaki: 'Ngai nakoboma Ndako ya
Nzambe pe nakotònga yango lisusu na mikolo misato.' "
62 Bongo nganga-Nzambe monene atelemi, atuni Yezu: "Oko-
zongisa té? Bato oyo bazali kofunda yo na likambo nini?" 63 Kasi
Yezu afandi kaka nyee. Nganga-Nzambe monene alobi na ye:

"Kata seleka na kombo ya Nzambe ya bomoi! Yebisa biso soki yo
ozali *Mesia, *Mwana ya Nzambe!" 64 Yezu azongiseli ye: "Ee, ezali
penza ngai. Kasi nalobi na bino: banda sik'oyo bokobanda komona
ngai *Mwana ya Moto, ndenge nakofanda na esika ya lokumu
penepene ya Nzambe ya nguya nyonso, pe ndenge nakoya na
mapata ya Likolo![k]" 65 Na mbala moko nganga-Nzambe monene
atomboki penza, apasoli bilamba na ye, pe alobi: "Atsioli Nzambe!
Po na nini tóluka lisusu batemwen? Boyoki ndenge ye atsioli Nzambe!
66 Bino bokanisi nini?" Bango bazongisi: "Asengeli kokufa!"
67 Na sima babwakeli ye soi na elongi pe babeti ye makofi,
bato mosusu babeti ye bambata, 68 balobi: "Yo, Mesia, lakisa 'tè
ozali profete! Nani moto abeti yo?"

Piere awangani Yezu
(Mark 14,66–72; Luka 22,56–62; Yo 18,15–18,25–27)

69 Piere afandaki libanda na kati ya lopango. Mosali moko
ya mwasi ayei pe alobi na ye: "Yo pe ozalaki ná Yezu, moto ya
Galilé." 70 Kasi ye awangani na miso ya bato nyonso alobi:
"Makambo ozali koloba na ngai, nayebi yango té." 71 Na sima
akei na monoko ya lopango. Mosali mosusu ya mwasi amoni ye
pe alobi na bato bazalaki wana: "Moto oyo azalaki ná Yezu ya
Nazaret." 72 Piere awangani lisusu pe akati seleka, alobi: "Nayebi
moto wana té!" 73 Na sima ya mwa tango moke bato bazalaki
kuna bayei penepene ya Piere, pe balobi na ye: "Ya solo, yo ozali
moto na bango. Elobeli na yo ezali kofunda yo!" 74 Bongo Piere
azongisi: "Nzambe penza! Nayebi moto yango té! Soki nakosi,
Nzambe ápesa ngai etumbu!" Kaka na tango wana soso eleli.
75 Bongo Piere akómi kokanisa maloba Yezu alobelaki ye: "Liboso
'tè soso élela, okowangana mbala misato 'tè oyebi ngai té." Piere
abimi pe aleli mingi penza.

Bamemi Yezu na tribinal ya Pilate
(Mark 15,1; Luka 23,1–2; Yo 18,28–32)

27 1 Na tongo, bakonzi ya banganga-Nzambe nyonso ná
bambuta-muntu ya ekolo basangani pe bayokani po na
kobomisa Yezu. 2 Bakangisi ye minyololo, bakei kopesa ye na
maboko ya Pilate, motambwisi ya region ya Yuda.

Liwa ya Yudas
(Misala 1,18–19)

3 Yudas, moto atekaki ye, tango amoni 'tè bakateli Yezu
etumbu ya liwa, ayoki pasi mingi na motema pe akei kozongisa

---

k 26.64 Bzb 110,1. Dan 7,13.

bibende tuku misato ya mbongo wana na bakonzi ya banganga-
Nzambe pe na bambuta-muntu. 4 Alobi na bango: "Nasali mabe
po nabomisi moto asali eloko té." Kasi bango bazongiseli ye:
"Wana etali biso té! Etali yo moko!" 5 Bongo Yudas abwaki
mbongo yango na Ndako ya Nzambe pe atiki bango; na sima akei
komitia singa na kingo.
6 Bakonzi ya banganga-Nzambe balokoti mbongo wana pe
balobi: "Mibeko na biso epekisá kotia mbongo ya ndenge oyo na
sanduku ya Ndako ya Nzambe, po ezali mbongo batangiseli
makila ya moto." 7 Tango basilisi koyokana, basombi na yango
elanga po na kokundelaka bapaya. Ezalaki elanga ya moto moko
asalaka banzungu ya mabelé. 8 Yango wana tii lelo babengaka
elanga yango "Elanga ya Makila". 9 Esalamaki bongo ndenge
profete Jeremya alobaká: "Bakamati bibende tuku misato ya
mbongo, yango ezali talo oyo bato ya Israel bakataki po na ye;
10 bongo basombi na yango elanga ya moto asalaka banzungu ya
mabelé, ndenge Nkolo atindaki ngai[l]."

Pilate atuni Yezu
(Mark 15,2–5; Luka 23,3–5; Yo 18,33–38)

11 Yezu atelemi liboso ya Pilate. Pilate atuni ye: "Yo ozali
mokonzi ya Bayuda?" Yezu azongisi: "Ee, ezali penza ngai."
12 Tango bakonzi ya banganga-Nzambe ná bambuta-muntu baza-
laki kofunda ye, Yezu azongisaki ata liloba té. 13 Bongo Pilate
atuni ye: "Ozali koyoka té ebele ya makambo bazali kofundela
yo?" 14 Kasi Yezu azongisi ata liloba moko té. Yango wana Pilate
akamwe mingi penza.

Pilate akateli Yezu etumbu ya liwa
(Mark 15,6–15; Luka 23,13–25; Yo 18,39 – 19,16)

15 Mbula na mbula na feti ya *Pake, Pilate amesenaki
kobimisa moto moko ya boloko oyo bato bazalaki kosenga. 16 Na
tango wana ezalaki na moto moko ya boloko ayebanaki mingi,
kombo na ye Yezu Barabas. 17 Pilate atuni bato oyo basanganaki
wana: "Bolingi nátikela bino nani? Yezu Barabas to Yezu oyo
babengaka *Mesia?" 18 Pamba té ayebaki malamu 'tè bango
bapesaki Yezu na maboko na ye po na likunya.
19 Tango Pilate afandaki na tribinal, mwasi na ye atindeli ye
maloba oyo: "Kokota na makambo ya moto wana té. Asali eloko
té. Lelo na butu namonaki pasi mingi na ndoto po na ye."
20 Nzokande bakonzi ya banganga-Nzambe pe bambuta-muntu
bapesi bato mayele po básenga na Pilate átika Barabas pe

---

l 27.10 Jer 32,8–9. Zak 11,12–13.

ábomisa Yezu. 21 Pilate atuni bango lisusu: "Na kati ya bato oyo
mibale, bolingi nátikela bino nani?" Bango bazongisi: "Barabas!"
22 Bongo Pilate atuni: "Kasi násala nini na Yezu oyo babengaka
Mesia?" Bazongisi: "Boma ye na kuruze!" 23 Pilate atuni: "Mabe
nini ye asali?" Kasi bango babandi koganga makasi penza: "Boma
ye na kuruze!" 24 Tango Pilate amoni 'tè akoki lisusu kosala eloko
té, pe bato balingi kotomboka, akamati mai, asukoli maboko
liboso ya bato, pe alobi: "Likambo ya makila ya moto oyo etali
ngai té. Etali kaka bino moko." 25 Bato nyonso bazongisi: "Likambo
té! Makila na ye ézala ngambo na biso pe ya bana na biso!" 26 Bongo
Pilate atikeli bango Barabas; abetisi Yezu fimbu pe apesi ye na
maboko na bango po bákende koboma ye na kuruze.

Basoda baseki Yezu
(Mark 15,16–20; Yo 19,2–3)

27 Basoda bamemi Yezu na lopango ya Pilate, pe babengisi
batayon na bango mobimba, báya kotala ye. 28 Balongoli ye
bilamba pe balatisi ye kazaka moko ya motane. 29 Na sima batii
ye na motú ekoti moko lokola ya bakonzi, kasi batòngaki yango
na nzube. Batii pe nzete na liboko na ye ya mobali, pe babandi
kofukamela ye. Baseki ye, balobi: "Mbote, mokonzi ya Bayuda!"
30 Babwakeli ye soi, bakamati nzete wana, pe babetibeti ye na
motú. 31 Tango basilisi koseka ye, balongoli ye kazaka pe balatisi
ye bilamba na ye, bongo bamemi ye po bákende koboma ye na
kuruze.

Batii Yezu na kuruze
(Mark 15,21–32; Luka 23,26–43; Yo 19,17–27)

32 Tango babimi, bakutani ná moto moko ya mboka Sirene,
kombo na ye Simon, pe batindi ye na makasi ámema kuruze ya
Yezu. 33 Bakómi na esika moko babengaka Golgota, elingi koloba
"Mokuwa ya Motú". 34 Kuna bapesi Yezu vinu basangisá ná kisi
ya bololo penza; Yezu ameki yango, kasi aboyi komela.
35 Awa basilisi kotia ye na kuruze, bakaboli bilamba na ye,
babeteli yango zeke. 36 Na sima bafandi wana po na kokengela
ye. 37 Na likolo ya motú na ye batiaki mwa-libaya bakòmá tina
bakatelaki ye etumbu: "Oyo Yezu, mokonzi ya Bayuda." 38 Batiaki
pe miyibi mibale na bà-kuruze penepene ya Yezu, moko na liboko
na ye ya mobali, mosusu na liboko na ye ya mwasi.
39 Bato oyo bazalaki koleka kuna baningisi mitú pe babandi
kotsiola pe kofinga ye, 40 balobi: "Yo moto olingaki koboma
Ndako ya Nzambe pe kotònga mosusu na mikolo misato!
Soki ozali *Mwana ya Nzambe, ómibikisa yo moko, pe kita na
kuruze." 41 Bakonzi ya banganga-Nzambe ná balakisi-Mibeko pe

bambuta-muntu bazalaki kosala kaka ndenge wana, babandi
koseka pe koloba: 42 "Abikisaki bato mosusu, kasi ye moko akoki
komibikisa té! Azali mokonzi ya Israel té? Ákita sik'oyo na
kuruze, bongo tokondima ye! 43 Azalaki kotia motema na Nzambe,
e bongo soki Nzambe alingaka ye, ábikisa ye sik'oyo; pamba té
alobaki: 'Nazali Mwana ya Nzambe.' " 44 Bamiyibi oyo batiaki na
kuruze esika moko ná Yezu bafingaki ye kaka ndenge moko.

Liwa ya Yezu
(Mark 15,33–41; Luka 23,44–49; Yo 19,28–30)

45 Na midi, molili ekwei na mokili mobimba tii na ngonga ya
misato ya pokwa. 46 Penepene na ngonga ya misato, Yezu agangi
na mongongo makasi penza: "Eli, Eli, lema sabaktani?" Elingi
koloba: "Nzambe na ngai! Nzambe na ngai! Po na nini otiki
ngai?[m]" 47 Bato mosusu oyo batelemaki wana bayoki ye pe balobi:
"Azali kobenga Eliya!" 48 Moko na bango akei mbangu kokamata
linuka, atondisi yango ná mai ya ngayi. Akangisi yango na songe
ya nzete po na komelisa Yezu. 49 Kasi bamosusu balobi: "Zela
tótala soki Eliya akoya kobikisa ye!" 50 Bongo Yezu agangi lisusu
makasi penza, pe akati motema.

51 Kaka na tango wana ridó monene oyo ezalaka na Ndako
ya Nzambe, na liboso ya Esika eleki bosantu, epasuki na biteni
mibale, banda na likolo tii na se. Mabelé eningani, mabanga
epasuki, 52 basimetiere efungwani, pe bato mingi ya Nzambe oyo
bakufaká basekwi; 53 babimi na basimetiere, pe na sima ya
kosekwa ya Yezu bakoti na Yeruzalem. Kuna bato mingi bamonaki
bango. 54 Basoda oyo bazalaki kokengela Yezu, ná komandan na
bango, tango bamoni mabelé eningani pe makambo nyonso oyo
ezalaki koleka, bayoki somo mingi pe balobi: "Ya solo, moto oyo
azalaki *Mwana ya Nzambe!" 55 Basi mingi batelemaki kuna pe
bazalaki kotala na mosika; bango bazalaki kolanda Yezu kobanda
na Galilé po na kosalela ye. 56 Maria ya Magdala azalaki na kati
na bango ná ndoi na ye Maria mama ya Jake ná Jozef, pe ná
mama ya Jake ná Yoane, bana ya Zebedé.

Bakundi Yezu
(Mark 15,42–47; Luka 23,50–56; Yo 19,38–42)

57 Tango pokwa ekómi, moto moko ya mbongo mingi ayei,
kombo na ye Jozef; autaki na mboka Arimaté. Ye pe azalaki
moyekoli ya Yezu. 58 Akei epai ya Pilate po na kosenga ebembe
ya Yezu. Pilate atindi bápesa ye yango. 59 Bongo Jozef akamati
ebembe, alíngi yango na elamba ya sika, 60 pe atii yango na libulu

---

m 27.46 Bzb 22,2.

oyo asalisaki na kati ya mabanga; ezalaki simetiere oyo abongisaki
po na ye moko. Na sima apusi libanga moko ya monene po na
kokanga monoko ya libulu, pe azongi na ye. 61 Maria ya mboka
Magdala ná ndoi na ye bafandaki kuna liboso ya simetiere.

Bakengeli simetiere ya Yezu

62 Sima ya mokolo moko, ezalaki Mokolo ya Kopema, bakonzi
ya banganga-Nzambe ná *ba-Farizé bakei epai ya Pilate. 63 Balobi
na ye: "Mokonzi, tozali kokanisa makambo moto ya lokuta wana
alobaki tango azalaki nanu na bomoi. Ye alobaki: 'Nakosekwa
na mikolo misato.' 64 Ebongi ótinda bákengela simetiere mikolo
misato; soki té bayekoli na ye bakoya koyiba ebembe, bongo na
sima bakoloba na bato: 'Asekwi'. Lokuta wana ekoleka oyo ya
liboso na mabe." 65 Pilate azongiseli bango: "Bókamata basoda.
Bókende kokengela simetiere na ndenge ekoki." 66 Bongo bakei,
batii elembo na libanga bazipelaki libulu, po na kokanga yango
libela, pe batiki basoda po na kokengela yango.

Yezu asekwi

(Mark 16,1–10; Luka 24,1–12; Yo 20,1–10)

28 1 Mokolo ya Kopema esili, Maria ya Magdala ná ndoi na
ye mama na Jake ná Jozef, bakei kotala simetiere. 2 Na
mbala moko mabelé ebandi koningana makasi. Anjelu ya Nkolo
auti na Likolo ayei kolongola libanga pe afandi likolo na yango.
3 Elongi na ye ezalaki kongenga lokola moi, pe bilamba na ye
ezalaki pembe penza. 4 Basoda bayoki somo pe babandi kolenga;
bakómi lokola bato bakufi. 5 Anjelu alobi na basi: "Bóbanga té,
nayebi 'tè bozali koluka Yezu oyo babomaki na kuruze. 6 Azali
awa té! Asi'asekwi ndenge alobaki. Bóya kotala esika nzoto na
ye ezalaki. 7 Bókende noki koyebisa bayekoli na ye 'tè: 'Asi'asekwi,
pe sik'oyo akei liboso na bino na Galilé; bokomona ye kuna.'
Wana ezali sango nayeeli bino."
8 Batiki simetiere noki, bazalaki kobanga mingi, kasi mitema
na bango etondaki na esengo; pe bakei mbangu po na koyebisa
sango yango na bayekoli ya Yezu. 9 Na mbala moko Yezu ayei
liboso na bango pe alobi: "Mbote na bino!" Bango bapusani
penepene na ye, bafukami pe basimbi makolo na ye. 10 Bongo
Yezu alobi na bango: "Bóbanga té; bókende koloba na bandeko
na ngai bákende na Galilé: bakomona ngai kuna."

Basoda bamemi sango epai ya bakonzi

11 Tango basi bazalaki kokende, basoda mosusu oyo bazalaki
kokengela simetiere bazongi na mboka, po báyebisa na bakonzi
ya banganga-Nzambe makambo nyonso oyo elekaki. 12 Bakonzi

ya banganga-Nzambe ná bambuta-muntu basangani pe bayokani,
bongo bapesi basoda mbongo mingi; 13 pe balobi na bango:
"Bóloba boye: bayekoli na ye bayei koyiba ebembe na ye na butu,
tango biso tozalaki na pongi. 14 Soki Pilate ayoki likambo wana,
tokokitisa ye motema; bóbanga eloko té." 15 Basoda bazwi mbongo,
pe basali ndenge balobelaki bango. Yango wana lisolo oyo
epanzaná na Bayuda tii na moi ya lelo.

Yezu abimeli bayekoli na ye
(Mark 16,14–18; Luka 24,36–49; Yo 20,19–23; Misala 1,6–8)

16 Bayekoli zomi na moko bakei na Galilé na ngomba oyo
Yezu alobaki 'tè akokutana ná bango. 17 Tango bamoni ye,
bafukameli ye. Kasi bamosusu na kati na bango bazalaki kaka
kotia tembe. 18 Yezu ayei penepene na bango pe alobi: "Nzambe
apesi ngai bokonzi nyonso na Likolo pe na se. 19 Bongo bókende
epai ya bato ya bikolo nyonso, pe bókómisa bango bayekoli na
ngai; bóbatisa bango na kombo ya Tata pe ya Mwana pe ya
*Molimo Mosantu. 20 Bólakisa bango bátosaka mitindo nyonso
napesaki bino. Bóyeba 'tè nazali na bino mikolo nyonso tii na
suka ya mokili."

SANGO MALAMU NDENGE BAKÒMÁ NA

MARKO

Liyebisi ya ebandeli

Bato oyo bayekolá Bible bamoni 'tè Sango Malamu ya Marko ebimaki liboso.[a]

Na mikanda ya bakristo ya kala bakòmá 'tè Marko azalaki mosalisi ya Piere na vile ya Rome; yango wana masolo ya Sango Malamu na ye ezali kolanda mingi ndenge Piere azalaki koteya.

Na ebandeli ya mokanda na ye, Marko abengi Yezu "*Mwana ya Nzambe" (1,1); azongeli maloba ya profete Ezaya: "Bóbongisela Nkolo nzela" (1,3); yango elakisi 'tè Yezu azali penza Nkolo. Kasi likambo wana ezali sekelé (5,43.7,24.8,30.9,30). Yezu ye moko azalaki koloba 'tè azali "*Mwana ya Moto".

Tala ndenge makambo ezali kolandana na Sango Malamu ya Marko:

- Yoane Mobatisi azalaki kobongisela Yezu nzela; Yezu azwaki batisimo, bongo akei na esobe; kuna *Satan amekaki ye (1,2–12).
- Na Galilé, Yezu amilakisaki lokola moto oyo azali na bokonzi; abandi koyebisa bayekoli na ye ndenge akokufa pe akosekwa, bongo alongwe na Galilé akei na Yeruzalem (1,13–10,52).
- Na Yeruzalem, bato bayambaki Yezu malamu, kasi makambo ye abandaki kosala pe koteya, ezalaki kosepelisa bakonzi té (11–13).
- Na mikolo ya kolengela feti ya *Pake ya Bayuda, Yezu aliaki mbala ya suka ná bayekoli na ye, sima akei kosambela na elanga ya *ba-Olive; kuna bakangi ye, bongo babomi ye na kuruze.

Kasi na tongo sima ya Mokolo ya Kopema, anjelu moko ayei kokutana ná basi oyo bakendeki kotala simetiere ya Yezu, ayebisi bango 'tè Yezu asi'asekwi (14,1–16,8).

Ndeko motangi, bakòmá mokanda oyo ya "Sango Malamu" po biso pe tóndima "sekelé" ya Yezu 'tè "ya solo, ye azali Mwana ya Nzambe" (15,39).

---

a Totangaka kombo ya Marko (to Yoane Marko) na Mark 14,51. Misala 12,12,25; 13,5,13; 15,37,39; Kol 4,10; 2 Tim 4,11; Flm 24; 1 Pi 5,13.

Mateya ya Yoane Mobatisi
(Mat 3,1–12; Luka 3,1–18; Yo 1,19–28)

1 1 Oyo ezali Sango Malamu ya Yezu Kristo, [Mwana ya
Nzambe]. 2 Yango ebandaki ndenge profete Ezaya akòmaká:
"Nzambe alobi: 'Nakotinda ntoma na ngai liboso na yo, po na
kobongisela yo nzela.' 3 Moto moko azali kobelela na kati ya
esobe: 'Nkolo alingi koya! Bóbongisela ye nzela; bósalela ye nzela
moko ya kitoko![a]'"
4 Nyonso wana esalamaki, tango Yoane Mobatisi abandaki
kosakola na esobe; azalaki koloba boye: "Bóbongola mitema na
bino; bóya nábatisa bino, bongo Nzambe akolimbisa masumu na
bino." 5 Bato nyonso ya region ya Yuda pe ya Yeruzalem bazalaki
kokende epai na ye; bazalaki kondima na miso ya bato 'tè basali
masumu, pe Yoane azalaki kobatisa bango na mai ya Yordan.
6 Yoane azalaki kolata elamba basalá na bapwale ya shamó,
pe mokaba ya poso ya nyama na loketo; azalaki kolia kaka
makonko ná mafuta ya nzoi. 7 Azalaki kosakola boye: "Moto oyo
akoya sima na ngai aleki ngai na nguya; nakoka kutu té kogu-
mbama na makolo na ye pe kofungola basinga ya sapatu na ye.
8 Ngai nazalaki kobatisa bino na mai pamba; kasi ye akobatisa
bino na *Molimo Mosantu."

Yoane abatisi Yezu pe Satan ameki ye
(Mat 3,13—4,11; Luka 3,21–22; 4,1–13)

9 Na mikolo wana, Yezu auti na Galilé na mboka Nazaret,
pe Yoane abatisi ye na mai ya Yordan. 10 Tango Yezu abimi na
mai, amoni Likolo efungwani pe *Molimo akiteli ye lokola pijon.
11 Bongo ayoki mongongo moko euti na Likolo, elobi: "Yo ozali
*Mwana na ngai ya bolingo; nasepeli na yo mingi."
12 Kaka na tango wana Molimo amemi ye na esobe; 13 afandaki
na esika ya banyama ya zamba. Kuna *Satan ameki ye mikolo
tuku minei mobimba; pe ba-anjelu bazalaki kosalela ye.

Yezu abengi bayekoli minei
(Mat 4,12–22; Luka 4,14–15; 5,1–11)

14 Tango bakangi Yoane na boloko, Yezu akei na Galilé pe
abandi kosakola Sango Malamu ya Nzambe, 15 azalaki koloba
boye: "Tango esi'ekoki; Nzambe alingi kotia bokonzi na ye
sik'oyo. Bóbongola mitema pe bóndima Sango Malamu!"
16 Mokolo moko Yezu azalaki koleka penepene ya lak ya
Galilé, amoni baluki-mbisi mibale, Simon ná leki na ye André,

---

a 1.3 Mal 3,1. Ezaya 40,3.

Baluki-mbisi

bazalaki kobwaka monyama na mai. 17 Alobi na bango: "Bólanda
ngai. Bokozala lisusu baluki-mbisi té; nakokómisa bino baluki ya
bato." 18 Na mbala moko, batiki minyama na bango pe balandi
Yezu. 19 Yezu apusani moke pe amoni Jake ná ndeko na ye
Yoane, bana ya Zebedé. Bazalaki kobongisa minyama na kati ya
bwatu na bango. 20 Yezu abengi bango; bongo batiki tata na bango
Zebedé ná bato ya mosala na kati ya bwatu pe balandi Yezu.

Yezu abimisi molimo mabe
(Luka 4,31–37)

21 Yezu ná bayekoli na ye bakendeki na Kafarnaum. Na
Mokolo ya Kopema, Yezu akoti na ndako ya losambo pe abandi
koteya. 22 Bato bakamwaki mingi na ndenge azalaki koteya;
pamba té azalaki koteya bango lokola balakisi-Mibeko té, kasi
lokola moto azali na bokonzi.

23 Kaka na tango wana, moto moko ya molimo mabe ayei
kokota na ndako ya losambo pe abandi koganga: 24 "Yezu ya
Nazaret, biso ná yo likambo nini? Oyei po na koboma biso?
Nayebi yo malamu! Ozali *Mosantu oyo Nzambe atindi!" 25 Yezu
agangeli molimo wana, alobi: "Fanda nyee! Bima na nzoto ya
moto oyo!" 26 Molimo yango eningisi moto wana mabe penza,
egangi na mongongo makasi pe ebimi. 27 Bato nyonso bakamwe
mingi penza, pe babandi kotunana: "Likambo nini wana? Moto

oyo azali kopesa mateya ya sika lokola nde azali na bokonzi. Azali
kutu kotinda milimo mabe, pe yango ezali kotosa ye!" 28 Yango
wana sango ya Yezu epanzanaki bipai nyonso na Galilé mobimba.

Yezu abikisi bato ebele
(Mat 8,14–17; Luka 4,38–41)

29 Na tango wana, balongwe na ndako ya losambo pe bakei na
ndako ya Simon ná André nzela moko ná Jake pe Yoane. 30 Tango
Yezu akómi, bayebisi ye 'tè mama ya mwasi ya Simon alali na
mbeto, azali na fievre. 31 Apusani penepene na ye, asimbi ye na
liboko pe atelemisi ye. Fievre esili, pe abandi kosalela bango.
32 Na pokwa, tango moi esi'ekiti[b], bamemeli Yezu bato nyonso
ya maladi pe ya milimo mabe. 33 Bato nyonso ya mboka bayei
kosangana liboso ya ndako. 34 Yezu abikisi bato ebele bazalaki
na maladi ya ndenge na ndenge, pe abimisi milimo mabe mingi.
Apekisi yango éloba té, pamba té milimo mabe eyebaki ye.

Yezu atamboli na Galilé mobimba
(Luka 4,42–44)

35 Na tongo-tongo, liboso 'tè moi ébima, Yezu alongwe na
Kafarnaum pe akei kofanda ye moko na esobe; kuna abandi
kosambela. 36 Simon ná baninga mosusu bakei koluka ye. 37 Tango
bamoni ye, balobi: "Bato nyonso bazali koluka yo." 38 Kasi Yezu
alobi na bango: "Tókende epai mosusu na mboka ya pembeni.
Nasengeli pe koteya kuna. Pamba té, nayei kaka po na yango."
39 Bongo atamboli Galilé mobimba, azalaki koteya bato na bandako
ya losambo, pe kobimisa milimo mabe.

Yezu abikisi moto ya maladi ya maba
(Mat 8,1–4; Luka 5,12–16)

40 Mokolo mosusu moto moko ya maba ayei, afukameli Yezu
pe abondeli ye boye: "Soki olingi, okoki kobikisa ngai." 41 Yezu
ayokeli ye mawa; atandi liboko, asimbi ye pe alobi: "Nalingi
yango, bika!" 42 Kaka na tango wana maba esili pe abiki. 43 Yezu
atindi ye noki na makasi 'tè ákende na mboka. 44 Alobi: "Yoka
malamu! Koyebisa moto moko té, kasi kende kolakisa nganga-
Nzambe ndenge okómi, pe pesa *mabonza ndenge Moize atindá
po na moto oyo abiki na maladi ya maba; boye bato nyonso
bakomona 'tè obiki solo." 45 Kasi ata bongo, moto wana akei
koyebisa bipai nyonso ndenge abikaki. Yango wana Yezu akokaki
komimonisa lisusu na mboka té, kasi atikalaki na bisika ya esobe.
Bongo bato bautaki bipai nyonso bayei epai na ye.

---

b 1.32 Mokolo ya Kopema ezalaki kosila na 18 h. ya pokwa.

Yezu abikisi moto akufá makolo
(Mat 9,1–8; Luka 5,17–26)

2 1 Sima ya mwa mikolo, Yezu azongi na Kafarnaum, pe bato
bayoki 'tè azali na ndako. 2 Bato mingi basanganaki kuna,
bongo esika moko té etikalaki, ata na libanda liboso ya porte; pe
Yezu azalaki koteya bango maloba ya Nzambe. 3 Na tango wana
bato minei bayei, bamemi moto moko akufá makolo. 4 Kasi
bakokaki kolakisa ye na Yezu té po na kaká ya bato. Bongo
bamati likolo ya ndako, batoboli lidusu esika Yezu azalaki,
bakitisi moto akufá makolo kaka ndenge alalaki na etoko na ye.
5 Tango Yezu amoni bondimi na bango, alobi na moto akufá
makolo: "Mwana na ngai, nalimbisi masumu na yo." 6 Balakisi-
Mibeko mosusu bazalaki kofanda wana, bamituni na se ya
mitema: 7 "Ndenge nini moto oyo azali kotsiola Nzambe boye?
Nani moto akoki kolimbisa masumu? Kaka Nzambe té?" 8 Yezu
asi'ayebaki makanisi na bango, pe atuni: "Po na nini bozali
kokanisa ndenge wana? 9 Soki nalobi na moto akufá makolo:
'Nalimbisi masumu na yo', to pe nalobi: 'Telema, kamata etoko na
yo pe tambola', nini eleki pasi? 10 Kasi nalingi bóyeba 'tè ngai *Mwana
ya Moto nazali na bokonzi ya kolimbisa masumu awa na mokili."
Bongo alobi na moto akufá makolo: 11 "Nalobi na yo: Telema,
kamata etoko na yo pe zonga na ndako." 12 Na mbala moko moto
akufá makolo atelemi na miso ya bato nyonso, akamati etoko na
ye pe akei. Bango nyonso bakamwe mingi, bapesi Nzambe mersi
pe balobi: "Nanu tomoná likambo ya boye té!"

Yezu abengi Levi
(Mat 9,9–13; Luka 5,27–32)

13 Yezu akei lisusu kotambola pembeni ya lak ya Galilé. Bato
mingi bayei epai na ye, pe azalaki koteya bango. 14 Na tango azalaki
koleka, amoni Levi, mwana ya Alfé, afandi na biro oyo bafutaka
mpaku. Yezu alobi na ye: "Landa ngai!" Levi atelemi pe alandi ye.
15 Na sima Yezu azalaki kolia na ndako ya Levi. Bafutisi-
mpaku ná bato ya masumu ebele bazalaki na mesa ná Yezu pe
bayekoli na ye; pamba té bato mingi ya ndenge wana bazalaki
kolanda ye. 16 Balakisi-Mibeko oyo bazalaki na lingomba ya
*ba-Farizé, tango bamoni 'tè Yezu azali kolia esika moko ná bato
ya masumu pe bafutisi-mpaku, batuni bayekoli na ye: "Po na nini
azali kolia esika moko ná bafutisi-mpaku pe bato ya masumu?"
17 Yezu ayoki yango pe alobi na bango: "Bato oyo bazali na nzoto
malamu balukaka monganga té; kasi bobele bato ya maladi nde
balukaka monganga. Pamba té nayaki kobenga bato ya malamu
té, kasi nayaki kobenga bato ya masumu."

Yezu ayeeli bato makambo ya sika
(Mat 9,14–17; Luka 5,33–39)

18 Mokolo mosusu bayekoli ya Yoane Mobatisi ná *ba-Farizé
bazalaki komilalisa *nzala. Bongo bato bayei kotuna Yezu: "Po
na nini bayekoli ya Yoane ná ya ba-Farizé bazali komilalisa nzala,
kasi bayekoli na yo basalaka bongo té?"
19 Yezu azongiseli bango:
"Soki moto abali mwasi pe abengisi baninga na feti ya libala,
bakoki komilalisa nzala? Té! Lokola mobali azali esika moko ná
bango, bakoki komilalisa nzala té!
20 Kasi mokolo ezali, bako-
longola mobali na kati na bango; bongo mokolo wana baninga
na ye bakobanda komilalisa nzala.
21 "Moto moko té akamataka kitendi ya sika po ábamba na
elamba ya kala; soki asali bongo, kitendi yango ekopasola elamba,
pe lidusu ekokóma monene koleka oyo ya liboso.
22 Moto moko
té atiaka vinu ya sika na basaki ya kala[d]. Soki asali boye, vinu
ekopasola saki, bongo vinu ná saki ekobeba nyonso mibale.
Batiaka vinu ya sika na saki ya sika."

Yezu azali Mokonzi ya Mokolo ya Kopema
(Mat 12,1–8; Luka 6,1–5)

23 Na Mokolo moko ya Kopema, Yezu azalaki koleka na bilanga
ya *blé. Na nzela, bayekoli na ye babandi kobuka bambuma ya blé.
24 *Ba-Farizé balobi na Yezu: "Tala nanu! po na nini bayekoli na yo
bazali kosala makambo epekisamá na Mokolo ya Kopema?"
25 Yezu
azongiseli bango: "Botangá nanu té makambo David asalaká, tango
ye ná bato na ye bayokaki nzala pe bazangaki biloko ya kolia?
26 Na
eleko ya nganga-Nzambe monene Abiatar, David akotaki na Ndako
ya bosantu, pe balei mapa oyo batielaki Nzambe[e]. Nzokande kaka
banganga-Nzambe bato bakoki kolia mapa wana. Kasi David
akamataki yango pe apesi na bato na ye."
27 Bongo Yezu asukisi
boye: "Nzambe asalá Mokolo ya Kopema po na bato; kasi asalá bato
po na Mokolo ya Kopema té.
28 Yango wana bóyeba 'tè ngai *Mwana
ya moto nazali Mokonzi ya Mokolo ya Kopema."

Yezu abikisi moto akufá liboko
(Mat 12,9–14; Luka 6,6–11)

3
1 Mokolo moko Yezu akoti lisusu na ndako ya losambo. Moto
moko azalaki kuna, liboko na ye ekufá.
2 Bato oyo bazalaki
wana batali Yezu na mayele, soki akobikisa moto yango na

---

d 2.22 Ata lelo Bayuda pe bato mosusu ya pembeni batiaka vinu na
kati ya basaki oyo esalamá na poso ya nyama.
e 2.26 2 Sam 15,35.

Mokolo ya Kopema, po bázwa nzela ya kofunda ye. 3 Yezu alobi
na moto oyo azalaki na liboko ekufá: "Telema awa na miso ya
bato nyonso." 4 Pe atuni bato: "Na Mokolo ya Kopema, mibeko
na biso epesaka nzela ya kosala malamu to té? Tokoki kobikisa
moto oyo azali na pasi to té?" Kasi bango bafandi nyee. 5 Yezu
atali bango na kanda. Azalaki na mawa penza po bazalaki
komona pasi ya moto ya maladi pamba. Alobi na moto wana:
"Tanda liboko!" Atandi yango, pe liboko na ye ekómi malamu.
6 *Ba-Farizé babimi na ndako ya losambo, bakei kosala likita ná
bato ya Erode, po na koluka nzela ya koboma Yezu.

Bato mingi bayei epai ya Yezu
(Mat 4,25; 12,15–16; Luka 6,17–19)

7 Yezu alongwe wana, pe akei epai ya lak ya Galilé ná bayekoli
na ye. Bato ebele ya Galilé balandaki ye. Bato mosusu bauti na
region ya Yuda, 8 na Yeruzalem, na Idumé, na ngambo ya Yordan
pe na bapembeni ya Tir ná Sidon. Bato mingi penza bayei epai
ya Yezu, po bayokaki sango ya misala na ye nyonso. 9 Atindi
bayekoli 'tè bábongisela ye bwatu moko po bato báfina ye té.
10 Pamba té, abikisaki bato mingi; yango wana bato nyonso ya
pasi bazalaki kowela po básimba ye. 11 Tango bato ya milimo mabe
bazalaki komona ye, bazalaki kokweya na makolo na ye pe
koganga: "Yo ozali *Mwana ya Nzambe!" 12 Kasi Yezu apekisi
bango makasi 'tè bápanza sango na ye té.

Yezu aponi bantoma zomi na mibale
(Mat 10,1–4; Luka 6,12–16)

13 Na sima Yezu amati likolo ya ngomba moko, abengi bato
oyo ye moko alingi, pe bango bakei epai na ye. 14 Aponi bato zomi
na mibale, pe alobi na bango: "Naponi bino po bózalaka ná ngai.
Nakotinda bino bipai na bipai, bókende kosakola Sango Malamu;
15 pe nakopesa bino bokonzi ya kobengana milimo mabe." 16 Bato
zomi na mibale oyo aponaki, bang'oyo: Simon (Yezu apesaki ye
kombo Piere), 17 Jake ná leki na ye Yoane, bana ya Zebedé (Yezu
apesaki bango kombo Boanerges, elakisi "Bato bakokani na
kake"), 18 André, Filipe, Bartelemi, Matié, Toma, Jake mwana ya
Alfé, Tadé, Simon oyo azalaká liboso moto ya lingomba ya
Baweli-Lipanda, 19 pe Yudas Iskariot oyo atekaki Yezu.

Yezu ná bandeko na ye

20 Tango Yezu azongaki na ndako, bato ebele bayei lisusu
kosangana, bongo ye ná bayekoli na ye bazwi ata tango ya kolia
té. 21 Awa bandeko na ye bayoki likambo wana, bayei po na

kokamata ye, pamba té bazalaki koloba: "Azali komiyeba lisusu
té."

Bafundi Yezu 'tè azali na molimo mabe
(Mat 12,22–32; Luka 11,14–23; 12,10)

22 Balakisi-Mibeko oyo bautaki na Yeruzalem balobi na bato:
"*Satan, mokonzi ya milimo mabe, akoteli ye! Ezali ye moto apesi
ye nguya ya kobengana milimo mabe!" 23 Bongo Yezu abengi
bango pe atuni bango: "Ndenge nini Satan akoki kobengana moto
na ye?" Pe apesi bango ndakisa: 24 "Soki bato ya mboka moko
bakabwani, mboka wana ekoki kozala malamu té. 25 Soki bato ya
libota moko bakabwani, libota wana ekotikala malamu té. 26 Bongo
soki Satan azali kobunda ná bato na ye, to soki bato na ye
bakabwani, makasi na ye ekosila, ekoumela té.
27 "Moto oyo alingi kokota na ndako ya elombe po na koyiba
biloko na ye, asengeli liboso kokanga elombe wana na singa; na
sima akoki koyiba biloko na ye nyonso.
28 "Nazali koloba na bino, ya solo: Bato nyonso oyo basali
masumu pe batsioli Nzambe ata ndenge nini, bakoki kozwa
bolimbisi. 29 Kasi oyo atsioli Molimo Mosantu, akoki kozwa
bolimbisi ata moke té, po asali lisumu ya seko." 30 Yezu akebisaki
bango boye po bango balobaki: "Molimo mabe ekoteli ye!"

Mama na Yezu ná bandeko na ye
(Mat 12,46–50; Luka 8,19–21)

31 Mokolo moko mama na Yezu ayei ná bandeko na ye.
Batikalaki na libanda pe batindi moto moko po ábenga ye. 32 Bato
oyo bafandi penepene ya Yezu, balobi na ye: "Mama na yo ná
bandeko na yo bazali koluka yo na libanda." 33 Yezu azongiseli
bango: "Mama na ngai nani? Pe bandeko na ngai banani?" 34 Na
sima atali baoyo bafandi pembeni na ye pe alobi: "Tala, mama
na ngai ná bandeko na ngai bang'oyo! 35 Pamba té, moto oyo
asalaka makambo Nzambe alingaka, ye nde ndeko na ngai ya
mobali, ndeko na ngai ya mwasi, pe mama na ngai."

Lisapo ya mokoni-bilanga
(Mat 13,1–9; Luka 8,4–8)

4 1 Yezu abandi koteya bato pembeni ya lak ya Galilé. Bato
mingi penza bayei kosangana epai na ye. Bongo akoti na
bwatu pe afandi. Bwatu yango ezalaki na mai, pe bato nyonso
bazalaki na libongo. 2 Azalaki koteya bango makambo ndenge na
ndenge na masapo, alobi: 3 "Bóyoka! Moto moko akendeki
kokona mbuma na elanga na ye. 4 Tango azalaki kobwakabwaka
mbuma, mbuma mosusu ekwei na nzela, pe bandeke eyei kolia

yango. 5 Mbuma mosusu ekwei na esika ya mabanga. Kuna
mabelé ezalaki mingi té, yango wana eboti noki-noki. 6 Tango moi
ekómi makasi, eziki pe ekauki, po misisa ezalaki mikuse. 7 Mbuma
mosusu ekwei na kati ya basende. Basende wana ekoli pe ebomi
matiti ya malamu, bongo yango eboti mbuma té. 8 Kasi mbuma
mosusu ekwei na mabelé ya malamu, ebimi, ekoli pe eboti;
mosusu eboti bambuma tuku misato, mosusu tuku motoba, pe
mosusu kama." 9 Pe Yezu abakisi: "Moto oyo azali na matoi,
áyoka!"

Po na nini Yezu azalaki koloba na masapo
(Mat 13,10–17; Luka 8,9–10)

10 Tango Yezu ná bayekoli na ye bazalaki bango moko, baoyo
bazalaki pembeni na ye ná bantoma zomi na mibale oyo aponaki,
basengi ye álimbola lisapo yango. 11 Ye azongiseli bango: "Nzambe
azali kolakisa bino sekelé na ye ndenge akotia bokonzi na ye na
mokili; kasi bato mosusu bazali koyoka makambo nyonso lokola
masapo pamba; 12 boye, 'Ata batali malamu, bakomona eloko té;
ata batii matoi, bakoyeba eloko té. Soki té balingaki kobongola
mitema, pe Nzambe alingaki kolimbisa bango[f].' "

Yezu alimboli lisapo ya mokoni-bilanga
(Mat 13,18–23; Luka 8,11–15)

13 Sima Yezu alobi na bango: "Boyebi tina ya lisapo wana té?
Bongo ndenge nini bokoyeba tina ya masapo nyonso mosusu?
14 Moto oyo akei kokona mbuma, akokani ná moto azali kopanza
maloba ya Nzambe. 15 Bato mosusu bakokani ná nzela: Sango
Malamu ekweeli bango lokola mbuma ekwei na nzela: soki bayoki
yango, *Satan ayei kolongola yango na mitema na bango. 16 Bamosusu
bakokani ná mbuma ekwei na mabelé oyo etondá na mabanga:
Tango bayoki maloba, bandimi yango noki na esengo. 17 Kasi
misisa ekoli té na mitema na bango; bandimi kaka po na mwa
tango moke. Soki bamoni pasi to minyokoli po na maloba ya
Nzambe, batiki bondimi na bango noki. 18 Bato mosusu bakokani
ná mbuma oyo ekwei na kati ya basende: Bayoki maloba ya
Nzambe, 19 kasi pasi ya mokili, bisengo ya bomengo oyo ezali
kokosa bato, ná makanisi mosusu ya ndenge na ndenge enyati
maloba yango, bongo eboti té. 20 Kasi bato mosusu bakokani ná
mbuma oyo ekwei na mabelé ya malamu: Bayoki maloba ya
Nzambe, bandimi yango pe baboti mbuma malamu, mosusu tuku
misato, mosusu tuku motoba, mosusu kama."

---

f 4.12 Ezaya 6,9–10.

Lisapo ya mwinda
(Luka 8,16–18)

21 Yezu alobi na bango: "Soki moto ayei na mwinda, batiaka
yango na se ya katini té to na se ya mbeto, kasi batiaka yango
likolo ya mesa. Ezali boye té? 22 Se ndenge wana makambo
ebombaná, ekomonana; pe sekelé nyonso ekoyebana. 23 Moto oyo
azali na matoi, áyoka."
24 Pe Yezu alobi na bango lisusu: "Bókeba na makambo nazali
koyebisa bino. Ndenge bino bomipesaka na Nzambe, kaka ndenge
wana pe Nzambe akokabela bino bolamu na ye, kutu akotondisela
bino yango. 25 Pamba té moto oyo azali na biloko mingi, akozwa
mosusu; kasi oyo azangi biloko, bakobotola ye ata mwa ndambo
oyo azali na yango."

Lisapo ya mbuma ekoli yango moko

26 Yezu alobi lisusu: "Tala ndenge Nzambe akotia bokonzi
na ye. Ekozala lokola mbuma bakoni na elanga. 27 Moto oyo akoni
yango alalaka na butu pe atambolaka na moi; na tango wana
mbuma ezali kobima pe kokola, kasi ye ayebi té ndenge nini. 28 Mabelé
ebimisaka mbuma yango moko: liboso ebandaka na matiti ya
mike-mike, sima mitú ya mobesu eyaka kobima, pe na suka mitú
etondaka na bambuma. 29 Na tango mbuma eteli, bakamataka
mbeli po na kolongola yango pamba té eleko ekoki."

Lisapo ya mbuma ya mutarde
(Mat 13,31–32,34–35; Luka 13,18–19)

30 Yezu alobi lisusu: "Ndenge nini Nzambe akotia bokonzi
na ye? 31 Bokonzi ya Nzambe ekokani ná mbuma oyo babengaka
'mutarde'. Tango bakoni yango, ezali moke penza koleka bambuma
nyonso ya mokili; 32 kasi soki basi'bakoni yango, ekolaka, ekómaka
molai koleka ndunda nyonso, pe ebimisaka bitape minene esika
bandeke ekoki kosala ba-zala na yango."
33 Bongo Yezu azalaki kobetela bato masapo mingi ya ndenge
wana, po bákoka koyeba tina ya maloba ya Nzambe oyo azalaki
koteya bango. 34 Azalaki koloba na bango bobele na masapo. Kasi
soki akómi ye moko ná bayekoli na ye, azalaki kolimbolela bango
makambo nyonso.

Yezu alembisi mopepe ná mbonge
(Mat 8,23–27; Luka 8,22–25)

35 Kaka na mokolo wana, na pokwa, Yezu alobi na bayekoli
na ye: "Tókatisa ngambo ya lak." 36 Bongo batiki bato; pe lokola
Yezu azalaki na bwatu, bamemi ye. Babwatu mosusu ezalaki

pembeni na ye. 37 Mopepe moko ya makasi ebandi koleka,
bambonge ebeti, bwatu ebandi kotonda na mai, pe elingi kodinda.
38 Yezu azalaki na suka ya bwatu, alali pongi, motú likolo ya kusé.
Bayekoli balamusi ye pe balobi: “Moteyi, tolingi tókufa! Likambo
ya boye omoni yango pamba?” 39 Yezu atelemi, agangeli mopepe
pe alobi na mai: “Tika makelele! Fanda nyee!” Bongo mopepe
esili pe kimia ezongi penza. 40 Na sima, Yezu alobi na bayekoli:
“Po na nini bozali kobanga boye? Ndenge nini bozali kaka kotia
mitema na Nzambe té?” 41 Kasi bazalaki na somo mingi penza
pe babandi kolobana: “Moto oyo azali nani? Ata mopepe ná mai
ezali kotosa ye!”

Yezu abikisi moto azali na milimo mabe
(Mat 8,28–34; Luka 8,26–39)

5 1 Bakómi na ngambo ya lak ya Galilé na mabelé ya Gerazá.
2 Awa Yezu abimi na bwatu, akutani ná moto moko auti na
simetiere, azalaki na molimo mabe. 3-4 Moto yango azalaki kaka
kofanda na simetiere; moto moko té akokaki kokanga ye, ata na
minyololo. Pamba té mbala mingi bazalaki kokanga ye makolo
na basinga ya bibende pe maboko na minyololo, kasi azalaki
kokata minyololo ná basinga. 5 Mikolo nyonso, butu moi, azalaki
kotelengana na simetiere pe na bangomba. Azalaki koganga
makasi pe komizokisa na mabanga.
6 Awa amoni Yezu azali nanu mosika, akei mbangu epai na
ye, afukameli ye, 7 pe agangi na mongongo makasi: “Yezu,
*Mwana ya Nzambe ya Likolo, biso ná yo likambo nini? Nabondeli
yo na kombo ya Nzambe: kopesa ngai etumbu té.” 8 Alobi boye
pamba té, Yezu alobaki na ye: “Molimo mabe, bima na moto
oyo!” 9 Bongo Yezu atuni ye: “Kombo na yo nani?” Ye azongiseli
Yezu: “Kombo na ngai ‘Lisanga’, pamba té tozali mingi!” 10 Pe
abondeli ye alobi: “Kobengana biso na mabelé oyo té.”
11 Bangulu ebele ezalaki kolia kuna pembeni ya ngomba. 12 Bongo
milimo ebondeli Yezu boye: “Tinda biso tókende kokota na
bangulu wana[g].” 13 Yezu apesi yango nzela. Bongo milimo mabe
ebimi na moto wana pe ekoti na bangulu. Bangulu nyonso, soki
2.000, ekiti ngomba mbangu, ekei kokweya na kati ya lak pe
edindi.
14 Bakengeli ya bangulu bakimi, pe bakei koyebisa sango na
vile ya Gerazá pe na bamboka ya mike, bongo bato bayei kotala
likambo yango. 15 Awa bakómi epai ya Yezu, bamoni moto oyo
azalaki na milimo mabe afandi nyee, alati bilamba, azongeli

---

g 5.13 Bayuda bazalaki komona bangulu lokola banyama ya
mbindo.

makanisi ya bomoto. Bongo bato nyonso babandi kobanga. 16 Baoyo
bamonaki makambo elekaki, bayebisi bango ndenge moto ya
milimo mabe abikaki, pe ndenge esukelaki bangulu. 17 Yango
wana bato nyonso basengi Yezu 'tè álongwa na mabelé na bango.
18 Tango Yezu akoti na bwatu, moto oyo azalaki na milimo mabe
abondeli ye 'tè ákende nzela moko ná ye. 19 Kasi Yezu apesi ye
nzela té; alobi na ye: "Zonga epai ya bandeko na yo, pe yebisa
bango makambo minene oyo Nkolo asali po na yo, pe ndenge
ayokeli yo mawa." 20 Bongo moto wana akei epai ya Bamboka-
Zomi pe abandi kosakola makambo nyonso oyo Yezu asalaki po
na ye. Pe bato nyonso bakamwe mingi.

Mwana ya mokonzi moko ya Bayuda
Mwasi moko asimbi elamba ya Yezu
(Mat 9,18–26; Luka 8,40–56)

21 Yezu akatisi lisusu mai na bwatu. Awa akómi na ngambo,
bato ebele bayei kosangana epai na ye na libongo. 22 Mokonzi
moko ya ndako ya losambo ayei, kombo na ye Yair; mwana na
ye ya mwasi azalaki kobunda na liwa. Tango amoni Yezu,
afukameli ye, 23 pe abondeli ye mingi alobi: "Mwana na ngai alingi
ákufa. Nasengi yo óya kotiela ye maboko po ábika." 24 Yezu akei
nzela moko ná ye. Bato ebele bazalaki kolandalanda ye pe
kofinafina ye bipai nyonso. 25 Mwasi moko azalaki na kati ya bato
wana, azalaki kobela maladi ya kotanga makila, esali bambula
zomi na mibale. 26 Amonaki pasi mingi po na kokende epai ya
baminganga ebele, pe asilisaki mbongo na ye nyonso pamba;
maladi ebandaki kosila té, kasi pasi ezalaki kaka kokóma makasi.
27 Ayokaki sango ya Yezu, bongo ayei komikotisa na kati ya bato
sima na ye, pe asimbi elamba na ye. 28 Pamba té azalaki kokanisa:
"Soki nasimbi ata elamba na ye, nakobika." 29 Na mbala moko,
makila etiki kotanga pe ayei koyeba 'tè abiki. 30 Kaka na tango
wana Yezu ayebaki 'tè nguya na ye esali mosala. Abaluki epai ya
bato bazalaki kolandalanda ye pe atuni bango: "Nani asimbi
elamba na ngai?" 31 Bayekoli bazongiseli ye: "Omoni 'tè bato
ebele bazali kokangana na yo. Ndenge nini ozali kotuna : Nani
asimbi ngai?"

32 Kasi Yezu atali epai na epai po ámona nani asalaki yango.
33 Mwasi wana abandi kobanga pe kolenga po ayebaki likambo
ekweelaki ye. Bongo ayei kofukamela Yezu pe ayebisi ye makambo
nyonso. 34 Yezu alobi na ye: "Mwana na ngai, bondimi na yo
ebikisi yo. Kende malamu, maladi na yo esili."

35 Awa Yezu azalaki koloba boye, bato bauti na ndako ya
Yair bayei koyebisa ye: "Mwana na yo asi'akufi. Tina ya kotungisa
lisusu Moteyi ezali té." 36 Kasi tango Yezu ayoki maloba wana,

alobi na Yair: “Kobanga té. Tia kaka motema.” 37 Apekisi bato
mosusu ’tè bálanda ye té, bobele Piere, Jake ná ndeko na ye
Yoane. 38 Tango bakómi na ndako ya Yair, Yezu amoni bato
bazali kotia makelele, kolela pe koganga makasi. 39 Akoti pe alobi
na bango: “Po na nini bozali kolela pe kotia makelele boye?
Mwana akufi té, azali kaka kolala pongi.” 40 Bango babandi
koseka ye. Kasi abimisi bango nyonso; akamati bobele tata ná
mama ya mwana pe bayekoli na ye misato, bongo akoti esika
mwana azalaki. 41 Asimbi mwana na liboko pe alobi na ye: “Talita
kum”, elingi koloba: “Mwana, lamuka.” 42 Kaka na tango wana,
mwana atelemi pe abandi kotambola. Azalaki na mbula zomi na
mibale. Awa bamoni likambo yango, bakamwe mingi penza. 43 Kasi
Yezu apekisi bango na makasi ’tè báyebisa yango na moto té. Na
sima alobi na bango: “Bópesa mwana biloko ya kolia.”

Bato ya Nazaret baboyi Yezu
(Mat 13,53–58; Luka 4,16–30)

6 1 Yezu alongwe na esika wana pe akei na mboka na ye penza,
nzela moko ná bayekoli na ye. 2 Na Mokolo ya Kopema,
abandi koteya na ndako ya losambo. Bato mingi bayoki ye pe
bakamwe. Babandi kotunana: “Epai wapi azwili makambo oyo?
Ndenge nini azwi mayele boye? Pe ndenge nini azali kosala
makamwisi boye? 3 Ezali ye té, sharpantié, mwana ya Maria pe
ndeko ya Jake, Jozé, Yuda ná Simon? Pe bandeko na ye ya basi
bazalaka awa ná biso té?” Yango wana baboyaki kondimela ye.
4 Bongo Yezu alobi na bango: “Bandimaka profete bipai nyonso,
longola kaka na mboka na ye penza, pe epai ya bandeko na ye.”
5 Yezu akokaki kosala makamwisi kuna té; bobele mwa ndambo
ya bato ya maladi bayei, atieli bango maboko pe abikisi bango.
6 Kasi akamwe po bato ya Nazaret bazangaki bondimi.

Yezu atindi bayekoli zomi na mibale
(Mat 10,1–15; Luka 9,1–6)

Sima, Yezu akei koteya na bamboka nyonso ya pembeni. 7 Abengi
bayekoli na ye zomi na mibale pe abandi kotinda bango mibale
mibale. Apesi bango nguya ya kobengana milimo mabe. 8 Pe atindi
bango boye: “Bómema eloko moko té po na mobembo, kaka nzete
ya kotambola. Ézala bilei, saki to mbongo, bómema yango té. 9 Kasi
bólata sapatu, ná shemize moko pamba, mibale té.” 10 Alobi na
bango lisusu: “Tango bokokóma na mboka moko, bófanda kaka
na ndako oyo bakopesa bino, tii bokolongwa esika wana. 11 Pe
soki bato ya mboka moko baboyi koyamba bino, to balingi
koyokela bino té, bólongwa na mboka wana. Po na kolakisa bango
’tè basali mabe, bópupola makolo po bómema mabelé ya mboka

yango epai mosusu té." [12] Bongo bayekoli bakei pe babandi koteya
bato 'tè bábongola mitema. [13] Babimisi milimo mingi ya mabe,
bapakoli *mafuta na bato mingi ya maladi pe babikisi bango.

Liwa ya Yoane Mobatisi
(Mat 14,1–12; Luka 9,7–9)

14 Na tango wana, mokonzi Erode ayoki sango ya Yezu,
pamba té kombo na ye ebandaki koyebana mingi. Bato mosusu
bazalaki koloba: "Yoane Mobatisi asekwi! Yango wana azwi
nguya ya kosala makamwisi boye." [15] Kasi bamosusu bazalaki
koloba: "Ye azali Eliya"; to: "Azali profete, lokola baprofete ya kala."
16 Tango Erode ayoki yango, alobi: "Ezali Yoane Mobatisi
oyo nakatisaki motú, ye moto asekwi!" [17] Pamba té Erode atindaki
basoda na ye bákanga Yoane. Akangisaki ye basinga pe atiaki ye
na boloko. Asalaki boye po na likambo ya Erodiade, mwasi ya
kulutu na ye Filipe. Erode abalaki ye, [18] kasi Yoane apekisaki ye
alobaki: "Mibeko ezali kopekisa 'tè okoki kobala mwasi ya ndeko
na yo té." [19] Yango wana Erodiade abandaki kobombela ye kanda
na motema pe alingaki koboma ye, kasi akokaki té. [20] Pamba té,
Erode azalaki kobanga Yoane, po ayebaki 'tè azali moto malamu
pe ya bosantu; yango wana abandaki kosala ye mabe moko té.
Mateya ya Yoane ezalaki kosilisa ye mayele; kasi ata bongo
asepelaki koyoka ye.
21 Nzokande mokolo ya feti ya mbotama ya Erode, Erodiade
azwi tango malamu po na likambo oyo azalaki kokana. Erode
abengisaki bakonzi ya mboka, bakonzi ya basoda ná bato minene
ya region ya Galilé, po báya kolia epai na ye. [22] Tango bazalaki
na mesa, mwana ya Erodiade ya mwasi akoti na ndako pe abandi
kobina na miso ya Erode pe ya bato nyonso oyo ye abengisaki.
Asepelisi bango mingi. Bongo Erode alobi na ye: "Senga ngai
eloko nyonso oyo olingi, pe nakopesa yo yango." [23] Kutu akati
seleka boye: "Nyonso oyo okosenga ngai, nakopesa yo; ézala ata
ndambo ya mboka na ngai!" [24] Elenge mwasi abimi moke pe atuni
mama na ye: "Násenga nini?" Erodiade azongisi: "Senga motú
ya Yoane Mobatisi." [25] Bongo ye azongi noki epai ya mokonzi
Erode pe alobi: "Nasengi ópesa ngai sika sik'oyo motú ya Yoane
Mobatisi na kati ya sani." [26] Mokonzi Erode ayoki mawa mingi
penza. Kasi alingaki kopimela ye té, po akataki seleka na miso
ya bato nyonso oyo bazalaki na mesa. [27] Bongo atindi soda moko
noki po áyeela ye motú ya Yoane Mobatisi. Soda akei, akoti na
boloko pe akati Yoane motú. [28] Atii yango na sani, ayei pe apesi
na elenge mwasi; ye nde akei kopesa yango na mama na ye. [29] Tango
bayekoli ya Yoane bayoki bongo, bakei kokamata ebembe na ye
pe bakundi yango.

Yezu aleisi bato 5.000
(Mat 14,13–21; Luka 9,10–17; Yo 6,1–14)

30 Bantoma zomi na mibale basangani lisusu epai ya Yezu,
pe bayebisi ye nyonso oyo basalaki pe bateyaki bato. 31 Yezu alobi
na bango: "Bóya kaka bino moko, po tókende na esika moko ya
kimia na esobe, pe bópema moke." Alobi boye pamba té, bato
mingi penza bazalaki koya pe kokende; pe bantoma bazwi ata
tango ya kolia té. 32 Bongo bakoti na bwatu pe bakei bango moko
na esika ya kimia. 33 Kasi bato bamoni ndenge bakei, pe bato
ebele bayei koyeba yango. Bongo bato mingi bauti na bamboka
nyonso balandi na makolo, pe bakómi liboso epai Yezu alingaki
kokende.
34 Awa Yezu abimi na bwatu, amoni bato ebele penza.
Ayokeli bango mawa po bazalaki lokola bameme oyo ezangi
mobokoli. Pe abandi koteya bango makambo mingi. 35 Lokola
tango elekaki penza, bayekoli bayei epai ya Yezu pe balobi na
ye: "Esika oyo ezali esobe pamba, pe tango esi'eleki. 36 Yebisa
bato oyo bákende na bamboka ya pembeni pe epai ya bato oyo
basalaka bilanga, po básomba biloko ya kolia." 37 Yezu azongiseli
bango: "Bino moko bópesa bango biloko ya kolia." Kasi bango
batuni ye: "Ndenge nini tókende kosomba mapa penepene ya
2.000 po tópesa bango[h]? Tokozwa mbongo wapi?" 38 Yezu atuni
bango: "Bozali na mapa boni? Bókende nanu kotala." Bakei
kotala, bazongi pe balobi na ye: "Tozali na mapa mitano pe
bambisi mibale."
39 Bongo Yezu atindi bayekoli na ye bákabola bato nyonso
milongo milongo, pe báfandisa bango na matiti ya esobe. 40 Bafandisi
bango na milongo, mosusu ya kama moko, mosusu ya tuku mitano.
41 Yezu akamati mapa mitano wana pe bambisi mibale, atali na
likolo, apesi Nzambe mersi, akatikati mapa pe apesi yango na
bayekoli po bákabola yango na bato. Asali se ndenge moko na
bambisi wana mibale. 42 Bato nyonso balei pe batondi. 43 Balokoti
biteni ya mapa pe ya bambisi oyo etikalaki; batondisi bitunga
zomi na mibale. 44 Baoyo baliaki bazalaki mibali soki 5.000.

Yezu atamboli likolo ya mai
(Mat 14,22–33; Yo 6,16–21)

45 Sima na yango, Yezu atindi bayekoli na ye bákota na bwatu
pe bákende kozela ye na ngambo, epai ya mboka Betsaida.
Azongisi bato na bamboka na bango, 46 nzokande ye atikali kuna,

---

h 6.37 Na grek: "mapa ya badenié 200." Na tango wana denié
moko bazalaki kosombela na yango mapa penepene ya zomi.

bongo akei na ngomba moko po na kosambela. [47] Na pokwa,
bwatu ezalaki na kati ya lak, pe Yezu azalaki ye moko na mokili.
[48] Amoni 'tè bayekoli bazalaki kokoka kotambwisa bwatu na nkai
té, po mopepe ezalaki kozongisa bango sima. Tango tongo
elingaki kotana, Yezu abandi kotambola likolo ya mai, pe ayei
epai na bango, alingi koleka bango. [49] Awa bamoni ye azali
kotambola likolo ya mai, bakanisaki 'tè ezali elima, pe babandi
koganga; [50] pamba té bango nyonso bamoni ye pe batondi na
somo. Kasi Yezu alobi na bango: "Ezali ngai; bótika kobanga."
51 Apusani penepene, akoti na bwatu pe mopepe esili.
Bayekoli bakamwe mingi penza koleka, [52] pamba té, tango Yezu
asalaki likamwisi ya mapa bayebaki tina té; bazalaki kaka koyeba
eloko moko té.

Yezu abikisi bato na Jenezaret
(Mat 14,34–36)

53 Awa bakatisi mai, bakómi na mabelé ya Jenezaret. Bakangi
bwatu na bango na libongo. [54] Tango babimi na bwatu, mbala
moko bato bayei koyeba Yezu, [55] bongo bakei mbangu kokamata
bato ya maladi na mboka mobimba; batii bango na bitoko, pe
bamemi bango na bisika oyo bayoki 'tè Yezu akómi. [56] Bipai
nyonso Yezu azalaki koleka, ézala na bamboka ya minene to ya
mike to pe na bapembeni na yango, bazalaki kotia bato ya maladi
na balabala, pe kobondela Yezu 'tè ápesa bango nzela ya kosimba
ata songe ya elamba na ye. Pe bato nyonso oyo bazalaki kosimba
ye, babandaki kobika.

Po na mateya ya bokoko
(Mat 15,1–9)

7 [1] Mokolo moko *ba-Farizé ná mwa ndambo ya balakisi-Mibeko
bautaki na Yeruzalem, bayei kosangana epai ya Yezu. [2] Bamoni
bayekoli na ye mosusu bazali kolia maboko mbindo, elingi koloba
'tè basukoli yango na mai té, ndenge mibeko ya bokoko ezali
kotinda. [3] Pamba té ba-Farizé ná Bayuda nyonso batosaka mateya
ya bakoko: baliaka té soki basukoli maboko malamu penza té.
[4] Tango bautaka na zando, baliaka eloko té soki nanu basukoli
nzoto té. Bazali kotosa mibeko misusu mingi ya bokoko, ndakisa:
ndenge ya kosukola bakopo, bilokú, banzungu ya bibende ná
bambeto.
5 Yango wana ba-Farizé ná balakisi-Mibeko batuni Yezu: "Po
na nini bayekoli na yo batosaka mibeko ya bokoko té? Tala, bazali
kolia kutu maboko mbindo!" [6] Yezu azongiseli bango: "Bino bato
ya lokuta! Profete Ezaya asakolaká maloba ya solo po na bino.
Ekòmamá boye: 'Nzambe alobi: Bato oyo bakumisaka ngai bobele

na maloba, kasi na mitema bazali mosika na ngai. [7] Losambo na
bango ezali na tina moko té, po balandaka bobele mateya oyo
bato balakisá bango[i].' [8] Bino pe botiá mibeko ya Nzambe pembeni,
pe botosaka mibeko oyo euti na bato."
9 Yezu abakisi lisusu: "Ya solo, bino bozali mayele! Bozali
koboya mibeko ya Nzambe, po na kotosa oyo euti na bino moko.
[10] Pamba té, Moize alobaká: 'Bótosaka batata ná bamama na bino.
Oyo abwakeli tata na ye to mama na ye lisumá, basengeli koboma
ye.' [11] Kasi bino bolobaka: 'Moto akoki koloba na tata pe na
mama: lisalisi oyo nalingaki kopesa bino, nabombi yango po na
Nzambe.' [12] Soki alobi bongo, bozali kopekisa ye ásalisa tata ná
mama té. [13] Kaka na ndenge wana bozali kokómisa maloba ya
Nzambe eloko ya pamba, po na kotosa mibeko oyo euti na bino
moko. Pe bosalaka makambo mingi ya motindo wana."

Makambo ebebisaka mitema ya bato
(Mat 15,10–20)

14 Sima Yezu abengi lisusu bato, alobi na bango: "Bino nyonso
bóyoka ngai. Bóyeba 'tè: [15] Eloko ekoti na monoko ya moto, ekoki
kobebisa motema na ye té. Kasi oyo ebimaka na moto, yango nde
ebebisaka motema na ye. [[16] Moto oyo azali na matoi, áyoka!]"
17 Tango Yezu atiki bato pe akoti na ndako, bayekoli na ye
batuni ye tina ya maloba yango. [18] Bongo ye alobi na bango: "Bino
pe bozali na mayele ya koyeba yango té? Boyebi té 'tè eloko ekoti
na monoko ya moto ekoki kobebisa motema na ye té? [19] Pamba
té yango ekotaka na motema té kasi na libumu; na sima ebimaka
libanda." Na maloba wana, Yezu alakisi 'tè bato bakoki kolia
biloko nyonso. [20] Pe alobi lisusu: "Makambo oyo ebimaka na
moto, yango nde ebebisaka motema na ye. [21-22] Pamba té makanisi
nyonso ya kosala mabe eutaka na mitema ya bato; ndakisa:
kindumba, moyibi, lokoso ya mbongo, mobulu, zuwa, lofundu,
makambo ya bozoba, koboma bato, kotambola na basi to na
mibali ya bato, kotomboka, kokosa pe kotónga bato. [23] Makambo
nyonso wana ya mabe ebimaka na moto, yango nde ebebisaka
motema na ye."

Mwasi moko ya mopaya andimeli Yezu
(Mat 15,21–28)

24 Yezu alongwe na esika yango, akei na mabelé oyo ezali
pembeni ya vile ya Tir. Akoti na ndako moko, po alingaki té
báyeba 'tè azali wana, kasi akokaki kobombama té. [25-26] Boye
mwasi moko ya mboka wana ayoki sango ya Yezu, mwana na ye

---

i 7.7 Ezaya 29,13.

ya mwasi azalaki na molimo mabe. Bongo akei noki epai ya Yezu
pe afukameli ye; abondeli ye ábimisa molimo mabe na mwana na
ye. 27 Kasi Yezu alobi na ye: "Tika nanu bana bália liboso, pamba
té ezali malamu té kobotola bilei ya bana po na kobwakela
bambwa." 28 Mwasi azongiseli ye: "Ya solo, Mokonzi. Kasi bambwa
eliaka biloko oyo bana bakweisaka na se ya mesa." 29 Bongo Yezu
alobi na ye: "E mama, olobi penza malamu! Kende na boboto;
molimo mabe ebimi na mwana na yo." 30 Tango mama yango
azongi na ndako, akuti mwana alali na mbeto, molimo mabe
esi'ebimaki na ye.

Yezu abikisi moto akufá matoi pe alobaka té

31 Bongo Yezu alongwe lisusu na mabelé ya Tir, aleki na vile
ya Sidon, pe akatisi mabelé oyo babengaka "Bamboka-Zomi", tii
akómi na lak ya Galilé. 32 Bayeeli ye moto moko akufá matoi pe
azalaki baba, babandi kobondela ye 'tè átiela ye maboko. 33 Yezu
amemi ye mwa-mosika ya bato, atii ye misapi na matoi, abwakeli
ye soi pe asimbi ye na lolemo. 34 Sima atali na likolo, abimisi
mwa-pema moke, pe alobi na baba: "Efata" (elingi koloba:
"Fungwana"). 35 Kaka na tango wana, matoi na ye efungwani; pe na
mbala moko abandi koloba malamu penza. 36 Yezu apekisi bato
báyebisa ata moto moko té. Kasi ata azalaki kopekisa bato ndenge
nini, bazalaki kaka kopanza sango na ye koleka! 37 Babandaki
kokamwa mingi penza, bazalaki koloba: "Nyonso oyo azali kosala
ezali malamu! Azali koyokisa bato bakufá matoi, pe kolobisa
ba-baba!"

Yezu aleisi bato 4.000
(Mat 15,32–39)

8 1 Na mikolo yango, bato bazalaki lisusu mingi penza. Kasi
lokola bazalaki na biloko ya kolia té, Yezu abengi bayekoli
na ye pe alobi na bango: 2 "Nazali koyokela bato oyo mawa.
Pamba té mikolo misato bafandi ná ngai, bazangi biloko ya kolia.
3 Soki natiki bango bázonga na nzala, bakolemba mingi na nzela,
po bamosusu na kati na bango bauti mosika." 4 Bayekoli na ye
bazongisi: "Awa na esobe, epai wapi tokoki kozwa biloko ya
kopesa bango po bália pe bátonda?" 5 Yezu atuni bango: "Bozali
na mapa boni?" Bazongisi: "Ezali sambo."
6 Bongo Yezu ayebisi bato nyonso báfanda na mabelé.
Akamati mapa wana sambo, asambeli pe apesi Nzambe mersi.
Akatikati yango, apesi na bayekoli po bákabola. Bayekoli pe
bakaboli yango na bato nyonso. 7 Bazalaki lisusu na mwa-ndambo
ya bambisi mike. Yezu apesi lisusu Nzambe mersi po na yango,
pe apesi bayekoli po bákabola. 8 Bato balei pe batondi; bayekoli

balokoti bitunga sambo ya biteni ya biloko oyo etikalaki. 9 Bato
bazalaki na esika wana soki 4.000. Na sima Yezu ayebisi bango
bázonga na bamboka na bango. 10 Kaka na tango wana akoti na
bwatu ná bayekoli na ye, akatisi mai tii na mboka Dalmanuta.

Ba-Farizé basengi elembo
(Mat 16,1–4)

11 Bongo *ba-Farizé bakómi epai ya Yezu pe babandi kotia
tembe ná ye. Lokola bazalaki koluka komeka ye, basengi ye
ásalela bango elembo moko oyo euti na Nzambe. 12 Yezu ayoki
mawa po na yango pe alobi: "Po na nini bato ya tango oyo bazali
kosenga elembo! Nalobi na bino ya solo, Nzambe akolakisa bato
ya tango oyo ata elembo moko té." 13 Sima atiki bango pe akoti
lisusu na bwatu po na kokatisa mai.

Mayele mokuse ya bayekoli
(Mat 16,5–12)

14 Bayekoli babosanaki kokamata biloko ya kolia; bazalaki na
lipa moko kaka na bwatu. 15 Yezu alobi na bango: "Bókeba!
*Ba-Farizé ná bato ya Erode basalelaka kisi ya mabe po na
kolamba mapa." 16 Bayekoli babandi kolobana: "Azali koloba
boye po tozangi mapa!" 17 Nzokande Yezu ayebaki makanisi na
bango, pe atuni bango: "Po na nini bokanisi 'tè nalobaki likolo
ya mapa oyo tozangi? Nanu boyebi tina té? Nanu bozwi mayele
té? Nanu bofungwani miso té? 18 Bozali na miso, kasi bomonaka
té? Bozali na matoi, kasi boyokaka té? Bosi'bobosani makambo
nasalaki? 19 Mokolo oyo nasalelaki mapa mitano po na koleisa
bato 5.000, bitunga boni botondisaki na biteni oyo etikalaki?"
Bango bazongiseli ye: "Zomi na mibale." 20 Yezu atuni lisusu:
"Mokolo oyo nasalelaki mapa sambo po na koleisa bato 4.000,
bitunga boni botondisaki na biteni oyo etikalaki?" Pe bango
bazongiseli ye: "Bitunga sambo." 21 Bongo Yezu alobi na bango:
"Nanu bozwi mayele té?"

Na Betsaida Yezu abikisi moto akufá miso

22 Bongo bakómi na Betsaida. Kuna bamemeli Yezu moto
moko akufá miso, pe babondeli ye 'tè ásimba ye. 23 Yezu asimbi
ye na liboko, pe amemi ye mwa-mosika ya mboka. Abwakeli ye
soi na miso, atieli ye maboko pe atuni ye: "Ozali komona nini?"
24 Moto wana atali pe alobi: "Nazali komona bato, kasi bazali
komonana lokola banzete ezali kotambola." 25 Yezu asimbi ye
lisusu na miso, moto wana atali, abiki, pe abandi komona biloko
nyonso malamu. 26 Bongo Yezu atindi ye ázonga na ndako, kasi
áleka na kati ya mboka té.

Piere asakoli 'tè Yezu azali Mesia
(Mat 16,13–20; Luka 9,18–21)

27 Sima na yango, Yezu ná bayekoli na ye bakei na bamboka
ya mike oyo ezali pembeni ya Sezaré, vile ya mokonzi Filipe. Na
nzela atuni bango boye: "Bato balobaka 'tè ngai nazali nani?" 28 Bango
bazongiseli ye: "Bato mosusu balobaka 'tè ozali Yoane Mobatisi;
bato mosusu: Eliya; pe bamosusu balobaka 'tè ozali moko ya
baprofete ya kala." 29 Yezu atuni bango lisusu: "Bongo bino
bokanisi 'tè nazali nani?" Piere azongiseli ye: "Ozali *Mesia." 30 Bongo
Yezu apekisi bango báloba yango na moto té.

Yezu ayebisi ndenge akokufa pe akosekwa (I)
(Mat 16,21–28; Luka 9,22–27)

31 Sima, Yezu abandi koteya bayekoli na ye: "Ngai *Mwana
ya Moto nasengeli koyoka pasi mingi. Bakoboya ngai na bambuta-
muntu, bakonzi ya banganga-Nzambe pe balakisi-Mibeko. Bakoboma
ngai, kasi na mikolo misato nakosekwa." 32 Azalaki koloba yango
polele. Tango Piere ayoki yango, abendi ye pembeni pe abandi
koloba na ye: "Tika koloba boye!" 33 Kasi Yezu abaluki, atali
bayekoli, pe alobi na Piere na makasi: "*Satan, longwa na miso
na ngai! Ozali kokanisa makambo ya Nzambe té, kasi bobele ya
bomoto."
34 Sima, Yezu abengi bato nyonso ná bayekoli na ye, alobi
na bango: "Soki moto alingi kolanda ngai, átika kokanisa po na
nzoto na ye moko, ákumba kuruze na ye pe álanda ngai. 35 Pamba
té, moto oyo alingi kobikisa bomoi na ye, akobungisa yango. Kasi
moto oyo akobungisa bomoi na ye po na ngai, pe po na Sango
Malamu, akobikisa yango. 36 Ata moto azwi bomengo nyonso ya
mokili mobimba, eloko nini azwi soki abungisi bomoi na ye? 37 Eloko
nini akoki kofuta po ázwa yango lisusu? 38 Bato ya tango oyo
bazali bato mabe pe basundolá Nzambe. Soki moto azali koyoka
ngai soni na miso na bango, ngai *Mwana ya Moto pe nakoyoka
soni po na ye, tango nakoya na lokumu ya Tata na ngai, nzela
moko ná ba-anjelu ya bosantu."
9 1 Bongo Yezu alobi na bango lisusu: "Nalobi na bino, ya solo:
Na kati na bino bato bozali awa, bamosusu bazali, liboso 'tè
bákufa bakomona na miso ndenge Nzambe akotia bokonzi na ye
na nguya nyonso."

Nzambe alakisi lokumu ya Yezu
(Mat 17,1–13; Luka 9,28–36)

2 Sima ya mikolo motoba, Yezu akamati Jake, Piere ná Yoane,
akei ná bango na ngomba moko ya molai. Kuna bazalaki kaka bango

moko. Yezu abongwani na miso na bango; 3 bilamba na ye ebandi
kongenga makasi pe ekómi pembe penza: na mokili mobimba moto
moko té akoki kokómisa bilamba pembe ndenge wana. 4 Bayekoli
bamoni Eliya ná Moize, bazali kosolola ná Yezu. 5 Bongo Piere
alobi na Yezu: "Moteyi, lokola tozali awa ezali malamu! Toko-
tònga bandako misato ya kapo: moko po na yo; moko po na Moize
pe moko po na Eliya!" 6 Kasi ayebaki makambo azalaki koloba
té, pamba té ye ná baninga na ye mibale bayokaki somo penza.
7 Bongo lipata moko eyei kozipa bango pe mongongo moko ebimi
na yango, elobi: "Oyo azali *Mwana na ngai ya bolingo. Bóyokela
ye." 8 Kaka na tango wana, bayekoli batali epai na epai, bamoni
lisusu moto té, Yezu atikalaki bobele ye moko ná bango.
9 Lokola bazalaki kokita ngomba, Yezu apekisi bango alobi:
"Makambo oyo bomoni, bóloba yango na moto té, tii mokolo ngai
*Mwana ya Moto nakosekwa." 10 Babombi maloba wana na
mitema, kasi babandi komitunana: "Kosekwa, elingi koloba nini?"
11 Bongo batuni Yezu: "Po na nini balakisi-Mibeko balobaka 'tè
Eliya asengeli koya liboso?" 12 Yezu azongiseli bango: "Ya solo,
Eliya akoya liboso, po na kobongisa makambo nyonso. Kasi
ndenge nini ekòmamá lisusu po na ngai 'tè bakoyokisa Mwana
ya Moto pasi mingi pe bakomonela ye? 13 Nzokande nalobi na
bino: Eliya asi'ayaki, pe bato basalaki ye ndenge balingaki. Wana
nde makambo ekòmamá po na ye."

Yezu abikisi mwana azali na molimo mabe
(Mat 17,14–21; Luka 9,37–43)

14 Tango bazongi epai ya bayekoli mosusu, bamoni bato ebele
basangani epai na bango, pe balakisi-Mibeko bazalaki kotiana
tembe ná bango. 15 Awa bato bamoni Yezu, bakamwe pe bakimi
mbangu po na kopesa ye mbote. 16 Yezu atuni bayekoli na ye:
"Po na nini bozali kotiana tembe ná bango?" 17 Moto moko na
kati ya bato wana alobi: "Moteyi, nayeeli yo mwana na ngai ya
mobali po azali na molimo mabe oyo ekómisá ye baba. 18 Epai
nyonso molimo ekangaka ye, ebwakaka ye na mabelé, bongo
mwana akómaka kobimisa fulufulu na monoko, aliaka mino pe
nzoto na ye ekómaka makasi. Nasengaki bayekoli na yo bábengana
molimo yango, kasi bakokaki té." 19 Yezu azongisi: "A bino! Bato
bozangá bondimi! Nasengeli kofanda na bino tii tango nini?
Nákanga motema po na bino tii tango nini? Bómemela ngai ye
awa!" 20 Bamemeli ye mwana. Tango molimo emoni Yezu, ebandi
koningisa nzoto ya mwana makasi; mwana akwei na mabelé,
abandi kobaluka pe kobimisa fulufulu na monoko. 21 Yezu atuni
tata ya mwana: "Mbula boni abandi kosala boye?" Tata azongiseli
ye: "Banda bomwana. 22 Pe mbala mingi molimo ekweisaka ye na

móto to na mai po ákufa. Kasi soki okoki, yokela biso mawa pe
salisa biso!" 23 Yezu alobi na ye: "Po na nini olobi 'soki nakoki'?
Yeba 'tè makambo nyonso ekoki kosalama na moto oyo atii motema
na Nzambe." 24 Bongo tata ya mwana abandi koganga: "Natii
motema, salisa ngai nálongola tembe, nátia motema penza."
25 Awa Yezu amoni bato bazali koya mingi, agangeli molimo
mabe: "Yo molimo moto obomi mwana matoi pe okómisi ye baba,
natindi yo: Bima na ye pe kozongela ye lisusu té!" 26 Molimo
egangi makasi, eningisi nzoto ya mwana pe ebimi. Mwana akómi
lokola moto akufi, yango wana bato mingi oyo bazalaki kotala,
bakómi koloba: "Akufi!" 27 Kasi Yezu asimbi ye na liboko,
atomboli ye bongo atelemi.
28 Tango Yezu akoti na ndako, azalaki kaka ye moko ná
bayekoli na ye. Bango batuni ye: "Po na nini biso tokokaki
kobengana molimo yango té?" 29 Bongo Yezu alobi na bango:
"Bobele baoyo babondelaka Nzambe mingi bato bakoki kobimisa
milimo ya ndenge wana."

Yezu ayebisi lisusu ndenge akokufa pe akosekwa (II)
(Mat 17,22–23; Luka 9,43–45)

30 Bongo balongwe esika wana, bakatisi mabelé ya Galilé.
Yezu alingaki té bato báyeba soki ye azali wapi. 31 Pamba té
azalaki koteya bayekoli na ye boye: "Bakoteka ngai *Mwana ya
Moto epai ya bato. Bango bakoboma ngai, kasi nakosekwa na
mikolo misato." 32 Bayekoli bazalaki koyeba tina ya maloba wana
té; pe bazalaki kobanga kotuna ye.

Na kati ya bayekoli, nani aleki?
(Mat 18,1–5; Luka 9,46–48)

33 Bakómi na Kafarnaum. Tango bakoti na ndako, Yezu atuni
bayekoli na ye: "Makambo nini bozalaki kotiana tembe na nzela?"
34 Kasi bango bafandi nyee, pamba tê na nzela bazalaki kotiana
tembe po na koyeba soki nani aleki baninga. 35 Yezu afandi, abengi
bayekoli nyonso zomi na mibale pe alobi na bango: "Oyo alingi
kozala moto ya liboso, ázala sima ya bato nyonso pe ázala mosali
na bango." 36 Bongo Yezu azwi mwana moke, atii ye na kati na bango,
ayambi ye na maboko pe alobi: 37 "Oyo akoyamba mwana moke
boye po na kombo na ngai, ayambi ngai moko. Pe oyo akoyamba
ngai, ayambi kaka ngai té, kasi ayambi ná Oyo atindi ngai."

Moto oyo aboyi biso té, azali moto na biso
(Luka 9,49–50)

38 Yoane alobi na Yezu: "Moteyi, tomonaki moto moko
azalaki kobengana milimo mabe na kombo na yo, kasi atambolaka

ná biso té. Bongo topekisaki ye po azali moto na biso té.” 39 Kasi
Yezu azongisi: “Bópekisa ye té! Pamba té soki moto asali
likamwisi na kombo na ngai, na tango wana akokoka kotónga
ngai té. 40 Po moto oyo aboyi biso té, azali moto na biso. 41 Nalobi
na bino, ya solo: moto oyo akopesa bino ata kopo ya mai pamba,
po bozali bato ya Kristo, akozanga lifuta té.”

Lisumu ezali likambo monene
(Mat 18,6–9; Luka 17,1–2)

42 “Soki moto moko oyo ayebi makambo mingi té andimi ngai,
bongo moto mosusu akweisi ye na masumu, ebongi malamu
bákanga moto wana libanga ya monene na kingo, pe bábwaka ye
na ebale! 43 Soki ozali kokweya na masumu po na liboko na yo,
kata yango! Pamba té ebongi malamu ókota na mboka ya bomoi,
ata ozangi liboko moko; esika ’tè ókende ná maboko mibale na
lifelo, esika móto esilaka té. [44 Kuna, nkusu oyo eliaka nzoto ya
bato ekufaka té, pe móto esilaka té.] 45 Soki ozali kokweya na
masumu po na likolo na yo, kata yango! Pamba té ebongi malamu
ókota na mboka ya bomoi na likolo moko; esika ’tè ókende ná
makolo mibale na lifelo. [46 Kuna, nkusu oyo eliaka nzoto ya bato
ekufaka té, pe móto esilaka té.] 47 Pe soki ozali kokweya na
masumu po na liso na yo, longola yango! Pamba té ebongi malamu
ókota na mboka ya Nzambe na liso moko; esika ’tè ókende ná
miso mibale na lifelo. 48 Kuna, nkusu oyo eliaka nzoto ya bato
ekufaka té pe móto esilaka té. 49 Boyebi ’tè batiaka mungwa na
*mabonza nyonso oyo bapesaka na Nzambe. Se bongo móto ya
bapasi ezali lokola mungwa oyo ekokómisa moko moko na bino
peto. 50 Mungwa ezali eloko ya malamu; kasi soki mungwa
ebungisi elengi, ndenge nini bakoki kobongisa yango po ékóma
lisusu elengi? Bózala lokola mungwa na kati na bino moko, pe
bózala na boboto bino na bino.”

Mateya ya Yezu po na koboma libala
(Mat 19,1–12; Luka 16,18)

10 1 Tango Yezu alongwe wana, akei na region ya Yuda pe
na ngambo ya Yordan. Kuna lisusu bato mingi bayei
kosangana epai na ye, pe abandi koteya bango ndenge amesaná.
2 *Ba-Farizé mosusu bayei epai na ye pe babandi komeka ye.
Batuni ye: “Mibeko na biso epesaka nzela na mobali po áboya
mwasi na ye?” 3 Yezu azongiseli bango: “Mobeko nini Moize
apesaká bino?” 4 Bango balobi: “Moize apesaká nzela boye:
mobali akoki koboya mwasi na ye, kasi liboso ákòma mokanda
ya koboma libala.” 5 Bongo Yezu alobi na bango: “Moize akòme-
laki bino mobeko wana po boleki mitú makasi! 6 Kasi ekòmamá

lisusu boye: 'Tango Nzambe asalaki mokili, asalaki bato, mobali
ná mwasi[j]. 7 Yango wana mobali atikaka tata na ye ná mama na
ye pe asanganaka ná mwasi na ye, 8 po bango mibale bákóma moto
moko[k]. Boye bazali lisusu bato mibale té, kasi bakómi se moto
moko.' 9 Bongo, bato oyo Nzambe asangisi, moto ákabola bango té."
10 Tango bakoti na ndako, bayekoli batuni lisusu Yezu po na
likambo yango. 11 Ye alobi na bango: "Moto nyonso oyo aboyi mwasi
na ye pe abali mosusu, asali kindumba po atiki mwasi ya liboso. 12 Pe
soki mwasi aboyi mobali na ye pe abali mosusu, asali kindumba."

Yezu ayambi bana mike
(Mat 19,13–15; Luka 18,15–17)

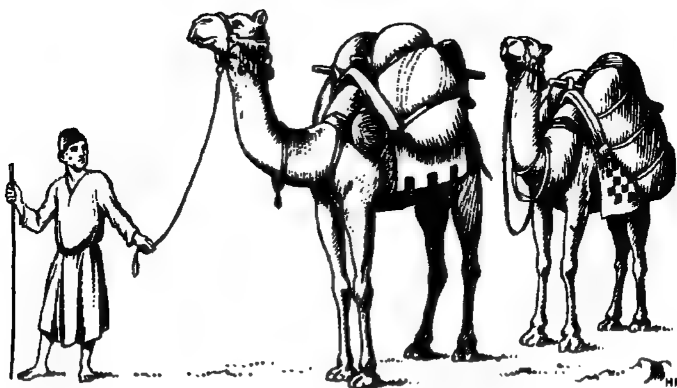
13 Bato mosusu bayeeli Yezu bana mike po ásimba bango,
kasi bayekoli babandi kopekisa bango. 14 Tango Yezu amoni
bongo, asiliki pe alobi na bango: "Bótika bana mike báya epai
na ngai. Bópekisa bango té, pamba té mboka ya Nzambe ezali
po na baoyo bakokani ná bango. 15 Nalobi na bino, ya solo: moto
oyo akoyamba bokonzi ya Nzambe lokola mwana moke té,
akokota na mboka na ye ata moke té." 16 Sima ayambi bana na
tolo na ye, asimbi bango na mitú pe abenisi bango.

Moto ya bomengo
(Mat 19,16–30; Luka 18,18–30)

17 Tango Yezu azalaki kotambola na nzela, moto moko ayei
mbangu, afukameli ye pe atuni: "Moteyi malamu, nasengeli
kosala nini po názwa bomoi ya seko?" 18 Yezu alobi na ye: "Po
na nini obengi ngai moto malamu? Moto malamu azali té, kaka
Nzambe ye moko. 19 Oyebi Mibeko: Koboma moto té; kosala
kindumba té; koyiba té; kokosela moto makambo té; kozwa eloko
ya moto na mayele mabe té; tosaka tata ná mama." 20 Moto wana
azongiseli ye: "Moteyi, natosaka mibeko wana nyonso banda
bomwana na ngai." 21 Yezu atali ye na bolingo pe alobi: "Ozangi
kaka eloko moko; kende kotekisa biloko na yo nyonso, pe pesa
mbongo na bato bakelelá. Wana nde okozala na bomengo na
Likolo; sima yaka kolanda ngai." 22 Kasi moto yango alembi nzoto
po na maloba wana pe akei na mawa, pamba té azalaki na
bomengo mingi koleka.
23 Sima Yezu atali bayekoli na ye nyonso, pe alobi na bango:
"Bato ya bomengo bakozala na pasi mingi po na kokota na mboka
ya Nzambe." 24 Bayekoli bakamwe po na maloba wana. Kasi Yezu
alobi na bango lisusu: "Bana na ngai, po na kokota na mboka ya

---

j 10.6 Eband 1,27.
k 10.8 Eband 2,24.

Banyama oyo babengaka shamo

Nzambe ezali pasi! 25 Nyama monene oyo babengaka shamó,
ekoki kokota na lidusu ya tonga ata moke té! Kasi ezali lisusu
pasi mingi koleka po moto ya bomengo ákota na mboka ya
Nzambe." 26 Bayekoli bakamwe mingi koleka, pe bakómi kotunana:
"Bongo nani akoki kobika?" 27 Yezu atali bango pe alobi: "Bato
bakoki kosala yango ata moke té, kasi bobele Nzambe; pamba té
Nzambe akoki kosala makambo nyonso."
28 Piere alobi na ye: "Tala nanu, biso totiki biloko nyonso pe
tolandi yo." 29 Yezu azongisi: "Nalobi na bino, ya solo: soki moto
atiki ndako na ye, bandeko na ye, mama, tata, bana to bilanga
na ye po na ngai pe po na Sango Malamu, 30 moto wana akozwa
yango mbala kama koleka: bandako, bandeko, bamama, bana ná
bilanga pe minyokoli na mikolo oyo; kasi na mikolo ekoya akozwa
bomoi ya seko. 31 Bato mingi bazali sik'oyo liboso, bakokóma bato
ya suka; pe bato mingi bazali sik'oyo na suka, bakokóma liboso."

Yezu ayebisi ndenge akokufa pe akosekwa (III)
(Mat 20,17–19; Luka 18,31–34)

32 Awa bazalaki na nzela ya Yeruzalem, Yezu azalaki
kotambola liboso ya bayekoli na ye pe ya bato mosusu oyo
bazalaki kolanda ye. Bango nyonso babandaki kobanga. Yezu
asangisi lisusu bayekoli na ye zomi na mibale, pe abandi koyebisa
bango makambo elingi kokweela ye. 33 Alobi na bango: "Bóyoka,
tozali kokende na Yeruzalem. Kuna bakokaba ngai *Mwana ya
Moto epai ya bakonzi ya banganga-Nzambe pe balakisi-Mibeko.

Bango bakokatela ngai etumbu ya liwa pe bakokaba ngai na maboko
ya bato bayebi Nzambe té. 34 Bakoseka ngai, bakobwakela ngai soi,
bakobeta ngai fimbu pe bakoboma ngai. Kasi nakosekwa na
mikolo misato."

Olingi kozala mokonzi, zala mosali
(Mat 20,20–28; Luka 22,24–27)

35 Jake ná Yoane, bana ya Zebedé, bayei epai ya Yezu, balobi
na ye: "Moteyi, tolingi ósalela biso makambo oyo tokosenga yo."
36 Yezu atuni bango: "Bolingi násala nini po na bino?" 37 Bango
bazongiseli ye: "Tango okokóma na bokonzi, fandisa biso
pembeni na yo, moko na liboko na yo ya mobali, mosusu na liboko
na yo ya mwasi." 38 Kasi Yezu alobi na bango: "Eloko bozali
kosenga, boyebi yango té. Kopo ya pasi ngai nakomela, bino
bokokoka yango? Batisimo ya pasi ngai nakozwa, bino bokozwa
yango?" 39 Bango bazongiseli ye: "Tokokoka kaka!" Bongo Yezu
alobi na bango: "Ya solo, kopo oyo ngai nakomela, bino pe
bokomela yango; pe batisimo ya pasi oyo ngai nakozwa, bino pe
bokozwa yango. 40 Kasi kopona moto oyo akofanda na liboko na
ngai ya mobali to ya mwasi, etali ngai té; pamba té Nzambe
asi'abongisá bisika wana po na bato ye aponá."
41 Tango bayekoli mosusu zomi bayoki ndenge wana, bakómi
kosilikela Jake ná Yoane. 42 Bongo Yezu abengi bango nyonso
pe alobi: "Boyebi 'tè bato oyo bamonanaka lokola bakonzi ya
bikolo, balakisaka bokonzi na bango; bato minene bamonisaka
bato na bango pasi. 43 Kasi na kati na bino, ekoki kozala bongo
té. Soki moto moko na kati na bino alingi kozala moto monene,
ámitia mosali na bino nyonso. 44 Pe soki moto moko na kati na
bino alingi kozala moto ya liboso, ámikómisa moumbu ya bato
nyonso. 45 Pamba té ngai *Mwana ya Moto nayaki po bato
básalela ngai té, kasi nayaki nde kosalela bango, pe kopesa bomoi
na ngai po na kolongola bato ebele na boumbu."

Yezu abikisi Bartimé, moto akufá miso
(Mat 20,29–34; Luka 18,35–43)

46 Bongo bakómi na vile ya Jeriko. Tango Yezu alongwe kuna
ná bayekoli na ye pe bato ebele, amoni moto moko akufá miso
azalaki kofanda pembeni ya nzela pe kosenga mbongo. Kombo
na ye Bartimé, mwana ya Timé. 47 Awa ayoki 'tè Yezu ya Nazaret
azali wana, abandi koganga: "Yezu, Mwana ya David, yokela ngai
mawa!" 48 Bato mingi bakómi kogangela ye ákanga monoko. Kasi
alekisi penza koganga makasi: "Mwana ya David, yokela ngai
mawa!" 49 Yezu atelemi pe alobi: "Bóbenga ye." Bongo babengi
ye pe balobi: "Ozali na makila malamu! Yezu azali kobenga yo.

Telema!" 50 Bongo abwaki kazaka na ye, apumbwe pe ayei epai
ya Yezu. 51 Yezu atuni ye: "Olingi násala nini po na yo?" Moto
akufá miso azongisi: "Moteyi, nalingi námona lisusu!" 52 Bongo
Yezu alobi na ye: "Kende, bondimi na yo ebikisi yo."
Kaka na tango wana, abandi komona pe alandi Yezu.

Yezu akoti na Yeruzalem

(Mat 21,1–11; Luka 19,28–40; Yo 12,12–19)

11 1 Bakómi penepene ya Yeruzalem, epai ya mboka Betfajé
pe Betanie, pembeni ya Ngomba ya *ba-Olive. Yezu atindi
bayekoli na ye mibale, 2 alobi na bango: "Bókende na mboka oyo
etalani ná bino. Tango bokokóma kuna bokomona mwana-punda
bakangá na singa; nanu bamatá yango té. Bófungola yango pe
bómema yango awa. 3 Soki moto atuni bino: 'Po na nini bozali
kosala bongo?' bóloba na ye: 'Mokonzi azali na posa na yango,'
bongo akopesa bino yango noki."
4 Bakei pe bamoni mwana-punda bakangá na nzela liboso ya
ndako moko, bongo bafungoli yango. 5 Bato mosusu oyo bazalaki
wana, batuni bango: "Po na nini bozali kofungola mwana-punda
oyo?" 6 Bayekoli bazongiseli bango ndenge Yezu alobaki, pe
batiki bango bákende na yango. 7 Bongo bamemeli Yezu mwana-
punda, batii yango bilamba na bango, pe Yezu amateli yango. 8 Bato
mingi bazalaki kotanda bilamba na bango na nzela, bamosusu
bakendeki kokata matiti ya banzete na bilanga, pe bazalaki kotia
yango na nzela. 9 Bato bazalaki kokende liboso, ná baoyo bazalaki
kolanda sima, babandaki koganga: "*Ozana! Lokumu ézala na
Nzambe! Nkolo ábenisa moto oyo ayei na kombo na ye! 10 Bokonzi
ya koko na biso David elingi koya! Nzambe ábenisa yango! Ozana!
Lokumu ézala na Nzambe na Likolo!" 11 Wana ezali ndenge Yezu
akotelaki na Yeruzalem. Akei na Ndako ya Nzambe pe atali
yango bipai nyonso. Na pokwa abimi, pe azongi na Betanie ná
bayekoli na ye zomi na mibale.

Yezu akausi nzete ya figi

(Mat 21,18–19)

12 Sima ya mokolo moko, tango balongwe na Betanie, Yezu
abandi koyoka nzala. 13 Amoni na mosika nzete ya *figi etondá na
makasa; akei kotala soki akoki kozwa mbuma. Kasi tango akómi
penepene, amoni eloko té kaka makasa pamba; pamba té eleko
ya mbuma nanu ekokaki té. 14 Bongo alobi na nzete ya figi: "Esili
libela! Ata mokolo moko té moto akolia lisusu mbuma na yo!"
Bayekoli pe bayoki maloba wana.

---

l 11.9 Bzb 118,25.

Yezu akoti na Ndako ya Nzambe
(Mat 21,12–17; Luka 19,45–48; Yo 2,13–17)

15 Awa bakómi na Yeruzalem, Yezu akoti na Ndako ya
Nzambe pe abandi kobengana bato oyo bazalaki koteka pe
kosomba biloko kuna, abaloli bamesa ya bato bazalaki koshanjé
mbongo, ná bakiti ya baoyo bazalaki koteka bapijon. [16] Apekisi
bato oyo bazalaki komema biloko, bákatisa té na lopango ya
Ndako ya Nzambe; [17] apesi bango mateya boye: “Boyebi té?
Ekòmamá boye: ‘Ndako na ngai, bakobenga yango ndako ya
losambo po na bikolo nyonso[m].’ Kasi bino bokómisi yango esika
bamiyibi bakutanaka!”
18 Bakonzi ya banganga-Nzambe ná balakisi-Mibeko bayoki
yango pe babandi koluka nzela ya koboma Yezu. Kasi bazalaki
kobanga ye, pamba té bato nyonso bakamwe po na mateya na ye.
19 Tango bakómi na pokwa, Yezu ná bayekoli na ye babimi
na Yeruzalem.

Bayekoli batuni Yezu po na nzete ya figi
(Mat 21,20–22)

20 Tongo etani, tango bazalaki koleka lisusu na nzela, bamoni
nzete ya figi ekauki tii na misisa, [21] pe Piere akanisi makambo
elekaki, alobi na Yezu: “Moteyi, tala nzete oyo opesaki etumbu,
ekauki nyonso.” [22] Bongo Yezu alobi na bayekoli na ye: “Bótia
mitema na Nzambe! [23] Nalobi na bino, ya solo: soki moto alobi na
ngomba oyo: longwa wana pe ómibwaka na ebale; pe soki atii
tembe té kasi andimi na motema moko ’tè ekosalama ndenge alobi,
Nzambe akosala yango po na ye. [24] Yango wana nalobi na bino:
soki bozali kosenga eloko na Nzambe, bóndima ’tè bosi’bozwi yango,
bongo bokozwa yango. [25] Pe tango bozali kosambela, soki bozali
na likambo ná moto mosusu, bólimbisa ye, po Tata na bino ya
Likolo álimbisa pe masumu na bino. [[26] Kasi soki bozali kolimbisa
baninga té, Tata na bino oyo azali na Likolo akolimbisa pe
masumu na bino té.]”

Nani apesi Yezu bokonzi?
(Mat 21,23–27; Luka 20,1–8)

27 Bongo bayei lisusu na Yeruzalem. Tango Yezu azalaki
kotambola na kati ya Ndako ya Nzambe, bakonzi ya banganga-
Nzambe, balakisi-Mibeko ná bambuta-muntu ya ekolo bayei epai
na ye, [28] pe batuni ye: “Epai wapi ozwi bokonzi ya kosala boye?
Nani apesi yo bokonzi ya kosala makambo oyo?” [29] Yezu azongi-

---

m 11.17 Ezaya 56,7.

seli bango: "Ngai pe nakotuna bino motuna moko kaka. Soki
bozongiseli ngai eyano, ngai pe nakoyebisa bino soki nazali kosala
makambo oyo na bokonzi ya nani. 30 Batisimo oyo Yoane azalaki
kopesa eutaki wapi? Epai ya Nzambe to epai ya bato? Bozongi-
sela ngai eyano." 31 Kasi bango babandi kotiana tembe bango na
bango balobi: "Soki tozongisi: 'epai ya Nzambe', ye akotuna: 'Po
na nini bondimelaki Yoane té?' 32 Soki pe tolobi 'epai ya bato',
tokosuka wapi?" Pamba té bazalaki kobanga bato, po bango
nyonso babandaki kokamata Yoane lokola profete ya solo. 33 Yango
wana bazongiseli Yezu boye: "Toyebi té." Bongo Yezu alobi na
bango: "Ngai pe nakoyebisa bino té soki nazali kosala makambo
oyo na bokonzi ya nani."

Lisapo ya bafuteli mabe ya elanga
(Mat 21,33–46; Luka 20,9–19)

12 1 Bongo Yezu abeteli bango masapo, alobi: "Moto moko
akonaki elanga ya vinu, asaleli yango lopango, abongisi
libulu na kati ya mabanga po na kokamola vinu, atòngi ndako
moko ya molai po na kokengela yango; sima atii bato ya kofutela,
bongo ye akei na mobembo. 2 Na tango ya kolongola mbuma,
atindi mosali na ye epai ya bafuteli ya elanga, po ákende kozwa
ndambo ya mbuma. 3 Kasi bango bakangi ye, babeti ye pe

Ndako ya molai po na kokengela elanga

bazongisi ye maboko pamba. 4 Kolo ya elanga atindeli bango
mosali mosusu; kasi bango bazokisi ye na motú pe bafingi ye.
5 Bongo atindi lisusu moto moko. Oyo nde babomi ye! Sima atindi
bato mingi: bamosusu babeti bango, pe bamosusu babomi bango.
6 Bobele moto moko kaka atikalaki epai ya kolo ya elanga, ezali
nde mwana na ye ya bolingo. Bongo atindeli bango ye, pamba té
amilobaki: 'Bakotosa mwana na ngai'. 7 Kasi bafuteli balobani
bango na bango: 'Tala moto akokóma kolo ya elanga soki tata
na ye akufi. Tóboma ye, pe biso tokozwa elanga na ye.' 8 Bongo
bakangi ye, babomi ye pe babwaki ye mosika ya elanga."
9 Sima Yezu abakisi alobi: "Kolo ya elanga akosala nini?
Akoya koboma bafuteli wana, pe akopesa elanga na maboko ya
bato mosusu. 10 Nanu botangá Mikanda ya Nzambe té? Ekòmamá
boye: 'Libanga ba-mason babwakaki ekómi fondasion oyo esimbi
lopango mobimba ya Yeruzalem. 11 Yango euti na mosala ya
Nkolo, tomoni yango na miso pe tokamwe mingi[n].' "
12 Bakonzi ya Bayuda babandi koluka nzela ya kokanga Yezu,
pamba té, bayebaki 'tè alobaki lisapo wana po na bango. Kasi
lokola bazalaki kobanga bato, batiki ye pe bakei na bango.

Mpaku ya mokonzi ya Rome
(Mat 22,15–22; Luka 20,20–26)

13 Bongo batindi bato mosusu ya *ba-Farizé ná ya Erode epai
ya Yezu po bámeka kokweisa ye na maloba na ye moko. 14 Bango
bayei pe batuni Yezu: "Moteyi, toyebi 'tè okosaka té, obangaka
bato té pe otalaka bilongi ya bato té; kasi oteyaka makambo ya
solo po na nzela ya Nzambe. Mibeko na biso epesaka nzela ya
kofuta mpaku na mokonzi ya Rome to té?" 15 Kasi Yezu ayebaki
'tè babombeli ye makambo, bongo alobi na bango: "Po na nini
bozali komeka ngai? Bóyeela ngai ebende moko ya mbongo po
nátala yango." 16 Bayeeli ye yango, bongo atuni bango: "Foto oyo
pe kombo bakòmá awa ezali ya nani?" Bazongisi: "Ya mokonzi
ya Rome." 17 Yezu alobi na bango: "Bópesa mokonzi ya Rome
oyo ezali ya ye, pe bópesa na Nzambe oyo ya ye." Bango bakamwe
penza po na maloba na ye.

Motuna po na kosekwa
(Mat 22,23–33; Luka 20,27–40)

18 Bongo *ba-Sadusé bayei epai ya Yezu. Ezali bango bato
balobaka 'tè bato bakufá bakoki kosekwa té. Batuni ye: 19 "Moteyi,
Moize akòmaká boye: 'Soki moto akufi pe atiki mwasi kasi aboti
na ye té, ndeko ya moto akufi asengeli kobala mwasi oyo ye atiki,

---

n 12.11 Tala Bzb 118,22–23.

po ábotela ye bana[o].' [20] Na mboka moko ezalaki na bandeko sambo
ya mibali, bango nyonso mama moko, tata moko. Kulutu abali mwasi
pe akufi, atiki bana té. [21] Oyo ya mibale abali mwasi wana pe akufi,
atiki bana té. Ya misato pe ndenge moko. [22] Bango nyonso sambo
babalaki mwasi wana bakufi, batiki bana té. Sima na bango nyonso
mwasi pe ayei kokufa. [23] Bongo mokolo bato bakufá bakosekwa, ye
akozala mwasi ya nani? Pamba té bango nyonso sambo babalaki
ye." [24] Yezu azongiseli bango: "Ndenge nini bobosani boye? Ezali
po boyebi Mikanda ya Nzambe té; boyebi pe nguya na ye té. [25] Pamba
té tango bato bakufá bakosekwa, bakobanda kobalana té, kasi
bakokokana ná ba-anjelu ya Likolo. [26] Po na likambo etali
kosekwa ya bato bakufá, nanu botangá mokanda ya Moize té?
Na lisolo ya nzete oyo ezalaki kopela, Nzambe alobaká na Moize
boye: 'Nazali Nzambe ya Abraham, ya Izaak pe ya Jakob[p].' [27] Ye
azali Nzambe ya bato bakufá té, kasi ya bato oyo bazali na bomoi.
Bomoni! Bozali kobosana na ndenge moko ya mabe penza."

Mobeko nini eleki
(Mat 22,34–40; Luka 10,25–28)

28 Molakisi-Mibeko moko ayokaki bango tango bazalaki kotiana
tembe. Amoni 'tè Yezu azongiseli bango malamu, bongo akei epai
na ye pe atuni boye: "Na kati ya Mibeko nyonso, mobeko nini eleki?"
[29] Yezu azongiseli ye: "Mobeko eleki nyonso, yang'oyo: 'Bóyoka,
bino bato ya Israel, Nkolo Nzambe na biso azali Nkolo se moko.
[30] Bólinga Nkolo, Nzambe na bino, na motema moko, na bomoi na
bino mobimba, na mayele nyonso pe na makasi nyonso[r].' [31] Pe
mobeko ya mibale, yang'oyo: 'Bólinga baninga na bino ndenge bino
moko bomilingaka[s].' Mobeko mosusu eleki oyo mibale ezali té."
[32] Bongo molakisi-Mibeko alobi na Yezu: "Ezali boye, Moteyi! Oyo
olobi ezali ya solo: Nzambe azali se moko, mosusu azali té.
[33] *Kozikisela Nzambe banyama pe kopesa ye *mabonza ezali
malamu, kasi oyo yo olobi ezali malamu penza koleka: Tosengeli
kolinga Nzambe na motema moko, na mayele nyonso, na makasi
nyonso; pe kolinga baninga ndenge biso moko tomilingaka." [34] Yezu
amoni 'tè eyano na ye ezali ya malonga, alobi na ye: "Yo ozali mosika
té po na kokóma moto ya mboka ya Nzambe."

Banda mokolo wana, ata moto moko té amekaki kotuna ye
motuna.

---

o 12.19 Zong 25,5–6.
p 12.26 Zong 3,2–6.
r 12.30 Zong 6,5.
s 12.31 Levit 19,18.

Mesia azali mokonzi ya David

(Mat 22,41–46; Luka 20,41–44)

35 Tango Yezu azalaki koteya na Ndako ya Nzambe, atuni
motuna alobi: "Ndenge nini balakisi-Mibeko bakoki koloba 'tè *Mesia
azali mwana ya David, oyo akozwa ebonga na ye? 36 Pamba té
Molimo Mosantu alakisaká David 'tè áloba boye: 'Mokonzi na
ngai, Nkolo alobi na yo: fanda pembeni na ngai na esika ya
lokumu; nakotia banguna na yo na se ya makolo na yo[t].' 37 David
ye moko azalaká kobenga Mesia 'Mokonzi na ngai'. Bongo
ndenge nini ye akoki kozala mwana ya David, oyo akozwa bobele
ebonga na ye?"

Balakisi-Mibeko, bato ya lokuta

(Mat 23,1–36; Luka 20,45–47)

Bato mingi bazalaki koyoka Yezu na esengo; 38 bongo ye
abandaki koteya bango boye: "Bókebaka na balakisi-Mibeko!
Bango balingaka kotambola na banzambala ya lokumu. Balingaka
bato bápesaka bango bambote na bazando. Baponaka bisika ya
liboso na bandako ya losambo, 39 pe bakiti ya lokumu na bafeti.
40 Babotolaka biloko ya basi oyo bakufelá mibali; nzokande
bakosanaka kosambela mingi po na kokosa bato. Bango bakozwa
etumbu oyo eleki monene!"

Likabo ya mwasi moko akelelá

(Luka 21,1–4)

41 Yezu akei kofanda pembeni ya sanduku ya makabo na
Ndako ya Nzambe, pe abandi kotala ndenge bato bazalaki kotia
mbongo. Bato ya mosolo bazalaki kotia mbongo mingi. 42 Mwasi
moko akufelá mobali ayei, azalaki moto ya kokelela, atii bibende
mibale ya mike oyo akokaki kosombela mwa lipa. 43 Bongo Yezu
abengi bayekoli na ye pe alobi na bango: "Nalobi na bino, ya
solo: Likabo ya mwasi oyo akufelá mobali pe akelelá eleki ya bato
nyonso oyo batii mosolo na sanduku. 44 Pamba té bango nyonso
bapesi mosolo oyo bazali na yango posa té; kasi ye na kokelela
na ye, apesi mbongo nyonso oyo akokaki kobikela na yango."

Yezu ayebisi 'tè Ndako ya Nzambe ekokufa

(Mat 24,1–2; Luka 21,5–6)

13 1 Tango Yezu abimi na Ndako ya Nzambe, moyekoli moko
alobi na ye: "Moteyi, tala mabanga ya minene boye, pe
ndako ya monene boye!" 2 Yezu azongiseli ye: "Omoni ndako oyo

---

t 12.36 Bzb 110,1.

ya monene? Ata libanga moko té ekotikala na esika ezali. Nyonso
wana bakopanza yango."

Pasi pe minyokoli ekoya
(Mat 24,3–14; Luka 21,7–19)

3 Bongo Yezu akei kofanda na Ngomba ya *ba-Olive, na esika
oyo etalaná ná Ndako ya Nzambe. Lokola Piere, Jake, Yoane ná
André bazalaki esika moko ná ye, batuni ye balobi: [4] "Yebisa biso
tango nini yango ekosalama? Elembo nini ekolakisa 'tè nyonso
wana elingi kosuka?"
5 Bongo Yezu alobi na bango: "Bókeba, moto moko té ákosa
bino. [6] Bato ebele bakoya na kombo na ngai, bakoloba: 'Ezali
ngai moto bozalaki kozela', pe bakokosa bato mingi. [7] Tango
bokoyoka 'tè bitumba ebimi na bamboka ya penepene to ya
mosika, bóbanga té, po makambo wana esengeli koya; wana
ekozala nanu suka té. [8] Ya solo, bitumba ekobima na kati ya
bikolo pe na kati ya bamboka. Epai na epai mabelé ekoningana,
pe nzala ekongala; yango ekozala lokola pasi mwasi ayokaka na
tango ya kobota.
9 "Kasi bino, bókeba: bakomema bino na ba-tribinal, pe
bakobeta bino fimbu na bandako ya losambo. Likolo na ngai
bakokumba bino epai ya batambwisi ya ba-vile pe bakonzi ya
bikolo. Na ndenge wana bokozwa nzela ya koyebisa bango sango
na ngai. [10] Pamba té esengeli bósakola Sango Malamu na bikolo
nyonso, liboso 'tè suka ékóma. [11] Bongo tango bakomema bino
na tribinal, bóbanga té po na makambo bokoloba. Bóloba kaka
oyo ekoyeela bino na tango wana, Pamba té bino té bato bokozala
koloba, kasi ezali Molimo Mosantu moto akoloba. [12] Bato bako-
tekisa bandeko na bango po báboma bango; batata bakotekisa
bana na bango; pe bana bakotombokela batata po bábomisa
bango. [13] Bato nyonso bakoyina bino po na kombo na ngai. Kasi
moto oyo akokanga motema tii na suka, ye nde akobika."

Yeruzalem ekokufa
(Mat 24,15–28; Luka 21,20–24)

14 "Ekòmamá 'tè Lisumá ya somo ekopikama na esika yango
ekoki kozala té[u]. – Moto azali kotanga makambo oyo, áluka
koyeba tina na yango! – Mokolo bokomona boye, baoyo bakozala
na region ya Yuda, bákima epai ya ngomba. [15] Moto oyo akozala
na libanda ázonga té na kati ya ndako po na kokamata biloko na
ye. [16] Pe oyo akozala na bilanga, ázonga na vile té po na kokamata
kazaka na ye. [17] Mawa na basi oyo bakozala na bazemi, ná baoyo

---

u 13.14 Dan 9,7; 11,31; 12,1.

bakobanda komelisa bana mabéle na tango wana! [18] Bóbondela
Nzambe makambo wana éya té na tango ya malili. [19] Pamba té,
mikolo wana pasi ya somo ekozala. Pasi ya ndenge wana emonaná
nanu té uta ebandeli ya biloko nyonso Nzambe asalá, tii sik'oyo;
ekomonana pe lisusu té[v]. [20] Soki Nkolo ákatelaka bato mikolo ya
pasi wana té po ékóma mokuse, mbele ata moto moko té akokaki
kobika. Kasi Nkolo akatá yango po na bato oyo ye aponá.
21 "Na tango wana soki moto alobi na bino: 'Bótala, *Mesia
azali awa!' to 'Azali kuna!' bóndimela ye té. [22] Pamba té ba-mesia
ya lokuta ná baprofete ya lokuta bakobima ebele, bakosala
makamwisi ya ndenge na ndenge po, soki nzela ezali, bákosa ata
bato oyo Nzambe aponi. [23] Yango wana bino bókeba! Nasi'naye-
bisi bino yango libela."

Koya ya Mwana ya Moto
(Mat 24,29–31; Luka 21,25–28)

24 "Kasi na mikolo yango, sima ya pasi wana, mosusu ya
koleka ekoya. Moi ekokóma molili, sanza ekongenga lisusu
té; [25] minzoto ekokweya na se, pe nyonso oyo ezali na Likolo
ekoningana[w]. [26] Kaka na tango wana, bakomona ngai, *Mwana
ya Moto, nazali koya na likolo ya mapata, na nguya pe na lokumu
mingi[x]. [27] Nakotinda ba-anjelu bipai nyonso na mokili mobimba,
pe nakosangisa bato oyo Nzambe aponá."

Ndakisa ya nzete ya figi
(Mat 24,32–35; Luka 21,29–33)

28 Bókanisa nzete ya *figi. Soki bitape na yango ekómi
petepete, pe soki makasa na yango ebandi kobima, boyebaka 'tè
eleko ya kobuka mbuma ekómi penepene. [29] Bobele ndenge wana,
tango bokomona makambo yango, bóyeba 'tè etikali moke náya.
[30] Nalobi na bino, ya solo: bato ya tango oyo bakomona makambo
nyonso wana na miso. [31] Likolo na se ekoleka; kasi maloba na
ngai ekoleka ata moke té.

Kaka Nzambe moto ayebi mokolo wana
(Mat 24,36–44)

32 "Moto moko té ayebi *mokolo to ngonga makambo wana
ekosalama, ata ba-anjelu na Likolo, ata ngai *Mwana ya Nzambe;
kaka Tata ye moko moto ayebi yango. [33] Bókeba, bókengela, po
boyebi té tango nini mokolo yango ekoya. [34] Ezali lokola moto

---

v 13.19 Tala pe Dan 12,1.
w 13.25 Ezaya 13,10; 34,4. Ezek 32,7.
x 13.26 Dan 7,13.

moko akei mobembo, atiki ndako na ye pe apesi basali na ye
bokonzi. Atikeli moto na moto mosala pe atindi mokengeli 'tè
ákengela malamu. 35 Yango wana bókengela malamu, po bóyebi
té tango nini kolo ya ndako akozonga: soki na pokwa, na midi ya
butu, to tango soso ya liboso elelaka, to pe na tongo. 36 Soki té akoya
mbala moko kokuta bino bolali pongi! 37 Makambo oyo nalobi na
bino, nazali koloba yango na bato nyonso: Bókengela malamu!"

Bakonzi bayokani bábomisa Yezu
(Mat 26,1–5; Luka 22,1–2; Yo 11,45–53)

14 1 Etikalaki mikolo mibale po feti ya *Pake ékoka, oyo
Bayuda baliaka bobele *mapa evimbá té[y]. Bakonzi ya
banganga-Nzambe ná balakisi-Mibeko bakómi koluka nzela ya
kokanga Yezu na mayele po báboma ye. 2 Pamba té bazalaki
kolobana: "Tokoki kokanga ye na mokolo ya feti té. Soki té bato
bakotomboka."

Mwasi moko asopeli Yezu malasi na motú
(Mat 26,6–13; Yo 12,1–8)

3 Mokolo moko Yezu azalaki na Betanie na ndako ya Simon, moto
ya maladi ya maba. Tango afandi na mesa po ália, mwasi moko
ayei, azalaki na molangi basalá na libanga ya kitoko penza, etondá
na malasi ya talo mingi[z]. Afungoli molangi yango pe asopeli Yezu
malasi na motú. 4 Bato mosusu bazalaki wana basiliki pe batunani:
"Po na nini babebisi malasi oyo boye?" 5 Batombokeli mwasi
wana, balobi: "Bakokaki koteka yango na talo mingi penza, pe
kopesa mbongo na bato bakelelá." 6 Kasi Yezu alobi: "Bótika ye
nyee! Likambo ye asali po na ngai ezali malamu. 7 Bato bakelelá
bakozala ná bino tango nyonso, bokoki kosalisa bango mbala
nyonso oyo bolingi. Kasi ngai nakofanda ná bino libela té. 8 Asali
oyo ekoki na ye: asi'apakoli ngai malasi po na kobongisa nzoto
na ngai, pamba té etikali moke bákunda ngai. 9 Nalobi na bino,
ya solo: bipai nyonso bakozala kosakola Sango Malamu, na mokili
mobimba, bakoloba likambo mama oyo asali, pe bakobanda
kokanisa ye."

Yudas alingi koteka Yezu
(Mat 26,14–16; Luka 22,3–6)

10 Yudas Iskariot, oyo azalaki moko ya bayekoli zomi na
mibale, akei koteka Yezu epai ya bakonzi ya banganga-Nzambe.

---

y 14.1 Tala ndimbola, lk 688.
z 14.3 Na grek: "libanga ya albatre, etondá na malasi oyo basalá na nard."

11 Tango bayoki likambo yango, basepeli pe balaki ye 'tè bakopesa
ye mbongo. Yango wana Yudas akómi koluka ndenge nini akoki
kopesa Yezu na maboko na bango.

Yezu alei bilei ya Pake ná bayekoli na ye
(Mat 26,17–25; Luka 22,7–14, 21–23; Yo 13,21–30)

12 Ezalaki mokolo ya liboso ya feti ya *mapa evimbá té;
mokolo wana babomaka bameme po na *Pake[a]. Bayekoli batuni
Yezu: "Epai wapi olingi tóbongisela yo bilei ya Pake?" 13 Bongo
Yezu atindi bayekoli mibale pe alobi na bango: "Bókende na vile;
bokomona moto moko amemi elokú ya mai. Bólanda ye 14 tii esika
ye akokota. Bóloba na kolo ya ndako boye: 'Moteyi atuni: wapi
esika ngai nakoki kolia bilei ya Pake ná bayekoli na ngai?'
15 Bongo ye akolakisa bino esika moko ya monene na ndako na
ye na etaje, basi'babongisá yango. Bólambela biso biloko ya kolia
kuna." 16 Bayekoli bakei pe bakoti na vile. Bamoni makambo
nyonso kaka ndenge Yezu ayebisaki bango. Bongo balambi biloko
ya kolia po na Pake.
17 Awa pokwa ekómi, Yezu akei kuna ná bayekoli na ye zomi
na mibale. 18 Tango bazalaki kolia, Yezu alobi: "Nalobi na bino, ya
solo: moko na kati na bino oyo azali kolia ná ngai, akoteka ngai."
19 Bayekoli bakómi koyoka mawa, pe moko moko abandi kotuna
ye: "Ezali ngai?" 20 Yezu azongiseli bango: "Moto akoteka ngai
ezali moko na kati na bino zomi na mibale; azali kolia ná ngai
sani moko. 21 Ya solo, ngai *Mwana ya Moto nakokufa ndenge
ekòmamá po na ngai; kasi mawa mingi na moto oyo akoteka
Mwana ya Moto. Ebongaki malamu kutu moto wana ábotama
té."

Nzoto ná Makila ya Yezu
(Mat 26,26–30; Luka 22,15–20; 1 Kor 11,23–25)

22 Tango bazalaki kolia, Yezu akamati lipa, apesi Nzambe
mersi, akatikati yango pe akaboleli bayekoli na ye, alobi: "Bóka-
mata, oyo ezali nzoto na ngai." 23 Akamati pe kopo, asambeli po
na kopesa Nzambe mersi, apesi kopo na bayekoli na ye, bongo
bango nyonso bameli. 24 Alobi na bango: "Oyo ezali makila na
ngai. Yango nde moto ezali kotia *Boyokani na kati ya Nzambe
ná bato[b]; bakotangisa yango po bato ebele bábika. 25 Nalobi na
bino, ya solo: nakomela lisusu vinu oyo té, tii mokolo nakomela
vinu ya sika na mboka ya Nzambe." 26 Na sima bayembi banze-
mbo, pe bakei na Ngomba ya *ba-Olive.

---

a 14.12 Tala v.1.
b 14.24 Tala Bim 24,8. Jer 31,31–34.

Yezu ayebisi 'tè Piere akowangana ye
(Mat 26,31–35; Luka 22,31–34; Yo 13,36–38)

27 Bongo Yezu alobi na bayekoli na ye: "Bino nyonso
bokobungisa bondimi po na ngai. Pamba té ekòmamá boye:
'Nakoboma mobokoli pe bameme ekopanzana[d].' 28 Kasi tango
nakosekwa, nakokende na Galilé liboso na bino." 29 Piere alobi
na ye: "Ata soki bango nyonso babungisi bondimi, kasi ngai
nakobungisa yango té!" 30 Yezu azongiseli ye: "Nalobi na yo, ya
solo: na butu ya lelo oyo, liboso soso élela ata mbala mibale,
okowangana mbala misato 'tè oyebi ngai té." 31 Kasi Piere abeti
tolo, alobi: "Ata soki nasengeli kokufa esika moko na yo, nakoki
kowangana yo té." Pe bango nyonso balobaki kaka ndenge
moko.

Yezu abondeli Nzambe na Jetsemane
(Mat 26,36–46; Luka 22,39–46)

32 Bongo bakómi na elanga moko babengaka Jetsemane. Yezu
alobi na bayekoli na ye: "Bófanda awa, ngai nakei kobondela
Nzambe." 33 Amemi Piere, Jake ná Yoane, pe akei na bango. Na
mbala moko abandi koyoka motema pasi pe somo. 34 Bongo alobi
na bango: "Motema na ngai etondi na mawa lokola nákufa.
Bótikala awa pe bókengela!" 35 Apusani mwa moke, afukami na
mabelé, abandi kobondela Nzambe 'tè soki ekoki kosalama, tango
oyo ya somo élongwa na ye. 36 Alobi: "*Ába! (elingi koloba: Tata
na ngai!) Yo okoki kosala makambo nyonso. Longola kopo oyo
ya pasi. Kasi kosala té oyo ngai nalingi; sala bobele oyo yo
olingi."
37 Azongi epai ya bayekoli misato wana pe akuti bango balali
pongi. Alobi na Piere: "Simon, osi'olali? Ndenge nini okokaki té
kokengela ata ngonga moko? 38 Bókengela pe bóbondela Nzambe
po Monguna ámeka bino té! Ata bozali na molende na mitema,
bozali kaka bato; bozangá makasi."
39 Sima akei lisusu pe abondeli Nzambe se ndenge ya liboso.
40 Azongi lisusu epai ya bayekoli na ye, pe akuti bango balali kaka
pongi, pamba té miso na bango ekómaki kilo; bazangaki likambo
ya koloba.
41 Tango azongi mbala ya misato alobi na bango: "Esili;
sik'oyo bokoki kolala pe kopema. Tango esi'ekoki, po bákaba ngai
*Mwana ya Moto na maboko ya bato ya masumu. 42 Bótelema,
tókende. Tala moto oyo ateki ngai ayei!"

---

d 14.27 Zak 13,17.

Bakangi Yezu
(Mat 26,47–56; Luka 22,47–53; Yo 18,3–12)

43 Tango Yezu azalaki nanu koloba, Yudas, moko na kati ya
bayekoli zomi na mibale, akómi. Ayei na bato ebele, bamemi
bambeli ná banzete na maboko. Bakonzi ya banganga-Nzambe,
balakisi-Mibeko pe bambuta-muntu bato batindaki bango.
44 Nzokande Yudas oyo atekaki Yezu, alakisaki bango ndenge
bakoyeba ye, alobaki boye: "Moto oyo ngai nakoyamba, ye wana.
Bókanga ye, bómema ye, kasi bókẹngela ye malamu." 45 Na mbala
moko Yudas apusani penepene ya Yezu, alobi na ye: "Moteyi",
pe ayambi ye. 46 Bango basimbi Yezu, pe bakangi ye. 47 Moko ya
baoyo bazalaki wana abimisi mbeli na ye, akati mosali ya mokonzi
ya banganga-Nzambe litoi. 48 Yezu atuni bango: "Boni? Nakómi
moyibi? Ndenge nini bomemi bambeli ná banzete po na kokanga
ngai? 49 Mikolo nyonso nazalaki koteya na kati na bino na Ndako
ya Nzambe, pe bokangaki ngai té. Kasi nyonso oyo esalami po
na kokokisa makambo oyo ekòmamá na Mikanda." 50 Bongo
bayekoli nyonso batiki ye pe bakimi na bango.
51 Nzokande elenge moko ya mobali azalaki kolanda Yezu,
alataki kaka liputa ya pamba. Balingaki kokanga ye, 52 kasi ye
atiki liputa pe akimi bolumbu.

Basambisi Yezu na Likita-Monene ya Bayuda
(Mat 26,57–68; Luka 22,54–55,63–71; Yo 18,13–14,19–24)

53 Bongo bamemi Yezu na ndako ya mokonzi monene ya
banganga-Nzambe, esika bakonzi nyonso ya banganga-Nzambe,
bambuta-muntu pe balakisi-Mibeko bakendeki kosangana. 54 Piere
azalaki kolanda ye na mosika tii na lopango ya mokonzi ya
banganga-Nzambe; kuna afandi esika moko ná bakengeli pe
akómi koyotela móto.
55 Bakonzi ya banganga-Nzambe ná bato nyonso ya Likita-
Monene bazalaki koluka bato bakoki kofunda Yezu po bákatela
ye etumbu ya liwa, kasi bazwaki ata moto moko té. 56 Pamba té
bato mingi bazalaki kokosela ye makambo ya lokuta, kasi maloba
na bango ezalaki kokokana té. 57 Bongo bato mosusu batelemi,
pe bakoseli ye makambo boye: 58 "Toyokaki ye azali koloba: Ngai
nakoboma Ndako ya Nzambe oyo basalá na bato; pe na mikolo
misato nakotònga mosusu oyo ekosalama na maboko ya bato té."
59 Kasi ata po na likambo oyo, maloba na bango ezalaki kaka
kokokana té.
60 Bongo mokonzi ya banganga-Nzambe atelemi liboso na
bango nyonso, pe atuni Yezu: "Okozongisa té? Bato oyo bazali
kofunda yo na likambo nini?" 61 Kasi Yezu afandi nyee pe

azongisi ata liloba moko té. Mokonzi ya banganga-Nzambe atuni
ye lisusu: “Ozali *Mesia, *Mwana ya Nzambe?” 62 Yezu azongisi:
“Ezali ngai. Pe bokomona ngai, *Mwana ya Moto, ndenge
nakofanda na esika ya lokumu penepene ya Nzambe ya nguya
nyonso, pe ndenge nakoya na kati ya mapata ya Likolo[e].” 63 Na
mbala moko mokonzi ya banganga-Nzambe atomboki penza,
apasoli bilamba na ye pe alobi: “Po na nini tóluka lisusu
ba-temwen? 64 Bosi'boyoki ndenge atsioli Nzambe! Bokanisi
nini?” Bango nyonso bakati balobi: “Asengeli kokufa!”
65 Bato mosusu na kati na bango babandi kobwakela ye soi,
kozipa ye elongi pe kobeta ye makofi. Pe balobi na ye: “Lakisa
'tè ozali profete! Nani abeti yo?” Sima, bakengeli bakamati ye,
pe babetibeti ye bambata.

Piere awangani Yezu
(Mat 26,69–75; Luka 22,56–62; Yo 18,15–18,25–27)

66 Tango Piere azalaki na se na kati ya lopango, mwasi moko ayei
wana, azalaki mosali ya mokonzi ya banganga-Nzambe. 67 Amoni
Piere azalaki koyotela móto, atali ye pe alobi: “Yo pe ozalaki ná
Yezu, moto ya Nazaret!” 68 Kasi ye awangani alobi: “Makambo
yo ozali koloba, nayebi yango té, pe namoni tina na yango té.”
Sima alongwe wana pe akei kofanda na monoko ya lopango.
Bongo soso eleli. 69 Kasi mwasi yango amoni ye, pe abandi
koyebisa lisusu bato oyo bazalaki wana: “Moto oyo azali moko
na bango.” 70 Kasi Piere awangani lisusu. Na sima ya mwa tango
moke, baoyo bazalaki wana balobi na Piere: “Ya solo, yo ozali
moko na bango, pamba té ozali moto ya Galilé.” 71 Bongo Piere
abandi koloba boye: “Nzambe penza! Nayebi na ngai moto bozali
koloba té! Soki nakosi, Nzambe ápesa ngai etumbu!” 72 Kaka na
tango wana, soso eleli mbala ya mibale. Bongo Piere akómi
kokanisa maloba Yezu alobelaki ye: “Liboso soso élela mbala
mibale, okowangana mbala misato 'tè oyebi ngai té.” Piere ayoki
mawa pe abandi kolela.

Bamemi Yezu na tribinal ya Pilate
(Mat 27,1–2,11–14; Luka 23,1–5; Yo 18,28–38)

15 1 Na tongo-tongo bakonzi ya banganga-Nzambe, bambuta-
muntu pe balakisi-Mibeko basangani na Likita-Monene,
po bákata likambo. Bango bakangisi Yezu basinga, bamemi ye
pe bapesi ye na maboko ya Pilate. 2 Pilate atuni ye: “Yo ozali
mokonzi ya Bayuda?” Yezu azongiseli ye: “Ee, ezali penza ngai.”
3 Bakonzi ya banganga-Nzambe bafundifundi ye na makambo

---

e 14.62 Bzb 110,1. Dan 7,13.

mingi. [4] Bongo Pilate atuni ye lisusu: "Okozongisa ata liloba moko
té? Yoka ebele ya makambo bazali kofundela yo." [5] Kasi Yezu
azongisi lisusu ata liloba moko té; yango wana Pilate akamwe
mingi penza.

Pilate akateli Yezu etumbu ya liwa
(Mat 27,15–26; Luka 23,13–25; Yo 18,39 – 19,16)

6 Mbula na mbula na feti ya *Pake, Pilate amesanaki kobimisa
moto moko ya boloko oyo bato bazalaki kosenga. [7] Nzokande
moto moko azalaki na boloko, kombo na ye Barabas. Azalaki kuna
esika moko ná bato mosusu oyo babimisaki mobulu na mboka pe
babomaki moto. [8] Boye kaka na tango wana bato ebele bayei kosenga
Pilate ásalela bango ndenge amesaná kosala. [9] Pilate azongiseli
bango: "Bolingi nátikela bino mokonzi ya Bayuda?" [10] Pamba té
ayebaki malamu 'tè bakonzi ya banganga-Nzambe bapesaki Yezu
na maboko na ye po na likunya. [11] Kasi bakonzi ya banganga-Nzambe
basali molende epai ya bato, po Pilate átikela bango kaka Barabas.
[12] Pilate atuni bango: "Bongo násala nini na moto oyo babengaka
mokonzi ya Bayuda?" [13] Bango bagangi: "Boma ye na kuruze!"
[14] Pilate atuni bango: "Likambo nini ya mabe asali?" Kasi bango
bagangi lisusu: "Boma ye na kuruze!" [15] Pilate alukaki kosepelisa
bato, yango wana atikeli bango Barabas. Abetisi Yezu fimbu, pe
apesi ye na maboko na bango po bákende koboma ye na kuruze.

Basoda baseki Yezu
(Mat 27,27–31; Yo 19,2–3)

16 Basoda bamemi Yezu na lopango ya Pilate, pe babengisi
batayon na bango mobimba. [17] Balatisi Yezu kazaka moko ya
motane, pe batii ye na motú ekoti lokola ya bakonzi, kasi
batòngaki yango na nzube. [18] Sima babandi kopesa ye mbote
balobi: "Mbote mokonzi ya Bayuda!" [19] Babeti ye mwa-nzete na
motú, babwakeli ye soi, pe bafukameli ye lokola nde bazali
kokumisa ye. [20] Tango basilisi kosekaseka ye, balongoli ye kazaka
ya motane, pe bazongiseli ye bilamba na ye. Sima bamemi ye na
libanda po bákende koboma ye na kuruze.

Batii Yezu na kuruze
(Mat 27,32–44; Luka 23,26–43; Yo 19,17–27)

21 Moto moko ya mboka Sirene, kombo na ye Simon, tata na
Alexandre ná Rufus, autaki na bilanga pe azalaki koleka na nzela
wana. Basoda batindi ye na makasi ámema kuruze ya Yezu. [22] Bakei
na ye esika babengaka Golgota, elingi koloba "Mokuwa ya Motú".
[23] Bapesi ye vinu basangisá na kisi moko oyo babengaka mire;
kasi Yezu ameli yango té. [24] Sima batii ye na kuruze pe bakaboli

bilamba na ye; babeteli yango zeke po báyeba soki elamba nini
moto na moto akoki kozwa. [25] Ezalaki na ngonga ya libwa ya
tongo, tango batii ye na kuruze. [26] Bakòmaki tina ya likambo oyo
babomelaki ye na mwa-libaya boye: "Mokonzi ya Bayuda". [27] Batii
lisusu bamiyibi mibale na ba-kuruze esika moko ná Yezu, moko
na liboko na ye ya mobali, mosusu na liboko na ye ya mwasi. [[28] Boye
esalami ndenge ekòmamá na Mikanda: "Batii ye na molongo ya
bamiyibi."]
29 Bato oyo bazalaki koleka esika wana bakómi kotsiola pe
kofinga ye, balobi: "Ee, yo moto olobaki 'tè okoboma Ndako ya
Nzambe pe okotònga yango lisusu na mikolo misato! [30] Ómibikisa
yo moko, kita na kuruze!" [31] Bakonzi ya banganga-Nzambe ná
balakisi-Mibeko bazalaki koseka Yezu kaka ndenge wana, babandi
kolobana boye: "Abikisaki bato mosusu, kasi ye moko akoki
komibikisa té! [32] E yo, olobi 'tè ozali *Mesia, mokonzi ya Israel,
kita sik'oyo na kuruze po tómona, bongo tóndima yo!" Bamiyibi
mibale oyo batiaki na kuruze pembeni ya Yezu, bango pe bafingi ye.

Liwa ya Yezu
(Mat 27,45–56; Luka 23,44–49; Yo 19,28–30)

33 Ekómi midi, molili ekwei na mokili mobimba tii na ngonga
ya misato ya pokwa. [34] Bongo na sima ya ngonga ya misato, Yezu
agangi na mongongo makasi penza: "Éloi, Éloi, lema sabaktani?"
Elingi koloba: "Nzambe na ngai, Nzambe na ngai, po na nini otiki
ngai?[f]" [35] Bato mosusu oyo bazalaki wana, bayoki ye, bongo
balobi: "Yoka, azali kobenga profete Eliya!" [36] Moto moko akei
mbangu kotondisa linuka na vinu ya ngayi, akangi yango na
mwa-nzete, apesi yango na Yezu po ámela. Bongo alobi: "Tika
tótala soki Eliya akoya kolongola ye na kuruze." [37] Kasi Yezu
agangi makasi penza koleka, pe akati motema.
38 Kaka na tango wana ridó monene oyo ezalaka na Ndako
ya Nzambe, na liboso ya Esika eleki bosantu, epasuki na biteni
mibale, banda na likolo tii na se. [39] Komandan ya basoda oyo
atelemaki liboso ya Yezu, amoni ndenge akataki motema sima
ya koganga, alobi: "Ya solo, moto oyo azalaki *Mwana ya
Nzambe."
40 Basi mosusu batelemaki pe kuna, bazalaki kotala na
mosika. Na kati na bango ezalaki Maria ya mboka Magdala, ná
ndoi na ye Maria mama na Jake oyo babengaka "ya moké" ná
Jozé, pe Salomé. [41] Basi wana bazalaká kolanda Yezu pe kosalela
ye tango azalaki na Galilé. Basi mosusu pe bazalaki kuna, bayaki
nzela moko ná Yezu na Yeruzalem.

---

f 15.34 Bzb 22,2.

Bakundi Yezu
(Mat 27,57–61; Luka 23,50–56; Yo 19,38–42)

42 Pokwa ekómaki, pe lokola ezalaki tango ya kolengela
Mokolo ya Kopema, 43 Jozef ya mboka Arimaté ayei; azalaki moto
ya lokumu na kati ya Likita-Monene ya Bayuda; ye pe abandaki
kotia motema 'tè Nzambe akotia bokonzi na ye. Akei na molende
nyonso epai ya Pilate, po na kosenga ebembe ya Yezu. 44 Kasi
Pilate akamwe tango ayoki 'tè Yezu asi'akufi. Bongo abengi
mokonzi ya basoda, atuni ye soki Yezu asi'akufi. 45 Tango moko-
nzi ya basoda ayebisi ye, Pilate apesi Jozef nzela ya kokamata
ebembe. 46 Jozef asombi elamba ya pembe, akitisi ebembe ya
Yezu na kuruze, alíngi yango na elamba wana, pe akotisi yango
na libulu oyo akatisaki na kati ya mabanga. Sima, apusi libanga
moko ya monene pe azipi libulu. 47 Maria ya Magdala ná Maria
mama na Jozé bazalaki kotala esika bakundi ye.

Yezu asekwi
(Mat 28,1–8; Luka 24,1–12; Yo 20,1–10)

16 1 Na pokwa, tango *Mokolo ya Kopema esili, Maria ya
Magdala ná ndoi na ye Maria mama na Jake, pe Salomé,
basombi malasi po bákende kopakola na ebembe ya Yezu. 2 Bongo
na tongo-tongo, tango moi ebandi kobima, bakei na simetiere.
3 Bazalaki kolobana: "Nani akolongolela biso libanga bazipelaki
libulu?" 4 Kasi bátala boye, bamoni 'tè libanga esi'elongwaki,
nzokande ezalaki monene penza. 5 Bakoti na kati ya libulu,
bamoni elenge mobali moko afandi na liboko ya mobali, alati
nzambala ya pembe. Bayokaki somo penza! 6 Kasi ye alobi na bango:
"Bóbanga té! Bozali koluka Yezu ya Nazaret oyo babomaki na
kuruze; asekwi, azali awa té! Bótala esika batiaki ye. 7 Bongo
bókende koyebisa Piere ná bayekoli mosusu 'tè Yezu akei liboso
na bino na Galilé; bokomona ye kuna, ndenge ayebisaki bino."
8 Balongwe noki na simetiere, bakimi po bazalaki kolenga na
somo. Balobi likambo yango ata na moto moko té, po bazalaki
kobanga[g].

Yezu abimeli Maria ya Magdala
(Mat 28,9–10; Yo 20,11–18)

[9 Awa Yezu asekwi na tongo-tongo, liboso abimeli Maria ya
Magdala, oyo ye abenganaki milimo sambo ya mabe. 10 Maria akei
koyebisa sango na bayekoli ya Yezu; akuti bango bazalaki kolela

---

g 16.8 Marko asilisaki mokanda na ye kaka awa. Masolo oyo elandi (v.9–20) eyebani té soki nani moto abakisaki yango.

pe batondaki na mawa. [11]Kasi tango bayoki 'tè Yezu azali na
bomoi pe Maria amonaki ye, baboyi kondima.

Yezu abimeli bayekoli mibale
(Luka 24,13–35)

12 Sima na yango, Yezu abimeli bayekoli mibale bazalaki
kokende na esobe; amonanaki lokola moto mosusu. [13]Bayekoli
wana bazongi pe bayebisi baninga na bango; kasi ata bongo,
bandimelaki bango té.

Yezu abimeli bayekoli zomi na moko
(Mat 28,16–20; Luka 24,36–49; Yo 20,19–23; Misala 1,6–8)

14 Sima ya mwa tango moke, Yezu amonani pe na bayekoli
zomi na moko tango bazalaki kolia. Asilikeli bango po baboyi
kondima pe bazalaki kaka kotia tembe; baboyaki kutu kondimela
baninga na bango oyo bamonaki ye penza na miso 'tè asekwi. [15]Bongo
alobi na bango: "Bókende kosakola Sango Malamu na mokili
mobimba epai ya bato nyonso. [16]Moto oyo akondimela ngai pe
akozwa batisimo, akobika. Kasi oyo akondimela ngai té, akozwa
etumbu. [17]Bongo bato bakondima bakobanda kosala makamwisi
oyo: bakobimisa milimo mabe na kombo na ngai; bakoloba
minoko ya sika; [18]soki basimbi banyoka na maboko to bameli
pwazon, bakoyoka pasi ata moke té; bakotiela bato oyo bazali na
maladi maboko, pe bango bakobika."

Yezu atombwani na Likolo
(Luka 24,50–53; Misala 1,9–11)

19 Tango Nkolo Yezu asilisi koloba makambo wana, atombwani
na Likolo, pe akei kofanda na esika ya lokumu penepene ya
Nzambe. [20]Bayekoli pe bakei kosakola Sango Malamu bipai
nyonso. Nkolo Yezu abandaki kosalisa bango, azalaki kosala
makamwisi mingi po na kopesa nguya na maloba na ye.]

SANGO MALAMU NDENGE BAKÒMÁ NA

LUKA

Liyebisi ya ebandeli

Luka alandi makambo nyonso oyo Marko akòmaki[a]:

- Yoane Mobatisi ayaki kobongisela Yezu nzela; Yezu azwaki batisimo, bongo zabolo amekaki ye (3,1–4,13).
- Na Galilé, Yezu azalaki koteya bato, pe kobikisa bato ya maladi (4,14–9,50).
- Yezu alongwe na Galilé po na kokende na Yeruzalem (9,51–19,28).
- Nyonso oyo elekaki na Yeruzalem; makambo Yezu asalaki mokolo ya kosekwa na ye; pe ndenge amataki na Likolo (19,29–24,53).

Kasi mwa makambo mosusu mingi ezali oyo bobele Luka ye moko akòmaki:

- Maloba na ye ya liboso ezali kolimbola ndenge atiaki molende po na koyeba penza makambo nyonso oyo Yezu asalaki pe alobaki; bongo ayebisi makambo mingi etali mbotama ya Yoane Mobatisi pe ya Yezu; ndenge anjelu ya Nkolo abimelaki Zakarya pe Maria; ndenge makambo elekaki tango Elizabet pe Maria babotaki; ndenge Maria, Zakarya pe Simeon bayembelaki Nzambe; ndenge mwana Yezu atikalaki na Ndako ya Nzambe (1–2).
- Na lisolo ya mobembo ya Yezu na Yeruzalem, Luka apesi lisapo ya moto ya Samarie, ya moto ya mbongo, ya mwana oyo abungaki, b.n.b.; pe masolo mosusu, ndakisa: ndenge Marte ná Maria bayambaki Yezu (10,35–15,32).

Na nyonso wana Luka azali kolakisa makanisi na ye: Yezu auti na Nzambe, azali penza moto ya ekolo ya Israel, nzokande ayaki po na bato ya bikolo nyonso. Alakisi pe ndenge Nzambe alingaka bato oyo bazangá lokumu: Elizabet oyo atikalaki kobota té, babokoli ya bameme, pe b.n.b.

Luka azalaki koluka koyebisa Sango Malamu na bato oyo bazali Bayuda té. Yango wana na kati ya mikanda minei ya Sango Malamu, oyo ya Luka ebongi na batangi ya bikolo nyonso, po bákoka koyeba tina ya sango ya Yezu, pe kondima 'tè ye azali Mobikisi ya bato nyonso.

---

a Matié asalaki pe ndenge wana. Tala lk 1.

Tina ya mokanda oyo

1 1-3 Mbuta-muntu Teofile,
Bato mosusu basi'bameká kokòma lisolo ya makambo oyo
elekaki na kati na biso. Bakòmaki yango kaka ndenge bayokaki
epai ya balakisi ya Sango Malamu, oyo bamonaki yango uta
ebandeli. Ngai pe natunaki bato malamu-malamu makambo
nyonso, ndenge elekaki uta ebandeli, bongo namoni 'tè ebongi
nákòmela yo lisolo yango polele. 4 Nasali boye po óyeba 'tè nyonso
oyo bateyaki yo ezali ya solo.

Anjelu ayebisi mbotama ya Yoane Mobatisi

5 Tango Erode azalaki mokonzi ya region ya Yuda, ezalaki na
nganga-Nzambe moko, kombo na ye Zakarya; ye azalaki na
molongo ya banganga-Nzambe ya Abiya. Mwasi na ye pe azalaki
moto ya fami moko ya banganga-Nzambe, kombo na ye Elizabet.
6 Bango mibale bazalaki bato malamu na miso ya Nkolo, pe
bazalaki kotosa mibeko na ye nyonso. 7 Kasi bazalaki na mwana
té, po Elizabet azalaki kobota té, pe bango mibale basi'bakómaki
mibange.

8 Mokolo moko Zakarya azalaki kosala mosala na ye ya
nganga-Nzambe na kati ya Ndako ya Nzambe ya Yeruzalem,
pamba té babengaki molongo na ye kaka na mikolo wana. 9 Babetaki
zeke ndenge banganga-Nzambe bamesaná kosala; bongo ye moto
aponamaki po ákende kotumba malasi na Esika ya bosantu. 10 Na
tango wana bato nyonso bazalaki kosambela na libanda. 11 Anjelu
moko ya Nkolo abimeli ye, pe atelemi na liboko ya mobali ya
mesa batumbelaka Nzambe malasi. 12 Tango Zakarya amoni ye,
abandi kolenga pe ayoki somo mingi penza. 13 Kasi anjelu alobi
na ye: "Zakarya, kobanga té. Pamba té Nzambe ayoki losambo
na yo: mwasi na yo Elizabet akobotela yo mwana mobali; okopesa
ye kombo Yoane. 14 Okozala na esengo mingi, pe bato mingi
bakosepela po na mbotama na ye. 15 Ye akozala moto monene na
miso ya Nkolo; akobanda komela vinu té to masanga ya makasi[b].
Akotonda na *Molimo Mosantu, banda na libumu ya mama na
ye. 16 Akozongisa bato mingi ya Israel epai ya Nkolo, Nzambe na
bango. 17 Akokende liboso ya Nkolo, na nguya pe makasi lokola
profete Eliya, akozongisa boyokani na kati ya batata ná bana na
bango; pe akosala 'tè bato ya mitú makasi bázwa mayele ya bato
malamu; akobongisa bongo bato po na kosalela Nkolo."

18 Zakarya atuni anjelu: "Ndenge nini nakoyeba 'tè makambo
wana ezali ya solo? Pamba té biso ná mwasi na ngai tosi'tokómi

---

b 1.15 Tala Tang 6,3.

mibange." 19 Bongo anjelu azongiseli ye: "Ngai nazali Gabriel,
natelemaka liboso ya Nzambe po na kosalela ye[d]. Atindi ngai
náya koloba na yo pe komemela yo sango oyo ya malamu. 20 Makambo
nayebisi yo ekosalama na tango Nzambe atiá. Kasi lokola ondimi
yango té, okokóma baba; okoloba lisusu té banda lelo tii mokolo
yango." 21 Nzokande bato nyonso bazalaki kozela Zakarya pe
bakamwaki po ye aumelaki mingi na Ndako ya Nzambe; 22 kasi
tango ye abimi akokaki koloba na bango té, bongo bato nyonso
bayaki koyeba 'tè amonaki likambo na kati ya Ndako ya Nzambe.
Azalaki kaka kosala bilembo na maboko po na kosolola na bango,
pe atikalaki baba.
23 Tango Zakarya asilisi mikolo na ye ya mosala na Ndako
ya Nzambe, azongi epai na ye. 24 Na sima ya mwa tango moke
mwasi na ye Elizabet azwi zemi pe akei komibomba sanza mitano
na kati ya ndako; amilobi: 25 "Tala likambo Nkolo asali po na
ngai! Pamba té alongoli ngai soni na miso ya bato."

Anjelu ayebisi mbotama ya Yezu

26 Tango zemi ya Elizabet ekómi na sanza motoba, Nzambe
atindi anjelu Gabriel na mboka moko ya Galilé, kombo na yango
Nazaret, 27 epai ya elenge mwasi oyo akobalana ná Jozef, moto
ya libota ya David. Kombo ya elenge mwasi yango Maria. 28 Anjelu
akoti na ndako ya Maria pe alobi: "Mbote na yo! Sepela, pamba
té Nkolo azali na yo, atondisá yo na bolamu." 29 Tango Maria
ayoki maloba wana, abangi pe amituni tina ya mbote wana. 30 Bongo
anjelu alobi na ye: "Maria, kobanga té. Nzambe asepeli na yo.
31 Okozwa zemi, okobota mwana mobali; okopesa ye kombo
Yezu[e]. 32 Akozala moto monene; bakobanda kobenga ye *Mwana
ya Nzambe. Nkolo Nzambe akopesa ye bokonzi ya koko na ye
David. 33 Akozala mokonzi ya Israel libela; bokonzi na ye ekozala
na suka té[f]." 34 Maria atuni anjelu: "Ngai nayebi nanu nzoto ya
mobali té; ndenge nini makambo wana ekoki kosalama?" 35 Anjelu
azongiseli ye: "*Molimo Mosantu akokitela yo; nguya ya Nzambe
ekozipa yo lokola lipata. Yango wana mwana oyo okobota
akozala mosantu. Bakobanda kobenga ye *Mwana ya Nzambe.
36 Ndeko na yo Elizabet kutu ye pe alingi ábota mwana mobali,
atako akómi mobange. Bazalaki koloba 'tè akoki kobota té, kasi
sik'oyo azali na zemi ya sanza motoba. 37 Pamba té Nzambe akoki
kosala makambo nyonso."

---

d 1.19 Dan 8,16.9,21.
e 1.31 Kombo yango ekokani ná oyo ya Jozué, elakisi: Nkolo abikisaka.
f 1.33 Tala 2 Sam 7.

38 Bongo Maria alobi: "Nazali mosali ya Nkolo. Ésalama
ndenge olobi." Pe anjelu atiki ye.

Maria akei kotala Elizabet

39 Kaka na tango wana Maria akamati nzela, akei noki na
mboka moko, epai ya bangomba ya region ya Yuda. 40 Akoti na ndako
ya Zakarya pe apesi Elizabet mbote. 41 Tango Elizabet ayoki maloba
ya Maria, mwana aningani na libumu na ye, bongo Elizabet atondi
na *Molimo Mosantu. 42 Alobi na mongongo makasi: "Nzambe
abenisá yo koleka basi nyonso! Abenisa pe mwana oyo okobota.
43 Nakómi nani po mama ya Mokonzi na ngai áya kotala ngai?
44 Pamba té bobele tango nayoki mbote na yo, mwana aningani
na libumu na ngai po na esengo. 45 Ya solo ozali moto ya esengo,
po ondimi 'tè makambo Nkolo alobaki na yo ekosalama."

Nzembo ya Maria

46 Bongo Maria alobi:
"Nazali kokumisa Nkolo na motema mobimba;
47 natondi na esengo po na Nzambe, Mobikisi na ngai.
48 Pamba té atali ngai mosali na ye nazangá tina;
ya solo, banda lelo bato nyonso bakobanda kobenga ngai
moto ya esengo.
49 Nzambe ya nguya nyonso asali ngai makambo ya minene;
amonisi 'tè azali Nzambe *Mosantu ya Israel.
50 Tango nyonso alakisaka bolingo na ye,
epai ya bato oyo batosaka ye.
51 Asali misala ya kokamwa na nguya na ye;
apanzi bato bazali na lofundu na mitema.
52 Atii bakonzi minene pembeni;
pe atomboli bato bazangá lokumu.
53 Atondisi bato oyo bakufi na nzala;
pe azongisi bato ya mbongo maboko pamba.
54-55 Ayambi bato ya Israel, basali na ye,
ndenge alakaká na bakoko na biso.
Ayokeli Abraham ná bana na ye lisusu mawa;
akoyokela biso mawa mikolo nyonso seko."
56 Maria atikalaki epai ya Elizabet sanza misato, na sima
azongi na mboka na ye.

Mbotama ya Yoane Mobatisi

57 Tango mokolo ya Elizabet ya kobota ekokaki, abotaki
mwana mobali. 58 Bato bazalaki kofanda na ye penepene, ná
bandeko na ye, bayoki ndenge Nkolo asalaki Elizabet bolamu,
bongo basepelaki na ye. 59 Tango mwana akokisi mikolo mwambe,

bayei po na kokata ye. Balingaki kopesa ye kombo ya tata na ye
Zakarya, 60 kasi mama na ye alobi: "Té! Kombo na ye ekozala
Yoane." 61 Bango bazongiseli ye: "Ata moto moko té na kati ya
libota na yo azali na kombo oyo!"
62 Batuni tata ya mwana na bilembo, kombo nini ye alingi
kopesa na mwana. 63 Zakarya asengi mwa-libaya pe akòmi
boye: "Kombo na ye Yoane." Bango nyonso bakamwe! 64 Na
mbala moko Zakarya abandi koloba lisusu, pe na mongongo
makasi apesi Nzambe mersi. 65 Bongo bato oyo bazalaki
kofanda penepene bakómi kobanga. Na bipai nyonso na
bangomba ya Yuda bazalaki koloba bobele makambo yango.
66 Bato nyonso oyo bayokaki yango bazalaki kokanisa pe
komituna: "Mwana wana akozala nani?" Ya solo, nguya ya
Nkolo ezalaki na ye.

Nzembo ya Zakarya

67 Zakarya tata na Yoane atondaki na Molimo Mosantu, pe
abandi kosakola boye:
68 "Mersi na Nkolo, Nzambe ya Israel;
ayei po na kolongola bato na ye na boumbu.
69 Abimiseli biso elombe Mobikisi,
mwana ya mosali na ye David.
70 Akokisi elaka oyo apesaká kala,
na minoko ya baprofete na ye ya bosantu.
71 Abikisi biso na maboko ya banguna,
pe ya bato nyonso oyo bayinaka biso.
72 Ayokeli bakoko na biso mawa;
ayei kokanisa Boyokani oyo ye moko atiaká.
73 Pamba té akatelaká koko na biso Abraham seleka 'tè
74-75 akolongola biso na maboko ya banguna po tótika kobanga,
bongo tókoka kosalela ye na bomoi na biso mobimba,
tózala bato ya bosantu pe ya bosembo na miso na ye.
76 Boye yo, mwana moke, bakobanda kobenga yo profete ya
Nzambe;
okokende liboso ya Nkolo po na kobongisela ye nzela.
77 Okoyebisa bato na ye 'tè akobikisa bango,
pe akolimbisa bango masumu.
78 Ya solo, Nzambe na biso atondá na bolamu pe bolingo;
abimisi Moi oyo eyei kotala biso uta na Likolo,
79 po éngengela bato oyo bakangamá na molili ya somo,
pe étambwisaka biso, tólanda nzela ya boboto."
80 Mwana akolaki pe Nzambe apesaki ye nguya; azalaki
kofanda na esobe tii mokolo ayaki kobima na miso ya bato ya
Israel.

Mbotama ya Yezu
(Mat 1,18–25)

2 1 Na tango wana, mokonzi monene ya Rome kombo Oguste
atindi bátanga bato nyonso, po báyeba talo na bango. 2 Ezalaki
mbala ya liboso bato bákòmisa bakombo na bango, tango Kirinius
azalaki motambwisi ya Sirie. 3 Bongo bato nyonso bakei kokòmisa
bakombo, moto na moto na mboka na ye.
4 Jozef pe atiki Nazaret na region ya Galilé, akei na Betleem
na region ya Yuda, epai babotaki mokonzi David. Pamba té ye
azalaki moto ya libota ya David. 5 Akendeki kokòmisa kombo, ná
Maria, elenge mwasi oyo ye akobala. Maria azalaki na zemi. 6 Tango
bazalaki kuna, mokolo na ye ya kobota ekokaki. 7 Aboti mwana
mobali, mwana na ye ya liboso; alíngi ye na bilamba, pe alalisi
ye na kesi moko banyama baleelaka, pamba té esika ezalaki té
po na bango na shambre oyo bapaya bazalaki kolala.

Ba-anjelu ná babokoli ya bameme

8 Na esobe pembeni ya Betleem ezalaki na babokoli ya
bameme; bazalaki kolala kuna po na kokengela bameme na
bango. 9 Anjelu moko ya Nkolo abimeli bango, pe nkembo ya
Nkolo engengeli bango. Babangaki mingi penza. 10 Kasi anjelu
alobi na bango: "Bobanga té, nayeeli bino sango moko ya malamu,
oyo ekosepelisa ekolo mobimba ya Israel: 11 na butu ya lelo
baboteli bino Mobikisi na mboka ya David. Ye azali Kristo pe
Mokonzi oyo bozalaki kozela. 12 Bokoyeba ye boye: bokomona
mwana balíngi bilamba, pe alali na kesi oyo batiaka bilei ya
banyama."
13 Na mbala moko ba-anjelu mosusu ebele bayei kosangana ná
anjelu oyo ya liboso. Bazalaki kokumisa Nzambe boye: 14 "Lokumu
na Nzambe kuna na Likolo! Pe boboto awa na se, na bato oyo
ye alingaka."

Babokoli ya bameme bakei na Betleem

15 Tango ba-anjelu bazongi na Likolo, babokoli ya bameme
bayokani boye: "Tókende tii na Betleem, kotala makambo ekwei
kuna, oyo Nkolo ayebisi biso." 16 Bakei kuna noki, bamoni Maria
ná Jozef; bamoni pe mwana alali na kesi oyo batiaka bilei ya
banyama. 17 Tango bamoni mwana, bayebisi baboti makambo oyo
anjelu alobaki po na mwana. 18 Bato nyonso oyo bayokaki sango
yango, bakamwe po na maloba ya babokoli ya bameme. 19 Kasi
Maria abombi makambo wana nyonso na motema, pe azalaki
kokanisa yango. 20 Na sima, babokoli ya bameme bazongi. Na
nzela bazalaki kopesa Nzambe mersi, pe koyembela ye banzembo,

po na makambo nyonso oyo bayokaki pe bamonaki; pamba té
nyonso elekaki ndenge anjelu ayebisaki bango.

Bapesi mwana kombo: Yezu

21 Sima ya mikolo mwambe bakati mwana, pe bapesi ye
kombo Yezu; oyo ezali kombo anjelu ayebisaki Maria liboso ázwa
zemi.

Bamemi Yezu na Ndako ya Nzambe

22 Awa mwana akokisi mikolo tuku minei, tango ekokaki po
na kokende kolongola mbindo, ndenge Mibeko ya Moize ezali
kotinda po na basi oyo baboti sika[g]. Bongo Jozef ná Maria bamemi
mwana na Yeruzalem, po na kolakisa ye na Nkolo. 23 Pamba té
ekòmamá na Mibeko ya Nkolo: "Mwana nyonso ya mobali oyo
baboti liboso, akozala ya Nkolo[h]." 24 Bapesi pe *mabonza oyo
Mibeko yango ezali kotinda: "Bapijon mibale ya zamba, to
bana-pijon mibale ya mboka[i]."
25 Moto moko azalaki na Yeruzalem, kombo na ye Simeon.
Azalaki moto malamu, abandaki kotosa Nzambe pe kozela
mokolo Nzambe akolongola Israel mawa. *Molimo Mosantu
azalaki na ye, 26 pe ayebisaki ye 'tè akokufa té liboso ámona Mesia
oyo Nkolo akotinda. 27 Molimo Mosantu amemaki Simeon na
Ndako ya Nzambe, kaka na tango baboti ya Yezu bakei na
mwana, po na kokokisa makambo Mibeko ezali kotinda. 28 Bongo
Simeon akamati ye na maboko pe apesi Nzambe mersi, alobi:
29 "Mokonzi Nzambe, okokisi makambo olakaká;
bongo sik'oyo tika ngai nákufa na esengo.
30 Pamba té nasi'namoni na miso na ngai Mobikisi,
31 oyo otindi epai ya bikolo nyonso ya mokili.
32 Omimonisi na bato oyo bayebi yo té;
opesi lokumu na ekolo na yo Israel."

Simeon pe Ana bandimi mwana Yezu

33 Tata ná mama na Yezu bakamwaki mingi, awa bayoki
makambo Simeon alobaki po na ye. 34 Simeon apamboli bango
pe alobi na Maria, mama na Yezu: "Nzambe aponá mwana oyo
po na kokweisa to kotelemisa bato mingi ya Israel; atii ye lokola
elembo. Bato bakoyina ye, 35 bongo makanisi oyo ebombamá na
mitema ya bato mingi ekomonana polele. Pe yo, mama, pasi
ekotobola motema na yo lokola mbeli."

---

g *2.22* Levit 12,5–6.
h *2.23* Bim 12,3.
i *2.24* Levit 12,8.

36-37 Profete moko ya mwasi pe azalaki wana, kombo na ye Ana,
mwana ya Fanuel, ya libota ya Aser. Ye akómaki mobange penza,
akokisaki mbula 84. Afandaki na mobali bobele bambula sambo,
pe banda tango mobali na ye akufaki atikalaki kaka ye moko. Azalaki
mikolo nyonso na Ndako ya Nzambe, kobondela butu moi pe
komilalisa *nzala. [38] Ye pe ayaki kaka na tango wana pe abandi
kopesa Nzambe mersi, bongo alobaki makambo ya Yezu na bato nyonso
oyo bazalaki kozela 'tè Nzambe ásilisa boumbu ya Yeruzalem.

Bazongi na Nazaret

39 Tango baboti ya Yezu basilisi makambo nyonso oyo Mibeko ya
Nkolo ezali kotinda, bazongi na Galilé, na mboka na bango Nazaret.
[40] Mwana akoli pe azwi nguya. Ayei kotonda na mayele, pe
Nzambe apamboli ye.

Mwana Yezu atikali na Ndako ya Nzambe

41 Mbula na mbula baboti ya Yezu bazalaki kokende na
Yeruzalem po na feti ya *Pake. [42] Tango Yezu akokisi mbula zomi
na mibale, bamemi ye na feti ndenge Bayuda bamesaná. [43] Tango
feti esili, bakamati nzela po na kozonga. Kasi Yezu atikalaki na
Yeruzalem, pe baboti na ye bayebaki té; [44] bakanisaki 'tè ye azali
epai ya bato mosusu. Basali mokolo mobimba na nzela, bongo
babandi koluka ye epai ya bandeko pe baninga na bango. [45] Lokola
bamoni ye té, bazongi na Yeruzalem po na koluka ye. [46] Na sima
ya mikolo misato bakuti ye na Ndako ya Nzambe, afandi na kati
ya balakisi-Mibeko; azalaki koyoka bango pe kotuna bango
mituna. [47] Bato nyonso oyo bayokaki ye, bakamwaki mingi po na
mayele na ye pe na ndenge azalaki kozongisa biyano. [48] Tango baboti
na ye bamoni ye bakamwe penza, bongo mama na Yezu alobi:
"Mwana na ngai, po na nini osali biso boye? Biso na tata na yo
tobangaki mingi pe tozali koluka yo." [49] Ye azongiseli bango: "Po
na nini bozali koluka ngai? Boyebi té? Nasengeli kozala na Ndako
ya Tata na ngai." [50] Kasi bango bayebaki tina ya maloba wana té.
51 Bongo Yezu azongi na Nazaret nzela moko ná bango, pe
azalaki kotosa bango. Mama na ye azalaki kobomba makambo
nyonso wana na motema. [52] Yezu azalaki kokóma mayele mingi
pe kokola. Boye azalaki kosepelisa Nzambe ná bato.

Mateya ya Yoane Mobatisi
(Mat 3,1–12; Mark 1,1–8; Yo 1,19–28)

3 [1-2] Sima ya bambula ebele, Nzambe atindi maloba na ye epai
ya Yoane, mwana ya Zakarya, na kati ya esobe. Na tango
wana mokonzi monene Tibere akokisi bambula zomi na mitano
na bokonzi ya Rome, Ponse Pilate azalaki motambwisi ya region

ya Yuda; Erode azalaki mokonzi ya Galilé; ndeko na ye Filipe azalaki
mokonzi ya Ituré pe ya Trakonite; Lisanias azalaki mokonzi ya
Abilene; pe Ana ná Kaife bazalaki banganga-Nzambe minene.
3 Bongo Yoane abandi kotambola na bapembeni nyonso ya
mai ya Yordan. Azalaki kosakola boye: "Bóbongola mitema, bóya
nábatisa bino, bongo Nzambe akolimbisa masumu na bino." 4 Ndenge
wana Yoane akokisaki makambo ekòmamá na mokanda ya
profete Ezaya: "Moto moko azali kobelela na kati ya esobe:
'Nkolo alingi koya! Bóbongisela ye nzela; bósalela ye nzela moko
ya kitoko!' 5 Bakozipa mabulu nyonso ya minene; bakolalisa
bangomba nyonso ya mike ná ya milai. Bakobongisa banzela oyo
etengamá; bakozipa mabulu ya banzela ya mabe. 6 Pe moto
nyonso akomona ndenge Nzambe abikisaka bato[j]."
7 Bato ebele babandaki kokende epai ya Yoane po ábatisa
bango. Yoane azalaki koloba na bango: "Ee, bino banyoka oyo!
Nani apesi bino mayele ya kokima kanda ya Nzambe oyo ezali
koya? 8 Bósala makambo oyo ezali kolakisa 'tè bosi'bobongoli
mitema! Bótika komiloba bino na bino 'tè: 'Mabe moko té ekoki
kokweela biso, pamba té Abraham azali koko na biso.' Nalobi na
bino: Nzambe akoki kobongola mabanga oyo po ákómisa yango
bana ya Abraham. 9 Basi'babongisi epasola po na kokata banzete;
nzete nyonso oyo ebotaka mbuma ya malamu té, bakokata yango
pe bakobwaka yango na móto."
10 Bato batuni ye: "Bongo, tósala nini?" 11 Yoane azongiseli
bango: "Oyo azali na shemize mibale, ápesa moko na moninga oyo
azangi yango. Oyo azali na bilei, ákabela bato mosusu." 12 Bafutisi-
mpaku pe bayaki po Yoane ábatisa bango, bongo batuni ye:
"Moteyi, tósala nini?" 13 Yoane azongiseli bango: "Bófutisa bato
se mpaku oyo batindi bino." 14 Basoda pe batuni ye: "Bongo biso
tósala nini?" Yoane alobi na bango: "Bónyokola moto moko té,
pe bókosela bato makambo té; bómeka kozwa mbongo mosusu
té na likolo ya lifuta na bino."
15 Bato nyonso bazalaki kozela 'tè likambo monene ekoya;
bazalaki kotia mitema na Yoane, pe babandaki komituna soki ye
azali Mesia. 16 Bongo Yoane alobi na bango nyonso: "Ngai nazali
kobatisa bino na mai pamba, kasi moto oyo aleki ngai na makasi,
akoya sima na ngai; nakoki kutu kofungola basinga ya sapatu na
ye té. Ye akobatisa bino na *Molimo Mosantu pe na móto. 17 Asimbi
kiyungulu po na koyungula matiti oyo esangani na *mbuma[k];
akobomba mbuma kasi akotumba matiti na móto oyo ekufaka té."

---

j 3.6 Ezaya 40,3–5.
k 3.17 Mesia akosala lokola moto oyo azali kolongola *mbuma na
elanga na ye.

18 Yoane azalaki koloba makambo mingi mosusu po na
kopesa bato molende, pe azalaki koteya bango Sango Malamu.
19 Apesi pe mokonzi Erode toli, po abalaki Erodiade, mwasi ya
kulutu na ye Filipe, pe po na mabe mosusu oyo asalaki. 20 Bongo
Erode asali lisusu likambo moko ya mabe: atii Yoane na boloko.

Yoane abatisi Yezu
(Mat 3,13–17; Mark 1,9–11)

21 Awa Yoane asilisi kobatisa bato nyonso, abatisi pe Yezu.
Tango Yezu azalaki kosambela, Likolo efungwani, 22 bongo *Molimo
Mosantu amonanaki lokola pijon pe akiteli ye. Mongongo moko
euti na Likolo elobi: "Yo ozali mwana na ngai ya bolingo; nazali
na esengo mingi po na yo."

Bakoko ya Yezu
(Mat 1,1–17)

23 Yezu azalaki na bambula penepene ya tuku misato tango
abandaki kosakola. Bato babandaki kokanisa 'tè azali mwana ya
Jozef. Jozef azalaki mwana ya Eli 24 pe koko ya Matat. Bakoko
na ye kobanda Matat ezalaki: Levi, Melki, Yanai, Jozef, 25 Matatias,
Amos, Nahum, Esli, Nagai, 26 Maat, Matatias, Semei, Yozek,
Yoda, 27 Yoanan, Reza, Zorobabel, Shaltiel, Neri, 28 Melki, Adi,
Kosam, Elmadam, Er, 29 Yezu, Eliezer, Yorim, Matat, Levi, 30 Simeon,
Yuda, Jozef, Yonam, Eliakim, 31 Melea, Mena, Matata, Natan,
David, 32 Jesé, Yobed, Booz, Sala, Nason, 33 Aminadab, Admin,
Arni, Hesrom, Peres, Yuda, 34 Jakob, Izaak, Abraham, Tera,
Nahor, 35 Serug, Reu, Peleg, Eber, Shela, 36 Kainam, Arpakshad,
Sem, Noé, Lamek, 37 Metushela, Henok, Yared, Malelel, Kenan,
38 Enosh, Set, Adamu; Adamu nde autaki na Nzambe.

Zabolo ameki Yezu
(Mat 4,1–11; Mark 1,12–13)

4 1 Yezu atondaki na *Molimo Mosantu, alongwe na mai ya
Yordan; pe Molimo amemi ye na esobe. 2 Kuna zabolo ameki
ye mikolo tuku minei. Mikolo nyonso wana Yezu aliaki té, sima
na yango ayoki *nzala. 3 Bongo zabolo alobi na ye: "Soki ozali
*Mwana ya Nzambe, loba na libanga oyo ébongwana bilei." 4 Yezu
azongiseli ye: "Ekòmamá na Mikanda: Moto akoki kobikela kaka
na biloko ya kolia té[l]."
5 Bongo zabolo amemi ye na esika moko na likolo, pe alakisi
ye bamboka nyonso ya bakonzi ya mokili. 6 Alobi na ye: "Nakopesa
yo bokonzi ya mokili mobimba pe lokumu na yango; pamba té

---

l 4.4 Zong 8,3.

bapesi yango na maboko na ngai, pe nakoki kopesa yango na
moto oyo ngai nalingi. [7] Bongo soki ofukameli ngai, nyonso wana
ekokóma ya yo." [8] Yezu azongiseli ye: "Ekòmamá na Mikanda:
Fukamela Nkolo, Nzambe na yo, pe salela bobele ye moko[m]."
9 Na sima zabolo amemi ye na Yeruzalem. Atii ye na likolo
ya Ndako ya Nzambe, pe alobi na ye: "Soki ozali Mwana ya
Nzambe, ómibwaka na se, [10] pamba té ekòmamá na Mikanda:
'Nzambe akotinda ba-anjelu na ye po bábatela yo.' [11] Pe lisusu:
'Bakomema yo na maboko na bango, po likolo na yo étuta na
libanga té[n].' " [12] Yezu azongiseli ye: "Ekòmamá na Mikanda:
Komeka Nkolo, Nzambe na yo té[o]." [13] Awa zabolo asilisi komeka
Yezu na ndenge nyonso, atiki ye tii na tango akoya komeka ye
lisusu.

Yezu abandi mosala na Galilé
(Mat 4,12–17; Mark 1,14–15)

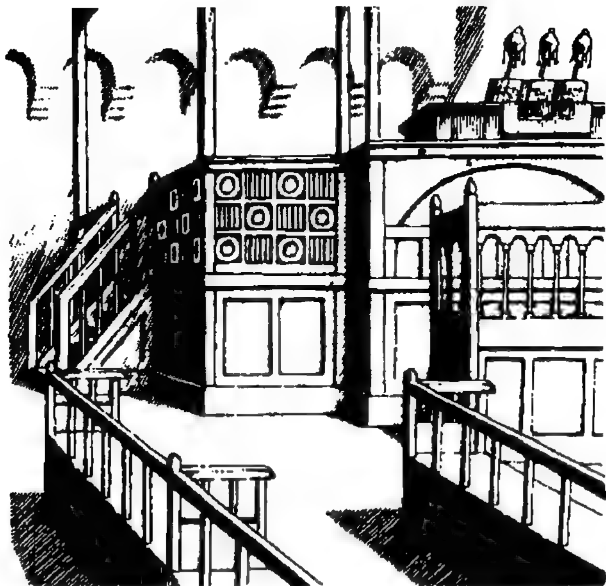
14 Bongo Yezu azongi na Galilé, atondaki na nguya ya
*Molimo Mosantu. Sango na ye etamboli bipai nyonso na mboka
wana. [15] Azalaki koteya na bandako ya losambo, pe bato nyonso
bazalaki kokumisa ye.

Bato ya Nazaret baboyi Yezu
(Mat 13,53–58; Mark 6,1–6)

16 Yezu akendeki na Nazaret epai ye akolaki. Na Mokolo ya
Kopema akoti na ndako ya losambo ndenge amesaná. Atelemi
po na kotanga Mokanda ya Nzambe. [17] Bongo bapesi ye mokanda
ya profete Ezaya. Afungoli yango pe azwi esika oyo bakòmá boye:
[18] "*Molimo ya Nkolo akiteli ngai; Nkolo aponi ngai *Mesia po
námemа Sango Malamu epai ya bato bakelelá. Atindi ngai
náyebisa na bato ya boloko 'tè bakobimisa bango, pe na bato
bakufá miso 'tè bakomona lisusu; násilisa pasi ya bato bazali
konyokwama, [19] pe násakola 'tè: tango ekoki, oyo Nkolo alingi
kolakisa bolamu na ye[p]."
20 Na sima Yezu akangi mokanda wana, azongisi yango na
mosali ya ndako ya losambo pe afandi; bato nyonso bazalaki na
kati ya ndako ya losambo batali ye nyee. [21] Bongo Yezu abandi
koloba na bango boye: "Nzambe akokisi makambo oyo lelo,
bobele na tango nazalaki kotangela bino yango." [22] Bango nyonso
bazalaki kokumisa ye, pe bakamwaki po na maloba ya bolamu

---

m 4.8 Zong 6,13.
n 4.11 Bzb 91,11–12.
o 4.12 Zong 6,16.
p 4.18–19 Ezaya 61,1–2.

Na kati ya ndako ya losambo

oyo ye alobaki. Bamituni: "Oyo mwana ya Jozef té?" 23 Yezu alobi
na bango: "Nayebi malamu bokoloba na ngai 'tè: 'Monganga,
ómibikisa yo moko.' Makambo nyonso oyo yo osalaki na Kafarnaüm,
sala yango pe awa, na mboka na yo." 24 Yezu alobi lisusu: "Nalobi
na bino, ya solo, bandimaka profete té na mboka na ye moko.
25 Nalobi na bino: bókanisa nanu mikolo ya profete Eliya, tango
mbula ezalaki konoka té mbula misato na sanza motoba, pe nzala
mingi ezalaki na ekolo mobimba. Na tango wana basi bakufelá
mibali bazalaki mingi na Israel; 26 nzokande Nzambe atindaki
Eliya kaka epai ya mwasi moko akufelá mobali, na vile ya Sarepta,
na mboka Sidon[r]. 27 Pe na tango ya profete Elizé, bato ya maladi
ya maba bazalaki mingi na Israel; nzokande ata moto moko té
na kati na bango abikaki, bobele Naman, moto ya mboka Sirie[s]."
28 Awa bayoki makambo wana, bato nyonso oyo bazalaki na

---

r 4.26 1 Bkz 17,1–16.
s 4.27 2 Bzk 5,1–14.

ndako ya losambo basiliki. 29 Batelemi pe babimisi ye na Nazaret,
bongo bamemi ye na songe ya ngomba esika batòngá vile na bango,
po na kobwaka ye na se. 30 Kasi ye aleki na kati na bango pe akei
na ye.

Yezu abimisi molimo mabe
(Mark 1,21–28)

31 Yezu akendeki na Kafarnaum, vile ya Galilé, pe azalaki
koteya bato na Mokolo ya Kopema. 32 Bato bakamwaki mingi po
na mateya na ye, pamba té azalaki koloba lokola moto azali na
bokonzi. 33 Moto moko ya molimo mabe azalaki na kati ya ndako
ya losambo, pe abandi koganga makasi: 34 "Ee! Yezu ya Nazaret,
biso ná yo likambo nini? Oyei po na koboma biso? Nayebi yo
malamu; ozali *Mosantu oyo Nzambe atindi!" 35 Yezu agangeli
molimo wana, alobi: "Fanda nyee, bima na nzoto ya moto oyo!"
Molimo mabe ekweisi moto wana na mabelé liboso ya bato
nyonso, pe ebimi kaka, esali ye ata likambo moko té ya mabe. 36 Bato
nyonso bakamwe, pe balobi bango na bango: "Ndenge nini
maloba na ye ezali na nguya boye? Moto oyo azali na bokonzi
ya kotinda milimo mabe, bongo yango ezali kobima!" 37 Boye
sango ya Yezu epanzanaki bipai nyonso na mboka yango mobimba.

Yezu abikisi bato mingi ya maladi
(Mat 8,14–17; Mark 1,29–34)

38 Yezu abimi na ndako ya losambo pe akei na ndako ya
Simon. Mama ya mwasi ya Simon azalaki kobela fievre moko ya
makasi, bongo babondeli Yezu po ábikisa ye. 39 Yezu agunzami
penepene na ye, pe alobi na mongongo makasi 'tè fievre ésila.
Fievre esili, bongo ye atelemi pe abandi kosalela bango.
40 Tango butu ebandi koya[t], bato nyonso bamemeli Yezu bato
na bango oyo bazalaki na maladi ya ndenge na ndenge; Yezu atii
moko moko na bango maboko, pe abikisi bango nyonso. 41 Bongo
milimo mabe ebimaki na bato ya maladi mingi, pe ezalaki
koganga: "Yo ozali *Mwana ya Nzambe!" Kasi Yezu azalaki
kopekisa yango éloba té, po yango eyebaki 'tè ye azali *Mesia.

Yezu ateyi na bandako ya losambo
(Mark 1,35–39)

42 Awa tongo etani, Yezu alongwe na Kafarnaum pe akei na
esobe. Bongo bato ebele babandi koluka ye. Tango bamoni ye
bameki kopekisa ye po álongwa epai na bango té. 43 Kasi Yezu

---

t 4.40 Mokolo ya Kopema ezalaki kosila na 18 h. ya pokwa.

alobi na bango: "Nasengeli pe kosakola na bamboka mosusu
Sango Malamu 'tè Nzambe alingi kotia bokonzi na ye; pamba té
ye atindi ngai po na yango." 44 Bongo Yezu abandi kosakola bipai
nyonso na bandako ya losambo, na mboka mobimba.

Yezu abengi bayekoli na ye ya liboso
(Mat 4,18–22; Mark 1,16–20)

5 1 Mokolo moko Yezu azalaki pembeni ya lak ya Jenezaret.
Bato mingi batondanaki wana pe bazalaki kotia ye kaká po
na koyoka maloba ya Nzambe. 2 Yezu amoni babwatu mibale
pembeni ya mokili. Baluki-mbisi batikaki yango po na kosukola
minyama na bango. 3 Yezu akoti na bwatu moko; yango ezalaki
ya Simon. Asengi ye ápusa bwatu mwa-moke na mai, bongo afandi
na bwatu pe abandi koteya bato.
4 Tango asilisi koteya, alobi na Simon: "Pusa bwatu esika mai
ezali modindo, bongo bóbwaka minyama na bino na mai po na
kokanga bambisi." 5 Simon azongiseli ye: "Moteyi, tosali butu
mobimba pe tokangi ata eloko moko té, kasi lokola yo otindi,
nakobwaka minyama na mai."
6 Basali bongo, pe bakangi bambisi ebele penza; minyama na
bango ebandi kutu kopasuka. 7 Yango wana babengi baninga na
bango oyo bazalaki na bwatu mosusu po báya kosalisa bango.
Bayei pe batondisi babwatu nyonso mibale na bambisi, bongo
elingaki kodinda. 8 Tango Simon amoni boye akwei na mabolongo
liboso ya Yezu pe alobi na ye: "Mokonzi, longwa penepene na
ngai, nazali moto ya masumu!" 9 Pamba té ye ná bato nyonso oyo
bazalaki na bwatu na ye bayokaki somo penza po na bambisi
ebele oyo bakangaki. 10 Jake ná Yoane, bana ya Zebedé, baninga
na ye oyo bazalaki na bwatu mosusu, bayokaki pe somo ndenge
moko. Kasi Yezu alobi na Simon: "Kobanga té. Banda lelo
okozala lisusu moluki-mbisi té, kasi okobanda koluka bato." 11 Bongo
bamemi babwatu na bango na libongo. Batiki biloko na bango
nyonso, pe balandi Yezu.

Yezu abikisi moto ya maladi ya maba
(Mat 8,1–4; Mark 1,40–45)

12 Lokola Yezu azalaki na mboka moko, moto moko azalaki
na maladi ya maba ayei. Tango amoni Yezu, akwei elongi na se,
pe abondeli ye boye: "Mokonzi, soki olingi okoki kobikisa ngai."
13 Yezu atandi liboko, asimbi ye pe alobi: "Nalingi yango, bika."
Kaka na tango wana maladi ya maba esili. 14 Yezu atindi ye boye:
"Koloba likambo oyo na moto té. Kende kaka komilakisa epai
ya nganga-Nzambe, pesa mabonza ndenge Moize atindá po na
moto oyo abiki na maladi ya maba; boye bato nyonso bákomona

'tè obiki solo." 15 Sango ya Yezu epanzanaki bipai na bipai, pe
bato mingi bazalaki koya kosangana po na koyoka ye, pe kosenga
ye ábikisa bango na ba-maladi na bango. 16 Kasi Yezu abendi
nzoto pe akei na esobe po na kosambela.

Yezu abikisi moto akufá makolo
(Mat 9,1–8; Mark 2,1–12)

17 Mokolo moko Yezu azalaki koteya; *ba-Farizé ná balakisi-
Mibeko bafandaki wana, bautaki na ba-vile nyonso ya Galilé pe
ya Yuda; bamosusu bautaki kutu na Yeruzalem. Yezu azalaki
kobikisa bato ya maladi na nguya ya Nkolo. 18 Bongo bamemeli
ye moto moko akufá makolo, alali na etoko. Bazalaki koluka nzela
ya kokotisa ye na kati ya ndako pe kotia ye liboso ya Yezu. 19 Kasi
lokola bazwi esika ya kokotisa ye té po na kaká ya bato, bamati
likolo ya ndako, batoboli lidusu, pe bakitisi ye ná etoko na ye na
katikati ya bato nyonso liboso ya Yezu. 20 Tango Yezu amoni
bondimi na bango, alobi na moto ya maladi wana: "Moninga,
nalimbisi yo masumu." 21 Balakisi-Mibeko ná ba-Farizé babandi
komituna: "Moto oyo azali nani? Azali kotsiola Nzambe! Nani
moto akoki kolimbisa masumu? Kaka Nzambe té?" 22 Yezu
ayebaki makanisi na bango pe alobi: "Po na nini bozali kokanisa
ndenge wana? 23 Soki nalobi na ye: 'Nalimbisi masumu na yo', to
pe nalobi: 'Telema pe tambola'; nini eleki pasi? 24 Kasi nalingi
bóyeba 'tè ngai *Mwana ya Moto nazali na bokonzi ya kolimbisa
masumu awa na mokili." Bongo alobi na moto akufá makolo:
"Nalobi na yo: telema, kamata etoko na yo pe zonga na ndako."
25 Na mbala moko moto wana atelemi na miso ya bato nyonso,
akamati etoko na ye, azongi na ndako pe na nzela azalaki kopesa
Nzambe mersi. 26 Bato nyonso bakamwe penza, bapesi Nzambe
mersi pe babangi, balobi: "Lelo tomoni likambo ya kokamwa!"

Yezu abengi Levi
(Mat 9,9–13; Mark 2,13–17)

27 Sima na yango Yezu abimi, pe amoni mofutisi-mpaku
moko, kombo na ye Levi, afandi na biro na ye. Yezu alobi na ye:
"Landa ngai." 28 Levi atelemi, atiki biloko na ye nyonso pe alandi
ye.
29 Bongo Levi asaleli Yezu feti monene na ndako na ye.
Bafutisi-mpaku mingi ná bato mosusu bafandaki na mesa esika
moko ná bango. 30 *Ba-Farizé ná balakisi-Mibeko oyo bazalaki
na lingomba na bango bayokaki mabe pe balobi na bayekoli ya
Yezu: "Po na nini bozali kolia pe komela esika moko ná
bafutisi-mpaku pe bato ya masumu?" 31 Yezu azongiseli bango,
alobi: "Bato oyo bazali na nzoto malamu balukaka monganga té,

kasi bobele bato ya maladi nde balukaka monganga. 32 Nayaki
kobenga bato ya malamu té, kasi nayaki kobenga bato ya masumu
po bábongola mitema."

Yezu ayeeli bato makambo ya sika
(Mat 9,14–17; Mark 2,18–22)

33 Bato mosusu balobi na Yezu: "Bayekoli ya Yoane ná ya
*ba-Farizé bazali na batango mingi ya komilalisa *nzala pe ya
kosambela; kasi bayekoli na yo basalaka bongo té, baliaka pe
bamelaka." 34 Bongo Yezu azongiseli bango: "Boni? Soki bobengisi
bato na feti ya libala, bokoki kolalisa bango nzala, tango moto
oyo abali azali nanu na bango? Esalamaka té! 35 Kasi mokolo
ezali bakolongola mobali na kati na bango; bongo mokolo wana
baninga na ye bakobanda komilalisa nzala." 36 Yezu apesi bango
ndakisa oyo: "Moto moko té akamataka kitende ya elamba ya
sika po ábamba na elamba ya kala. Soki asali bongo, abebisi elamba
ya sika, pe kitendi ya sika oyo akamati ekokani té na elamba ya
kala. 37 Pe moto moko té atiaka vinu ya sika na basaki ya kala[u].
Soki asali bongo, vinu ya sika ekopasola basaki; vinu ekopanzana
pe basaki ekokufa. 38 Kasi ebongi malamu bátia vinu ya sika na
basaki ya sika. 39 Pe moto moko té alingaka vinu ya sika soki asi'ameli
vinu ya kala. Pamba té akoloba: 'Vinu ya kala eleki malamu.' "

Yezu azali Mokonzi ya Mokolo ya Kopema
(Mat 12,1–8; Mark 2,23–28)

6 1 Na Mokolo ya Kopema, Yezu ná bayekoli na ye bazalaki
koleka na bilanga ya *blé, bongo bayekoli na ye babandi
kobuka blé, baniki yango na maboko po na kobimisa mbuma pe
balei yango. 2 Ba-Farizé mosusu batuni: "Po na nini bozali kosala
makambo epekisamá na Mokolo ya Kopema?" 3 Yezu azongiseli
bango: "Botangi nanu té makambo David asalaká tango ye ná
bato na ye bayokaki nzala? 4 Akotaki na Ndako ya bosantu
akamati mapa oyo batielaki Nzambe, alei yango pe apesi bato na
ye[v]. Nzokande kaka banganga-Nzambe bato bakoki kolia yango."
5 Bongo Yezu asukisi boye: "Ngai *Mwana ya Moto nazali
Mokonzi ya Mokolo ya Kopema."

Yezu abikisi moto akufá liboko
(Mat 12,9–14; Mark 3,1–6)

6 Na Mokolo mosusu ya Kopema Yezu akoti na ndako ya

---

u 5.37 "Saki" Ata lelo Bayuda pe bato mosusu ya pembeni batiaka vinu na kati ya basaki oyo esalamá na poso ya nyama.
v 6.4 1 Sam 21,1–6.

Mitú ya mbuma ya blé

losambo pe abandi koteya. Moto moko azalaki kuna, liboko na
ye ya mobali ekufá. 7 Balakisi-Mibeko ná *ba-Farizé bazalaki
kotala Yezu na mayele soki akoki kobikisa moto na Mokolo ya
Kopema, po bázwa nzela ya kofunda ye. 8 Kasi Yezu ayebaki
makanisi na bango, bongo alobi na moto oyo azalaki na liboko
ekufá: "Telema, yaka awa liboso ya bato nyonso." Moto yango
pe akei kotelema. 9 Na sima Yezu atuni bato: "Na Mokolo ya
Kopema, mibeko na biso epesaka nzela ya kosala malamu to té?
Tokoki kobikisa moto oyo azali na pasi to té?" 10 Yezu atali bango
nyonso, bongo alobi na moto wana: "Tanda liboko na yo!" Ye
atandi yango pe liboko na ye ekómi malamu. 11 Kasi bango
basilikaki penza pe babandi koluka bango na bango likambo nini
bakoki kosala Yezu.

Yezu aponi bayekoli zomi na mibale
(Mat 10,1–4; Mark 3,13–19)

12 Na tango wana, Yezu akei na ngomba moko po na
kosambela Nzambe; atikalaki kuna kosambela butu mobimba.
13 Tango tongo etani, abengi bayekoli na ye pe aponi bato zomi
na mibale; apesi bango kombo: bantoma. 14 Ezalaki: Simon (oyo
ye apesi kombo: Piere) ná ndeko na ye André; Jake ná Yoane;
Filipe pe Bartelemi, 15 Matié, Toma ná Jake mwana ya Alfé, pe

Simon oyo azalaká liboso moto ya lingomba ya Baweli-Lipanda;
16 Yuda mwana ya Jake pe Yudas Iskariote, oyo atekaki Yezu.

Yezu ateyi pe abikisi bato ya maladi
(Mat 4,23–25)

17 Yezu akiti ngomba ná bango, pe atelemi na esika moko ya
polele. Bayekoli na ye ebele bazalaki wana, ná bato mingi bautaki
na region ya Yuda mobimba, na Yeruzalem pe na bamboka oyo
ezali na bipai ya Tir ná Sidon, penepene ya ebale monene. 18 Bayaki
po na koyoka Yezu, pe po na kosenga ye ábikisa bato bazali na
maladi. Bato oyo milimo mabe ezalaki konyokola, bango pe
babikaki. 19 Bato nyonso bazalaki koluka nzela ya kosimba ye, po
nguya ezalaki kobima na nzoto na ye pe kobikisa bango nyonso.

Bisengo pe mawa
(Mat 5,1–12)

20 Yezu atali bayekoli na ye, pe alobi na bango:
"Esengo na bino bato bokelelá:
pamba té bozali bato ya mboka ya Nzambe.
21 Esengo na bino bato bozali na nzala sik'oyo:
Nzambe akotondisa bino na bilei.
Esengo na bino bato bozali kolela sik'oyo:
pamba té mokolo ezali bokoseka!
22 "Esengo na bino soki bayinaka bino, soki babenganaka
bino, soki bafingaka bino pe baboyaka koyoka kombo na bino
likolo na ngai *Mwana ya Moto! 23 Bósepela pe bózala na esengo
mokolo makambo wana ekoya, pamba té lifuta monene ezali
kozela bino na Likolo. Bóyeba 'tè bakoko na bango bazalaká
konyokola baprofete kaka ndenge wana.
24 "Kasi mawa na bino bato ya mbongo:
bosi'bozwi bomengo na bino.
25 Mawa na bino bato bozali kotonda sik'oyo:
mokolo ezali bokokufa nzala.
Mawa na bino bato bozali koseka sik'oyo:
mokolo ezali bokolela pe bokosala matanga.
26 "Mawa na bino soki bato nyonso bakumisaka bino: bóyeba
'tè bakoko na bango bazalaká kokumisa baprofete ya lokuta kaka
ndenge moko."

Mateya po na kozongisa mabe
(Mat 5,38–48;7,12a)

27 "Kasi ngai nalobi na bino bato bozali koyoka ngai: Bólinga
banguna na bino: bósala malamu na bato oyo bazali koyina bino;
28 bósenga Nzambe ábenisa bato oyo bazali kofinga bino; pe

bóbondela ye po na bato oyo bazali konyokola bino. 29 Soki moto
abeti yo mbata na litama, pesa ye litama mosusu; soki akamati
kazaka na yo, tikela ye pe shemize na yo. 30 Pesa na moto nyonso
oyo azali kosenga yo; pe soki moto akamati biloko na yo na makasi,
kotungisa ye té po ázongisa yango. 31 Makambo oyo bolingaka 'tè
bato básala bino, bino pe bósalaka yango na bato mosusu.
32 "Soki bolingaka kaka bato oyo bazali kolinga bino, bokanisi
'tè Nzambe amonaka yango likambo monene? Pamba té ata bato
ya masumu pe balingaka bato oyo bazali kolinga bango. 33 Pe soki
bosalaka malamu kaka na bato oyo bazali kosala bino malamu,
bokanisi 'tè Nzambe amonaka yango likambo monene? Pamba té
ata bato ya masumu basalaka kaka ndenge wana. 34 Soki bodefi-
saka mbongo kaka na bato oyo bino botii mitema 'tè bakofuta
nyongo, bokanisi 'tè Nzambe amonaka yango likambo monene?
Pamba té ata bato ya masumu pe badefisaka na bato ya masumu,
po bázwa mbongo oyo badefisaki. 35 Kasi bino, bólingaka banguna
na bino, bósalaka bango bolamu; pe bódefisaka bango, ata bokanisi
'tè bakofuta nyongo té. Bongo bokozwa lifuta monene, pe
bokozala bana ya Nzambe ya Likolo, pamba té ye azali malamu
epai ya bato ya mabe ná baoyo bandimaka ye té. 36 Bóyokelaka
bato mawa, ndenge Tata na bino ayokelaka bango mawa."

Kotala bizaleli ya bato té
(Mat 7,1–5)

37 "Bótala bizaleli ya bato té; soki té Nzambe pe akotala
bizaleli na bino. Bóloba té 'tè: 'Bato oyo bazali mabe'; soki té
Nzambe pe akoloba 'tè bino bozali mabe. Bólimbisa bato, boye
Nzambe pe akolimbisa bino. 38 Bókabela bato po Nzambe pe
ákabela bino: akotia na basaki na bino biloko mingi penza,
akofina pe akoningisa yango po étonda meke. Nzambe akokabela
bino se ndenge bino pe bokabelaka bato mosusu."
39 Yezu apesi bango ndakisa, alobi: "Moto akufá miso akoki
kolakisa nzela té na moto mosusu akufá miso. Soki asali yango,
bango mibale bakokweya na libulu. Ezali boye té? 40 Moyekoli
aleki molakisi na ye té; kasi soki moyekoli asimbi malamu mateya
ya molakisi, akokokana na ye.
41 "Po na nini ozali kotala mwa-lititi oyo ekoti na liso ya
ndeko na yo? Nzokande ozali na nzete na liso na yo moko, kasi
ozali komona yango té. 42 Ozali koloba na ndeko na yo: 'Ndeko,
tika nálongola mwa-lititi oyo ekoti yo na liso.' Ndenge nini okoki
koloba bongo? Na liso na yo moko nzete ezali, kasi ozali kokipé
yango té! Moto ya lokuta! Longola liboso nzete oyo ezali na liso
na yo, bongo okomona malamu po na kolongola mwa-lititi oyo
ekoti na liso ya ndeko na yo."

Nzete ná mbuma na yango
(Mat 7,16–20;12,33–35)

43 “Nzete ya malamu ebotaka mbuma ya mabe té, pe nzete
ya mabe ebotaka mbuma ya malamu té. 44 Nzete nyonso eyeba-
naka na mbuma na yango; babukaka mbuma ya *figi na banzete
ya nzube té, pe balongolaka mbuma ya vinu na banzete ya
basende té. 45 Moto malamu abimisaka makambo ya malamu oyo
ezali na motema na ye; moto mabe abimisaka makambo ya mabe
oyo ezali na motema na ye. Pamba té moto nyonso abimisaka na
monoko makambo oyo etondi na motema na ye.”

Bandako mibale
(Mat 7,24–27)

46 “Po na nini bozali kobenga ngai ‘Mokonzi, Mokonzi!’, kasi
botosaka maloba na ngai té? 47 Moto nyonso oyo ayei epai na
ngai pe ayoki maloba na ngai bongo akómi kotosa yango, akokani
na nani? Nakoyebisa bino! 48 Akokani ná moto moko oyo atòngaki
ndako: atimolaki libulu ya molai tii akutaki mabanga, bongo
abandaki kotònga. Na tango ya mbula, mai etondi, ebeti na ndako
wana, kasi eningisi yango té, pamba té batòngaki yango malamu.
49 Kasi moto oyo ayoki maloba na ngai bongo atosi yango té,
akokani ná moto mosusu oyo atòngaki ndako na ye likolo ya
mabanga té, kasi likolo ya zelo. Tango mai etondi pe ebeti na
ndako wana, yango ekwei na mbala moko pe nyonso epanzani.”

Yezu abikisi mosali ya mokonzi ya basoda
(Mat 8,5–13)

7 1 Tango Yezu asilisi koteya bato makambo nyonso wana, akei
na Kafarnaum. 2 Kuna, mokonzi moko ya basoda ya Rome
azalaki na mosali moko oyo ye abandaki kolinga mingi. Mosali
wana azalaki na maladi pe alingaki kokufa. 3 Tango mokonzi ya
basoda ayoki sango ya Yezu, atindi bambuta-muntu mosusu ya
Bayuda po bákende kobondela ye ’tè áya kobikisa mosali na ye.
4 Awa bakómi epai ya Yezu, pe babandi kobondela ye, balobi:
“Ya solo, moto atindi biso azali moto malamu, ebongi ósalisa ye.
5 Alingaka ekolo na biso; ezali kutu ye moto atòngisaki ndako na
biso ya losambo.” 6 Bongo Yezu akei nzela moko ná bango. Tango
akómi penepene ya ndako, mokonzi ya basoda wana atindi
baninga na ye po báloba na Yezu boye: “Mokonzi, komitungisa
té. Ngai nazali Moyuda té; ndenge nini ókota na ndako na ngai?
7 Yango wana nabangaki koya ngai moko epai na yo. Kasi loba
kaka liloba moko bongo maladi ekotosa yo pe mosali na ngai
akobika. 8 Pamba té ngai pe natosaka bakonzi na ngai; nazali pe

na basoda oyo batosaka ngai. Soki nalobi na moko: 'Kende', akei;
soki nalobi na mosusu 'Yaka', ayei; pe soki natindi mosali na ngai
'Sala mosala oyo', asali yango." [9] Awa Yezu ayoki maloba wana
akamwe; abaluki pe alobi na bato oyo bazalaki kolanda ye:
"Nalobi na bino, nanu namoná bondimi ya ndenge oyo té, ata na
Israel!" [10] Tango bato wana bazongi na ndako ya mokonzi ya
basoda, bakuti mosali yango abiki.

Yezu asekwisi elenge moko ya mobali

11 Na sima Yezu akei na vile moko kombo na yango Nain;
bayekoli na ye ná bato ebele bazalaki kokende nzela moko ná ye.
[12] Tango akómi penepene ya porte ya lopango oyo ezalaki kozinga
vile wana, bakutani ná bato bazalaki kokende kokunda ebembe:
ezalaki mwana ya mwasi moko akufelá mobali; mama wana azalaki
na mwana mosusu té. Bato mingi ya mboka bazalaki kokende nzela
moko ná ye. [13] Tango Nkolo Yezu amoni mama wana, ayokeli ye
mawa mingi pe alobi na ye: "Kolela té." [14] Bongo apusani pe asimbi
sanduku ya ebembe. Bato oyo bazalaki komema yango batelemi.
Yezu alobi: "Elenge mobali, nalobi na yo: Lamuka!" [15] Moto oyo
akufaki afandi pe abandi koloba. Bongo Yezu alobi na mama na ye:
"Kamata mwana na yo." [16] Bato nyonso babangi; bapesi Nzambe mersi
balobi: "Profete monene abimi na kati na biso!" Pe lisusu: "Nzambe
ayei kosalisa bato na ye!" [17] Bongo sango ya Yezu epanzanaki bipai
nyonso tii na Yuda mobimba pe na bamboka ya pembeni.

Yoane Mobatisi atindi bato epai ya Yezu
(Mat 11,2–19)

18 Bayekoli ya Yoane balobeli ye makambo wana nyonso.
Bongo Yoane abengi bato mibale na kati na bango, [19] pe atindi
bango bákende kotuna Nkolo Yezu boye: "Ozali moto oyo
asengeli koya, to tosengeli kozela moto mosusu?" [20] Tango
bakómi epai ya Yezu, balobi na ye: "Yoane Mobatisi atindi biso
po na kotuna yo soki ozali moto oyo asengeli koya, to tosengeli
kozela moto mosusu." [21] Kaka na tango wana Yezu azalaki kobikisa
bato mingi na maladi pe na bapasi na bango. Azalaki kobimisa
milimo mabe pe kobikisa bato mingi bakufá miso. [22] Bongo
azongiseli bato ya Yoane boye: "Bókende koloba na Yoane makambo
oyo bino bomoni pe boyoki: bato bakufá miso bakómi komona,
bato bakufá matoi bakómi koyoka, bato bakufá makolo bakómi
kotambola, bato bazali na maladi ya maba babandi kobika, bato
bakufá babandi kosekwa, pe bato ya mawa bazali koyoka Sango
Malamu[w]. [23] Esengo mingi na moto oyo atii tembe té po na ngai."

---

w 7.22 Ezaya 35,5–6.61,1.

24 Awa bato oyo Yoane atindaki bakei, Yezu abandi kotuna
bato po na Yoane: "Bokendeki kotala nini na esobe? Mwa-nzete
oyo mopepe ezali koningisa? Té! 25 Bongo bokendeki kuna po na
nini? Po na kotala moto moko oyo alati bilamba ya kitoko? Té!
Po bato balataka bilamba ya kitoko pe bazali na bomengo,
bafandaka na bandako ya bakonzi. 26 Bongo bokendeki kotala
nani? Profete? Ee, bokendeki kotala profete. Ya solo, nalobi na
bino: ye aleki kutu profete. 27 Pamba té Yoane azali moto oyo
bakòmá boye: 'Nzambe alobi: Tala, natindi ntoma na ngai liboso
na yo, po na kobongisela yo nzela[x].' 28 Nalobi na bino, na kati ya
bato nyonso Nzambe asalá, moko té aleki Yoane. Kasi na kati ya
mboka ya Nzambe, moto ya suka aleki ye.
29 "Bato nyonso ná bafutisi-mpaku bayokaki maloba ya
Yoane, bandimaki kotosa Nzambe, pe bazwaki batisimo ya
Yoane. 30 Nzokande *ba-Farizé ná balakisi-Mibeko baboyaki
makambo Nzambe alingaki kosala po na bango, pe bazwaki
batisimo ya Yoane té.
31 "Bongo bato ya lelo bakokani ná banani? Bazali lokola
banani? 32 Bakokani ná bana mike bafandi na zando, pe bazali
koloba na baninga na bango: 'Tobeteli bino miziki, kasi bobini
té! Toyembeli bino banzembo ya mawa, kasi boleli té!' 33 Pamba
té Yoane Mobatisi ayei, aboyi kolia pe komela lokola bato
nyonso, balobi: 'Azali na ndoki.' 34 Ngai *Mwana ya Moto nayei,
nazali kolia pe komela, bongo bolobi: 'Bótala moto oyo, azali
kokanisa kaka kolia pe komela vinu. Azali moninga ya bafutisi-
mpaku pe bato ya masumu.' 35 Kasi mayele ya Nzambe ezali
komonana solo na bato nyonso bandimaka yango."

Yezu akoti na ndako ya Farizé moko

36 *Farizé moko abengaki Yezu po ákende kolia epai na ye.
Yezu akoti na ndako ya Farizé wana pe afandi na mesa. 37 Mwasi
moko ya masumu azalaki na mboka yango. Tango ayoki 'tè Yezu
afandi na mesa na ndako ya Farizé wana, amemi molangi moko
ya talo mingi etondá na malasi[y]. 38 Ayei penepene ya makolo ya
Yezu; abandi kolela, bongo mai na ye ya miso ekómi kotanga na
makolo ya Yezu; na sima apangusi yango na suki na ye, apesi
yango bezé pe apakoli yango malasi. 39 Tango Farizé oyo abengaki
Yezu amoni bongo, amilobi: "Soki moto oyo ázala penza profete,
mbele alingaki koyeba mwasi oyo azali kosimba ye pe bizaleli na
ye, pamba té azali moto ya masumu." 40 Bongo Yezu alobi na ye:
"Simon, nazali na likambo ya kolobela yo." Simon azongisi:

---

x 7.27 Mal 3,1.
y 7.37 Na grek: "esalamá na albatre."

"Loba, Moteyi." 41 Pe Yezu alobi: "Bato mibale bazalaki na
nyongo ya moto moko. Oyo ya liboso adefaki mbongo ebele,
mosusu adefaki moke. 42 Lokola bakokaki kofuta nyongo na ye
té, alimbisaki bango mibale. Na kati na bango mibale, nani moto
akolinga ye mingi?" 43 Simon azongiseli ye: "Nakanisi moto oyo
balimbisaki nyongo mingi." Yezu alobi na ye: "Olongi." 44 Bongo
Yezu abaluki epai ya mwasi wana pe alobi na Simon: "Omoni
mwasi oyo? Tango nakotaki na ndako na yo, opesaki ngai mai ya
kosukola makolo té[z]; kasi ye asukoli makolo na ngai na mai na
ye ya miso pe apangusi yango na suki na ye. 45 Oyambaki ngai na
tolo té; kasi na bolingo na ye banda nakoti, ye atiki koyamba ngai
na makolo té. 46 Opakolaki ngai *mafuta na motú té, kasi ye
apakoli ngai malasi na makolo. 47 Yango wana, nalobi na yo: azwi
bolimbisi ya masumu na ye atako ezali ebele, po alakisi bolingo
monene. Moto oyo balimbisi mingi té, amonisaka pe bolingo
mingi té." 48 Bongo Yezu alobi na mwasi wana: "Nalimbisi yo
masumu." 49 Bato oyo bafandaki na ye na mesa babandi komituna:
"Moto oyo azali nani po álimbisa masumu?" 50 Kasi Yezu alobi
na mwasi wana: "Bondimi na yo ebikisi yo. Kende malamu."

Basi balandi Yezu

8 1 Na sima Yezu akei na ba-vile pe na bamboka ya mike. Kuna
azalaki koteya pe kosakola Sango Malamu 'tè Nzambe alingi
kotia bokonzi na ye. Bayekoli zomi na mibale bakei nzela moko ná
ye, 2 pe ná basi mosusu oyo Yezu abikisaki na milimo mabe pe na
maladi. Ezalaki Maria (oyo babengaka ya Magdala) oyo balongo-
laki milimo mabe ebele na nzoto, 3 Jane, mwasi ya mbuta-muntu
Kuza oyo azalaki kosala na biro ya ba-kalaka ya mokonzi Erode,
Suzane ná basi mosusu ebele; bango nyonso bazalaki kopesa
biloko na bango po na kosalisa Yezu ná bayekoli na ye.

Lisapo ya mokoni-bilanga
(Mat 13,1–9; Mark 4,1–9)

4 Bato mingi bautaki na bamboka nyonso bayei kosangana
penepene ya Yezu. Bongo ye abeteli bango lisapo oyo:
5 "Moto moko akendeki kokona mbuma na elanga na ye.
Tango azalaki kobwakabwaka mbuma, mbuma mosusu ekwei na
nzela; bato banyati yango pe bandeke eyei kolia yango. 6 Mbuma
mosusu ekwei na mabanga. Tango mbuma ebimi ekauki, po mai
ezalaki té. 7 Mbuma mosusu ekwei na kati ya basende. Basende
ekoli esika moko ná matiti ya malamu, bongo ebomi yango. 8 Kasi

---

z 7.44 Na tango ya Yezu bazalaki koyamba mopaya ya lokumu na
ndenge wana.

mbuma mosusu ekwei na mabelé ya malamu, ekoli pe eboti
bambuma kama kama." Bongo Yezu alobi lisusu: "Moto azali na
matoi, áyoka."

Po na nini Yezu azalaki koloba na masapo
(Mat 13,10–17; Mark 4,10–12)

9 Bayekoli ya Yezu batuni tina ya lisapo oyo. 10 Ye azongiseli
bango: "Bino bokoki koyeba sekelé ya Nzambe, ndenge ye akotia
bokonzi na ye na mokili; kasi po na bato mosusu, nazali kolakisa
bango yango na masapo. Ekòmamá boye: 'Po bátala, kasi bámona
té; báyoka, kasi báyeba té[a].' "

Yezu alimboli lisapo ya mokoni-bilanga
(Mat 13,18–23; Mark 4,13–20)

11 "Tala ndimbola ya lisapo oyo: mbuma ezali maloba ya
Nzambe. 12 Bato mosusu bakokani ná nzela oyo mbuma ekwei:
bayoki maloba ya Nzambe, kasi zabolo ayei kolongola yango na
mitema na bango, po bándima té pe bábika té. 13 Bato mosusu
bakokani ná mabanga: bayoki maloba ya Nzambe pe bayambi
yango na esengo, kasi yango ebimisi misisa té. Bandimi kaka po
na mwa tango moke, kasi batiki bondimi na bango na tango ya
pasi. 14 Mbuma oyo ekwei na kati ya basende, ezali lokola bato
oyo bayoki maloba ya Nzambe, kasi balembi po na makanisi,
bomengo pe bisengo ya mokili; pe mbuma yango eteli té. 15 Mbuma
oyo ekwei na mabelé ya malamu ezali lokola bato oyo bayoki
maloba ya Nzambe pe babombi yango na mitema malamu penza;
batiki bondimi na bango té, pe baboti mbuma."

Lisapo ya mwinda
(Mark 4,21–25)

16 "Moto moko té, soki apelisi mwinda, azipaka yango katini to
abombaka yango na se ya mbeto. Kasi batiaka yango likolo ya mesa
po bato oyo bazali kokota na ndako bámona malamu. 17 Makambo
nyonso oyo ebombaná ekomonana; pe makambo nyonso ya sekelé
ekoyebana polele.

18 "Bókeba na ndenge bozali koyoka; pamba té moto oyo azali
na biloko mingi, akozwa lisusu; kasi oyo azangi biloko, bakobotola
ye ata mwa ndambo oyo ye azali kotiela motema."

Mama na Yezu ná bandeko na ye
(Mat 12,46–50; Mark 3,31–35)

19 Mama na Yezu ayei epai na ye, ná bandeko na ye; kasi

---

a 8.10 Ezaya 6,9.

bakokaki kokutana ná ye té po bato bazalaki mingi. 20 Bayebisi
Yezu boye: "Mama na yo ná bandeko na yo bazali na libanda pe
balingi komona yo." 21 Kasi Yezu alobi na bango: "Mama ná
bandeko na ngai ezali bato oyo bayokaka maloba ya Nzambe pe
batosaka yango."

Yezu alembisi mopepe ná mbonge

(Mat 8,23–27; Mark 4,35–41)

22 Mokolo moko Yezu akoti na bwatu ná bayekoli na ye, pe
alobi na bango: "Tókatisa ngambo!" Bongo bakei. 23 Tango
bazalaki kokende, Yezu abandi kolala pongi. Na mbala moko
mopepe ya makasi penza ebandi koleka na lak. Bwatu ezalaki
kotonda na mai, pe etikalaki moke bádinda. 24 Bayekoli bapusani
penepene ya Yezu, balamusi ye pe balobi: "Moteyi, Moteyi,
tolingi tókufa!" Yezu alamuki pe agangeli mopepe ná mbonge;
yango elembi pe kimia ezongi. 25 Bongo alobi na bayekoli: "Wapi
bondimi na bino?" Kasi bango babangi mingi pe bakamwe penza,
balobi: "Nani moto oyo? Azali kopesa mitindo ata na mopepe ná
mai, pe yango ezali kotosa ye!"

Yezu abikisi moto azali na milimo mabe

(Mat 8,28–34; Mark 5,1–20)

26 Bakómi na ngambo ya lak, na mabelé ya Gerazá oyo etalaná
ná Galilé. 27 Awa Yezu abimi na bwatu, moto moko ya mboka
wana ayei liboso na ye. Moto yango azalaki na milimo ya mabe
na nzoto. Banda kala azalaki kolata bilamba té; abandaki kofanda
na ndako té, kasi azalaki kolala na simetiere. 28 Awa amoni Yezu,
agangi, afukameli ye pe alobi na mongongo makasi: "Yezu,
*Mwana ya Nzambe, biso na yo likambo nini? Nabondeli yo,
kopesa ngai etumbu té." 29 Alobi boye, pamba té Yezu atindaki
molimo mabe étika ye. Molimo wana ezalaki kosimba ye mbala
mingi; bongo bazalaki kokanga ye maboko pe makolo na
minyololo, kasi mbala na mbala abandaki kokata yango, pe
molimo ezalaki komema ye na esobe. 30 Bongo Yezu atuni moto
yango: "Kombo na yo nani?" Ye azongisi: "Kombo na ngai,
Lisanga"; pamba té milimo mingi ya mabe ekotaki na nzoto na
ye. 31 Bongo milimo yango ebondeli Yezu, átinda yango na lifelo té.
32 Bangulu ebele ezalaki kolia kuna na ngomba. Milimo wana
ebondeli Yezu ápesa yango nzela ya kokende kokota na bangulu.
Yezu apesi yango nzela[b]. 33 Na mbala moko yango nyonso ebimi
na moto wana pe ekei kokota na bangulu. Bongo bangulu nyonso

---

b 8.32 Bayuda bazalaki komona bangulu lokola banyama ya mbindo.

elongwe na ngomba; ekei kokweya na kati ya lak pe ekufi na
mai.
34 Tango bato oyo bazalaki kokengela bangulu bamoni
makambo wana, bakimi pe bakei koyebisa sango na vile ya Gerazá
pe na bamboka ya mike. 35 Bongo bato babimi po na kotala
makambo oyo elekaki. Bakómi epai ya Yezu, pe bakuti moto oyo
milimo mabe etikaki, afandi liboso ya Yezu, alati bilamba,
azongeli makanisi ya bomoto. Bongo bango babangi. 36 Baoyo
bamonaki makambo elekaki, balobeli bango ndenge moto oyo
azalaki na milimo mabe abiki. 37 Yango wana bato nyonso ya
mabelé ya Gerazá basengi Yezu álongwa epai na bango. Pamba té
babangaki mingi. Bongo Yezu akoti na bwatu pe azongi. 38 Moto
oyo milimo mabe etikaki abondeli Yezu po ákende nzela moko
na ye. Kasi Yezu atiki ye pe alobi: 39 "Zonga epai na yo, pe yebisa
bato makambo nyonso Nzambe asali po na yo." Bongo moto wana
akei koyebisa na mboka mobimba makambo nyonso Yezu asalaki
po na ye.

Mwana ya mokonzi moko ya Bayuda
Mwasi moko asimbi elamba ya Yezu
(Mat 9,18–26; Mark 5,21–43)

40 Tango Yezu azongi na ngambo ya lak, bato mingi bayei
koyamba ye po bango nyonso bazalaki kozela ye. 41 Bongo moto
moko ayei, kombo na ye Yair. Ye azalaki mokonzi ya ndako ya
losambo. Afukameli Yezu pe abondeli ye po ákende na ndako
na ye. 42 Pamba té mwana na ye se moko ya mwasi alingaki kokufa,
azalaki na mbula penepene ya zomi na mibale.
Tango Yezu azalaki kokende kuna, bato ebele babandi
kosimbasimba ye. 43 Mwasi moko atelemaki wana, azalaki na
maladi ya kobima makila, esali bambula zomi na mibale. Abebi-
saki mbongo na ye nyonso epai ya baminganga; kasi ata moto
moko té akokaki kobikisa ye. 44 Ayei na sima ya Yezu pe asimbi
ye na songe ya elamba. Na mbala moko maladi na ye esili. 45 Bongo
Yezu atuni: "Nani asimbi ngai?" Bango nyonso bawangani, kasi
Piere alobi: "Moteyi, ezali kaka bato oyo batii yo na katikati pe
bazali kokangama na yo." 46 Kasi Yezu azongisi: "Moto moko
asimbi ngai pe nayei koyeba 'tè nguya na ngai esali mosala." 47 Awa
mwasi wana amoni 'tè balingi bázwa ye, abandi kolenga pe ayei
kofukama liboso ya Yezu. Bongo ayebisi ye na miso ya bato
nyonso tina asimbelaki ye, pe ndenge abikaki na mbala moko. 48 Yezu
alobi na ye: "Mwana na ngai, bondimi na yo ebikisi yo; kende
malamu."
49 Awa Yezu azalaki koloba boye, moto moko auti na ndako
ya Yair akómi wana. Alobi na Yair: "Mwana na yo asi'akufi.

Kotungisa lisusu Moteyi té." [50] Kasi Yezu ayoki yango pe alobi
na Yair: "Kobanga té! Tia kaka motema. Mwana na yo akobika."
[51] Tango akómi na ndako, apesi nzela na moto moko té po ákota
ná ye, bobele Piere, Yoane ná Jake pe tata ná mama ya mwana.
[52] Bato nyonso bazalaki kolela mwana makasi penza. Bongo Yezu
alobi: "Bótika kolela! Mwana akufi té, kasi alali pongi." [53] Bango
babandi koseka ye po bayebaki 'tè mwana asi'akufi. [54] Kasi Yezu
asimbi ye na liboko pe alobi na mongongo makasi: "Mwana,
telema!" [55] Mwana wana azongi lisusu na bomoi, pe na mbala moko
atelemi; bongo Yezu alobi na bango bápesa ye bilei. [56] Baboti na
ye bakamwe penza, kasi Yezu apekisi bango báloba na moto
moko té makambo oyo elekaki.

Yezu atindi bayekoli zomi na mibale
(Mat 10,5–15; Mark 6,7–13)

9 [1] Yezu asangisi bayekoli zomi na mibale, bongo apesi bango
bokonzi ya kobengana milimo mabe nyonso, pe ya kobikisa
bato ya maladi. [2] Atindi bango boye: "Bókende kosakola 'tè
Nzambe alingi kotia bokonzi na ye, pe bóbikisa bato bazali na
pasi. [3] Bómema eloko moko té po na mobembo: ézala nzete ya
kotambola, liboke, bilei to pe mbongo. Pe moto moko té ámema
ba-shemize mibale. [4] Soki bayambi bino na ndako moko, bófanda
kaka wana tii tango bokolongwa na mboka yango. [5] Bongo soki
bato ya mboka moko baboyi koyamba bino, bólongwa kuna noki.
Po na kolakisa bango 'tè basali mabe, bópupola makolo po
bómema pusiere ya mboka yango epai mosusu té." [6] Bongo
bayekoli bakei, bazalaki kotambola na bamboka nyonso, kosakola
Sango Malamu pe kobikisa bato ya maladi bipai na bipai.

Erode abangi po na Yezu
(Mat 14,1–2; Mark 6,14–29)

7 Na tango wana mokonzi Erode ayoki makambo nyonso oyo
ezalaki koleka. Mayele esili ye, po bato mosusu bazalaki koloba:
"Yoane Mobatisi asekwi." [8] Bamosusu bazalaki koloba: "Ezali
Eliya moto azongi." Pe bamosusu: "Moko na kati ya baprofete
ya kala asekwi." [9] Kasi Erode alobi: "Ngai nakataki Yoane
Mobatisi motú; bongo moto oyo nazali koyoka na sango, ezali
nani?" Yango wana Erode azalaki koluka komona Yezu.

Yezu aleisi bato 5000
(Mat 14,13–21; Mark 6,30–44; Yo 6,1–14)

10 Bantoma bazongi, balobeli Yezu makambo nyonso basalaki.
Bongo ye akamati bango pe akei kaka ná bango moko na mboka
Betsaida. [11] Kasi awa bato bayoki bongo, balandi ye. Yezu ayambi

bango, alobeli bango sango ya mboka ya Nzambe, pe abikisi bato
oyo bazalaki na maladi.
12 Tango pokwa ebandi kokóma, bayekoli zomi na mibale
bayei penepene ya Yezu pe balobi na ye: "Yebisa bato bákende
na bamboka ya pembeni pe epai ya bato basalaka bilanga, po
báluka bilei pe bisika ya kolala; pamba té awa tozali na kati ya
esobe." 13 Kasi Yezu alobi na bango: "Bino moko bópesa bango
biloko ya kolia." Bayekoli bazongisi: "Tozali kaka na mapa mitano
ná bambisi mibale. Olingi tókende kosomba bilei po na bato oyo
nyonso?" 14 Pamba té bato bazalaki mibali soki 5000. Yezu alobi
na bayekoli na ye: "Bófandisa bato, bótia na molongo moko moko
bato tuku mitano." 15 Bayekoli basali se bongo, pe bafandisi bato
nyonso. 16 Yezu akamati mapa mitano yango ná bambisi mibale,
atali na likolo, apesi Nzambe mersi po na bilei wana; akatikati
mapa pe apesi yango na bayekoli na ye po bákabola na bato. 17 Bato
nyonso balei pe batondi. Balokoti biteni oyo etikalaki, batondisi
bitunga zomi na mibale.

Piere asakoli 'tè Yezu azali Mesia
(Mat 16,13–19; Mark 8,27–29)

18 Mokolo moko Yezu azalaki kosambela ye moko, bongo
bayekoli na ye bayei kokuta ye. Ye atuni bango: "Bato balobaka
'tè ngai nazali nani?" 19 Bango bazongisi: "Bato mosusu balobaka
'tè ozali Yoane Mobatisi; bato mosusu: Eliya; pe bamosusu
balobaka 'tè ozali moko ya baprofete ya kala oyo asekwi." 20 Kasi
Yezu atuni bango: "Bongo bino bokanisi 'tè nazali nani?" Piere
azongisi: "Ozali *Mesia oyo Nzambe atindeli biso." 21 Yezu
apekisi bango 'tè báloba yango na moto té.

Yezu ayebisi ndenge akokufa pe akosekwa (I)
(Mat 16,20–28; Mark 8,30–9,1)

22 Na sima Yezu alobi lisusu: "Ngai *Mwana ya Moto
nasengeli koyoka pasi mingi. Bakoboya ngai na bambuta-muntu,
na bakonzi ya banganga-Nzambe pe na balakisi-Mibeko. Bako-
boma ngai, kasi na mikolo misato nakosekwa." 23 Na sima alobi
na bato nyonso: "Soki moto alingi kolanda ngai, átika kokanisa
po na nzoto na ye moko, ákumba kuruze na ye mokolo na mokolo,
pe álanda ngai. 24 Pamba té moto oyo alingi kobikisa bomoi na
ye, akobungisa yango; kasi moto oyo akobungisa bomoi na ye po
na ngai, akobikisa yango. 25 Ata moto azwi bomengo nyonso ya
mokili mobimba, eloko nini azwi soki ye moko abungi to akufi?
26 Soki moto azali koyoka soni po na ngai pe po na maloba na
ngai, ngai *Mwana ya Moto pe nakoyoka soni po na ye, tango
nakoya na lokumu na ngai pe na lokumu ya Tata, ná ya ba-anjelu

ya bosantu. 27 Nalobi na bino, ya solo: Na kati na bino bato bozali
awa, bamosusu bazali, liboso 'tè bákufa bakomona ndenge
Nzambe akotia bokonzi na ye."

Nzambe alakisi lokumu ya Yezu
(Mat 17,1–8; Mark 9,2–8)

28 Sima ya poso moko ya maloba yango, Yezu akamati Piere,
Yoane pe Jake, akei na bango likolo ya ngomba po na kosambela.
29 Awa azalaki kosambela, elongi na ye ebongwani pe bilamba na
ye ekómi pembe penza. 30-31 Na mbala moko bamoni bato mibale
penepene ya Yezu; ezalaki Moize ná Eliya, bamonanaki na
lokumu ya Likolo. Bazalaki kosolola ná ye po na ndenge akokende
kokufa na Yeruzalem. 32 Piere ná baninga na ye bazalaki kolala
pongi makasi. Awa balamuki, bamoni lokumu ya Yezu pe ya bato
oyo batelemaki penepene na ye. 33 Tango Moize ná Eliya balingaki
kotika Yezu, Piere alobi na ye: "Moteyi, lokola tozali awa ezali
malamu. Tokotònga bandako misato ya kapo: moko po na yo,
moko po na Moize, pe moko po na Eliya." Kasi ayebaki té
makambo azalaki koloba. 34 Tango azalaki koloba boye, lipata
moko eyei kozipa bango, bongo bayoki somo penza. 35 Mongongo
moko euti na lipata pe elobi: "Oyo azali *Mwana na ngai; ngai
moko moto naponá ye. Bóyokela ye!" 36 Awa mongongo esilisi
koloba, bayekoli bamoni kaka Yezu ye moko. Bafandaki kaka
nyee, pe na mikolo wana bayebisaki na moto moko té makambo
oyo bamonaki.

Yezu abikisi mwana azalaki na molimo mabe
(Mat 17,14–18; Mark 9,14–27)

37 Sima ya mokolo moko, bakiti ngomba pe bato ebele bayei
kokutana na Yezu. 38 Na kati ya bato wana, moto moko abandi
koganga: "Moteyi, nabondeli yo ótala mwana na ngai ya mobali,
nazali bobele na ye moko. 39 Mbala na mbala molimo moko
ekangaka ye, bongo na mbala moko mwana akómaka koganga pe
kobimisa fulufulu na monoko. Molimo yango ekangaka ye pe
eningisaka nzoto na ye makasi, bongo enyokolaka ye pe elingaka
kotika ye té. 40 Nabondelaki bayekoli na yo bábengana molimo
wana, kasi bakokaki té." 41 Yezu azongisi: "A bino! Bato mabe!
Bozangá bondimi! Nasengeli kofanda na bino pe kokanga motema
po na bino tii tango nini?" Sima alobi na moto wana: "Mema
mwana na yo awa." 42 Awa mwana akómi penepene ya Yezu,
molimo mabe yango ekweisi ye na mabelé pe eningisi ye makasi.
Kasi Yezu agangeli molimo mabe pe abikisi mwana, bongo
azongisi ye na tata na ye. 43 Bato nyonso bakamwe po na nguya
monene ya Nzambe.

Yezu ayebisi ndenge akokufa pe akosekwa (II)
(Mat 17,22–23; Mark 9,30–32)

Awa bato nyonso bazalaki kaka kokamwa po na makambo oyo
Yezu azalaki kosala, alobi na bayekoli na ye: 44 "Bósimba malamu
makambo nazali kolobela bino sik'oyo: balingi koteka ngai
*Mwana ya Moto epai ya bato." 45 Kasi bango bazalaki koyeba
tina ya maloba wana té. Mitú na bango efungwamaki nanu té, pe
bazalaki kobanga kotuna Yezu po na maloba wana.

Na kati ya bayekoli, nani aleki?
(Mat 18,1–5; Mark 9,33–37)

46 Mokolo moko bayekoli babandi kotiana tembe po na
koyeba nani aleki baninga na kati na bango. 47 Kasi Yezu ayebaki
makambo bango bazalaki kokanisa. Bongo akamati mwana moko
ya moke, atii ye penepene na ye, 48 pe alobi na bango: "Moto
ayambi mwana oyo na kombo na ngai, ayambi ngai moko; pe
moto ayambi ngai, ayambi Moto oyo atindi ngai; pamba té oyo
aleki moke na kati na bino, ye azali moto monene."

Moto oyo aboyi biso té, azali moto na biso
(Mark 9,38–40)

49 Yoane alobi na Yezu: "Moteyi, tomonaki moto moko azali
kobengana milimo mabe na kombo na yo, pe topekisaki ye po ye
azali moto na biso té." 50 Kasi Yezu azongiseli ye: "Bópekisa ye
té; moto oyo azali monguna na bino té, azali moninga na bino."

Bato ya mboka moko ya Samarie baboyi koyamba Yezu

51 Etikalaki lisusu mikolo mingi té po 'tè Yezu átombwana
na Likolo, akanaki na molende kokende na Yeruzalem. 52 Bongo
atindi bato bákende koyebisa na mboka moko ya Samarie 'tè azali
koya, pe bábongisela ye makambo nyonso. Bango basali bongo,
53 kasi bato ya mboka wana baboyi koyamba Yezu po ye azalaki
kokende na Yeruzalem[d]. 54 Tango Jake ná Yoane bamoni boye,
balobi: "Mokonzi, olingi tókitisa kake po ézikisa bango?" 55 Kasi
Yezu abaluki pe apekisi bango. 56 Bongo bakei na mboka mosusu.

Baoyo balingi kolanda Yezu
(Mat 8,19–22)

57 Tango bazalaki kokende, moto moko alobi na Yezu boye:
"Nakolanda yo epai nyonso okokende." 58 Yezu azongiseli ye:

---

d 9.53 Bato ya Samarie bazalaki kokende na Yeruzalem té.
Yo 4,20.

"Banyama ya zamba ezali na mabulu na yango, bandeke ezali na
ba-zala na yango, kasi ngai *Mwana ya Moto nazali na esika ya
kolala té." 59 Alobi na moto mosusu: "Landa ngai." Kasi moto
wana azongisi: "Liboso pesa ngai nzela nákende kokunda tata na
ngai." 60 Yezu alobi na ye: "Tika bato bakufá bákundana bango
na bango. Kasi yo kende kosakola 'tè Nzambe alingi kotia bokonzi
na ye." 61 Moto mosusu alobi: "Mokonzi, nakolanda yo; kasi liboso
pesa ngai nzela nákende kopesa mbote ya suka na libota na ngai."
62 Yezu alobi na ye: "Moto oyo asimbi kongo po na kosala elanga
pe azali kaka kotala na sima, akoki té po na kosalela Nzambe,
tango ye akotia bokonzi na ye."

Yezu atindi bayekoli 72

10 1 Sima ya makambo wana Nkolo Yezu aponi lisusu bato
72, pe atindi bango mibale mibale na ba-vile pe bamboka
nyonso ye moko alingaki kokende. 2 Alobi na bango: "Bambuma
ebele etondi na elanga, kasi bato ya kobuka yango bazali mingi
té. Bóbondela Kolo ya elanga átinda bato ya mosala po bámemela
ye bambuma. 3 Bókende; natindi bino lokola bana-meme na kati
ya bankoi. 4 Bómema mbongo té, biloko té to pe basapatu.
Bólekisa tango té na nzela po na kopesa bato mbote. 5 Tango
bokokota na ndako moko, bóloba liboso: 'Boboto ézala na ndako
oyo.' 6 Soki kolo ya ndako yango azali moto ya boboto, akozwa
bolamu po na mbote oyo bopesi ye; soki bongo té, akozwa eloko
té. 7 Bófanda na ndako wana, bólia pe bómela biloko bakopesa
bino, pamba té mosali asengeli kozwa lifuta na ye. Bókota
bikotela té na bandako nyonso. 8 Tango bokokota na mboka
moko, soki bayambi bino, bólia bilei oyo bakopesa bino; 9 bóbikisa
bato ya maladi pe bóloba boye na bato ya mboka wana: 'Nzambe
alingi kotia bokonzi na ye epai na bino.' 10 Kasi tango bokokota
na mboka moko, soki bayambi bino té, bóbima na balabala pe
bóloba boye: 11 'Ata pusiere ya mboka na bino oyo ekangamaki
na makolo na biso, topupoli yango po na kotikela bino. Kasi
bóyeba 'tè Nzambe alingi kotia bokonzi na ye!' 12 Nalobi na bino,
mokolo Nzambe akokata makambo ya bato, etumbu ya mboka
wana ekoleka ya Sodome!"

Ba-vile oyo eboyi kondimela Yezu
(Mat 11,20–24)

13 "Mawa na yo, vile ya Korazine! Mawa na yo, vile ya
Betsaida! Pamba té soki makamwisi oyo nasalaki epai na bino
ésalamaka na Tir pe Sidon[e], mbele bato ya kuna balingaki kolata

e 10.13 Bato ya ba-vile wana bazalaki Bayuda té.

basaki pe kopakola potopoto, po na kolakisa 'tè babongoli
mitema! [14] Yango wana, mokolo Nzambe akosambisa bato,
etumbu na bino ekoleka ya Tir ná ya Sidon. [15] Pe yo Kafarnaum,
okanisi 'tè okomata tii na Likolo? Té, okokita tii na mboka ya
bato bakufá."
16 Yezu alobi lisusu na bayekoli na ye: "Moto oyo ayokeli
bino, ayokeli ngai; moto aboyi bino, aboyi ngai; bongo moto aboyi
ngai, aboyi Moto oyo atindi ngai."

Bayekoli bazongi

17 Bayekoli 72 bayei kozonga pe bazalaki na esengo mingi,
balobi: "Mokonzi, ata milimo mabe ezali kotosa biso po na kombo
na yo!" [18] Yezu azongiseli bango: "Namoni *Satan alongwe na
Likolo, akwei na se lokola kake. [19] Bóyoka! Napesaki bino nguya
ya konyata banyoka ná ba-skorpion, pe kosilisa makasi nyonso
ya Monguna. Eloko moko té ekoki kosala bino mabe. [20] Bótika
kosepela po milimo mabe ezali kotosa bino, kasi bósepela
po Nzambe asi'akòmi bakombo na bino na mokanda ya bato
na ye."

Yezu apesi mersi na Tata
(Mat 11,25–27; 13,16–17)

21 Kaka na tango wana *Molimo Mosantu ayokisi Yezu
esengo mingi, bongo alobi: "Ee Tata, Nkolo ya Likolo na se,
napesi yo mersi po obombi makambo oyo na bato ya mayele pe
na bato bayekolá, kasi olakisi yango na bato pamba. Ya solo Tata,
olingaki ésalama bobele ndenge wana.
22 "Tata na ngai apesi makambo nyonso na maboko na ngai.
Moto moko té ayebi soki ngai nazali nani; kaka Tata moto ayebi ngai,
*Mwana na ye. Pe moto moko té ayebi soki Tata azali nani; kaka ngai
Mwana moto nayebi ye, ná baoyo nalingi kolakisa bango Tata."
23 Bongo Yezu abaluki epai ya bayekoli na ye pe alobi kaka
na bango: "Esengo mingi na bino po bozali komona makambo
oyo! [24] Pamba té nalobi na bino, baprofete mingi ná bakonzi
bazalaká na posa ya komona makambo oyo bino bozali komona,
kasi bamonaki yango té. Bazalaká na posa ya koyoka makambo
oyo bino bozali koyoka, kasi bayokaki yango té."

Lisapo: moto malamu ya Samarie

25 Molakisi-Mibeko moko ayei po na komeka Yezu, bongo
atuni ye: "Moteyi, násala nini po názwa bomoi ya seko?" [26] Yezu
azongiseli ye: "Bakòmá nini na Mibeko? Makambo nini otangaka
kuna?" [27] Moto wana azongisi: "Bólinga Nkolo, Nzambe na bino,
na motema moko, na bomoi na bino mobimba, na makasi nyonso

pe na mayele nyonso; pe lisusu: Bólinga baninga na bino ndenge
bino moko bomilingaka." 28 Bongo Yezu alobi na ye: "Ozongisi
malamu! Sala bongo pe okobika."
29 Kasi molakisi-Mibeko alingaki komilongisa, atuni Yezu:
"Moninga na ngai nani?" 30 Bongo Yezu abandi kobetela ye lisapo
oyo: "Moto moko alongwaki na Yeruzalem po na kokende na
Jeriko. Bamiyibi bakangi ye, balongoli ye bilamba, babeti ye pe
batiki ye lokola moto akufi. 31 Sima ya mwa tango nganga-Nzambe
moko ayei koleka na nzela yango; awa amoni ye, akatisi na
mopanzi mosusu ya nzela. 32 Mosali moko ya Ndako ya Nzambe asali
se ndenge moko; akómi na esika wana, amoni ye, akatisi na mopanzi
mosusu ya nzela. 33 Kasi moto moko ya Samarie ayei pe koleka na
nzela wana; tango amoni ye, ayokeli ye mawa[f]. 34 Apusani pembeni
na ye, bongo atii ye *mafuta ná vinu na bapota, pe akangi yango.
Na sima amatisi ye na punda na ye moko, amemi ye na ndako bato

Mbongo ya ebende

ya mobembo balalaka, pe kuna abandi kosalisa ye. 35 Tongo etani,
abimisi mbongo mibale ya bibende, apesi yango na kolo ya ndako,
pe alobi na ye: 'Salisa moto oyo malamu. Soki obimisi mbongo
mosusu po na kosalisa ye, ngai moko nakofuta yango, tango
nakoleka lisusu awa.' " 36 Bongo Yezu atuni molakisi-Mibeko:
"Okanisi nini? Na kati ya bato misato wana, nani amilakisi
moninga ya moto oyo bamiyibi babetaki?" 37 Molakisi-Mibeko

---

f 10.33 Bayuda bazalaki kotala bato ya Samarie lokola banguna.

azongisi: "Ezali moto oyo ayokelaki ye mawa." Bongo Yezu alobi
na ye: "Kende, yo pe sala bongo."

Yezu akei epai ya Marta ná Maria

38 Tango Yezu ná bayekoli na ye bazalaki na nzela, akoti na
mboka moko. Kuna mwasi moko, kombo na ye Marta, ayambi ye
na ndako na ye. 39 Ye azalaki na ndeko na ye ya mwasi, kombo
na ye Maria. Bongo Maria akei kofanda penepene ya makolo ya
Yezu pe azalaki kaka koyoka ye. 40 Nzokande Marta azalaki
komitungisa mingi na kolamba. Na mbala moko ayei pe alobi:
"Mokonzi, ozali komona mabe té ndenge ndeko na ngai atikeli ngai
misala nyonso? Loba na ye ásalisa ngai." 41 Nkolo Yezu azongiseli
ye: "Marta, Marta! Ozali komitungisa pe komona pasi po na
makambo mingi. 42 Kasi likambo moko kaka ezali na tina monene.
Maria aponi likambo ya malamu, pe bakobotola ye yango té."

Mateya po na kosambela
(Mat 6,9–13; 7,7–11)

11 1 Mokolo moko Yezu azalaki kosambela. Tango asilisi,
moyekoli moko alobi na ye: "Mokonzi, lakisa biso kosambela,
ndenge Yoane Mobatisi alakisaki bayekoli na ye." 2 Yezu alobi
na bango: "Tango bozali kosambela, bólobaka boye:
Tata, Kombo na yo ézwa lokumu;
bokonzi na yo éya;
3 pesaka biso mokolo na mokolo bilei oyo ekoki;
4 limbisa masumu na biso,
po biso pe tolimbisi mabe nyonso basali biso;
pe kotika Monguna ámeka biso té."
5 Yezu alobi na bango lisusu: "Tózwa ndakisa ya moto moko
oyo azali na moninga na ye, bongo na midi ya butu akei kosenga
ye: 'Moninga, defisa ngai mapa misato; 6 pamba té moninga moko
auti na mobembo ayeeli ngai, kasi nazali na eloko ya kopesa ye
té.' 7 Bongo moto oyo azali na kati ya ndako azongiseli ye: 'Tika
ngai nyee; ndako esi'ekangami, pe ngai ná bana tosi'tolali. Nakoki
kotelema té po na koya kopesa yo mapa.' 8 Nalobi na bino: ata
soki alingi kotelema té pe kopesa ye yango po azali moninga na
ye, akotelema kaka po na molende na ye, pe akopesa ye nyonso
ye azali na yango posa. 9 Bongo ngai nalobi na bino: bósenga, pe
bokozwa; bóluka, pe bokomona; bóbeta porte ya ndako, bongo
bakofungolela bino. 10 Pamba té moto nyonso oyo asengaka,
azwaka; oyo alukaka, amonaka; pe oyo abetaka porte ya ndako,
bafungolelaka ye. 11 Tata nini na kati na bino akoki kopesa nyoka
na mwana na ye, soki asengi ye mbisi? 12 To akopesa ye skorpion,
soki asengi ye liki? 13 Soki bino bato ya mabe, boyebi kopesa

biloko ya malamu na bana na bino, tembe tê Tata ya Likolo pe
akopesa *Molimo Mosantu na baoyo basengi ye."

Bafundi Yezu 'tè azali na molimo mabe
(Mat 12,22–30; Mark 3,22–27)

14 Mokolo moko Yezu azalaki kobengana molimo mabe oyo
ekómisaki moto moko baba. Tango molimo mabe ebimi, baba
wana abandi koloba. Bato bakamwe penza. 15 Kasi bato mosusu
balobi: "Ezali *Satan, mokonzi ya milimo mabe moto apesi ye
nguya ya kobengana milimo mabe." 16 Bato mosusu balingaki
komeka ye, bongo basengi ye ásalela bango likamwisi moko oyo
euti na Nzambe. 17 Kasi Yezu ayebaki makanisi na bango, alobi na
bango: "Soki bato ya mboka moko bakabwani bango na bango, mboka
na bango ekokufa, pe bandako na bango ekobukana. 18-19 Bongo
soki Satan abundisi bato na ye moko, ndenge nini bokonzi na ye
ekoumela? Pamba tê bolobi 'tè mokonzi ya milimo mabe moto
apesi ngai nguya ya kobengana milimo mabe. Kasi soki ezali
bongo, nani moto apesaka bato na bino nguya ya kobengana
yango? Bato na bino bango moko bato bazali kokweisa bino. 20 Ngai
nabenganaka milimo mabe na nguya ya Nzambe; elakisi 'tè
bokonzi na ye esi'eyeeli bino.

21 "Tango elombe azali na bibundeli pe azali kokengela ndako
na ye, biloko na ye nyonso ebombami malamu. 22 Kasi soki moto
oyo aleki ye na makasi ayei pe alongi ye, akobotola ye bibundeli
oyo azalaki kotiela motema, bongo akokabola biloko na ye
nyonso.

23 "Moto oyo alandaka ngai tê, azali koboya ngai; pe oyo
asalisaka ngai tê po na kosangisa bato, azali kopanza bango."

Tango molimo mabe ezongaka
(Mat 12,43–45)

24 "Soki molimo mabe etiki nzoto ya moto, ekendeke kote-
lengana na esobe po na koluka esika ya kopema. Soki ezwi esika
ya kopema tê, emilobaka: 'Nakozongela moto oyo natikaki; ye
azali lokola ndako na ngai.' 25 Kasi tango molimo ezongelaka
moto yango, ekutaka ye akómi lokola ndako oyo bakombi pe
babongisi malamu. 26 Bongo ekendeke kozwa milimo sambo
mosusu oyo eleki yango na mabe, pe yango nyonso eyaka nzela
moko kofanda na nzoto ya moto wana. Boye suka na ye ekómaka
mabe mingi koleka ya liboso."

Bisengo ya solo

27 Awa Yezu asilisi koloba boye, mwasi moko azalaki na kati
ya bato wana alobi: "Esengo mingi na mama oyo amemaki zemi

na yo pe amelisaki yo mabéle!" [28] Bongo Yezu azongisi: "Ee, kasi
esengo ekoleka mingi na bato oyo bayokaka maloba ya Nzambe
pe batosaka yango!"

Bayuda basengi elembo
(Mat 12,38–42)

29 Tango bato mingi bayei kotondana penepene ya Yezu, ye
abandi koloba: "Bato ya tango oyo bazali bato mabe! Bazali kosenga
elembo, kasi Nzambe akolakisa bango kaka elembo moko: oyo
ya Jonas. [30] Pamba té Jonas azalaki lokola elembo po na bato ya
*Ninive[g]; ndenge moko pe ngai *Mwana ya Moto nazali elembo
po na bato ya tango oyo. [31] Mokolo Nzambe akokata makambo
ya bato, mokonzi-mwasi ya Saba akoya kofunda bato ya tango
oyo, po ye alongwaki mosika po na koya koyoka maloba ya mayele
ya Salomon[h]. Kasi ngai oyo nazali awa naleki Salomon. [32] Mokolo
Nzambe akokata makambo ya bato, bato ya Ninive bakoya
kofunda bato ya tango oyo, po bango babongolaki mitema tango
bayokaki maloba ya Jonas. Kasi ngai oyo nazali awa naleki Jonas."

Kotala malamu
(Mat 5,15;6,22–23)

33 "Moto moko té apelisaka mwinda pe abombaka yango na
sanduku to na se ya katini; kasi batiaka yango likolo ya mesa, po
bato oyo bazali kokota na ndako bámona malamu. [34] Miso na yo
ezali lokola mwinda; yango moto emonisaka yo. Soki miso na yo
ezali malamu, okomona polele penza; kasi soki ezali mabe,
okozala na molili. [35] Yango wana, tala nanu! Tango mosusu
motema na yo ekómi molili. [36] Boye soki ozali komona polele
penza pe soki molili moko té ezali na kati na yo, ezali lokola nde
mwinda ya makasi engengisi yo."

Ba-Farizé ná balakisi-Mibeko, bato ya lokuta
(Mat 23,1–36; Mark 12,38–40)

37 Tango Yezu asilisi koloba, *Farizé moko abengi ye po ákende
kolia na ndako na ye. Yezu akoti pe afandi na mesa. [38] Farizé
wana akamwe tango amoni 'tè Yezu asukolaki maboko té liboso
ya kolia, ndenge mibeko ezalaki kotinda. [39] Bongo Nkolo Yezu
alobi na ye: "Bino ba-Farizé bosukolaka libanda ya bakopo pe
ya basani, kasi na kati ya mitema botondá na posa ya moyibi pe
ya mobulu. [40] Bozali bazoba! Nzambe moto asalá biloko oyo
emonanaka; ezali ye pe té moto asalá motema ya moto? [41] Kasi

---

g 11.30 Jon 3,5.
h 11.31 1 Bkz 10,1–10.

bópesa na bato bakelelá biloko oyo ezali na bakopo pe na basani
na bino, boye biloko nyonso bosalelaka, ekokóma peto.
42 "Mawa na bino ba-Farizé! Pamba té bolongolelaka Nzambe
eteni moko na kati ya biteni zomi ya mwa-makasa ya solo kitoko,
pe ya bandunda nyonso ya mike-mike. Kasi bobosanaka kosala
bato bolamu pe kolinga Nzambe. Wana ezali makambo bosengeli
kosala, nzokande kobosana pe té oyo ya liboso.
43 "Mawa na bino ba-Farizé! Bolingaka bakiti ya liboso na
ndako ya losambo pe bolingaka bápesa bino bambote na bazando.
44 Mawa na bino! Pamba té bozali lokola bisika bakundá bato,
kasi batiá bilembo té. Bongo bato bazali kotambola likolo na
yango, pe bayebi té 'tè bazali komikómisa mbindo."
45 Molakisi-Mibeko moko alobi na ye: "Moteyi, awa olobi
boye, ozali pe kofinga biso."
46 Yezu azongisi: "Mawa na bino pe, balakisi-Mibeko! Botiaka
mikumba ya kilo na mitú ya bato, kasi bino moko bolingaka
kosimba yango ata na mosapi té. 47 Mawa na bino! Botòngaka
basimetiere ya kitoko po na baprofete oyo bakoko na bino
babomaká. 48 Na ndenge wana bozali komonisa 'tè bondimi
makambo ya bakoko na bino, pamba té bango babomaká baprofete,
pe bino bozali kotòngela bango basimetiere. 49 Kasi Nzambe ayebi
nyonso, pe alobaká boye: 'Nakotindela bango baprofete pe
bantoma; bakoboma bamosusu na kati na bango pe bakonyokola
bamosusu.' 50 Yango wana bato ya tango oyo bakozwa etumbu po
na makila ya baprofete nyonso oyo babomaká uta na ebandeli ya
mokili, 51 kobanda Abel tii na Zakarya oyo babomaká na kati ya
mesa bazikiselaka Nzambe *mabonza ná Ndako ya bosantu[i]. Ya
solo, nalobi na bino, bato ya tango oyo bakozwa etumbu po na
makila na bango.
52 "Mawa na bino balakisi-Mibeko! Pamba té bolongolá
fungola ya ndako oyo bato bakoki kozwela mayele; bino moko
bokoti té, pe bozali kopekisa baoyo balingi kokota."
53 Tango Yezu alongwe na ndako wana, balakisi-Mibeko ná
ba-Farizé babandi kotungisa ye na kanda nyonso, pe kotunatuna
ye makambo ya ndenge na ndenge; 54 bazalaki komeka ye po
bákweisa ye soki alobi likambo moko ya mabe.

Liyebisi po na bato ya lokuta
(Mat 10,26–27)

12 1 Na tango wana, bato nkoto na nkoto bayei kosangana,
bongo bamosusu bazalaki konyata makolo ya baninga.
Yezu abandi koloba liboso ya bayekoli na ye: "Bókeba na kisi ya

---

i 11.51 Eband 4,8; 2 Bsg 24,20–22.

mapa ya *ba-Farizé (elingi koloba: bókeba na lokuta na bango).
2 Mokolo ezali, makambo nyonso ebombamá, ekomonana polele;
pe makambo ya sekelé ekoyebana. 3 Yango wana nyonso oyo
bolobaka na molili, bakoyoka yango na moi; pe nyonso oyo
bolobaka na matoi na kati ya ndako, bakosakola yango na
balabala."

Moto basengeli kobanga
(Mat 10,28–31)

4 "Baninga na ngai, nalobi na bino: bóbanga bato té! Bango
babomaka nzoto, kasi na sima bakokaka kosala eloko té. 5 Nakola-
kisa bino nani bosengeli kobanga: bóbangaka kaka Nzambe,
pamba té soki alongoli bomoi ya moto, na sima azali na bokonzi
ya kobwaka ye na lifelo. Ee, nalobi na bino, ezali ye nde moto
bosengeli kobangaka.
6 "Batekaka bandeke mitano ya mike na talo moke penza.
Ezali boye té? Kasi Nzambe abosanaka moko té na kati na yango.
7 Ata suki na bino, Nzambe asi'atangá yango nyonso. Yango wana
bóbanga té! Bino bozali na tina, koleka ebele ya bandeke mike!"

Kondima to koboya Yezu
(Mat 10,32–33;12,32;10,19–20)

8 "Nalobi na bino, moto nyonso oyo akondima ngai na miso ya
bato, ngai *Mwana ya Moto nakondima ye na miso ya ba-anjelu
ya Nzambe. 9 Kasi oyo akowangana ngai na miso ya bato, ngai Mwana
ya Moto pe nakowangana ye na miso ya ba-anjelu ya Nzambe.
10 "Moto nyonso oyo afingi ngai Mwana ya Moto, akoki kozwa
bolimbisi; kasi oyo atsioli *Molimo Mosantu akozwa bolimbisi té.
11 "Tango bakomema bino po na kosambisa bino na bandako
ya losambo, to epai ya bato minene pe batambwisi ya mboka,
bóbanga té po na makambo bokozongisa, to ndenge nini boko-
loba. 12 Pamba té na tango wana Molimo Mosantu akolakisa bino
makambo bosengeli koloba."

Lisapo ya moto ya mbongo azangi mayele

13 Moto moko na kati ya bato alobi na Yezu: "Moteyi, loba
na ndeko na ngai, ápesa ngai oyo ya ngai ndambo ya biloko tata
atikelaki biso." 14 Yezu azongiseli ye: "Moninga, nani atii ngai zuzi
po na kokata makambo na bino to kokabola biloko na bino?"
15 Bongo alobi na bango nyonso: "Bókeba pe bózala na lokoso ya
mbongo té, pamba té moto akoki kozwa bomoi ya solo té po na
biloko oyo azali na yango, ata soki azali na yango mingi." 16 Bongo
apesi bango ndakisa oyo: "Moto moko ya mbongo azalaki na
bilanga; yango ezalaki kobotela ye biloko mingi ya malamu. 17 Azalaki

komituna: 'Násala nini? Nazali na esika té po na kobomba biloko
na ngai oyo nyonso.' 18 Bongo amilobi: 'Nakosala boye: nakoboma
bandako oyo nabombelaka biloko na ngai, pe nakotònga ya
minene; boye nakotia *blé ná biloko na ngai nyonso mosusu kuna.
19 Sima, nakomiloba: Nazali na biloko mingi po na bambula ebele.
Nápema, nália, námela pe násepela.' 20 Kasi Nzambe alobi na ye:
'Yo ozangá mayele! Okokufa na butu ya lelo. Bongo biloko
nyonso oyo obombi ekotikala na nani?' " 21 Yezu asukisi boye:
"Moto oyo akongolaka biloko po na ye moko asukaka ndenge
wana; azali na bomengo té na miso ya Nzambe."

Kotia mitema na Nzambe
(Mat 6,25–34)

22 Na sima Yezu alobi na bayekoli na ye: "Yango wana nalobi
na bino: Bómitungisa té na komitunaka soki bokolia nini, boko-
mela nini, to pe soki bokolata nini. 23 Pamba té bomoi eleki bilei,
pe nzoto eleki bilamba. 24 Bótala bandeke[j]! Yango ekonaka té
pe ekongolaka bambuma na bilanga té; ezali na bandako té to
bisika ya kobombela bilei; ezali Nzambe moto aleisaka yango.
Bino boleki bandeke na tina! 25 Ata bomitungisi boni, nani na
kati na bino akoki kobakisa mokolo moko na bomoi na ye? 26 Soki
bokoki kutu té kosala likambo oyo ya moke, po na nini bozali
komitungisa na makambo mosusu? 27 Bótala ba-flere, ndenge
ekolaka na esobe: yango esalaka té pe etòngaka bilamba té; kasi
nalobi na bino: ata Salomon, moto ya bomengo penza, alataki
malamu té lokola ba-flere wana. 28 Bókanisa: matiti oyo ezali lelo
na esobe, lobi bakoki kotumba yango na móto. Bongo soki
Nzambe alatisaka yango boye, akoki kolatisa pe bino té? Ya solo,
bondimi na bino ezali moke. 29 Boye bino pe bóminyokolaka té
po na kokanisa tango nyonso soki bokolia nini pe bokomela nini.
30 Kaka baoyo bayebi Nzambe té bato bamitungisaka po na koluka
biloko wana nyonso. Kasi bino, Tata na bino ayebi 'tè bozali na
posa na yango. 31 Bólukaka kaka kokóma bato ya mboka na ye,
bongo ye akopesa bino yango. 32 Bino bato bozali lokola mwa-liboke
ya bameme na ngai, bótika kobanga. Pamba té Tata na bino aponi
bino po bókóma bato ya mboka na ye."

Kobomba bomengo na Likolo
(Mat 6,19–21)

33 "Bóteka biloko na bino pe bópesa mbongo na bato
bakelelá. Bókamata basaki ya mbongo oyo ekufaka té, bóbombisa

---

j 12.24 Yezu alobaki po na "ba-corbeau". Bamosusu babengaka yango yanganga, bamosusu lingolongolo.

bomengo na Likolo, po kuna bamiyibi bakoki koyiba té, pe bapese
ekoki kolia yango té. 34 Pamba té esika biloko na bino ezali,
mitema na bino pe ezali kuna."

Basali oyo bakengelaka

35 "Bózalaka na ekenge tango nyonso, pe bóbatelaka bamwinda
na bino ékufa té. 36 Bósalaka lokola basali bazali kozela mokonzi
na bango, oyo akendeki na feti ya libala; bazali na ekenge po
báfungolela ye ndako noki, tango akozonga pe akobeta porte.
37 Esengo mingi na basali oyo mokonzi na bango akoya kokuta
bazali kokengela. Nalobi na bino ya solo: akofandisa bango na
mesa, akosalisela bango feti, pe ye moko akoya kotiela bango
bilei. 38 Soki azongi na midi ya butu to na sima, pe akuti bango
bazali kokengela kaka, bakosepela mingi penza. 39 Bókanisa nanu.
Soki kolo ya ndako ayebi tango nini moyibi akoya, akosala nyonso
po bábuka ndako na ye té. 40 Bino pe bózalaka na ekenge tango
nyonso, pamba té ngai *Mwana ya Moto nakoya na ngonga oyo
bino boyebi té!"

Mosali ya malamu pe mosali ya mabe
(Mat 24,45–51)

41 Bongo Piere atuni: "Mokonzi, olobi boye po na biso kaka
to po na bato nyonso?" 42 Nkolo Yezu azongisi: "Bózalaka lokola
mosali ya malamu pe ya mayele, oyo mokonzi atii kapita ya basali
na ye, po ápesaka bango bilei na tango ekoki. 43 Esengo mingi na
mosali wana soki mokonzi azongi pe akuti ye azali kosala mosala.
44 Nalobi na bino, ya solo: mokonzi wana akotia biloko na ye
nyonso na maboko na ye. 45 Nzokande soki mosali yango amilobi:
'Mokonzi na ngai azali koya noki té', bongo soki abandi kobeta
basali mosusu ya mibali ná ya basi; soki azali kolia, komela pe
kolangwa, 46 mokonzi na ye akozonga na mokolo mosali wana
azali kozela ye té pe na ngonga ayebi té. Akopesa ye etumbu ya
liwa; akotia ye na molongo ya bato batosaka Nzambe té.
47 "Mosali oyo ayebi makambo mokonzi na ye alingaka; kasi
amipesaka té po na kosala yango, bakobeta ye fimbu mingi. 48 Kasi
mosali oyo ayebi té makambo mokonzi na ye alingaka pe asali
makambo oyo ekoki kobetisa ye fimbu, bakobeta ye fimbu mingi té.
Moto oyo azwi mingi, bakosenga ye pe mingi. Moto oyo bapesi
makambo minene-minene, bakosenga ye pe makambo minene
koleka."

Boboto té, kasi bitumba
(Mat 10,34–36)

49 "Nayaki awa na mokili po nátia móto na kati ya bato; nazali

na posa námona yango ezali kopela. 50 Nasengeli koyoka pasi
mingi; yango ekozala lokola batisimo bakopesa ngai, pe nazali
motema likolo tii tango ekosalama. 51 Bokanisi 'tè nayeeli bato
boboto? Té! Nalobi na bino: nayei po na kokabola bato. 52 Banda
lelo libota moko ya bato mitano ekokabwana, epai mosusu bato
misato, epai mosusu bato mibale. 53 Batata bakoyinana ná bana
na bango ya mibali. Bamama bakoyinana ná bana na bango ya
basi. Babokilo ya basi bakoyinana ná basi ya bana na bango."

Kolimbola bilembo
(Mat 16,2–3)

54 Yezu alobaki lisusu na bato: "Soki bomoni lipata ebimi na
epai moi elalaka, kaka na tango wana bolobi: 'Mbula ekonoka',
pe yango esalamaka. 55 Pe soki bomoni mopepe ezali kouta na
epai ya se, bolobi: 'Lelo moi ekozala makasi penza', pe yango
esalamaka. 56 Bato ya lokuta! Boyebi kolimbola makambo bomo-
naka na Likolo pe na se. Bongo po na nini bokokaka té kolimbola
makambo ezali koleka na tango oyo?"

Koyokana ná banguna
(Mat 5,25–26)

57 "Po na nini bino moko bokokaka koyeba té makambo oyo
bosengeli kosala? 58 Soki moto afundi yo pe bozali kokende ná
ye na tribinal, sala makasi po bóyokana tango bozali nanu na nzela.
Soki té moto yango akomema yo liboso ya zuzi, bongo zuzi akopesa
yo na maboko ya basoda po bábwaka yo na boloko. 59 Nalobi na
yo, okobima na boloko té tii tango okofuta nyongo nyonso."

Kobongola motema to kokufa

13 1 Mokolo moko bato mosusu bayei kolobela Yezu makambo
ya bato ya Galilé oyo Pilate abomisaki, tango bazalaki
koboma banyama po na kopesa *mabonza na Nzambe. 2 Yezu
azongiseli bango: "Lokola babomaki bango ndenge wana, bokanisi
'tè masumu na bango eleki oyo ya bato mosusu ya Galilé? 3 Té! Kasi
nalobi na bino: soki bobongoli mitema té, bino nyonso bokokufa
kaka lokola bango. 4 Bongo bato zomi na mwambe ya Yeruzalem
oyo bakufaki tango ndako ya Siloé ebukanaki, bokanisi 'tè mabe
na bango eleki ya bato mosusu nyonso ya Yeruzalem? 5 Té! Kasi
nalobi na bino: soki bobongoli mitema té, bino nyonso bokokufa
kaka ndenge moko."

Lisapo ya nzete ya figi oyo ebotaka mbuma té

6 Yezu apesi ndakisa, alobi: "Moto moko akonaki nzete ya
*figi na elanga na ye. Mokolo moko ayei koluka ba-figi, kasi

Mbuma ya nzete ya figi

azwaki yango té. 7 Bongo alobi na mosali ya elanga: 'Tala, mbula
misato mobimba nazali koya koluka ba-figi na nzete oyo, kasi
nazwaka yango té. Kata yango. Ezali kobebisa mabelé kaka
pamba.' 8 Kasi mosali ya elanga azongiseli ye: 'Mbuta-muntu, tika
yango nanu mbula oyo. Nakotimola mabelé pembeni na yango,
pe nakotia matiti ya kopola. 9 Boye, tango mosusu ekoki kobota
ba-figi na mbula ekoya; soki bongo té okokata yango.' "

Yezu abikisi mwasi moko na Mokolo ya Kopema

10 Mokolo moko ya Kopema Yezu azalaki koteya na ndako
ya losambo. 11 Mwasi moko azalaki wana, azalaki na molimo mabe
epesá ye maladi ya nkunki; yango esi'esali bambula zomi na
mwambe. Mokongo na ye engunzamá pe abandaki kokoka
kotelema malamu té. 12 Awa Yezu amoni ye, abengi ye pe alobi:
"Mama, obiki, maladi na yo esili." 13 Asimbi ye, na mbala moko
nkunki esili, atelemi malamu pe abandi kopesa Nzambe mersi.
14 Kasi mokonzi ya ndako ya losambo asiliki po Yezu abikisaki
moto na Mokolo ya Kopema, bongo alobi na bato: "Tozali na
mikolo motoba ya mosala. Bóyaka na mikolo wana po básalisaka
maladi na bino, kasi bóyaka na Mokolo ya Kopema té." 15 Nkolo
Yezu azongiseli ye boye: "Bino bozali bato ya lokuta! Na Mokolo
ya Kopema, moko moko na bino afungolaka ngombe na ye to punda
na ye po ákende komelisa yango mai. Ezali boye té? 16 Bótala
mama oyo, moto ya libota ya Abraham. Banda *Satan akangá ye
esi'esali bambula zomi na mwambe. Bongo nasengelaki té
kofungola ye minyololo oyo na Mokolo ya Kopema?" 17 Awa alobi

boye, banguna na ye bayoki soni penza; kasi bato nyonso
basepelaki po na misala ya lokumu oyo ye asalaki.

Lisapo ya mbuma ya mutarde pe ya kisi ya mapa
(Mat 13,31–33; Mark 4,30–32)

18 Yezu alobi: "Ndenge nini Nzambe akotia bokonzi na ye?
Nakoki komeka yango na nini? 19 Ekokani ná mbuma babengaka
mutarde, oyo moto moko akoni na elanga na ye. Ebimi pe ekómi
nzete, bongo bandeke eyei kosala ba-zala na bitape na yango."
20 Yezu alobi lisusu: "Nakoki komeka bokonzi ya Nzambe na
nini? 21 Ekokani na kisi ya mapa: Mama moko asangisi yango na
sani monene ya farine, bongo farine nyonso eyei kovimba."

Porte ya moke
(Mat 7,13–14, 21–23)

22 Yezu azalaki kaka kolanda nzela na ye po na kokende na
Yeruzalem; abandaki kokota na ba-vile pe na bamboka ya mike
po na koteya bato. 23 Moto moko atuni ye: "Mokonzi, bato oyo
bakobika bazali mingi té?" Yezu azongiseli ye: 24 "Bósala makasi
po na kokota na porte ya moke. Nalobi na bino, bato mingi
bakomeka po bákotela wana, kasi bakokoka té.
25 "Mokolo ezali, kolo ya ndako akotelema pe akokanga
ndako na fungola, bongo bino bokozala na libanda pe bokobanda
kobeta porte pe koloba: 'Mokonzi, fungolela biso ndako.' Kasi
ye akozongisela bino: 'Nayebi epai bino bouti té!' 26 Bongo bino
bokoloba na ye: 'Toliaki pe tomelaki esika moko ná yo! Oteyaki
na balabala na biso!' 27 Kasi ye akozongisela bino lisusu: 'Nayebi
epai bino bouti té! Bólongwa pembeni na ngai, bino nyonso bato
bozalaki kosala mabe!' 28 Kuna bokobanda kolela pe kolia mino,
tango bokomona Abraham, Izaak ná Jakob pe baprofete nyonso
bafandi na mboka ya Nzambe; nzokande bino, bakobwaka bino
na libanda. 29 Bato mingi bakouta na epai moi ebimaka pe na
epai elalaka, na epai ya likolo pe na epai ya se, bongo bakoya
kozwa esika na feti oyo Nzambe akosalisa na mboka na ye. 30 Ya
solo, bato mosusu oyo bazali sik'oyo bato ya suka, bakokóma bato
ya liboso; pe bato mosusu oyo bazali sik'oyo bato ya liboso,
bakokóma bato ya suka."

Yezu aleli po na Yeruzalem
(Mat 23,37–39)

31 Kaka na tango wana ba-Farizé mosusu bayei penepene ya
Yezu, balobi na ye: "Ebongi malamu ólongwa awa pe ókende
epai mosusu, pamba té Erode alingi kobomisa yo." 32 Yezu
azongiseli bango: "Bókende koloba na mboloko wana 'tè nazali

kobengana milimo mabe pe kobikisa bato ya maladi. Nakosala
bongo tii tango nakosilisa mosala na ngai. 33 Kasi ebongi nálanda
mobembo na ngai. Pamba té esengeli báboma profete kaka na
Yeruzalem.
34 "A bino bato ya Yeruzalem! Tango Nzambe atindelaka
bino baprofete, boboyaka bango pe bobomaka bango na mabanga.
Nzokande ngai, mbala na mbala namekaki kosangisa bino pembeni
na ngai, ndenge soso esangisaka bana na yango na se ya mapapu,
kasi bino boboyaki! 35 Yango wana Nzambe alingi kosundola
mboka na bino. Nalobi na bino, bokomona ngai lisusu té tii tango
bokoloba: 'Nkolo ábenisa moto oyo ayei na kombo na ye!' "

Yezu abikisi moto na Mokolo ya Kopema

14 1 Mokolo moko ya Kopema Yezu akei na ndako ya
mokonzi moko ya ba-Farizé po na kolia. Ba-Farizé
bazalaki kotala ye na mayele. 2 Moto moko ayei kotelema liboso
na ye, azalaki na maladi evimbisaka nzoto. 3 Yezu atuni boye na
balakisi-Mibeko pe na ba-Farizé: "Mibeko na biso epesaka nzela
ya kobikisa moto na Mokolo ya Kopema to té?" 4 Kasi bango
bafandi nyee. Bongo Yezu asimbi moto wana, abikisi ye pe atiki
ye ákende. 5 Na sima alobi na bango: "Soki mwana to ngombe ya
moko na bino akwei na libulu ya mai, ye akosala nini? Akokende
kobimisa ye noki té, ata ezali Mokolo ya Kopema?" 6 Kasi
bakokaki kopesa ye eyano té na motuna wana.

Kozala lofundu té

7 Yezu amoni 'tè bato oyo Farizé wana abengisaki bakómi
kopona bisika ya lokumu, akamati yango lokola ndakisa pe apesi
bango toli boye: 8 "Soki moto abengisi yo na feti ya libala, kokende
kofanda na esika ya liboso té. Pamba té tango mosusu babengisi
pe moto moko oyo aleki yo na lokumu. 9 Soki bongo, kolo ya feti
akoya koloba na yo: 'Tikela ye esika wana.' Boye okoyoka soni
pe okokende kofanda na esika ya suka. 10 Kasi yo, soki babengisi
yo na feti, kende kofanda na esika ya suka. Bongo tango kolo ya
feti akoya, akoloba na yo: 'Moninga na ngai, yaka kofanda awa
na esika ya liboso.' Boye okozwa lokumu na miso ya bato oyo
bafandi ná yo na mesa. 11 Ezali bobele ndenge wana po na moto
nyonso oyo amikumisaka: Nzambe akitisaka ye; pe oyo nyonso
amikitisaka, Nzambe akumisaka ye."
12 Na sima Yezu alobi na moto oyo abengisaki ye: "Soki osalisi
feti, kobengisa baninga na yo té, ézala bandeko na yo, to bato ya
libota na yo, to pe bato ya mbongo oyo bafandaka penepene na
yo. Pamba té soki osali bongo, mokolo mosusu bango pe bako-
bengisa yo, pe bakozongisela yo bolamu oyo osalaki bango. 13 Kasi

soki olingi kosalisa feti, bengisa bato bakelelá, ná bato bakufá
makolo to maboko, pe bato bakufá miso. 14 Bongo okozala na
esengo, po bango bazali na eloko ya kozongisela yo té. Kaka
Nzambe moto akozongisela yo yango, tango akosekwisa bato ya
malamu."

Lisapo ya feti monene
(Mat 22,1–10)

15 Moto moko na kati ya bato oyo bafandaki na mesa, awa
ayoki boye alobi na Yezu: "Esengo mingi na moto oyo akozwa
esika na feti oyo Nzambe akosalisa na mboka na ye." 16 Yezu
alobi na ye: "Moto moko alingaki kosalisa feti moko ya monene,
pe abengisi bato ebele. 17 Awa tango ya kolia eyei kokoka, atindi
mosali na ye ákende koloba na bato oyo ye abengisaki: 'Bóya!
Nasi'nabongisi biloko nyonso.' 18 Kasi bango nyonso babandi
kosenga bolimbisi ndenge moko. Moto ya liboso alobi na ye:
'Nauti kosomba elanga moko pe nasengeli kokende kotala yango.
Limbisa ngai.' 19 Mosusu alobi: 'Nauti kosomba bangombe zomi,
pe nakei komeka yango soki ezali makasi. Limbisa ngai.' 20 Pe
mosusu alobi: 'Nauti kobala kaka mikol'oyo, yango wana nakoki
koya té.' 21 Mosali azongi epai ya mokonzi na ye pe ayebisi ye
makambo nyonso; bongo ye asiliki pe alobi na mosali na ye:
'Kende noki na ba-wenze pe na ba-balabala, pe memela ngai bato
bakelelá, bato bakufá makolo to maboko, bato bakufá miso, pe
bato ya tengu-tengu.' 22 Na sima ya mwa tango moke, mosali ayei
pe alobi: 'Mokonzi, nasali ndenge otindaki ngai, kasi bisika ezali
nanu.' 23 Bongo mokonzi alobi na mosali na ye: 'Kende na banzela
oyo ezali na esobe, pe kotisa bato na makasi, po ndako na ngai
étonda. 24 Nalobi na bino: na kati ya bato oyo nabengisaki liboso,
ata moko té akozwa esika na feti na ngai.' "

Po na kokóma moyekoli ya Yezu
(Mat 10,37–38)

25 Bato mingi bazalaki kolanda Yezu. Ye abaluki pe alobi na
bango: 26 "Moto oyo alingi koya epai na ngai akoki kozala
moyekoli na ngai té, soki azali kolinga liboso tata na ye, mama
na ye, mwasi na ye, bana na ye, to pe bandeko na ye, ézala ata
bomoi na ye moko. 27 Moto oyo aboyi komema kuruze na ye pe
kolanda ngai, akoki kozala moyekoli na ngai té.

28 "Pamba té na kati na bino, moto oyo alingi kotònga ndako
moko ya molai, asalaka nini? Liboso afandaka nanu, pe akanisaka
talo ya ndako, po áyeba soki akokoka kosilisa yango. 29 Soki asali
boye té, atako sima ya kotònga fondasion, tango mosusu akokoka
kosilisa ndako té; pe bato nyonso oyo bakomona bongo bakobanda

koseka ye. 30 Bakoloba: 'Moto oyo abandaki kotònga ndako, kasi
akoki kosilisa yango té!' 31 Ndenge moko pe, mokonzi ya mboka
oyo azali na basoda 10.000, soki alingi kobunda na mokonzi
mosusu oyo azali na basoda 20.000, asalaka nini? Liboso afandaka
nanu, pe amitunaka soki akokoka kolonga. 32 Soki amoni 'tè
akokoka té, atindaka bantoma epai ya mokonzi wana tango azali
nanu mosika, po báyokana." 33 Yezu abakisi: "Bobele ndenge
wana pe, moto moko té na kati na bino akoki kokóma moyekoli
na ngai, soki atiki bomengo na ye nyonso té."

Mungwa oyo ezangá tina
(Mat 5,13; Mark 9,50)

34 "Mungwa ezali eloko ya malamu; kasi soki mungwa
ebungisi elengi, ndenge nini bakoki kozongisa elengi na yango?
35 Ezali lisusu na tina té. Bakoki kutu kotia yango té na matiti ya
kopola oyo bato basalelaka bilanga, kasi babwakaka yango na
libanda. Moto azali na matoi, áyoka!"

Meme oyo ebungaki, emonani
(Mat 18,12–14)

15 1 Mokolo moko bafutisi-mpaku ná bato ya masumu bayaki
bango nyonso epai ya Yezu po na koyoka ye. 2 Ba-Farizé
ná balakisi-Mibeko basilikaki pe balobi: "Moto oyo azali koyamba
bato ya masumu, pe azali kolia ná bango esika moko!" 3 Bongo
Yezu apesi bango ndakisa oyo: 4 "Soki moto moko na kati na bino
azali na bameme 100, pe soki abungisi meme moko, akosala nini?
Akotika bameme na ye 99 na esobe, pe akokende koluka meme
oyo ebungi, tii akozwa yango. 5 Soki amoni yango akoyoka esengo
mingi, akotia meme yango na mapeka, 6 pe akozonga na mboka
na ye. Na sima akobenga baninga ná bato oyo bafandaka na ye
penepene, bongo akoloba na bango: 'Bóya tósepela, po namoni
meme na ngai oyo ebungaki.' 7 Nalobi na bino, na mboka ya
Nzambe pe ekozala ndenge moko: soki moto moko kaka abongoli
motema, bakoyoka esengo mingi, koleka esengo oyo bazali
koyoka po na bato ya malamu 99 oyo bazali na posa ya kobongola
mitema té."

Mbongo oyo ebungaki, emonani

8 "Pe lisusu, soki mwasi moko azali na mbongo zomi ya
bibende ya arjan[k], pe abungisi moko, akosala nini? Akopelisa
mwinda, akokomba ndako pe akoluka yango malamu tii akomona
yango. 9 Tango akozwa yango, akobenga baninga ná basi oyo

---

k 15.8 Ebende moko ezalaki lifuta ya mosali po na mokolo moko.

bafandaka na ye penepene, bongo akoloba na bango: 'Bóya
tósepela, po namoni mbongo na ngai oyo ebungaki.' [10]Nalobi na
bino: ndenge moko pe ba-anjelu ya Nzambe bakosepela mingi
po na moto ya masumu moko abongoli motema."

Mwana oyo abungaki, amonani

11 Yezu alobi lisusu: "Moto moko azalaki na bana mibale ya
mibali. [12]Mwana ya leki alobi na tata na ye: 'Tata, kabola
bomengo na yo, pesa ngai oyo ya ngai ndambo.' Bongo tata wana
akaboli bomengo na ye na bana na ye mibale. [13]Mwana ya leki,
awa azwi oyo ya ye ndambo, ateki yango, pe sima ya mwa mikolo
akei na mboka moko ya mosika. Kuna asali mobulu, pe abebisi
mbongo na ye nyonso. [14]Tango atikalaki maboko pamba, nzala
mingi ekoti na mboka wana, pe abandi kokelela. [15]Akei koluka
mosala epai ya moto moko ya mboka yango, pe ye atindi ye na
esobe po na kokengela bangulu. [16]Azalaki na posa kutu ya kolia
bambuma oyo bangulu ezalaki kolia, kasi moto moko té apesi ye
yango. [17]Bongo abandi kokanisa pe amilobi: 'Basali nyonso ya
tata na ngai bazali kolia ndenge balingi, kasi ngai awa nazali
kokufa na nzala. [18]Nakozonga epai ya tata na ngai pe nakoloba
na ye: Tata, nasalaki mabe na miso ya Nzambe pe na miso na yo.
[19]Kozwa ngai lisusu lokola mwana na yo té, kasi kamata ngai
lokola moto na yo ya mosala.' [20]Bongo asimbi nzela pe azongi
epai ya tata na ye.
"Tango azalaki nanu mosika, tata na ye amoni ye pe ayoki
mawa mingi penza, bongo akei mbangu koyamba ye. [21]Mwana
alobi na ye: 'Tata, nasalaki mabe na miso ya Nzambe pe na miso
na yo. Kozwa ngai lisusu lokola mwana na yo té.' [22]Kasi tata na
ye alobi na basali na ye boye: 'Bómema noki bilamba oyo eleki
kitoko, bólatisa ye yango. Bótia ye pete na mosapi pe bólatisa ye
sapatu. [23]Bómema mwana-ngombe ya mafuta, bóboma yango;
tólia pe tósala feti. [24]Pamba té mwana na ngai oyo akufaki, kasi
azongi lisusu na bomoi; abungaki pe tala, amonani lisusu.' Bongo
babandi feti moko ya kafukafu.
25 "Na tango wana mwana ya kulutu azalaki na bilanga azongi
pe akómi penepene ya ndako, ayoki makelele ya bato bazali
kobeta miziki pe kobina. [26]Abengi mosali moko pe atuni ye:
'Likambo nini na ndako?' [27]Mosali wana azongiseli ye: 'Leki na
yo azongi, bongo tata na yo abomisi mwana-ngombe ya mafuta,
po amoni ye lisusu na nzoto makasi.' [28]Kasi ye, awa ayoki boye,
asiliki pe aboyi kokota na ndako, bongo tata na ye abimi po na
kobondela ye. [29]Kasi azongiseli tata na ye boye: 'Tata, ngai
nasaleli yo bambula ebele. Ata mokolo moko té naboyá kotosa
maloba na yo. Kasi mokolo moko té opesá ngai ata mwana-taba

pamba, po nália pe násepela ná baninga na ngai. [30]Nzokande
mwana na yo wana abebisi bomengo na yo nyonso na basi ya
ndumba. Pe lokola ye azongi, obomeli ye mwana-ngombe ya
mafuta.' [31]Tata alobi na ye: 'Mwana na ngai, yo ozalaka tango
nyonso ná ngai. Biloko na ngai nyonso ezali pe ya yo. [32]Bongo
tosengeli kosala feti pe kosepela, po leki na yo akufaki, kasi
azongi lisusu na bomoi; abungaki, pe tala, amonani lisusu.' "

Kapita ya mayele

16 [1]Yezu abeteli bayekoli na ye lisapo mosusu, alobi: "Moto
moko ya mbongo azalaki na kapita; bongo bato bayei
koyebisa ye 'tè: 'Kapita na yo azali kobebisa biloko na yo.' [2]Abengi
ye pe alobi: 'Makambo nini nayoki po na yo? Lakisa ngai ndenge
ozalaki kosala mosala na yo; pamba té okoki lisusu kozala kapita
té.' [3]Kapita amilobi: 'Mokonzi na ngai alongoli ngai na mosala,
násala nini? Kosala bilanga? nakoka té. Pe kosengasenga? ezali
soni mingi. [4]A! Nayebi eloko nakosala. Nakosepelisa bato po
bábanda koyamba ngai na bandako na bango, tango nakolongwa
na mosala.' [5]Bongo abengi bato nyonso oyo bazalaki na banyongo
ya mokonzi na ye. Atuni na moto ya liboso boye: 'Ozali na nyongo
ya boni epai ya mokonzi na ngai?' [6]Moto wana azongisi: 'Batonó
kama ya mafuta.' Kapita alobi na ye: 'Kamata mokanda ya
nyongo, fanda noki pe kòma: batonó tuku mitano.' [7]Atuni na
mosusu: 'Yo ozali na nyongo ya boni?' Ye azongisi: 'Basaki kama
mitano ya *blé.' Kapita alobi na ye: 'Kamata mokanda ya nyongo
pe kòma: basaki kama minei.' "

8 Nkolo Yezu akumisi kapita wana ya mabe po na mayele na
ye, alobi: "Bato oyo balukaka bomengo ya mokili basalaka
makambo na bango na mayele; baleki kutu baoyo balukaka
kotambola na moi. [9]Nalobi na bino: mbongo ekosaka bato mingi.
Kasi bino bósalelaka yango po na kozwa baninga; boye tango
makambo ya mbongo ekosila, bango bakoyamba bino na mboka
ya seko. [10]Moto oyo bakoki kotiela ye motema na makambo ya
mike, bakoki pe kotiela ye motema na makambo ya minene. Moto
oyo bakoki kotiela ye motema té na makambo ya mike, bakoki
pe kotiela ye motema té na makambo ya minene. [11]Bongo soki
bakoki kotiela bino motema té na mbongo oyo ekosaka bato, nani
akopesa bino bomengo ya solo? [12]Soki bakoki kotiela bino
motema té na biloko ya bato mosusu, ndenge nini Nzambe akoki
kopesa bino bomengo oyo abombeli bino?

13 "Mosali moko té akoki kosalela bakonzi mibale. Soki azali
koyina moko, akolinga mosusu; soki azali kotosa moko, akoboya
mosusu. Bokoki kosalela Nzambe té soki bozali baumbu ya
mbongo."

Mibeko ya mboka ya Nzambe
(Mat 11,12–13;5,31–32; Mark 10,11–12)

14 *Ba-Farizé oyo bayokaki maloba wana bazalaki kolinga
mbongo mingi; bongo babandi koseka Yezu. [15] Yezu alobi na
bango: "Bino bomilongisaka na miso ya bato 'tè bozali bato
malamu, kasi Nzambe ayebi mitema na bino. Boyeba 'tè makambo
oyo bato bamonaka minene, Nzambe amonaka yango pamba.
16 "Nzambe apesaká bato na ye Mibeko ya Moize pe batoli
ya baprofete. Kasi kobanda eleko Yoane Mobatisi ayaki, bazali
kosakola Sango Malamu 'tè Nzambe alingi kotia bokonzi na ye;
pe moto nyonso azali kosala makasi po ákóma moto ya mboka
ya Nzambe. [17] Ata soki Likolo na se ekoki kolimwa, kasi bakoki
kolongola eloko moko té na Mibeko, ézala ata mwa-letre moke.
18 "Moto nyonso oyo atiki mwasi na ye pe abali mosusu, azali
kosala kindumba. Pe moto abali mwasi oyo mobali mosusu atiki,
azali kosala kindumba."

Moto ya mbongo pe Lazare

19 "Na mboka moko ezalaki na moto moko ya mbongo; ye
azalaki kolata bilamba ya kitoko pe ya talo; mikolo nyonso azalaki
kolia malamu lokola nde azali na feti. [20] Pe moto moko ya
kokelela azalaki kolala na porte ya ndako na ye, kombo na ye
Lazare; nzoto na ye etondá na bapota. [21] Azalaki kaka kozela
mwa-ndambo ya biloko oyo moto ya mbongo atikaka. Ata kutu
bambwa ya maboma ezalaki koya kolembola bapota na ye.
22 "Moto ya kokelela akufi, pe ba-anjelu bamemi ye na Likolo
na esika ya lokumu, penepene ya Abraham. Moto ya mbongo
ayei kokufa, bakundi ye; [23] bongo azalaki komona pasi mingi na
lifelo. Atali na likolo, amoni Abraham mosika, ná Lazare afandi
penepene na ye. [24] Abeleli ye: 'Tata Abraham, yokela ngai mawa.
Tinda Lazare átia songe ya mosapi na ye na mai, pe átangisela
ngai yango na lolemo, pamba té nazali komona pasi mingi na
móto oyo.' [25] Abraham azongisi: 'Mwana na ngai, kanisa 'tè
ozwaká bomengo mingi tango ozalaki na bomoi, kasi Lazare
azalaká komona kaka pasi. Sik'oyo mawa na ye esili, pe yo okómi
komona pasi. [26] Omoni kutu, libulu moko ya monene ezali na kati
na biso ná bino. Yango wana, bato oyo balingi kolongwa awa po
báya epai na bino bakoka té; pe moto moko tê akoki kolongwa
kuna po áya epai na biso.' [27] Moto ya mbongo alobi: 'Tata, soki
bongo, nabondeli yo, tinda Lazare epai ya fami na ngai, [28] pamba
té natiká bandeko mitano; ákende kokebisa bango po bango báya
té na esika oyo ya pasi.' [29] Kasi Abraham azongisi: 'Bayebi Mibeko
ya Moize ná batoli ya baprofete; bátosa yango.' [30] Moto ya

mbongo alobi: 'Té, tata Abraham. Wana ekoki té. Kasi soki moto
moko oyo akufá akei epai na bango, bakobongola mitema.' [31] Kasi
Abraham azongiseli ye: 'Soki balingi koyokela Moize té ná
baprofete, bakondima pe té ata soki moto akufá asekwi.' "

Lisumu ezali likambo monene
(Mat 18,6–7,21–22; Mark 9,42)

17 [1] Yezu alobi na bayekoli na ye: "Makambo oyo ekweisaka
bato na masumu ekoki kozanga té; kasi mawa mingi na
moto oyo akweisaka baninga! [2] Ebongi malamu bákanga ye
libanga ya monene na kingo pe bábwaka ye na ebale, esika 'tè
ákweisa moto moko oyo ayebi makambo mingi té. [3] Bókeba!
"Soki ndeko na yo asali yo mabe, lakisa ye mabe ye asali. Soki
andimi kobongola motema, limbisa ye. [4] Soki asali yo mabe mbala
sambo na mokolo moko pe soki azongi po na koloba na yo:
'Yokela ngai mawa', limbisa ye."

Bondimi

5 Bantoma balobi na Nkolo Yezu: "Moteyi, kolisa bondimi na
biso." [6] Nkolo azongisi: "Bókanisa mbuma oyo babengaka mutarde.
Soki bondimi na bino ezalaki na nguya lokola ya mbuma wana
ya moke, mbele bokokaki koloba na nzete oyo: 'Longwa awa pe
kende kopikama na ebale!' pe yango elingaki kotosa bino."

Makambo mosali asengeli kosala

7 "Bókanisa nanu. Soki moto moko na kati na bino azali na
mosali oyo asalaka na bilanga to akengelaka bameme, ndenge nini
bazalaka ye ná mosali na ye? Tango mosali azongaka na ndako,
mokonzi moko té alobaka na ye: 'Yaka noki, fanda pe lia.' [8] Kasi
alobaka na ye: 'Nalingi kolia. Lambela ngai, lata bilamba ya mosala
pe bongisela ngai mesa. Bongo na sima yo pe okoki kolia.' [9] Mokonzi
apesaka mosali na ye mersi po atosi maloba na ye? Eloko té. [10] Ezali
ndenge moko pe po na bino: soki bosali nyonso oyo Nzambe
atindi, bóloba: 'Tozali kaka basali; tosali bobele mosala na biso.' "

Yezu abikisi bato zomi ya maladi ya maba

11 Lokola Yezu azalaki kokende na Yeruzalem, aleki na kati
ya mboka Samarie ná Galilé. [12] Tango alingaki kokota na mboka
moko, bato zomi oyo bazalaki na maladi ya maba bayei po
bákutana ná ye. Batelemi mwa-mosika, [13] pe babandi kobelela:
"Moteyi, Yezu, yokela biso mawa!" [14] Yezu amoni bango pe alobi:
"Bókende komilakisa epai ya banganga-Nzambe po bátala nzoto
na bino." Tango bazalaki kokende babiki. [15] Moko na kati na
bango, awa amoni 'tè abiki, abandi kokumisa Nzambe makasi, pe

ayei kozonga epai ya Yezu. [16] Afukameli Yezu pe apesi ye mersi.
Nzokande moto wana azalaki moto ya Samarie. [17] Bongo Yezu
alobi: "Bango nyonso zomi té bato babiki? Wapi bato libwa
mosusu? [18] Bobele mopaya oyo nde moto azongi po na kopesa
Nzambe mersi?" [19] Na sima Yezu alobi na ye: "Telema, kende.
Bondimi na yo ebikisi yo."

Ndenge Bokonzi ya Nzambe ekoya
(Mat 24,23–28,37–41)

20 *Ba-Farizé mosusu batuni Yezu tango nini Nzambe akotia
bokonzi na ye. Ye azongiseli bango boye: "Elembo moko té ekozala,
oyo ekolakisa 'tè Nzambe alingi kotia bokonzi na ye. [21] Bakokoka
pe koloba té 'tè: 'Tala, yang'oyo!' to 'Yango kuna!' Pamba té,
bokonzi ya Nzambe esi'ekómi na kati na bino."

22 Sima alobi na bayekoli: "Mikolo ezali koya, bokozala na
posa ya komona ngai *Mwana ya Moto, ata mokolo moko pamba,
tango nakozonga; kasi bokomona ngai té. [23] Na mikolo wana
bakobanda koloba na bino: 'Ye oyo!' to 'Ye kuna!' Kasi bókende
té pe bólanda bango té. [24] Pamba té ndenge kake eutaka na Likolo
pe engengisaka bipai nyonso, ngai *Mwana ya Moto nakoya
ndenge wana. [25] Kasi liboso nasengeli komona pasi mingi; bato
ya tango oyo bakoboya ngai.

26 "Tango mokolo na ngai ekokoka, makambo oyo elekaká
na mikolo ya Noé ekosalama lisusu[l]. [27] Bato bazalaki kolia pe komela,
bazalaki kobalana, tii mokolo Noé akotaki na masuwa, bongo mai
eyaki kodindisa mokili pe ebomaki bango nyonso. [28] Ekozala
lokola na tango ya Lot[m]: bato bazalaki kolia pe komela; bazalaki
kosomba pe koteka; bazalaki kokona pe kotònga bandako. [29] Kasi
mokolo Lot alongwaki na Sodome, Nzambe akweisaki móto ná
*fofolo, bongo bato nyonso bakufaki. [30] Ekozala pe ndenge moko,
mokolo ngai *Mwana ya Moto nakomilakisa. [31] Na mokolo wana
moto oyo akozala na libanda, ákota na ndako té po na kokamata
biloko na ye. Ndenge moko pe, moto oyo akozala na bilanga
ázonga na ndako na ye té. [32] Bókanisa mwasi ya Lot! [33] Moto oyo
akoluka kobikisa bomoi na ye, akobungisa yango, kasi oyo
akobungisa bomoi na ye, akobikisa yango.

34 "Nalobi na bino: soki bato mibale bakolala mbeto moko
na butu wana, bakokamata moko pe bakotika mosusu. [35] Soki basi
mibale bakozala konika *blé esika moko, bakokamata moko pe
bakotika mosusu. [[36] Soki mibali mibale bakozala na elanga,
bakokamata moko pe bakotika mosusu.]"

---

l 17.26 Eband 6,9–7,24.
m 17.28 Eband 18,20–19,25.

37 Bayekoli batuni ye: “Mokonzi, makambo wana ekoleka
wapi?” Ye azongisi: “Epai ebembe ekozala, bandeke oyo eliaka
bibembe ekosangana kuna.”

Lisapo ya mwasi pe zuzi

18 1 Mokolo moko Yezu abeteli bango lisapo po na kolakisa
bango ’tè basengeli kobondela Nzambe tango nyonso, pe
kolemba ata moke té; alobi: 2 “Na mboka moko ezalaki na zuzi
moko, abandaki kobanga Nzambe té, azalaki pe kotosa bato té.
3 Mwasi moko pe azalaki kuna akufelá mobali. Mikolo nyonso ye
azalaki koya epai ya zuzi pe kosenga ye: ‘Longisa ngai, pamba té
basali ngai mabe.’ 4 Banda kala zuzi wana azalaki kaka kolinga
té; kasi na sima amilobi: ‘Ata nabangaka Nzambe té pe natosaka
bato té, 5 kasi nakolongisa mwasi oyo po azali kotungisa ngai. Soki
boye té, akobanda kaka koya kotiela ngai makelele.’ ” 6 Nkolo Yezu
abakisi: “Bóyoka ndenge zuzi oyo ya mabe alobi. 7 Bongo Nzambe
akotika kolongisa bato oyo ye aponi, soki bazali kobondela ye
butu moi? Akozelisa bango? 8 Nalobi na bino, akolongisa bango
noki. Kasi tango ngai *Mwana ya Moto nakoya, bokanisi nakokuta
bato ya bondimi?”

Lisapo ya Farizé ná mofutisi-mpaku

9 Mokolo moko Yezu apesi toli na bato oyo bakanisaka ’tè
bazali bato malamu na miso ya Nzambe, pe bamonelaka bato
mosusu; abeteli bango lisapo oyo: 10 “Bato mibale bakendeki na
Ndako ya Nzambe po na kosambela. Moko azalaki *Farizé,
mosusu mofutisi-mpaku. 11 Farizé akei kotelema na miso ya bato
nyonso, pe asambeli boye na motema: ‘E Nzambe, napesi yo mersi
po nazali lokola bato mosusu té. Bango bazali bamiyibi, bato ya
mobulu pe ya kindumba. Nazali pe lokola mofutisi-mpaku oyo
kuna té. 12 Na poso moko namilalisaka *nzala mikolo mibale; pe
na biloko nyonso nazwaka nalongolelaka yo eteni moko na kati
ya biteni zomi.’ 13 Mofutisi-mpaku atikalaki na sima ya bato
nyonso, pe amekaki kutu kotala na likolo té, kasi azalaki kobeta
tolo po na mawa, alobi: ‘E Nzambe, yokela ngai mawa, nazali
moto ya masumu.’ ” 14 Yezu abakisi boye: “Nalobi na bino,
mofutisi-mpaku, tango azongaki na ndako na ye, asi’akómaki
moto malamu na miso ya Nzambe; kasi Farizé té. Pamba té moto
nyonso oyo amikumisaka, Nzambe akitisaka ye; pe oyo nyonso
amikitisaka, Nzambe akumisaka ye.”

Yezu ayambi bana mike
(Mat 19,13–15; Mark 10,13–16)

15 Bato bayeeli Yezu bana mike po ásimba bango. Tango

bayekoli bamoni bongo babandi kopekisa bango. [16] Kasi Yezu
abengi bana pe alobi: "Bótika bana mike báya epai na ngai.
Bópekisa bango té, pamba té mboka ya Nzambe ezali po na baoyo
bakokani ná bango. [17] Nalobi na bino, ya solo: moto oyo akoyamba
bokonzi ya Nzambe lokola mwana moke té, akokota na mboka
na ye ata moke té."

Moto ya bomengo
(Mat 19,16–30; Mark 10,17–31)

18 Mokonzi moko ya Bayuda atuni Yezu: "Moteyi malamu,
nasengeli kosala nini po názwa bomoi ya seko?" [19] Yezu alobi na
ye: "Po na nini obengi ngai moto malamu? Moto moko ya malamu
azali té, kaka Nzambe ye moko. [20] Oyebi Mibeko: Kosala kindumba
té; koboma moto té, koyiba té; kokosela moto makambo té; tosaka
tata ná mama." [21] Moto wana azongisi: "Mokonzi, natosaka Mibeko
wana banda bomwana na ngai." [22] Awa Yezu ayoki boye alobi:
"Ozangi kaka likambo moko; kende kotekisa biloko na yo nyonso,
pe kabola mbongo wana na bato bakelelá. Wana nde okozala na
bomengo na Likolo. Sima yaka kolanda ngai." [23] Kasi tango moto
wana ayoki makambo yango akómi mawa-mawa, po azalaki na
mbongo mingi. [24] Awa Yezu amoni boye alobi: "Bato ya bomengo
bakozala na pasi mingi po na kokota na mboka ya Nzambe.
[25] Pamba té nyama monene oyo babengaka shamó, ekoki kokota
na lidusu ya tonga ata moke té! Kasi ezali lisusu pasi mingi koleka
po moto ya bomengo ákota na mboka ya Nzambe." [26] Bato oyo
bazalaki koyoka yango batuni: "Bongo nani akoki kobika?" [27] Yezu
azongisi: "Makambo oyo bato bakoki kosala té, Nzambe akoki
kosala yango." [28] Bongo Piere alobi: "Moteyi, biso totikaki biloko
na biso nyonso pe toyei kolanda yo." [29] Yezu alobi na bango:
"Nalobi na bino, ya solo: moto nyonso oyo atiki ndako na ye,
mwasi, bandeko, baboti to bana na ye po ámipesa na makambo
ya mboka ya Nzambe, [30] akozwa biloko mingi koleka na mikol'oyo,
pe akozwa bomoi ya seko na mikolo ekoya."

Yezu ayebisi ndenge akokufa pe akosekwa (III)
(Mat 20,17–19; Mark 10,32–34)

31 Yezu akamati bayekoli na ye zomi na mibale pe alobi na
bango: "Bóyoka! Tozali kokende na Yeruzalem. Kuna makambo
nyonso baprofete bakòmaká po na ngai *Mwana ya Moto,
ekosalama. [32] Bakokaba ngai na maboko ya bato bayebi Nzambe té.
Bakoseka ngai; bakofinga ngai pe bakobwakela ngai soi. [33] Bakobeta
ngai bafimbu pe bakoboma ngai. Nzokande nakosekwa na mikolo
misato." [34] Kasi bayekoli bayebaki tina ya maloba ya Yezu té;
mitú na bango efungwamaki nanu té.

Yezu abikisi moto akufá miso
(Mat 20,29–34; Mark 10,46–52)

35 Tango Yezu akómi penepene ya Jeriko, moto moko akufá
miso afandaki pembeni ya nzela pe azalaki kosenga bato mbongo.
36 Awa ayoki bato mingi bazali koleka, atuni: "Likambo nini oyo?"
37 Bayebisi ye: "Yezu ya Nazaret azali koleka." 38 Bongo abeleli:
"Yezu, Mwana ya David, yokela ngai mawa!" 39 Bato oyo bazalaki
kotambola liboso bakómi kogangela ye áfanda nyee. Kasi ye
alekisi penza koganga makasi: "Mwana ya David! Yokela ngai
mawa!" 40 Bongo Yezu atelemi pe atindi bámemela ye moto
yango. Tango akómi pembeni, Yezu atuni ye: 41 "Olingi násala
nini po na yo?" Ye azongisi: "Mokonzi, nalingi námona lisusu."
42 Bongo Yezu alobi na ye: "Mona. Bondimi na yo ebikisi yo." 43 Na
mbala moko moto wana abandi komona, apesi Nzambe mersi pe
alandi Yezu. Awa bato bamoni bongo, babandi pe kokumisa
Nzambe.

Yezu ná Zashé

19 1-2 Yezu akoti na Jeriko. Moto moko azalaki kuna, kombo
na ye Zashé. Ye azalaki mokonzi ya bafutisi-mpaku pe moto
ya mbongo mingi. Tango Yezu azalaki kokatisa mboka, 3 Zashé
aluki nzela ya komona ye; kasi lokola azalaki mokuse, akokaki té
po bato bazalaki mingi. 4 Bongo akei mbangu liboso, pe amati na
nzete moko po ámona ye, pamba té alingaki kolekela kuna. 5 Tango
Yezu akómi na esika wana, atali na likolo pe alobi na ye: "Zashé,
kita noki, pamba té lelo nasengeli kolala na ndako na yo." 6 Zashé
akiti noki pe ayambi ye na esengo. 7 Bato nyonso oyo bazalaki
komona makambo wana bakómi kotónga Yezu, balobi: "Moto
oyo akei kolala na ndako ya moto mabe." 8 Kasi Zashé alobi na
Nkolo Yezu: "Mokonzi, tala, nakokabola biloko na ngai na
kati-kati; nakopesa ndambo mosusu na bato bakelelá. Pe soki
nayibaki moto na mayele, nakozongisela ye mbala minei." 9 Yezu
azongiseli ye: "Lelo obiki, ná bato na yo; pamba té yo pe ozali
moto ya libota ya Abraham. 10 Ya solo, ngai *Mwana ya Moto
nayei koluka pe kobikisa bato oyo babungá."

Lisapo ya mbongo
(Mat 25,14–30)

11 Yezu alobi lisusu lisapo moko na bato oyo bayokaki maloba
wana. Pamba té lokola azalaki penepene ya Yeruzalem, bato
mingi babandaki kokanisa 'tè Nzambe akotia bokonzi na ye kaka
na tango wana. 12 Bongo Yezu alobi: "Moto moko ya lokumu
alingaki kokende na vile moko mosika, po bátia ye mokonzi ya

mboka na ye[n]. [13] Liboso ya kokende, abengi basali na ye zomi, pe
apesi bango mbongo na ye; moto na moto azwi ebende moko ya
or. Alobi na bango: 'Bósala mombongo na mbongo oyo tii tango
nakozonga.' [14] Kasi bato ya mboka na ye bazalaki koyina ye, bongo
batindi bantoma na sima na ye po bákende koloba 'tè: 'Biso
tolingi té moto oyo ázala mokonzi na biso.'
15 "Awa batii ye mokonzi azongi na mboka na ye, bongo
abengi basali oyo ye apesaki mbongo, po áyeba benefisi ya moto
na moto. [16] Moto ya liboso ayei pe alobi: 'Mokonzi, mbongo
opesaki ngai eboti benefisi ya bibende zomi ya or.' [17] Mokonzi
alobi na ye: 'Longonia, mosali malamu. Osali penza mosala po
na makambo ya mike, bongo natii yo motambwisi ya ba-vile zomi.'
[18] Mosali ya mibale ayei pe alobi: 'Mokonzi, mbongo opesaki ngai
eboti benefisi ya bibende mitano ya or.' [19] Mokonzi azongiseli ye:
'Yo, natii yo motambwisi ya ba-vile mitano.' [20] Mosali mosusu ayei
pe alobi: 'Mokonzi, mbongo na yo ya or yang'oyo. Nabombaki
yango na kitambala. [21] Nazalaki kobanga, po ozali moto moko ya
matata. Ozwaka biloko oyo omoneli pasi té; obukaka bambuma
ata oyo okoni té.' [22] Bongo mokonzi azongiseli ye: 'Mosali mabe!
nakokitisa yo bobele po na maloba outi koloba. Oyebaki 'tè nazali
moto ya matata. Nazwaka biloko oyo namoneli pasi té; pe
nabukaka bambuma ata oyo nakoni té. [23] E bongo po na nini
otiaki mbongo na ngai na banque té? Awa nazongi, nalingaki
kokende kokamata yango ná benefisi.' [24] Na sima alobi na bato
bazalaki pembeni na ye: 'Bóbotola ye ebende ya or wana, pe bópesa
yango na moto oyo azali na bibende zomi.' [25] Balobi na ye:
'Mokonzi, ye azali na yango ebele!' [26] Ye azongisi: 'Nalobi na
bino, moto nyonso oyo azali na biloko mingi, bakobakisela ye
mosusu; kasi oyo azali na biloko mingi té, bakobotola ye kutu ata
mwa ndambo oyo azali na yango. [27] Bongo banguna na ngai oyo
balingaki té 'tè názala mokonzi na bango, bómema bango awa, pe
bóboma bango na miso na ngai.' "

Yezu akoti na Yeruzalem
(Mat 21,1–11; Mark 11,1–11; Yo 12,12–19)

28 Awa Yezu asilisi koloba bongo, aleki liboso na bango po
na kokende na Yeruzalem. [29] Tango akómi na mboka Betfajé pe
Betanie penepene ya ngomba oyo babengaka Ngomba ya *ba-
Olive, atindi bayekoli mibale, alobi na bango: [30] "Bókende na
mboka wana etalani ná biso; tango bokokóma kuna, bokomona

---

n 19.12 Na tango wana bakonzi ya bamboka nyonso bazalaki kokende epai ya mokonzi monene ya Rome, po ye ápesa bango bakonzi.

mwana-punda bakangá na singa; nanu bamatá yango té.
Bófungola yango pe bómema yango awa. 31 Soki moto atuni bino
po na nini bozali kofungola yango, bóloba na ye: 'Mokonzi azali
na posa na yango.' " 32 Bayekoli wana bakei pe bamoni makambo
nyonso ndenge Yezu alobelaki bango. 33 Tango bazalaki kofungola
mwana-punda, bakolo na yango batumi bango: "Po na nini bozali
kofungola mwana-punda oyo?" 34 Bazongisi: "Mokonzi azali na posa
na yango." 35 Na sima bamemi mwana-punda epai ya Yezu,
batandi yango bilamba na bango, pe bafandisi Yezu. 36 Tango
azalaki kokende, bato babandaki kotanda bilamba na bango
na nzela. 37 Awa akómi penepene ya nzela oyo ekitá na Ngomba
ya ba-Olive, bayekoli ebele babandi kosepela pe kokumisa
Nzambe na mingongo makasi, po na makamwisi nyonso oyo
bamonaki. 38 Bazalaki koloba: "Nkolo ábenisa Mokonzi oyo ayei
na kombo na ye[o]! Boboto ézala na Likolo, pe lokumu ézala na
Nzambe!"

39 *Ba-Farizé mosusu pe bazalaki na kati ya bato, bongo
balobi na Yezu: "Moteyi, loba na bayekoli na yo báfanda nyee!"
40 Yezu azongisi: "Nalobi na bino: ata soki bango bafandi nyee,
mabanga ekoganga!"

Yezu aleli po na Yeruzalem

41 Awa Yezu akómi penepene ya mboka Yeruzalem, tango
amoni yango, aleli po na yango, 42 alobi: "E Yeruzalem, natondi
na mawa, po makambo oyo ekoki komemela yo boboto lelo, oyebi
yango té. Ya solo, okoki koyeba yango té! 43 Mikolo ezali koya,
banguna na yo bakotimola terasé pe bakotònga lopango monene
po na kozinga yo pe kobundisa yo. 44 Bakopanza yo nyonso, pe
bakosilisa bato na yo. Na kati na yo bakotika libanga moko té na
esika na yango; pamba té lelo Nzambe ayei kosalisa yo, kasi yo
ondimi té."

Yezu akoti na Ndako ya Nzambe
(Mat 21,12–17; Mark 11,15–19; Yo 2,13–22)

45 Yezu akoti na Ndako ya Nzambe pe abandi kobengana
bato oyo bazalaki kotekisa biloko kuna. 46 Alobi na bango:
"Ekòmamá boye: 'Ndako na ngai ezali ndako ya losambo'; kasi
bino bokómisi yango esika bamiyibi bakutanaka."

47 Yezu azalaki koteya mikolo nyonso na Ndako ya Nzambe.
Bakonzi ya banganga-Nzambe ná balakisi-Mibeko pe bato minene
ya Bayuda baluki nzela ya koboma ye, 48 kasi bazwi yango té,
pamba té bato bazalaki kaka kokangana na ye po na koyoka.

---

o 19.38 Bzb 118,26.

Nani apesi Yezu bokonzi?
(Mat 21,23–27; Mark 11,27–33)

20 1 Mokolo moko, Yezu azalaki koteya bato pe kosakola Sango
Malamu na kati ya Ndako ya Nzambe. Bakonzi ya banganga-
Nzambe, balakisi-Mibeko ná bambuta-muntu ya ekolo bayei epai
na ye, 2 batuni ye: "Lobela biso, epai wapi ozwi bokonzi ya kosala
boye? Nani apesi yo bokonzi yango?" 3 Yezu azongiseli bango:
"Ngai pe nakotuna bino motuna moko. Bólobela ngai: 4 Batisimo
oyo Yoane azalaki kopesa, eutaki epai ya Nzambe, to epai ya
bato?" 5 Kasi babandi kotiana tembe bango na bango pe balobi:
"Soki tozongisi 'epai ya Nzambe', ye akotuna: 'Po na nini
bondimelaki Yoane té?' 6 Soki pe tolobi 'epai ya bato', Bayuda
nyonso bakoboma biso na mabanga, pamba té bango nyonso
bandimaka 'tè Yoane azalaki profete." 7 Bongo bazongisi: "Biso
toyebi té." 8 Pe Yezu alobi na bango: "Ngai pe nakoyebisa bino
té soki nazali kosala makambo oyo na bokonzi ya nani."

Lisapo ya bafuteli mabe ya elanga
(Mat 21,33–46; Mark 12,1–12)

9 Na sima Yezu abeteli bato lisapo oyo, alobi: "Moto moko
akonaki elanga na ye ya vinu, atii bato ya kofutela, bongo ye akei na
mobembo pe aumeli mingi kuna. 10 Na tango ya kolongola mbuma
ya vinu, atindi mosali na ye epai ya bafuteli ya elanga, po ákende
kozwa ndambo ya mbuma oyo ya ye. Kasi bafuteli ya elanga babeti
mosali wana, pe bazongisi ye maboko pamba. 11 Kolo ya elanga
atindi mosali mosusu, kasi bafuteli babeti ye kaka ndenge moko,
bafingi ye pe bazongisi ye maboko pamba. 12 Atindi lisusu mosali
ya misato. Ye pe bazokisi ye pe babwaki ye na libanda. 13 Bongo
kolo ya elanga amilobi: 'Násala nini? Nakotinda mwana na ngai
ya bolingo; tango mosusu bakotosa ye.' 14 Kasi tango bafuteli ya
elanga bamoni ye, balobi bango na bango: 'Tala moto akokóma
kolo ya elanga soki tata na ye akufi. Tóboma ye, po elanga ya
vinu ékóma ya biso.' 15 Bongo babwaki ye na libanda pe babomi ye."
Sima Yezu abakisi alobi: "Kolo ya elanga akosala nini? 16 Akoya,
akoboma bafuteli wana pe akopesa elanga na maboko ya bato mosusu."
Tango bato bayoki maloba yango, balobi: "Makambo oyo ekoki
kosalama té!" 17 Kasi Yezu atali bango nyee pe azongiseli bango:
"Bókamisa nanu makambo oyo ekòmamá na Mikanda: 'Libanga
ba-mason babwakaki ekómi fondasion oyo esimbi lopango mobimba
ya Yeruzalem[p].' 18 Moto nyonso oyo akokweya na likolo ya libanga
wana akopasuka; pe soki libanga wana ekweeli moto ekonika ye."

---

p 20.17 Tala Bzb 118,22 pe Ezaya 28,16.

Mpaku ya mokonzi ya Rome
(Mat 22,15–22; Mark 12,13–17)

19 Balakisi-Mibeko ná bakonzi ya banganga-Nzambe bayebaki
'tè Yezu azalaki kokanisa bango, tango abetaki lisapo ya bafuteli
mabe ya elanga. Yango wana bakómi koluka nzela ya kokanga
ye kaka na tango wana, kasi bazalaki kobanga bato. 20 Yango
wana babandi kolanda ye na mayele, pe batindi bato mosusu oyo
bamilakisi lokola bato malamu, po bámeka kokweisa ye na
maloba na ye moko, bongo bápesa ye na maboko ya Pilate,
motambwisi ya region ya Yuda. 21 Bango batuni Yezu: "Moteyi,
toyebi 'tè makambo olobaka pe oteyaka ezali ya solo. Otalaka
bilongi ya bato té, kasi olakisaka solo nzela ya Nzambe. 22 Lobela biso:
Mibeko na biso epesaka nzela ya kofuta mpaku na mokonzi ya Rome
to té?" 23 Kasi Yezu ayebaki mayele na bango ya mabe pe alobi:
24 "Bólakisa ngai ebende moko ya mbongo. Foto oyo ná kombo
oyo bakòmá awa ezali ya nani?" Bango bazongiseli ye: "Ya mokonzi
ya Rome." 25 Bongo Yezu alobi na bango: "Bópesa mokonzi ya Rome
oyo ezali ya ye, pe bópesa na Nzambe oyo ya ye." 26 Bakokaki
kokanga ye té po na maloba oyo autaki koloba na miso ya
bato; nzokande eyano na ye ekamwisi kutu bango, pe bafandi
nyee.

Motuna po na kosekwa
(Mat 22,23–33; Mark 12,18–27)

27 *Ba-Sadusé mosusu bayei epai ya Yezu. Ezali ba-Sadusé
bato balobaka 'tè bato bakufá bakoki kosekwa té. Batuni ye boye:
28 "Moteyi, Moize apesaká biso Mobeko oyo: Soki moto akufi,
atiki mwasi kasi aboti na ye bana té, ndeko ya moto akufi asengeli
kobala mwasi oyo ye atiki, po ábotela ye bana'. 29 Na mboka moko
ezalaki na bandeko sambo, bango nyonso mama moko, tata moko.
Kulutu abali mwasi pe akufi, abotaki na ye té. 30 Leki oyo alandi
ye abali mwasi wana pe akufi; 31 na sima leki na bango mosusu
abali ye pe akufi. Ezalaki ndenge moko po na bango nyonso
sambo, bakufaki kasi babotaki té. 32 Na sima mwasi yango pe
ayei kokufa. 33 Bongo mokolo bato bakufá bakosekwa, mwasi
wana akozala ya nani? Pamba té bango nyonso sambo babalaki
ye."

34 Yezu azongiseli bango: "Bato ya mokili oyo babalanaka, 35 kasi
baoyo Nzambe akoyamba na mokili ya sika, akosekwisa bango;
bongo bakobanda kobalana té. 36 Bakoki kokufa lisusu té, pamba
té bakokani ná ba-anjelu; bazali *bana ya Nzambe po basekwi.

---

r 20.28 Zong 25,5–6.

37 Moize alakisaki polele 'tè bato bakufá bakosekwa. Pamba té
na lisolo ya nzete oyo ezalaki kopela, ekòmamá 'tè Nkolo azali
'Nzambe ya Abraham, ya Izaak pe ya Jakob[s].' 38 Nzambe azali
Nzambe ya bato bakufá té, kasi ya bato oyo bazali na bomoi; na
mboka na ye bato nyonso bazali na bomoi." 39 Bongo balakisi-
Mibeko mosusu balobi na ye: "Moteyi, olobi malamu"; 40 boye
babangaki kotuna ye mituna mosusu.

Mesia azali mokonzi ya David
(Mat 22,41–46; Mark 12,35–37)

41 Yezu alobi na bango: "Ndenge nini bakoki koloba 'tè *Mesia
azali mwana ya David, oyo akozwa bobele ebonga na ye? 42 Pamba
té ye moko David akòmaká na mokanda ya banzembo: 'Mokonzi
na ngai, Nkolo alobi na yo: fanda pembeni na ngai na esika ya
lokumu; 43 nakotia banguna na yo na se ya makolo na yo[t].' 44 David
azalaká kobenga Mesia 'Mokonzi na ngai'; bongo ndenge nini ye
akoki kozala mwana ya David, oyo akozwa bobele ebonga na ye?"

Balakisi-Mibeko, bato ya lokuta
(Mat 23,1–36; Mark 12,38–40)

45 Awa bato nyonso bazalaki koyoka ye, Yezu alobi na
bayekoli na ye: 46 "Bókebaka na balakisi-Mibeko. Bango balingaka
kotambola na banzambala ya lokumu. Balingaka 'tè bato bápesaka
bango bambote na bazando. Baponaka bisika ya liboso na
bandako ya losambo, pe bakiti ya lokumu na bafeti. 47 Babotolaka
biloko ya basi oyo bakufelá mibali, nzokande bakosanaka kosambela
mingi. Bango bakozwa etumbu oyo eleki monene!"

Likabo ya mwasi moko akelelá
(Mark 12,41–44)

21 1 Yezu atali epai na epai; amoni bato ya mbongo bazali
kobwaka mosolo na esika batiaka makabo, 2 amoni pe mwasi
moko akelelá pe akufelá mobali, atii bibende mibale ya mike oyo
akokaki kosombela mwa-lipa. 3 Bongo Yezu alobi: "Nalobi na bino,
ya solo: Likabo ya mwasi oyo akelelá eleki ya bato nyonso. 4 Pamba
té bato mosusu bapesi mbongo oyo bazalaki na yango posa té;
kasi ye, na kokelela na ye, apesi oyo akokaki kobikela na yango."

Yezu ayebisi 'tè Ndako ya Nzambe ekokufa
(Mat 24,1–2; Mark 13,1–2)

5 Bato mosusu bazalaki kosolola po na Ndako ya Nzambe, pe

---

s 20.37 Bim 3,6.
t 20.43 Bzb 110,1.

na ndenge babongisá yango na mabanga ya kitoko, pe na biloko
oyo bato bapesaki na Nzambe. Bongo Yezu alobi: 6 "Mokolo ezali,
nyonso oyo bozali komona, bakopanza yango. Ata libanga moko
té ekotikala na esika na yango."

Pasi pe minyokoli ekoya
(Mat 24,3–14; Mark 13,3–13)

7 Bongo bango batuni ye: "Moteyi, tango nini yango ekosalama?
Elembo nini ekolakisa 'tè makambo wana elingi koya?"
8 Yezu azongisi: "Bókeba! Moto moko té ákosa bino! Pamba
té bato ebele bakoya na kombo na ngai bakoloba: 'Ezali ngai
moto bozalaki kozela', pe 'Tango ekoki.' Kasi bólanda bango
té. 9 Tango bokoyoka 'tè na bamboka mosusu bitumba ebimi
pe bakómi kotombokela bakonzi, bóyoka somo té. Makambo
wana esengeli koya liboso, kasi suka ekoya noki té." 10 Na sima
Yezu alobi lisusu: "Bitumba ekobima na kati ya bikolo pe na
kati ya bamboka. 11 Bipai nyonso mabelé ekoningana makasi,
nzala ekongala, pe bato ebele bakozwa maladi ya mabe.
Makambo ya somo ekosalama, pe bilembo minene ekomonana
na Likolo.
12 "Kasi liboso ya makambo nyonso wana, bakobanda kokanga
bino, konyokola bino, kosambisa bino na bandako ya losambo pe
kotia bino na boloko. Bakobanda komema bino liboso ya bakonzi
pe ya batambwisi, po bondimi bokonzi na ngai. 13 Na ndenge wana
bokozwa nzela ya kosakola sango na ngai. 14 Bózala kaka mitema
pio. Bómitungisa té soki bokosamba ndenge nini. 15 Pamba té ngai
moko nakopesa bino mayele ya koloba, na ndenge 'tè mofundi moko
té ákoka kotia tembe to kokweisa bino. 16 Ata batata ná bamama
na bino, ba-fami na bino ná baninga na bino bakoteka bino;
bakoboma kutu bamosusu na kati na bino. 17 Bato nyonso
bakoyina bino po bondimeli ngai. 18 Kasi ata suki moko té ya
mitú na bino ekobunga. 19 Bótia kaka molende, bongo bokozwa
bomoi."

Yeruzalem ekokufa
(Mat 24,15–21; Mark 13,14–19)

20 "Tango bokomona 'tè basoda bazingi Yeruzalem mobimba,
bóyeba 'tè etikali moke vile ékufa. 21 Bongo bato bakozala na
region ya Yuda basengeli kokima epai ya bangomba; baoyo
bakozala na kati ya Yeruzalem bálongwa, pe bato bakozala na
bilanga, bákota na vile té. 22 Mikolo wana ekozala mikolo ya
etumbu ya Nzambe, po makambo nyonso oyo ekòmamá na

Mikanda ésalama. [23]Mawa na basi oyo bakozala na bazemi, ná
baoyo bakobanda komelisa bana mabéle na tango wana, pamba
té pasi ekozala mingi na mboka mobimba, pe Nzambe akolakisa
kanda na ye na bato ya ekolo oyo. [24]Banguna bakoboma bango
na mbeli, bakomema bango na boumbu na bamboka nyonso, pe
bato oyo bayebi Nzambe té bakonyata Yeruzalem tii tango na
bango ekokoka."

Koya ya Mwana ya Moto
(Mat 24,29–31; Mark 13,24–27)

25 "Bilembo ekomonana na sanza, na moi pe na minzoto. Awa
na mokili bato nyonso bakolenga; makelele ya ebale monene pe
ya mbonge ekobangisa bango. [26]Bakokufa po na somo tango
bakokanisa makambo oyo esengeli kokweela mokili mobimba,
pamba té moi, sanza pe minzoto ekoningana. [27]Bongo bato
bakomona ngai *Mwana ya Moto nazali koya na likolo ya
lipata, na nguya pe na lokumu nyonso[u]. [28]Tango makambo
wana ekobanda kosalama, bózala molende, po tango na bino
ya kobika ekómi penepene."

Ndakisa ya nzete ya figi
(Mat 24,32–35; Mark 13,28–31)

29 Na sima Yezu apesi bango ndakisa oyo, alobi: "Bótala nzete
ya *figi pe banzete nyonso: [30]Tango bomonaka makasa na yango
ebandi kobima, boyebaka 'tè eleko ya kobuka mbuma ekómi
penepene. [31]Bobele ndenge wana, tango bokomona makambo oyo,
bóyeba 'tè Nzambe alingi kotia bokonzi na ye. [32]Nalobi na bino, ya
solo: bato ya tango oyo bakomona makambo nyonso wana na
miso. [33]Likolo na se ekoleka, kasi maloba na ngai ekoleka ata moke
té."

Kozala tango nyonso ekenge

34 "Bókeba! Mitema na bino ébeba té na makambo ya pamba,
na kolangwalangwa, to pe na bapasi ya mokili oyo; soki té *mokolo
wana ekoyeela bino na mbalakaka. [35]Pamba té yango ekokweela
bato nyonso ya mokili mobimba lokola motambo. [36]Bókengela tango
nyonso pe bósambelaka po bózala na makasi ya kobika na nyonso
oyo ekoya, pe bókoka kotelema liboso na ngai, Mwana ya Moto."
37 Na moi, Yezu azalaki koteya na Ndako ya Nzambe, kasi
na pokwa azalaki kokende kolala na likolo ya Ngomba ya
*ba-Olive. [38]Bongo na tongo-tongo bato bazalaki koya epai na
ye na Ndako ya Nzambe po na koyoka ye.

---

u 21.27 Dan 7,13.

Bakonzi bayokani bábomisa Yezu
(Mat 26,1–5; Mark 14,1–2; Yo 11,45–53)

22 [1] Feti ya *mapa evimbá té ekómaki penepene; babengaka
yango pe *Pake[v]. [2] Bakonzi ya banganga-Nzambe ná
balakisi-Mibeko bakómi koluka nzela ya koboma Yezu, kasi
bazalaki kobanga bato.

Yudas alingi koteka Yezu
(Mat 26,14–16; Mark 14,10–11)

3 Bongo *Satan akoti na motema ya Yudas oyo babengaka
Iskariot. Ye azalaki moko ya bayekoli zomi na mibale. [4] Akei
koyokana ná bakonzi ya banganga-Nzambe pe bakonzi ya
bakengeli ya Ndako ya Nzambe, po na ndenge ye akoki kotekela
bango Yezu. [5] Basepelaki mingi pe bayokani 'tè bakopesa ye
mbongo. [6] Yudas andimi pe abandi koluka nzela ya kotekela
bango Yezu na ndenge 'tè bato báyeba té.

Yezu alei bilei ya Pake ná bayekoli na ye
(Mat 26,17–25; Mark 14,12–21; Yo 13,21–30)

7 Mokolo ya *mapa evimbá té ekómi, yango ezalaki mokolo
basengeli koboma bana-meme po na *Pake. [8] Bongo Yezu atindi
Piere ná Yoane pe alobi: "Bókende kobongisela biso bilei ya
Pake po tólia yango." [9] Bango batuni ye: "Olingi tókende
kolamba yango epai wapi?" [10] Ye alobi na bango: "Bóyoka,
tango bokokota na vile, bokokutana ná moto moko amemi
elokú ya mai; bólanda ye tii na ndako oyo ye akokota, [11] pe
bóloba na kolo ya ndako: 'Moteyi atuni yo: wapi esika ngai
nakoki kolia bilei ya Pake ná bayekoli na ngai?' [12] Bongo ye
akolakisa bino esika moko ya monene na ndako kuna na etaje,
basi'babongisá yango. Bólamba bilei ya Pake kuna." [13] Bongo
bakei, bakuti makambo nyonso ndenge Yezu alobaki na bango,
pe babongisi bilei ya Pake.

Nzoto ná Makila ya Yezu
(Mat 26,26–30; Mark 14,22–26; 1 Kor 11,23–25)

14 Awa tango ya kolia ekoki, Yezu afandi na mesa ná bantoma
na ye. [15] Alobi na bango: "Banda kala nazalaki na posa penza ya kolia
Pake oyo esika moko ná bino, liboso 'tè nákufa. [16] Pamba té nalobi
na bino: nakolia lisusu yango ata mbala moko té, tii tango Nzambe
akokokisa tina na yango, na mboka na ye." [17] Bongo akamati kopo
ya vinu, apesi Nzambe mersi pe alobi: "Bókamata vinu oyo pe

---

v 22.1 Tala ndimbola, lk 692.

bókabola yango na kati na bino. 18 Ya solo, nalobi na bino: banda
lelo nakomela lisusu vinu té tii tango Nzambe akotia bokonzi na
ye." 19 Na sima akamati mapa, asambeli losambo ya kopesa
Nzambe mersi, akatikati yango, pe akaboleli bayekoli na ye, alobi:
"Oyo ezali nzoto na ngai, [napesi yango po na bino. Bósalaka
boye po na kokanisa ngai." 20 Ndenge moko pe tango basilisi
kolia, apesi bango kopo ya vinu, alobi: "Kopo oyo ezali makila
na ngai; bakotangisa yango po na bino. Yango nde moto ezali
kotia *Boyokani ya sika na kati ya Nzambe ná bato[w].] 21 "Kasi
nayebi 'tè moto oyo alingi koteka ngai afandi awa na mesa ná
ngai. 22 Ya solo, ngai *Mwana ya Moto nakokufa ndenge
Nzambe akaná; kasi mawa na moto oyo akoteka ngai." 23 Bongo
babandi kotunana po na koyeba soki nani na kati na bango
alingi koteka ye.

Nani aleki bato nyonso

24 Bayekoli babandi kotiana tembe po na koyeba nani aleki
baninga na kati na bango. 25 Yezu alobi: "Bakonzi ya bikolo
balakisaka bokonzi na bango, pe baoyo batambwisaka bamboka
balingaka 'tè bato bábenga bango 'Bato malamu'. 26 Kasi bino,
bósala bongo té. Na kati na bino, oyo aleki baninga ázala lokola
leki na bino; pe oyo azali mokonzi na bino, ázala lokola mosali.
27 Ná moto oyo afandi na mesa, ná oyo azali kosalela ye, nani
aleki? Moto aleki ezali oyo afandi na mesa. Ezali boye té?
Kasi ngai nazali na kati na bino lokola moto oyo azali kosalela
bino.
28 "Bino nde bato bokangamaki na ngai, na bapasi nyonso
nazalaki komona. 29 Ndenge Tata apesá ngai bokonzi, ngai pe
napesi bino yango. 30 Bongo bokobanda kolia pe komela esika moko
ná ngai na mboka na ngai. Bokozala kutu kofanda na bakiti ya
bokonzi, po na kokata makambo ya bikolo zomi na mibale ya
Israel."

Yezu ayebisi 'tè Piere akowangana ye
(Mat 26,31–35; Mark 14,27–31; Yo 13,36–38)

31 "Simon, Simon, yoka! Satan azwi nzela ya komeka bino.
32 Kasi nasi'nabondeli Nzambe po na yo, po bondimi na yo ésila
té; bongo yo, tango okozonga epai na ngai, lendisa bandeko na
yo." 33 Piere alobi na ye: "Mokonzi, ngai nandimi kokende na
boloko to kokufa esika moko na yo." 34 Yezu azongiseli ye: "Piere,
nalobi na yo: na butu ya lelo liboso 'tè soso élela, okowangana
mbala misato 'tè oyebi ngai té."

---

w 22.20 Tala Bim 24,8, Jer 31,31–34.

Mbongo, saki pe mbeli

35 Na sima Yezu atuni bango: "Tango natindaki bino, bozalaki
na mbongo té, saki té, basapatu pe té. Bozangaki eloko?" Bango
bazongisi: "Té, tozangaki eloko té." 36 Bongo ye alobi na bango:
"Kasi sik'oyo, moto azali na mbongo ákamata yango; ndenge
moko pe po na moto azali na saki. Pe oyo azali kaka na kazaka
pamba, áteka yango po na kosomba mbeli. 37 Nalobi na bino:
baprofete bakòmá boye po na ngai: 'Batiaki ye na molongo ya
bato mabe[x].' Ya solo, makambo yango esengeli kosalama; elingi
kutu kosalama noki." 38 Bayekoli balobi: "Mokonzi, awa tozali na
bambeli mibale." Ye azongisi: "Yango ekoki."

Yezu abondeli Nzambe na Jetsemane
(Mat 26,36–46; Mark 14,32–42)

39 Yezu akei na Ngomba ya *ba-Olive ndenge amesaná. Bayekoli
na ye balandi ye. 40 Tango akómi na esika yango, alobi na bango:
"Bóbondela Nzambe po Monguna ámeka bino té." 41 Sima apusani
mwa mosika na bango, afukami pe abandi kobondela boye: 42 "Tata
soki olingi, longola kopo oyo ya pasi epai na ngai. Kasi kosala
té makambo ngai nalingi; sala bobele oyo yo olingi." [43 Bongo
anjelu moko ya Likolo abimeli ye po na kolendisa ye. 44 Yezu
ayoki mawa mingi penza, pe atii lisusu makasi po na kobondela.
Motoki na ye ekómi kotanga na mabelé lokola matanga ya
makila.]
45 Awa asilisi kobondela, atelemi, akei epai ya bayekoli na ye
pe akuti bango balali pongi po na mawa. 46 Alobi na bango:
"Ndenge nini bozali kolala? Bótelema pe bóbondela Nzambe po
Monguna ámeka bino té."

Bakangi Yezu
(Mat 26,47–56; Mark 14,43–50; Yo 18,3–11)

47 Tango Yezu azalaki nanu koloba, bato ebele bayei. Yudas,
moko na kati ya bayekoli zomi na mibale, moto azalaki kolakisa
bango nzela. Apusani penepene ya Yezu po áyamba ye. 48 Kasi
Yezu alobi na ye: "Yudas, olingi koyamba ngai *Mwana ya Moto
po na koteka ngai?" 49 Tango bayekoli ya Yezu bamoni makambo
oyo elingaki koya, batuni ye: "Mokonzi, tóbunda na mbeli?" 50 Pe
moko na kati na bango akati mosali ya nganga-Nzambe monene
litoi ya liboko ya mobali. 51 Kasi Yezu alobi: "Esili. Tika boye."
Asimbi litoi ya moto wana pe abikisi ye.
52 Na sima Yezu atali bakonzi ya banganga-Nzambe, bakonzi

---

x 22.37 Ezaya 53,12.

ya bakengeli ya Ndako ya Nzambe, pe bambuta-muntu oyo bayaki
po na kokanga ye, alobi na bango boye: "Boni, nakómi moyibi? Ndenge
nini bomemi bambeli ná banzete? 53 Mikolo nyonso nazalaki esika
moko ná bino na Ndako ya Nzambe, pe bomekaki kokanga ngai
té. Kasi oyo ezali tango na bino pe ya mokonzi ya molili."

Piere awangani Yezu
(Mat 26,57–58,69–75; Mark 14,53–54,66–72; Yo 18,12–18,25–27)

54 Bakangi Yezu, bamemi ye pe bakotisi ye na ndako ya
mokonzi ya banganga-Nzambe. Piere azalaki kolanda bango na
mosika. 55 Tango bapelisi móto na kati ya lopango, Piere akei
kofanda na kati ya bato oyo bazalaki koyotela móto. 56 Mosali
moko ya mwasi amoni ye afandi penepene ya móto, atali ye nyee
pe alobi: "Moto oyo pe azalaki ná ye." 57 Kasi Piere awangani
alobi: "Mama, nayebi ye té!" 58 Sima ya mwa tango moke moto
mosusu amoni ye pe alobi: "Yo pe ozali moko na bango." Kasi
Piere azongiseli ye: "Té, ngai té!" 59 Sima soki ya ngonga moko,
moto mosusu akangami na ye pe alobi: "Ya solo, moto oyo azalaki
ná Yezu. Pamba té ye pe azali moto ya Galilé." 60 Kasi Piere
azongisi: "Tata, makambo ozali koloba, nayebi yango té." Awa
azalaki nanu koloba, na mbala moko soso eleli. 61 Nkolo Yezu
abaluki pe atali Piere nyee, wana Piere ayei kokanisa maloba
Nkolo alobaki na ye: "Na butu ya lelo liboso soso élela, okowangana
mbala misato 'tè oyebi ngai té." 62 Bongo Piere abimi pe aleli
mingi penza.

Bafingi Yezu pe babeti ye
(Mat 26,67–68; Mark 14,65)

63 Bato oyo bazalaki kokengela Yezu baseki ye pe babeti ye.
64 Bazipi ye miso pe balobi na ye: "Lakisa 'tè ozali profete! Nani
moto abeti yo?" 65 Pe bafingaki ye mingi.

Basambisi Yezu na Likita-Monene ya Bayuda
(Mat 26,59–66; Mark 14,55–64; Yo 18,19–24)

66 Tongo etani, bamemi Yezu liboso ya Likita-Monene, esika
bambuta-muntu ya ekolo, bakonzi ya banganga-Nzambe, pe
balakisi-Mibeko basanganaki. 67 Bongo batuni ye: "Yebisa biso
soki ozali *Mesia." Ye azongiseli bango: "Soki nayebisi bino,
bokondimela ngai té. 68 Pe soki natuni bino motuna, bokozongisela
ngai té. 69 Kasi banda lelo ngai *Mwana ya Moto nakofanda na
esika ya lokumu penepene ya Nzambe ya nguya nyonso[y]." 70 Bango
nyonso batuni ye: "Yo nde *Mwana ya Nzambe?" Ye azongiseli

---

y 22.69 Bzb 110,1.

bango: "Ee, ezali penza ngai." 71 Bongo bango balobi: "Tina ya
koluka ba-temwen ezali lisusu té. Biso moko toyoki maloba na
ye."

Bamemi Yezu na tribinal ya Pilate
(Mat 27,1–2,11–14; Mark 15,1–5; Yo 18,28–38)

23 1 Bato nyonso oyo bazalaki na likita batelemi pe bamemi
Yezu epai ya Pilate. 2 Babandi kofunda ye boye: "Tomonaki
moto oyo azali kokosa bato ya ekolo na biso; ye apekisi bango
báfuta mpaku na Mokonzi ya Rome té, pe amitii *Mesia elingi
koloba 'Mokonzi'." 3 Pilate atuni ye: "Yo ozali mokonzi ya
Bayuda?" Yezu azongiseli ye: "Ee, ezali penza ngai." 4 Bongo
Pilate alobi na bakonzi ya banganga-Nzambe pe na bato nyonso
oyo batondanaki wana: "Namoni tina moko té ezali ya kokatela
moto oyo etumbu." 5 Kasi bango batii molende pe balobi: "Ye
azali kokosa bato na mateya na ye po bátomboka. Abandaki na
Galilé, aleki na Yuda mobimba, sik'oyo akómi tii awa."

Yezu liboso ya Erode

6 Tango Pilate ayoki makambo wana, atuni: "Moto oyo azali
moto ya Galilé?" 7 Pe awa ayoki 'tè Yezu azali moto ya mboka
ya mokonzi Erode, atindi ye epai ya Erode, pamba té mikolo
wana ye azalaki na Yeruzalem. 8 Tango Erode amoni Yezu,
asepelaki mingi po ayokaki sango na ye, pe banda kala
azalaki na posa ya kokutana na ye. Azalaki kotia motema
'tè Yezu akosala likamwisi na miso na ye. 9 Bongo atuni Yezu
mituna mingi, kasi Yezu azongisi ata liloba té. 10 Bakonzi ya
banganga-Nzambe ná balakisi-Mibeko bazalaki wana bafundi-
fundi ye pe bagangi. 11 Erode ná basoda na ye baseki Yezu
pe batsioli ye. Balatisi ye elamba moko lokola ya moto ya
lokumu, pe bazongisi ye epai ya Pilate. 12 Kaka na mokolo
wana Erode ná Pilate babandi koyokana, pamba té liboso
bazalaki banguna.

Pilate akateli Yezu etumbu ya liwa
(Mat 27,15–26; Mark 15,6–15; Yo 18,39 – 19,16)

13 Pilate abengisi lisusu bakonzi ya banganga-Nzambe, bambuta-
muntu ná bato mosusu nyonso, 14 alobi na bango: "Bino bomemi moto
oyo epai na ngai pe bolobi 'tè azali kokosa bato. Natuni ye liboso na
bino nyonso; namoni tina ya kokatela ye etumbu té, na makambo
oyo bozali kofunda ye. 15 Mokonzi Erode pe amoni ye ata na mabe
moko té, pamba té azongisi ye epai na biso. Ya solo, moto oyo
asali eloko té po ákufa. 16 Yango wana nakobetisa ye kaka fimbu,
na sima nakotika ye." [17 Na feti nyonso ya Pake, Pilate azalaki

kobimisela bango moto moko ya boloko.] 18 Kasi bango nyonso
babandi koganga: "Boma moto wana! Tikela biso Barabas!" 19 Batiaki
Barabas na boloko po bato batombokaki na mboka, pe ye abomaki
moto. 20 Pilate azongiseli bango maloba po alingaki kotika Yezu,
21 kasi bango bagangi: "Boma ye na kuruze! Boma ye na kuruze!"
22 Pilate alobi na bango mbala ya misato: "Kasi mabe nini ye asali?
Namoni ata mabe moko té na ye po ákufa. Yango wana
nakobetisa ye kaka fimbu, na sima nakotika ye." 23 Kasi bazalaki
kaka koganga makasi po báboma Yezu na kuruze, pe koganga
na bango elongisi bango. 24 Bongo Pilate akati likambo ndenge
bango basengaki. 25 Atiki moto bango basengaki, oyo batiaki na
boloko po atombokaki pe abomaki moto. Apesi Yezu na maboko
na bango po básala ye ndenge bango moko balingi.

Batii Yezu na kuruze
(Mat 27,32–44; Mark 15,21–32; Yo 19,17–27)

26 Awa bazalaki kokende na Yezu, bakutani ná moto moko
ya mboka Sirene, kombo na ye Simon, autaki na bilanga. Bakangi
ye pe bapesi ye kuruze ya Yezu po ámema yango sima na ye.
27 Bato ebele babandaki kolanda ye, basi bazalaki kolela pe
koganga makasi po na ye. 28 Yezu abaluki epai na bango pe alobi:
"Bamama ya Yeruzalem, bólela po na ngai té! Kasi bólela po na
bino moko pe po na bana na bino. 29 Pamba té na mikolo ekoya
bakobanda koloba: 'Esengo na basi oyo bazangá bana, ná baoyo
babotá nanu té, pe bamelisá nanu bana mabéle té!' 30 Bongo bato
bakobanda koloba na bangomba ya minene ná ya mike: 'Bókweela
biso, bózipa biso!' 31 Pamba té soki basali nzete ya mobesu boye,
bakosala nini na koni?"
32 Bamemaki pe bato mibale mosusu po na koboma bango
esika moko ná Yezu. Bato yango bazalaki bato mabe. 33 Tango
bakómi na esika oyo babengaka "Mokuwa ya Motú", batii Yezu
na kuruze, ná bato mabe wana mibale, moko na liboko na ye ya
mobali, mosusu na liboko na ye ya mwasi. 34 Yezu abondeli boye:
"Tata, limbisa bango, po makambo bazali kosala, bayebi yango
té." Babeteli bilamba na ye zeke, pe bakaboli yango.
35 Bato batelemi kuna po na kotala. Bakonzi ya Bayuda
bazalaki koseka Yezu boye: "Ye abikisaki bato mosusu; ámibikisa
ye moko, soki azali penza *Mesia oyo Nzambe aponá." 36 Basoda
pe baseki ye. Bayei penepene na ye, bapesi ye vinu ya ngayi,
37 pe balobi: "Soki ozali mokonzi ya Bayuda, ómibikisa!" 38 Na
likolo ya motú ya Yezu batiaki mwa-libaya bakòmá: "Moto oyo
azali mokonzi ya Bayuda."
39 Moko ya bato mabe oyo batiaki na kuruze azalaki kofinga

Yezu boye: "Yo ozali Mesia té? Ómibikisa, pe bikisa biso!" 40 Kasi
moninga na ye amoni yango mabe, alobi na ye: "Obanga Nzambe
té? Biso nyonso tozwi etumbu ya ndenge moko. 41 Etumbu
oyo ebongi na biso mibale; pamba té mabe oyo tosalaki ezongeli
biso; kasi ye asali mabe té." 42 Na sima alobi: "Yezu, ókanisa ngai
tango okozwa bokonzi na yo." 43 Yezu azongiseli ye: "Nalobi
na yo, ya solo: lelo okozala ná ngai na mboka ya bisengo."

Liwa ya Yezu

(Mat 27,45–56; Mark 15,33–41; Yo 19,28–30)

44 Ezalaki penepene na midi; molili ekwei na mokili mobimba
tii na ngonga ya misato ya pokwa. 45 Ridó monene oyo ezalaka
na Ndako ya Nzambe, na liboso ya Esika eleki bosantu, epasuki
na kati-kati. 46 Yezu agangi makasi penza: "Tata, nazongisi molimo
na ngai na maboko na yo[z]." Awa alobi boye, akati motema. 47 Tango
komandan ya basoda amoni makambo oyo ezalaki koleka, akumisi
Nzambe alobi: "Ya solo, moto oyo azalaki moto ya bosembo!"
48 Bato nyonso oyo bayaki po na kotala ndenge makambo ya Yezu
ekosuka, bazongi pe batondaki na mawa.
49 Baninga ya Yezu nyonso, pe basi oyo balandaki ye kobanda
Galilé, batelemaki mosika po na kotala.

Bakundi Yezu

(Mat 27,57–61; Mark 15,42–47; Yo 19,38–42)

50 Moto moko ya Likita-Monene ya Bayuda ayei kuna, kombo
na ye Jozef; azalaki moto malamu pe abandaki kotosa Nzambe.
51 Ye aboyaki mokano ya bato mosusu ya Likita-Monene pe
makambo bango basalaki Yezu. Azalaki moto ya Arimaté, vile
ya Bayuda, pe azalaki kotia motema 'tè Nzambe akotia bokonzi
na ye. 52 Akei epai ya Pilate pe asengi ye ebembe ya Yezu, 53 na
sima alongoli yango na kuruze, alíngi yango na elamba ya pembe
pe atii yango na libulu moko bakatá na kati ya mabanga; kuna
nanu bakundá moto té. 54 Ezalaki mokolo ya kolengela Mokolo
ya Kopema, pe yango elingaki kobanda.
55 Basi oyo balandaki Yezu kobanda Galilé bayei nzela moko
ná Jozef. Batali libulu pe bamoni ndenge batiaki nzoto ya Yezu.
56 Na sima bazongi na bandako na bango, pe babongisi malasi ná
mafuta ya kopakola po na kotia na nzoto ya Yezu.
Na Mokolo ya Kopema bapemi, ndenge Mibeko ezalaki
kotinda.

---

z 23.46 Bzb 31,6.

Yezu asekwi
(Mat 28,1–10; Mark 16,1–8; Yo 20,1–10)

24 1 Mokolo ya Kopema esili, na tongo, basi bakei na sime-
tiere; bamemi malasi oyo babongisaki. 2 Bamoni 'tè libanga
oyo bazipelaki libulu elongwe. 3 Bakoti, kasi bamoni nzoto ya Nkolo
Yezu té. 4 Bazalaki lisusu na mayele ya koloba té po na makambo
oyo, bongo kaka na tango wana bato mibale batelemi penepene
na bango, balati bilamba ezali kongenga. 5 Lokola bazalaki
kobanga pe bakitisi bilongi na se, bato wana balobi na bango:
"Po na nini bozali koluka na kati ya bato bakufá moto oyo azali
na bomoi? 6 Azali awa té. Asi'asekwi! Bókanisa ndenge alobaki
na bino. Tango azalaki nanu na Galilé, 7 alobaki boye: 'Esengeli
bápesa ngai *Mwana ya Moto na maboko ya bato ya masumu;
bakoboma ngai na kuruze kasi nakosekwa na mikolo misato.' "
8 Bongo bakómi kokanisa maloba ya Yezu, 9 balongwe na
simetiere, pe bakei koloba makambo nyonso wana na bayekoli
zomi na moko pe na baninga na bango nyonso. 10 Ezalaki Maria
ya Magdala, Jane, Maria mama na Jake, pe basi mosusu oyo
bakendeki ná bango nzela moko. Bango nyonso balobaki na
bantoma kaka ndenge moko. 11 Kasi bantoma bakanisaki 'tè
makambo basi balobaki ezalaki na tina té, yango wana bandimaki
té. 12 Nzokande Piere atelemi mbangu pe akimi na simetiere;
agunzami na se kasi amoni bobele bilamba ya mike-mike ya
pembe. Na sima azongi epai na ye, pe akamwe mingi po na
makambo oyo elekaki.

Na nzela ya Emaus
(Mark 16,12–13)

13 Kaka na mokolo yango bato mibale na kati na bango bakei
na mboka moko, kombo Emaus. Kolongwa na Yeruzalem tii na
Emaus basalaka ngonga mibale na nzela. 14 Bazalaki kosolola
makambo nyonso oyo elekaki. 15 Awa bazalaki kosolola pe kotiana
tembe, ye moko Yezu ayei penepene pe abandi kokende nzela
moko ná bango. 16 Kasi miso na bango ezipamaki, bayebaki ye té.
17 Yezu atuni bango: "Likambo nini bozali kotiana tembe na
nzela?" Bongo bango batelemi, batondaki na mawa. 18 Moko na
bango, kombo na ye Kleopas, azongisi: "Na kati ya bato nyonso
ya Yeruzalem, bobele yo moto oyebi té makambo euti koleka
na mikol'oyo?" 19 Ye atuni bango: "Makambo nini?" Bango bazo-
ngiseli ye: "Makambo ekweelaki Yezu ya Nazaret. Ye azalaki
profete moko ya makasi na miso ya Nzambe pe na miso ya bato,
po na misala pe maloba na ye. 20 Bakonzi ya banganga-Nzambe
pe bambuta-muntu na biso bakatelaki ye etumbu ya liwa, pe

babomisaki ye na kuruze. 21 Nzokande biso totiaki mitema 'tè ye
moto akobikisa Israel. Lelo ekómi mikolo misato banda makambo
wana elekaki. 22 Ya solo, basi mosusu oyo bazalaki na biso
bakamwisaki biso. Bakendeki na simetiere na tongo penza, 23 kasi
bamonaki nzoto na ye té. Bazongi pe balobeli biso 'tè bamonaki
ba-anjelu oyo balobaki 'tè Yezu azali na bomoi. 24 Baninga na
biso mosusu bakendeki na simetiere pe bamonaki makambo
nyonso ndenge basi balobelaki bango; kasi Yezu, bamonaki ye
té."

25 Bongo Yezu alobi na bango: "A! Bino bato bozangá
mayele! Makambo nyonso baprofete balobaká, bondimaka yango
noki té! 26 Boyebi té? *Mesia asengelaki komona pasi ndenge
wana po na kozwa lokumu na ye." 27 Na sima alimboleli bango
makambo bakòmá likolo na ye na Mikanda ya Nzambe, kobanda
na oyo ya Moize tii na oyo ya baprofete.

28 Awa bakómi penepene ya Emaus, Yezu asali lokola azali
kokende na mboka ya mosika. 29 Kasi bango balobi na ye:
"Kokende té. Lala awa na biso. Pokwa esi'ekómi, butu elingi éya."
Bongo ye akoti na ndako po na kolala epai na bango. 30 Tango
afandi na mesa esika moko ná bango, akamati lipa apesi, Nzambe
mersi, akatikati yango pe akaboleli bango. 31 Na mbala moko miso
na bango efungwani pe bayei koyeba ye. Kasi alimwe na miso na
bango. 32 Bango babandi kotunana: "Tango azalaki kosolola na
biso na nzela pe kolimbola makambo oyo ekòmamá na Mikanda
ya Nzambe, totondaki na esengo té?"

33 Kaka na tango wana batelemi pe bazongi na Yeruzalem;
bakuti bayekoli zomi na moko basangani ná baninga na bango:
34 Bango balobi: "Ya solo, Mokonzi asekwi; abimelaki Simon."
35 Bongo bayekoli mibale bayebisi bango makambo elekaki na
nzela, pe ndenge nini bayebaki Yezu tango abandaki kokabolela
bango mapa.

Yezu abimeli bayekoli na ye

(Mat 28,16–20; Mark 16,14–18; Yo 20,19–23; Misala 1,6–8)

36 Awa bazalaki kaka koloba makambo wana, ye moko Yezu
ayei kotelema na kati na bango pe alobi: "Boboto ézala na bino."
37 Bango babangi pe bayoki somo, pamba té bakanisaki 'tè bamoni
elima. 38 Kasi Yezu alobi na bango: "Po na nini bozali mitema
likolo? Pe po na nini bozali kotia tembe? 39 Bótala maboko ná
makolo na ngai; ezali ngai penza. Bósimba ngai pe bótala. Elima ezali
na misuni té to mikuwa; kasi bomoni 'tè ngai nazali na yango." 40 Awa
alobi boye alakisi bango maboko ná makolo. 41 Bakokaki nanu
kondima té, pamba té bazalaki kokamwa po na esengo. Yezu
atuni bango: "Bozali na eloko ya kolia?" 42 Bapesi ye ndambo

ya mbisi ya kokalinga. 43 Akamati yango pe alei na miso na
bango.
44 Na sima alobi na bango: "Bomoni? Tango nazalaki nanu na
bino, nayebisaki bino boye: nyonso oyo ekòmamá po na ngai na
Mibeko ya Moize, na mikanda ya baprofete, pe na banzembo,
esengeli kosalama." 45 Bongo afungoli bango mitú po báyeba tina ya
Mikanda ya Nzambe, 46 alobi boye: "Ekòmamá 'tè bakonyokola *Mesia
pe bakoboma ye, kasi akosekwa na mikolo misato. 47 Esengeli
básakola sango na ye kobanda na Yeruzalem tii epai ya bikolo
nyònso, po bato bábongola mitema pe bázwa bolimbisi ya masumu.
48 Bino bomoni pe boyoki makambo oyo nyonso; 49 bongo ngai
nakotindela bino *Molimo Mosantu ndenge Tata na ngai alakaki.
Bófanda nanu na Yeruzalem, tii tango nguya ya Nzambe ekokitela
bino."

Yezu atombwani na Likolo
(Mark 16,19–20; Misala 1,9–11)

50 Na sima Yezu amemi bango tii penepene ya Betanie.
Atomboli maboko likolo pe apamboli bango. 51 Awa azalaki
kopambola bango, akabwani na bango pe atombwani na Likolo.
52 Bongo bafukameli ye pe bazongi na Yeruzalem na esengo
mingi. 53 Mikolo nyonso bazalaki kokumisa Nzambe na kati ya
Ndako ya Nzambe.

SANGO MALAMU NDENGE BAKÒMÁ NA

YOANE

Liyebisi ya ebandeli

Sango Malamu ya Yoane ekeseni mingi ná oyo ya Matié, Marko pe Luka. Ekokani ná oyo ya bango bobele na lisolo ya pasi ya Yezu (Yo 18–19). Na makambo nyonso oyo bango bakòmá, Yoane akòmaki kaka mwa ndambo; nzokande ezali kaka ye moko moto ayebisi biso makambo ya libala ya Kana, masolo ya Yezu ná Nikodeme, ná mwasi ya Samarie, ná moto abukaná makolo, ná oyo akufá miso, b.n.b. Pe mbala nyonso, soki asilisi koyebisa makambo elekaki, abakisaka maloba ebele ya mateya.

Mokanda ya Yoane ezali na biteni mibale ya minene:

1) Liboso 'tè "tango ya Yezu" ékoka (tala 2,4).
- Maloba ya ebandeli: Yezu azali Maloba ya Nzambe oyo akómá moto; ye amemelá bato moi pe bomoi (1,1–18).
- Yezu abandi komiyebisa na bato na ye, Yoane Mobatisi, André, Piere, Filipe, Natanael (1,19–51).
- Yezu akutani na bato ya ndenge na ndenge, pe asali makamwisi sambo. Yango ezali kolakisa soki ye azali nani: libala ya Kana; mwana ya moto ya leta; moto abukaná; Yezu aleisi bato 5.000; atamboli na likolo ya mai; abikisi moto akufá miso; asekwisi Lazare (2,1–12,36).
- Yezu amoni 'tè bato bandimeli ye té (12,37–50).

2) Eleko "tango ya Yezu" ekokaki.

- Batoli na ye ya suka (13–16)
- Losambo na ye ya monene (17)
- Pasi pe kosekwa na ye (18–20)
- Yezu amilakisi na bayekoli sambo (21).

Yoane akòmaki Sango Malamu "po bino bóndima 'tè Yezu azali Mesia, *Mwana ya Nzambe. Soki bondimi bongo, ye akosala 'tè bózwa bomoi ya seko" (20,30–31).

Yezu Kristo ayeeli bato moi pe bomoi

1 1 Na ebandeli, liboso 'tè Nzambe ásala Likolo na se, oyo azali
Maloba ya Nzambe, azalaká[a]. Ye azalaká esika moko ná
Nzambe; azalaká ndenge moko ná Nzambe. 2 Ya solo, na ebandeli,
ye azalaká esika moko ná Nzambe.
3 Nzambe asalaká biloko nyonso ná ye[b], moko té ezangi
kosalama na ye.
4 Bomoi nyonso eutaká nde na ye; pe yango ezalaká lokola
moi po na bato. 5 Moi yango ezali kongenga na kati ya molili;
molili ekokaki kozipa yango té.
6 Nzambe atindaki moto moko, kombo na ye Yoane Mobatisi.
7 Ye ayaki kosakola sango ya moi, po bato nyonso bándima. 8 Ye
azalaki moi té, kasi ayaki nde po ásakola sango ya moi.
9 Moto oyo azali Maloba ya Nzambe azali moi ya solo; ayaki
awa na mokili; azali kongengela moto nyonso. 10 Azalaki awa na
mokili; na ye Nzambe asalaká mokili; kasi bato bayebaki ye té. 11 Ayaki
na mboka na ye moko, kasi bato na ye bayambaki ye té.
12 Nzokande bato mosusu bayambaki ye, pe bandimeli ye;
apesi bango bokonzi bákóma bana ya Nzambe. 13 Bakómaki bana
ya Nzambe na ndenge ya bomoto té, ndenge batata babotaka
bana; kasi ezali nde Nzambe moto abotá bango.
14 Maloba ya Nzambe ekómaki moto. Moto yango ayaki
kofanda na kati na biso; tomonaki lokumu na ye, lokumu oyo
Tata apesi bobele na *Mwana na ye se moko. Ye atondaki na
bolamu ya solo ya Nzambe.
15 Yoane Mobatisi abandaki kosakola po na ye; ayebisaki bato
boye: "Oyo azali moto nalobaki na bino 'tè: Akoya sima na ngai,
kasi aleki ngai, pamba té azalaká tango ngai nanu nabotami té."
16 Ye atondá na bomengo nyonso; pe biso nyonso tozwi
bolamu mingi penza epai na ye. 17 Pamba té Nzambe apesaká bato
Mibeko na maboko ya Moize; kasi Yezu Kristo ayeeli biso bolamu
ya solo ya Nzambe. 18 Moto moko té nanu amoná Nzambe, kaka
*Mwana na ye se moko, oyo azali Nzambe pe azali esika moko
ná Tata, ye nde moto ayebisi biso ndenge Nzambe azali.

Mateya ya Yoane Mobatisi
(Mat 3,1–12; Mark 1,1–8; Luka 3,1–18)

19 Mokolo moko bakonzi ya Bayuda oyo bazalaka na Yeruzalem
batindi banganga-Nzambe ná ba-Levite, po bákende kotuna

---

a 1.1 Na grek ekòmamá: Na ebandeli ezalaká na "Logos". Kombo yango elakisi na lingala: maloba ("Liloba" té). Tala 2,22; 4,41; b.n.b.
b 1.3 Tala Eband 1: Nzambe asalaká biloko nyonso kaka na maloba na ye.

Yoane boye: "Yo ozali nani?" 20 Ye aboyaki kozongisela bango eyano
té, kasi alobaki polele liboso ya bato nyonso: "Ngai nazali *Mesia
té." 21 Bango batuni ye: "Bongo ozali nani? Ozali Eliya?" Yoane
azongiseli bango: "Té, nazali Eliya té." Bango batuni ye: "Ozali
Profete oyo tozali kozela?" Azongiseli bango: "Té." 22 Batuni ye
lisusu: "Yo ozali nani? Po tókende koyebisa na bato oyo batindi
biso. Olobi nini po na yo moko?" 23 Yoane azongiseli bango:
"Ngai nazali moto oyo profete Ezaya alobaká: 'Moto moko azali
kobelela na kati ya esobe boye: Nkolo alingi koya! Bóbongisela ye
nzela[d].' "

24 Na kati ya bato oyo Bayuda batindaki epai ya Yoane,
*ba-Farizé pe bazalaki wana. 25 Batuni Yoane: "Bongo soki yo
ozali Mesia té, Eliya té, Profete pe té, kasi ndenge nini ozali
kobatisa bato?" 26 Yoane azongiseli bango: "Ngai nazali kobatisa
bobele na mai; nzokande moto moko azali na kati na bino, bino
boyebi ye té. 27 Ye akoya sima na ngai, kasi nakoki kutu té
kofungola ata singa ya sapatu na ye."

28 Makambo oyo nyonso elekaki na Betanie, na ngambo ya
mai ya Yordan, na esika Yoane azalaki kobatisa bato.

Yezu, Mwana-Meme ya Nzambe

29 Sima ya mokolo wana, Yoane amoni Yezu azali koya epai
na ye, pe alobi: "Tala Mwana-Meme ya Nzambe oyo akobanda
kolongola masumu ya bato. 30 Ezali nde ye, moto oyo nalobaki
na bino: 'Moto akoya sima na ngai, aleki ngai, pamba té azalaká
tango ngai nanu nabotami té.' 31 Tango nazalaki koloba boye,
nayebaki penza té soki ye azali nani; kasi nabandaki kobatisa
bato na mai, po ye áya komilakisa na ekolo ya Israel."

32 Yoane alobi lisusu: "Namonaki *Molimo auti na Likolo
lokola pijon, pe ayei kofanda na motú na ye. 33 Ngai nayebaki
penza té soki ye azali nani, kasi Nzambe oyo atindaki ngai po
nábatisa bato na mai, alobaki na ngai: 'Okomona Molimo akouta
na Likolo pe akofanda na moto moko; ezali nde ye wana moto
akobatisa bato na Molimo Mosantu.' 34 Namonaki nyonso wana,
pe nazali koyebisa bino 'tè azali *Mwana ya Nzambe."

Yezu aponi bayekoli na ye ya liboso

35 Sima ya mokolo wana, Yoane azalaki lisusu na esika yango,
ná bayekoli na ye mibale. 36 Awa amoni Yezu azali koleka, alobi:
"Tala Mwana-Meme ya Nzambe!" 37 Tango bayekoli na ye wana
mibale bayoki boye, batiki Yoane pe balandi Yezu. 38 Yezu
abaluki, amoni bango bazali kolanda ye, pe atuni bango: "Bozali
koluka nini?" Bazongisi: "Rabi, ofandaka wapi?" (Rabi elingi

---

d 1.23 Ezaya 40,3.

koloba Moteyi). 39 Ye azongiseli bango: "Bóya kotala." Bakei pe
bamoni esika ye azalaki kofanda, bongo batikalaki na ye mokolo
wana. Ezalaki na ngonga ya minei ya pokwa.
40 André, ndeko ya Simon Piere, azalaki moko na kati ya bato
mibale oyo bayokaki maloba ya Yoane pe balandaki Yezu. 41 Sima
na yango André akutanaki ná ndeko na ye Simon, pe alobi na
ye: "Tosi'tomoni Mesia" (Na monoko ya grek: Kristo). 42 Bongo
André amemi ndeko na ye epai ya Yezu. Tango Yezu amoni
Simon alobi na ye: "Ozali Simon, mwana ya Yoane. Kombo na
yo ekómi Sefas" (elingi koloba Piere, Libanga).
43 Sima ya mokolo wana, Yezu alingaki kokende na Galilé;
akutani ná Filipe pe alobi na ye: "Landa ngai." 44 Filipe azalaki
moto ya mboka Betsaida, mboka moko ná André pe Piere. 45 Na
sima Filipe pe akutani ná Natanael, alobi na ye: "Tosi'tomoni
moto oyo bakòmá na Mibeko ya Moize pe na mikanda ya
baprofete. Ezali nde Yezu, mwana ya Jozef, ya mboka Nazaret."
46 Natanael alobi na ye: "Eloko nini ya malamu ekoki kobima na
Nazaret?" Filipe azongiseli ye: "Yaka kotala."
47 Tango Yezu amoni Natanael azali koya epai na ye, alobi na
ye: "Tala moto ya solo ya Israel, azali na lokuta té." 48 Natanael atuni
ye: "Ndenge nini oyebi ngai?" Yezu azongiseli ye: "Liboso 'tè Filipe
ábenga yo, namonaki yo na se ya nzete ya *figi." 49 Natanael alobi
na ye: "Moteyi, ozali *Mwana ya Nzambe; ozali Mokonzi ya
Israel!" 50 Yezu alobi na ye: "Ondimi po nalobi na yo 'tè namonaki
yo tango ozalaki na se ya nzete ya figi. Okomona makambo eleki
oyo na monene." 51 Yezu alobi na bango lisusu: "Nalobi na bino,
ya solo: bokomona Likolo ekofungwana, pe ba-anjelu bakobanda
kokita pe komata; pamba té Nzambe akozala kotinda bango
lokola bantoma epai na ngai, *Mwana ya Moto[e]."

Feti ya libala na mboka Kana

2 1 Sima ya mikolo mibale, feti ya libala ezalaki na mboka Kana,
na Galilé. Mama na Yezu azalaki kuna. 2 Babengisaki pe
Yezu ná bayekoli na ye. 3 Tango vinu esilaki, mama na Yezu alobi
na ye: "Bazali lisusu na vinu té." 4 Kasi Yezu azongiseli ye:
"Mama, biso na yo likambo nini? Tango na ngai nanu ekoki té[f]."
5 Bongo mama na ye alobi na bato ya mosala: "Bósala makambo
nyonso akotinda bino."
6 Bilokú motoba ya mabanga ezalaki wana, oyo Bayuda
bazalaki kosukolela na yango, ndenge mibeko na bango ezalaki
kotinda. Elokú moko ekoki kokota bisangala mwambe to zomi
na mibale. 7 Yezu alobi na bato ya mosala: "Bótondisa bilokú oyo

---

e 1.51 Tala Eband 28,12.
f 2.4 Tango ya Yezu ekokoka na Golgota: 19,25–27.

na mai." Batondisi yango meke. 8 Bongo Yezu alobi na bango lisusu:
"Sik'oyo, bózwa mwa ndambo na yango, pe bókende kolakisa
yango na mokonzi ya feti." Bamemeli ye yango. 9 Mokonzi ya feti
ameki yango, mai ekómi vinu! Ayebaki té soki vinu yango euti
wapi; kasi bato ya mosala oyo batókaki mai bango nde bayebaki.
Abengi moto oyo abalaki, 10 pe alobi na ye: "Ndenge nini yo
obombi vinu ya malamu tii sik'oyo? Bato nyonso bapesaka liboso
vinu ya malamu, bongo soki bato babandi kolangwa, nde bapesi
bango vinu oyo ezali malamu mingi té."
11 Wana nde likamwisi ya liboso oyo Yezu asalaki. Asalaki
yango na mboka Kana, na Galilé. Amonisaki lokumu na ye, pe
bayekoli na ye bandimaki ye.
12 Sima na yango Yezu akei na Kafarnaum, ná mama na ye,
bandeko na ye, pe bayekoli na ye. Bafandaki kuna mikolo mingi té.

Yezu na Ndako ya Nzambe ya Yeruzalem
(Mat 21,12–13; Mark 11,15–17; Luka 19,45–46)

13 Lokola feti ya Bayuda ya *Pake ekómaki penepene, Yezu
akei na Yeruzalem. 14 Tango akoti na Ndako ya Nzambe, akuti
bato ya mombongo bazali kotekisa bangombe, bameme ná ba-pijon,
pe bato oyo bashanjaka mbongo bafandi na bamesa na bango.
15 Yezu asali fimbu ya singa, abandi kobengana bango nyonso na
Ndako ya Nzambe, ná bangombe na bango pe bameme. Abaloli
bamesa ya bato oyo bazalaki koshanjé mbongo, apanzi pe mbongo
na bango. 16 Alobi na bato oyo bazalaki kotekisa ba-pijon:
"Bólongola biloko oyo awa! Ndako ya Tata na ngai, bókómisa
yango lokola zando té!" 17 Bayekoli na ye babandi kokanisa
makambo oyo ekòmamá na Mikanda: "E Nzambe, bolingo na
ngai po na Ndako na yo ezali kozikisa ngai motema[g]."
18 Bongo bakonzi ya Bayuda batuni Yezu: "Ndenge nini okoki
kolakisa biso 'tè ozali na bokonzi ya kosala bongo?" 19 Yezu azongiseli
bango: "Bóboma Ndako ya Nzambe oyo, pe nakotònga yango lisusu
na mikolo misato." 20 Bayuda balobi na ye: "Basalaki bambula 46 po
na kotònga Ndako oyo, bongo yo okotònga yango na mikolo misato?"
21 Kasi Ndako ya Nzambe oyo Yezu alobelaki, ezali ye moko.
22 Tango Yezu asekwaki, nde na tango wana bayekoli na ye bayei
kokanisa 'tè alobaki maloba yango; bongo bandimaki makambo
oyo ekòmamá na Mikanda, pe maloba oyo Yezu alobaki.

Yezu ayebi mitema ya bato

23 Tango Yezu azalaki na Yeruzalem po na feti ya *Pake,
bato mingi bandimaki ye po bamonaki makamwisi oyo azalaki
kosala. 24 Kasi Yezu atiaki motema epai na bango té, pamba té

---

g 2.17 Bzb 69,10.

ayebaki bango nyonso malamu. 25 Yezu azalaki na posa té
báyebisa ye makambo ya bato. Ye moko ayebi makambo nyonso
oyo ezali na mitema ya bato.

Yezu ná Nikodeme

3 1 Moto moko azalaki na kati ya *ba-Farizé, kombo na ye
Nikodeme. Ye azalaki pe moto monene ya Bayuda. 2 Mokolo
moko ayei kotala Yezu na butu, alobi na ye: "Moteyi, toyebi 'tè
Nzambe atindi yo po na koteya bato. Pamba té moto moko té
akoki kosala makamwisi ndenge yo ozali kosala, soki Nzambe
azali na ye té." 3 Yezu azongiseli ye: "Nazali koloba na yo, ya
solo: soki moto abotami mbala ya mibale té, akoki kozala moto
ya mboka ya Nzambe té." 4 Nikodeme atuni ye: "Ndenge nini
moto akoki kobotama mbala ya mibale, soki akómi mobange?
Ázonga lisusu na libumu ya mama na ye, po ábotama mbala ya
mibale?" 5 Yezu alobi na ye: "Nazali koloba na yo, ya solo: bobele
oyo abotami na mai pe na *Molimo nde moto akoki kokóma moto
ya mboka ya Nzambe. 6 Oyo abotami na moto, azali moto; oyo
abotami na Molimo, azali molimo. 7 Kokamwa té po nalobi na yo:
Bosengeli kobotama mbala ya mibale. 8 Molimo esalaka lokola
mopepe ekendeke epai yango elingi. Oyokaka makelele na yango,
kasi oyebaka té epai yango euti to epai yango ezali kokende.
Esalamaka pe ndenge wana na moto oyo abotami na Molimo."
9 Bongo Nikodeme atuni ye: "Ndenge nini makambo yango ekoki
kosalama?" 10 Yezu azongiseli ye: "Ozali moteyi monene na kati
ya Israel; bongo oyebi makambo oyo té? 11 Nazali koloba na yo,
ya solo: nalobaka makambo oyo nayebi, pe nayebisaka bino
makambo oyo namoni; kasi bondimaka yango té. 12 Soki nalobeli
bino makambo oyo esalamaka awa na se, bozali kondimela ngai
té; ndenge nini bokondimela ngai soki nayebisi bino makambo
oyo esalamaka na Likolo? 13 Ata moto moko té asi'abutá na
Likolo; kaka ngai *Mwana ya Moto nde nauti na Likolo. 14 Pe
ndenge Moize atombolaká ekeko ya nyoka na esobe[h], bobele
bongo pe esengeli bátombola ngai, Mwana ya Moto, 15 po moto
nyonso oyo akondima ngai ázwa bomoi ya seko.

16 "Ya solo, Nzambe alingi bato mingi penza; yango wana
apesi *Mwana na ye se moko, po 'tè moto nyonso oyo akondimela
ngai ákufa té, kasi ázwa bomoi ya seko. 17 Soki Nzambe atindaki
ngai epai ya bato, ezali té po nákatela bango etumbu, kasi po
nábikisa bango. 18 Moto oyo andimeli ngai Mwana, azwaka
etumbu té; kasi oyo andimeli ngai té asi'azwi etumbu; pamba té
aboyi kondima Mwana se moko ya Nzambe. 19 Tala ndenge
Nzambe akatelaka makambo: moi eyei na mokili, kasi bato bazali

---

h 3.14 Tang 21,9.

kolinga mingi molili; baboyi moi, po basalaka makambo ya mabe.
20 Moto nyonso oyo asalaka mabe, aboyaka moi, ayaka epai ya moi
té, soki té misala na ye ya mabe ekomonana. 21 Kasi oyo asalaka
ndenge Nzambe azali kolakisa, ayaka epai ya moi, po yango
émonisa 'tè ye atosaka Nzambe, na makambo nyonso oyo asalaka."

Yezu ná Yoane Mobatisi

22 Sima na yango, Yezu ná bayekoli na ye bakei na region ya
Yuda. Kuna atikalaki ná bango mwa tango, pe azalaki kobatisa
bato. 23 Yoane pe azalaki kobatisa bato na Ainon, penepene ya
Salim, pamba té kuna mai ezalaki mingi. Bato babandaki koya
epai na ye, pe azalaki kobatisa bango. 24 Na tango wana nanu
batii Yoane na boloko té.
25 Mokolo moko bayekoli mosusu ya Yoane bazalaki kotiana
tembe ná Moyuda moko po na makambo etali Mibeko na bango ya
kosukola. 26 Bongo bakei epai ya Yoane, balobi na ye: "Moteyi, moto
oyo azalaki ná yo na ngambo ya Yordan, oyo olobelaki biso po na
ye, sik'oyo ye pe abandi kobatisa bato. Bato nyonso bazali kokende
epai na ye." 27 Yoane azongiseli bango: "Moto akoki kozwa eloko
moko té, soki Nzambe apesi ye yango té. 28 Bino moko boyebi 'tè
nalobaki na bino: 'Ngai nazali *Mesia té; kasi Nzambe atindaki ngai
liboso, po Mesia alingi koya.' 29 Ye azali lokola mobali oyo azwi
mwasi, pe azali kosalisa feti ya libala. Ngai nazali lokola moninga
ya mobali, oyo afandi penepene na ye pe azali koyoka ye, bongo
azali na esengo mingi po na koyoka mongongo ya moninga na
ye oyo abali. Wana nde esengo na ngai; ya solo, nasepeli penza.
30 Esengeli lokumu na ye éleka ya ngai, bongo ya ngai ékita."

Moto oyo auti na Likolo

31 "Moto oyo auti na Likolo aleki bato nyonso. Bato ya mokili
oyo bakangamaka kaka na mokili, pe balobaka bobele makambo
ya mokili. Moto oyo auti na Likolo aleki bato nyonso; 32 alobaka
makambo ye ayoki pe amoni; kasi moto moko té azali koyamba
maloba na ye. 33 Bato oyo bayambi maloba na ye, bandimi 'tè
Nzambe alobaka makambo ya solo. 34 Moto oyo Nzambe atindi,
alobaka maloba ya Nzambe, pamba té Nzambe atondisi ye na
*Molimo na ye. 35 Tata alingaka *Mwana na ye; apesi makambo
nyonso na maboko na ye. 36 Moto oyo andimi Mwana, akozwa
bomoi ya seko; oyo atosi Mwana té akozwa bomoi ya seko té,
kasi akotikala seko na etumbu ya Nzambe."

Yezu ná mwasi ya Samarie

4 1 Na tango wana *ba-Farizé bayoki 'tè Yezu azalaki kozwa
bayekoli ebele koleka Yoane Mobatisi, pe abandaki kobatisa
bato mingi. 2 Nzokande Yezu ye moko azalaki kobatisa bato té,

Libulu ya mai na kati ya mboka

kaka bayekoli na ye nde bazalaki kobatisa. 3 Tango Yezu ayoki
makambo babandaki koloba po na ye, alongwe na region ya Yuda
pe azongi na Galilé. 4 Po na kokende kuna, asengelaki kokatisa
region ya Samarie.
5 Yezu akómi na mboka moko ya Samarie, kombo na yango
Sikar; ezali penepene ya elanga oyo Jakob apesaká na mwana na
ye Jozef. 6 Libulu moko ya mai ezalaki wana, babengaka yango
libulu ya Jakob. Yezu alembaki na nzela, bongo afandi pembeni
ya libulu yango. Ezalaki penepene na midi.
7-8 Awa bayekoli na ye bakendeki na Sikar kosomba biloko
ya kolia, mwasi moko ya Samarie ayei kotoka mai. Yezu alobi na
ye: "Pesa ngai mai námela." 9 Kasi mwasi yango azongiseli ye:
"Yango boni? Yo ozali Moyuda; ngai nazali moto ya Samarie.
Ndenge nini ozali kosenga ngai mai?" Pamba té, Bayuda ná bato
ya Samarie bazalaki koyokana té. 10 Yezu alobi na ye: "Soki
oyebaki ngai, pe soki oyebaki likabo oyo Nzambe apesaka na
bato, mbele yo moto olingaki kosenga ngai mai ya komela, bongo
nalingaki kopesa yo mai ya bomoi." 11 Mwasi alobi na ye: "Tata,
ozali na katini té, pe libulu ezali molai penza. Ndenge nini okoki
kozwa mai ya bomoi? 12 Ezali koko na biso Jakob moto atikelá
biso libulu ya mai oyo; ye moko kutu amelaká mai ya libulu oyo,
ná bana na ye pe banyama na ye. Yo okanisi oleki ye?" 13 Yezu
azongiseli ye: "Soki moto ameli mai oyo, akoyoka lisusu posa ya
mai; 14 kasi soki ameli mai oyo ngai nakopesa ye, akoyoka lisusu
posa ya mai té. Pamba té mai oyo ngai nakopesa ye, ekobanda
kobimela ye tango nyonso; yango nde ekopesa ye bomoi ya
seko."
15 Mwasi alobi na ye: "Tata, pesa ngai mai yango po náyokaka
lisusu posa ya mai té, pe náyaka lisusu kotoka mai awa té."

[16] Yezu azongiseli ye: "Kende kobenga mobali na yo, bongo óya
na ye awa." [17] Mwasi azongisi: "Nazali na mobali té." Yezu alobi
na ye: "Olobi malamu 'tè: Nazali na mobali té. [18] Pamba té, ozalaki
na mibali mitano, bongo oyo azali na yo sik'oyo, azali mobali na
yo penza té. Olobi makambo ya solo."
19 Mwasi azongiseli Yezu: "Mokonzi, namoni 'tè ozali profete.
[20] Bakoko na biso ya Samarie bazalaká kosambela Nzambe na
ngomba oyo, kasi bino Bayuda bolobaka 'tè basengeli kosambela
Nzambe kaka na Yeruzalem." [21] Yezu alobi na ye: "Mama, ndimela
ngai; tango ekómi penepene, oyo bakosambela Tata bobele na
ngomba ya Samarie té to na Yeruzalem. [22] Bino bato ya Samarie
bosambelaka Nzambe, kasi boyebi ye té; biso Bayuda toyebi
Nzambe oyo tosambelaka, pamba té nzela ya kobika euti na Bayuda[i].
[23] Kasi tango ekoya, yango pe esi'ekoki, oyo *Molimo Mosantu
akobongisa mitema ya bato po básambelaka Tata na ndenge ye
moko azali kolakisa; pamba té Tata alingaka baoyo basambelaka
ye ndenge wana. [24] Nzambe azali Molimo; yango wana bato oyo
basambelaka ye, esengeli Molimo Mosantu ábongisa mitema na
bango po básambelaka ye na ndenge ye moko azali kolakisa."
25 Mwasi alobi na ye: "Nayebi 'tè *Mesia akoya[j]. Tango ye
akoya, akoyebisa biso makambo nyonso." [26] Yezu azongiseli ye:
"Ngai oyo nazali koloba na yo, nazali Mesia."
27 Na tango wana bayekoli ya Yezu bazongi, bakuti ye azali
kosolola ná mwasi, bakamwaki mingi penza. Kasi ata moto moko
té atunaki Yezu soki azali koluka nini, to po na nini azali kosolola
na ye.
28 Mwasi atiki elokú na ye wana, pe akei kobenga bato; alobi na
bango: [29] "Bóya kotala moto moko azali kuna, ayebisi ngai makambo
nyonso oyo nasalaki. Ye akoki kozala Mesia té?" [30] Bato basimbi
nzela, babandi kokende esika Yezu azalaki.
31 Bongo bayekoli babondeli Yezu balobi: "Moteyi, lia ko!"
[32] Kasi Yezu azongiseli bango: "Ngai nazali na biloko ya kolia
oyo bino boyebi té." [33] Bayekoli bamitunani: "Moto mosusu
ayeelaki ye biloko ya kolia?" [34] Yezu alobi na bango: "Bilei na
ngai ezali: Kotosa makambo Moto oyo atindaki ngai alingaka, pe
kosilisa mosala na ye. [35] Bino bolobaka: Soki moto akoni mbuma,
esengeli kosala sanza minei po na kobuka yango. Kasi ngai nalobi
na bino: Bótala bilanga. Mbuma esi'eteli, ekoki na kobuka. [36] Moto
abuki mbuma yango asi'azwi lifuta na ye; abombi mbuma po na
bomoi ya seko; yango wana moto oyo akoni ná oyo abuki, bazali
kosepela esika moko. [37] Pamba té balobá ya solo boye: 'Moko
akonaka, mosusu abukaka.' [38] Natindaki bino bókende kobuka

---

i 4.22 Tala Rom 9,3–4.
j 4.25 Na grek, babakisi ndimbola: "oyo babengaka *Kristo."

mbuma na elanga oyo bino bokonaki té; bato mosusu bamonaki
pasi, pe bino bozwi bolamu po na pasi na bango."
39 Tango mwasi alobaki na bato ya mboka yango 'tè: "Yezu
ayebisi ngai makambo nyonso oyo nasalaki", bato mingi bandimi
Yezu, 40 bongo bayei epai na ye pe babondeli ye po átikala ná
bango; yango wana Yezu atikalaki kuna mikolo mibale. 41 Bato
mosusu mingi bayei kondima Yezu po na makambo oyo ye moko
azalaki koloba. 42 Balobi na mwasi wana: "Sik'oyo tondimi kaka
po na maloba na yo té, pamba té biso moko toyoki ye, pe toyebi
'tè azali ya solo Mobikisi ya bato."

Yezu abikisi mwana ya mokonzi moko ya leta

43 Sima ya mikolo mibale, Yezu alongwe wana, akei na Galilé.
44 Mokolo mosusu Yezu ye moko alobaki: "Profete, bapesaka ye
lokumu té na mboka na ye." 45 Tango akómaki na Galilé, bato
nyonso bayambaki ye malamu, pamba té bango pe bakendeki na
feti ya *Pake na Yeruzalem, pe bamonaki makambo nyonso ye
asalaki na feti yango.
46 Bongo Yezu azongi na Kana, epai abongolaki mai vinu.
Mokonzi moko ya leta azalaki na Kafarnaum, mwana na ye
azalaki na pasi. 47 Tango ayoki 'tè Yezu alongwe na Yuda pe
akómi na Galilé, akei kotala ye, pe abondeli ye áya kobikisa
mwana na ye azalaki kobunda na liwa. 48 Yezu alobi na ye: "Bino
bondimaka bobele soki bomoni bilembo to makamwisi." 49 Mbuta-
muntu wana azongiseli ye: "Mokonzi, yaka tókende, liboso 'tè
mwana na ngai ákufa." 50 Yezu alobi na ye: "Kende, mwana na
yo asi'abiki." Moto wana andimi maloba ya Yezu, pe azongi na
ndako na ye. 51 Na nzela akutani ná basali na ye; bango bayebisi
ye: "Mwana na yo asi'abiki!" 52 Atuni bango: "Tango nini mwana
ayokaki malamu?" Bazongiseli ye: "Fievre esilaki lobi na ngonga
ya liboso sima ya midi." 53 Bongo tata ya mwana ayei koyeba 'tè
ezalaki nde na tango Yezu alobaki na ye: "Mwana na yo
asi'abiki". Yango wana ye ná bato nyonso ya ndako na ye
bandimaki Yezu.
54 Oyo ezali likamwisi ya mibale ya Yezu. Asalaki yango tango
alongwaki na Yuda po na kozonga na Galilé.

Yezu abikisi moto akufá makolo

5 1 Sima na yango, feti moko ya Bayuda ezalaki, bongo Yezu
akei na Yeruzalem. 2 Eziba moko ya mai ezalaki kuna
penepene ya Porte-ya-Bameme; na monoko ya Bayuda babengaka
yango Bezata; ezalaki na baveranda mitano. 3 Na baveranda
yango, bato mingi ya maladi bazalaki kolala wana na se: bato
bakufá miso, bato ya tengu-tengu, ná baoyo bakufá makolo.
[Bazalaki kozela 'tè mai éningana, 4 pamba té tango mosusu

anjelu ya Nzambe azalaki koya na eziba po na koningisa mai.
Tango mai ekoningana, moto oyo akokota na eziba liboso
akobika, ata kutu maladi na ye ezalaki ya ndenge nini.]
5 Moto moko azalaki wana aumeli na maladi bambula 38.
6 Tango Yezu amoni ye, pe lokola ayebaki 'tè aumeli penza na
maladi, atuni ye: "Olingi kobika?" 7 Moto wana azongiseli ye:
"Tata, nazali na moto té oyo akoki kokitisa ngai na eziba, soki
mai eningani. Tango nalingi kokita na mai, moto mosusu asi'akiti
kala." 8 Yezu alobi na ye: "Telema, kamata etoko na yo pe
tambola." 9 Na mbala moko, moto ya maladi abiki; akamati etoko
na ye pe abandi kotambola.
Makambo yango esalamaki na Mokolo ya Kopema. 10 Bayuda
balobi na moto oyo abikaki: "Lelo ezali Mokolo ya Kopema; okoki
komema etoko na yo té." 11 Ye azongisi: "Moto oyo abikisi ngai,
alobi na ngai: Kamata etoko na yo pe tambola." 12 Bongo batuni
ye: "Nani moto alobaki na yo: Kamata etoko na yo pe tambola?"
13 Kasi moto oyo abikaki ayebaki té soki nani moto abikisaki ye;
po Yezu akotaki na kati ya bato bazalaki wana.
14 Sima na yango, Yezu akutani na ye na Ndako ya Nzambe,
alobi na ye: "Yoka malamu, sik'oyo obiki; kosala lisusu masumu
té, po likambo ya mabe ékweela yo té." 15 Moto wana akei epai
ya Bayuda, alobi: "Ezali Yezu moto abikisi ngai." 16 Yango wana
Bayuda babandi kotungisa Yezu, po asalaki likambo yango na
Mokolo ya Kopema. 17 Kasi Yezu alobi na bango: "Tata na ngai
asalaka tango nyonso; ngai pe nasalaka lokola ye." 18 Yango wana
Bayuda bakómaki koluka nzela ya koboma Yezu, po abukaki kaka
mobeko ya Mokolo ya Kopema té, kasi alobaki lisusu 'tè Nzambe
azali Tata na ye penza, lokola nde ye akokani na Nzambe.

Bokonzi ya Mwana ya Nzambe

19 Sik'oyo Yezu azongiseli bango: "Nazali koloba na bino, ya
solo: ngai *Mwana nasalaka eloko té na makasi na ngai moko, kasi
nasalaka makambo oyo namonaka epai ya Tata na ngai. Makambo
nyonso oyo Tata asalaka, ngai pe nasalaka yango. 20 Pamba té
Tata alingi ngai Mwana na ye, yango wana alakisaka ngai
makambo nyonso oyo ye asalaka. Akolakisa ngai pe makambo
mosusu eleki oyo na monene, pe bokokamwa po na yango. 21 Ndenge
Tata azongisaka na bomoi bato oyo bakufá, se bongo ngai Mwana
pe, napesaka bomoi na bato oyo nalingi. 22 Tata akosambisa moto
moko té, kasi asi'apesá bokonzi nyonso na maboko na ngai, po
násambisa bato. 23 Tata alingi bato nyonso bákumisa ngai Mwana,
bobele ndenge bakumisaka ye. Moto oyo akumisaka ngai té,
akumisaka pe Tata té, pamba té ye moto atindaki ngai.
24 "Nazali koloba na bino, ya solo: bato nyonso oyo bayokaka
maloba na ngai, pe bandimelaka Moto oyo atindaki ngai, bazali

na bomoi ya seko. Bakokatela bango etumbu té, kasi basi'balongwe
na liwa pe bazwi bomoi ya seko. 25 Nazali koloba na bino, ya solo:
tango ezali koya pe esi'ekoki, oyo bato bakufá bakoyoka mongongo
na ngai, *Mwana ya Nzambe, pe baoyo bakoyoka yango bakozwa
bomoi. 26 Pamba té lokola bomoi nyonso ezali na maboko ya Tata,
ye atii yango pe na maboko na ngai, *Mwana na ye. 27 Apesi ngai
bokonzi ya kosambisa bato, pamba té nazali *Mwana ya Moto.
28 Bókamwa té, tango ezali koya oyo bato nyonso bakundamá na
simetiere bakoyoka mongongo na ngai 29 pe bakobima. Bato oyo
basalaki malamu bakosekwa po na kozwa bomoi; kasi baoyo
basalaki mabe bakosekwa po na kozwa etumbu."

Bilembo elakisi bokonzi ya Yezu

30 "Ngai nakoki kosala eloko moko té na makasi na ngai.
Nakataka makambo ya bato ndenge Nzambe alobaka na ngai.
Nakataka yango malamu, po nasalaka té ndenge ngai nalingi, kasi
ndenge Oyo atindaki ngai alingi. 31 Soki nazali koloba po na ngai
moko, maloba na ngai ezali pamba; 32 kasi moto mosusu nde alobaka
po na ngai, pe nayebi 'tè makambo oyo ye alobaka po na ngai
ezali ya solo. 33 Bino botindaki bato epai ya Yoane Mobatisi, pe
ye alobaki maloba ya solo po na ngai. 34 Ngai nazali koluka bato
té po báloba makambo na ngai; kasi nalobi bongo po bino bóbika.
35 Yoane azalaki lokola mwinda oyo ezali kopela pe kongenga;
bino bondimaki kosepela na yango mwa tango moke. 36 Kasi misala
na ngai eleki maloba Yoane alobaki po na ngai. Misala oyo
nasalaka, Tata nde apesi ngai nguya po násala yango; yango
elakisi 'tè Tata moto atindi ngai. 37 Tata oyo atindi ngai, ye moko
azali koloba po na ngai. Nanu boyoká mongongo na ye té, nanu
pe bomoná elongi na ye té. 38 Maloba na ye ekoteli bino té, pamba
té boboyi kondimela moto oyo ye atindi. 39 Botangaka Mikanda ya
Nzambe tango nyonso, po bokanisi 'tè bokozwa na yango bomoi
ya seko; nzokande yango ezali koyebisa bino makambo na ngai.
40 Kasi bino bolingi koya epai na ngai té po na kozwa bomoi ya seko.
41 "Nalukaka lokumu epai ya bato té. 42 Kasi nayebi bino:
bozali na bolingo ya Nzambe té na mitema na bino. 43 Ngai nayei
na kombo ya Tata na ngai, pe bino bolingi koyamba ngai té. Kasi
soki moto ayei na kombo na ye moko, boyambaka ye. 44 Bino
bolingaka kozwa lokumu epai ya baninga na bino, kasi lokumu
oyo eutaka bobele na Nzambe, bolukaka yango té. Bongo ndenge
nini bokoki kondima? 45 Bókanisa té 'tè ngai nakofunda bino epai
ya Tata na ngai; ezali nde Moize moto akofunda bino, po ye azali
moto oyo botielaka mitema. 46 Soki bondimelaki Moize ya solo,
mbele pe bolingaki kondimela ngai, pamba té Moize akòmaká
makambo etali ngai. 47 Kasi lokola bozali kondima té makambo
ye akòmaká, ndenge nini bokoki kondima maloba na ngai?"

Yezu aleisi bato ebele
(Mat 14,13–21; Mark 6,30–44; Luka 9,10–17)

6 1 Sima na yango, Yezu akei na ngambo ya lak ya Galilé
(babengaka yango pe lak ya Tiberiade). 2 Bato ebele bazalaki
kolanda ye po bamonaki makamwisi oyo asalaki, pe ndenge
abandaki kobikisa bato bazalaki na maladi. 3 Yezu abuti na ngomba
pe afandi kuna ná bayekoli na ye. 4 Feti ya *Pake ya Bayuda
ekómaki penepene. 5 Yezu átala boye, amoni bato mingi bazali
koya epai na ye; alobi na Filipe: "Esika nini tokoki kosombela
bato oyo biloko ya kolia?" 6 Alobaki bongo po na komeka ye, pamba
té ye moko asi'ayebaki likambo oyo alingaki kosala. 7 Filipe
azongiseli ye: "Ata tosombi mapa 2.000[k], ekokoka té po moto
nyonso ália mwa eteni ya lipa." 8 Moyekoli mosusu, kombo na ye
André, leki ya Simon Piere, alobi na Yezu: 9 "Mwana moko
atelemi kuna, azali na mapa mitano ná bambisi mibale. Kasi
tósala na yango nini po na bato ebele boye?" 10 Yezu alobi na
bango: "Bófandisa bato nyonso." Esika wana ezalaki na matiti
mingi. Bongo bato nyonso bafandifandi; mibali nyonso bazalaki
penepene ya 5.000. 11 Yezu akamati mapa yango, apesi Nzambe
mersi, pe akaboli yango na bato oyo bazalaki wana. Akaboleli
bango pe mbisi. Moto nyonso azwaki ndenge motema na ye elingi.
12 Tango bato nyonso basilisi kolia, batondi, Yezu alobi na
bayekoli na ye: "Bólokota biteni ya mapa oyo etikali, po ébeba
té." 13 Balokoti yango, pe batondisi bitunga zomi na mibale na
biteni ya mapa oyo etikalaki.

14 Bato oyo bamonaki likamwisi Yezu asalaki, balobi: "Ya
solo, ye azali profete oyo tozalaki kozela." 15 Yezu ayebaki 'tè
balingi kotia ye mokonzi na makasi; yango wana azongi na likolo
ya ngomba ye moko.

Yezu atamboli likolo ya mai
(Mat 14,22–33; Mark 6,45–52)

16 Tango pokwa ekómi, bayekoli bakei penepene ya lak. 17 Bakoti
na bwatu moko, pe babandi kokatisa ngambo ya Kafarnaum. Butu
esi'eyaki, kasi Yezu nanu akómaki epai na bango té. 18 Mai ezalaki
koningana mingi, po mopepe ezalaki makasi. 19 Tango bakómi
pembeni ya mokili, bamoni Yezu azali koya epai ya bwatu pe
kotambola likolo ya mai; babangaki mingi. 20 Kasi Yezu alobi na
bango: "Ezali ngai, bóbanga té." 21 Balingaki kokotisa ye na
bwatu, kasi kaka na tango wana bwatu ekómi na libongo esika
bazalaki kokende.

---

k 6.7 Tala ndimbola ya Mark 6,37.

Bato baluki Yezu

22 Na tongo ya mokolo elandi, bato oyo batikalaki na ngambo
ya lak, bayei kokanisa 'tè bwatu moko kaka ezalaki wana, pe Yezu
akotaki na yango té; pamba té bayekoli bakendeki bango moko.
23 Nzokande babwatu mosusu elongwaki na Tiberiade eyei kotelema
na esika Nkolo Yezu apesaki Nzambe mersi pe aleisaki bato. 24 Awa
bato bamoni 'tè Yezu ná bayekoli na ye bazali té, bakoti na
babwatu wana pe bakei na Kafarnaum po na koluka ye.

Yezu azali bilei oyo epesaka bomoi

25 Bakuti Yezu na ngambo ya lak, bongo batuni ye: "Moteyi,
oyaki awa tango nini?" 26 Yezu azongiseli bango: "Nazali koloba
na bino, ya solo: bozali koluka ngai kaka po boliaki pe botondaki
mingi; kasi ezali té po bomonaki mosala oyo euti na Nzambe.
27 Bótika kosala bobele po na bilei oyo ebebaka, kasi bósala po
na bilei oyo eumelaka, pe epesaka bomoi ya seko. Bilei wana,
ngai *Mwana ya Moto nakopesa bino yango, pamba té Nzambe
Tata alakisi polele 'tè atindi ngai." 28 Bato batuni ye: "Tósala nini
po na kokokisa misala oyo Nzambe alingaka?" 29 Yezu azongiseli
bango: "Mosala Nzambe alingaka, yang'oyo: Bóndima moto oyo
ye atindaki." 30 Bato batuni ye lisusu: "Ndenge nini okoki kolakisa
'tè Nzambe moto atindi yo, po tóndimela yo? Likambo nini okoki
kosala? 31 Bakoko na biso baliaká bilei oyo babengaka *mane,
tango bazalaká na esobe. Ekòmamá boye: 'Apesaki bango bilei
oyo euti na Likolo.' " 32 Yezu azongiseli bango: "Nazali koloba
na bino, ya solo: Ezali Moize té moto apesaká bino bilei oyo
eutaki na Likolo; kasi Tata na ngai azali kopesa bino bilei ya
solo, oyo euti na Likolo. 33 Pamba té bilei oyo Nzambe azali
kopesa bino elongwe na Likolo; yango nde moto ezali kopesa
bato bomoi." 34 Bato balobi na ye: "Mokonzi, pesaka biso bilei
yango mikolo nyonso." 35 Yezu azongiseli bango: "Ngai nazali
bilei oyo epesaka bomoi. Moto oyo akoya epai na ngai akoyoka
lisusu nzala té, pe oyo akondima ngai, akoyoka lisusu posa ya
mai ata mokolo moko té. 36 Kasi nalobi na bino: ata bomoni ngai,
bozali kondima ngai té. 37 Moto nyonso Tata akopesa ngai, akoya
epai na ngai. Soki ayei epai na ngai, nakobengana ye té; 38 pamba
té, ngai nauti na Likolo pe nayei awa na mokili po na kosala
makambo na ngai moko té, kasi po na kokokisa makambo ya
Moto oyo atindaki ngai. 39 Moto oyo atindaki ngai alingi 'tè:
nábungisa ata moko té na kati ya bato nyonso oyo apesi ngai,
kasi násekwisa bango na *mokolo ya suka. 40 Pamba té Tata na
ngai alingi boye: moto nyonso oyo akomona ngai *Mwana pe
akondima ngai, ázwa bomoi ya seko; bongo ngai nakosekwisa ye
na mokolo ya suka."

41 Bayuda basilikaki po Yezu alobaki: "Nazali bilei oyo euti
na Likolo." [42] Bongo balobi: "Boni, oyo Yezu té, mwana ya Jozef?
Biso toyebi tata na ye ná mama na ye. Ndenge nini azali koloba
'tè auti na Likolo?" [43] Yezu alobi na bango: "Bótika kosilika. [44] Moto
moko té akoki koya epai na ngai, soki Tata oyo atindaki ngai
amemi ye té, bongo ngai nakosekwisa ye na mokolo ya suka.
[45] Baprofete bakòmaká boye: 'Nzambe akoteya bato nyonso[l].'
Moto nyonso oyo ayokelaka Tata pe andimaka mateya na ye,
akoya epai na ngai. [46] Moto moko té nanu amoná Tata; kaka ngai
moto nauti epai ya Nzambe, nasi'namoná Tata.

47 "Nazali koloba na bino, ya solo: moto oyo andimaka ngai,
azali na bomoi ya seko. [48] Ngai nazali bilei oyo epesaka bomoi.
[49] Bakoko na bino tango bazalaká na esobe, baliaká bilei oyo
babengaka *mane; ata bongo bakufaká kaka. [50] Kasi bilei oyo euti
na Likolo, soki moto alei yango akokufa té. [51] Ngai nazali bilei
ya bomoi oyo euti na Likolo. Soki moto alei yango, akozala na
bomoi ya seko. Bilei oyo ngai nakopesa na bato, ezali nzoto na
ngai; nakopesa yango po bato bázwa bomoi."

52 Awa alobi boye, Bayuda babandi kotunana: "Ndenge nini
moto oyo akopesa biso nzoto na ye po tólia yango?" [53] Yezu
azongiseli bango: "Ngai *Mwana ya Moto nazali koloba na bino,
ya solo: soki bolei nzoto na ngai té pe soki bomeli makila na ngai
té, bokozwa bomoi ya seko té. [54] Moto oyo aliaka nzoto na ngai
pe amelaka makila na ngai, azali na bomoi ya seko; pe ngai
nakosekwisa ye na *mokolo ya suka. [55] Nazali kopesa nzoto na
ngai po bato bália yango solo; pe nazali kopesa makila na ngai
po bato bámela yango solo. [56] Moto oyo aliaka nzoto na ngai pe
amelaka makila na ngai, biso ná ye tozali moto moko. [57] Tata oyo
atindaki ngai azali na bomoi; ngai pe nazali na bomoi po na ye;
moto oyo aliaka nzoto na ngai, akozala pe na bomoi po na ngai.
[58] Ngai nazali bilei euti na Likolo, nazali té lokola bilei oyo bakoko
na bino baliaká; pamba té bakufaká kaka. Kasi moto aliaka bilei
oyo, akozala na bomoi ya seko."

59 Oyo ezali mateya Yezu ateyaki na ndako ya losambo, na
Kafarnaum.

Maloba oyo epesaka bomoi ya seko

60 Awa bayoki maloba ya Yezu, bayekoli na ye mingi balobi:
"Mateya oyo ezali makasi po na kondima. Nani akoki kondima
yango?" [61] Yezu ayebaki 'tè bayekoli na ye basepelaki té po na
yango, bongo atuni bango: "Makambo oyo esali bino pasi na
mitema? [62] Bokoloba nini soki bomoni ngai, *Mwana ya Moto,
nazali kobuta na esika oyo nazalaká liboso? [63] Ezali *Molimo

---

l 6.45 Ezaya 54,13.

moto apesaka bomoi, kasi makasi ya bomoto ezali pamba. Maloba
nauti koloba etondá na nguya ya Molimo oyo apesaka bomoi.
64 Kasi bato mosusu na kati na bino bazali kondima ngai té." Yezu
alobaki ndenge wana pamba té, ayebaki banda kala banani
bazalaki kondimela ye té; ayebaki pe nani akoteka ye; 65 bongo
abakisi boye: "Yango wana nayebisi bino 'tè moto moko té akoki
koya epai na ngai, soki Tata apesi ye nzela té."
66 Banda mokolo wana bayekoli na ye mingi balongwaki, pe
balandaki ye lisusu té. 67 Bongo Yezu atuni bayekoli zomi na
mibale: "Bino pe bolingi kokende?" 68 Simon Piere azongiseli ye:
"Mokonzi, tokokende epai ya nani? Yo ozali na maloba oyo
epesaka bomoi ya seko. 69 Sik'oyo tondimi, toyebi 'tè ozali
Mosantu oyo Nzambe aponá." 70 Yezu alobi na bango: "Ngai moto
naponaki bino nyonso zomi na mibale. Kasi moto moko na kati
na bino azali moto ya zabolo." 71 Yezu alobaki bongo po na
Yudas, mwana ya Simon Iskariot, pamba té ezali ye nde moto
akoteka Yezu, atako azalaki na kati ya bayekoli zomi na mibale.

Bandeko ya Yezu bandimeli ye té

7 1 Sima na yango, Yezu azalaki kotambola na Galilé mobimba.
Alingaki lisusu kotambola na region ya Yuda té, po Bayuda
bazalaki koluka koboma ye. 2 Feti ya "Bandako-ya-kapo[m]" ekómaki
penepene. 3 Bandeko ya Yezu balobi na ye: "Kende na region ya
Yuda, po bayekoli na yo bámona misala oyo yo ozali kosala. 4 Moto
moko té abombaka misala na ye, soki alingi bato nyonso báyeba
ye. Lokola ozali kosala misala minene boye, sala yango na miso
ya bato nyonso." 5 Ata bandeko ya Yezu pe bazalaki kondima ye
té. 6 Kasi Yezu alobi na bango: "Tango na ngai ekoki nanu té;
kasi po na bino tango nyonso ezali malamu. 7 Bato ya mokili
bakoki koyina bino té, kasi bazali koyina nde ngai, po nazali
kolakisa 'tè makambo bazali kosala ezali mabe. 8 Bókende na bino
na feti; kasi ngai nakokende té, po tango na ngai ekoki nanu té."
9 Sima ya koloba bongo, atikali na ye na Galilé.

Yezu akei na feti

10 Tango bandeko ya Yezu basi'bakei na feti, ye pe alandi na
kobombama; amimonisaki na miso ya bato té. 11 Bayuda babandaki
koluka ye na tango ya feti, pe batunani: "Azali wapi?" 12 Bato
bazalaki koloba mingi po na ye, kasi malembe. Bamosusu balobi:
"Azali moto malamu"; nzokande bamosusu balobi: "Té, azali
kokosa bato." 13 Kasi ata moto moko té amekaki koloba polele
po na ye, pamba té bazalaki kobanga bakonzi ya Bayuda.
14 Tango bakómaki na katikati ya mikolo ya feti, Yezu akoti

---

m 7.2 Levit 23,34–36; Zong 16,13.

na Ndako ya Nzambe, pe abandi koteya. 15 Bayuda bakamwaki
mingi, pe batunani: "Ndenge nini moto oyo ayebi makambo ebele
boye? Ye akotá ata kelasi té." 16 Yezu alobi na bango: "Makambo
oyo nazali koteya bino, ezali ya ngai moko té, kasi euti na Moto
oyo atindi ngai. 17 Moto nyonso oyo azali na posa ya kosala
makambo Nzambe alingi, ye nde akoyeba soki mateya na ngai
euti na Nzambe, to na ngai moko. 18 Moto oyo alobaka makambo
euti na ye moko, alukaka lokumu na ye moko. Kasi oyo alukaka
bobele lokumu ya moto oyo atindi ye, ye azali moto ya solo,
alobaka lokuta ata moke té. 19 Moize apesaká bino Mibeko, kasi
ata moto moko té na kati na bino atosaka yango. Po na nini bozali
koluka koboma ngai?" 20 Bato bazongiseli ye: "Ozali na ndoki!
Nani moto azali koluka koboma yo?" 21 Yezu alobi na bango:
"Kaka po na mosala moko nasalaki na Mokolo ya Kopema, bino
nyonso bokamwe! 22 Kasi bino moko bokataka bana mibali ata
na Mokolo ya Kopema, po Moize atindá bákataka bango sima
ya mikolo mwambe ya kobotama; nzokande ezali Moize té moto
abandaki kokata bana, kasi ezali bakoko. 23 Bakataka bana ata
na Mokolo ya Kopema, po na kotosa Mibeko ya Moize; bongo
po na nini bozali kosilika na ngai, awa nabikisi moto na Mokolo
ya Kopema? 24 Bótika kotalaka makambo na ndenge bino bozali
komona na miso. Kasi bótalaka makambo na ndenge ya solo."

Yezu azali solo Mesia

25 Bato mosusu ya Yeruzalem bazalaki kotunana: "Oyo ye té
moto bazali koluka koboma? 26 Tala azali koloba na miso ya bato
nyonso, kasi balobi na ye ata eloko moko té! Yango bakonzi na
biso basi'bandimi 'tè ye azali ya solo penza *Mesia? 27 Kasi tango
Mesia akoya, moto moko té akoyeba soki auti wapi; nzokande
moto oyo, toyebi epai auti."

28 Tango Yezu azalaki koteya na Ndako ya Nzambe, atuni
bato na mongongo makasi: "Boyebi ngai ya solo? Pe boyebi epai
nautaki? Nayaki na kombo na ngai moko té, kasi Moto oyo
atindaki ngai azali solo. Bino boyebi ye té. 29 Ngai nayebi ye
malamu, po nauti epai na ye; ye moto atindi ngai." 30 Balukaki
nzela ya kokanga Yezu; kasi ata moto moko té amekaki kosimba
ye, po tango na ye ekokaki nanu té. 31 Na kati ya bato wana, mingi
bandimaki Yezu; bazalaki kotunana: "Boni, tango Mesia akoya,
akosala makamwisi mingi koleka ya moto oyo?"

Batindi bakengeli po bákanga Yezu

32 *Ba-Farizé bayokaki makambo nyonso oyo bato bazalaki
koloba malembe po na Yezu. Bakonzi ya banganga-Nzambe ná
ba-Farizé batindaki bakengeli ya Ndako ya Nzambe po bákende
kokanga ye. 33 Yezu alobi na bato: "Nakotikala na bino mwa tango

moke, bongo nakozonga epai ya Moto oyo atindaki ngai. [34] Boko-
banda koluka ngai, kasi bokomona ngai té, po bokoki kokende
té na esika oyo ngai nakozala." [35] Bayuda, awa bayoki boye,
babandi kotunana bango na bango: "Boni, akokende wapi po
tómona ye lisusu té? Akokende nde epai ya Bayuda oyo bapanzaná
na bikolo mosusu, pe akoteya bato ya bikolo mosusu? [36] Alobi 'tè
tokobanda koluka ye kasi tokomona ye té, po tokoki kokende té
na esika oyo ye akozala. Makambo yango elingi kolakisa nini?"

Mai oyo epesaka bomoi

37-38 Mokolo ya suka ya feti ezalaki mokolo oyo eleki
monene. Yezu atelemi na kati ya bato, abandi koloba na bango
na mongongo makasi: "Moto oyo azali na posa ya mai, pe
andimeli ngai, áya komela mai epai na ngai. Bakòmá na Mikanda
ya Nzambe: 'Mai ya bomoi ekobanda kobima na motema na ye
lokola ebale[n].' " [39] Yezu azalaki koloba bongo po na Molimo ya
Nzambe oyo bato bakondima ye bakozwa. Na tango wana,
Molimo ayaki nanu té, po Yezu azwaki nanu lokumu na ye té.

Bato bakabwani likolo ya Yezu

40 Na kati ya bato oyo bayokaki maloba ya Yezu, bamosusu
balobi: "Ya solo, ye azali Profete oyo tozalaki kozela"; [41] bamosusu:
"Azali *Mesia." Kasi bato mosusu balobi boye: "Mesia akoki nde
kouta na Galilé? [42] Ekòmamá na Mikanda 'tè Mesia akozala moto
ya libota ya David, pe akouta na Betleem, mboka ya David." [43] Boye
bato bayei kokabwana likolo ya Yezu. [44] Na kati ya baoyo bazalaki
na posa ya kokanga ye, ata moto moko té amekaki kosimba ye.

Bakonzi ya Bayuda bandimeli Yezu té

45 Tango bakengeli bazongi, bakonzi ya banganga-Nzambe ná
*ba-Farizé batuni bango: "Po na nini boyei na ye té?" [46] Bakengeli
bazongisi: "Nanu moto moko té asi'alobá lokola moto yango."
[47] Ba-Farizé batuni bango: "Bino pe bondimi lokuta na ye? [48] Na
kati ya bakonzi to ya ba-Farizé ezali na moto moko oyo andimeli
ye? [49] Kasi bato pamba wana oyo bayebi Mibeko ya Moize té,
Nzambe asi'asundolá bango kala." [50] Nikodeme pe azalaki na kati
ya ba-Farizé wana; mokolo moko ye akendeki kotala Yezu[o]. Alobi
na bango: [51] "Na Mibeko na biso, tokoki kokatela moto etumbu té,
soki nanu toyoki ye té po tóyeba likambo ye asali." [52] Bazongiseli
ye: "Yo pe ozali moto ya Galilé? Kende kotanga Mikanda ya
Nzambe, pe okomona 'tè ata profete moko té asi'autá na Galilé."

---

n 7.38 Na motema ya Mesia (tala Ezaya 12,3. Zak 14,8); to na
motema ya moto oyo andimi Mesia.
o 7.50 3,1–2.

Ngomba ya ba-Olive

[53 Sima na yango, bato nyonso bapanzani, pe moto na moto
azongi na ndako na ye.

Yezu ná mwasi moko ya ndumba[p]

8 1 Yezu akei na Ngomba ya *ba-Olive. 2 Tongo etani, azongi na
Ndako ya Nzambe, pe bato nyonso bayei penepene na ye. Ye
afandi pe abandi koteya bango. 3 Balakisi-Mibeko ná *ba-Farizé
bamemeli ye mwasi moko oyo bakangaki ná mobali ya bato. Batii
ye liboso ya bato nyonso, 4 bongo balobi na Yezu: "Moteyi,
tokangi mwasi oyo ná mobali ya bato. 5 Mibeko ya Moize ezali
kotinda 'tè tóboma basi ya ndenge oyo na mabanga. Kasi yo olobi
nini?" 6 Balobaki bongo po bámeka ye, bongo bázwa nzela ya
kofunda ye. Kasi Yezu agunzami na se, pe abandi kokòma mosapi
na mabelé. 7 Awa bazalaki kaka kotunatuna ye, Yezu atali bango
pe alobi: "Na kati na bino, moto oyo nanu asalá lisumu moko té,
ábwakela ye libanga ya liboso." 8 Bongo agunzami lisusu, pe
abandi kokòma na mabelé. 9 Tango bayoki bongo, bakómi kokende
moko moko, mibange liboso; kaka Yezu moto atikalaki wana, ye
ná mwasi yango. 10 Bongo Yezu atali ye, pe alobi: "Mama, wapi bango?
Ata moto moko té akateli yo etumbu?" 11 Ye azongisi: "Moteyi,
ata moto moko té." Bongo Yezu alobi na ye: "Ngai pe nakokatela
yo etumbu té. Kende na yo, kasi kosala lisusu masumu té."]

Yezu azali moi po na bato

12 Yezu alobi lisusu na bato: "Ngai nazali lokola moi po na
bato. Moto oyo alandi ngai, akotambola na molili ata moke té,
kasi akobanda kotambola na moi, bongo akozwa bomoi ya solo."

---

p 8.1 Eteni oyo totii na kati ya ba-kroshe [. . .] ezali lisolo moko ya kala penza; kasi ezali Yoane té moto akòmaki yango.

13 *Ba-Farizé balobi na ye: "Ozali koloba po na yo moko; maloba
na yo ezali ya pamba." 14 Yezu azongiseli bango: "Ata nazali
koloba po na ngai moko, maloba na ngai ezali ya solo; pamba té
nayebi epai nauti pe epai nakokende. Kasi bino boyebi té epai
ngai nauti pe epai nakokende. 15 Bino bokataka makambo na
ndenge ya bomoto, kasi ngai nakataka likambo ya moto té. 16 Soki
nakati likambo ya moto, nakati yango malamu, po nazalaka ngai
moko té, kasi tozalaka biso ná Tata oyo atindi ngai. 17 Na Mibeko
na bino ekòmamá 'tè soki bato mibale bazali koloba ndenge moko,
likambo wana ezali ya solo. 18 Ngai nazali koloba po na ngai moko.
Pe Tata oyo atindi ngai azali koloba po na ngai." 19 Bango batuni
ye: "Tata na yo azali wapi?" Yezu azongiseli bango: "Bino boyebi
ngai té, pe boyebi Tata na ngai té. Soki boyebaki ngai, mbele
bolingaki koyeba pe Tata na ngai."
20 Yezu alobaki makambo wana tango azalaki koteya bato na
Ndako ya Nzambe, na esika bazalaki kotia makabo. Ata moto
moko té akangaki ye, po tango na ye ekokaki nanu té.

"Bino bokoki kokende té epai ngai nakokende"

21 Yezu alobi na bango lisusu: "Ngai nakokende, bongo
bokoluka ngai; kasi bokokufa na masumu na bino. Bokoki
kokende té epai ngai nakokende." 22 Bayuda batunani bango na
bango: "Boni? Akokende komiboma? Po alobi: Bino bokoki
kokende té epai nakokende." 23 Yezu alobi na bango: "Bino bozali
bato ya se, kasi ngai nauti na Likolo. Bino bozali bato ya mokili
oyo, kasi ngai nazali moto ya mokili oyo té. 24 Yango wana nalobi
na bino 'tè bokokufa na masumu na bino. Soki boboyi kondima
'tè Ngai Nazali[r], bokokufa na masumu na bino." 25 Bango batuni
ye: "Yo ozali nani?" Yezu azongiseli bango: "Ngai nazali oyo
nalobaki na bino uta na ebandeli. 26 Nazali na makambo mingi
ya koloba po na bino, pe ya kosambisa bino. Kasi Moto oyo
atindaki ngai azali moto ya solo; makambo oyo nalobaka na bato,
nayokaki yango epai na ye."
27 Kasi bango bayebaki té 'tè Yezu azalaki kolobela bango
po na Tata. 28 Bongo Yezu alobi na bango lisusu: "Tango
bokotombola ngai *Mwana ya Moto, bokoyeba 'tè Ngai Nazali;
bongo bokoyeba 'tè nasalaka eloko moko té na mayele na ngai
moko, kasi nalobaka se makambo oyo Tata alakisaki ngai. 29 Moto
oyo atindaki ngai, azali na ngai, atiki ngai té; pamba té tango
nyonso nasalaka makambo oyo ye alingaka." 30 Tango Yezu
alobaki bongo, bato mingi bandimaki ye.

---

r 8.24 Bim 3,14–16. Nzambe ayebisaká Moize 'tè kombo na ye ezali:
NAZALI. Tala pe v.58–59.

Baumbu ná bato ya bonsomi

31 Yezu alobi na Bayuda oyo bazalaki kondima ye: "Soki
bobandi kotosa maloba na ngai, bokozala penza bayekoli na ngai.
32 Bokoyeba makambo Nzambe azali kolakisa bino, pe yango
ekokómisa bino bato ya bonsomi." 33 Bazongiseli ye: "Tozali bato
ya libota ya Abraham; nanu tokómá baumbu ya moto té. Ndenge
nini olobi na biso: 'Bokokóma bato ya bonsomi'? " 34 Yezu alobi
na bango: "Nazali koloba na bino, ya solo: moto nyonso oyo asalaka
masumu azali moumbu ya masumu. 35 Moumbu atikalaka seko
moto ya libota té, kasi mwana azali moto ya libota seko. 36 Soki
ngai *Mwana ya Nzambe nalongoli bino na boumbu, bokozala
penza na bonsomi ya solo. 37 Nayebi 'tè bozali bana ya Abraham;
kasi bozali koluka boboma ngai, po bondimaka maloba na ngai
té. 38 Ngai nalobaka makambo oyo Tata na ngai alakisaki ngai,
kasi bino bosalaka makambo oyo boyokaki epai ya tata na bino."
39 Bango bazongiseli ye: "Tata na biso ezali Abraham." Kasi Yezu
alobi na bango: "Soki bozali bana ya Abraham, bósalaka ndenge ye
azalaká kosala. 40 Kasi bozali kaka koluka bóboma ngai; nzokande
nalobi na bino bobele makambo ya solo oyo nayokaki epai ya Nzambe.
Abraham atikalaká kosala ndenge wana ata moke té. 41 Bino bosalaka
makambo oyo tata na bino asalaka." Bango bazongiseli ye: "Babo-
taki biso na kindumba té; tozali bana ya Tata se moko, ye nde
Nzambe." 42 Yezu alobi na bango: "Soki Nzambe azalaki Tata na bino,
mbele bolingaka ngai, pamba té nauti epai ya Nzambe, nayei na
kombo na ye. Nayaki na mayele na ngai moko té, kasi ezali ye
nde moto atindaki ngai. 43 Po na nini bozali koyeba tina ya maloba
na ngai té? Ezali kaka po bokoki kondima yango té. 44 Bozali
bana ya zabolo, pe bolukaka kosala bobele makambo oyo tata na
bino alingaka. Uta ebandeli ye azalaka kaka mobomi, pe aboyá
makambo ya Nzambe; makambo ya solo ezali na ye té. Tango
akosaka, lokuta wana eutaka na motema na ye; pamba té azali
moto ya lokuta pe tata na yango. 45 Kasi ngai nalobaka na bino
makambo euti na Nzambe, yango wana bondimelaka ngai té. 46 Nani
na kati na bino akoki kotangela ngai lisumu oyo nasi'nasali? Soki
nazali koloba makambo ya solo, po na nini bolingi kondimela ngai
té? 47 Moto oyo azali mwana ya Nzambe ayokaka maloba ya Nzambe;
kasi bino bozali koyoka yango té, po bozali bana na ye té."

Yezu ná Abraham

48 Bayuda balobi na Yezu: "Omoni, tolobaki ya solo té? Ozali
moto ya Samarie[s], pe ozali na ndoki!" 49 Yezu azongiseli bango:

---

s 8.48 Bayuda bazalaki komona bato ya Samarie lokola bato bayebi Nzambe té.

"Nazali na ndoki té. Nakumisaka Tata na ngai, kasi bino
bokumisaka ngai té. 50 Ngai nalukaka lokumu na ngai moko té,
kasi Nzambe azali kolukela ngai yango. Ye nde moto akokata
likambo. 51 Nazali koloba na bino, ya solo: moto oyo azali kotosa
maloba na ngai, akokufa té." 52 Bayuda balobi na ye: "Sik'oyo
tomoni penza 'tè ozali na ndoki! Abraham akufá; baprofete
bakufá; kasi yo olobi: Soki moto atosi maloba na ngai akokufa
té, kasi akozwa bomoi ya seko. 53 Tata na biso Abraham asi'akufá;
yo okanisi 'tè oleki ye? Baprofete pe basi'bakufá. Bongo yo
okanisi penza 'tè ozali nani?" 54 Yezu azongisi: "Soki namikumisi,
lokumu na ngai ezali pamba. Kasi Tata na ngai azali kokumisa
ngai. Bino bolobaka 'tè: 'Azali Nzambe na biso'; 55 nzokande
boyebi ye té. Ngai nayebi ye; pe soki nalobi 'tè nayebi ye té,
nakómi moto ya lokuta lokola bino. Ya solo, nayebi ye, pe
natosaka maloba na ye. 56 Tata na bino Abraham atondaki na
esengo po ayebaki 'tè akomona ngai, mokolo nakoya na mokili;
amonaki yango, pe asepelaki mingi." 57 Bayuda batuni ye: "Yo
okokisi kutu ata mbula 50 té, bongo ozali koloba 'tè omonaká
Abraham?" 58 Yezu azongiseli bango: "Nazali koloba na bino, ya
solo: liboso 'tè Abraham ábotama, Ngai Nazali[t]." 59 Tango Bayuda
bayoki boye, balokoti mabanga po bábamba ye; kasi Yezu
amibendi pe abimi na Ndako ya Nzambe.

Yezu abikisi moto abotamá na miso ya kokufa

9 1 Tango Yezu azalaki koleka na nzela, amoni moto moko
akufá miso banda babotá ye. 2 Bayekoli na ye batuni ye:
"Moteyi, po na nini moto oyo abotamá na miso ya kokufa? Ezali
po na masumu na ye moko to ya baboti na ye?" 3 Yezu azongisi:
"Ezali po na masumu na ye moko té to ya baboti na ye; kasi
abotamá na miso ya kokufa, po mosala ya Nzambe émonana na
ye. 4-5 Tango ngai nazali awa na mokili, nazali moi po na bato.
Lokola moi ezali nanu, esengeli násala misala ya Moto oyo
atindaki ngai. Butu ezali koya, pe moto moko té akokoka lisusu
kosala." 6 Sima ya maloba yango, Yezu abwaki soi na mabelé,
asali mwa ndambo ya potopoto, pe apakoli moto wana na miso.
7 Bongo alobi na ye: "Kende kosukola elongi na eziba ya Siloé"
(kombo wana elingi koloba: Atindami). Moto yango akei kosu-
kola elongi, bongo tango azongi, abandi komona.

8 Bato oyo bazalaki kofanda ná ye penepene, pe baoyo
bamonaki ye tango azalaki kosenga mbongo, batunani: "Oyo ye
té, moto azalaki kofanda pe kosenga bato mbongo?" 9 Bato
mosusu balobi: "Ezali ye." Bamosusu balobi: "Té; kasi akokani
na ye." Bongo ye moko alobi: "Ezali ngai." 10 Batuni ye lisusu:

---

t 8.58 Tala v.24.

"Ndenge nini sik'oyo okómi komona?" 11 Azongiseli bango: "Moto
oyo babengaka Yezu asalaki mwa ndambo ya potopoto, apakoli
ngai na miso pe alobi: 'Kende kosukola elongi na Siloé.' Tango
nakei kosukola elongi kuna, nabandi komona." 12 Batuni ye:
"Moto yango azali wapi?" Ye azongisi: "Nayebi té."

Ba-Farizé batuni moto oyo abiki

13 Bamemi moto oyo azalaki na miso ya kokufa epai ya
*ba-Farizé. 14 Nzokande Yezu asalaki potopoto pe abikisaki moto
yango na Mokolo ya Kopema. 15 Yango wana ba-Farizé batuni ye
ndenge nini abandaki komona. Azongiseli bango: "Atiaki ngai
mwa ndambo ya potopoto na miso, nasukoli elongi, pe nabandi
komona." 16 Bongo ba-Farizé mosusu balobi: "Moto asali makambo
ya ndenge oyo, azali moto ya Nzambe té, pamba té abuki mobeko
ya Mokolo ya Kopema." Kasi bamosusu balobi: "Ndenge nini
moto ya masumu akoki kosala makamwisi minene boye?" Yango
wana bakabwanaki bango na bango.
17 Ba-Farizé batuni ye lisusu: "Yo okanisi nini po na moto
oyo abikisi yo?" Azongiseli bango: "Azali profete." 18 Bakonzi ya
Bayuda bandimaki té 'tè azalaki na miso ya kokufa pe abandi
komona, bongo babengisi baboti na ye. 19 Batuni bango: "Oyo
mwana na bino bolobaka 'tè abotamá na miso ya kokufa? Ndenge
nini sik'oyo abandi komona?" 20 Baboti na ye bazongisi: "Toyebi
'tè azali mwana na biso, pe abotamá na miso ya kokufa. 21 Kasi
toyebi té ndenge nini abandi komona, pe nani moto abikisi ye.
Bótuna ye; azali mokóló, akoloba na bino ye moko." 22 Baboti na
ye balobaki bongo po bazalaki kobanga bakonzi; pamba té bango
bayokanaki boye: moto akondima 'tè Yezu azali *Mesia, bako-
bengana ye na ndako ya losambo. 23 Yango wana baboti na ye
balobaki: "Azali mokóló, bótuna ye." 24 Ba-Farizé babengi lisusu
moto oyo azalaki na miso ya kokufa, balobi na ye: "Biso toyebi
'tè moto yango azali moto ya masumu. Ye atsiolaki Nzambe; kasi
yo, kumisa Nzambe." 25 Moto wana azongiseli bango: "Nayebi té
soki ye azali moto ya masumu. Kasi nayebi kaka likambo moko:
nazalaki na miso ya kokufa, pe sik'oyo nazali komona." 26 Bango
batuni ye: "Asalaki yo nini? Ndenge nini abikisi yo?" 27 Ye
azongisi: "Nasi'nayebisaki bino, kasi boyokelaki ngai té. Po na
nini bolingi koyoka yango lisusu? Bino pe bolingi kokóma
bayekoli na ye?" 28 Bafingi ye balobi: "Yo moto ozali moyekoli
na ye; kasi biso tozali bayekoli ya Moize. 29 Biso toyebi 'tè Nzambe
alobaki na Moize; kasi moto oyo, toyebi té soki auti wapi." 30 Moto
wana azongiseli bango: "Oyo ezali penza likambo ya kokamwa!
Bino boyebi epai ye auti té, kasi ye abikisi ngai! 31 Toyebi 'tè
Nzambe ayokelaka bato ya masumu té, kasi ayokelaka bobele
moto oyo atosaka ye pe asalaka makambo ye alingaka. 32 Toyoká

nanu té 'tè babikisi moto abotamá na miso ya kokufa. 33 Soki moto
yango auti epai ya Nzambe té, akoki kosala ata eloko moko té."
34 Bango bazongiseli ye: "Yo moto obotamá penza na masumu,
pe olingi koteya biso?" Bongo babengani ye na ndako ya losambo.

Banani bakufá penza miso?

35 Yezu ayoki 'tè babengani moto wana. Akei kokutana na
ye, pe atuni ye: "Ondimi *Mwana ya Moto na motema na yo?"
36 Moto wana azongiseli ye: "Mokonzi, yebisa ngai, ye azali nani
po 'tè nándima ye." 37 Yezu alobi: "Omoni ye; ezali ngai moto
nazali kosolola na yo." 38 Moto wana azongisi: "Mokonzi, nandimi."
Bongo afukameli ye. 39 Sima, Yezu alobi: "Ngai nayaki awa na
mokili po 'tè moto na moto ázwa oyo ekoki na ye: bato bakufá
miso bámona, pe baoyo bazali komona, miso na bango ékufa."
40 Ba-Farizé mosusu oyo bazalaki wana bayoki maloba yango pe
batuni ye: "Boni, biso pe tozali na miso ya kokufa?" 41 Yezu
azongiseli bango: "Soki bozalaki na miso ya kokufa, mbele
bozalaki na masumu té; kasi awa bolobi 'tozali komona', bozali
kaka bato ya masumu libela."

Lisapo ya mobokoli ya bameme

10 1 Bongo Yezu alobi lisusu: "Nazali koloba na bino, ya solo:
soki moto akoti na lopango ya bameme na porte na yango
té, kasi na esika mosusu, ye azali moyibi pe mobebisi. 2 Kasi moto
oyo akotaka na porte, ye azali mobokoli ya bameme. 3 Sinzili
afungolelaka ye lopango, pe bameme eyokaka mongongo na ye.
Ye abengaka bameme na ye moko moko na kombo na yango, pe
abimisaka yango na libanda. 4 Soki abimisi yango nyonso alekaka
na liboso, pe bameme elandaka ye, po eyebi mongongo na ye. 5 Kasi
elandaka mopaya té; kutu ekimaka ye, po eyebi mongongo na ye
té."

6 Yezu alobaki na bango lisapo oyo, kasi bayebaki tina ya
maloba na ye té.

Yezu azali mobokoli malamu ya bameme

7 Yezu alobi lisusu: "Nazali koloba na bino, ya solo: ngai nazali
lokola porte ya lopango ya bameme. 8 Bato nyonso oyo bayaki
liboso na ngai bazalaki miyibi pe babebisi; yango wana bameme
ezalaki koyokela bango té. 9 Ngai nazali porte ya lopango. Moto
oyo akotaka epai na ngai, akobika; akoki kokota pe kobima, pe
akozwa bilei. 10 Moyibi ayaka kaka po na koyiba, koboma pe
kobebisa. Kasi ngai nayei po bato bázala na bomoi, pe bázala na
yango mingi koleka.

11 "Ngai nazali mobokoli malamu ya bameme. Mobokoli
malamu apesaka bomoi na ye po na bameme na ye. 12 Moto oyo

asalaka po na mbongo azali mobokoli penza té, azali pe kolo ya
bameme té. Soki amoni nkoi ezali koya, atikaka bameme pe
akimaka, bongo nkoi ekangaka bameme pe epanzaka yango. [13] Pamba
té, ye asalaka po na mbongo, pe ayokelaka bameme mawa té. [14] Ngai
nazali mobokoli malamu. Nayebi bameme na ngai pe yango eyebi
ngai, [15] bobele ndenge Tata ayebi ngai pe ngai nayebi ye.
Nakopesa bomoi na ngai po na bameme na ngai.
16 "Nazali pe na bameme mosusu, ezali ya lopango oyo té[u];
esengeli nátambwisa yango pe, bongo ekobanda koyoka mongongo
na ngai. Boye bameme nyonso ekozala esika moko, na maboko
ya mobokoli se moko.
17 "Tata alingi ngai, po nakopesa bomoi na ngai pe nakozwa
yango lisusu. [18] Moto moko té akobotola bomoi na ngai, kasi ngai
moko nde moto nakopesa yango na bolingo na ngai. Nazali na
nguya ya kopesa yango, pe ya kozwa yango lisusu. Tata atindaki
ngai násala ndenge wana."
19 Bayuda bakabwani lisusu po na maloba yango. [20] Bato mingi
na kati na bango balobi: "Azali na ndoki! Azali na liboma! Po
na nini bozali koyoka ye?" [21] Kasi bato mosusu balobi: "Moto
azali na ndoki alobaka ndenge wana té. Yango molimo mabe
ekoki kobikisa bato bakufá miso?"

Bayuda baboyi Yezu

22 Na mikolo wana feti ezalaki na Yeruzalem, babandaki
kokanisa mokolo bafungolaká Ndako ya Nzambe. Na tango wana
malili ezalaki mingi. [23] Yezu azalaki kotambola na Ndako ya Nzambe,
na veranda ya Salomon. [24] Bongo Bayuda bayei kozinga ye, pe
batuni ye boye: "Tango nini okokitisa biso mitema? Yebisa biso
polele soki ozali *Mesia." [25] Yezu azongiseli bango: "Nasi'naye-
bisaki bino yango, kasi bondimelaki ngai té. Misala oyo nazali
kosala na nguya ya Tata na ngai, nde ezali kolakisa bino yango.
[26] Kasi bino bozali kondima té po bozali bameme na ngai té.
[27] Bameme na ngai eyokaka mongongo na ngai; nayebi yango pe
yango elandaka ngai. [28] Napesi yango bomoi ya seko; bongo yango
ekobeba ata mokolo moko té. Moto moko té akoki kobotola
yango na maboko na ngai, [29] pamba té ezali Tata na ngai moto
apesi ngai yango. Ye azali na nguya nyonso, boye moto moko té
akoki kobotola eloko na maboko na ye. [30] Ngai ná Tata na ngai
tozali se moto moko."
31 Bayuda balokoti lisusu mabanga po na koboma ye. [32] Yezu
alobi na bango: "Nasali misala mingi ya malamu na miso na bino,
na makasi ya Tata. Po na mosala nini bolingi koboma ngai?"

---

u 10.16 "Bameme ya lopango oyo" ezali bato ya Israel. "Bameme mosusu" ezali bato ya bikolo mosusu.

33 Bayuda bazongiseli ye: "Tolingi koboma yo po na mosala ya
malamu té, kasi po ozali kotsiola Nzambe. Pamba té ozali kaka moto,
kasi olobi 'tè ozali Nzambe." 34 Yezu alobi na bango: "Na Mibeko
na bino ekòmamá boye: 'Nalobi: bozali banzambe'[v].' 35 Ya solo, bato
oyo bazalaki koyoka maloba na ye, Nzambe abengaka bango
'banzambe'. Makambo ekòmamá na Mikanda ya Nzambe ekoki
kolongwa té. 36 Nzokande Nzambe aponá ngai moto na ye, pe
atindi ngai na mokili, yango wana nalobi 'tè nazali *Mwana ya
Nzambe. Ndenge nini bozali koloba 'tè natsioli Nzambe? 37 Soki
nasalaka misala ya Tata na ngai té, bóndimela ngai té. 38 Kasi soki
nasalaka yango, atako bolingi kondimela ngai té, bóndima po na
misala na ngai. Bongo bóyeba libela 'tè ngai ná Tata tozali moto
moko."
39 Bayuda baluki kokanga ye lisusu, kasi bazwaki ye té. 40 Yezu
akei na ngambo ya Yordan pe atikalaki kuna, na esika Yoane azalaká
kobatisa bato kala. 41 Bato mingi bayei epai na ye pe balobi: "Yoane
asalaká likamwisi moko té, kasi makambo nyonso ye alobaká po na
moto oyo ezali ya solo." 42 Pe kuna, bato mingi bandimaki Yezu.

Liwa ya Lazare

11 1 Moto moko kombo na ye Lazare azalaki na maladi na
Betanie, mboka ya Maria ná ndeko na ye Marte. 2 Maria
azali mwasi oyo apakolaki Nkolo Yezu malasi na makolo, pe
apangusaki yango na suki na ye[w], bongo ndeko na ye Lazare moto
azalaki na maladi. 3 Bandeko na ye mibale ya basi batindi moto
ákende koyebisa Yezu 'tè: "Mokonzi, moto oyo yo olingaka azali
na maladi." 4 Kasi tango Yezu ayoki sango yango, alobi: "Lazare
azali na maladi, kasi akokufa té. Maladi wana ekomonisa lokumu
ya Nzambe, pe ngai Mwana na ye nakozwa lokumu po na yango."
5 Yezu azalaki kolinga Marte ná ndeko na ye Maria, ná
Lazare. 6 Tango ayoki 'tè Lazare azali na maladi, aumeli lisusu
mikolo mibale na esika ye azalaki. 7 Sima na yango alobi na
bayekoli na ye: "Tózonga na region ya Yuda." 8 Bayekoli bazo-
ngiseli ye: "Moteyi, bobele sik'oyo Bayuda balingaki koboma yo
na mabanga, pe olingi kozonga lisusu kuna?" 9 Yezu alobi na
bango: "Mokolo moko ezali na bangonga zomi na mibale té?
Soki moto atamboli na moi, akoki kobeta libaku té po azali
komona polele. 10 Kasi soki moto atamboli na butu akobeta
mabaku, po azali komona té." 11 Sima ya maloba wana, Yezu
abakisi lisusu: "Moninga na biso Lazare alali pongi, kasi nakei
kolamusa ye." 12 Bayekoli bazongiseli ye: "Mokonzi, soki alali
pongi akobika." 13 Kasi kolala oyo Yezu alobaki ezali liwa;

---

v 10.34 Bzb 82,6.
w 11.2 Tala 12,3.

nzokande bayekoli bakanisaki 'tè ezalaki bobele pongi. 14 Bongo
Yezu alobi na bango polele: "Lazare akufi. 15 Nazali na esengo
po na bino, po ngai nazalaki kuna té; boye bokondima ngai. Kasi
tókende kuna epai na ye." 16 Bongo Toma oyo babengaka Mapasa
alobi na bayekoli mosusu: "Biso nyonso tókende kokufa ná
Moteyi esika moko."

Yezu azali mosekwisi

17 Tango Yezu akómi, akuti basi'bakundi Lazare eleki mikolo
minei. 18 Kolongwa Betanie tii na Yeruzalem ezali na ba-kilometre
soki misato pamba, 19 yango wana Bayuda ebele bayaki epai ya
Maria ná Marte kolongola bango mawa po na liwa ya ndeko na
bango Lazare.
20 Tango Marte ayoki 'tè Yezu azali koya, akei koyamba ye
na nzela, kasi Maria atikalaki na ndako. 21 Marte alobi na Yezu:
"Mokonzi, soki ozalaki awa, mbele ndeko na ngai akufaki té. 22 Kasi
nayebi 'tè ata sik'oyo Nzambe akopesa yo makambo nyonso oyo
okosenga epai na ye." 23 Yezu alobi na ye: "Ndeko na yo
akosekwa." 24 Marte azongiseli ye: "Nayebi 'tè akosekwa tango
Nzambe akosekwisa bato, na mokolo ya suka."
25 Yezu alobi na ye: "Ngai nazali mosekwisi pe napesaka
bomoi. Moto oyo andimi ngai akozala na bomoi sima ya liwa na
ye. 26 Moto nyonso oyo azali na bomoi na ndenge andimeli ngai,
akokufa ata mokolo moko té. Ondimi yango?" 27 Marte azongisi:
"Ee, Mokonzi, nandimi 'tè ozali Mesia, *Mwana ya Nzambe, oyo
toyebaki 'tè akoya na mokili."

Yezu aleli

28 Tango Marte asilisi koloba bongo, akei kobenga ndeko na
ye Maria, pe alobi na ye na litoi: "Moteyi asi'ayei, azali kobenga
yo." 29 Awa Maria ayoki boye, atelemi pe akei mbangu epai ya
Yezu. 30 Yezu akómaki nanu na mboka té; azalaki kaka na esika
oyo Marte akutanaki na ye. 31 Bayuda oyo bazalaki ná Maria na
kati ya ndako po na kolongola ye mawa, bamonaki 'tè atelemi
mbangu pe abimi na libanda; bongo balandi ye po bakanisaki 'tè
akei kolela na simetiere.
32 Awa Maria akómi esika Yezu azalaki, akwei na makolo na
ye, pe alobi na ye: "Mokonzi, soki ozalaki awa, mbele ndeko na
ngai akufaki té." 33 Tango Yezu amoni Maria azali kolela, pe bato
oyo bayaki na ye bazali kolela lisusu, ayoki mawa mingi pe pasi
na motema. 34 Atuni bango: "Esika nini bokundaki ye?" Bazongiseli
ye: "Mokonzi, yaka kotala." 35 Yezu aleli. 36 Bayuda balobi: "Tala,
azalaki kolinga ye mingi!" 37 Kasi bato mosusu balobi: "Ye moto
abikisaki moto oyo azalaki na miso ya kokufa. Bongo akokaki pe
kopekisa liwa ya Lazare té?"

Yezu asekwisi Lazare

38 Yezu ayokaki mawa mingi na motema, pe akei na simetiere.
Ezalaki libulu na kati ya mabanga, pe na monoko na yango batiaki
libanga ya monene. 39 Yezu alobi: "Bólongola libanga." Kasi Marte,
ndeko ya moto oyo akufaki, alobi na ye: "Mokonzi, azali kolumba
solo, pamba té asi'asali mikolo minei na libulu." 40 Yezu azongiseli
ye: "Soki ondimi, okomona lokumu ya Nzambe. Nalobaki boye
té?" 41 Na sima balongoli libanga. Yezu atomboli miso na likolo,
alobi: "Tata, napesi yo mersi po oyokeli ngai. 42 Nayebi 'tè
oyokelaka ngai tango nyonso, kasi nazali koloba boye po na bato
oyo bazali awa ná ngai, bándima 'tè yo moto otindi ngai." 43 Sima
ya maloba wana, agangi na mongongo makasi: "Lazare, bima!"
44 Moto oyo akufaki abimi; makolo ná maboko ezalaki ya kokangama,
pe elongi na ye elíngamaki na elamba. Yezu alobi na bango:
"Bófungola ye pe bótika ye átambola."

Banganga-Nzambe ná ba-Farizé bakani koboma Yezu
(Mat 26,1–5; Mark 14,1–2; Luka 22,1–2)

45 Bato mingi na kati ya Bayuda oyo bayaki epai ya Maria
bandimaki Yezu po bamonaki makambo asalaki. 46 Kasi bato
mosusu na kati na bango bakei koyebisa na *ba-Farizé makambo
oyo Yezu asalaki. 47 Bakonzi ya banganga-Nzambe ná ba-Farizé
babengisi bato nyonso ya Likita-Monene, pe balobani boye:
"Tokosala nini? Moto oyo azali kosala makamwisi mingi! 48 Soki
totiki ye ásalaka kaka boye, bato nyonso bakondima ye, pe
bakonzi ya Rome bakoya koboma Ndako ya Nzambe na biso, pe
ekolo na biso." 49 Moto moko na kati na bango kombo na ye
Kaife, oyo azalaki nganga-Nzambe monene na mbula wana, alobi:
"Bino bozali na mayele té! 50 Boyebi té 'tè ebongi malamu moto
moko ákufa po na bato nyonso, bongo ekolo mobimba ébeba té?"
51 Alobaki makambo wana na makanisi na ye moko té, kasi lokola
azalaki nganga-Nzambe monene na mbula wana, asakoli 'tè Yezu
akokufa po na ekolo mobimba. 52 Ya solo, Yezu akufaki kaka po
na ekolo ya Bayuda té, kasi po na kosangisa bana ya Nzambe
nyonso oyo bapanzaná na mokili mobimba. 53 Banda mokolo
wana, bakonzi ya Bayuda bakati 'tè báboma Yezu. 54 Yango wana
Yezu abandaki komonana lisusu na miso na bango té. Akei na
mboka moko penepene ya esobe, kombo na yango Efraim, pe
afandi kuna ná bayekoli na ye.
55 Feti ya Bayuda ya *Pake ekómaki penepene, bongo bato
mingi ya mboka bakei na Yeruzalem liboso ya feti, po na
komibongisa ndenge mibeko na bango ezali kotinda. 56 Baluki
Yezu na Ndako ya Nzambe, pe batunani: "Bokanisi nini? Akoya
na feti to akoya té?" 57 Bakonzi ya banganga-Nzambe ná ba-Farizé

bapesaki motindo 'tè soki moto ayebi esika Yezu azali, áya
koyebisa bango po bákende kokanga ye.

Maria apakoli Yezu malasi
(Mat 26,6–13; Mark 14,3–9)

12 1 Etikalaki mikolo motoba po na kokóma na *Pake; Yezu
akei na Betanie, mboka ya Lazare moto oyo ye asekwisaki.
2 Kuna basalelaki ye feti. Marte azalaki kotiela bango biloko na
mesa, pe Lazare azalaki na kati ya bato oyo bafandaki esika moko
ná Yezu. 3 Maria akamati molangi ya malasi ya talo mingi penza,
pe apakoli yango na makolo ya Yezu, bongo apangusi yango na
suki na ye. Ndako mobimba etondi na solo ya malasi. 4 Moko na
kati ya bayekoli, Yudas Iskariot, oyo atekaki Yezu, alobi: 5 "Po
na nini batekisi malasi yango na mbongo ebele té, po bápesa
yango na bato bakelelá?" 6 Alobaki bongo té po azalaki kokanisa
bato bakelelá, kasi po azalaki moyibi; pamba té bazalaki kobombisa
mbongo epai na ye, pe abandaki koyiba yango. 7 Kasi Yezu
azongisi: "Bótika ye. Lokola etikali moke bákunda ngai, ye asali
malamu na ndenge abombaki yango tii sik'oyo. 8 Bokobanda
kozala na bato bakelelá tango nyonso; kasi ngai, nakozala ná bino
tango nyonso té."

Banganga-Nzambe bakani báboma Lazare

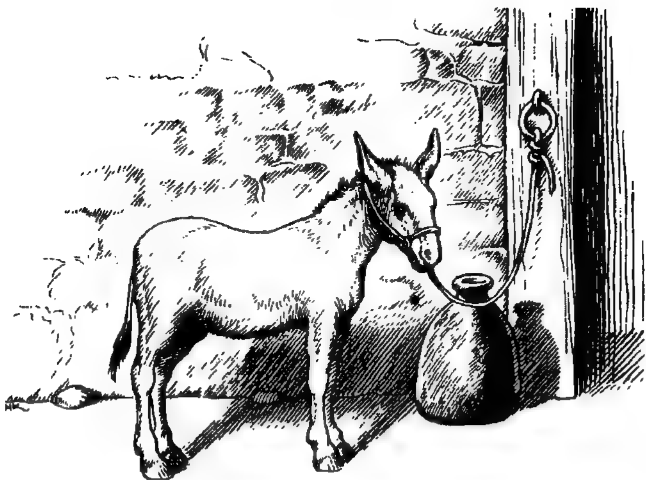
9 Bayuda ebele bayokaki 'tè Yezu azali na Betanie, bongo
bakei kuna; bakendeki kaka po na Yezu té, kasi po na kotala pe
Lazare oyo ye asekwisaki. 10 Yango wana bakonzi ya banganga-
Nzambe bayei kokana báboma Lazare; 11 pamba té ezali likolo na
ye nde Bayuda mingi balongwaki epai na bango pe bakómaki
kondima Yezu.

Yezu akoti na Yeruzalem
(Mat 21,1–11; Mark 11,1–11, Luka 19,28–40)

12 Sima ya mokolo moko, bato oyo bayaki po na feti ya *Pake
bayoki 'tè Yezu akoya na Yeruzalem. 13 Bakamati mandalala,
bongo bakei koyamba ye na nzela, pe babandi koganga: "*Ozana!
Lokumu na Nzambe! Nkolo ábenisa moto oyo ayei na kombo na
ye![x] Longonya na mokonzi ya Israel!" 14 Yezu azwi punda, bongo
abuti, ndenge ekòmamá na Mikanda: 15 "Kobanga té, vile ya
*Sion! Tala mokonzi na yo ayei, afandi na punda." 16 Mokolo
wana bayekoli bayebaki tina ya makambo yango té; kasi tango
Yezu azwaki lokumu, bayei kokanisa 'tè basalaki bobele ndenge
ekòmamá po na ye.
17 Mokolo Yezu abimisaki Lazare na simetiere pe asekwisaki

---

x 12.13 Bzb 118,25.

Punda

ye, bato mingi bazalaki kuna; bongo batambwisaki sango yango.
18 Yango wana bato ebele bayei kokutana ná ye, po bayokaki
likamwisi oyo asalaki. 19 Boye ba-Farizé balobi bango na bango:
"Bomoni! Bokoki kosala eloko té; bato nyonso babandi kolanda
ye!"

Bapaya baluki Yezu

20 Na kati ya bato oyo bayaki na feti po na kokumisa Nzambe,
ezalaki pe na bato mosusu oyo bazali bayuda té. 21 Bakei koloba
na Filipe moto ya Betsaida ya Galilé: "Tata, tolingi komona
Yezu." 22 Filipe akei koloba na André, bongo bango mibale bakei
koyebisa Yezu. 23 Yezu azongiseli bango: "Sik'oyo tango esi'ekoki
oyo ngai *Mwana ya Moto nakozwa lokumu. 24 Nazali koloba na
bino, ya solo: soki mbuma ya *blé ekwei na mabelé té pe ekufi
té, ekotikala kaka mbuma moko; kasi soki ekufi na kati ya mabelé,
ekobota mbuma mingi. 25 Moto alingi bomoi na ye, akobungisa
yango, kasi moto andimi kobungisa bomoi na ye na mokili oyo,
akozwa bomoi ya seko. 26 Soki moto alingi kosalela ngai, álanda
ngai, bongo biso ná mosali na ngai tokozala esika moko. Soki
moto asaleli ngai, Tata akokumisa ye."

Yezu ayebisi ndenge akokufa

27 "Sik'oyo nazali komona pasi na motema. Náloba nini? Náloba
'tè: 'Tata, bikisa ngai na pasi oyo?' Té. Nayaki kaka po námona

pasi oyo. [28] Tata, lakisa penza 'tè ozali Tata[y]." Mongongo euti na
Likolo elobi: "Nasi'nalakisi yango, pe nakolakisa yango lisusu."
29 Bato oyo bazalaki wana, tango bayoki mongongo yango
balobi: "Ezali kake." Bamosusu balobi: "Anjelu ayei koyebisa ye
likambo." [30] Kasi Yezu alobi: "Mongongo yango elobi po na ngai
té, kasi elobi po na bino. [31] Sik'oyo tango ekoki: Nzambe akokata
makambo ya bato ya mokili; sik'oyo akobengana mokonzi na
bango. [32] Tango bakotombola ngai, nakozala kobenda bato nyonso
epai na ngai." [33] Na maloba oyo, Yezu alakisaki ndenge ye
akokufa. [34] Bato bazongiseli ye: "Biso toyebi na Mibeko na biso
'tè *Mesia akoumela seko. Ndenge nini olobi na biso 'tè bako-
tombola *Mwana ya Moto? Mwana ya Moto oyo ozali koloba, ye
nani?" [35] Yezu alobi na bango: "Moi ezali nanu na kati na bino
mwa tango moke; bótambolaka tango moi ezali nanu, po butu
ékweela bino té; pamba té, moto oyo atambolaka na molili,
ayebaka té esika azali kokende. [36] Awa bozali na moi, bóndima
makambo moi ezali kolakisa bino, po bókóma bato ya moi."

Bayuda bandimeli Yezu té

Sima ya maloba wana, Yezu alongwe pe akei komibomba. [37] Atako
asalaki makamwisi mingi na miso na bango, kasi bazalaki kondima
ye té. [38] Ya solo esalamaki bobele ndenge profete Ezaya alobaki:
"Nkolo, nani andimaki sango na biso? Nani ayebaki 'tè Nkolo
moto asali makambo yango?[z]" [39] Bakokaki kondima té, po Ezaya
alobaká lisusu boye: [40] "Nzambe akangi bango miso pe asilisi
bango mayele, po bámona té, bázwa mayele té, pe báya epai na
ngai té po nábikisa bango[a]." [41] Ezaya alobaká bongo pamba té
amonaki lokumu ya Yezu pe azalaki koloba po na ye. [42] Nzokande
na kati ya bakonzi ya Bayuda, bato ebele bandimaki Yezu, kasi
babandaki koloba yango na miso ya bato té, po bazalaki kobanga
'tè *ba-Farizé bakobengana bango na ndako ya losambo. [43] Pamba
té, bazalaki koluka lokumu epai ya bato, kasi epai ya Nzambe té.

Mateya ya Yezu ekokatela bato etumbu

44 Yezu alobi na mongongo makasi: "Moto oyo andimi ngai,
andimi kaka ngai té, kasi andimi pe Moto oyo atindaki ngai. [45] Oyo
amoni ngai, amoni pe Moto oyo atindi ngai. [46] Ngai nayaki na
mokili lokola moi, po moto nyonso oyo andimi ngai, átambolaka
lisusu na molili té. [47] Soki moto azali koyoka maloba na ngai kasi
azali kotosa yango té, ngai té moto nakokatela ye etumbu; pamba
té nayaki po na kokatela bato etumbu té kasi po na kobikisa

---

y 12.28 Na grek: "Kumisa *kombo na yo."
z 12.38 Ezaya 53,1.
a 12.40 Ezaya 6,9–10.

bango. 48 Moto oyo aboyi ngai pe ayambi mateya na ngai té, zuzi
na ye azali. Mateya oyo ngai nazali koteya, yango nde moto
ekokatela ye etumbu na *mokolo ya suka. 49 Pamba té nalobaka
na mayele na ngai moko té, kasi Tata oyo atindaki ngai, ye nde
moto alakisaki ngai makambo nasengeli koloba pe koteya. 50 Nayebi
'tè makambo oyo ye alakisaka, epesaka bato bomoi ya seko.
Yango wana, makambo oyo nazali koloba, nalobaka yango se
ndenge Tata alakisaki ngai."

Yezu asukoli makolo ya bayekoli na ye

13 1 Feti ya *Pake ekómaki penepene, Yezu ayebaki 'tè tango
na ye ekoki po álongwa na mokili pe ákende epai ya Tata.
Azalaki kolinga bato na ye oyo bazalaki na mokili; azalaki kolinga
bango mingi penza. 2 Alakisi bolingo yango tango bazalaki kolia.
Zabolo asi'akotelaki Yudas, mwana ya Simon Iskariot, apesi ye
likanisi ya koteka Yezu. 3 Nzokande Yezu ayebaki 'tè Tata asi'atii
makambo nyonso na maboko na ye; ayebaki 'tè autaki na Nzambe pe
akozonga epai ya Nzambe. 4 Tango bazalaki kaka na mesa, atelemi,
alongoli nzambala na ye, akamati elamba moko pe akangi yango na
loketo. 5 Na sima atii mai na sani, abandi kosukola bayekoli na ye
makolo, pe apangusi bango mai na elamba oyo akangaki na loketo[b].
6 Tango akómi na Simon Piere, ye atuni: "Mokonzi, yo okosukola
ngai makolo?" 7 Yezu azongiseli ye: "Likambo nazali kosala sik'oyo,
oyebi tina na yango té, kasi okoyeba yango sima." 8 Piere alobi na
ye: "Ósukola ngai makolo? Ekoki kosalama ata mokolo moko té!"
Yezu azongiseli ye: "Soki nasukoli yo makolo té, okozwa bolamu na
ngai té." 9 Simon Piere alobi na ye: "Mokonzi, soki bongo, kosukola
ngai kaka makolo té, kasi sukola ngai pe maboko ná motú!" 10 Yezu
alobi na ye: "Moto oyo asi' asukoli nzoto mobimba, asi'akómi
peto; asengeli kosukola bobele makolo. Bino pe bozali peto, kasi
bino nyonso té." 11 Yezu ayebaki moto oyo akoteka ye, yango
wana alobaki: "Bozali peto, kasi bino nyonso té."

12 Tango asilisi kosukola bango makolo, alati bilamba na ye
pe ayei kofanda na mesa, alobi na bango: "Boyebi tina ya likambo
oyo nasali bino? 13 Bino bobengaka ngai Moteyi pe Mokonzi;
bolobaka malamu, po nazali Moteyi pe Mokonzi. 14 Bongo soki
ngai, Mokonzi pe Moteyi, nasukoli bino makolo, bino pe bosengeli
kosukolana makolo bino na bino. 15 Napesi bino ndakisa po bino
pe bósalaka ndenge ngai nasali bino. 16 Nazali koloba na bino, ya
solo: mosali aleki mokonzi na ye té, pe ntoma aleki moto oyo
atindi ye té. 17 Lokola boyebi yango, soki bosali ndenge wana
bokozala na esengo mingi.

18 "Nazali koloba po na bino nyonso té. Ngai nayebi bato oyo

---

b 13.5 Tala ndimbola Luka 7,44.

naponá. Kasi ebongi ésalama ndenge ekòmamá: 'Moto oyo azali
kolia esika moko na ngai, asali ngai mabe[d].' 19 Nalobi na bino
makambo yango sik'oyo, lokola nanu esalami té. Bongo tango
ekosalama, bóndima 'tè Ngai Nazali[e]. 20 Nazali koloba na bino,
ya solo: moto ayambi moto oyo ngai natindi, ayambi ngai moko.
Pe moto ayambi ngai, ayambi Moto oyo atindi ngai."

Yezu ayebisi 'tè Yudas akoteka ye
(Mat 26,20–25; Mark 14,17–21; Luka 22,21–23)

21 Tango Yezu asilisi koloba bongo, ayoki pasi na motema, pe
alobi na bango: "Nazali koloba na bino, ya solo: moto moko na kati
na bino akoteka ngai." 22 Bayekoli babandi kotalana bango na bango;
bayebaki té soki azalaki koloba yango po na nani. 23 Moyekoli
moko oyo Yezu azalaki kolinga, afandaki penepene ya Yezu. 24 Simon
Piere afineli ye liso po átuna Yezu soki alobaki makambo yango po
na nani. 25 Moyekoli wana atuni Yezu na litoi: "Mokonzi, moto yango
nde nani?" 26 Yezu azongisi: "Nakotia ndambo ya lipa oyo na supu,
bongo moto oyo nakopesa yango, nde ye wana." Yezu akamati
ndambo ya lipa, atii yango na supu, pe apesi Yudas, mwana ya
Simon Iskariot. 27 Tango Yudas azwi yango, *Satan pe akoteli ye.
Yezu alobi na ye: "Likambo oyo olingi kosala, sala yango noki."
28 Kasi na kati ya bato oyo bazalaki na mesa, ata moto moko
té ayebaki tina ya maloba yango. 29 Pamba té lokola Yudas azalaki
kobomba mbongo, bayekoli mosusu bakanisaki 'tè Yezu alobi na
ye bongo po ásomba biloko oyo bakoki kolia na feti; bamosusu
bakanisaki 'tè atindi ye ákende kopesa lisalisi na bato bakelelá.
30 Awa Yudas akamati ndambo ya lipa wana, kaka na tango yango
abimi. Butu esi'ekómaki.

Mobeko ya sika

31 Tango Yudas akei, Yezu alobi: "Sik'oyo ngai *Mwana ya
Moto nasi'nazwi lokumu[f], pe Nzambe asi'azwi lokumu po na ngai.
32 Bongo Nzambe pe akopesa ngai lokumu oyo ye moko azali na
yango. Etikali kutu moke ápesa ngai yango. 33 Bana na ngai,
nakozala na bino lisusu mikolo mingi té. Bokoluka ngai, kasi
nazali koloba na bino sik'oyo ndenge nalobaki na Bayuda: bino
bokoki kokende té epai ngai nakokende. 34 Napesi bino mobeko
ya sika: Bólinganaka bino na bino. Kaka ndenge ngai nalingaka
bino, bino pe bólinganaka ndenge wana. 35 Soki bolingani, bato
nyonso bakoyeba 'tè bozali bayekoli na ngai."

---

d 13.18 Bzb 41,10.
e 13.19 Tala 8,24.
f 13.31 Yezu azwi lokumu kaka na tango wana, po andimi kotosa Nzambe na ndenge atiki Yudas ábima.

Yezu ayebisi 'tè Piere akowangana ye
(Mat 26,31–35; Mark 14,27–31; Luka 22,31–34)

36 Simon Piere atuni Yezu: "Mokonzi, okokende wapi?" Yezu
azongiseli ye: "Okoki kolanda ngai sik'oyo té epai nakokende,
kasi okolanda ngai sima." 37 Piere atuni ye lisusu: "Mokonzi, po
na nini nakoki kolanda yo sik'oyo té? Nakopesa bomoi na ngai
po na yo." 38 Yezu azongiseli ye: "Okopesa penza bomoi na yo
po na ngai? Nazali koloba na yo, ya solo: liboso 'tè soso élela,
okowangana mbala misato 'tè oyebi ngai té."

Yezu azali nzela oyo ekendé tii epai ya Tata

14 1 Yezu abakisi alobi: "Bózala mitema likolo té. Bóndima
Nzambe, bóndima pe ngai. 2 Na ndako ya Tata na ngai
bisika ezali mingi; yango wana nalobi ya solo 'tè nalingi nákende
kobongisela bino esika. 3 Bongo, soki nakei kobongisela bino
esika, nakoya lisusu kokamata bino, po bino pe bózala esika ngai
nazali. 4 Boyebi esika ngai nakokende, pe boyebi nzela na yango."
5 Toma alobi na ye: "Mokonzi, esika yo ozali kokende, biso toyebi
yango té. Ndenge nini tokoki koyeba nzela?" 6 Yezu alobi na
bango: "Ngai nazali nzela[g]; oyo alandi ngai akozwa makambo ya
solo pe bomoi. Nzela mosusu ezali té oyo ekendé epai ya Tata.
7 Soki boyebaki ngai, mbele bolingaki koyeba pe Tata na ngai.
Banda sik'oyo boyebi ye, pe bomoni ye."
8 Filipe alobi na ye: "Mokonzi, lakisa biso Tata, bongo
tokoluka eloko mosusu té." 9 Yezu azongiseli ye: "Filipe, banda kala
nazali na bino, bongo oyebi ngai té? Moto oyo amoni ngai amoni
pe Tata. Ndenge nini olobi: 'Lakisa biso Tata?' 10 Ozali kondima té
'tè ngai ná Tata tozali moto moko? Makambo nyonso nazali
koloba na bino eutaka na ngai moko té, kasi Tata oyo azali ná
ngai, ye nde moto azali kosala misala na ye. 11 Bóndima maloba
na ngai: ngai ná Tata tozali moto moko. Soki nanu bondimi té,
bóndima ata po na misala wana. 12 Nazali koloba na bino, ya solo:
moto oyo andimi ngai, akosala pe misala oyo ngai nasalaka.
Akosala kutu makambo eleki monene, pamba té ngai nazali
kokende epai ya Tata. 13 Makambo nyonso bokosenga na kombo
na ngai, nakosala yango, bongo Tata akozwa lokumu po na ngai
*Mwana na ye. 14 Soki bosengi eloko na kombo na ngai, nakosala
yango."

Tata akotinda Molimo Mosantu

15 "Soki bolingaka ngai, bokotosa mibeko na ngai. 16 Bongo
nakosenga Tata, pe ye akopesa bino Mosalisi mosusu, po ázala

---

g 14.6 Na grek: Nazali nzela, nazali makambo ya solo, nazali bomoi.

na bino seko. [17] Ye nde *Molimo, oyo ayebisaka makambo nyonso
Nzambe azali kolakisa. Bato ya mokili bakoki kozwa ye té, po
bamoni ye té, pe bayebi ye té. Kasi bino boyebi ye, po azalaka
na bino, pe azali na kati ya mitema na bino.
18 "Nakotika bino lokola bana etike té; nakozonga epai na
bino. [19] Etikali moke, bato ya mokili bakomona ngai lisusu té.
Kasi bino bokomona 'tè nazali na bomoi, bino pe bokozala na
bomoi. [20] Soki tango wana ekoki, bokoyeba 'tè ngai ná Tata tozali
moto moko, pe ngai ná bino tozali moto moko.
21 "Moto oyo ayebi mibeko na ngai pe atosaka yango, ye nde
moto alingi ngai. Tata na ngai akolinga moto oyo alingaka ngai;
ngai pe nakolinga ye, pe nakomimonisa epai na ye." [22] Yuda (kasi
Yudas Iskariot té) atuni ye: "Mokonzi, po na nini okomimonisa
epai na biso kasi na bato ya mokili té?" [23] Yezu azongiseli ye:
"Soki moto alingi ngai, akobanda kotosa maloba na ngai. Tata
na ngai pe akolinga ye, bongo ngai ná Tata tokoya kofanda epai
na ye. [24] Moto oyo alingi ngai té, atosaka maloba na ngai té.
Mateya oyo bino bozali koyoka ezali ya ngai té, kasi ezali nde ya
Tata oyo atindaki ngai.
25 "Nalobi na bino makambo oyo tango nazali nanu na kati
na bino. [26] *Molimo Mosantu, Mosalisi oyo Tata akotindela bino
na kombo na ngai, akolakisa bino makambo nyonso pe akopesa
bino mayele, po bókanisaka makambo nyonso oyo nalobaki na
bino.
27 "Natikeli bino boboto; ngai moko nakobanda kobatela bino
po bózala na boboto. Boboto yango ekozala té lokola oyo makambo
ya mokili ememelaka bato. Bózala mitema likolo té, pe bóbanga
té. [28] Boyokaki 'tè nalobaki na bino: 'Nakei, kasi nakozonga
epai na bino.' Soki bolingi ngai, bokosepela po nazali kokende
epai ya Tata, pamba té Tata aleki ngai[h]. [29] Nayebisi bino
makambo yango sik'oyo, liboso 'tè ésalama; po tango ekosalama,
bóndimela ngai. [30] Nakolobela bino lisusu makambo mingi té,
pamba té mokonzi ya mokili oyo azali koya. Akoki kosala ngai
eloko té; [31] kasi nyonso ekosalama po bato ya mokili báyeba 'tè
nalingaka Tata, pe nasalaka ndenge ye atindaki ngai. Bótelema,
tólongwa awa."

Yezu azali nzete ya vinu ya solo

15 [1] "Ngai nazali lokola nzete ya solo ya vinu, pe Tata na ngai
azali kolo ya elanga. [2] Bitape na ngai oyo ebotaka mbuma
té, ye akokata yango; kasi oyo ebotaka, akobongisa yango po

---

h 14.28 Tango Yezu akómaki moto, amitiaki na se ya Tata; bongo mokolo akozonga epai ya Tata, akozwa lisusu lokumu oyo azalaká na yango. Tala 10,29–30 pe 17,5.

ébota mbuma mingi. 3 Mateya oyo napesaki bino esi'ebongisá bino
kala. 4 Bókangana na ngai, tózala moto moko. Etape moko té ekoki
kobota yango moko, soki ekanganá na nzete ya vinu té. Bino pe
ndenge moko, bokoki kosala eloko té soki bokangani na ngai té.
5 "Ngai nazali lokola nzete ya vinu, bino bozali bitape. Moto
oyo akanganá na ngai akobota mbuma mingi. Pamba té soki ngai
nazali na bino té, bokoki kosala ata eloko moko té. 6 Moto oyo
akangani na ngai té, bakobwaka ye na libanda ndenge babwakaka
etape ya pamba; yango ekaukaka, bongo balokotaka yango,
babwakaka yango na móto pe ezikaka. 7 Soki bokangani na ngai
pe na maloba na ngai, bokoki kosenga nyonso oyo bolingi, pe
bokozwa yango. 8 Tata na ngai akozwa lokumu soki boboti mbuma
mingi. Na ndenge wana bokolakisa 'tè bozali bayekoli na ngai.
9 Nalingaka bino ndenge Tata alingaka ngai. Bótikala libela bato
na ngai ya bolingo. 10 Soki botosi mibeko na ngai, bokotikala libela
bato na ngai ya bolingo, ndenge ngai nazali kotosa mibeko ya
Tata na ngai, pe nazali libela moto na ye ya bolingo.
11 "Nalobi na bino bongo po esengo na ngai ézala na mitema
na bino, pe bótonda na yango. 12 Mobeko na ngai, yang'oyo:
bólinganaka bino na bino ndenge ngai nalingaka bino. 13 Bolingo
mosusu ezali té oyo eleki ya moto andimi kokufa po na baninga
na ye. 14 Bino bozali baninga na ngai soki bozali kosala makambo
oyo natindaka bino. 15 Nakobenga bino lisusu basali té, po mosali
ayebaka té makambo mokonzi na ye asalaka. Kasi bino, nakobanda
kobenga bino baninga; pamba té nasi'nayebisi bino makambo
nyonso Tata na ngai alakisaki ngai. 16 Bino bato boponaki ngai
té, kasi ezali ngai nde moto naponaki bino. Napesi bino mosala:
bókende, bóbota mbuma; pe nalingi yango éumela. Bongo Tata
akobanda kopesa bino nyonso oyo bokozala kosenga na kombo
na ngai. 17 Mobeko na ngai, yang'oyo: bólinganaka bino na bino."

Bato ya mokili bakoyina bayekoli ya Yezu

18 "Soki bato ya mokili oyo bazali koyina bino, bóyeba 'tè
bayinaki ngai liboso. 19 Soki bozalaki bato ya mokili, mbele bato
ya mokili balingaki bino. Kasi ngai naponi bino pe nalongoli bino
na kati na bango. Bozali bato ya mokili té, yango wana bakómi
koyina bino. 20 Bókanisaka makambo nalobaki na bino: 'Mosali
aleki mokonzi na ye té.' Ndenge banyokolaki ngai, bakonyokola
pe bino; ndenge bandimaki mateya na ngai té, bakondima pe ya
bino té. 21 Kasi bakosala bino makambo nyonso wana likolo na
ngai; po bayebi té Moto oyo atindaki ngai. 22 Soki nayaki té, pe
soki nalobelaki bango té, mbele bazali na lisumu té. Kasi sik'oyo
bakoki kowangana lisumu na bango té. 23 Moto oyo ayinaka ngai,
ayinaka pe Tata na ngai. 24 Na miso na bango nasalaki makambo
ya minene, oyo moto moko té asi'asalá. Soki nasalaki yango té,

mbele bazali na lisumu té. Kasi basi'bamoni misala na ngai, pe
bazali kaka koyina ngai ná Tata. 25 Esalami bobele ndenge
ekòmamá na Mibeko na bango: 'bayini ngai pamba[i].'

26 "Nakotindela bino Mosalisi na kombo ya Tata. Ye nde
Molimo oyo ayebi makambo nyonso Nzambe azali kolakisa.
Akouta epai ya Tata, bongo tango akoya, akoyebisa bino makambo
na ngai nyonso. 27 Bino pe bokoyebisa bato makambo na ngai, po
bozali ná ngai uta na ebandeli."

16 1 "Nalobi na bino makambo oyo po bóbeta libaku té.
2 Bakobengana bino na bandako na bango ya losambo.
Tango ekoya, bato oyo bakoboma bino bakokanisa 'tè bazali
kosalela Nzambe. 3 Bakosala bongo po bayebi Tata té; bayebi pe
ngai té. 4 Nayebisi bino yango sik'oyo, po tango makambo wana
ekosalama, bókanisa 'tè nasi'nayebisá bino yango."

Mosala ya Molimo Mosantu

"Nayebisaki bino makambo yango na ebandeli té, po nazalaki
na bino. 5 Sik'oyo nakei epai ya Moto oyo atindaki ngai, pe moko
té na kati na bino azali kotuna ngai: 'Okei wapi?' 6 Awa nayebisi
bino yango, bobandi kutu koyoka mawa na mitema. 7 Kasi nazali
koloba na bino ya solo: yango eleki malamu po na bino; pamba
té soki nakei té, Mosalisi akoyeela bino pe té; kasi soki nakei,
nakotindela bino ye. 8-11 Tango ye akoya, akomonisa polele 'tè
bato ya mokili babungi na makambo misato. Akolakisa 'tè bazali
na lisumu, pamba té baboyi kondimela ngai. Akolakisa 'tè
Nzambe azali bosembo, pamba té nakei epai ya Tata, pe bokomona
ngai lisusu té. Akolakisa pe ndenge Nzambe akataka makambo,
pamba té mokonzi ya mokili oyo asi'azwi etumbu na ye.

12 "Nazali lisusu na makambo ebele ya koyebisa bino, kasi
ekoleka mingi po na bino sik'oyo. 13 Molimo alingi áya; ye nde
moto ayebi makambo nyonso oyo Nzambe azali kolakisa, bongo
akoyebisa bino makambo nyonso ya solo. Akoloba na kombo na
ye moko té, kasi akoloba bobele makambo oyo ye ayokaki, pe
akoyebisa bino makambo ekoya. 14 Ye akokumisa ngai, pamba té
akozwa makambo nyonso epai na ngai pe akoyebisa bino yango.
15 Nyonso oyo Tata azali na yango, ezali pe ya ngai. Yango wana
nalobi 'tè Molimo akozwa makambo nyonso epai na ngai, bongo
akoyebisa bino yango."

Mawa ekobongwana esengo

16 "Etikali moke bokomona ngai lisusu té, bongo sima ya mwa
tango bokomona ngai lisusu." 17 Bayekoli mosusu babandi kotunana:
"Likambo wana elingi koloba nini? Azali koloba na biso: 'Etikali

---

i 15.25 Bzb 35,19.69,5.

moke bokomona ngai lisusu té, bongo sima ya mwa tango
bokomona ngai lisusu.’ Pe ‘Nazali kokende epai ya Tata.’ 18 ‘Mwa
tango’ elingi koloba nini? Toyebi tina ya maloba na ye té.” 19 Yezu
ayebaki ’tè balingi kotuna ye, yango wana alobi na bango:
“Nalobaki na bino: ‘Etikali moke bokomona ngai lisusu té, bongo
sima ya mwa tango bokomona ngai lisusu.’ Bozali kotunana po
na maloba wana? 20 Nazali koloba na bino, ya solo: bino bokolela
pe bokozala na mawa, kasi bato ya mokili bakosepela. Bokozala
na mawa, kasi mawa na bino ekobongwana esengo. 21 Soki mwasi
alingi kobota, ayokaka mawa po tango ya pasi ekoki; kasi soki
asi’aboti, akanisaka lisusu pasi yango té; azalaka na esengo po
moto abotami. 22 Bino pe ndenge moko; sik’oyo bozali na mawa,
kasi nakoya kotala bino lisusu, pe mitema na bino ekotonda na
esengo; ata moto moko té akokoka kolongola bino yango.

23 “Mokolo wana bokotuna ngai lisusu ata likambo moko té.
Nazali koloba na bino, ya solo: Tata akopesa bino makambo
nyonso oyo bokosenga na kombo na ngai. 24 Tii lelo, nanu bosengi
eloko moko té na kombo na ngai. Bósenga pe bokozwa yango;
bongo bokotonda na esengo.”

Yezu asi’alongi mabe ya mokili

25 “Nazalaki koloba na bino makambo nyonso wana se na
masapo. Na tango ekoya nakoloba na bino lisusu na masapo té,
kasi nakobanda koyebisa bino polele makambo ya Tata. 26 Na
eleko wana bokosenga makambo nyonso na kombo na ngai.
Nalobi té ’tè ngai moto nakosengela bino yango na Tata, 27 pamba
té Tata ye moko alingaka bino. Alingaka bino po bino bolingi
ngai, pe bondimi ’tè ngai nautá epai ya Nzambe. 28 Ya solo, nautá
epai ya Tata. Nayaki awa na mokili; sik’oyo nazali kotika mokili
oyo po názonga epai ya Tata.”

29 Bayekoli na ye bazongisi: “Omoni, sik’oyo okómi koloba
na biso polele pe otiki masapo. 30 Sik’oyo toyebi ’tè oyebi
makambo nyonso, bongo tina ezali té po moto átuna yo lisusu.
Yango wana tondimi ’tè outá epai ya Nzambe.” 31 Yezu alobi na
bango: “Sik’oyo bondimi? 32 Tango ezali koya, pe esi’ekómi, oyo
bokopanzana bipai na bipai, moto na moto na nzela na ye, bongo
bokotika ngai, ngai moko. Kasi nazali ngai moko té, po Tata
azalaka ná ngai. 33 Nalobi na bino makambo oyo nyonso po bózala
na boboto, lisanga na ngai. Bokomona pasi mingi awa na mokili.
Kasi bótia molende. Ngai nasi’nalongi mabe ya mokili.”

Yezu abondeli po na bayekoli na ye

17 1 Tango Yezu asilisi koloba makambo wana, atomboli miso
na likolo pe alobi: “Tata, tango ekoki, kumisa ngai
*Mwana na yo, po ngai pe nákumisa yo. 2 Pamba té otii ngai

Mokonzi ya bato nyonso, po nápesa bomoi ya seko na bato nyonso
oyo opesaki ngai. [3] Bomoi ya seko ezali nde koyeba yo, Nzambe
ya solo kaka moko, pe koyeba ngai Yezu Kristo, moto yo otindaki.
[4] Ngai nakumisi yo awa na se; nasilisi mosala oyo otindaki ngai.
[5] Bongo sik'oyo, Tata, pesa ngai lokumu oyo nazalaká na yango
epai na yo, liboso 'tè mokili ésalama.

6 "Bato oyo opesi ngai, olongolaki bango na kati ya bato ya
mokili. Bazalaki bato na yo, opesi ngai bango; bongo ngai nalakisi
bango lokumu na yo, pe bandimi maloba na yo. [7] Bayebi sik'oyo
'tè nyonso oyo opesi ngai, euti epai na yo, [8] pamba té nalakisi
bango maloba oyo yo oyebisaki ngai. Bango pe bayambi
yango, pe bandimi ya solo 'tè nauti epai na yo, yo moto otindi
ngai.

9 "Nazali kobondela yo po na bango. Nazali kobondela po na
bato ya mokili oyo té, kasi po na baoyo opesi ngai, pamba té
bazali bato na yo. [10] Nyonso oyo ezali ya ngai ezali ya yo; pe
nyonso oyo ezali ya yo, ezali pe ya ngai; boye bolamu oyo napesi
bango ezali kolakisa lokumu na ngai.

11 "Nazali lisusu na kati ya bato ya mokili té, kasi bango bazali
na kati ya bato ya mokili. Ngai nazali koya epai na yo. Tata
Mosantu, salela nguya na yo oyo opesá ngai, batela bango po
bázala moto moko, ndenge ngai ná yo tozali se moto moko. [12] Tango
nazalaki ná bango, nabandaki kobatela bango na nguya na yo
oyo opesá ngai. Nabatelaki bango malamu, pe na kati na bango
moko té abungaki, longola kaka moto oyo asengelaki kobunga,
ndenge ekòmamá na Mikanda.

13 "Sik'oyo nazali koya epai na yo. Nazali koloba makambo
oyo awa nazali nanu na mokili, po bango bázala na esengo na
ngai, pe bátonda na yango. [14] Nalakisaki bango maloba na yo;
yango wana bato ya mokili bayini bango, po bazali bato na bango
té, ndenge ngai pe nazali moto na bango té. [15] Nasengi té 'tè
ólongola bango na mokili; kasi batela bango po bákweya na
maboko ya Monguna té. [16] Bazali bato ya mokili oyo té, ndenge
ngai pe nazali moto ya mokili oyo té. [17] Yebisa bango maloba na
yo po ókómisa bango bato na yo penza; pamba té maloba na yo
elakisaka makambo nyonso ya solo. [18] Natindi bango epai ya bato,
ndenge yo otindaki ngai epai ya bato. [19] Napesi yo bomoi na ngai
lokola libonza po na bango, po bákóma bato na yo penza.

20 "Nazali kobondela po na bango kaka té, kasi nazali
kobondela pe po na bato nyonso oyo bakoyoka mateya na bango
pe bakondimela ngai. [21] Tata, kómisa bango nyonso moto se
moko, ndenge ngai ná yo tozali moto moko. Bango bázala na biso
lisanga, po bato ya mokili bándima 'tè ezali yo moto otindi ngai.
[22] Napesi bango lokumu oyo yo opesi ngai, po bázala moto moko,
ndenge ngai ná yo tozali moto moko: [23] ngai ná bango, pe yo ná

ngai. Ndenge wana bázala penza moto moko, boye bato ya mokili
bakoyeba 'tè yo moto otindi ngai, pe olingi bango ndenge ozali
kolinga ngai.
24 "Tata, bato oyo opesi ngai, nalingi bázala ná ngai esika
moko, po bámona lokumu oyo opesi ngai. Pamba té, obandá
kolinga ngai liboso 'tè mokili ésalama. 25 Tata, yo ozali bosembo.
Bato ya mokili bayebi yo té, kasi ngai nayebi yo, pe bango
bandimi 'tè yo moto otindaki ngai. 26 Nasi'nalakisi bango lokumu
na yo, pe nakolakisa bango lisusu, po bolingo oyo olingi ngai,
ézala na mitema na bango, bongo ngai pe názala na mitema na
bango."

Bakangi Yezu
(Mat 26,47–56; Mark 14,43–50; Luka 22,47–53)

18 1 Tango Yezu asilisi koloba makambo wana, akei ná
bayekoli na ye na ngambo ya mai ya Sedron, pe akoti ná
bango na elanga moko, 2 esika amesanaki kosangana na bango.
Yudas oyo atekaki ye, ayebaki elanga yango; 3 yango wana ye pe
akei kuna ná basoda pe bakengeli ya Ndako ya Nzambe oyo
bakonzi ya banganga-Nzambe ná *ba-Farizé bapesaki ye. Bazalaki
na bibundeli na maboko, ná bamwinda pe banzete ezali kopela.
4 Yezu ayebaki makambo nyonso ekokweela ye, yango wana akei
epai na bango, pe atuni: "Bozali koluka nani?" 5 Bazongiseli ye:
"Yezu ya Nazaret." Yezu alobi na bango: "Ngai oyo."
Yudas, oyo atekaki ye, azalaki na kati na bango. 6 Tango Yezu
alobi na bango: "Ngai oyo", bazongi sima, pe bakwei na mabelé.
7 Yezu atuni bango lisusu: "Bozali koluka nani?" Balobi na ye:
"Yezu ya Nazaret." 8 Yezu azongiseli bango: "Nasi'nalobaki na
bino 'tè ezali ngai; bongo soki bozali koluka ngai, bótika bato
oyo bákende." 9 Alobi bongo po na kokokisa makambo oyo ye
alobaki liboso: "Tata, nabungisi ata moto moko té na kati ya
bato oyo opesaki ngai." 10 Simon Piere azalaki na mbeli, abimisi
yango, akati mosali ya mokonzi ya banganga-Nzambe litoi oyo
ezalaki na liboko ya mobali. Kombo ya moto yango Malkus. 11 Kasi
Yezu alobi na Piere: "Zongisa mbeli na yo na mokaba. Ezali Tata
na ngai moto apesi ngai kopo oyo ya pasi; bongo olingi námela
yango té?"

Bamemi Yezu epai ya Anas

12 Basoda ná mokonzi na bango, pe bakengeli ya Bayuda
bakamati Yezu pe bakangi ye singa. 13 Bamemi ye liboso epai ya
Anas, pamba té ye azalaki tata ya mwasi, ya Kaife oyo azalaki
nganga-Nzambe monene na mbula wana. 14 Ezali Kaife moto
alobaki na Bayuda 'tè: "Malamu moto moko kaka ákufa po na
bato nyonso."

Piere awangani Yezu
(Mat 26,69–70; Mark 14,66–68; Luka 22,55–57)

15 Simon Piere ná moyekoli mosusu bazalaki kolanda Yezu
na sima. Moyekoli mosusu wana ayebanaki ná nganga-Nzambe
monene, yango wana akotaki nzela moko ná Yezu na lopango ya
nganga-Nzambe monene, 16 kasi Piere atikalaki na libanda pene-
pene ya porte ya lopango. Moyekoli oyo ayebanaki ná nganga-
Nzambe monene abimi; akei koloba na mwasi oyo azalaki
kokengela porte ya lopango, pe akotisi Piere. 17 Mwasi yango
atuni Piere: "Yo pe ozali moyekoli ya moto wana té?" Piere
azongiseli ye: "Té, ngai té."
18 Lokola malili ezalaki makasi, basali ná bakengeli bapelisaki
móto pe bafandaki esika moko po na koyotela. Piere pe akei
koyotela esika moko ná bango.

Nganga-Nzambe monene asambisi Yezu
(Mat 26,59–66; Mark 14,55–64; Luka 22,66–71)

19 Nganga-Nzambe monene atuni Yezu mituna po na bayekoli
na ye pe mateya na ye. 20 Yezu azongiseli ye: "Ngai nazalaki
kosakola polele na miso ya bato nyonso. Mikolo nyonso nazalaki
koteya na bandako ya losambo pe na Ndako ya Nzambe, esika
Bayuda nyonso basanganaka. Nalobaki likambo moko té na
kobombama. 21 Po na nini ozali kotuna ngai? Tuna bato oyo
bayokaki maloba na ngai; bango bayebi malamu makambo nazalaki
koloba." 22 Tango Yezu alobi bongo, mokengeli moko azalaki
wana, abeti ye mbata pe agangeli ye: "Ozali kozongisa ndenge
wana na nganga-Nzambe monene?" 23 Yezu azongiseli ye: "Soki
nalobi mabe, lakisa ngai mabe yango; kasi soki nalobi malamu,
po na nini obeti ngai?"
24 Anas atindi Yezu epai ya Kaife, nganga-Nzambe monene.
Yezu azalaki kaka ya kokangama na singa.

Piere awangani lisusu Yezu
(Mat 26,71–75; Mark 14,69–72; Luka 22,58–62)

25 Na tango wana Simon Piere azalaki kaka koyotela móto.
Bato bazalaki wana batuni ye: "Yo pe ozali moyekoli na ye té?"
Kasi Piere awangani, azongisi: "Té, ngai té!" 26 Mosali moko ya
nganga-Nzambe monene, ndeko ya moto oyo Piere akataki litoi,
alobi: "Ezali ya solo, ngai namonaki yo na elanga, esika moko ná
ye!" 27 Kasi Piere awangani lisusu. Kaka na tango wana soso eleli.

Bamemi Yezu na tribinal ya Pilate
(Mat 27,1–2,11–14; Mark 15,1–5; Luka 23,1–5)

28 Na tongo penza, balongwe na ndako ya Kaife, bamemi

Yezu na ndako ya Pilate, motambwisi ya region ya Yuda. Bayuda
baboyi kokota na ndako ya Pilate, po bábebisa ekila té, bongo
bákoka kolia mwana-meme ya *Pake. 29 Yango wana Pilate abimi,
pe akei epai na bango. Bongo atuni bango: "Likambo nini boyei
kofundela moto oyo?" 30 Bango bazongiseli ye: "Soki ye azalaki
moto ya mabe té, mbele toyei na ye epai na yo té." 31 Pilate alobi
na bango: "Soki bongo, bino moko bókamata ye pe bósambisa ye
ndenge Mibeko na bino ezali kotinda." Bayuda bazongiseli ye:
"Biso tozali na bokonzi ya kobomisa moto té." 32 Boye bakokisi
makambo Yezu alobaki, tango alakisaki ndenge nini akokufa.
33 Pilate akoti lisusu na ndako, abengi Yezu pe atuni ye: "Yo
ozali mokonzi ya Bayuda?" 34 Yezu azongiseli ye: "Likambo wana
otuni ngai, ezali yo moko moto okanisi yango, to bato mosusu
bato bayebisi yo yango po na ngai?" 35 Pilate atuni: "Ngai nazali
Moyuda? Ezali bandeko na yo moko ná bakonzi ya banganga-
Nzambe bato bayei kotika yo epai na ngai. Yo osali nini?" 36 Yezu
azongiseli ye: "Bokonzi na ngai euti na bato té. Soki eutaki na
bato, mbele basoda na ngai balingaki kobundela ngai po nákweya
na maboko ya Bayuda té. Kasi bokonzi na ngai ezali ya mokili
oyo té." 37 Pilate atuni ye lisusu: "Bongo yo ozali penza mokonzi?"
Yezu azongisi: "Ee, nazali penza mokonzi. Nabotamaki pe nayaki
awa na mokili po násakola makambo Nzambe alingaka[j]. Moto
nyonso oyo alukaka yango, andimaka maloba na ngai." 38 Pilate
atuni ye: "Makambo nini Nzambe alingaka?"

Pilate akateli Yezu etumbu ya liwa
(Mat 27,15–31; Mark 15,6–20; Luka 23,13–25)

Sima ya maloba wana, Pilate abimi lisusu na libanda epai ya
Bayuda. Alobi na bango: "Namoni tina moko té ya kokatela moto
oyo etumbu. 39 Kasi bomeseni 'tè nábimisela bino moto moko ya
boloko na feti ya Pake. Sik'oyo bolingi nábimisela bino mokonzi
ya Bayuda?" 40 Bango nyonso babandi koganga, balobi: "Ye té!
Tolingi Barabas!" Barabas azalaki moyibi.
19 1 Sima na yango, Pilate atindi bákamata Yezu pe bábeta
ye fimbu. 2 Basoda bakamati nzube, basali na yango ekoti
lokola ya bakonzi, bongo batii ye yango na motú. Balatisi ye
kazaka moko ya motane. 3 Bazalaki koya koloba na ye: "Mbote,
mokonzi ya Bayuda!". Pe bazalaki kobeta ye bambata.
4 Pilate abimi lisusu na libanda, pe alobi na bato wana:
"Namemeli bino moto oyo, po bóyeba 'tè namoni tina moko té
ya kokatela ye etumbu." 5 Yezu pe abimi; alataki ekoti ya nzube
pe kazaka ya motane. Bongo Pilate alobi na bango: "Bótala moto
yango!" 6 Kasi tango bakonzi ya banganga-Nzambe ná bakengeli

---

j 18.37 Na grek: "makambo ya solo."

bamoni ye, bagangi: "Boma ye na kuruze! Boma ye na kuruze!"
Pilate alobi na bango: "Bino moko bókamata ye pe bóboma ye na
kuruze! Ngai namoni tina moko té ya kokatela moto oyo etumbu."
7 Bayuda balobi: "Biso tozali na Mibeko ezali kotinda 'tè moto
oyo ákufa, pamba té alobaki 'tè azali *Mwana ya Nzambe."
8 Awa Pilate ayoki makambo wana, abangi lisusu mingi. 9 Azongi
na ndako pe atuni Yezu: "Yo, outi wapi?" Kasi Yezu azongiseli
ye liloba té. 10 Pilate alobi na ye: "Boni, olingi kolobela ngai té?
Oyebi té 'tè ngai nazali na bokonzi ya kotika yo, to pe ya kobomisa
yo na kuruze?" 11 Yezu azongiseli ye: "Soki Nzambe ápesaka yo
bokonzi yango té, olingaki kokoka kosala ngai ata eloko moko
té. Yango wana moto oyo ayaki kopesa ngai na maboko na yo,
lisumu na ye eleki ya yo." 12 Tango Pilate ayoki makambo wana,
abandi koluka nzela po átika Yezu. Kasi Bayuda babandi lisusu
koganga makasi: "Soki otiki ye, ozali moninga ya mokonzi ya
Rome té. Pamba té moto nyonso oyo amitii mokonzi, azali
monguna ya mokonzi ya Rome."
13 Tango Pilate ayoki makambo wana, abimisi Yezu na libanda
pe akei kofanda na kiti oyo akatelaka makambo; yango ezali na
esika Bayuda babengaka "Gabata", elakisi: esika batandá mabanga.
14 Ezalaki penepene ya midi, mokolo ya kolengela feti ya *Pake;
Pilate alobi na Bayuda: "Mokonzi na bino ye oyo!" 15 Kasi bango
nyonso bagangi makasi: "Boma ye! Boma ye! Boma ye na
kuruze!" Pilate atuni bango: "Bolingi náboma mokonzi na bino
na kuruze?" Bakonzi ya banganga-Nzambe bazongisi: "Biso tozali
na mokonzi mosusu té, bobele mokonzi ya Rome." 16 Bongo Pilate
apesi bango Yezu po báboma ye na kuruze.

Batii Yezu na kuruze

(Mat 27,32–44; Mark 15,21–32; Luka 23,26–43)

Basoda bakamati Yezu. 17 Ye moko amemi kuruze na ye, abimi
na mboka po na kokende na esika moko kombo 'tè: "Mokuwa ya
Motú" (na monoko ya Bayuda "Golgota"). 18 Kuna nde esika basoda
batiaki Yezu na kuruze, ná bato mibale, mosusu na liboko na ye
ya mobali, mosusu na liboko na ye ya mwasi, bongo Yezu na kati.
19 Pilate atindaki 'tè básala mwa libaya pe bátia yango na
kuruze ya Yezu. Bakòmaki na libaya yango boye: "Yezu ya
Nazaret, mokonzi ya Bayuda." 20 Bayuda mingi batangaki yango,
pamba té esika oyo batiaki Yezu na kuruze ezali penepene ya
mboka. Bakòmaki makambo yango na minoko misato: ya Bayuda,
ya bato ya Rome, pe ya ba-Grek. 21 Bongo bakonzi ya banganga-
Nzambe ya Bayuda balobi na Pilate: "Kokòma té 'mokonzi ya
Bayuda'; kasi kòma boye: 'Moto oyo alobi, nazali mokonzi ya
Bayuda.' " 22 Kasi Pilate azongiseli bango: "Oyo ngai nakòmi,
nasi'nakòmi."

23 Tango basoda basilisi kotia Yezu na kuruze, bakamati
bilamba na ye, bakaboli yango na bandambo minei, soda moko
moko ná ndambo na ye. Bakamati pe nzambala na ye; nzambala
wana batòngá yango na biteni té, kasi basalá yango kaka mobimba
banda likolo tii na se. 24 Basoda balobanaki: "Tópasola yango té
kasi tóbeta zeke, bongo tótala soki nani akozwa yango." Esalamaki
bobele ndenge ekòmamá na Mikanda ya Nzambe: "Bakabolaki
bilamba na ngai; babetaki zeke po na nzambala na ngai[k]." Basoda
basalaki kaka ndenge wana.
25 Mama na Yezu atelemaki pembeni ya kuruze ya Yezu, ná
ndeko ya mama na ye ya mwasi, ná Maria mwasi ya Klopas, pe
Maria ya mboka Magdala. 26 Awa Yezu amoni mama na ye, pe
pembeni na ye moyekoli oyo ye azalaki kolinga, alobi na mama
na ye: "Mama, tala mwana na yo[l]." 27 Pe alobi na moyekoli: "Tala
mama na yo." Banda mokolo wana, moyekoli yango akamati mama
na Yezu epai na ye.

Liwa ya Yezu
(Mat 27,45–56; Mark 15,33–41; Luka 23,44–49)

28 Sima na yango, lokola Yezu ayebaki 'tè asilisi nyonso oyo
esengelaki kosalama, bongo po na kokokisa makambo oyo ekò-
mamá na Mikanda alobi: "Nazali na posa ya mai[m]." 29 Elokú moko
ezalaki wana, etondá na vinu ya ngayi. Basoda bakotisi linuka na
vinu ya ngayi, bakangi yango na mwa-nzete, pe batomboli yango
tii na monoko ya Yezu. 30 Tango Yezu asilisi komela vinu ya ngayi,
alobi: "Makambo nyonso ekoki." Alalisi motú pe akati motema.

Soda moko atoboli Yezu mopanzi

31 Nzokande bakonzi ya Bayuda bakei kosenga Pilate boye:
"Tinda bákende kobuka makolo ya bato oyo bazali na kuruze,
pe bálongola bango." Pamba té ezalaki pokwa ya kolengela
Mokolo ya Kopema, pe mokolo yango ezalaki feti monene; boye
Bayuda balingaki té bibembe étikala na kuruze. 32 Bongo basoda
bayei epai ya bato mibale wana batiaki na kuruze esika moko ná
Yezu, pe babuki bango makolo. 33 Tango bakómi epai ya Yezu,
bamoni 'tè asi'akufi; yango wana babukaki ye makolo té. 34 Kasi
soda moko atoboli mopanzi ya Yezu na likonga, pe na mbala
moko makila ná mai ebimi[n]. 35 Moto amonaki makambo oyo, ye
nde moto azali koyebisa yango. Azali koyebisa ya solo. Nkolo
Yezu ye moko ayebi 'tè moto wana azali koloba ya solo, po bino

---

k 19.24 Bzb 22,18.
l 19.26 Tala 2,4.
m 19.28 Bzb 22,15.
n 19.34 Tala 1 Yo 5,6–8.

Nzete oyo babengaka mire

pe bóndima. 36 Yango esalamaki bongo po na kokokisa makambo
ekòmamá na Mikanda: "Bakobuka ata mokuwa moko té ya
mwana-meme[o]." 37 Epai mosusu bakòmá boye: "Bakotala moto
oyo batoboli mopanzi[p]."

Bakundi Yezu
(Mat 27,57–61; Mark 15,42–47; Luka 23,50–56)

38 Sima na yango, Jozef ya mboka Arimaté akei kosenga na
Pilate nzela po álongola ebembe ya Yezu na kuruze. Ye azalaki
moyekoli ya Yezu, kasi azalaki komimonisa té po abandaki
kobanga Bayuda. Pilate apesi nzela, bongo Jozef ayei kolongola
ebembe ya Yezu. 39 Nikodeme, oyo akendeki mokolo moko kotala
Yezu na butu, ye pe ayei. Amemaki mafuta ya mire basangisá ná
aloes, ezalaki na bakilo soki tuku misato. 40 Bango mibale bakamati
ebembe ya Yezu, pe balíngi yango na bilamba ya mike-mike oyo
batiaki mafuta wana, ndenge Bayuda basalaka tango bakundaka
bato. 41 Elanga moko ezalaki penepene ya esika babomaki Yezu,
pe kuna libulu moko ya sika ezalaki, oyo basalá na kati ya
mabanga, nanu bakundelá moto moko té. 42 Lokola ezalaki pokwa
ya Mokolo ya Kopema, batii nzoto ya Yezu na libulu wana, pamba
té yango ezalaki penepene.

---

o 19.36 Bim 12,46.
p 19.37 Zak 12,10.

Yezu asekwi
(Mat 28,1–8; Mark 16,1–8; Luka 24,1–12)

20 1 Na tongo penza, sima ya Mokolo ya Kopema, tango molili
ezalaki nanu, Maria ya mboka Magdala ayei na simetiere.
Amoni 'tè libanga oyo bazipelaki libulu esi'elongwe. 2 Akei
mbangu epai ya Simon Piere ná moyekoli mosusu oyo Yezu
azalaki kolinga, pe alobi na bango: "Balongoli Mokonzi na libulu,
pe toyebi té soki batii ye wapi." 3 Piere ná moyekoli mosusu bakei
na simetiere. 4 Bango mibale bazalaki kokima mbangu, kasi
moyekoli mosusu alekaki Piere na mbangu, pe akómaki na
simetiere liboso. 5 Agunzami, amoni bobele bilamba ya mike oyo
balíngaki nzoto ya Yezu ezali wana na se, kasi akotaki na kati
té. 6 Simon Piere akómaki na sima na ye pe akoti na libulu. Amoni
bilamba ya mike wana ezalaki na se, 7 ná kitambala oyo bazipaki
Yezu na motú. Kitambala ezalaki esika moko ná bilamba ya mike
té; kasi ezalaki ya kolíngama esika mosusu. 8 Bongo moyekoli
mosusu oyo akómaki na simetiere liboso, ye pe akoti, amoni pe
andimi na motema. 9 Tii tango wana bayekoli bayebaki nanu té
tina ya makambo oyo ekòmamá na Mikanda 'tè Yezu akosekwa.
10 Bongo bayekoli mibale wana bazongaki epai na bango.

Yezu abimeli Maria ya mboka Magdala
(Mat 28,9–10; Mark 16,9–11)

11 Maria atikalaki kotelema penepene ya simetiere, azalaki
kolela. Awa azalaki kolela boye, agunzami po na kotala na kati
ya libulu; 12 amoni ba-anjelu mibale balati bilamba ya pembe,
bafandi esika nzoto ya Yezu ezalaki, moko epai motú ezalaki,
mosusu epai makolo ezalaki. 13 Bongo ba-anjelu batuni ye: "Mama,
po na nini ozali kolela?" Ye azongiseli bango: "Balongoli Mokonzi
na ngai, pe nayebi té soki batii ye wapi." 14 Awa alobi boye,
abaluki pe amoni Yezu atelemi wana, kasi ayebaki ye té. 15 Yezu
atuni ye: "Mama, po na nini ozali kolela? Ozali koluka nani?"
Maria akanisaki 'tè ye azali mosali ya elanga, pe alobi na ye:
"Tata, soki yo moto olongoli ye, yebisa ngai soki otii ye wapi, po
nákende kokamata ye." 16 Yezu alobi na ye: "Maria!" Maria pe
abaluki epai na ye, alobi na monoko ya Bayuda: "Rabuni!" (elingi
koloba "Moteyi"). 17 Yezu azongiseli ye: "Tika ngai nákende, pamba
té nanu nabuti epai ya Tata té. Kasi kende koloba na bandeko
na ngai 'tè: nakobuta epai ya Tata na ngai oyo azali pe Tata na
bino, epai ya Nzambe na ngai oyo azali pe Nzambe na bino."
18 Bongo Maria ya Magdala akei epai ya bayekoli, alobi na bango:
"Nasi'namoni Mokonzi!" Pe ayebisi bango makambo oyo Yezu
alobaki na ye.

Yezu abimeli bayekoli na ye
(Mat 28,16–20; Mark 16,14–18; Luka 24,36–49)

19 Ezalaki se mokolo wana na pokwa, sima ya Mokolo ya
Kopema, bayekoli bazalaki esika moko. Bakangaki baporte nyonso
ya ndako, po bazalaki kobanga Bayuda. Yezu ayei kotelema na
kati na bango, pe alobi: "Boboto ézala na bino!" 20 Awa asilisi
koloba boye, alakisi bango maboko na ye ná mopanzi na ye.
Tango bayekoli bamoni Nkolo Yezu, mitema na bango etondi na
esengo. 21 Yezu alobi na bango lisusu: "Boboto ézala na bino!
Ndenge Tata atindaki ngai, ngai pe nazali kotinda bino." 22 Sima
ya maloba oyo, afuli bango pema na ye, pe alobi: "Bózwa Molimo
Mosantu. 23 Masumu ya bato oyo bino bokobanda kolimbisa,
Nzambe ye moko moto akolimbisa yango; masumu ya baoyo bino
bokolimbisa té, Nzambe pe akolimbisa yango té."

Yezu ná Toma

24 Toma, moko na kati ya bayekoli zomi na mibale, oyo babengaka
"Mapasa", azalaki na bango té tango Yezu ayaki. 25 Bayekoli
mosusu balobi na ye: "Tosi'tomoni Mokonzi!" Kasi Toma azongiseli
bango: "Soki namoni bapota ya basete na maboko na ye té, soki
nasimbi yango na mosapi té, pe soki natii liboko na ngai na
mopanzi na ye té, nakondima ata moke té."
26 Sima ya poso moko, bayekoli bazalaki lisusu na ndako,
Toma pe azalaki ná bango. Atako baporte ya ndako ezalaki ya
kokangama, Yezu ayei kotelema na kati na bango pe alobi:
"Boboto ézala na bino!" 27 Bongo alobi na Toma: "Pusana, kotisa
mosapi na yo awa, pe tala maboko na ngai; tia lisusu liboko na
yo na mopanzi na ngai. Tika tembe, kasi ndima na motema." 28 Toma
azongiseli ye: "Mokonzi na ngai pe Nzambe na ngai." 29 Yezu
alobi na ye: "Ondimi po omoni ngai? Esengo na bato oyo
bakondima, ata bamoni ngai na miso té."

Tina ya mokanda oyo

30 Yezu asalaki makamwisi mosusu mingi na miso ya bayekoli na
ye, kasi yango nyonso ekòmamá na mokanda oyo té. 31 Makambo
oyo ekòmami po bino bóndima 'tè Yezu azali *Mesia, *Mwana ya
Nzambe. Soki bondimi bongo, ye akosala 'tè bózwa bomoi ya seko.

Yezu abimeli bayekoli na ye sambo

21 1 Sima ya mwa mikolo, Yezu abimelaki lisusu bayekoli na
ye, na libongo ya lak ya Tiberiade. Abimelaki bango boye:
2 Simon Piere, Toma (oyo babengaka "Mapasa"), Natanael (ya
mboka Kana na Galilé), bana ya Zebedé mibale, pe bayekoli
mibale mosusu, bango nyonso bazalaki esika moko. 3 Simon Piere

alobi na bango: "Nakei na ngai koluka mbisi." Bazongiseli ye:
"Biso pe tokokende ná yo nzela moko." Bakei pe bakoti na bwatu.
Kasi butu wana mobimba bazwaki ata eloko moko té. 4 Awa tongo
ebandi kotana, Yezu ayei kotelema na libongo, kasi bayekoli
bayebaki ye té. 5 Bongo Yezu atuni bango: " E bilenge, bozwi
eloko té?" Bazongiseli ye: "Eloko té." 6 Yezu alobi na bango:
"Bóbwaka monyama na liboko ya mobali ya bwatu, bongo
bokozwa." Babwaki monyama pe bakokaki kotombola yango
lisusu té, pamba té etondaki na bambisi ebele penza. 7 Moyekoli
oyo Yezu azalaki kolinga alobi na Piere: "Ezali Mokonzi!"

Tango Simon Piere ayoki 'tè ezali Nkolo Yezu, alati elamba na
ye (pamba té alongolaki yango), bongo amibwaki na mai. 8 Bayekoli
mosusu bazalaki koya na bwatu, pe bazalaki kobenda monyama
oyo etondaki na bambisi; libongo ezalaki bobele penepene. 9 Tango
bakómi na libongo, bamoni mbisi likolo ya móto ya makala ná
mapa. 10 Yezu alobi na bango: "Bóya na ndambo ya mbisi oyo
bouti kokanga." 11 Simon Piere akoti na bwatu pe abandi kobenda
monyama oyo etondi na bambisi ya minene ebele, nyonso ezalaki
153. Atako ezalaki mingi boye, monyama epasukaki té. 12 Bongo
Yezu alobi na bango: "Bóya kolia." Ata moyekoli moko té
amekaki kotuna ye: "Ozali nani?" Pamba té bayebaki 'tè ezali
Nkolo. 13 Yezu ayei penepene na bango, akamati mapa, akaboleli
bango, apesi bango lisusu bambisi.

14 Oyo ezalaki mbala ya misato Yezu abimelaki bayekoli na
ye, banda mokolo asekwaki.

Yezu ná Piere

15 Awa basilisi kolia, Yezu atuni Simon Piere: "Simon, mwana ya
Yoane, yo olingaka ngai mingi koleka baninga?" Piere azongiseli
ye: "Ee, Mokonzi, yo moko oyebi 'tè nalingaka yo." Yezu alobi
na ye: "Batela bameme na ngai." 16 Bongo atuni ye mbala ya
mibale: "Simon, mwana ya Yoane, olingaka ngai?" Azongiseli ye:
"Ee, Mokonzi, yo moko oyebi 'tè nalingaka yo." Yezu alobi:
"Batela bameme na ngai." 17 Pe atuni ye lisusu mbala ya misato:
"Simon, mwana ya Yoane, olingaka ngai?" Piere ayokaki mawa
mingi na motema, na ndenge Yezu atunaki ye mbala misato:
"Olingaka ngai?" Bongo azongiseli ye: "Mokonzi, yo oyebi
makambo nyonso, oyebi 'tè nalingaka yo." Yezu alobi na ye:
"Batela bameme na ngai. 18 Nazali koloba na yo, ya solo: tango
ozalaki elenge, ozalaki kokanga mokaba na yo, yo moko; pe
ozalaki kokende esika yo olingi. Kasi tango okokóma mobange,
okotanda maboko, pe moto mosusu akokanga yo mokaba; bongo
akomema yo epai yo olingi té." 19 Na maloba oyo, Yezu alakisi
ndenge nini Piere akokufa po na kokumisa Nzambe. Na sima,
Yezu alobi na Piere: "Landa ngai."

Yezu ná moyekoli oyo ye azalaki kolinga

20 Piere atali na sima, pe amoni moyekoli oyo Yezu azalaki
kolinga azali koya. Mokolo bazalaki kolia, liboso 'tè báya kokanga
Yezu, moyekoli yango atunaki Yezu na litoi: "Mokonzi, nani moto
oyo akoteka yo?" 21 Bongo, awa Piere amoni ye, atuni Yezu:
"Mokonzi, makambo nini ekokweela ye?" 22 Yezu azongiseli ye:
"Soki nalingi ázala tii tango nakoya, etali yo? Yo, landa kaka
ngai." 23 Yango wana, po na maloba yango sango epanzanaki na
kati ya bakristo 'tè moyekoli yango akokufa té. Nzokande Yezu
alobaki té 'tè ye akokufa té, kasi alobaki: "Soki nalingi ázala tii
tango nakoya, etali yo?"
24 Ezali ye moko moyekoli wana moto ayebisaki makambo
oyo, pe akòmaki yango na mokanda. Toyebi 'tè makambo ye
ayebisaki ezali ya solo.

Po na kosukisa

25 Yezu asalaki makambo mosusu mingi. Soki bákòmaka
yango moko moko na mikanda, nakanisi 'tè mokili mobimba
elingaki kokoka té po na kotia mikanda wana.

MOKANDA YA
MISALA YA BANTOMA

Liyebisi ya ebandeli

Moto akòmá mokanda oyo ezali Luka; ye pe moto akòmaki Sango Malamu ya misato.

Kobanda na mokolo Yezu amataki na Likolo, bayekoli bazalaki komona ye lisusu na miso té; kasi ye azalaki kaka na kati na bango, pamba té Molimo Mosantu azalaki kosalisa bango, ézala bantoma (Piere, Yoane . . .) to basalisi na bango sambo (Etiene, Filipe . . .) to pe Polo.

Maloba ya Yezu (1,8) elakisi ndenge makambo ezali kolandana.

Bayekoli bapanzaki Sango Malamu

– na Yeruzalem (1,1–8,3)
– na mboka mobimba ya Bayuda pe na Samarie (8,4–12,25)
– na bamboka oyo ezali pembeni ya Ebale Mediterané, tii na Rome (13,1–28,31).

Luka atiaki molende po na koyeba ndenge nini penza bantoma bazalaki kosakola Sango Malamu; ye moko asalaki mibembo mosusu ná ntoma Polo (16,10–40; 20,5–21; 27,1–28,16).

Epai ya bato ya bikolo nyonso, ézala Bayuda to bato ya bikolo mosusu, bantoma bazalaki kosakola sango ya Yezu: ndenge ye azalaki, maloba na ye pe misala na ye. Boye mokanda ya Luka ezali kolakisa mosala monene oyo Nkolo Yezu apesi Eklezya: kosakola Sango Malamu na bamboka nyonso, tii na suka ya mokili.

Yezu alaki bantoma Molimo Mosantu

1 1 Ndeko Teofile, na mokanda na ngai ya liboso nakòmaki
makambo nyonso Yezu asalaki pe ateyaki uta ebandeli,[a] 2 tii
mokolo Nzambe abutisaki ye na Likolo. Liboso ya kokende na
Likolo, apesaki mitindo na bantoma na ye oyo ye aponaki na
nguya ya *Molimo Mosantu. 3 Na sima ya liwa na ye abimelaki
bango mbala mingi po na kolakisa polele 'tè azali na bomoi.
Mikolo tuku minei mobimba azalaki komilakisa pe koyebisa
bango ndenge Nzambe abandi kotia bokonzi na ye. 4 Mokolo
moko azalaki kolia esika moko ná bango, atindi bango boye:
"Bólongwa na Yeruzalem té, kasi bózela likambo oyo Tata

---

a 1.1 Tala Luka 1,1–4.

alakaki, ndenge nalobelaki bino[b]. 5 Pamba té Yoane Mobatisi
abatisaki bato na mai, kasi na sima ya mwa mikolo, Nzambe
akobatisa bino na Molimo Mosantu."

Yezu abuti na Likolo

6 Bongo bantoma oyo basanganaki batuni Yezu: "Mokonzi,
ezali na mikolo oyo nde okozongisa bokonzi na Israel?" 7 Yezu
azongiseli bango: "Po na tango to mokolo, etali bino té. Tata atiá
yango ndenge ye moko alingaki. 8 Kasi Molimo Mosantu akokitela
bino, bongo bokozwa nguya po bókende kosakola sango na ngai
na Yeruzalem, na region ya Yuda pe ya Samarie mobimba, tii
bipai nyonso ya mokili." 9 Awa Yezu asilisi koloba makambo
wana, Nzambe atomboli ye na Likolo tango bazalaki kotala ye,
pe lipata moko eyei kozipa ye, bongo bamoni ye lisusu té.
10 Bazalaki kotala se na likolo epai Yezu azalaki kokende,
na mbala moko bamoni bato mibale balati bilamba ya pembe
batelemi penepene na bango 11 pe balobi: "Bato ya Galilé, po na
nini botikali awa pe bozali kotala na likolo? Yezu oyo akabwani ná
bino po na kobuta na Likolo akozonga kaka ndenge bomoni ye
akei."

Matias azwi ebonga ya Yudas

12 Bongo bayekoli bauti na Ngomba ya *ba-Olive pe bazongi
na Yeruzalem. Ngomba wana ezali mosika té na vile, soki
kilometre moko. 13 Tango bakómi na vile, bakoti na ndako pe
bamati na etaje epai bamesanaki kosangana. Ezalaki Piere,
Yoane, Jake, André, Filipe, Toma, Bartelemi, Matié, Jake
mwana ya Alfé, Simon oyo azalaká liboso moto ya lingomba ya
Baweli-Lipanda, ná Yuda mwana ya Jake. 14 Bango nyonso
bayokanaki pe bazalaki kosangana mikolo nyonso po na kosambela
esika moko, ná basi mosusu pe Maria mama na Yezu, ná bandeko
ya Yezu.
15 Mokolo moko, tango bandeko 120 basanganaki, Piere
atelemi na kati na bango pe alobi: 16 "Bandeko, Molimo Mosantu
asi'ayebisá makambo nyonso ekokweela Yudas oyo alakisaki
nzela na bato bakangaki Yezu. Ayebisaki yango na monoko ya
David, boye makambo oyo ekòmamá na Mikanda esengeli kosa-
lama. 17 Yudas azalaki moto ya lisanga na biso, pe azalaki na
mosala na ye na kati na biso. 18 Moto wana asombaki elanga na
mbongo oyo bafutaki ye po na mabe na ye. Akweyaki motú na
se, nzoto na ye epasukaki na kati-kati, pe misopo na ye nyonso
ebimaki. 19 Bato nyonso ya Yeruzalem bayokaki makambo oyo.

---

b 1.4 Tala Luka 24:49.

Yango wana babengaka elanga wana na monoko na bango
'Akeldama', elingi koloba 'elanga ya makila'.
20 "Nzokande ekòmamá na mokanda ya Banzembo: 'Esika
afandaka, épanzana; moto moko té átikala kuna.' Pe lisusu: 'Moto
mosusu ázwa ebonga na ye[d].'
21-22 "Yango wana esengeli moto moko áya kosangana na
biso, po ákoka kosakola kosekwa ya Nkolo Yezu. Ebongi tópona
ye na kati ya bato oyo bazalaki kolanda biso tango nyonso Yezu
azalaki ná biso, kobanda tango Yoane abatisaki ye, tii mokolo
Nzambe abutisi ye na Likolo." 23 Bongo batii bato mibale: Jozef
oyo babengaka Barsabas, kombo na ye mosusu Yustus, ná Matias.
24 Na sima bango nyonso babondeli boye: "Nkolo, yo oyebi
makambo ezali na mitema ya bato nyonso. Lakisa biso nani yo
oponi na kati ya bato oyo mibale 25 po na kozwa mosala ya ntoma
na esika ya Yudas, oyo atikaki yango pe akendá epai ye moko
aponaki." 26 Bongo babeti zeke po na kozwa moto moko na kati
na bango, pe zeke elakisi Matias. Yango wana batii ye na lisanga
ya bantoma zomi na moko.

Koya ya Molimo Mosantu

2 1 Tango mokolo ya *Pantekote ekómaki, bandimi nyonso
basanganaki esika moko. 2 Na mbala moko makelele euti na
Likolo, ezalaki lokola mopepe makasi, etondisi ndako mobimba
esika bango bafandaki. 3 Bongo bamoni biloko ebimeli bango
lokola móto, pe ekabwani, ezalaki lokola lolemo eyei kofanda na
motú ya moto moko moko na kati na bango. 4 Bango nyonso bayei
kotonda na Molimo Mosantu, pe babandi koloba na minoko
mosusu, ndenge Molimo azalaki kolobisa bango.
5 Bayuda mosusu ya mitema malamu bazalaki kofanda na
Yeruzalem, bango bautaki na bikolo nyonso ya mokili mobimba.
6 Tango mingongo yango eyokani, bato ebele bayei kotondana
wana; pe bakamwe mingi, po moto na moto ayokaki bandimi
bazali koloba monoko na ye ya mboka. 7 Bakamwe mingi penza
pe batunani: "Baoyo bazali koloba, bazali bango nyonso bato ya
Galilé té? 8 Bongo ndenge nini moto na moto na kati na biso
ayoki bango bazali koloba na monoko na ye ya mboka? 9 Awa na
kati na biso tozali na bato ya Parte, ya Medie, ná ya Elam; bato
mosusu bafandaka na *Mezopotamie, na region ya Yuda, na
Kapadose, na Pon pe na region ya *Efeze, 10 na Frijie pe na
Pamfilie, na Ejipte pe na ndambo ya Libie oyo ezali penepene
ya Sirene; bamosusu bauti na Rome, 11 bato mosusu babotami
Bayuda, bamosusu bakómá kosambela Nzambe ya Bayuda; bato

---

d 1.20 Bzb 69,26. 109,8.

mosusu bauti na Krete to na Arabie; biso nyonso tozali koyoka
bango bazali kosakola misala minene ya Nzambe na minoko na
biso ya mboka!" 12 Bango nyonso bakamwe penza mayele té,
bongo batunani: "Makambo nini wana?" 13 Kasi bato mosusu
bazalaki koseka pe balobi: "Balangwe masanga!"

Mateya ya Piere

14 Bongo Piere atelemi ná bantoma mosusu zomi na moko,
pe abandi kosakola boye: "Bino Bayuda, pe bino nyonso bato ya
Yeruzalem, bóyoka maloba na ngai, náyebisa bino makambo ezali
koleka. 15 Bato oyo balangwe masanga té ndenge bino bokanisi, pamba
té tozali kaka na ngonga ya libwa ya tongo. 16 Makambo oyo bozali
komona lelo ezali makambo profete Joel ayebisaká: 17 Nzambe alobi:
'Na mikolo ya suka nakotondisa moto nyonso na *Molimo na ngai;
mibali ná basi nyonso ya Israel bakokóma *baprofete. Ézala mibange
to bilenge na bino, bakobanda komona na *ndoto makambo
ebombamá. 18 Ya solo, na mikolo wana nakotondisa basali na ngai
ya basi pe ya mibali na Molimo na ngai, bongo bakokóma
baprofete. 19 Nakosala makamwisi na Likolo pe na se: Makila
ekosopana, móto ekopela, pe milinga ekomata. 20 Moi ekobo-
ngwana molili; sanza ekokóma motane lokola makila; boye
bokoyeba 'tè Mokolo ya Nkolo ezali koya, Mokolo ya monene pe
ya lokumu. 21 Kasi moto nyonso oyo akobondela Nkolo akobika[e].'
22 "Bato ya Israel, bóyoka maloba oyo: Nzambe alakisaki bino
bokonzi ya Yezu ya Nazaret; pamba té, bino moko boyebi 'tè
Nzambe asalaki na maboko na ye makambo minene pe maka-
mwisi ya ndenge na ndenge na kati na bino. 23 Bopesaki moto
yango na maboko ya bato mabe, pe bobomisaki ye na kuruze.
Nyonso wana, Nzambe ayebaká yango uta kala; ye moko moto
akanaká bongo. 24 Kasi Nzambe alongoli ye na pasi ya liwa pe
asekwisi ye: pamba té liwa ekokaki kokanga ye libela té. 25 Ya
solo, David alobaká boye po na ye:

'Nkolo, tango nyonso nakanisaka yo;
ozali pembeni na ngai, nakoki kobeta libaku té.
26 Yango wana motema na ngai etondi na esengo;
pe nzoto na ngai ezali kopema na kimia;
pamba té nazali kotia motema epai na yo.
27 Okotika ngai té na mboka ya bato bakufá;
okolinga té 'tè ngai moto na yo nábeba.
28 Okolakisa ngai nzela ya bomoi,
okotondisa ngai na esengo na miso na yo[f].'

---

e 2.21 Joel 3,1–5.
f 2.28 Bzb 16,8–11.

29 "Bandeko, tika nálobela bino polele po na koko na biso
David: ye akufá pe bakundá ye; simetiere na ye ezali tii lelo epai
na biso. 30 Kasi azalaki profete, pe ayebaki 'tè Nzambe akataki
seleka 'tè moto ya libota na ye akokóma mokonzi na esika na ye.
31 David ayebaká makambo oyo elingaki koya, pe asakolaká
kosekwa ya *Mesia; pamba té 'Ye atikalaki té na mboka ya bato
bakufá, pe nzoto na ye ebebaki té.'
32 "Ya solo, Nzambe asekwisi Yezu. Biso nyonso tomonaki
ye 'tè azali na bomoi. 33 Azali kofanda na esika ya lokumu
penepene ya Nzambe; azwi *Molimo Mosantu oyo Tata alakaki,
bongo atondisi biso na yango. Wana ezali makambo oyo bino
bozali komona pe koyoka lelo. 34 Pamba té ye moko David
amataki na Likolo té, kasi alobaká boye:
'Mokonzi na ngai, Nkolo alobi na yo:
fanda pembeni na ngai na esika ya lokumu;
35 nakotia banguna na yo na se ya makolo na yo[g].'
36 "Bato nyonso ya Israel basengeli koyeba malamu 'tè Yezu
oyo bino bobomaki na kuruze, Nzambe atiá ye Mokonzi pe
*Mesia oyo tozalaki kozela."
37 Maloba wana eyokisaki bango pasi na mitema, bongo
batuni Piere ná bantoma mosusu: "Bandeko, tósala nini?" 38 Piere
azongiseli bango: "Bóbongola mitema, pe moto na moto na kati
na bino ázwa batisimo na kombo ya Yezu Kristo, po Nzambe
álimbisa bino masumu pe ákabela bino Molimo Mosantu. 39 Pamba
té makambo Nzambe alakaká esalami po na bino, bana na bino,
pe bapaya nyonso oyo Nkolo Nzambe na biso akobenga."
40 Piere alobelaki bango makambo mingi mosusu po bango
bándima, pe alendisi bango boye: "Bósala nyonso po bóbika,
pamba té ekolo na biso ebungi nzela!" 41 Bongo babatisaki bato
oyo bandimaki maloba ya Piere. Mokolo wana bato 3000 bayaki
kobakisama na lingomba ya bandimi. 42 Bazalaki kosala makasi
po na koyoka mateya ya bantoma, po na kozala lisanga lokola
bandeko, po na kolia esika moko pe kosambela.

Bizaleli ya bandimi

43 Bantoma bazalaki kosala makamwisi mingi, bongo bato
nyonso bazalaki komona 'tè Nzambe azali na bango. 44 Bandimi
nyonso babandaki kosangisa bomengo na bango esika moko.
45 Bazalaki koteka balopango na bango ná biloko na bango ya
talo, po na kokabola mbongo ndenge posa ya moto na moto
ezalaki kosenga. 46 Mikolo nyonso bazalaki kosangana na Ndako
ya Nzambe, pe kolia esika moko na bandako na bango, na esengo

---

g 2.35 Bzb 110,1.

pe na boboto. 47 Bazalaki kokumisa Nzambe, pe bato nyonso
babandaki kolinga bango. Mokolo na mokolo Nkolo azalaki
kobakisa na lingomba na bango bato oyo ye alingaki kobikisa.

Moto akufá makolo abiki

3 1 Mokolo moko Piere ná Yoane bazalaki kokende na Ndako
ya Nzambe na ngonga ya misato ya pokwa po na kosambela.
2 Moto moko akufá makolo banda babotá ye, azalaki kofanda
penepene ya porte ya Ndako ya Nzambe oyo babengaka "Porte
ya Kitoko". Mikolo nyonso bazalaki komema ye kuna po ásengaka
mbongo na bato oyo bazalaki kokota. 3 Tango amoni Piere ná
Yoane balingi kokota na Ndako ya Nzambe, asengi bango lisalisi.
4 Piere ná Yoane batali ye, bongo Piere alobi na ye: "Tala biso."
5 Moto wana atali bango nyee pe akanisaki 'tè akozwa eloko.
6 Kasi Piere alobi: "Nazali na mbongo té; nakopesa yo eloko nazali
na yango: na kombo ya Yezu Kristo ya Nazaret, tambola." 7 Na
sima asimbi ye na liboko ya mobali pe atelemisi ye. Na mbala
moko makolo na ye ekómi makasi. 8 Atelemi noki pe abandi
kotambola. Akoti na Ndako ya Nzambe nzela moko ná bango.
Azalaki kotambola, kopumbwa pe kopesa Nzambe mersi. 9 Bato
nyonso bamoni ye azali kotambola pe kokumisa Nzambe; 10 bongo
bayei koyeba 'tè ye moto azalaki kofanda penepene ya Porte ya
Kitoko ya Ndako ya Nzambe, pe kosenga mbongo. Yango wana
bakamwe mingi penza, pe bazalaki lisusu na mayele ya koloba té
po na makambo oyo esalamaki na nzoto na ye.

Mateya ya Piere na Ndako ya Nzambe

11 Lokola moto wana akangamaki kaka na Piere pe Yoane,
bato nyonso bakamwe, pe bayei mbangu epai na bango na
verandá oyo babengaka verandá ya Salomon. 12 Tango Piere
amoni bongo, alobi na bato: "Bato ya Israel, po na nini bozali
kokamwa na ndenge moto oyo abiki? Po na nini bozali kotala
biso, lokola nde biso bato totambwisi ye na nguya to na makasi
na biso moko? 13 Bóyeba 'tè Nzambe ya Abraham, ya Izaak pe
ya Jakob, Nzambe ya bakoko na biso, apesi lokumu na Mosali
na ye Yezu. Bino bato bokabaki ye po báboma ye; pe tango Pilate
alingaki kotika ye, boboyaki. 14 Ye azalaki moto ya bosantu pe ya
bosembo, kasi bino bosundolaki ye, pe bosengaki bátikela bino
mobomi moko. 15 Wana ezali ndenge bobomisaki Mokonzi ya
bomoi. Kasi Nzambe asekwisi ye, pe biso tomonaki ye azali na
bomoi. 16 Moto oyo bozali kotala pe boyebi ye, andimeli kombo
ya Yezu; ezali ye moko Yezu moto abikisi ye. Ya solo, ezali
bondimi na kombo ya Yezu moto ekómisi ye makasi pe nzoto
malamu, na miso na bino nyonso.

17 "Nzokande bandeko, nayebi malamu 'tè bino ná bakonzi
na bino boyebaki té makambo oyo bosalaki Yezu. [18] Kasi Nzambe
asali makambo oyo baprofete nyonso bayebisaká banda kala, na nguya
na ye: *Mesia na ye asengelaki komona pasi. [19] Yango wana bandeko,
bóbongola mitema pe bózongela Nzambe po álimbisa bino masumu.
[20] Bongo Nkolo akoyeela bino tango ya kopema, pe akotindela bino
Mesia oyo ye aponelá bino uta kala, ye nde Yezu. [21] Po na sik'oyo,
Yezu asengeli kotikala na Likolo, tii tango makambo nyonso ekokóma
ya sika, ndenge Nzambe ayebisaká na minoko ya baprofete na ye ya
bosantu. [22] Pamba té Moize alobaká boye: 'Nkolo Nzambe akotindela
bino profete moko lokola ngai. Ye akozala moto ya ekolo na bino;
bokobanda koyoka makambo nyonso ye akozala kolobela bino.
[23] Moto nyonso oyo akoyokela profete wana té, bakolongola ye
na molongo ya bato ya Israel[h].' [24] Baprofete, kobanda tango ya
Samuel, bango nyonso basakolaki moko moko makambo ya
mikol'oyo. [25] Makambo Nzambe alakaká na minoko ya baprofete,
pe *Boyokani oyo asalaká ná bakoko na bino, ezali po na bino.
Pamba té alobaká na Abraham boye: 'Nakobenisa bikolo nyonso
ya mokili likolo ya bato ya libota na yo[i].' [26] Yango wana Nzambe
abimisi Mosali na ye po na bino liboso. Atindi ye po ábenisa bino,
pe álongola moto nyonso na kati na bino na nzela ya masumu."

Piere ná Yoane liboso ya Likita-Monene ya Bayuda

4 [1] Tango Piere ná Yoane bazalaki kaka koloba na bato,
banganga-Nzambe bayei, ná bakonzi ya bakengeli ya Ndako
ya Nzambe pe *ba-Sadusé. [2] Bazalaki na kanda penza po bantoma
mibale wana bazalaki koteya bato, pe kosakola 'tè Yezu asekwi.
Elingi koloba 'tè bato bakufá bakoki kosekwa. [3] Bongo bakangi
bango, pe batii bango na boloko tii na mokolo oyo elandaki,
pamba té pokwa esi'ekómaki. [4] Kasi bato mingi na kati ya baoyo
bayokaki maloba yango bandimaki; boye bato oyo bandimaki,
bakómaki mibali soki 5.000.
5 Awa tongo etani, bakonzi ya Bayuda, bambuta-muntu pe
balakisi-Mibeko basangani na Yeruzalem. [6] Ezalaki: Ana, nganga-
Nzambe monene, Kaife, Yoane, ná Alexandre pe bato nyonso ya
libota ya bakonzi ya banganga-Nzambe. [7] Batelemisi bantoma
liboso na bango pe batuni bango: "Bosali makambo oyo na nguya
nini pe na kombo ya nani?" [8] Bongo Piere atondi na Molimo
Mosantu, alobi na bango: "Bakonzi ya ekolo pe bambuta-muntu,
[9] botuni biso lelo po na bolamu oyo tosali na moto akufá makolo,
bolingi koyeba soki ye abiki na nguya ya nani. [10] Tika tóyebisa

---

h 3.23 Zong 18,19. Levit 23,29.
i 3.25 Eband 22,18.

bino nyonso ná ekolo mobimba ya Israel 'tè ye abiki pe atelemi
liboso na bino, po na nguya ya kombo ya Yezu ya Nazaret, oyo
bino bobomaki na kuruze pe Nzambe asekwisi ye. 11 Pamba té
ekòmamá boye po na ye: 'Libanga oyo bino ba-mason bobwakaki,
ekómi fondasion oyo esimbi lopango mobimba ya Yeruzalem[j].'
12 Bato bakoki kobika bobele epai na ye. Ya solo, na mokili
mobimba Nzambe atiá moto mosusu té oyo akoki kobikisa biso."
13 Awa bato ya Likita bamoni molende ya Piere ná Yoane,
bakamwe penza po bamoni 'tè bango bazali bato pamba oyo
bayekolá té. Bongo bayebaki lisusu 'tè bazalaki ná Yezu. 14 Kasi
lokola bazalaki komona pe moto oyo abikaki, atelemi penepene
na bango, bakokaki lisusu kotia tembe té. 15 Bongo babimisi bango
na Likita-Monene, pe babandi kotiana tembe boye: 16 "Tósala
nini na bato oyo? Pamba té na Yeruzalem mobimba bayebi
malamu 'tè ezali bango nde bato basali likamwisi monene oyo,
pe tokoki kowangana yango té. 17 Kasi tógangela bango pe tópekisa
bango báloba lisusu na kombo ya Yezu té ata na nani, po sango
ya likambo oyo épanzana té na kati ya bato." 18 Bongo babengi
bango pe bapekisi bango koloba to koteya na kombo ya Yezu.
19 Piere ná Yoane bazongiseli bango: "Bino moko bótala nanu
soki nini ezali malamu liboso ya Nzambe: Tótosa bino? to tótosa
Nzambe? 20 Kasi po na biso, makambo oyo tomonaki pe toyokaki,
tokoki kotika koloba yango té." 21 Bato ya Likita bagangeli bango
lisusu, pe batiki bango, po bazwaki nzela ya kopesa bango etumbu
té. Pamba té bato nyonso bazalaki kokumisa Nzambe po na
makambo oyo elekaki. 22 Moto oyo abikaki na likamwisi yango
asi'alekisaki bambula 40.

Losambo ya bandimi

23 Awa batiki bango, Piere ná Yoane bakei epai ya baninga
na bango, pe balobeli bango makambo nyonso bakonzi ya
banganga-Nzambe pe bambuta-muntu balobaki. 24 Tango bayoki
lisolo oyo, bandimi basangani po na kosambela Nzambe boye:
"Nkolo, yo moto osalá Likolo na se, ebale pe biloko nyonso. 25 Na
nguya ya Molimo Mosantu, olobaká boye na monoko ya koko na
biso David, mosali na yo:

'Po na nini bikolo nyonso ezali kotomboka,
pe kongala pamba-pamba boye?
26 Bakonzi ya mokili batomboki,
ba-shef ya bikolo bakómi koyokana,
po báboya Nkolo ná *Mesia na ye[k].'

---

j 4.11 Bzb 118,22.
k 4.26 Bzb 2,1–2.

27 "Ya solo, Erode ná Ponse Pilate basangani na vile oyo, ná
bikolo mosusu pe bato ya Israel, po na koboya bokonzi ya Yezu,
mosali na yo ya bosantu, oyo yo oponá Mesia. 28 Na ndenge wana
basali makambo nyonso oyo okanaká banda kala na nguya pe na
makanisi na yo. 29 Pe sik'oyo, Nkolo, tala ndenge bazali kogangela
basali na yo, pe pesa biso molende nyonso ya koteya maloba na
yo. 30 Salela nguya na yo, bikisa bato ya maladi, pe kokisa
makamwisi ya ndenge na ndenge na kombo ya Yezu, Mosali na
yo ya bosantu." 31 Awa basilisi kosambela, esika oyo basanganaki
eningani. Bango nyonso batondi na Molimo Mosantu, pe babandi
kosakola maloba ya Nzambe na molende nyonso.

Bandimi batii biloko na bango esika moko

32 Bandimi nyonso bazalaki motema moko; ata moto moko
té azalaki koloba 'tè biloko na ye ezali bobele po na ye; kasi
biloko nyonso ezalaki po na bango nyonso. 33 Nzambe azalaki
kopesa nguya monene na bantoma, po na kosakola kosekwa ya
Nkolo Yezu; pe bolamu na ye ezalaki mingi na bango nyonso.
34 Ata moto moko té na kati na bango azalaki kokelela. Pamba
té bandimi nyonso oyo bazalaki na bilanga to na bandako
batekaki yango, bamemaki mbongo wana, 35 pe bapesaki yango
na bantoma. Bongo bazalaki kokabola mbongo yango na moto
nyonso ndenge posa ya moto na moto ezalaki kosenga.
36 Moto moko ya libota ya Levi azalaki wana, kombo na ye
Jozef, abotamaki na esanga ya Shipre. Bantoma bazalaki kobenga
ye Barnabas, elingi koloba "oyo apesaka molende". 37 Lokola
azalaki na elanga na ye, ateki yango, amemi mbongo pe apesi
yango na bantoma.

Ananya ná Safira

5 1 Moto moko, kombo na ye Ananya, ayokanaki ná mwasi na
ye Safira, pe bateki lopango na bango. 2 Kasi Ananya alongoli
ndambo mosusu ya mbongo po na bango moko, pe akei kopesa
ndambo mosusu na bantoma. Mwasi na ye ayebaki makambo
wana. 3 Bongo Piere alobi: "Ananya, po na nini Satan akoteli yo
na motema? Okosi Molimo Mosantu, na ndenge olongoli ndambo
ya mbongo oyo otekelaki lopango. 4 Soki olingaki kotikala na
lopango na yo, etali kaka yo moko. Na sima ya koteka yango,
mbongo ezalaki ya yo. Ezali boye té? Ndenge nini ozwi mokano
oyo na motema na yo? Okosi bato té, kasi okosi nde Nzambe."
5 Awa Ananya ayoki makambo wana, akwei pe akati motema.
Bato nyonso oyo bayokaki sango yango, batondaki na somo
penza. 6 Bilenge bayei kozipa ebembe, bamemi pe bakundi yango.
7 Na sima ya ngonga soki misato, mwasi ya Ananya akoti;

ayebaki té makambo oyo ekweyaki. [8] Piere atuni ye: "Lobela ngai,
botekaki lopango na bino na talo wana?" Ye azongisi: "Ee, yango
wana." [9] Bongo Piere alobi na ye: "Kasi po na nini bino mibale
boyokanaki po na komeka Molimo ya Nkolo? Yoka, bato oyo
bakundaki mobali na yo bazali na libanda, bakomema pe ná yo."
[10] Kaka na tango wana Safira akwei na makolo ya Piere pe akati
motema. Bilenge bakoti, bakuti ye akufi; bamemi ye pe bakei
kokunda ye pembeni ya mobali na ye. [11] Eklezya mobimba ya
Yeruzalem pe bato nyonso oyo bayokaki makambo wana, bato-
ndaki na somo penza.

Makamwisi ebele

12 Bantoma bazalaki kosala makamwisi ebele ya ndenge na
ndenge na kati ya bato. Bandimi babandaki kosangana na
motema moko, na verandá ya Salomon. [13] Na kati ya Bayuda
mosusu, moto moko té amekaki kokende epai na bango, atako
bato bazalaki kokumisa bango. [14] Nzokande mibali pe basi mingi
penza bandimaki Nkolo Yezu, pe bakotaki na lisanga ya bandimi.
[15] Babandaki komema bato ya maladi na ba-balabala; bazalaki
kotia bango na ba-kipoyi pe na bitoko, po tango Piere akoleka,
ata elili na ye ézipa bato mosusu na kati na bango. [16] Bato mingi
bautaki na bamboka oyo ezali penepene ya Yeruzalem, bamemi
bato ya maladi ná bato oyo milimo mabe ezalaki kotungisa, pe
bango nyonso babikaki.

Banyokoli bantoma

17 Bongo nganga-Nzambe monene ná bato na ye batondi na
likunya penza. Bango nyonso bazalaki bato ya lingomba ya
ba-Sadusé. [18] Bakangi bantoma pe batii bango na boloko, na miso
ya bato nyonso. [19] Kasi na butu, anjelu moko ya Nkolo afungoli
baporte ya boloko, abimisi bango pe alobi: [20] "Bókende, bótelema
na Ndako ya Nzambe, pe bósakola na bato makambo nyonso ya
bomoi ya sika." [21] Awa bayoki bongo, bakoti na Ndako ya Nzambe
na tongo penza, pe babandi koteya.

Nganga-Nzambe monene ná bato na ye babengisi bato ya
Likita-Monene pe bambuta-muntu nyonso ya Bayuda, bongo
batindi bákende koluka bantoma na boloko. [22] Kasi tango bato
yango bakómi kuna, bamoni bango té, bazongi epai ya Likita pe
balobi: [23] "Tokuti boloko ezali ya kokangama, pe basinzili bazali
liboso ya baporte ya boloko. Kasi tango tofungoli yango, tomoni
moto moko té na kati." [24] Awa shef ya bakengeli ya Ndako ya
Nzambe pe bakonzi ya banganga-Nzambe bayoki boye, bakamwe
mingi po bantoma bamonani té, bongo bamituni soki likambo
nini ekweyaki. [25] Kaka na tango wana moto moko ayei pe alobi:

"Bato oyo bino botiaki na boloko, bazali na Ndako ya Nzambe,
bazali kutu koteya bato." 26 Bongo shef ya bakengeli akei ná bato
na ye, pe bamemi bantoma; kasi basalaki bango mabe té po
bazalaki kobanga bato, soki té balingaki kobamba bango mabanga.
27 Awa bamemi bango, batii bango liboso ya Likita, pe
nganga-Nzambe monene abandi kotuna bango, 28 alobi: "Topeki-
saki bino na makasi 'tè bóteya lisusu té na kombo ya moto wana.
Kasi bopanzi mateya na bino na vile mobimba ya Yeruzalem; pe
bolingi bómemisa biso ngambo po na liwa ya moto wana." 29 Bongo
Piere ná bantoma mosusu balobi: "Tosengeli kotosa Nzambe, kasi
bato té. 30 Nzambe ya bakoko na biso asekwisi Yezu oyo bino
bobomisaki na kuruze. 31 Nzambe atii ye pembeni na ye na esika
ya lokumu, akómisi ye Mokonzi pe Mobikisi, po bato ya Israel
bábongola mitema pe bázwa bolimbisi ya masumu. 32 Bongo atindi
biso tósakola makambo wana, biso ná Molimo Mosantu oyo
Nzambe apesaki na bato batosaka ye."
33 Awa bayoki boye batomboki, balingaki koboma bantoma.
34 Kasi farizé moko azalaki na kati na bango, kombo na ye
Gamaliel; ye azalaki molakisi-Mibeko, pe bato nyonso bazalaki
kokumisa ye. Atelemi na kati ya Likita pe asengi 'tè bábimisa
bantoma po na mwa tango moke. 35 Bongo alobi: "Bato ya Israel,
bókeba na makambo bolingi kosala na bato oyo. 36 Eleki mikolo
mingi té Tedas abimaki; ye alobaki 'tè azali moto monene, pe
bato soki 400 bakotaki na lingomba na ye. Kasi babomaki ye,
bato oyo balandaki ye bapanzanaki, pe lingomba na bango
ekufaki. 37 Na sima na ye, Yuda moto ya Galilé abimaki, na tango
bato bazalaki kokòmisa bakombo na bango. Bato mingi balandaki
ye, kasi ye pe akufaki, bongo bango nyonso bapanzanaki. 38 Yango
wana sik'oyo nalobi na bino: bókipé lisusu bato wana té, pe bótika
bango. Pamba té soki makanisi to misala na bango euti na bato,
yango ekolimwa kaka. 39 Kasi soki euti na Nzambe, bino bokoki
koboma yango té. Bókeba po bóbunda ná Nzambe té." Bato ya
Likita bandimi makanisi na ye. 40 Bongo babengi bantoma, babetisi
bango fimbu pe bapekisi bango 'tè bátanga kombo ya Yezu lisusu
té. Na sima batiki bango. 41 Bantoma babimi na Likita-Monene,
batondi na esengo po Nzambe apesi bango lokumu ya konyokwama
po na kombo ya Yezu. 42 Pe mikolo nyonso bazalaki kaka koteya
pe kosakola Sango Malamu ya Yezu *Mesia, na Ndako ya
Nzambe pe na bandako ya bato.

Basalisi sambo ya bantoma

6 1 Na mikolo wana, bayekoli bakómi ebele. Na kati na bango,
bamosusu bautaki na bamboka ya bapaya, bayebaki kaka
monoko ya *grek. Mokolo moko bayekoli wana basilikelaki

bandeko oyo babotamá na Yuda, balobi: “Na tango ya kokabola
biloko ya mokolo na mokolo, bozali kobosana basi na biso oyo
bakufelá mibali.” 2 Bongo bantoma zomi na mibale babengi
bayekoli nyonso pe balobi: “Tokoki kotika kosakola maloba ya
Nzambe té, po na kotiela bato bilei na mesa. 3 Kasi bóluka
bandeko sambo na kati na bino oyo bazali na bizaleli ya malamu,
batondi na Molimo Mosantu pe na mayele, bongo tópesa bango
mosala wana; 4 boye biso tómipesa kaka na kosambela pe kosa-
kola maloba ya Nzambe.” 5 Makambo wana esepelisi bango
nyonso. Bongo baponi Etiene, moto atondá na bondimi pe na
Molimo Mosantu, Filipe, Prokor, Nikanor, Timon, Parmenas pe
Nikola, moto ya mboka Antioshe oyo akómaki kosambela Nzambe
ya Bayuda [l]. 6 Na sima batii bato wana sambo liboso ya bantoma;
bango babondeli Nzambe, pe batieli bango maboko.
7 Maloba ya Nzambe ezalaki kopanzana, bayekoli bakómi
mingi na Yeruzalem, pe banganga-Nzambe ebele kutu bandimaki.

Bakangi Etiene

8 Etiene atondaki na bolamu pe na nguya ya Nzambe. Azalaki
kosala makamwisi minene ya ndenge na ndenge na kati ya bato.
9 Kasi bato mosusu babandaki kotiela ye tembe; ezalaki bato oyo
basanganaka na ndako ya losambo oyo babengaka “Ya Balongwá-
Boumbu”, Bayuda ya Sirene pe ya Alexandrie, ná baoyo ya Silisie
pe ya region ya *Efeze. Babandi kotiana tembe ná Etiene, 10 kasi
bakokaki kotelema na ye té, po ye azalaki koloba na mayele oyo
Molimo Mosantu azalaki kopesa ye. 11 Bongo bafuti avoka na
bato mosusu po báloba boye: “Toyokaki ye azali kobebisa lokumu
ya Moize pe ya Nzambe.” 12 Basali na ndenge ’tè bato nyonso ná
bambuta-muntu pe balakisi-Mibeko bátomboka. Bongo bayei
epai ya Etiene, bakangi ye, pe bamemi ye liboso ya Likita-Monene
ya Bayuda. 13 Kuna babimisi bato po na kokosela ye makambo,
pe bato wana balobi: “Moto oyo azali kaka kobebisa lokumu ya
Ndako ya Nzambe na biso, pe ya Mibeko ya Moize. 14 Toyokaki
ye alobi ’tè Yezu ya Nazaret akoboma Ndako ya Nzambe, pe
akobongola bizaleli oyo Moize atikelá biso.” 15 Bato nyonso oyo
bazalaki na Likita babandaki kotala Etiene, pe bamonaki ’tè
elongi na ye ezalaki kongenga lokola ya anjelu.

Etiene asakoli

7 1 Nganga-Nzambe monene atuni Etiene: “Makambo wana
ezali ya solo?” 2 Etiene azongisi: “Batata pe bandeko, bóyoka!
Nzambe ya lokumu nyonso abimelaká koko na biso Abraham,

---

l 6.6 Bakombo nyonso wana sambo ezali na monoko ya grek.

tango azalaki na *Mezopotamie, liboso 'tè ákende kofanda na
Haran. 3 Alobaká na ye: 'Tika mboka na yo pe libota na yo; kende
na mboka oyo ngai nakolakisa yo[m].' 4 Bongo Abraham atiki mboka
na ye ya Kaldé, pe akei kofanda na Haran. Sima ya liwa ya tata
na ye, Nzambe amemi ye na mboka oyo bino bozali kofanda na
moi ya lelo. 5 Kasi akómisaká Abraham kolo ya mabelé ata moko
té, ézala kutu esika ya kotia likolo. Alakaká ye kaka 'tè akopesa
ye mboka oyo, po ékóma ya bana na ye; nzokande Abraham
azalaki nanu na mwana té. 6 Pe Nzambe alobaki na ye lisusu boye:
'Bana na yo bakozala kofanda na mboka ya bapaya. Bato wana
bakokómisa bango baumbu kuna, pe bakonyokola bango mbula
400 mobimba. 7 Kasi ngai moko Nzambe nalobi: nakosambisa
ekolo oyo ekokómisa bango baumbu. Sima na yango bakolongwa
kuna pe bakobanda kosambela ngai na esika oyo[n].' 8 Pe Nzambe asali
*boyokani ná Abraham; elembo na yango nde kokata bana mibali[o].
Yango wana Abraham akataki mwana na ye Izaak tango akokisaki
poso moko. Ndenge moko pe Izaak akataki Jakob, pe Jakob akataki
bana na ye, oyo bakómaki bakoko zomi na mibale ya Israel.
9 "Bakoko na biso bayokelaki Jozef likunya, pe batekaki ye
lokola moumbu po bámema ye na Ejipte[p]. Kasi Nzambe azalaki
na ye; 10 abikisaki ye na bapasi na ye nyonso, pe apesaki ye bolamu
ná mayele; boye *Faraon, mokonzi ya Ejipte, atii ye motambwisi
ya Ejipte pe ya biloko na ye nyonso. 11 Bongo nzala engalaki na
Ejipte mobimba, pe na mboka nyonso ya Kanán. Pasi ekómaki
mingi koleka, pe bakoko na biso bazwaki eloko ya kolia té. 12 Tango
Jakob ayoki 'tè *blé ezali na Ejipte, atindi bakoko na biso kuna.
13 Na mobembo na bango ya mibale, Jozef amimonisaki na
bandeko na ye, pe kaka na tango wana mokonzi ya Ejipte ayaki
koyeba ekolo na ye. 14 Jozef atindi bato bákende koluka tata na
ye Jakob, pe libota na ye mobimba ya bato 75. 15 Wana ezali
ndenge Jakob akendeki na Ejipte. Akufaki kuna, ná bakoko na
biso. 16 Bamemaki bibembe na bango na Sikem, pe bakundaki
bango kuna, na simetiere oyo Abraham asombaki epai ya bana
ya Hamor.
17 "Awa tango oyo Nzambe alakaká Abraham elingaki kokoka,
bakoko na biso babotami mingi pe bakómi ebele na Ejipte.
18 Bongo moto ya sika ayei kozwa bokonzi, ye ayebaki Jozef té.
19 Abandi kokosa bakoko na biso, pe konyokola bango[r]. Atindi

---

m 7.3 Eband 12,1.
n 7.7 Eband 15,13–14.
o 7.8 Eband 17,10–14.
p 7.9 Tala Eband 37–49.
r 7.19 Bim 1–2.

bango kutu na makasi bábwaka bana na bango po bákufa. [20] Moize
abotamaki na tango yango. Ye azalaki mwana moko ya kitoko na
miso ya Nzambe. Babokolaki ye sanza misato na ndako ya tata
na ye. [21] Tango bayei kobwaka ye, mwana ya Faraon ya mwasi
alokoti ye, pe abokoli ye lokola mwana na ye penza. [22] Yango
wana Moize ayekolaki makambo nyonso ya mayele ya ba-Ejipsien,
pe akómaki moto monene na maloba pe na misala na ye.
23 "Tango Moize akómi na mbula 40, alingaki kokende kotala
bato ya ekolo na ye ya Israel. [24] Amoni Ejipsien moko azali
konyokola moto ya ekolo na ye, akoteli ndeko na ye, azongiseli
Ejipsien wana mabe na ye pe abomi ye. [25] Akanisaki bandeko na
ye bakondima 'tè Nzambe alingi kotinda ye po na kopesa bango
bonsomi; kasi bango bayebaki yango té. [26] Na sima ya mokolo
moko Moize akuti ba-Israelite mibale bazali kobunda, pe alingaki
kotia boyokani na kati na bango. Alobi na bango: 'Batata, bino
bozali bandeko. Po na nini bozali kobunda?' [27] Kasi moto oyo
azalaki konyokola ndeko na ye atindiki Moize pe alobi: 'Nani atii
yo mokonzi pe zuzi na biso? [28] Olingi óboma ngai ndenge obomaki
Ejipsien wana lobi?' [29] Awa Moize ayoki maloba yango akimi, pe
akei kofanda na mboka Madian. Kuna abotaki bana mibale ya
mibali.
30 "Na sima ya bambula 40, anjelu moko abimeli Moize na
kati ya mwa-nzete ya nzube ezalaki kozika móto, na esobe
penepene ya ngomba ya Sinaí[s]. [31] Moize akamwe tango amoni
makambo wana. Kasi tango apusanaki po na kotala yango
penepene, ayoki mongongo ya Nkolo elobi: [32] 'Nazali Nzambe ya
bakoko na yo, Nzambe ya Abraham, ya Izaak pe ya Jakob.' Moize
abandi kolenga po na somo, pe amekaki kutu kotala té. [33] Bongo
Nkolo alobi na ye: 'Longola sandale na yo, po esika oyo otelemi
ezali mabelé ya bosantu. [34] Namoni pasi ya bato na ngai oyo bazali
na Ejipte, nayoki ndenge bazali kolela, pe nakiti po na kobikisa
bango. Bongo yaka nátinda yo na Ejipte.'
35 "Ya solo, bakoko baboyaká Moize, batunaki ye: 'Nani atii
yo mokonzi pe zuzi?' Ezali nde ye moto Nzambe atindaki lokola
mokonzi pe mobikisi, tango anjelu abimelaki ye na mwa-nzete ya
nzube. [36] Ezali Moize moto abimisaki ba-Israelite na Ejipte,
asalaki makamwisi ya ndenge na ndenge na mboka yango, na
Ebale ya Motane pe na esobe, bambula 40. [37] Ezali Moize moto
alobaki na bato ya Israel: 'Nzambe akotindela bino profete moko
lokola ngai. Ye akozala moto ya ekolo na bino[t].' [38] Tango bakoko
na biso basanganaki na esobe na miso ya Nzambe, Moize azalaki

---

s 7.30 Bim 3.
t 7.37 Tala 3,22.

kotelema na kati na bango pe anjelu oyo azalaki koloba na ye
na ngomba ya Sinaí; azwaki maloba ya Nzambe oyo epesaka
bomoi, pe atikelaki biso yango[u].
39 "Kasi bakoko na biso baboyaki kotosa ye, batombokelaki
ye pe balingaki kozonga na Ejipte. 40 Balobaki na Aaron: 'Salela
biso banzambe oyo ekobanda kokende liboso na biso, po toyebi
té makambo nini ekweeli Moize oyo abimisaki biso na Ejipte.' 41 Na
mikolo wana basali ekeko ya mwana-ngombe, bapesi mabonza
na eloko oyo bango moko basalaki, pe basalisi feti po na yango[v].
42 Kasi Nzambe apesaki bango mokongo pe atikaki bango
básambela minzoto, ndenge ekòmamá na mikanda ya baprofete:
'Bato ya Israel, mbula 40 mobimba bozalaki koboma banyama na
esobe, pe kopesa yango lokola mabonza, kasi ezalaki po na
ngai té. 43 Bozalaki komema ndako ya kapo ya nzambe Molok,
pe elili ya monzoto ya nzambe na bino Refan. Wana ezali bikeko
oyo bino bosalaki po na kosambela. Yango wana, nakomema bino
mosika koleka *Babilone[w].'
44 "Tango bakoko na biso bazalaká na esobe, bazalaki na
Ndako ya bosantu oyo basalá na kapo, kaka lokola oyo Nzambe
alakisaki na Moize. Kuna nde esika babandaki kobomba mabanga
oyo bakòmá Mibeko. 45 Tango Jozué akómaki motambwisi, bana
na bango babotoli mabelé ya bikolo oyo Nzambe abenganaki na
miso na bango. Bongo bakotisi Ndako ya bosantu kuna, pe yango
etikalaki wana tii na tango ya David. 46 David azwaki bolamu ya
Nzambe, pe asengaki nzela ya kotòngela Nzambe ya Jakob esika ya
kofanda. 47 Nzokande ezali Salomon moto atòngelaki ye Ndako.
48 "Kasi Nzambe ya Likolo afandaka té na bandako oyo
etòngamá na bato. Pamba té profete Ezaya alobaká boye: 49 'Likolo
ezali kiti na ngai ya bokonzi, pe mabelé ezali esika na ngai ya
kotia makolo. Ndako ya ndenge nini bokoki kotòngela ngai?
Esika nini bolingi ngai náya kofanda? 50 Ezali ngai té moto nasalá
biloko wana nyonso?[y] '
51 "A, bino, bato ya mitú makasi! Boyokaka pe bokanisaka
lokola bato bayebi Nzambe té. Boboyaka Molimo Mosantu
bobele ndenge bakoko na bino bazalaká koboya ye. 52 Profete
nini bakoko na bino banyokolaki té? Babomaki baoyo bazalaki
kosakola 'tè Moto ya bosembo akoya. Bongo tango ye ayaki, bino
botekaki pe bobomaki ye. 53 Bino bato bozwaki Mibeko oyo
ba-anjelu bamemelaká bakoko, bozalaki kotosa yango té!"

---

u 7.38 Bim 19–20.
v 7.41 Bim 32.
w 7.43 Am 5,25–27.
y 7.50 Ezaya 66,1–2.

Liwa ya Etiene

54 Tango bato ya Likita-Monene bayoki maloba yango,
batomboki pe basiliki mingi na Etiene. 55 Kasi ye atondi na
Molimo Mosantu, atali na Likolo, pe amoni nkembo ya Nzambe;
amoni pe Yezu atelemi na esika ya lokumu penepene ya Nzambe.
56 Bongo alobi: “Bóyoka! Namoni Likolo efungwani, pe *Mwana
ya Moto atelemi na esika ya lokumu penepene ya Nzambe[z].”
57 Bango nyonso bakangi matoi, bagangi makasi pe bayei kowelela
ye; 58 babimisi ye na vile pe babandi kobamba ye mabanga.
Ba-temwen bapesaki banzambala na bango na elenge mobali
moko, kombo na ye Saul, po ákengela yango. 59 Awa bazalaki
kobamba ye mabanga, Etiene abondeli boye: “Nkolo Yezu,
yamba molimo na ngai[a].” 60 Akwei na mabolongo pe agangi
makasi: “Nkolo, limbisa bango lisumu oyo[b] !” Awa alobi bongo
akati motema.
8 1 Saul pe andimaki ’tè báboma Etiene.

Saul anyokoli bakristo

Kaka na mokolo yango babandi konyokola bato ya eklezya na
Yeruzalem makasi penza. Bandimi nyonso bapanzani bipai ya
region ya Yuda pe ya Samarie. Bobele bantoma bato batikalaki
na Yeruzalem. 2 Bato ya mitema malamu bakundi Etiene pe
basaleli ye matanga monene.
3 Nzokande Saul abandaki kotia molende po na koboma
eklezya. Azalaki kokende ndako na ndako, po na kokanga
bandimi ya mibali ná ya basi, pe kotia bango na boloko.

Filipe asakoli Sango Malamu na Samarie

4 Bongo bandeko oyo bapanzanaki babandi kosakola Sango
Malamu na mboka mobimba. 5 Filipe akei na vile ya Samarie[d],
pe abandi kosakola sango ya *Mesia. 6 Bato nyonso bazalaki kotia
matoi penza na maloba ya Filipe, tango bazalaki koyoka pe
komona makamwisi oyo ye azalaki kosala. 7 Pamba té milimo
mingi ya mabe ezalaki kobima na bato ya maladi, na koganga
makasi. Bato mingi oyo bakufá makolo to maboko babikaki.
8 Boye esengo monene ezalaki na vile wana.
9 Banda kala moto moko azalaki kuna, kombo na ye Simon.
Ye amitiaki lokola moto moko ya monene; azalaki kokamwisa

---

z 7.56 Mat 26,64.
a 7.59 Luka 23,46.
b 7.60 Luka 23,34.
d 8.5 Tala 6,5. 21,8.

bato ya Samarie na misala na ye ya kinganga. 10 Bato nyonso
babandaki kondimela ye, ézala bana to bamikolo; bazalaki
koloba: "Moto oyo azali na nguya ya Nzambe, oyo babengaka
'Nguya ya Sukisa'." 11 Bazalaki kondimela ye, po banda kala azalaki
kokamwisa bango na bikilakila na ye. 12 Kasi tango Filipe ayei
kosakola Sango Malamu ya bokonzi ya Nzambe pe ya kombo ya
Yezu Kristo, mibali ná basi bandimi pe bazwi batisimo. 13 Ye moko
pe Simon andimi, bongo azwi batisimo. Azalaki tango nyonso
penepene ya Filipe, pe abandaki kokamwa mingi tango azalaki
komona makamwisi ya ndenge na ndenge oyo ezalaki kosalama.
14 Awa bantoma oyo bazalaki na Yeruzalem bayoki 'tè bato
ya Samarie bayambi maloba ya Nzambe, batindeli bango Piere
ná Yoane. 15 Tango bango bakómi kuna, babondeli Nzambe po
bato ya Samarie bázwa Molimo Mosantu. 16 Pamba té Molimo
Mosantu akitelaki nanu ata moko na bango té. Bazwaki bobele
batisimo na kombo ya Nkolo Yezu. 17 Bongo Piere ná Yoane
batieli bango maboko, pe bazwi Molimo Mosantu.
18 Awa Simon amoni 'tè bazwi Molimo Mosantu tango Piere
ná Yoane batielaki bango maboko, alaki bantoma mbongo, 19 alobi:
"Bópesa ngai pe nguya oyo, po soki natieli moto maboko, ázwa
Molimo Mosantu." 20 Kasi Piere azongiseli ye: "Kende kokufa,
yo ná mbongo na yo! Okanisi 'tè okoki kosomba likabo ya Nzambe
na mbongo? 21 Ozwi ata ndambo té na bomengo oyo Nzambe
akabeli biso, pamba té motema na yo ezali malamu té na miso
ya Nzambe. 22 Yango wana bongola makanisi na yo ya mabe, pe
bondela Nkolo; tango mosusu akoki kolimbisa makanisi oyo
eyeeli yo. 23 Pamba té namoni 'tè motema na yo etondá na likunya,
pe okangamá na masumu." 24 Bongo Simon alobi na Piere pe
Yoane: "Bino bóbondela Nkolo po na ngai, po makambo oyo
bolobi ékweela ngai té."
25 Awa basilisi koteya maloba ya Nkolo, bazongi na Yeruzalem.
Na nzela basakoli Sango Malamu na bamboka mingi ya Samarie.

Filipe ná mosali ya mokonzi ya Etiopie

26 Mokolo moko anjelu ya Nkolo alobi na Filipe: "Telema pe kita
na epai ya esobe ya Yuda, tii okomona nzela oyo elongwá na
Yeruzalem pe ekendé na Gaza; landa nzela yango." 27 Filipe atelemi
pe akei. Akutani na moto moko ya mboka Etiopie, ye azalaki mobateli
ya mbongo pe ya biloko nyonso ya mama-mokonzi ya Etiopie; ayaki
na Yeruzalem po na kosambela, 28 pe azalaki kozonga na mboka na
ye. Afandaki na *shareti, pe azalaki kotanga mokanda ya profete
Ezaya. 29 Molimo Mosantu alobi na Filipe: "Kende pe pusana
penepene ya shareti wana." 30 Filipe akei mbangu pe ayoki moto yango
azali kotanga mokanda ya profete Ezaya, bongo atuni ye: "Oyebi

Ba-shareti na tango ya Yezu

tina ya makambo ozali kotanga?" 31 Ye azongisi: "Ndenge nini
nakoki koyeba yango, soki moto alimboleli ngai té?" Bongo alobi
na Filipe ámata na shareti pe áfanda pembeni na ye. 32 Eteni ya
mokanda ya Nzambe ye azalaki kotanga, yang'oyo:

"Akómaki lokola meme oyo balingi koboma; lokola mwana-
meme oyo elelaka té tango bazali kolongola yango bapwale;
afungolaki ata monoko té. 33 Basambwisaki ye pe bakatelaki ye
etumbu ya liwa; ata moto moko té akoki koloba sango ya bana
na ye, pamba té balongolaki ye na mokili[e]."

34 Moto wana ya Etiopie atuni Filipe: "Pardon, yebisa ngai:
profete akòmá makambo wana po na nani? Akòmá po na ye
moko to po na moto mosusu?" 35 Bongo Filipe abandi kolimbola
maloba yango, pe na ndenge wana ateyi ye Sango Malamu ya
Yezu. 36 Awa bazalaki kaka kolanda nzela na bango, bakómi na
esika moko ezalaki na mai, pe moto wana alobi: "Tala mai
yang'oyo. Eloko nini ezali kopekisa ngai názwa batisimo sik'oyo?"
[37 Filipe alobi na ye: "Soki ondimi na motema moko, okoki kozwa
batisimo." Ye azongisi: "Nandimi 'tè Yezu Kristo azali *Mwana
ya Nzambe."] 38 Bongo akangi shareti, bakiti bango mibale na
mai, pe Filipe abatisi ye. 39 Awa babimi na mai, Molimo ya Nkolo
alimwisi Filipe. Moto wana ya Etiopie amonaki ye lisusu té, bongo
asimbi nzela, akei na esengo. 40 Kasi Filipe ayei komonana na vile
ya Azot, pe akei kosakola Sango Malamu na bamboka nyonso tii
tango akómaki na Sezaré.

Nkolo Yezu abongoli Saul motema

9 1 Saul azalaki kaka kokanela bayekoli ya Nkolo, pe koluka
nzela ya kosilisa bango. Akei epai ya nganga-Nzambe monene,
2 pe asengi ye mikanda oyo akopesa na bandako ya losambo ya
vile ya Damas. Alingaki kokende kotala, soki akokuta basi to

---

e 8.33 Ezaya 53,7–8.

mibali oyo bazali kolanda nzela ya Nkolo, po ákanga bango pe
ámema bango na Yeruzalem.
3 Awa azalaki kokende na Damas, kaka na tango akómi
penepene ya vile, na mbala moko eloko lokola kake elongwe na
Likolo, engengi pe ezipi ye. 4 Akwei na mabelé, pe ayoki mongongo
moko elobi na ye: "Saul, Saul, po na nini ozali konyokola ngai?[f]"
5 Ye atuni: "Mokonzi, yo nani?" Pe mongongo yango ezongisi:
"Nazali Yezu oyo yo ozali konyokola. 6 Kasi telema, kota na vile,
pe kuna moto moko akoyebisa yo makambo osengeli kosala." 7 Bato
oyo bazalaki kotambola ná ye batelemi, mayele ya koloba ezalaki
té. Bayokaki mongongo kasi bamoni moto té[g]. 8 Saul atelemi pe
afungoli miso, kasi akokaki komona té. Basimbi ye na liboko po
na komema ye na Damas. 9 Kuna asalaki mikolo misato, azalaki
komona té, kolia té pe komela té.
10 Moyekoli moko azalaki na Damas, kombo na ye Ananya.
Nkolo abimelaki ye pe abengi ye: "Ananya!" Ye azongisi: "Nkolo,
ngai oyo." 11 Nkolo alobi na ye: "Telema, kende na ndako ya Yuda
oyo ezali na Balabala Monene, pe luka moto moko ya Tarse
kombo na ye Saul. Azali kosambela, 12 pe moto moko kombo na
ye Ananya, abimelaki ye; akotaki na ndako pe atielaki ye maboko
po ámona lisusu." 13 Ananya azongisi: "Nkolo, bato mingi balo-
belaki ngai makambo ya moto wana. Bayebisaki ngai mabe nyonso
ye asalaki bato na yo na Yeruzalem. 14 Ayaki awa po bakonzi ya
banganga-Nzambe bapesaki ye bokonzi ya kokanga bato nyonso
oyo basakolaka 'tè bazali bato na yo." 15 Kasi Nkolo alobi na ye:
"Kende kaka; ngai moko nasi'naponi ye po ásalela ngai. Akozala
mosakoli na ngai epai ya bikolo mosusu ná bakonzi na bango, pe
epai ya bato ya Israel. 16 Ngai moko nakolakisa ye ndenge asengeli
komona pasi po na kombo na ngai."
17 Bongo Ananya akei, akoti na ndako yango, atieli Saul
maboko pe alobi: "Saul, ndeko na ngai, Nkolo Yezu oyo abimelaki
yo na nzela atindi ngai, po óbanda komona lisusu pe ótonda na
Molimo Mosantu." 18 Na mbala moko biloko lokola poso ya mbisi
elongwe na miso ya Saul. Bongo abandi komona lisusu. Atelemi
pe azwi batisimo. 19 Tango alei esili, nzoto na ye ezongi makasi.

Saul asakoli na Damas

Saul afandaki mwa mikolo ná bayekoli oyo bazalaki na Damas.
20 Kaka na tango wana abandi kosakola na bandako ya losambo
'tè Yezu azali *Mwana ya Nzambe. 21 Bato nyonso oyo bayokaki ye

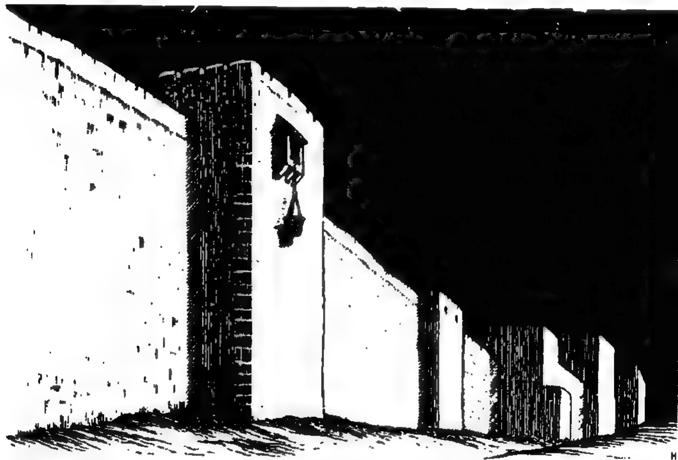
---

f 9.4 Yezu alobi boye, pamba té bakristo bakómi ná ye moto moko. Tala 1 Kor 12,12.
g 9.7 Tala lisolo ya Polo, tango Bayuda bakangaki ye: 22,6–11.

bakamwe pe babandi komituna: “Moto oyo toyokaki ezali ye té?
Na Yeruzalem azalaki konyokola bato oyo basakolaka ’tè Yezu
azali Nkolo na bango. Ayei awa po na kokanga bandimi, pe
komema bango epai ya bakonzi ya banganga-Nzambe. Ezali boye
té?”

22 Kasi Saul azalaki kaka koteya na molende nyonso, pe
kolakisa ’tè Yezu azali Mesia; boye Bayuda ya Damas bazangaki
maloba ya kozongisa.

23 Na sima ya mwa mikolo Bayuda bayokani po na kobomisa
Saul, 24 kasi ye ayei koyeba yango. Butu moi bazalaki kokengela
banzela oyo bato bakotelaka na vile, po na koboma ye. 25 Yango
wana na butu, bato oyo bandimaki mateya ya Saul bamati ná ye
na mir ya lopango monene ya vile, batii ye na kitunga pe bakitisi
ye na libanda.

Vile batòngá makasi. Bakitisi Polo na kati ya kitunga

Saul akómi na Yeruzalem

26 Tango Saul akómi na Yeruzalem, aluki nzela ya kosangana
ná bayekoli, kasi bango nyonso bazalaki kobanga, po bandimaki
té ’tè ye akómi moyekoli. 27 Bongo Barnabas akamati ye pe amemi
ye epai ya bantoma. Alobeli bango ndenge Saul amonaki Nkolo
na nzela ya Damas pe ndenge Nkolo asololaki na ye; bongo

ayebisi bango ndenge Saul asakolaki na molende na vile ya
Damas 'tè Yezu azali *Mesia. 28 Banda tango wana Saul atikalaki
ná bango na Yeruzalem; kuna pe azalaki kosakola na molende
'tè Yezu azali Nkolo. 29 Asololi pe ná Bayuda oyo bautaki na
bamboka ya bapaya pe atiani tembe ná bango. Kasi bango bakómi
koluka nzela ya kobomisa ye. 30 Tango bandeko bayoki boye,
bamemi Saul na Sezaré pe batindi ye na Tarse.
31 Bongo bato ya Eklezya bakómaki na kimia na Yuda
mobimba, na Galilé pe na Samarie; bazalaki kotosa Nkolo na
motema moko pe kozwa molende. Molimo Mosantu azalaki
kosalisa bango po bákóma ebele.

Piere akei na Lida pe na Jopé

32 Piere azalaki kotambola mboka mobimba; mokolo moko
akei kotala bato ya Nkolo oyo bazalaki kofanda na Lida. 33 Kuna
amoni moto moko, kombo na ye Ené, alalá na mbeto eleki mbula
mwambe, pamba té makolo na ye ezalaki ya kokufa. 34 Piere alobi
na ye: "Ené, Yezu Kristo abikisi yo. Telema pe bongisa mbeto
na yo." Na mbala moko Ené atelemi. 35 Bato nyonso ya Lida pe
ya bapembeni ya Saron bamoni ye pe bandimeli Nkolo Yezu.
36 Moyekoli moko ya mwasi azalaki na vile ya Jopé, kombo
na ye Tabita (elingi koloba "mboloko"). Tango nyonso azalaki
kosala bato malamu pe kosalisa bato bakelelá. 37 Na mikolo wana
azwi maladi pe akufi. Basukoli nzoto na ye pe batii yango na
ndako moko likolo ya etaje. 38 Awa bayekoli bayoki 'tè Piere azali
na Lida, oyo ezali penepene ya Jopé, batindeli ye bato mibale pe
balobi: "Tobondeli yo, yaka noki epai na biso." 39 Piere akei noki
nzela moko ná bango. Awa akómi, bamemi ye na ndako wana
likolo ya etaje. Basi nyonso oyo bakufelá mibali bazalaki kolela
penepene na ye. Balakisi Piere ba-shemize pe bilamba oyo Tabita
azalaki kotònga. 40 Piere abimisi bato nyonso, afukami pe asambeli.
Abaluki epai ya ebembe pe alobi: "Tabita, telema!" Tabita
afungoli miso pe awa amoni Piere, afandi na mbeto. 41 Piere
asimbi ye na liboko pe atelemisi ye. Na sima abengi bato ya Nkolo
ná basi oyo bakufelá mibali, pe alakisi bango 'tè Tabita azongi
na bomoi. 42 Sango wana eyei koyebana na Jopé mobimba, pe
bato mingi bakómi kondima Nkolo Yezu. 43 Piere atikalaki mikolo
mingi na Jopé, na ndako ya moto moko azalaki kobongisa baposo
ya nyama, kombo na ye Simon.

Nzambe atindi anjelu epai ya Korneye

10 1 Na vile ya Sezaré moto moko azalaki kuna, kombo na ye
Korneye, mokonzi ya batayon ya basoda ya Rome, oyo
babengaka "batayon ya Italie". 2 Moto yango azalaki moto malamu.

Ye ná bato na ye nyonso bazalaki kotosa Nzambe ya Bayuda.
Azalaki kosalisa mingi Bayuda oyo bakelelá, pe kosambela
Nzambe tango nyonso. 3 Mokolo moko na ngonga ya misato ya
pokwa amoni anjelu moko ya Nzambe abimeli ye. Anjelu akoti
na ndako na ye pe alobi na ye: "Korneye". 4 Ye ayoki somo tango
amoni anjelu pe atuni ye: "Likambo nini, mokonzi?" Anjelu
azongiseli ye: "Nzambe andimi losambo na yo, ná lisalisi oyo
opesaka na bato bakelelá; alingi kolakisa yo bolingo na ye. 5 Yango
wana tinda bato na Jopé pe bengisa Simon oyo babengaka Piere.
6 Ye afandi na ndako ya moto moko abongisaka baposo ya nyama,
kombo na ye Simon. Ndako na ye ezali penepene ya ebale." 7 Awa
anjelu akei, Korneye abengi bato mibale na kati ya basali na ye
ná soda moko ya malamu na kati ya basoda oyo baumelá epai na
ye; 8 bongo ayebisi bango makambo nyonso oyo elekaki, pe atindi
bango na Jopé.

9 Na sima ya mokolo moko, penepene ya midi, tango bango
bazalaki na nzela pe balingi kokóma na Jopé, Piere abuti likolo
ya ndako po na kosambela. 10 Ayokaki nzala pe azalaki na posa ya
kolia. Awa bazalaki kolambela ye bilei, 11 amoni Likolo efungwani
pe eloko moko lokola elamba ya monene ezalaki kokita na se;
ezalaki lokola basimbá yango na basonge nyonso minei. 12 Na kati
etondaki na banyama ya ndenge na ndenge: oyo ezali na makolo
minei, banyoka pe bandeke. 13 Mongongo moko elobi na ye:
"Piere, telema, boma pe lia." 14 Kasi Piere azongisi: "Té, Nkolo!
Nanu naliá eloko ya *mbindo té to ya ekila[h]." 15 Mongongo yango
elobi na ye lisusu: "Eloko oyo ezali peto na miso ya Nzambe,
koloba té 'tè ezali mbindo." 16 Makambo yango esalamaki mbala
misato; pe kaka na tango wana eloko yango ezongi na Likolo.

Piere akoti na ndako ya mopaya

17 Awa Piere azalaki komituna po na tina ya makambo oyo
Nzambe alakisaki ye, bato Korneye atindaki bayei. Bazalaki koluka
ndako ya Simon pe bakómi na porte ya lopango. 18 Babeleli pe
batuni: "Simon, oyo babengaka Piere, afandaka awa?" 19 Piere
azalaki kaka komituna po na makambo oyo Nzambe alakisaki ye,
bongo Molimo Mosantu alobi na ye: "Bato misato bazali koluka yo.
20 Kita noki pe kende nzela moko ná bango. Kotia tembe té, po
ezali ngai moto natindi bango." 21 Bongo Piere akiti pe akei epai
ya bato wana; alobi na bango: "Ngai nazali moto oyo bozali
koluka. Boyeeli nini?" 22 Bango bazongisi: "Korneye, mokonzi ya
basoda, moto atindi biso. Ye azali moto ya bosembo pe asambelaka
Nzambe ya Bayuda. Bayuda nyonso balingaka ye. Anjelu moko

---

h 10.14 Levit 11,1–47.

ya Nzambe ayebisi ye ábengisa yo na ndako na ye, po na koyoka
maloba na yo." 23 Piere akotisi bango na ndako pe apesi bango
esika ya kolala.
Tongo etani, atelemi pe akei nzela moko ná bango. Bandeko
mosusu ya Jopé balandi ye. 24 Na sima ya mokolo moko, Piere
akoti na Sezaré. Korneye ná bandeko na ye pe baninga na ye ya
motema oyo ye abengisaki, bazalaki kozela bango. 25 Na tango
Piere alingaki kokota na ndako, Korneye afukameli ye na botosi
nyonso. 26 Kasi Piere atelemisi ye pe alobi: "Telema, pamba té
ngai pe nazali kaka moto." 27 Azalaki kaka kosolola ná ye tango
akoti na ndako. Awa akuti bato ebele boye basangani, 28 alobi na
bango: "Boyebi 'tè Moyuda akoki kozala esika moko té ná
mopaya, to kokota na ndako na ye. Kasi Nzambe alakisi ngai
nátika koloba 'tè moto boye azali *mbindo to nakoki kozala ná
ye té. 29 Yango wana, tango bobengaki ngai, natiaki tembe té,
nayei. Nalingi náyeba tina nini bobengisi ngai?"
30 Korneye azongisi: "Eleki mikolo misato penepene na tango
oyo, na ngonga ya misato ya pokwa, nazalaki kosambela awa na
ndako na ngai. Na mbala moko, moto moko atelemi liboso na
ngai, alati bilamba ezali kongenga, 31 pe alobi na ngai: 'Korneye,
Nzambe andimi losambo na yo, pe azali kokanisa lisalisi oyo
opesaka na bato bakelelá. 32 Bongo tinda bato na Jopé pe bengisa
Simon oyo babengaka Piere, afandi na ndako ya ndoi na ye oyo
abongisaka baposo ya nyama. Ndako wana ezali penepene ya
ebale.' 33 Kaka na tango wana natindi bato epai na yo, pe nasepeli
lokola oyei. Bongo sik'oyo biso nyonso tozali liboso ya Nzambe,
po tóyoka nyonso oyo Nkolo atindi óyebisa biso."

Piere amemeli bapaya sango ya Yezu

34 Bongo Piere alobi: "Ya solo, sik'oyo namoni 'tè Nzambe
aponaka bilongi té. 35 Kasi na ekolo nyonso, moto oyo atosaka ye
pe asalaka makambo ya malonga, Nzambe andimaka ye. 36 Nzambe
atindaki maloba na ye na bato ya Israel, ayebisaki bango Sango
Malamu ya boboto na monoko ya Yezu Kristo: ye nde moto azali
Mokonzi ya bato nyonso. 37 Boyebi makambo oyo ekweyaki liboso
na Galilé pe elekaki na region mobimba ya Yuda, sima ya tango
Yoane Mobatisi azalaki koteya pe kobatisa bato. 38 Boyebi ndenge
nini Nzambe atondisaki Yezu ya Nazaret na nguya ya Molimo
Mosantu. Bipai nyonso azalaki koleka, abandaki kosala bolamu
pe kobikisa bato nyonso oyo bazali na boumbu ya zabolo. Pamba
té Nzambe azalaki na ye. 39 Biso tomonaki makambo nyonso oyo
ye asalaki na mboka ya Bayuda pe na Yeruzalem. Babomaki ye
na kuruze, 40 kasi na mikolo misato Nzambe ayei kosekwisa ye pe
apesi ye nguya ya komimonisa lisusu. 41 Abimelaki bato nyonso

té, kasi bobele biso bato Nzambe aponaki po tósakola sango na
ye. Tango asi'asekwaki, toliaki esika moko ná ye. 42 Apesaki biso
motindo tóyebisa bato ya Israel 'tè: Nzambe aponá ye pe atiá ye
Zuzi po ákata makambo ya bato nyonso, ézala ya baoyo bazali
na bomoi to baoyo bakufá. 43 Ezali ye nde moto baprofete nyonso
bayebisaká 'tè: moto nyonso oyo akondima ye, akozwa bolimbisi
ya masumu po na ye."

Molimo Mosantu akiteli bato bazali Bayuda té

44 Awa Piere azalaki kaka koloba, Molimo Mosantu akiteli
baoyo nyonso bazalaki koyoka maloba na ye. 45 Bakristo ya Bayuda
oyo bayaki ná Piere bakamwe penza, awa bamoni 'tè Nzambe
akabeli pe bato ya bikolo mosusu Molimo Mosantu. 46 Pamba té
bayoki bango bazali koloba minoko mosusu pe kokumisa Nzambe[i].
Bongo Piere alobi: 47 "Nani akoki kopekisa bato oyo bázwa
batisimo, awa bango basi'bazwi Molimo Mosantu lokola biso?"
48 Pe Piere atindi bábatisa bango na kombo ya Yezu Kristo. Bongo
bato wana basengi Piere áfanda mwa mikolo esika moko ná
bango.

Na Yeruzalem, Piere alimboli makambo elekaki

11 1 Bantoma ná bandeko oyo bazalaki na region ya Yuda
bayokaki 'tè bato ya bikolo mosusu bayambaki maloba ya
Nzambe. 2 Tango Piere azongi na Yeruzalem, bakristo ya Bayuda
babandi kotiana tembe ná ye, 3 batuni ye: "Po na nini okotaki na
ndako ya bato bakatá nzoto té, pe olei esika moko ná bango?"
4 Bongo Piere abandi kolimbolela bango malamu makambo nyonso
oyo elekaki, alobi:
5 "Nazalaki na Jopé pe tango nazalaki kosambela, Nzambe
alakisi ngai eloko moko lokola elamba ya monene, euti na Likolo
pe ekiti na se penepene na ngai; ezalaki lokola basimbá yango
na basonge nyonso minei. 6 Natali malamu na kati, pe namoni
banyama oyo ezali na makolo minei, banyama ya zamba, banyoka
pe bandeke. 7 Kaka na tango wana nayoki mongongo moko elobi
na ngai: 'Piere, telema, boma pe lia!' 8 Kasi ngai nazongisi: 'Té,
Nkolo! Eloko ya *mbindo to ya ekila nanu ekotá na monoko na
ngai té.' 9 Bongo mongongo oyo ezalaki kouta na Likolo elobi
lisusu: 'Eloko oyo ezali peto na miso ya Nzambe, koloba té 'tè
ezali mbindo.' 10 Makambo yango esalamaki mbala misato, pe
biloko wana ezongi na Likolo. 11 Kaka na ngonga wana bato
misato batelemi liboso ya ndako epai nazalaki kofanda. Bautaki
na Sezaré, bayei koluka ngai. 12 Molimo alobi na ngai nákende

---

i 10.46 Tala makambo elekaki na Pantekote: 2,4.

ná bango, nátia tembe té. Bandeko motoba oyo bazali awa,
bakendeki nzela moko ná ngai na Sezaré, pe biso nyonso tokotaki
na ndako ya Korneye. [13] Ye ayebisi biso ndenge amonaki anjelu
ya Nzambe atelemi na ndako na ye pe alobi: 'Tinda bato na
Jopé po na koluka Simon oyo babengaka Piere. [14] Akolobela yo
maloba oyo ekobikisa yo ná bato na yo nyonso.' [15] Awa nabandi
koloba, Molimo Mosantu akiteli bango kaka ndenge akitelaki
biso na ebandeli. [16] Bongo nayei kokanisa maloba oyo Nkolo
Yezu alobaki: 'Yoane abatisaki bato na mai, kasi bino, bakobatisa
bino na Molimo Mosantu.' [17] Boye tembe esili: likabo oyo Nzambe
apesi bango, ekokani penza ná oyo apesaki biso, pamba té
bango pe bazali kondima Nkolo Yezu Kristo ndenge moko ná
biso. E bongo, ngai nazali nani po námeka kopekisa Nzambe?"
[18] Awa bayoki makambo wana batiki kotia tembe, bapesi Nzambe
mersi, balobi: "Ya solo penza, Nzambe alakisi pe na bato ya
bikolo mosusu nzela ya kobongola mitema po bázwa bomoi ya
seko."

Eklezya ya Antioshe ya Sirie

19 Tango minyokoli ebimaki likolo ya Etiene, bandimi mosusu
bapanzanaki tii na Fenisie, na esanga ya Shipre, pe na Antioshe.
Kasi bazalaki kosakola sango ya Yezu kaka na Bayuda. [20] Nzoka-
nde bandimi mosusu ya Shipre pe ya Sirene, tango bakómi na
Antioshe, babandi koteya bato ya bikolo mosusu Sango Malamu
ya Nkolo Yezu. [21] Nguya ya Nkolo ezalaki na bango; boye bato
mingi bayaki kondima, pe babandi kolanda Nkolo.

22 Bandeko ya eklezya ya Yeruzalem bayoki sango wana,
bongo batindi Barnabas na Antioshe. [23] Tango akómi pe amoni
bolamu ya Nzambe, asepeli pe alendisi bango nyonso, po básalela
Nkolo na motema moko. [24] Barnabas azalaki moto malamu,
atondaki na Molimo Mosantu pe na bondimi. Boye bato mingi
bayei lisusu kosangana ná Nkolo.

25 Na sima Barnabas akei na Tarse po na koluka Saul. [26] Awa
amoni ye, amemi ye na Antioshe. Bafandaki kuna mbula mobimba
na kati ya eklezya, pe bazalaki koteya bato mingi penza. Ezali na
Antioshe nde bayekoli bazwaki kombo "bakristo" mbala ya liboso.

27 Na tango wana baprofete balongwe na Yeruzalem pe bakei
na Antioshe. [28] Moko na kati na bango, kombo na ye Agabus,
atelemi pe ayebisi na nguya ya Molimo Mosantu 'tè nzala makasi
ekongala na mokili mobimba. Yango esalamaki tango Klode
azalaki mokonzi ya Rome. [29] Bayekoli bazwi mokano 'tè bátinda
lisalisi na bandeko ya region ya Yuda, moto na moto na ndenge
azwaka. [30] Bongo basali yango, batindeli bambuta-muntu ya
Yeruzalem makabo wana, na maboko ya Barnabas pe Saul.

Erode abomi Jake pe akangi Piere

12 1 Na tango wana mokonzi Erode abandi konyokola
bandeko mosusu ya eklezya. 2 Abomisi Jake ndeko ya
Yoane na mbeli. 3 Awa amoni 'tè yango esepelisi Bayuda, akangi
pe Piere. Makambo wana elekaki na tango ya Feti ya *Pake.
4 Atii Piere na boloko, pe apesi ye na maboko ya basoda 16 po
bákengelaka ye minei minei, bato na bato na ngonga na bango.
Alingaki kosambisa ye liboso ya bato, na sima ya feti. 5 Tango
Piere azalaki na boloko, bato ya eklezya bazalaki kosambela
Nzambe na molende nyonso po na ye.

Piere abimi na boloko

6 Etikalaki mokolo moko po Erode ásambisa Piere. Bongo na
butu Piere alali na kati ya basoda mibale. Bakangaki ye na
minyololo mibale; pe basoda mibale bazalaki kokengela liboso ya
porte ya kasho. 7 Na mbala moko anjelu ya Nkolo ayei pe kasho
engengi na ndenge moko ya kokamwa. Anjelu asimbi ye na
mopanzi, alamusi ye pe alobi: "Telema noki." Bongo minyololo
elongwe na maboko na ye. 8 Na sima anjelu alobi na ye: "Kanga
mokaba pe lata sandale na yo." Piere asali bongo pe anjelu
abakisi: "Lata kazaka na yo pe landa ngai." 9 Piere alandi anjelu
tii na libanda. Azalaki koyeba té 'tè makambo oyo anjelu azalaki
kosala ezali ya solo: akanisaki 'tè ezali ndoto. 10 Baleki mokengeli
ya liboso ná ya mibale, pe bakómi na porte ya bibende ya
kobimela na vile. Porte wana efungwani yango moko; babimi, pe
tango bazalaki kotambola na balabala, na mbala moko anjelu
atiki Piere.
11 Bongo Piere akómi komiyeba alobi: "Sik'oyo namoni 'tè ezali
ya solo, Nkolo atindaki anjelu na ye, pe abikisi ngai na maboko
ya Erode pe na mabe nyonso oyo Bayuda balingaki kosala ngai."
12 Awa amoni esika akómi, akei na ndako ya Maria, mama ya
Yoane Marko. Bato mingi basanganaki wana pe bazalaki kosambela.
13 Piere abeti ndako pe mosali moko ya mwasi, kombo na ye
Rode, ayei po na kofungola. 14 Awa ayoki mongongo ya Piere, akei
mbangu na esengo koyebisa bandeko 'tè Piere azali libanda . . .
kasi abosani kofungola porte! 15 Bango balobi na ye: "Yo ozali
na liboma!" Kasi ye atii kaka molende pe alobi: "Ezali ya solo
penza." Bango balobi: "Ezali anjelu oyo abatelaka ye." 16 Nzokande
Piere azalaki kaka kobeta ndako. Awa bafungoli porte, bamoni
ye pe bakamwe penza. 17 Piere asali elembo na liboko po báfanda
nyee, pe alobeli bango ndenge Nkolo abimisi ye na boloko. Alobi
lisusu: "Bóyebisa makambo oyo na Jake pe na bandeko nyonso."
Na sima abimi pe akei epai mosusu.

18 Tongo etani, mobulu ebimi na kati ya basoda; bakómi
komituna epai Piere akei. 19 Erode atindi bato po na koluka ye,
kasi bazwi ye té. Asambisi basoda pe apesi mitindo báboma
bango. Na sima alongwe na region ya Yuda pe akei kofanda mwa
mikolo na Sezaré.

Liwa ya Erode

20 Na tango wana Erode asilikaki makasi penza na bato ya
Tir ná Sidon; bongo bango bazwi mokano ya kotinda bato oyo
bakoki kosenga boboto epai na ye. Pamba té ba-vile na bango
ezalaki kozwa bilei na mboka na ye. Bato yango bayokanaki na
Blastus, oyo azalaki motambwisi ya misala na ndako ya mokonzi.
21 Awa mokolo Erode atiaki ekoki, alati bilamba na ye ya
bokonzi pe afandi na kiti na ye. Tango azalaki kosopela bango
maloba, 22 bato babandi koganga: "Mokonzi, toyoki maloba na
yo. Ozali moto té, ozali moko ya banzambe!" 23 Kasi kaka na
tango wana, anjelu ya Nkolo apesi Erode etumbu, po azangaki
kokumisa Nzambe, na ndenge andimaki bábenga ye nzambe.
Bankusu elei ye bongo akufi.
24 Nzokande maloba ya Nkolo ezalaki kaka kopanzana, pe
bandimi bakómi ebele.

Batindi Barnabas ná Saul na mobembo (I)

25 Tango Barnabas ná Saul basilisi kopesa makabo ya bandeko
na maboko ya bambuta-muntu ya Yeruzalem, balongwe kuna pe
bamemi Yoane Marko.
13 1 Na kati ya eklezya ya Antioshe ezalaki na baprofete pe
bateyi: Barnabas, Simeon oyo babengaka Moto Mwindu,
Lusius ya Sirene, Manaen oyo akolaki esika moko ná Erode
motambwisi ya Galilé, pe Saul. 2 Mokolo moko na tango bazalaki
kosambela pe komilalisa *nzala, Molimo Mosantu alobi na bango:
"Bóponela ngai Barnabas ná Saul po básala mosala oyo nabe-
ngelaki bango." 3 Bongo bamilalisi nzala, basambeli pe batieli
Barnabas ná Saul maboko; sima na yango batiki bango bákende.

Na esanga ya Shipre

4 Lokola Molimo Mosantu atindi Barnabas ná Saul, bakómi
na libongo ya Selesie; kuna bakoti na masuwa pe bakei na esanga
ya Shipre. 5 Tango bakómi na Salamine babandi kosakola maloba
ya Nzambe na bandako ya losambo ya Bayuda. Yoane Marko pe
azalaki kosalisa bango.
6 Batamboli esanga mobimba, bakómi na Pafos. Kuna bamoni
Moyuda moko azalaki nganga-kisi pe amitiá profete, kombo na
ye Bar-Yezu. 7 Azalaki kofanda epai ya motambwisi ya esanga,

moto moko ya mayele, kombo na ye Sergius Polus; ye abengisi
Barnabas ná Saul po azalaki na posa ya koyoka maloba ya
Nzambe. 8 Kasi nganga-kisi wana Elimas (kombo yango elakisi:
nganga) abandi kotiana tembe ná bango, pe ameki kopekisa
Sergius Polus po ándima té. 9 Kaka na tango wana Molimo
Mosantu akiteli Saul (kombo na ye ya grek Polo); bongo ye atali
nganga-kisi nyee 10 pe alobi: "Yo moto otondá na mayele mabe
pe na lokuta, moninga ya zabolo, monguna ya makambo nyonso
ya malamu! Okotika té kobebisa banzela ya malamu ya Nkolo?
11 Sik'oyo yoka! Nkolo akopesa yo etumbu; miso na yo ekokufa
pe okomona lisusu moi té tii mokolo ye akolinga." Na mbala
moko miso na ye ekufi, akómi komona bobele molili, pe abandi
kobalukabaluka po na koluka moto oyo akoki kosimba ye na
liboko. 12 Tango Sergius Polus amoni makambo oyo elekaki,
andimi, pamba té akamwaki mingi po na mateya ya Nkolo.

Polo ná Barnabas basakoli na Antioshe ya Pizidie

13 Polo ná baninga na ye bakoti na masuwa na Pafos pe bakei
na Perje ya Pamfilie. Yoane Marko atiki bango kuna pe azongi
na Yeruzalem. 14 Balandi mobembo na bango, balongwe na Perje
pe bakómi na Antioshe ya Pizidie. Na Mokolo ya Kopema bakoti
na ndako ya losambo pe bafandi. 15 Sima ya kotanga mikanda ya
Mibeko pe ya baprofete, bakonzi ya ndako ya losambo batindi
bato po bákende koloba na bango: "Bandeko, soki bozali na
maloba ya kolendisa bato, bóloba." 16 Polo atelemi, asali elembo
na liboko po bato báfanda nyee, pe alobi:

"Bato ya Israel pe bino bato bosambelaka Nzambe na biso,
bóyoka! 17 Nzambe ya ekolo na biso Israel aponaká bakoko na
biso. Tango bazalaki na Ejipte, Nzambe akómisaki bango ekolo
monene pe abimisaki bango kuna na nguya na ye. 18 Asalisaki
bango mbula 40 mobimba na esobe. 19 Abomaki bikolo sambo na
Kanán pe apesaki mabelé na bango na bato na ye. 20 Nyonso wana
esali mbula 450.

"Na sima na yango apesaki bakoko na biso bazuzi tii na tango
ya profete Samuel. 21 Na eleko wana basengi Nzambe ápesa bango
mokonzi, pe ye aponeli bango Saul, mwana ya Kish, moto ya
libota ya Benjamen. Ye asalaki bambula 40 na bokonzi; 22 sima,
Nzambe alongoli ye, pe atii David ázala mokonzi na bango.
Alobaki boye po na ye: 'Naponi David, mwana ya Jesé, nasepeli
na ye mingi. Ye akosala makambo nyonso oyo ngai nalingi.' 23 Bongo
na eleko na biso atiaki moto moko ya libota ya David ndenge alakaká;
moto yango ezali Yezu, Mobikisi ya bato ya Israel. 24 Liboso 'tè
Yezu áya, Yoane Mobatisi asakolaki pe abengaki bato nyonso ya
Israel po bábongola mitema pe bázwa batisimo. 25 Tango Yoane

alingaki kosilisa mosala na ye, alobi: 'Moto oyo bino bozali
kokanisa, ezali ngai té. Kasi ye azali koya sima na ngai. Nakoki
kutu té kofungola basinga ya sandale na ye.'
26 "Bino bandeko, bana ya Abraham, ná bino bato bosambe-
laka Nzambe na biso, bóyoka. Nzambe atindeli biso maloba oyo
po tóbika. 27 Nzokande bato ya Yeruzalem pe bakonzi na bango
bayebaki Yezu té; bayebaki pe tina ya mikanda ya baprofete té,
oyo batangaka Mikolo nyonso ya Kopema. Kasi bakokisaki
makambo yango tango basambisaki Yezu. 28 Atako bamonaki tina
ya kokatela ye etumbu ya liwa té, basengaki na Pilate ábomisa
ye. 29 Awa basilisi makambo oyo ekòmamá po na ye, balongoli ye
na kuruze pe bakundi ye. 30 Kasi Nzambe asekwisi ye. 31 Mikolo
mingi Yezu abimelaki bato oyo bazalaká ná ye banda Galilé tii
na Yeruzalem. Pe atindaki bango báyebisa bato ya Israel makambo
nyonso wana.
32 "Biso toyeeli bino Sango oyo ya Malamu: Nzambe akokisi
makambo alakaká na bakoko na biso. 33 Akokisi yango sik'oyo po
na biso bana na bango; asekwisi Yezu ndenge ekòmamá na nzembo
ya mibale: 'Ozali mwana na ngai, ngai moto naboti yo lelo[j].'
34 Ya solo, asekwisi ye po ábeba ata mokolo moko té; pamba
té alobaká boye: 'Nakokokisela bino po na seko elaka ya bosantu
oyo napesaká na David[k].' 35 Yango wana, bakòmá pe esika
mosusu: 'Okolinga té 'tè ngai moto na yo nábeba.' 36 Na bomoi
na ye, David asalaká makambo oyo Nzambe azalaki kolinga.
Tango akufaki, bakundaki ye esika moko ná bakoko na ye, pe
nzoto na ye epolaki. 37 Kasi moto oyo Nzambe asekwisaki, apolaki té.
38 "Bongo, bandeko, bóyeba malamu 'tè: Nzambe azali
kolimbisa masumu ya bato po na Yezu. Mibeko ya Moize ekokaki
kokómisa bino bosembo té na miso ya Nzambe; 39 kasi moto
nyonso oyo andimi Yezu, akómi bosembo po na ye. 40 Yango wana
bókeba, po makambo oyo baprofete bayebisaká, ékweela bino té:
41 'Bótala, bino bato bomonelaka Nzambe; bókamwa pe bókima!
Na eleko na bino nakosala likambo moko, oyo soki bayebisi bino,
bokondima té[l].' "
42 Tango Polo ná Barnabas babimi na ndako ya losambo, bato
basengi bango báya lisusu na Mokolo ya Kopema ekoya, po
bázongela mateya wana. 43 Tango bato bapanzani, bato ebele,
ézala Bayuda to bapaya oyo basambelaka Nzambe ya Israel,
balandi Polo ná Barnabas. Bongo bantoma balendisi bango,
bákangama kaka na bolamu oyo Nzambe asalaki epai na bango.

---

j 13.33 Bzb 2,7.
k 13.34 Ezaya 55,3.
l 13.41 Hab 1,5.

44 Na Mokolo ya Kopema elandaki, vile mobimba eyei
kosangana po na koyoka maloba ya Nzambe. 45 Awa Bayuda
bamoni ndenge bato batondanaki, bayoki likunya mingi, babandi
kotia tembe na maloba ya Polo pe kofinga ye. 46 Bongo Polo ná
Barnabas bazongiseli bango na molende nyonso, balobi: "Esengeli
kosakola maloba ya Nzambe liboso epai na bino, kasi boboyi
yango pe bozali komibongisa té po na kozwa bomoi ya seko.
Yango wana tokokende epai ya bikolo mosusu. 47 Pamba té Nkolo
atindaki biso boye: 'Natindi yo lokola moi po na bikolo nyonso,
na tina 'tè bato ya mokili mobimba bábika[m].' "
48 Awa bato ya bikolo mosusu bayoki boye basepeli pe
babandi kokumisa maloba ya Nkolo. Bato nyonso Nzambe aponaki
po na kozwa bomoi ya seko, bakómi kondima yango.
49 Maloba ya Nkolo epanzanaki na mboka yango mobimba.
50 Kasi Bayuda bapesi toli ya mabe na bato minene ya vile wana,
pe na basi ya lokumu oyo bazalaki kosambela Nzambe ya Israel.
Bongo babandi konyokola Polo ná Barnabas pe babengani bango
na vile na bango. 51 Tango babimi na vile, bantoma balakisi bato wana
mabe oyo basali, bapupoli makolo po bámema pusiere ya mboka
yango epai mosusu té; bongo bakei na Ikonium. 52 Nzokande
bayekoli batondaki na esengo pe na Molimo Mosantu.

Polo ná Barnabas na Ikonium

14 1 Na Ikonium, Polo ná Barnabas bakoti lisusu na ndako
ya losambo ya Bayuda. Maloba na bango esepelisaki bato,
bongo Bayuda ná bato ya bikolo mosusu ebele bakómi kondima.
2 Kasi Bayuda oyo baboyaki kondima bapesi toli ya mabe na bato
ya bikolo mosusu, po bázwela bandeko makanisi ya mabe. 3 Ata
bongo, Polo ná Barnabas bafandaki mingi na Ikonium. Nguya ya
Nkolo epesi bango molende. Nkolo amonisi 'tè makambo oyo
bazalaki kosakola po na bolamu na ye ezali ya solo, pamba té
apesi bango nguya ya kosala makamwisi ya ndenge na ndenge. 4 Bato
ya vile wana bayei kokabwana; bamosusu bakei epai ya Bayuda,
bamosusu epai ya bantoma.
5 Bongo Bayuda pe bato ya bikolo mosusu ná bakonzi na
bango, babandi komilengela po na konyokola Polo ná Barnabas
pe koboma bango na mabanga. 6 Awa Polo ná Barnabas bayoki
boye, bakimi na mboka Likaonie, na vile ya Listre, Derbe, pe na
bapembeni na yango. 7 Kuna babandi kosakola Sango Malamu.

Na Listre babambi Polo mabanga

8 Na Listre ezalaki na moto moko akufá makolo; banda

---

m 13.47 Ezaya 49.6.

abotamá nanu atambolá té. 9 Azalaki koyoka maloba ya Polo.
Polo atali ye nyee pe amoni 'tè azali na bondimi po na kobika,
10 bongo alobi na mongongo makasi: "Telema, tanda makolo na
yo." Moto wana apumbuki pe abandi kotambola. 11 Tango bato
bamoni makambo Polo asali, bagangi na monoko na bango ya
mboka: "Banzambe ezwi nzoto ya bato pe ekiteli biso." 12 Balobi
Barnabas azali nzambe monene "Zeus", pe Polo "Ermes", pamba
té Polo moto azalaki kosakola. 13 Ndako oyo basambelaka nzambe
Zeus ezalaki liboso ya esika bakotelaka na vile. Nganga ya Zeus
amemi bangombe ya mibali kuna, ná ba-flere. Balingaki kobome-
la yango bantoma, ndenge bamesaná kokumisa banzambe. 14 Awa
Barnabas ná Polo bayoki boye, somo esali bango, bapasoli
bilamba na bango, bakei mbangu epai ya bato pe babeleli:
15 "Baninga! Bozali kosala nini? Biso tozali bato lokola bino.
Toyeeli bino Sango Malamu, po bótika makambo oyo ya bozoba,
pe bóya epai ya Nzambe ya bomoi oyo asalá Likolo na se, ebale
pe biloko nyonso ezali na kati. 16 Na tango ya kala ye atikaká bato
ya bikolo nyonso bálanda banzela na bango moko. 17 Kasi ata
bongo, azangaka té kolakisa bolamu na ye. Anokiselaka bino
mbula oyo eutaka epai na ye na Likolo, pe apesaka bino
bambuma na tango na yango, pe bilei oyo esepelisaka mitema na
bino." 18 Atako bantoma balobaki boye, bamonaki pasi po na
kopekisa bato bápesa bango mabonza té.
19 Nzokande na tango wana Bayuda mosusu bautaki na Antioshe
ya Pizidie pe na Ikonium, bapesi bato toli ya mabe. Babambi Polo
mabanga, sima na yango babendi ye pe babimisi ye na vile, po
bakanisaki 'tè akufi. 20 Kasi tango bayekoli bayei kozinga ye, atelemi
pe azongi na vile. Tongo etani, akei na Derbe ná Barnabas.

Bazongi na Antioshe ya Sirie

21 Bongo Polo ná Barnabas basakoli Sango Malamu na Derbe,
pe bazwi bayekoli mingi kuna. Sima bazongi lisusu na Listre, na
Ikonium, pe na Antioshe ya Pizidie. 22 Balendisi mitema ya
bayekoli, po bákangama kaka na bondimi. Balobi na bango:
"Tosengeli komona pasi mingi po na kokóma bato ya mboka ya
Nzambe." 23 Na eklezya moko moko babandi kopona bambuta-
muntu, bazalaki kobondela pe komilalisa *nzala, bongo batiki
bango na maboko ya Nkolo oyo bango bandimaki.
24 Sima na yango bakatisi mabelé ya Pizidie pe bakómi na
Pamfilie. 25 Basakoli maloba ya Nzambe na Perje pe bakei na
libongo ya Atalie. 26 Bongo bakoti na masuwa po na kokende na
Antioshe, pamba té kuna nde esika bandimi babondelaki Nzambe
ábatela bango na bolamu na ye, pe batindaki bango mosala oyo
bauti kosilisa sik'oyo.

27 Tango bakómi na Antioshe, basangisi bato ya eklezya pe
balakisi bango makambo nyonso Nzambe asalaki na bango, pe
ndenge afungolaki nzela ya bondimi na bato ya bikolo mosusu.
28 Baumelaki mikolo mingi esika moko ná bayekoli.

Bakonzi ya Eklezya basangani na Yeruzalem

15 1 Bato mosusu bautaki na region ya Yuda, bayei na
Antioshe pe babandi koteya bandeko boye: "Bokoki
kobika té, soki bakati bino nzoto té ndenge Mibeko ya Moize
ezali kotinda." 2 Polo ná Barnabas baboyi mateya yango pe
babandi kotiana tembe penza ná bato wana. Lokola likambo eyaki
ndongo, bandeko bazwi mokano 'tè Polo ná Barnabas pe bandimi
mosusu ya Antioshe bákende na Yeruzalem epai ya bantoma pe
bambuta-muntu, po na kobongisa makambo wana.
3 Bongo bandeko ya eklezya ya Antioshe bakei kotika bango
na nzela. Polo ná Barnabas bakatisi Fenisie pe Samarie; bayebisi
bipai nyonso ndenge bato ya bikolo mosusu bayaki kobongola
mitema; sango yango esepelisaki penza bandeko nyonso. 4 Tango
bakómi na Yeruzalem, eklezya mobimba ná bantoma pe bambuta-
muntu bayambi bango. Polo ná Barnabas bayebisi bango makambo
Nzambe asalaki na maboko na bango. 5 Kasi bato mosusu ya
lingomba ya *ba-Farizé oyo bandimaki, batelemi pe balobi:
"Esengeli 'tè bákata bandimi ya bikolo mosusu nzoto, pe bátinda
bango bábanda kotosa Mibeko ya Moize."
6 Bantoma pe bambuta-muntu basangani po na kotala likambo
wana. 7 Awa baumeli po na kotiana tembe, Piere atelemi pe alobi:
"Bandeko, boyebi ndenge Nzambe aponaki ngai kala, awa na kati
na bino. Ngai moko nabandaki kosakola Sango Malamu na bato
ya bikolo mosusu, pe bango bazalaki kondima. 8 Nzambe oyo
ayebi mitema ya bato alakisaki 'tè ayambi bango; apesi bango
Molimo Mosantu ndenge apesaki biso, 9 akesenisi biso ná bango
té. Nzambe akómisi mitema na bango pembe po bandimi Sango
Malamu. 10 Bongo sik'oyo, po na nini bozali komeka Nzambe, na
ndenge bolingi komemisa bayekoli mokumba oyo bakoko na biso
to biso moko tokokaki komema té? 11 Ezali ya solo: tondimi 'tè
tobiki po na bolamu ya Nkolo Yezu, ndenge moko ná bango."
12 Bongo bato nyonso oyo basanganaki bafandi nyee. Bayokaki
Barnabas ná Polo balobeli bango makambo nyonso oyo bango
basalaki na nguya ya Nzambe na kati ya bikolo mosusu.
13 Sima na bango, Jake atelemi pe alobi: "Bandeko, bóyoka ngai!
14 Simon alakisi ndenge uta ebandeli Nzambe akotelaki bikolo
mosusu po na kopona bato na ye na kati na yango. 15 Makambo
wana ekokani ná maloba ya baprofete, pamba té ekòmamá boye:
16 'Nkolo alobi: Sima ya makambo wana nakozongela bino. Libota

ya David ekómi lokola ndako ebukaná, nakotònga yango lisusu,
nakotelemisa ba-mir na yango. 17 Boye bato oyo batikali bakobanda
koluka ngai, esika moko ná bikolo nyonso oyo nalobi 'tè ezali ya
ngai. 18 Ngai Nkolo moto nalobi boye, pe nakosala yango; nasi'nalobá
yango uta kala[n].' "

19 Bongo Jake asukisi boye: "Namoni 'tè tokoki té kotungisa bato
ya bikolo mosusu oyo bandimeli Nzambe. 20 Nzokande tókòmela
bango kaka mokanda boye: 'Nyama oyo bapesi mabonza na
banzambe ya bikeko, bólia yango té, ezali ekila; mabala oyo Mibeko
ezali kopekisa, bóboya yango; banyama oyo babomi na kofina kingo
pe ná makila nyonso, bólia yango té.' 21 Pamba té banda kala
bateyaka Mibeko ya Moize na bamboka nyonso, pe batangaka yango
na kati ya bandako ya losambo na Mikolo nyonso ya Kopema[o]."

Batindeli bandimi ya Antioshe mokanda

22 Bongo bantoma pe bambuta-muntu bayokani ná bato
nyonso ya eklezya, bazwi mokano ya kopona bato mosusu na kati
na bango po bátinda bango na Antioshe nzela moko ná Polo pe
Barnabas. Baponi Yuda oyo babengaka Barsabas, ná Silas. Bango
mibale bazalaki bato ya lokumu na kati ya bandeko. 23 Bapesi
bango mokanda, pe na kati bakòmá boye: "Bandeko oyo bobo-
tamá Bayuda té, pe bofandaka na Antioshe, na Sirie pe na Silisie,
bóyamba mbote euti na biso bandeko na bino bantoma pe
bambuta-muntu. 24 Toyokaki 'tè bato mosusu oyo bautaki epai na
biso batungisaki bino pe balobelaki bino makambo oyo ekómisi
mitema na bino likolo; nzokande biso totindaki bango té. 25 Yango
wana biso nyonso toyokani po na kopona bato, báya epai na bino
nzela moko ná bandeko na biso ya bolingo Barnabas pe Polo,
26 oyo bamipesi mobimba po na Nkolo na biso Yezu Kristo. 27 Bongo
totindeli bino Yuda ná Silas, bango bakolobela bino kaka ndenge
tokòmi na mokanda oyo. 28 Molimo Mosantu pe biso moko tolingi
kopesa bino mikumba mosusu té, bobele makambo ya minene
oyo: 29 Banyama bapesi mabonza na banzambe ya bikeko, to oyo
babomi na kofina kingo pe ná makila nyonso, bólia yango té[p]; pe
bóboya mabala oyo Mibeko ezali kopekisa. Soki botiki makambo
oyo, wana nde bosali malamu. Bótikala malamu."

---

n 15.18 Amos 9,11–12.
o 15.21 Nzambe alakisaki 'tè bilei nyonso ezali peto na miso na ye. Bongo po na nini Jake alingi kopekisa bakristo biloko mosusu? Asengi yango bobele na bandimi oyo bafandaka esika moko ná Bayuda, po báyokisa bango pasi na mitema té; pamba té Bayuda bakokaki kondima té 'tè mibeko ya Moize ezali lisusu na tina té.
p 15.29 Tala ndimbola ya v.21.

30 Bongo batiki Yuda ná Silas, pe bango bakei na Antioshe.
Kuna basangisi bandimi pe bapesi bango mokanda. 31 Awa
bandeko batangi yango basepeli, po mokanda wana eyeeli bango
molende. 32 Yuda ná Silas bazalaki pe baprofete, balobaki mingi
po na kolendisa bandeko pe kopesa bango makasi. 33 Na sima ya
mwa tango moke bandeko batiki bango bázonga na boboto epai
ya bato oyo batindaki bango. [34 Kasi Silas azwi mokano ya
kotikala wana.] 35 Polo ná Barnabas batikali na Antioshe. Bazalaki
koteya pe kosakola maloba ya Nkolo.

Polo ná Barnabas bakabwani

36 Na sima ya mikolo Polo alobi na Barnabas: "Tózonga na
vile moko moko oyo toteyaki maloba ya Nkolo, po tótala bandeko
soki bazali malamu." 37 Barnabas alingaki komema Yoane oyo
babengaka Marko. 38 Kasi Polo aboyi, po ye atikaki bango na
Pamfilie pe apesaki bango maboko té.

Polo amemi Silas pe Timoté na mobembo (II)

39 Polo ná Barnabas baswani mingi pe bakabwani. Barnabas
akamati Marko, akoti na masuwa pe akei na esanga ya Shipre.
40 Polo aponi Silas, pe bandeko babondeli Nkolo ábatela bango
na bolamu na ye, bongo bakei. 41 Akatisi Sirie ná Silisie pe alendisi
bandeko ya ba-eklezya wana.
16 1 Polo akómi na Derbe, na sima akei na Listre. Moyekoli
moko azalaki kuna, kombo na ye Timoté. Mama na ye azalaki
Moyuda oyo akómi mokristo, pe tata na ye azalaki Moyuda té.
2-3 Polo alingaki komema Timoté, pamba té bandeko oyo bazalaki
kofanda na Listre pe na Ikonium bayebisi ye 'tè Timoté azali
moto malamu. Akati ye nzoto po áluka matata té epai ya Bayuda
oyo bazalaki na bamboka wana; pamba té bango nyonso bayebaki
'tè tata na ye azali Moyuda té. 4 Na ba-vile oyo bazalaki koleka,
babandaki koyebisa na bandimi mibeko oyo bantoma pe
bambuta-muntu ya Yeruzalem bapesaki, pe batindi bango bátosa
yango. 5 Bipai nyonso ba-eklezya ezalaki kokola; bondimi
ekómaki makasi, pe mokolo na mokolo bato bazalaki kobakisama.

Molimo Mosantu atindi Polo na Masedwane

6 Polo ná Silas bakatisi mabelé ya Frijie pe ya Galatie, pamba té
Molimo Mosantu apekisi bango básakola Sango Malamu na region
ya *Efeze. 7 Tango bakómi penepene ya Mizie, bameki kokende na
Bitinie, kasi Molimo ya Yezu apesi bango nzela té. 8 Bongo bakatisi
Mizie pe bakómi na libongo ya Troas. 9 Na butu, Nzambe alotisi Polo
*ndoto: Amoni moto moko ya Masedwane abimeli ye, atelemi pe
abondeli ye boye: "Leka na Masedwane, yaka kosalisa biso."

10 Awa Polo amoni boye, toumeli té, toluki ndenge nini tokoki
kokende na Masedwane; pamba té totiaki mitema 'tè Nzambe
abengi biso po na komemela bato ya mboka wana Sango Malamu.

Na Filipi, Lidie andimeli Nkolo

11 Tokoti na masuwa na Troas[r], toumelaki na nzela té. Tokei
tii na esanga ya Samotrase, pe na sima ya mokolo moko, tokómi
na Neapolis. 12 Tolongwe kuna, tokei na Filipi; yango ezali vile
monene ya Masedwane; bato bafandaka kuna bazali ba-citoyen
ya Rome. Tosalaki mikolo mingi na vile wana. 13 Na Mokolo ya
Kopema, tobimi na vile, tokei penepene ya ebale, pamba té
tokanisaki 'tè Bayuda basanganaka kuna po na kosambela.
Tofandi pe toteyi maloba ya Nzambe na basi oyo bayaki wana.
14 Mama moko ya vile ya Tiatire, kombo na ye Lidie, azalaki
koyoka biso. Ye abandaki kosala mombongo ya bilamba ya talo
mingi. Azalaki kosambela Nzambe ya Bayuda. Nkolo afungoli
mayele na ye po áyoka malamu maloba ya Polo. 15 Awa ye ná
bato bafandaka na ndako na ye bazwi batisimo, abondeli biso
boye: "Soki bomoni 'tè nandimi Nkolo Yezu ya solo, bóya kofanda
na ndako na ngai." Pe atii biso molende po tóndima.

Polo ná Silas na boloko

16 Mokolo moko tozalaki kokende na esika ya losambo,
tokutani ná elenge mwasi ya moumbu; ye azalaki na molimo moko
ya mabe oyo ebandaki kolakisa ye makambo ekoya sima. Bakolo
na ye bazalaki kozwa mbongo mingi po na mosala na ye. 17 Mwasi
yango abandi kolanda biso ná Polo, pe azalaki koganga boye:
"Bato oyo bazali basali ya Nzambe ya Likolo, bazali kolakisa biso
nzela ya kobika!" 18 Asalaki bongo mikolo mingi. Yango wana
Polo alembi, abaluki pe alobi na molimo yango: "Natindi yo na
kombo ya Yezu: Bima na mwasi oyo." Pe molimo ebimi kaka na
tango wana. 19-20 Awa bakolo na ye bamoni 'tè bakoki kozwa lisusu
mbongo té, bakangi Polo ná Silas, bamemi bango esika zando
ezalaki, liboso ya batambwisi ya vile, balobi: "Bato oyo bazali
kotia mobulu na mboka na biso. Bazali Bayuda, 21 pe bazali koteya
bizaleli oyo biso ba-citoyen ya Rome tokoki kondima té to
kosalela." 22 Bato nyonso batombokeli Polo ná Silas. Bakonzi
batindi bálongola bango bilamba pe bábeta bango fimbu. 23 Awa
batutituti bango, babwaki bango na boloko pe batindi mokonzi
ya boloko átala bango malamu. 24 Yango wana ye atii bango na
kasho, pe akangisi bango makolo na mabaya ya minene.
25 Penepene na midi ya butu, Polo ná Silas bazalaki kosambela

---

r 16.11 "Tokoti . . . " elakisi 'tè Luka asalaki mobembo ná Polo.

pe koyembela Nzambe. Bato mosusu ya boloko bazalaki koyoka
bango. 26 Na mbala moko mabelé ebandi koningana makasi
penza, kutu ndako mobimba elingaki kobukana. Kaka na tango
wana baporte nyonso ya boloko efungwani, pe minyololo ya bato
nyonso ya boloko ekatani. 27 Mokonzi ya boloko alamuki. Awa amoni
'tè baporte ya boloko efungwani, abimisi mbeli na ye pe alingi
komiboma; pamba té akanisaki 'tè bato nyonso ya boloko bakimi.
28 Kasi Polo agangi na mongongo makasi: "Komiboma té! Biso
nyonso tozali awa." 29 Bongo mokonzi ya boloko asengi mwinda,
akoti mbangu na kasho pe afukameli Polo ná Silas na kolenga
nyonso. 30 Abimisi bango na libanda pe alobi: "Batata, násala nini
po nábika?" 31 Bango bazongiseli ye: "Ndima Nkolo Yezu, bongo
okobika, yo ná bato nyonso ya fami na yo." 32 Boye ye abengi bato
nyonso oyo bazalaki na ndako na ye, pe Polo ná Silas babandi koteya
bango maloba ya Nzambe. 33 Kaka na ngonga wana na kati ya butu,
mokonzi ya boloko amemi bango pe asukoli bapota na bango. Sima
azwi batisimo ná bato na ye nyonso. 34 Akotisi Polo ná Silas na ndako
na ye, apesi bango bilei, pe asepelaki mingi ye ná bato nyonso oyo
bazalaki na ndako na ye, po bakómaki kondima Nzambe.
35 Tongo etani, batambwisi ya vile batindi bato po báloba na
mokonzi ya boloko: "Tika bato wana." 36 Ye ayei koyebisa yango na
Polo, alobi: "Bakonzi batindi 'tè nátika bino. Bongo bóbima na bino
pe bókende malamu." 37 Kasi Polo alobi na bato oyo bakonzi
batindaki: "Tosambi ata kosamba té, babeti biso na miso ya bato
nyonso, nzokande biso tozali ba-citoyen ya Rome. Babwaki biso
na boloko, bongo sik'oyo balingi kobimisa biso na kobombama.
Ekoki kosalama bongo ata moke té. Malamu bango moko báya
kobimisa biso." 38 Bato wana bakei koloba makambo yango na
bakonzi. Tango bango bayoki 'tè Polo ná Silas bazali ba-citoyen
ya Rome babangi. 39 Bayei kosenga bango pardon, babimisi bango
na boloko pe babondeli bango bálongwa na Filipi. 40 Tango Polo
ná Silas babimi na boloko bakei kotala Lidie. Kuna bakuti
bandeko, balendisi bango pe baleki.

Na Tesalonike

17 1 Bakatisi vile ya Amfipolis ná Apolonie pe bakómi na
Tesalonike, esika ndako ya losambo ya Bayuda ezalaki.
2 Polo akoti kuna ndenge amesaná. Mikolo misato ya Kopema
abandi kolimbolela bango Mikanda ya Nzambe, 3 alakisi bango
polele 'tè *Mesia asengelaki konyokwama, kokufa pe kosekwa.
Alobi na bango: "Yezu oyo nazali koteya bino ye nde Mesia." 4 Bato
mingi na kati na bango bayei kosangana na Polo ná Silas, ézala
Bayuda to bato ya bikolo mosusu oyo basambelaka Nzambe ya
Israel, na pe basi mingi ya lokumu.

5 Kasi Bayuda bayoki likunya, bakamati bato ya mabe oyo
batelenganaka na ba-balabala, basali likita pe bakotisi mobulu
na kati ya mboka. Bakei na ndako ya Jazon, baluki Polo ná Silas
po na kosambisa bango na miso ya bato nyonso. [6] Lokola bazwaki
bango té, bakangi Jazon ná bandeko mosusu, bamemi bango epai
ya bakonzi ya vile, pe babandi koganga boye: "Bato wana bakotisi
mobulu na mokili mobimba! Sik'oyo bakómi awa, [7] pe Jazon
ayambi bango na ndako na ye. Bango nyonso baboyi kotosa
mibeko ya mokonzi ya Rome, pamba té bazali koloba 'tè mokonzi
mosusu azali, kombo na ye Yezu." [8] Maloba oyo epesi kanda na
bato nyonso, ézala kutu na bakonzi ya vile. [9] Bongo bafutisi Jazon
ná bandeko na ye mbongo ya garanti, na sima batiki bango.

Na Beré

10 Tango butu ekómi, bandeko batindi Polo ná Silas, bákende
noki na Beré. Awa bakómi kuna, bakoti na ndako ya losambo ya
Bayuda. [11] Nzokande Bayuda ya Beré bazalaki bato ya boboto
koleka baoyo ya Tesalonike. Bayambi mateya ya bantoma na
mitema malamu, pe mokolo na mokolo bazalaki kotanga Mikanda
ya Nzambe, po na koyeba soki makambo balobeli bango ezali ya
solo. [12] Bongo bato mingi na kati na bango bandimaki, na pe bato
mingi ya lokumu oyo babotamá Bayuda té, ézala basi to mibali.
[13] Kasi tango Bayuda ya Tesalonike bayoki 'tè Polo azali kosakola
maloba ya Nzambe na Beré, balandi kuna pe babandi lisusu
kosala nyonso po bato bátomboka. [14] Bongo bandeko bakei kotika
Polo noki epai ya ebale, kasi Silas ná Timoté batikalaki wana. [15] Bato
oyo bamemaki Polo bakei na ye tii na Atene, na sima bazongi na
Beré. Bayebisi Silas ná Timoté bálanda Polo noki.

Polo na Atene

16 Tango Polo azalaki kozela bango na Atene, ayoki mawa
mingi penza na ndenge amoni 'tè vile yango etondi na bikeko ya
banzambe. [17] Yango wana akei na ndako ya losambo, pe abandi
koteya Bayuda ná bato nyonso oyo basambelaka Nzambe ya
Israel. Pe mikolo nyonso na zando azalaki koteya bato oyo
abandaki kokuta kuna. [18] Bateyi mosusu bazalaki wana, oyo
balandaka makanisi ya Epikire pe ya Zenon[s]; babandi kotiana
tembe ná Polo. Kasi bato mosusu baseki ye balobi: "Esopa oyo
alingi koloba nini?" Bamosusu balobi: "Azali koteya lokola
mosakoli ya banzambe ya bapaya." Balobaki bongo po Polo
azalaki kosakola sango ya Yezu pe ya kosekwa. [19] Bongo bateyi

---

s 17.18 Epikire pe Zenon bazalaki "ba-filozofe" (elakisi bato ya mayele).

wana bakamati ye pe bamemi ye na likita na bango oyo babengaka
Areopaje. Batuni ye: "Tokoki koyeba tina ya mateya ya sika oyo
ozali kolakisa? 20 Ozali kolobela biso makambo ya kokamwa, pe
tolingi koyeba tina na yango." 21 Pamba té bato nyonso ya Atene
ná bapaya oyo bafandi kuna, mosala na bango bobele koloba to
koyoka makambo ya sika.

22-23 Bongo Polo atelemi na kati ya Areopaje pe alobi: "Bato
ya Atene, namoni 'tè bolingaka kosambela mingi. Pamba té tango
natamboli na vile na bino, natali banzambe bino bosambelaka,
pe namoni kutu mesa moko ya mabonza bakòmá boye: 'Esika ya
nzambe oyo toyebi té.' Nzokande ngai nayeeli bino sango ya
Nzambe oyo bozali kosambela, atako boyebi ye té. 24 Nzambe oyo
asalá mokili pe biloko nyonso, azali Mokonzi ya Likolo na se. Ye
afandaka té na bandako oyo bato batòngi. 25 Azalaka na posa té
bato básalela ye to bámemela ye eloko ata ya ndenge nini; pamba
té ezali ye moto apesaka bato nyonso bomoi, pema pe biloko
nyonso. 26 Ye asalá 'tè bato ya bikolo nyonso bábotama na moto
moko, pe bátondisa mokili mobimba. Ye moto akabolá bambula,
basanza ná mikolo; atiá pe bandelo ya bisika bato bakoki kofanda.
27 Asalaká bongo po bato bálukaka ye, ndenge bato bakufá miso
balukaka esika ya kosimba. Ya solo bato bakoki koyeba ye; azali
mosika té ya moko moko na biso. 28 Pamba té 'Ezali ye moto apesi
biso bomoi ná makasi ya kotambola; kaka ye nde asalá biso.' Bato
mosusu kutu na kati na bino bayembá boye: 'Tozali pe bana na ye.'

29 "Soki tozali bana na ye, tótika kokanisa 'tè Nzambe akokani
ná bikeko oyo bato basalaka na mayele na bango, ézala basalá
yango na or, arjan to mabanga. 30 Nzokande Nzambe abandaki
kokipé makambo wana té, po bato bayebaki té mabe oyo bazalaki
kosala. Kasi sik'oyo azali kobenga bato nyonso ya mokili mobimba
po bábongola mitema. 31 Asi'atiá mokolo oyo akobanda
kotambwisa mokili mobimba na bosembo; asi'aponá moto oyo
akotambwisa yango na kombo na ye. Alakisaki kutu makambo
wana polele na miso ya bato nyonso; pamba té babomaki moto
yango pe Nzambe asekwisaki ye."

32 Awa bayoki 'tè Polo alobi po na kosekwa, bamosusu baseki
ye, kasi bamosusu balobi na ye: "Tokoyoka yo mokolo mosusu."
33 Bongo Polo atiki bango. 34 Kasi bato mosusu balandi ye pe bayei
kondima. Na kati na bango ezalaki Denis, moto ya likita ya
Areopaje, ná mama moko kombo na ye Damaris, pe bato mosusu.

Na Korente

18 1 Na sima ya makambo wana Polo alongwe na Atene pe
akómi na Korente. 2 Kuna akutani ná Moyuda moko
kombo na ye Akilas. Ye abotamaki na mboka Pon; autaki na

Italie kaka na mikolo wana ná mwasi na ye Prisiye, po mokonzi
Klode atindaki Bayuda nyonso bálongwa na Rome. Polo akei
kokutana ná bango, 3 pe amoni 'tè ye ná Akilas bazalaki kosala
mosala moko; pamba té bazalaki basali-kapo. Yango wana Polo
akei kofanda epai na bango, pe bango mibale babandi kosala
esika moko. 4 Na Mikolo nyonso ya Kopema Polo azalaki kosakola
na ndako ya losambo, pe abandaki komeka kobongola makanisi
ya Bayuda ná ya bato ya bikolo mosusu.
5 Tango Silas ná Timoté bauti na Masedwane, Polo amipesi
mobimba po na kosakola maloba ya Nzambe; alakisi Bayuda 'tè
Yezu azali *Mesia. 6 Kasi awa Bayuda baboyi maloba na ye pe
bafingi ye, apupoli bilamba na ye po ámemа pusiere ya ndako na
bango ya losambo epai mosusu té, pe alobi na bango: "Soki
bobungi, ezali ngambo na bino moko, etali ngai té. Banda lelo
nakokende epai ya bato ya bikolo mosusu." 7 Alongwe wana pe
akei na ndako ya moto moko, kombo na ye Titius Yustus. Moto
yango azalaki kosambela Nzambe ya Bayuda, pe ndako na ye
ezalaki pembeni ya ndako ya losambo. 8 Nzokande Krispus,
mokonzi ya ndako ya losambo, andimi Nkolo, ye ná libota na ye
mobimba. Bato mingi ya Korente oyo bazalaki koyoka Polo, bayei
pe kondima, bongo bazwi batisimo.
9 Mokolo moko na butu, Nkolo abimeli Polo na *ndoto, alobi
na ye: "Kobanga té, kofanda nyee té, loba. 10 Ngai nazali na yo;
ata moto moko té akosala yo mabe. Pamba té bato na ngai bazali
mingi na vile oyo." 11 Polo afandaki na Korente mbula moko na
sanza motoba, pe azalaki koteya bato maloba ya Nzambe.
12 Tango Galion azalaki motambwisi ya *Grese, Bayuda
bayokani po na kosala Polo mabe, bakangi ye pe bamemi ye na
tribinal. 13 Balobi: "Moto oyo azali koluka kobongola makanisi ya
bato po básambelaka Nzambe na ndenge mibeko na biso ezali
kopekisa."
14 Polo alingi koloba, kasi Galion alobi na Bayuda: "Soki moto
oyo asalaki mabe penza to likambo moko ya monene, mbele
nalingaki koyokela bino. 15 Kasi lokola ezali bobele tembe po na
mateya, bakombo pe mibeko na bino, etali bino moko. Naboyi
kozala zuzi ya makambo wana." 16 Pe abengani bango na tribinal.
17 Bongo bato nyonso bakangi Sostene, mokonzi ya ndako ya
losambo, pe babandi kobeta ye liboso ya tribinal. Kasi Galion
akipaki té.

Polo azongi na Antioshe

18 Polo aumelaki mingi na Korente. Sima, atiki bandeko pe
asimbi nzela po na kokende na Sirie. Prisiye pe Akilas bakei na
ye nzela moko. Na libongo ya Sankré, liboso 'tè ákota na masuwa,

akokoli motú, pamba té asilisi mikolo na ye ya *elaka oyo apesaki
na Nzambe. 19 Tango bakómi na Efeze, Polo atiki Akilas ná
Prisiye, akei na ndako ya losambo pe asololi ná Bayuda. 20 Bango
babondeli ye áfanda lisusu mwa mikolo, kasi Polo alingaki té. 21 Atiki
bango pe alobi: "Nakozonga lisusu epai na bino soki Nzambe
alingi." Bongo akoti na masuwa pe alongwe na Efeze.
22 Tango Polo akiti na Sezaré, akei na Yeruzalem po na
kopesa mbote na bato ya eklezya. Na sima akei na Antioshe, 23 pe
afandi kuna mwa tango.

Polo alandi kaka mobembo na ye (III)

Sima ya mwa mikolo, Polo asimbi lisusu nzela pe atamboli
mboka Galatie pe Frijie. Azalaki kolendisa bayekoli nyonso.
24 Moyuda moko akómaki na Efeze, kombo na ye Apolos,
moto ya Alexandrie, vile moko ya Ejipte. Azalaki moto ya mayele
mingi, pe ayebaki Mikanda ya Nzambe malamu penza. 25 Ayokaki
sango ya Nkolo pe azalaki na molende. Abandaki kosakola pe
koteya polele makambo etali Yezu, kasi ayebaki bobele batisimo
ya Yoane. 26 Lokola azalaki koloba na molende mingi na kati ya
ndako ya losambo, Prisiye ná mobali na ye Akilas bayoki ye bongo
babengi ye na ndako na bango, pe balimboleli ye malamu penza
makambo nyonso ya nzela ya Nzambe. 27 Na sima Apolos alingaki
kokende na Atene. Bandeko basepeli na mokano na ye pe
bakòmeli bayekoli ya kuna mokanda po báyamba ye malamu.
Tango akómi na Atene, asalisi bandimi mingi na nguya ya
Nzambe. 28 Na miso ya bato nyonso alakisi polele 'tè Bayuda
babungi nzela, pe alimboli Mikanda ya Nzambe oyo ezali koyebisa
'tè Yezu azali *Mesia.

Polo na Efeze

19 1 Tango Apolos azalaki na Korente, Polo akatisi bangomba
pe akómi na Efeze. Kuna akutani ná bayekoli mosusu, 2 pe
atuni bango: "Bozwaki Molimo Mosantu tango bondimaki?"
Bango bazongiseli ye: "Nanu kutu toyoká té 'tè Molimo Mosantu
azali." 3 Bongo Polo alobi na bango: "Batisimo nini bino bozwaki?"
Bango bazongisi: "Batisimo ya Yoane." 4 Polo alobi na bango:
"Yoane abatisaki baoyo bandimaki kobongola mitema, pe alobaki
na bato 'tè bándimela moto oyo akoya sima na ye. Elingi koloba
Yezu." 5 Awa bayoki maloba wana, bazwi batisimo na kombo ya
Nkolo Yezu. 6 Polo atieli bango maboko pe Molimo Mosantu
akiteli bango. Babandi koloba minoko eyebani té, pe kosakola
na nguya ya Molimo. 7 Bato yango bazalaki soki 12.
8 Polo akoti na ndako ya losambo; sanza misato mobimba
azalaki koteya na molende pe kolimbolela Bayuda ndenge Nzambe

asi'abandi kotia bokonzi na ye. Asali nyonso po bato bábongola
makanisi na bango; 9 kasi bato mosusu bazalaki se mitú makasi
pe bandimaki té. Balobi makambo ya mabe po na nzela ya Nkolo
Yezu na miso ya bato nyonso. Bongo Polo atiki bango, amemi
bayekoli na ndako ya kelasi ya Tiranus, pe azalaki koteya kuna
mikolo nyonso. 10 Asalaki bongo mbula mibale, pe na ndenge
wana bato nyonso ya region ya *Efeze bayokaki sango ya Nkolo,
ézala Bayuda to bato ya bikolo mosusu.

Bana ya Seva

11 Polo azalaki kosala makamwisi minene penza na nguya ya
Nzambe. 12 Yango wana bato mosusu babandaki koluka bitambala
to bilamba oyo ye alataki, pe kotiela yango bato ya maladi; boye
bango bazalaki kobika, pe milimo mabe ezalaki kobima na nzoto
na bango. 13 Kuna na Efeze ezalaki pe na Bayuda bazalaki
kotambola bipai nyonso, pe kobengana milimo mabe. Bamosusu
bameki kosalela kombo ya Yezu, babandi koloba na milimo mabe
boye: "Natindi bino bóbima na kombo ya Yezu oyo Polo azali
kosakola sango na ye." 14 Mokolo moko bana sambo ya nganga-
Nzambe Seva basali bongo, 15 kasi molimo mabe ezongiseli bango:
"Nayebi Yezu pe nayokaki sango ya Polo; kasi bino bozali
banani?" 16 Mbala moko moto oyo azalaki na molimo mabe
akweeli bango pe alongi bango; anyatinyati bango tii bakimi na
ndako bolumbu pe bazokizoki bapota na nzoto. 17 Bato nyonso
ya Efeze, Bayuda pe bato ya bikolo mosusu, bayoki makambo
wana, bamoni somo mingi penza pe bakumisi kombo ya Nkolo
Yezu.

18 Bato mingi oyo bandimaki bayei kobimisa polele makambo
ya mabe oyo basalaki. 19 Bato mosusu ebele oyo bamipesá na
kinganga-kisi bamemi mikanda na bango pe batumbi yango na
miso ya bato nyonso. Batangi talo na yango pe bamoni 'tè ekokani
na lifuta oyo basali 200 bakoki kozwa na mbula mobimba. 20 Na
ndenge wana Sango Malamu epanzanaki, pe bato mingi penza
bandimi yango po na nguya ya Nkolo.

Mobulu na Efeze

21 Sima ya makambo wana, Polo azwi mokano ya kokatisa
Masedwane pe *Grese po na kokende na Yeruzalem. Alobi:
"Tango nakolongwa kuna, nasengeli pe kokóma na Rome." 22 Bongo
atindi basalisi mibale na Masedwane, Timoté ná Eraste. Kasi ye
moko atikalaki nanu na region ya *Efeze.

23 Na tango wana mobulu monene ebimaki po na mateya ya
Nkolo Yezu. 24 Ezalaki na moto moko, kombo na ye Demetrius,
mosala na ye kosala biloko ya bibende. Azalaki kosala bikeko ya

ndako ya nzambe moko ya mwasi, kombo na ye Artemis; pe na
ndenge wana azalaki kofuta basali na ye mbongo mingi. 25 Asangisi
bango ná bato mosusu oyo bazalaki kosala mosala ya ndenge
wana, pe alobi na bango: “Baninga na ngai, bino moko boyebi
’tè tozwaka bomengo na biso se na mosala oyo. 26 Bomoni pe
boyoki makambo Polo wana azali kosala. Azali koloba ’tè banzambe
oyo esalami na bato ezali banzambe té. Bongo abongoli makanisi
ya bato ebele awa na vile ya Efeze, pe na region na yango
mobimba. 27 Makambo wana ekoki kobebisa bobele mosala na
biso té, kasi ekobebisa pe lokumu ya ndako ya Artemis. Bongo
bato bakomona yango pamba, pe bakokumisa Artemis lisusu té.
Nzokande ye azali nzambe oyo basambelaka na region ya Efeze
pe na mokili mobimba.”
28 Awa bato bayoki maloba wana, batomboki mingi penza,
babandi koganga: “Lokumu na Artemis ya Efeze!” 29 Bango nyonso
bakei na libanda ya masano. Na nzela, bakangi Gayus ná Aristarke
bato ya Masedwane oyo Polo amemaki na Efeze. Mboka mobimba
ekoti mobulu! 30 Polo alingaki kobima na miso ya bato, kasi
bayekoli bapekisi ye. 31 Basali mosusu ya leta oyo bazalaki
baninga ya Polo batindeli ye pe maloba po ákende na libanda ya
masano té. 32 Mobulu monene ezalaki na kati ya bato oyo
basanganaki. Moto na moto azalaki koganga na ndenge na ye!
Mingi kutu na kati na bango bayebaki té tina nini bato basanganaki.
33 Nzokande Bayuda bapusi moto moko liboso, kombo na ye
Alexandre. Bato mosusu oyo bazalaki wana bayebisi ye makambo
ezalaki koleka. Bongo Alexandre atomboli liboko po bato báfanda
kimia, pe alingaki koloba po na kolongisa Bayuda na miso ya
bato. 34 Kasi awa bayoki ’tè azali Moyuda, bango nyonso bagangi
mbala moko: “Lokumu na Artemis ya Efeze! Lokumu na Artemis
ya Efeze!” Basalaki bongo soki bangonga mibale.
35 Na suka, sekretere ya vile ayei kolembisa kanda ya bato,
alobi: “Bato ya Efeze, bato nyonso bayebi ’tè vile ya Efeze
ebatelaka ndako ya nzambe-mwasi Artemis, ekeko oyo eutá na
Likolo. 36 Moto moko té akoki kotia tembe na makambo wana.
Bongo bókitisa mitema na bino pe bósala bozoba té. 37 Bato oyo
bomemi awa batsiolaki nzambe na biso té, bayibaki pe eloko té
na ndako na ye. 38 Soki Demetrius pe basali na ye bazali na
likambo na moto, tribinal ezali, bazuzi pe bazali, bongo báfunda-
na. 39 Kasi soki bozali na likambo mosusu, likita ya bakonzi
ekobongisa yango ndenge mibeko ezali kotinda. 40 Makambo ezali
koleka lelo, pe ndenge tosangani awa, ezangá tina. Tango mosusu
kutu bakoki kofunda biso po na yango ’tè tobimisi mobulu. Pe
tokozanga maloba soki batuni biso.”
41 Awa alobi boye, atindi bato nyonso bápanzana.

Mobembo ya Polo na Masedwane pe na *Grese

20 1 Tango mobulu esili, Polo asangisi bayekoli pe alendisi bango.
Apesi bango mbote pe akei na Masedwane. 2 Akatisi
mabelé wana, azalaki kolendisa bandimi na mateya mingi, bongo
akómi na Grese. 3 Afandaki kuna sanza misato. Tango alingaki
kokota na masuwa po na kokende na Sirie ayoki 'tè Bayuda
bakaneli ye, azwi mokano ya kozonga na nzela ya Masedwane.
4 Sopater, mwana ya Pirus moto ya Beré, akendeki nzela moko
na ye, bango ná Aristarke pe Sekundus bato ya Tesalonike, Gayus
moto ya Derbe, Timoté ná Tishike pe Trofime bato ya region ya
*Efeze. 5 Tango tokómi na Masedwane, bango mibale batiki
biso pe bakei kozela biso na Troas. 6 Nzokande biso, sima ya feti
ya *Pake, tokoti na masuwa na libongo ya Filipi. Na sima ya
mikolo mitano toyei kokuta bango na Troas; kuna tosalaki poso
mobimba.

Na Troas, Polo abikisi elenge moko

7 Mokolo ya yenga na pokwa[t], tosanganaki po na kolia esika
moko. Polo asololi na bandimi ya Troas tii na midi ya butu, po
alingaki kotika bango na tongo. 8 Bamwinda mingi ezalaki kopela
na kati ya ndako esika tosanganaki likolo ya etaje. 9 Elenge mobali
moko, kombo na ye Etikos afandaki na fenetre[u]. Lokola pongi
ezwaki ye makasi, tango Polo azalaki kaka koteya, alongwe na
etaje ya misato, akwei na se. Tango batomboli ye, asi'akufaki.
10 Bongo Polo akiti, agunzami pe asimbi ye makasi. Alobi: "Bótika
kobanga! Azali nanu na bomoi." 11 Abuti lisusu na etaje, akaboleli
bandimi mapa, pe alei ná bango. Sima, alobaki lisusu mingi tii
tongo etani, bongo akei. 12 Bamemi elenge mobali oyo abikaki,
pe makambo wana elongoli bato nyonso mawa penza.

Na Milet

13 Biso tolongwe liboso pe tokoti na masuwa po tókende na
vile ya Asos. Kuna tolingaki kokotisa Polo na masuwa, pamba té
ye akanaki kokende na Asos na makolo. 14 Tango akuti biso na
Asos, tokamati ye na masuwa pe tokei na Mitilene. 15 Tongo etani,
tolongwe wana pe tokómi penepene ya esanga ya Kio. Sima ya
mokolo moko tokómi na esanga ya Samos, pe sima ya mokolo
moko lisusu tokómi na Milet. 16 Polo akanaki kokita na Efeze té,

---

t 20.7 Na grek: "Sima ya Mokolo ya Kopema": Ezali mokolo bakristo bakanisaka Kosekwa ya Yezu. Tala Luka 24,1; 1 Kor 16,2; Yebis 1,10..
u 20.8 Kombo yango elakisi: Makila Malamu.

po álekisa tango té kuna. Azalaki kaka kokende noki, po ákoka
kokóma na Yeruzalem na mokolo ya *Pantekote.

Polo apesi mbote ya suka na bakolo ya Efeze

17 Na Milet, Polo atindi maloba na Efeze po na kobengisa
bambuta-muntu ya eklezya. 18 Tango bakómi epai na ye, alobi na
bango: "Bóyebi ndenge nini bizaleli na ngai ezalaki na kati na bino,
banda mokolo ya liboso nakómaki na region ya *Efeze. 19 Nasalelaki
se Nkolo Yezu, namikumisaki té. Nalelaki mingi pe namonaki
pasi po Bayuda bazalaki kokanela ngai. 20 Boyebi 'tè makambo
nyonso oyo bozalaki na yango posa, nasakolaki pe nateyaki bino
yango na bisika tosanganaka, pe na bandako na bino; nabombaki
ata eloko moko té. 21 Nayebisaki Bayuda ná bato ya bikolo mosusu
bábongola mitema, bátosa Nzambe, pe bándimela Nkolo na biso
Yezu. 22 Sik'oyo nakei na Yeruzalem, pamba té Molimo Mosantu
atindi ngai. Nayebi té makambo nini ekokweela ngai kuna; 23 nayebi
kaka eloko moko: mboka nyonso nazali koleka Molimo Mosantu
azali koyebisa ngai 'tè boloko ná minyokoli ezali kozela ngai. 24 Kasi
nazali kotala bomoi na ngai lokola eloko pamba. Nazali koluka
kaka násilisa mosala oyo Nkolo Yezu apesi ngai: kosakola Sango
Malamu 'tè Nzambe alakisi bato bolingo na ye.
25 "Sik'oyo nayebi 'tè bokomona ngai lisusu té. Bino nyonso
bomonaki pe boyokaki ndenge nateyaki bino 'tè Nzambe abandi
kotia bokonzi na ye. 26 Yango wana, nalobi na bino lelo: soki moto
moko na kati na bino abungi, ezali ngambo na ngai té. 27 Pamba
té nabombaki eloko té; nayebisaki bino makambo nyonso oyo
Nzambe alingi kosala. 28 Bómibatelaka; bóbatelaka pe bandimi
nyonso, pamba té Molimo Mosantu atii bino lokola babokoli ya
bameme; bongo bótambwisaka eklezya oyo Nzambe azwaki po
na liwa ya Mwana na ye penza. 29 Nayebi 'tè bato mabe bakoya
sima na ngai; bakozala lokola bankoi, bakoyokela bameme mawa
té. 30 Ata na kati na bino pe, bato mosusu bakobanda koloba
makambo ya lokuta, po bábenda bandimi epai na bango. 31 Bongo
bózala na ekenge; bókanisa 'tè mbula misato mobimba, butu moi
na mai na miso, nazalaki kaka kopesa toli na moko moko na bino.
32 "Sik'oyo napesi bino na maboko ya Nzambe. Maloba ya
bolamu na ye ekobanda kobatela bino. Ye azali na nguya ya
kolendisa bato nyonso ye aponá, po bázwa bomengo oyo abombelá
bango. 33 Nalukaki eloko ya moto té, ézala mbongo to bilamba. 34 Bino
moko boyebi 'tè nasalaki na maboko na ngai po na kozwa biloko oyo
biso ná baninga na ngai tozalaki na yango posa. 35 Na makambo
nyonso wana napesaki bino ndakisa 'tè bosengeli kosala mosala,
po bókoka kosalisa bato bakelelá. Bókanisa maloba ye moko
Nkolo Yezu alobaki: 'Kokaba ezali esengo mingi koleka kozwa.' "

36 Awa Polo asilisi koloba boye, afukami esika moko ná bango
pe asambeli. 37 Bango nyonso bazalaki kolela; bayambi Polo po
na kopesa ye mbote ya suka. 38 Bazalaki na mawa mingi penza
po alobaki 'tè bakomona ye lisusu té. Bongo bakei kotika ye tii
na masuwa.

Polo akei na Yeruzalem

21 1 Tango tokabwani ná bango, tokoti na masuwa, tokei na
esanga ya Kos, pe sima ya mokolo moko tokómi na Rode.
Awa tolongwe wana, tokei na Patara. 2 Kuna tomoni masuwa
moko elingaki kokende na Fenisie; bongo tokoti pe tokei. 3 Tango
tokómi penepene ya esanga ya Shipre, totiki yango na liboko ya
mwasi, tolandi nzela na biso epai ya Sirie pe tokiti na Tir, esika
balingaki kobimisa biloko na masuwa. 4 Tokei koluka bayekoli pe
tofandi epai na bango poso mobimba. Bango balobi na Polo na
nguya ya Molimo Mosantu 'tè ákende na Yeruzalem té. 5 Kasi
awa mikolo na biso ekoki, tokei. Bango nyonso bayei kotika biso
na ndelo ya mboka, ná basi na bango pe bana. Tofukami na
libongo pe tosambeli. 6 Awa topesani mbote ya suka, tokoti na
masuwa, bongo bango bazongi na mboka.
7 Tolongwe na Tir, tokei tii na Tolemais, pe na ndenge wana
tosilisi mobembo na biso na masuwa. Kuna topesi bandeko mbote
pe tofandi ná bango mokolo moko. 8 Tongo etani, tobeti makolo
tii na Sezaré. Kuna tokoti na ndako ya Filipe moteyi ya Sango
Malamu, pe tolali epai na ye. Ye azalaki moko na kati ya basalisi
sambo ya bantoma[v]. 9 Azalaki na bana minei ya basi oyo bayebi
nzoto ya mobali té. Bango nyonso babandaki kosakola na nguya
ya Molimo Mosantu. 10-11 Awa tofandi mikolo mingi, *profete
moko kombo na ye Agabus ayei epai na biso, autaki na region
ya Yuda. Ye akamati mokaba ya Polo, amikangisi makolo ná
maboko, pe asakoli boye: "Molimo Mosantu alobi: Oyo ezali
ndenge Bayuda ya Yeruzalem bakokanga mokólo ya mokaba
oyo; pe bakopesa ye na maboko ya bato ya bikolo mosusu." 12 Awa
toyoki boye, biso moko ná bakristo ya Sezaré tobondeli Polo po
ákende na Yeruzalem té. 13 Kasi ye azongisi: "Po na nini bozali
kolela pe bolingi kobongola makambo ngai nakanaki? Nasi'nami-
bongisi po bákanga ngai pe báboma ngai na Yeruzalem po na
kombo ya Nkolo Yezu." 14 Lokola tokokaki kobongola makanisi
na ye té, totiki kobondela ye pe tolobi: "Tika ésalama kaka
ndenge Nkolo alingi."
15 Na sima ya mwa mikolo, tomilengeli pe tokei na Yeruzalem.
16 Bayekoli mosusu ya Sezaré bakei ná biso nzela moko. Bango

---

v 21.8 Tala 6,5 pe 8,5–40.

bazweli biso esika ya kolala epai ya moto moko ya Shipre kombo na ye Nazon; ye azalaki mokristo banda kala.

Polo akei kotala Jake

17 Tango tokómi na Yeruzalem, bandeko bayambi biso na
esengo. 18 Tongo etani, Polo akei nzela moko ná biso epai ya Jake.
Bambuta-muntu nyonso ya eklezya basanganaki kuna. 19 Polo
apesi bango mbote pe ayebisi bango polele makambo nyonso
Nzambe akokisaki na maboko na ye, epai ya bato ya bikolo
nyonso. 20 Awa bayoki ye, bapesi Nzambe mersi. Bongo balobi na
Polo: "Omoni, ndeko, Bayuda nkoto na nkoto bakómi bandimi.
Bango nyonso bazali kotosa Mibeko na motema moko. 21 Kasi
bayokaki 'tè yo oteyaka Bayuda oyo bafandaka na bamboka ya
bapaya, básundola Mibeko ya Moize, bátika kokata bana na
bango nzoto, pe bálanda lisusu bizaleli ya Bayuda té. 22 Tembe
té, bakoyoka kaka 'tè yo osi'okómi awa. Bongo tósala nini?
23 Ebongi ósala kaka makambo tokoloba na yo. Tozali awa na
bato minei oyo balingi kosilisa mikolo na bango ya *elaka
bapesaki na Nzambe. 24 Tango na bango ya kokokola mitú
esi'ekoki; kende ná bango nzela moko po na *komibongisa
ndenge mibeko ezali kotinda, pe futela bango mbongo ya mabonza[w].
Boye bato nyonso bakoyeba 'tè makambo bayokaki po na yo ezali
ya solo té, pe bakomona 'tè otosaka Mibeko ya Moize. 25 Po na
makambo etali bandimi ya bikolo mosusu, tokolanda bobele
mikano oyo tokòmelaki bango: Banyama bapesi mabonza na
banzambe ya bikeko, to oyo babomi na kofina kingo pe ná makila
nyonso, bália yango té; pe báboya mabala oyo Mibeko ezali
kopekisa[y]."

26 Bongo sima ya mokolo moko Polo amemi bato minei wana,
akei na Ndako ya Nzambe, pe abandi mokolo ya liboso ya
komibongisa, nzela moko ná bango. Na sima akei koyebisa
banganga-Nzambe mokolo bakosilisa komibongisa; pamba té
sima ya mikolo sambo basengelaki kopesa mabonza po na moko
moko na bango.

Bakangi Polo na Ndako ya Nzambe

27 Etikalaki moke mikolo sambo wana ésila, Bayuda ya region
ya *Efeze bamoni Polo na Ndako ya Nzambe, batindi bato nyonso
bátombokela ye. Bakangi ye, 28 pe bazalaki koganga boye: "Bato
ya Israel, bóya kosalisa biso! Ye oyo moto azali koteya bato
nyonso bipai na bipai, azali kobebisa lokumu ya ekolo ya Israel,

---

w 21.24 Polo akokolaki motú na Sankré (18,18). Tala *elaka lk 694.
y 21.25 Tala 15,21.

ya Mibeko ya Moize pe ya Ndako ya Nzambe. Sik'oyo ayei kutu
kokotisa bato ya bikolo mosusu na Ndako ya Nzambe, pe na
ndenge wana abebisi esika oyo ya bosantu.” 29 Balobaki boye po
bamonaki Trofime ya Efeze azalaki na Yeruzalem ná Polo, pe
bakanisaki 'tè akotisi ye na Ndako ya Nzambe. 30 Mboka mobimba
ekoti mobulu, pe bato nyonso bayei mbangu na esika wana.
Bakangi Polo, babimisi ye na Ndako ya Nzambe, pe na mbala
moko bakangi baporte. 31 Tango balingaki koboma Polo, sango
ekómi epai ya mokonzi ya basoda ya Rome 'tè mobulu ekoti na
Yeruzalem mobimba. 32 Asali noki penza, akamati basoda ná
ba-komandan, pe bakei mbangu epai bato batondanaki. Awa bato
bamoni basoda ná mokonzi na bango, batiki kobeta Polo. 33 Bongo
mokonzi ya basoda apusani penepene ya Polo, akamati ye pe
atindi 'tè bákanga ye minyololo mibale. Na sima atuni bato soki
ye azali nani, pe likambo nini asali. 34 Kasi moto na moto azalaki
koganga na ndenge na ye. Lokola mokonzi ya basoda akokaki
koyeba makambo ya solo té po na mobulu, atindi bámema Polo
na lopango ya basoda. 35 Tango Polo akómi na eskalyé, basoda
bakumbi ye po na kanda ya bato. 36 Pamba té bato nyonso bazalaki
kolanda ye pe koganga: “Boma ye!”

Polo asambi

37 Tango balingaki kokotisa ye na lopango ya basoda, Polo
alobi na mokonzi ya basoda: “Okoki kopesa ngai nzela nálobela
yo mwa likambo?” Mokonzi ya basoda atuni ye: “Oyebi monoko
ya grek? 38 Ezali yo té moto ya Ejipte oyo akotisaki mobulu na
mikolo eleki, pe akimaki na esobe ná bato 4.000 oyo bazalaki na
bibundeli na maboko?” 39 Polo azongisi: “Ngai nazali Moyuda,
nabotami na Tarse na mboka Silisie. Nazali citoyen ya vile moko
ya lokumu. Nabondeli yo, ópesa ngai nzela nálobela bato.” 40 Mokonzi
ya basoda apesi ye nzela. Polo atelemi na eskalyé, pe atomboli
liboko po bato bátika koganga. Awa bango bafandi nyee, abandi
koloba na bango na monoko ya Bayuda:
22 1 “Batata pe bandeko, bóyoka makambo nalingi kosamba.”
2 Awa bayoki 'tè alobi na bango na monoko ya Bayuda,
bafandi nyee penza. Bongo Polo alobi:
3 “Ngai nazali Moyuda, nabotami na Tarse na mboka Silisie,
kasi nakoli kaka awa na Yeruzalem, pe Gamaliel moto azalaki
kolakisa ngai makambo nyonso ya mibeko ya bakoko na biso.
Namipesaki mobimba po na Nzambe, ndenge bino nyonso bozali
kosala lelo. 4 Nanyokolaki bato oyo balandaka nzela ya Yezu,
nakangaki mibali ná basi pe nabwakaki bango na boloko, natangi-
saki kutu makila ya bato. 5 Nganga-Nzambe monene pe Likita
mobimba ya bambuta-muntu bakoki koyebisa bino soki nazali

koloba ya solo. Bango bato bapesaki ngai mikanda nákende kotika na bandeko Bayuda ya Damas. Bongo nakendeki kuna po na kokanga bandimi, pe komema bango na Yeruzalem po bázwa etumbu."

Polo ayebisi ndenge abongolaki motema
(Misala 9,1–19; 26,12–18)

6 "Nazalaki na nzela pe tango nakómi pembeni ya mboka
Damas etikalaki moke midi ékoka, eloko moko lokola kake
elongwe na Likolo, engengi makasi pe eyei kozipa ngai. [7] Nakwei
na se pe nayoki mongongo moko elobi na ngai: 'Saul, Saul! Po
na nini ozali konyokola ngai?' [8] Nazongisi: 'Mokonzi, yo nani?'
Bongo ye alobi na ngai: 'Nazali Yezu ya Nazaret oyo yo ozali
konyokola.' [9] Bato bazalaki esika moko ná ngai bamonaki eloko
oyo ezalaki kongenga, kasi mongongo oyo elobaki na ngai,
bayokaki yango té[z]. [10] Bongo natuni: 'Mokonzi, násala nini?'
Mokonzi alobi na ngai: 'Telema, kende na Damas. Kuna bako-
lakisa yo makambo nyonso osengeli kosala.' [11] Lokola miso na
ngai ekufaki po na eloko oyo engengaki makasi, bato bayaki ná
ngai nzela moko basimbi ngai na liboko, pe na ndenge wana
nakoti na Damas.

12 "Moto moko azalaki kuna, kombo na ye Ananya, ye nde
moto malamu oyo atosaka Mibeko ya Moize. Bayuda nyonso ya
Damas balingaki ye mingi. [13] Ayei, atelemi penepene na ngai pe
alobi: 'Saul, ndeko na ngai, miso na yo éfungwama!' Na mbala
moko miso efungwami, pe namoni ye. [14] Bongo ye alobi: 'Nzambe
ya bakoko na biso asi'aponá yo kala, po óyeba makambo ye
alingaka, ómona Moto ya bosembo pe óyoka mongongo na ye.
[15] Pamba té yo okozala ntoma na ye epai ya bato nyonso, po
óyebisa bango makambo omoni pe oyoki. [16] Bongo ozali kozela
nini? Telema ózwa batisimo, pe sakola 'tè Yezu azali Mokonzi
na yo, po masumu na yo élongwa.' "

Ndenge Nzambe atindaki Polo epai ya bato ya bikolo mosusu

17 "Nazongaki na Yeruzalem, bongo mokolo moko lokola
nazalaki kosambela na Ndako ya Nzambe, [18] Mokonzi Yezu
abimeli ngai pe alobi: 'Longwa noki na Yeruzalem, pamba té bato
ya mboka oyo bakoboya makambo yo ozali koloba po na ngai.'
[19] Ngai nazongisi: 'Mokonzi, bayebi malamu 'tè nazalaki kokende
na bandako ya losambo po na koluka bato bandimaka yo, kobetisa
bango pe kobwaka bango na boloko. [20] Pe tango babomaki Etiene
oyo azalaki kosakola sango na yo, ngai pe nazalaki wana.

---

z 22.9 Tala 9,3–9.

Nandimaki makambo ya bato babomaki ye pe nasimbelaki bango
bilamba.' 21 Bongo Mokonzi alobi na ngai: 'Kende, pamba té
nakotinda yo mosika epai ya bato ya bikolo mosusu.' "
22 Bato bayokaki Polo tii tango alobi po na bikolo mosusu,
bongo babandi koganga: "Longola moto ya ndenge oyo na mokili;
ebongi báboma ye!" 23 Bazalaki koganga, kopasola bilamba pe
kobwaka pusiere na likolo.

Polo ná mokonzi ya basoda ya Rome

24 Mokonzi ya basoda atindi bázongisa Polo na lopango ya
basoda, pe bábeta ye fimbu po áyebisa polele tina bato bazalaki
kowolola ye boye. 25 Kasi tango bakangi ye po na kobeta ye fimbu,
Polo atuni komandan oyo azalaki wana: "Citoyen ya Rome oyo
asambi ata kosamba té, bakoki kobeta ye fimbu?" 26 Awa komandan
ayoki boye, akei koyebisa mokonzi ya basoda, alobi: "Olingi kosala
nini? Pamba té moto wana azali citoyen ya Rome." 27 Mokonzi ya
basoda ayei pe atuni Polo: "Lobela ngai, ya solo ozali citoyen ya
Rome?" Polo andimi; 28 bongo mokonzi ya basoda alobi: "Ngai nafutaki
mbongo mingi po nákóma citoyen ya Rome." Polo azongisi: "Kasi
ngai nabotamá citoyen ya Rome." 29 Bongo na mbala moko basoda
oyo balingaki kobeta ye fimbu batiki ye. Mokonzi ya basoda ye moko
pe abangi, po akangisaki citoyen ya Rome minyololo.

Polo liboso ya Likita-Monene ya Bayuda

30 Tongo etani, mokonzi ya basoda alingaki koyeba malamu
tina nini Bayuda bafundaki Polo. Yango wana abimisi ye na
boloko pe atindi básangisa bakonzi ya banganga-Nzambe pe bato
ya Likita-Monene. Na sima amemi Polo pe atii ye liboso na bango.
23 1 Polo atali bato ya Likita nyee pe alobi: "Bandeko, tii na moi
ya lelo nazali kosalela Nzambe na motema moko." 2 Ananya,
nganga-Nzambe monene, atindi basali oyo bazalaki penepene ya
Polo 'tè bábeta ye na monoko. 3 Bongo Polo alobi na ye: "Moto
ya lokuta, Nzambe nde akobeta yo. Ofandi wana po ósambisa
ngai ndenge mibeko ezali kotinda. Kasi obuki mibeko, awa otindi
'tè bábeta ngai." 4 Basali balobi na Polo: "Ozali kofinga nganga-
Nzambe monene!" 5 Polo azongisi: "Pardon, bandeko. Nayebaki
té 'tè azali nganga-Nzambe monene. Pamba té ekòmamá boye:
'Kofinga mokonzi ya ekolo na yo té.' "
6 Polo ayebaki 'tè na kati ya bato ya Likita-Monene, ndambo
bazalaki *ba-Sadusé, pe ndambo *ba-Farizé; yango wana alobi
na mongongo makasi: "Bandeko, ngai nazali Farizé, mwana ya
ba-Farizé. Bozali kosambisa ngai bobele po natiaka motema 'tè
bato bakufá bakosekwa." 7 Awa alobi boye ba-Farizé ná ba-Sadusé
babandi kotiana tembe pe Likita ekabwani. 8 Pamba té ba-Sadusé

bandimaka té 'tè bato bakufá bakosekwa; balobaka pe ba-anjelu
ná milimo bazali té. Nzokande ba-Farizé bandimaka nyonso
wana. 9 Bazalaki koganga makasi penza, balakisi-Mibeko mosusu
oyo bazalaki na lingomba ya ba-Farizé batelemi, pe na kanda
nyonso batii tembe balobi: "Tomoni ata mabe moko té na moto
oyo. Tango mosusu molimo to anjelu alobi na ye."
10 Awa mobulu ekoti mingi, mokonzi ya basoda abangi soki
té bakokata Polo biteni biteni. Yango wana, abengi bato na ye
báya kolongola Polo na kati na bango pe bámema ye na lopango
ya basoda.
11 Na butu yango, Nkolo Yezu abimeli Polo pe alobi:
"Kobanga té, tia molende. Ndenge outi kosakola sango na ngai
awa na Yeruzalem, osengeli kosala bongo na Rome."

Bayuda bakaneli Polo

12 Tongo etani, Bayuda mosusu basali likita. Bakati seleka 'tè
bakolia té pe bakomela ata eloko té tii bakoboma Polo. 13 Baoyo
bakataki seleka wana, bazalaki bato 40 koleka. 14 Bakei epai ya
bakonzi ya banganga-Nzambe pe bambuta-muntu, balobi: "Biso
tokati seleka 'tè tokolia té pe tokomela eloko té tii tokoboma
Polo. 15 Bongo sik'oyo bino bóyokana ná bato nyonso ya Likita-
Monene, bósenga na mokonzi ya basoda ámemela bino Polo.
Bósala lokola bolingi kotala lisusu likambo na ye malamu. Pe
biso tosi'tomilengeli po na koboma ye liboso ákóma awa."
16 Kasi mwana ya ndeko ya Polo ya mwasi ayoki sekelé wana,
akei na lopango ya basoda, akoti pe ayebisi Polo. 17 Bongo Polo
abengi komandan moko ya basoda pe alobi: "Mema elenge oyo
epai ya mokonzi ya basoda. Azali na likambo ya koyebisa ye."
18 Komandan amemi ye epai ya mokonzi ya basoda pe alobi: "Polo
moto ya boloko, abengi ngai pe asengi 'tè námemela yo elenge
oyo. Azali na likambo ya koyebisa yo." 19 Mokonzi ya basoda
asimbi elenge mobali na liboko, akei na ye pembeni pe atuni ye:
"Likambo nini olingi koyebisa ngai?" 20 Ye azongisi: "Bayuda
bayokani po básenga yo ómema Polo lobi liboso ya Likita-Monene,
bakosala lokola 'tè balingi kotala lisusu likambo na ye malamu.
21 Kasi kondimela bango té, pamba té bato 40 koleka bazali
kokanela ye. Basi'bakati kutu seleka 'tè bakolia té pe bakomela
eloko té tii bakoboma Polo. Sik'oyo basi'bamilengeli pe bazali
kozela bobele mokano na yo." 22 Bongo mokonzi ya basoda alobi
na ye 'tè áyebisa likambo wana na moto té, na sima azongisi ye.

Batindi Polo epai ya Felix

23 Mokonzi ya basoda abengi bakomandan mibale pe alobi
na bango: "Bóbongisa basoda 200, ná bato 70 oyo bamataka

bapunda pe bamosusu 200 oyo bazali na makonga, po bákende
na Sezaré na ngonga ya libwa ya butu. 24 Bóbongisa lisusu
bapunda po na komatisa Polo, pe bómema ye epai ya Felix,
motambwisi ya region ya Yuda. Boye moto moko té akokoka
kosala ye mabe." 25 Bongo akòmi mokanda boye: 26 "Tata mokonzi
Felix, yamba mbote euti epai na ngai Klode Lisias. 27 Bayuda
bakangaki moto oyo pe balingaki koboma ye. Tango nayoki 'tè
azali citoyen ya Rome, nayei ná basoda na ngai pe nabikisi ye.
28 Lokola nalingaki koyeba malamu tina Bayuda bazalaki kofundela
ye, namemaki ye liboso ya Likita-Monene na bango. 29 Nayei
komona 'tè bazalaki kofunda ye po na makambo etali mibeko na
bango moko, kasi likambo penza ezalaki té po ákufa to ákota
boloko. 30 Tango bayebisi ngai 'tè Bayuda bazali kokanela ye, na
mbala moko natindeli yo ye, pe nayebisi bato oyo bazali kofunda
ye 'tè bámema likambo na ye epai na yo."
31 Basoda basali ndenge batindaki bango. Bakamati Polo,
bamemi ye na butu tii na Antipatris. 32 Tongo etani basoda oyo
bazalaki kotambola na makolo bazongi, pe batiki bato ya bapunda
bákende ná Polo. 33 Tango bakómi na Sezaré, basoda bapesi
mokanda yango na Felix pe batiki Polo na maboko na ye. 34 Felix
atangi mokanda pe atuni Polo: "Ozali moto ya wapi?" Awa ayoki
'tè azali moto ya Silisie, 35 alobi na ye: "Nakoyoka yo tango bato
bafundi yo bakoya." Pe atindi 'tè bákangela Polo na lopango ya
basoda epai ndako na ye moko ezalaki.

Bayuda bafundi Polo

24 1 Na sima ya mikolo mitano Ananya, nganga-Nzambe monene,
ayei na Sezaré ná bambuta-muntu mosusu pe avoka na bango
Tertulus. Bakei liboso ya Felix po na kofunda Polo. 2 Babengisi
Polo, pe Tertulus abandi kofunda ye boye: "Tata mokonzi Felix, tozali
na kimia penza po na yo, pamba té ozali kobongisa makambo
nyonso ya ekolo na biso. 3 Topesi yo mersi mingi po na makambo
nyonso oyo tozwaka tango nyonso pe bipai na bipai. 4 Kasi nalingi
kolekisa tango na yo mingi té, yango wana nabondeli yo 'tè óyokela
biso mwa moke. 5 Tomoni 'tè moto oyo azali moto mabe penza.
Azali kotia mobulu epai ya Bayuda nyonso na mokili mobimba,
pe azali mokonzi ya lingomba ya bato ya Nazaret. 6 Amekaki kutu
kobebisa Ndako ya Nzambe na biso, bongo tokangaki ye.
[Tolingaki kosambisa ye ndenge mibeko na biso ezali kotinda, 7 kasi
Lisias, mokonzi ya basoda, ayei kokota na likambo wana, abotoli
ye na maboko na biso na makasi penza, 8 pe atindi biso tóya
kofunda ye epai na yo.] Soki otuni ye, yo moko okomona 'tè
makambo tozali kofundela ye ezali ya solo." 9 Awa asilisi koloba,
Bayuda nyonso bandimi, balobi makambo wana ezali ya solo.

Polo asambi liboso ya Felix

10 Felix apesi Polo nzela po ásamba, bongo ye alobi: "Nayebi
'tè ozali zuzi ya ekolo oyo banda bambula ebele, pe nazali na
boboto na motema po na kosamba liboso na yo. 11 Lokola yo moko
okoki koyeba malamu, eleki bobele mikolo 12 banda nakómaki
na Yeruzalem po na kosambela Nzambe. 12 Ata mokolo moko té
bayaki kokuta ngai nazali kotia tembe ná moto to kotinda bato
bátomboka, ézala na Ndako ya Nzambe to na bandako ya
losambo, to pe na ba-balabala. 13 Bato oyo bazali kofunda ngai kaka
pamba. 14 Nzokande nandimi na miso na yo 'tè nasalelaka Nzambe
ya bakoko na biso na kati ya lingomba oyo bango balobaka 'tè
ekabolá ekolo na biso. Nandimaka pe nyonso oyo ekòmamá na
Mibeko pe na mikanda ya ba-Profete; 15 ngai ná bango tozali kotia
mitema na Nzambe 'tè bato ya malamu ná ya mabe bakosekwa.
16 Yango wana, nazali kosala makasi po názala tango nyonso na
motema pembe na miso ya Nzambe pe na miso ya bato.
17 "Bambula ebele elekeli ngai se na mobembo, bongo
nazongaki po na komemela bato ya ekolo na ngai makabo, pe
kopesa libonza na Nzambe. 18 Yango wana bakutaki ngai na
Ndako ya Nzambe tango nasilisi komibongisa. Kasi nazalaki ná
bato ebele té, pe mobulu ezalaki té. 19 Bongo Bayuda mosusu ya
region ya *Efeze bazalaki wana, bango nde bato basengelaki
kotelema liboso na yo po na kofunda ngai soki bazali na likambo
na ngai. 20 Ata bato oyo bazali awa, báloba mabe nini ngai
nasalaki, tango bazalaki kosambisa ngai na Likita-Monene na
bango. 21 Longola bobele maloba oyo nalobaki liboso ya Likita:
'Bozali kosambisa ngai lelo bobele po nandimaka 'tè bato bakufá
bakosekwa.' "
22 Felix ayebaki malamu makambo etali bakristo, bongo
ayebisi bango bázonga po na kosamba mokolo mosusu, alobi:
"Tango Lisias mokonzi ya basoda akoya, nakokata likambo na
bino." 23 Atindi komandan ázongisa Polo na boloko, kasi átikela
ye mwa bonsomi pe ápesa nzela na baninga na ye oyo balingi
kosalela ye.

Polo liboso ya Felix pe Drusiye

24 Sima ya mwa mikolo Felix ayei na boloko, ná mwasi na ye
Drusiye oyo azalaki Moyuda. Abengisi Polo po azalaki na posa
ya koyoka likambo etali kondimela Yezu Kristo. 25 Kasi lokola
Polo abandaki koloba po na bizaleli ya bosembo, po na ndenge
ya komibatela malamu, pe po na ndenge Nzambe akosambisa
bato, Felix abangi pe alobi: "Sik'oyo okoki kokende na yo. Soki
nazwi tango nakobengisa yo lisusu." 26 Azalaki kotia motema 'tè

Polo akopesa ye mbongo, yango wana azalaki kobengisa ye mbala
mingi po na kosolola na ye.
27 Sima ya mbula mibale mobimba, Porsius Festus azwi
ebonga ya Felix. Bongo po na kosepelisa Bayuda, Felix atiki Polo
na boloko.

Polo asengi 'tè mokonzi ya Rome ákata likambo na ye

25 1 Tango Festus abandi mosala na ye, na sima ya mikolo
misato alongwe na Sezaré pe akei na Yeruzalem. 2 Kuna
bakonzi ya banganga-Nzambe pe bato minene ya Bayuda bafundi
Polo epai na ye. Basengi Festus, 3 ásala bango bolamu, bongo
ábengisa Polo na Yeruzalem, pamba té bazalaki kaka kokanela
ye po báboma ye na nzela. 4 Kasi Festus azongisi: "Bazali kobatela
Polo na Sezaré, pe ngai moko nalingi kozonga kuna sik'oyo. 5 Bongo
bakonzi na bino bákende nzela moko ná ngai. Pe soki moto yango
asalaki mabe, báya kofunda ye kuna."
6 Festus asalaki kaka mikolo mwambe to zomi epai na bango,
bongo azongi na Sezaré. Sima ya mokolo moko afandi na tribinal
pe atindi 'tè bámemа Polo. 7 Tango Polo ayei, Bayuda oyo bautaki
na Yeruzalem batii ye na katikati pe babandi kofunda ye po na
makambo ebele ya minene; kasi bakokaki kolakisa té 'tè makambo
yango ezali ya solo. 8 Polo asambi alobi: "Nasali mabe ata moko
té, ézala po na makambo etali Mibeko ya Bayuda to Ndako ya
Nzambe, ézala po na oyo etali mokonzi ya Rome." 9 Festus
alingaki kosepelisa Bayuda, bongo atuni Polo: "Olingi kokende
na Yeruzalem po básambisa yo kuna na miso na ngai?" 10 Kasi
Polo azongisi: "Natelemi liboso ya tribinal ya mokonzi ya Rome,
pe nasengeli kosamba awa. Nasali Bayuda mabe ata moko té; yo
moko oyebi yango malamu. 11 Soki nasalaki mabe oyo ekoki na
liwa, naboyi kokufa té. Kasi soki makambo oyo bango bafundeli
ngai ezali ya solo té, moto moko té akoki kokaba ngai na maboko
na bango. Nasengi 'tè mokonzi ya Rome ákata likambo na ngai."
12 Bongo Festus asololi moke ná bato oyo bapesaka ye toli, na
sima azongiseli Polo boye: "Lokola osengi 'tè ósamba liboso ya
mokonzi ya Rome, okokende epai ya mokonzi ya Rome."

Polo liboso ya Agripa pe Berenise

13 Na sima ya mwa mikolo mokonzi Agripa ná ndeko na ye
ya mwasi Berenise bayei na Sezaré po na kopesa Festus mbote.
14 Lokola baumelaki mikolo mingi kuna, Festus ayebisi mokonzi
makambo ya Polo, alobi: "Felix atikaki moto moko awa na boloko.
15 Tango nakendeki na Yeruzalem, bakonzi ya banganga-Nzambe
ná bambuta-muntu ya Bayuda bafundaki ye pe basengaki ngai
nákatela ye etumbu. 16 Nazongiselaki bango boye: 'Mibeko ya

Rome ezali kotinda 'tè bápesa moto nyonso nzela ya kosamba
ná bato oyo bafundi ye; soki té bakoki kokatela moto etumbu té.'
17 Bongo bato wana bayaki ná ngai nzela moko. Nalekisaki tango
té; tongo etani nafandi na tribinal pe natindi bámema moto
yango. 18 Banguna na ye bayei, kasi bafundaki ye na likambo moko
té ya mabe, na ndenge ngai nazalaki kokanisa. 19 Bazalaki kotia
bobele tembe ná ye po na ndenge bango basambelaka, pe po na
moto moko oyo akufá, kombo na ye Yezu; nzokande Polo alobi
'tè azali na bomoi. 20 Nazalaki koyeba té ndenge nini nakoki
kosukisa makambo ya boye, yango wana natunaki Polo soki alingi
kokende kosamba na Yeruzalem. 21 Kasi Polo asengaki 'tè mokonzi
ya Rome ákata likambo na ye. Yango wana napesaki motindo
bákangela ye tii tango nakotinda ye epai ya mokonzi ya Rome."
22 Agripa alobi na Festus: "Ngai pe nalingi koyoka moto yango."
Festus azongisi: "Okoyoka ye lobi."

23 Tongo etani, Agripa pe Berenise bayei na lokumu penza,
ná bakonzi ya basoda pe bambuta-muntu ya mboka; bango nyonso
bakoti na esika Festus ayambelaka bapaya. Festus atindi bámema
Polo, 24 bongo alobi: "Mokonzi Agripa, pe bino nyonso bato bozali
awa ná biso, bótala moto oyo. Bayuda nyonso ya Yeruzalem pe
ya awa bayaki kofunda ye epai na ngai, pe bazalaki koganga 'tè
asengeli kokufa. 25 Nzokande po na ngai, namoni 'tè asali likambo
moko té po bákatela ye etumbu ya liwa. Pe lokola ye moko
asengaki 'tè mokonzi ya Rome ákata likambo, nazwaki mokano
ya kotinda ye epai na ye. 26 Kasi nayebi té makambo nini nakoki
kokòmela mokonzi ya Rome po na ye. Yango wana, namemi ye
epai na bino nyonso, pe mingi penza epai na yo, mokonzi Agripa,
po soki tosilisi kotuna ye náyeba makambo nakoki kokòma.
27 Namoni 'tè kotindela mokonzi ya Rome moto ya boloko ezali
na tina té, soki nakoki koyebisa polele té makambo bafundeli ye."

Polo asambi liboso ya Agripa

26 1 Agripa alobi na Polo: "Okoki kosamba." Bongo Polo
atomboli liboko pe abandi kosamba boye: 2 "Mokonzi
Agripa, nazali na esengo lelo ya kosamba liboso na yo po na
makambo nyonso Bayuda bazali kofundela ngai. 3 Pamba té yo oyebi
bizaleli ya Bayuda, pe ndenge batiaka tembe po na makambo
mosusu. Yango wana nabondeli yo: kitisa motema, óyoka ngai.

4 "Bayuda nyonso bayebi bizaleli na ngai banda bomwana,
pamba té nakoli na Yeruzalem na kati ya bato ya ekolo na ngai.
5 Soki balingi bakoki kozala batemwen na ngai po bayebi ngai
banda kala, ndenge nazalaki moto ya lingomba ya ba-Farizé, oyo
bamipesá na Nzambe koleka Bayuda nyonso. 6 Soki lelo natelemi na
tribinal, ezali bobele po natii motema na elaka Nzambe apesaká

na bakoko na biso. 7 Nzokande bato ya mabota nyonso 12 ya Israel
bazali kotia mitema kaka na elaka oyo, pe basalelaka Nzambe butu
moi po ákokisa yango. Ya solo, mokonzi, ezali likolo ya elaka wana
nde Bayuda bafundi ngai. 8 Bino bato bofandi awa, po na nini bokoki
kondima té ’tè Nzambe asekwisaki moto moko oyo akufaki?
9 “Kala ngai pe nakanisaki ’tè nasengeli kosala makasi po na
kopekisa bato bándimela Yezu ya Nazaret té. 10 Nabandaki kosala
boye na Yeruzalem. Bakonzi ya banganga-Nzambe bapesaki ngai
bokonzi, bongo nabwakaki bakristo mingi na boloko. Kutu tango
bazalaki koboma bango, ngai pe nandimaki. 11 Mbala mingi
nazalaki kopesa bango etumbu na bandako nyonso ya losambo,
pe nazalaki kotinda bango na makasi básundola kombo ya Yezu.
Nazalaki na kanda mingi na motema po na bango, pe nanyokolaki
bango tii na bamboka ya bapaya.”

Ndenge Polo abongolaki motema
(Misala 9,1–19; 22,6–16)

12 “Mokonzi, mokolo moko nakendeki na Damas; bakonzi ya
banganga-Nzambe bapesaki ngai nzela pe bokonzi, po násala
kuna ndenge nasalaki na Yeruzalem. 13 Bongo, tango nazalaki na
nzela, etikalaki moke midi ékoka, namoni eloko moko lokola kake
elongwe na Likolo; yango ezalaki kongenga koleka moi, pe eyei
kozipa ngai, ná bato oyo bazalaki kotambola ná ngai nzela moko.
14 Biso nyonso tokwei na se, pe nayoki mongongo elobi na ngai
na monoko ya Bayuda: ‘Saul, Saul, po na nini ozali konyokola
ngai? Ngai naleki yo na makasi. Soki omeki koboya kosalela ngai,
okominyokola pamba.’ 15 Ngai natuni: ‘Mokonzi, yo nani?’ Mokonzi
azongisi: ‘Nazali Yezu oyo yo ozali konyokola. 16 Kasi longwa na
mabelé pe telema. Nabimeli yo po nákómisa yo mosali na ngai,
ókende koyebisa bato makambo omoni lelo, ná nyonso oyo
nakolakisa yo na sima. 17 Nakobatela yo bipai nyonso nakotinda yo,
ézala epai ya Bayuda to epai ya bikolo mosusu. 18 Fungola bango
miso, báboya molili pe báya epai ya moi; báboya bokonzi ya Satan
pe báya epai ya Nzambe; bándimela ngai po bázwa bolimbisi ya
masumu, pe bákamata esika na kati ya bato oyo Nzambe aponá.’

Ndenge Polo azali kosala mosala na ye

19 “Yango wana, mokonzi Agripa, banda mokolo wana nakómá
kotosa makambo Nzambe alakisaki ngai, naboyaki yango té.
20 Nabandaki kosakola ’tè bato bábongola mitema, bázongela
Nzambe, pe básala misala oyo ezali kolakisa ’tè ya solo babongoli
mitema. Nabandaki liboso na Damas pe na Yeruzalem, na sima
natambolaki na region mobimba ya Yuda, pe kutu epai ya bikolo
mosusu. 21 Po na makambo wana, Bayuda bakangaki ngai na Ndako

ya Nzambe, pe balingaki koboma ngai. 22 Kasi Nzambe abateli
ngai tii lelo, pe nazali kaka kosakola sango na ye epai ya bato
nyonso, ézala bato pamba to bato minene. Nazali koloba likambo
mosusu té, bobele oyo baprofete ná Moize balobaká 'tè esengeli
kosalama: 23 *Mesia akomona pasi pe akokufa; bongo na kati ya
bato nyonso oyo bakufá, ye akozala moto ya liboso oyo akosekwa,
po ásakola sango ya moi na ekolo na biso pe na bikolo mosusu."

Polo asengi 'tè Agripa ándima

24 Tango Polo azalaki kosamba boye, na mbala moko Festus
agangeli ye: "Polo, ozali na liboma! Koyekola mingi ekómisi yo
liboma!" 25 Kasi Polo azongiseli ye: "Tata mokonzi Festus, nazali
na liboma té. Makambo nauti koloba ezali ya solo, pe ezali na tina.
26 Mokonzi Agripa ayebi makambo nyonso wana. Tembe té ayebi
yango, pamba té esalamaki na miso ya bato. Yango wana nazali koloba
na molende na miso na ye. 27 Yo mokonzi Agripa, ondimaka
makambo baprofete balobaká? Nayebi 'tè ondimaka yango." 28 Agripa
alobi na Polo: "Etikali moke óbongola makanisi na ngai po
nákóma mokristo." 29 Polo azongisi: "Ézala etikali moke to etikali
moke té, nazali kobondela Nzambe po na yo pe po na bino nyonso
bato bozali koyoka ngai lelo, bókóma lokola ngai; longola bobele
ndenge bakangi ngai minyololo oyo!" 30 Bongo mokonzi Agripa,
Festus, ná Berenise pe bato nyonso oyo bafandaki ná bango
batelemi. 31 Awa bakei pembeni, balobani bango na bango: "Moto
yango asali mabe moko té oyo ekoki na etumbu ya liwa to ya boloko."
32 Pe Agripa alobi na Festus: "Soki ye asengaki té 'tè mokonzi ya
Rome ákata likambo na ye, mbele bakokaki kotika ye."

Batindi Polo na Rome

27 1 Awa bazwi mokano 'tè tokokende na Italie na masuwa,
bapesi Polo pe bato mosusu ya boloko na maboko ya
komandan moko, kombo na ye Yulius, ya batayon ya basoda oyo
babengaka "Batayon ya mokonzi ya Rome". 2 Tokoti na masuwa
moko eutaki na Adramite pe elingaki kokende epai ya ba-vile ya
region ya *Efeze, bongo tokei. Aristarke, moto ya Masedwane
mboka na ye Tesalonike, azalaki pe ná biso. 3 Tongo etani, tokiti
na Sidon. Yulius azalaki kosala Polo malamu, apesi ye nzela ya
kokende kotala baninga po ázwa biloko azalaki na yango posa.
4 Tolongwe wana, toleki penepene ya esanga ya Shipre, pamba
té mopepe ezalaki kozongisa biso sima. 5 Tokatisi ebale monene
pembeni ya Silisie ná Pamfilie, pe tokómi na Mira na region ya
Lisie. 6 Kuna komandan amoni masuwa moko ya Alexandrie ezali
kokende na Italie, pe akotisi biso na masuwa yango.

7 Mikolo mwa mingi masuwa ezalaki kotambola malembe, pe

tokómi penepene ya mboka Knide na pasi penza. Lokola mopepe
ezalaki kopekisa biso, tango tomoni Salmone, libongo ya esanga
ya Krete, tobaluki na ngambo oyo mopepe ezalaki makasi té. 8 Kuna
pe totamboli kaka na pasi penza, bongo tokómi na esika moko
babengaka "Ba-Libongo ya Malamu". Yango ezali penepene ya
vile ya Lasea.
9 Tolekisaki tango mingi, pe kotambola na masuwa ekómaki
matata, pamba té eleko ya malili esi'ebandaki[a]. Yango wana, Polo
apesi bato toli, alobi: 10 "Batata, namoni 'tè mobembo oyo ekozala
matata. Masuwa pe biloko mingi oyo ezali na kati ekobeba, ná
biso pe tokoki kokufa." 11 Kasi komandan aboyi kondima maloba
ya Polo, ayokeli kaka kapitene ná kolo ya masuwa; 12 pamba té
libongo yango ezalaki malamu té po na kofanda na tango ya malili.
Bato mingi kutu na kati ya masuwa basi'bakanaki kolongwa kuna,
balingaki komeka kokóma na Fenix, libongo mosusu ya Krete,
oyo etalaná na epai moi elalaka, ezali na banzela mibale ya
kokotela, moko na epai ya likolo pe mosusu na epai ya se. Bongo
bayokani báfanda kuna na eleko ya malili.

Mopepe makasi na kati ya ebale

13 Lokola mwa mopepe moke eutaki na epai ya Afrika, bato
ya masuwa bakanisaki 'tè bakoki kosala makambo bakanaki.
Batomboli longo, bongo masuwa ebandi kotambola penepene
penza ya ngambo ya Krete. 14 Kasi sima ya mwa tango moke,
mopepe makasi euti na bangomba ya esanga; babengaka yango
"mopepe ya Nord-Est". 15 Mopepe ezongisi masuwa sima, mayele
ya kobunda na yango ezalaki té, bongo totiki yango émema biso.
16 Toleki mbangu na pembeni ya esanga moko ya moke oyo ezalaki
kobatela biso na mopepe; kombo na yango Koda. Etikalaki moke
ebei élongwa; tosimbi yango na pasi penza. 17 Awa basilisi
kotombola yango, bakamati basinga ya minene pe bakangisi
yango na masuwa, po mbonge ébuka yango té. Lokola bazalaki
kobanga kotutana na zelo ya ngambo ya Libie, babwaki libaya
moko ya monene oyo bakangisaki na masuwa, boye yango ebandi
kotambola mwa malembe po na kilo ya libaya wana. 18 Nzokande
mopepe ezalaki kobeta biso kaka makasi; yango wana na sima ya
mokolo moko babandi kobwaka biloko oyo ezalaki na masuwa.
19 Pe na sima ya mikolo mibale basali ya masuwa bango moko
babwaki ba-kapo oyo etambwisaka masuwa. 20 Mikolo mingi
tozalaki komona moi té to minzoto; mopepe ezalaki kaka makasi.
Pe totiaki lisusu motema ata moke té 'tè tokobika.

---

a 27.9 Na grek: Mokolo ya komilalisa *nzala na sanza ya libwa esi'elekaki.

21 Elekaki mikolo mingi moto moko té aliaki; bongo Polo
atelemi na kati na bango pe alobi: "Batata, soki bóyokaka toli na
ngai tango nalobaki na bino bólongwa na Krete té, mbele masuwa
pe biloko elingaki kobeba té. 22 Kasi sik'oyo nasengi na bino 'tè
bózala na molende, pamba té ata moto moko té na kati na bino
akokufa; kaka masuwa yango moko nde ekobeba. 23 Nzambe na ngai
oyo nasalelaka atindelaki ngai anjelu na ye na butu; 24 ye alobaki
boye: 'Polo, kobanga té. Osengeli kotelema liboso ya mokonzi ya
Rome. Po na yo, Nzambe akobikisa pe bato nyonso oyo bazali
ná yo na masuwa.' 25 Yango wana, batata, bózala na molende. Natii
motema na Nzambe 'tè makambo wana ekosalama, ndenge anjelu
alobaki na ngai. 26 Kasi masuwa ekobwaka biso na esanga moko."
27 Sima ya poso mibale, na butu, mopepe makasi ezalaki kaka
komema biso na Ebale Mediterané. Penepene na midi ya butu
bato ya masuwa bakanisaki 'tè tokómi pembeni ya mokili. 28 Bameki
modindo, bayei komona 'tè ezalaki na ba-metre 37. Bapusani
mwa liboso, bameki lisusu pe bamoni 'tè ezali na ba-metre 28.
29 Babangaki 'tè masuwa étutana na mabanga. Yango wana,
babwaki balongo minei na mai, na sima ya masuwa. Pe bazalaki
kozela 'tè moi ébima noki. 30 Bato ya masuwa balingaki kokima,
bakitisi ebei na mai pe basali lokola bakei kokangisa balongo
liboso ya masuwa. 31 Kasi Polo alobi na komandan pe na basoda:
"Soki bato oyo batikali na kati ya masuwa té, bino bokobika té."
32 Bongo basoda bakati basinga oyo esimbaki ebei, pe batiki yango
ékweya na mai.
33 Na tongo, Polo abondeli bato nyonso bália, alobi:
"Tosi'tokokisi poso mibale mobimba, bozali kaka kozela mopepe
ésila, pe bozali kolia eloko ata moko té. 34 Yango wana nabondeli
bino bólia, pamba té bozali na yango posa po na kobika. Moto moko
té na kati na bino akozwa likama." 35 Awa Polo alobi boye, akamati
mapa, apesi Nzambe mersi na miso na bango nyonso, pe abandi
kolia. 36 Bongo bango nyonso bazwi molende pe babandi kolia. 37 Biso
nyonso na kati ya masuwa tozalaki 276. 38 Awa batondi, babwaki
*blé nyonso oyo ezalaki na masuwa, po na kolongola kilo.

Masuwa ekufi

39 Tongo etani, bato ya masuwa bamoni 'tè tokómi penepene
ya mokili, kasi bayebaki mokili yango té. Lokola bamoni esika
mai ekotá na zelo, bazwi mokano bátelemisa masuwa kuna. 40 Bakati
basinga ya balongo pe batiki yango na ebale. Bafungoli pe basinga
ya yenda. Na sima, bamatisi kapo moko liboso ya masuwa po
mopepe épusa yango epai ya mokili. 41 Kasi eteni ya liboso ya
masuwa eyei kokangama na zelo oyo ezalaki na katikati ya mai;
bongo bambonge eyei kobuka eteni ya sima.

42 Tango basoda bamoni 'tè masuwa ebandi kobeba, bazwi
mokano ya koboma bato ya boloko, po moto moko té na kati na
bango ákata mai pe ákima. 43-44 Kasi komandan alingaki kobikisa
Polo, bongo apekisi bango. Atindi baoyo bayebaki mai bákweya
na ebale liboso; kasi bamosusu básalela mabaya to biteni ya
masuwa. Na ndenge wana bato nyonso bakómaki na mokili pe
babikaki.

Na esanga ya Malte

28 1 Awa tobiki, toyoki 'tè babengaka esanga wana Malte. 2 Bato
ya esanga basali biso malamu penza. Lokola mbula ebandaki
konoka pe malili ezalaki, bapelisi móto pe babengi biso nyonso
tópusana penepene na yango. 3 Polo alokoti liboke ya koni pe
abwaki yango na móto. Nyoka moko ebimi po na molunge,
ekangami na liboko na ye. 4 Awa bato ya esanga bamoni 'tè nyoka
etiki liboko ya Polo té, balobani bango na bango: "Tembe té,
moto oyo azali mobomi. Atako abikaki na ebale, etumbu na ye
ezali kaka." 5 Kasi Polo aningisi liboko, nyoka ekwei na móto pe
ayoki ata pasi té. 6 Nzokande bato yango bazalaki kozela 'tè Polo
ávimba to ákweya, pe ákufa na mbala moko. Kasi awa bazeli
mingi pe bamoni 'tè likambo ya mabe ekweeli ye té, babongoli
makanisi na bango pe babandi koloba 'tè: "Moto oyo azali moko
na kati ya banzambe."
7 Penepene ya esika yango mabelé ya mokonzi ya esanga
ezalaki wana, kombo na ye Publius. Ye ayambi biso na boboto
pe tolali epai na ye mikolo misato. 8 Tata ya Publius azalaki kolala
na mbeto, azalaki na fievre pe pulupulu. Polo akei kotala ye;
abondeli Nzambe, atieli ye maboko pe abikisi ye. 9 Na sima na
yango, bato mosusu ya esanga oyo bazalaki na maladi bayei pe
babiki. 10 Bakumisi biso mingi penza. Tango tolongwe kuna,
bapesi biso biloko tozalaki na yango posa po na mobembo.

Polo akómi na Rome

11 Tosali sanza misato na esanga ya Malte, na sima tokoti na
masuwa moko oyo elekisaki eleko ya malili kuna. Ezalaki masuwa
ya Alexandrie, kombo na yango "Banzambe ya mapasa". 12 Tokiti
na Sirakuze pe tofandi wana mikolo misato. 13 Tango tolongwe
kuna tolandi ngambo ya esanga tii tokómi na Regio. Na mokolo
elandaki, mopepe moko ya kitoko eyei komema masuwa na epai
ya likolo, bongo na mikolo mibale tokómi na Puzole[b]. 14 Kuna

---

b 28.13 Sirakuze ezali libongo ya esanga Sisile; Regio pe Puzole ezali na Italie.

tokutani ná bandeko, pe basengi biso tófanda ná bango poso
moko; bongo tobeti makolo tii na Rome. 15 Bandeko ya Rome
bayokaki sango na biso, bayei kozela biso na zando ya Apius, na
esika babengaka “ya Bandako Misato”. Awa Polo amoni bango,
asepeli mingi pe apesi Nzambe mersi. 16 Tango tokómi na Rome,
bapesi Polo nzela ya kozwa esika ya kofanda bobele ye moko, ná
soda oyo azalaki kokengela ye.

Polo ná Bayuda ya Rome

17 Na sima ya mikolo misato Polo abengi bambuta-muntu ya
Bayuda ya Rome. Tango basangani, alobi na bango: “Bandeko,
atako nasalaki mabe té na ekolo na biso to na bizaleli ya bakoko
na biso, Bayuda ya Yeruzalem bakangaki ngai pe bapesaki ngai
na maboko ya bato ya Rome. 18 Bango basambisaki ngai pe
balingaki kotika ngai, pamba té bamonaki tina ya kokatela ngai
etumbu ya liwa té. 19 Kasi Bayuda baboyaki, bongo namonaki
nzela mosusu té, yango wana nasengaki ’tè mokonzi ya Rome
ákata likambo na ngai. Kasi nazali na makanisi ya kobebisa
lokumu ya ekolo na ngai té. 20 Tala tina penza nasengaki námona
bino pe tósolola, pamba té bakangi ngai minyololo likolo ya elaka
ya Nzambe oyo bato ya Israel batielaka mitema.” 21 Bango
bazongiseli ye: “Tozwaki ata mokanda moko té euti na region ya
Yuda po na yo; pe na kati ya bandeko oyo bayei awa, moko té
ayei na sango na yo, to alobi likambo ya mabe po na yo. 22 Kasi
tolingi óyebisa biso makambo nyonso yo ozali kokanisa. Pamba
té toyebi ’tè bipai nyonso bazali koboya lingomba na yo.”
23 Bapesanaki elaka ná Polo, pe mokolo yango bayei mingi
kotala ye na ndako. Banda tongo tii pokwa ateyi bango, alakisi
bango ndenge Nzambe asi’abandi kotia bokonzi na ye, pe atii
molende po bándimela Yezu; atangeli bango makambo ekòmamá
na Mibeko ya Moize pe na Mikanda ya baprofete. 24 Bamosusu
bandimaki maloba na ye, kasi bamosusu baboyaki. 25 Tango batiki
ye, bazalaki koyokana té bango na bango.
Polo abakisi bobele boye: “Molimo Mosantu asakolaká ya solo
na bakoko na bino, pamba té profete Ezaya alobaká boye: 26 ‘Kende
epai ya bato wana pe loba na bango: Bokoyoka malamu, kasi
bokoyeba tina té; bokotala malamu, kasi bokomona té. 27 Pamba
té mitema ya bato oyo ekómi makasi; bazipi matoi pe bakangi
miso, po miso na bango émona té, matoi na bango éyoka té, bázwa
mayele té, pe bábongola mitema té. Bongo ndenge nini nábikisa
bango?’ ”[d]

---

d 28.27 Ezaya 6,9–10.

28 Polo asukisi alobi: “Nazali koyebisa bino ’tè sik’oyo Nzambe
atindeli bato ya bikolo mosusu sango ’tè akobikisa bango. Boye
bango bakoyokela ye.” [29 Awa Polo alobi bongo, Bayuda bakei
pe babandi kotiana tembe makasi penza.]
30 Polo asalaki mbula mibale mobimba na ndako ya kofutela.
Kuna abandaki koyamba bato nyonso oyo bazalaki koya kotala
ye. 31 Azalaki koteya sango ya Nkolo Yezu Kristo na molende, pe
kosakola ’tè Nzambe asi’abandi kotia bokonzi na ye. Moto moko
té azalaki kopekisa ye.

MOKANDA YA POLO
NA
BA-ROMÉN

Liyebisi ya ebandeli

Lokola Polo azalaki na posa ya kosakola Sango Malamu na bamboka nyonso, azwi mokano ya kokende na Espanye, boye asengelaki koleka na Italie pe na Rome; yango wana akòmelaki bakristo ya kuna mokanda oyo .

Na Rome, bato bauti na bikolo ndenge na ndenge bazalaki kofanda esika moko. Na tango wana bakristo basi'bakómaki mwa mingi, ézala Bayuda to bato ya bikolo mosusu; pe Polo ayebaki bamosusu na kati na bango (16,1–23).

Na eteni ya liboso, Polo alimboleli bango tina ya mosala na ye ya ntoma. "Sango Malamu ezali nguya ya Nzambe po na kobikisa bato nyonso oyo bandimeli Yezu Kristo, liboso Bayuda, na sima bato ya bikolo mosusu" (1,16). Bokeseni ezali té; Nzambe abikisaka moto ya masumu ata nani, soki atii motema epai na ye (1,16–8,39).

Na eteni ya mibale, Polo alimboli ndenge bato mosusu ya Israel baboyi kondimela Kristo po na mwa tango (9,1–11,23).

Na eteni ya misato alakisi 'tè Nzambe abengi biso po tólanda bizaleli ya "bato ya sika" (12,1–15,13).

Po na kosukisa, ayebisaki mokano na ye ya kokende mobembo na Rome, pe apesi bango mbote (15,14–16,27).

Ebongi tópesa Nzambe mersi po na mokanda oyo. Yango ezali kolakisa biso makambo ya kokamwa oyo ye asi'abongisá po na biso; bongo tokozwa molende ya kokumisa ye na ndenge ekoki.

Mbote

1 1–7 [a] Mbote na bino nyonso, bakristo ya Rome. Nzambe alingaka bino pe abengi bino bózala bato ya *bosantu. Bolamu pe boboto ya Nzambe Tata na biso pe ya Nkolo Yezu Kristo ézala na bino.

---

a 1.1–7 Polo azalaki kobanda mikanda na ye nyonso boye: "Mokanda oyo euti na Polo . . ." Nzokande biso tobandaka mikanda na kopesa mbote. Yango wana totii v.7 na ebandeli esika moko ná v.1.

Na kati ya mboka Rome

Mokanda oyo euti na ngai Polo, mosali ya Yezu Kristo. Nzambe
moto abengi ngai názala *ntoma; aponi ngai násakola Sango
Malamu na ye, 2 oyo alakaká uta kala, na minoko ya baprofete
na ye, ndenge ekòmamá na Mikanda ya bosantu. 3-4 Sango
Malamu yango etali *Mwana na ye, Nkolo na biso Yezu Kristo.
Ye akómaki moto, abotamaki na libota ya David. Akómá *Molimo
ya bosantu na ndenge Tata asekwisaki ye, pe apesi ye nguya
nyonso ya Mwana ya Nzambe. 5 Likolo ya Kristo nde nazwá
bolamu ya Nzambe pe nakómá ntoma, po nábenda bato ya bikolo
nyonso, bándimela ye pe bátosa ye, boye bápesa ye lokumu.
6 Bino bato ya Rome pe, bozali na kati, pamba té Yezu Kristo
azali kobenga lisusu ná bino.

Polo ná bakristo ya Rome

8 Bandeko, na lisanga na Yezu Kristo, napesi Nzambe mersi
mingi likolo na bino nyonso, po sango ya bondimi na bino
epanzani na mokili mobimba. 9 Pamba té nakanisaka bino butu
moi. Nzambe ye moko ayebi yango; nasalelaka ye na motema
moko, na ndenge nasakolaka Sango Malamu ya *Mwana na ye.
10 Na ba-losambo na ngai nyonso nasengaka ye, ata ndele ápesa
ngai nzela náya kotala bino. 11 Ya solo, nazali na posa mingi ya
kokutana ná bino, po námemela bino mwa bolamu ya Molimo
Mosantu, po na kolendisa bino. 12 Nalingi koloba 'tè ngai ná bino
tólendisana po na bondimi oyo biso nyonso tozali na yango.
13 Bandeko na ngai, nalingi bóyeba 'tè mbala mingi nazalaki
kokana koya epai na bino; kasi tii lelo nanu nazwi nzela té.
Nalingi násala mosala epai na bino, ndenge nasalaka epai ya

bikolo mosusu. 14 Nakómi lokola moto atondi na nyongo ya bikolo
nyonso, ézala oyo eyebaná to oyo eyebaná té; ézala epai ya bato
bayekolá to baoyo bayekolá té. 15 Yango wana nazali na posa ya
kosakola Sango Malamu epai na bino pe, bato ya Rome.

Nguya ya Sango Malamu

16 Nayokaka soni té po na kosakola Sango Malamu. Yango
ezali nguya ya Nzambe po na kobikisa bato nyonso oyo bandimeli
Yezu Kristo, liboso Bayuda, na sima bato ya bikolo mosusu.
17 Pamba té na kati ya Sango Malamu, Nzambe alakisaka
bosembo na ye, na ndenge akómisaka bato bosembo bobele soki
bandimeli ye. Ekòmamá boye: "Moto oyo akómi bosembo na miso
ya Nzambe po na bondimi, akobika."

Bato nyonso bazali na masumu

18 Kasi Nzambe alakisaka kanda na ye uta na Likolo, epai ya
bato nyonso oyo basalaka masumu ya ndenge na ndenge, po
misala na bango ya mabe epekisaka bango báyeba makambo ya
solo té. 19 Pamba té bayebi malamu penza makambo ya Nzambe
oyo bato nyonso bakoki koyeba. Nzambe ye moko moto alakisi
bango yango polele. 20 Nzambe amonanaka té. Kasi lokola ye
moto asalá mokili, soki bato batali misala na ye, mayele na bango
emonaka makambo oyo miso emonaka té. Boye bakoki koyeba
'tè ye azali Nzambe ya solo, pe nguya na ye esilaka té. Yango
wana bamemi ngambo. 21 Pamba té atako bayebi Nzambe, bazali
kokumisa ye té na ndenge ebongi na Nzambe; bazali pe kopesa
ye ata mersi té. Makanisi na bango ekómá ya pamba, pe mayele
na bango ekómá molili. 22 Balobaka bazali bato ya mayele,
nzokande bazali bazoba. 23 Esika 'tè bákumisa Nzambe oyo
akufaka té, bango bakómá kokumisa bikeko ya bato oyo batangamá
kokufa, ya bandeke, ya banyama to ya banyoka.
24 Yango wana Nzambe atiki bango básala makambo ya
mbindo ndenge mitema na bango elingi, pe bámipesa na makambo
ya soni. 25 Batiká makambo ya solo ya Nzambe, pe bandimaka
oyo ya lokuta; basambelaka pe basalelaka biloko oyo Nzambe
asalá, kasi Nzambe ye moko oyo asalá biloko nyonso, basambelaka
ye té. Nzokande ye azali na lokumu nyonso seko! Amen.
26 Yango wana, Nzambe atiki bango bálanda makambo oyo
ebebisaka lokumu na bango. Basi na bango basalaka makambo
Nzambe andimaka té: bakómá koyebana nzoto basi na basi. 27 Mibali
pe ndenge moko: batiká koyeba nzoto ya basi, kasi mitema na
bango elingi bobele koyebana nzoto mibali na mibali; basalaka
makambo ya soni na kati na bango, pe boye bazwaka etumbu oyo
ekoki po na makambo na bango ya mabe.

28 Lokola bato baboyi kotosa Nzambe, ye atiki bango bálanda
mayele na bango ya mabe; yango wana bakómá kosala makambo
oyo esengeli kosalama té. 29 Batondi na mabe ya ndenge nyonso,
lokoso, kanda, zuwa; babomaka bato, baswanaka, bakosaka pe bayebi
kaka kobebisa. Bapanzaka makambo ya songi-songi; 30 batónganaka;
bazali banguna ya Nzambe; bafinganaka, batondi na lofundu pe
lolendo. Balukaka nzela nyonso ya kosala mabe, pe batosaka
baboti na bango té. 31 Bazangi mayele, bazali mitema mibale,
bazangi bolingo pe bayokelaka bato mawa té. 32 Bayebi malamu
'tè Nzambe alobá boye: bato oyo basalaka makambo ya ndenge
wana basengeli kokufa. Ata bongo, basalaka kaka makambo
yango, pe basepelaka kutu na bato mosusu oyo basalaka ndenge
wana.

Nzambe akosambisa bato nyonso na ndenge ekoki

2 1 Yo moto olobaka 'tè bato basalaka mabe, ata ozali nani,
bakoki kolimbisa yo té. Po tango ozali koloba ndenge wana,
ozali komikatela etumbu yo moko; pamba té yo pe osalaka yango.
2 Bato oyo basalaka makambo wana, Nzambe akatelaka bango
etumbu; pe toyebi 'tè ye alandaka bobele makambo ya solo. 3 Bongo
yo moto olobaka 'tè bato basalaka mabe, nzokande yo pe osalaka
kaka ndenge moko, okanisi Nzambe akopesa yo etumbu té? 4 Ya
solo, ye atondá na boboto, akangaka motema pe apesaka etumbu
noki té; yango wana omonelaka ye? Yeba 'tè na boboto na ye
azali nde kobenga yo po óbongola motema. 5 Kasi yo ozali motú
makasi, olingi kobongola motema té; yango wana, ozali komilukela
etumbu eleki monene. Okozwa yango, mokolo Nzambe akolakisa
kanda na ye, pe akokata makambo ya bato nyonso na ndenge
ekoki. 6 Pamba té Nzambe akopesa na moto nyonso lifuta na
ndenge misala na ye ezali. 7 Baoyo bamipesaka po na kolanda
misala malamu, pe balukaka bomengo pe lokumu oyo esilaka té,
Nzambe akopesa bango bomoi ya seko. 8 Kasi baoyo batosaka
Nzambe té, pe baboyaka makambo ya solo po na kolanda oyo ya
mabe, Nzambe akolakisa bango kanda ata mawa té. 9 Bato nyonso
oyo basalaka makambo ya mabe, bakomona pasi ya ndenge na
ndenge; liboso Bayuda, na sima bato ya bikolo mosusu. 10 Kasi
bato nyonso oyo basalaka makambo ya malamu, Nzambe akopesa
bango bomengo, lokumu pe boboto; liboso Bayuda, na sima bato
ya bikolo mosusu. 11 Pamba té Nzambe aponaka bato té.

12 Bato nyonso oyo bayebi Mibeko ya Moize té, soki basali
masumu, bakobunga atako bayebi Mibeko té. Kasi Bayuda oyo
bayebi Mibeko ya Moize, soki basali masumu, Nzambe akosalela
Mibeko po na kosambisa bango. 13 Pamba té bato oyo bayokaka
Mibeko biyokela, bango té bato bazali bosembo na miso ya

Nzambe; kasi bobele baoyo batosaka Mibeko nde Nzambe
akokómisa bango bosembo. 14 Na kati ya bikolo oyo eyebi Mibeko
ya Moize té, bato mosusu ya mitema malamu basalaka makambo
Mibeko ezali kotinda. Yango elakisi ’tè bazali na mibeko na
bango, atako bayebi Mibeko ya Moize té. 15 Boye bazali kolakisa
’tè bayebi makambo oyo Mibeko etindaka; yango ekòmamá na
kati ya mitema na bango. Mayele na bango moko pe elakisaka
yango; makanisi na bango eyebisaka bango soki basali mabe to
malamu. 16 Nyonso wana ekomonana polele, mokolo Yezu Kristo
akosambisa bato na kombo ya Nzambe, pe akobimisa ba-sekelé
na bango. Wana nde ezali Sango Malamu oyo nasakolaka.

Bayuda pe bazali na masumu

17 Kasi yo moto ozali kotombola mapeka po ozali Moyuda,
otiaka motema na Mibeko pe ozali kobeta tolo po na Nzambe
na yo; 18 oyebi makambo Nzambe alingaka, pe Mibeko na ye
esi’elakisá yo ndenge ya kopona makambo malamu. 19 Yo okani-
saka ’tè oyebi kotambwisa bato bakufá miso, pe kolakisa nzela
na bato bazali kotambola na molili; 20 omitii molakisi ya bato
bazangá mayele, pe moteyi ya baoyo bayekolá té. Lokola oyebi
Mibeko, okanisi ’tè ozali na mayele nyonso pe oyebi makambo
nyonso ya solo. 21 Bongo yo, molakisi ya bato mosusu, po na nini
yo moko oyekolaka té? Yo moto oteyaka ’tè “koyiba té”, po na
nini yo moko oyibaka? 22 Yo moto olobaka ’tè “kosala kindumba
té”, po na nini yo moko osalaka kindumba? Yo moto omonaka
bikeko ya banzambe biloko ya lisumá, po na nini okendeke koyiba
na bandako oyo basambelaka bikeko? 23 Obetaka tolo ’tè oyebi
Mibeko, kasi otsiolaka Nzambe na ndenge obukaka Mibeko na
ye. 24 Pamba té ekòmamá boye: “Bapaya bakómi kotsiola Nzambe
ya Israel likolo na bino.”

25 Yo Moyuda, komikatisa nzoto ezali na tina, soki otosaka
Mibeko. Kasi soki obukaka Mibeko, yo moto bakatá nzoto,
okokani ná moto oyo bakatá nzoto té. 26 Se bongo, mopaya oyo
bakatá nzoto té, soki asalaka makambo Mibeko ezali kotinda,
Nzambe akokamata ye lokola moto oyo bakatá nzoto. 27 Boye,
mokolo Nzambe akosambisa bato, moto oyo atosaka Mibeko
atako bakatá ye nzoto té, akolakisa mabe na yo Moyuda oyo
otosaka Mibeko té, atako oyebi yango pe bakatá yo nzoto.
28-29 Pamba té kokóma Moyuda ya solo ezali té po na makambo
oyo emonanaka, kasi bobele na oyo emonanaka té. Ezali té po
na elembo emonanaka na nzoto, kasi bobele soki moto azwi
elembo na kati ya motema na ye. Azwaka yango pe po na mikanda
té, kasi po na mosala ya *Molimo ya Nzambe. Pe moto ya ndenge
wana azwaka lokumu oyo euti na Nzambe, kasi na bato té.

3 1 Bongo Bayuda baleki bato mosusu na nini? Kokatisa nzoto
ezali nde na tina? 2 Ya solo, ezali na tina mingi penza.
Likambo eleki, yang'oyo: Nzambe apesaká bango maloba na ye,
atiaká motema epai na bango. 3 Kasi boni? Awa bato mosusu na
kati na bango batikaki kotia mitema na Nzambe, bongo Nzambe
pe akotika kotia motema epai ya Bayuda? 4 Ata moke té! Bato
nyonso bamonani lokuta; kasi Nzambe asengeli komonana moto
ya solo. Pamba té ekòmamá boye: "Makambo yo olobaka elaki-
saka 'tè ozali bosembo; bongo soki basambisi yo, osengeli kolonga[b]."
5 Boye, mabe oyo biso tosalaka ezali kolakisa 'tè Nzambe azali
moto ya bosembo. Bongo tóloba nini? Nazali kotuna kaka ndenge
bato batunaka: "Nzambe azangi bosembo po apesaka biso etumbu?"
6 Nalobi boye: Nzambe akoki kozanga bosembo ata moke té!
Pamba té ezali ye moto akosambisa bato nyonso. 7 Tóloba lisusu
nini? "Soki lokuta na biso epesaka Nzambe lokumu, pe emoni-
saka penza 'tè ye azali moto ya solo, po na nini asengeli kopesa
biso etumbu lokola bato ya masumu?" 8 Soki tokanisi ndenge
wana, tokobanda kutu kosala mabe, po mabe yango ésuka
malamu. Bato mosusu batóngaka ngai 'tè ngai moto nalobaka
bongo. Bato yango bakozwa etumbu oyo ekoki na bango.

Moto moko té azali bosembo

9 Yango boni? Biso Bayuda toleki nde bato mosusu? Ata moke
té! Nauti kolakisa 'tè bato nyonso bazali baumbu ya masumu, ézala
Bayuda, to bato ya bikolo mosusu. 10 Pamba té ekòmamá boye:
"Ata moto moko té azali bosembo;
11 ata moko té azali na mayele;
ata moko té alukaka Nzambe.
12 Bato nyonso bapesi Nzambe mikongo,
babebá ndenge moko;
ata moto moko té asalaka malamu[d].
13 Maloba na bango ememelaka bato liwa;
balukaka tango nyonso kokosa bato.
Minoko na bango ebimisaka ngenge ya nyoka;
14 babimisaka maloba ya masumá pe ya lokuta[e].
15 Bakendeke mbangu po na koboma bato;
16 babebisaka bato pe bayokisaka bango pasi.
17 Bayebi nzela ya boboto té;
18 babangaka Nzambe ata moke té[f]."

---

b 3.4 Bzb 51,4.
d 3.12 Bzb 14,1–3.
e 3.14 Bzb 5,10; 140,4; 10,7.
f 3.18 Ezaya 59,7–8; Bzb 36,1.

19 Makambo wana ekòmamá na Mikanda ya Nzambe; bongo
toyebi 'té yango etali Bayuda; pamba té bango nde bato basengeli
kotosa Mibeko. Boye moto moko té akoki komilongisa; ya
solo, bato nyonso bamemi ngambo na miso ya Nzambe. 20 Yango
wana moto moko té akómaka bosembo po atosaka Mibeko.
Pamba té Mibeko ezali bobele kolakisa bato 'tè bazali kosala
masumu.

Nzambe akómisaka bato bosembo po na bondimi

21-22 Kasi sik'oyo Nzambe alakisi bosembo na ye[g], ndenge
alakaká na mikanda ya Mibeko pe ya baprofete. Atii Mibeko
pembeni; asaleli bosembo na ye epai ya bato nyonso oyo bazali
kotia mitema na Yezu Kristo. Atali bobele bondimi na bango,
pamba té bato nyonso bazali ndenge moko: 23 bango nyonso basali
masumu pe bazangi nkembo ya Nzambe na kati na bango. 24 Nzambe
akómisaka bango bosembo bobele po na bolamu na ye, po Yezu
Kristo azweli bango bonsomi. 25 Pamba té tango babomaki ye na
kuruze, ezali Nzambe moto atiaki ye na miso ya bato nyonso, po
ázwela baoyo bandimeli ye bolimbisi, na makila na ye moko[h].
Nzambe asalaki bongo, po álakisa bosembo na ye. Na tango ya
kala, akatelaki bato etumbu po na masumu té; 26 azalaki kokanga
motema. Sik'oyo alakisi bosembo na ye, po ámimonisa moto ya
bosembo, pe ákómisa baoyo bandimeli Yezu bato ya bosembo.
27 Boye moto nini akoki kobeta tolo? Ata moko té! Po na
nini? Bayuda bakanisi 'tè bakoki kobeta tolo po batosaka Mibeko;
nzokande biso bato tozali kaka kolanda nzela ya bondimi,
28 toyebi 'tè moto akómaka bosembo té po atosaka Mibeko, kasi
bobele po na bondimi na ye. 29 Bókanisa nanu. Nzambe azali
bobele ya Bayuda? Azali Nzambe ya bikolo nyonso té? Tembe
ezali té: azali pe Nzambe ya bikolo nyonso. 30 Pamba té, Nzambe
azali se moko. Azali kokómisa Bayuda bosembo po na bondimi
na bango; azali kosala pe ndenge moko na bato ya bikolo
mosusu. 31 Boye, awa tokómi na bondimi, tozali komona Mibeko
eloko ya pamba? Ata moke té! Kasi tozali kolakisa tina penza ya
Mibeko.

---

g 3.21 Nzambe alakisi bosembo na ye, na ndenge abikisi bato pe alimbisi masumu na bango. Tala Bzb 143,1–2.

h 3.25 Na grek ekòmamá boye: Nzambe atiaki Yezu lokola "Kiti ya Bolimbisi". Pamba té na tango ya Boyokani ya Kala, nganga-Nzambe azalaki kosenga bolimbisi boye: azalaki kokota na esika Nzambe azalaki kobombama, bongo azalaki kobwakabwaka makila ya banyama na "Kiti ya Bolimbisi" esika Nzambe azalaki kofanda. Tala Bim 25,17–22. Levit 16,14–15.

Abraham moto ya bondimi

4 1 Bongo, tóloba nini po na koko na biso Abraham? Bolamu
nini ye azwaká? 2 Soki akómaki moto ya bosembo na miso ya
Nzambe po na misala na ye, mbele akokaki komikumisa. Kasi
akokaki komikumisa té na miso ya Nzambe. 3 Pamba té ekòmamá
boye: "Abraham andimelaki Nzambe, yango wana Nzambe akama-
taki ye lokola moto ya bosembo [i]." 4 Moto oyo asalaka, bafutaka
nde mosala na ye; lifuta yango ezali likabo ya ofelé té. 5 Nzokande
Nzambe atalaká misala ya Abraham té. Akamataki ye lokola moto
ya bosembo, po ye andimaki 'tè Nzambe akómisaka bato ya
masumu bosembo. 6 Se ndenge wana, nzembo ya David ezali
kolakisa esengo ya moto oyo Nzambe akamati lokola moto ya
bosembo, pe atali misala na ye té. Ekòmamá boye:

7 "Esengo na bato oyo Nkolo alimbisi, pe alongoli masumu
na bango;
8 esengo na moto oyo Nkolo akamati lokola moto ya
masumu té [j]."

9 Esengo yango ezali bobele po na bato oyo bakatá nzoto?
Té! Ezali pe po na baoyo bakatamá nzoto té. Pamba té nauti
koloba boye: "Nzambe akamataki Abraham lokola moto ya
bosembo po na bondimi na ye." 10 Makambo yango elekaki tango
nini? Liboso 'tè bákata Abraham nzoto, to sima? Ezalaki liboso,
kasi sima té. 11 Na sima Abraham amikatisaki nzoto; Nzambe
apesaki ye elembo yango, elakisaki 'tè asi'akómaki bosembo po
na ndenge andimelaki Nzambe, tango bakati ye nanu nzoto té.
Yango wana Abraham akómá koko ya bato nyonso oyo bandimeli
Nzambe ata bakatamá nzoto té; pamba té Nzambe akamati bango
lokola bato ya bosembo. 12 Azali pe lisusu koko ya Bayuda, kasi
ezali té po bango bakatamá nzoto; azali koko ya Bayuda oyo
balandaka nzela ya bondimi, ndenge koko na biso Abraham
azalaki kolanda, liboso 'tè bákata ye nzoto.

Tozwaka bolamu ya Nzambe bobele po na bondimi

13 Nzambe alakaká Abraham pe bana na ye 'tè akokómisa
mokili mobimba bomengo na bango. Apesaki elaka yango té po
Abraham azalaki kotosa Mibeko; kasi apesaki yango po Abraham
akómaki moto ya bosembo, awa andimelaki Nzambe. 14 Bongo
soki Nzambe apesaka bana ya Abraham bomengo yango kaka po
batosaka Mibeko ya Moize, mbele bondimi ezangi tina, pe elaka
ya Nzambe ekómi ya pamba. 15 Pamba té mibeko ekatelaka bato

---

i 4.3 Eband 15,6.
j 4.8 Bzb 32,1–2.

etumbu; kasi soki mibeko ezali té, ndenge ya koboya yango ezali
pe té.
16 Nzokande Nzambe apesaka bomengo yango bobele na bato
oyo bazali kondimela ye; boye ezali kaka po na bolamu ya
Nzambe. Na ndenge wana elaka ezali po na bana nyonso ya
Abraham: ézala Bayuda oyo batosaka Mibeko, to bato nyonso
oyo bandimelaka Nzambe lokola Abraham. Boye Abraham akómá
koko na biso nyonso, 17 ndenge ekòmamá: "Nakómisi yo koko ya
bikolo ebele." Abraham azali koko na biso na miso ya Nzambe,
po andimaki 'tè ye azali na nguya ya kosekwisa bato oyo bakufá;
pe biloko oyo ezalaki té, ye moto asalaka yango. 18 Akokaki kotia
lisusu motema té 'tè akobota; kasi azalaki kotiela kaka Nzambe
motema. Boye ayaki kokóma "koko ya bikolo ebele", ndenge
Nzambe alobaká na ye: "Bana na yo bakozala ebele lokola
minzoto." 19 Etikalaki moke ákokisa mbula kama mobimba;
nzokande alembaki kondimela Nzambe té, ata amonaki 'tè ye ná
mwasi na ye Sara bakómaki bampaka penepene ya kokufa.
20 Atiaki tembe té po na elaka ya Nzambe; kasi bondimi na ye
epesaki ye molende, pe akumisaki Nzambe. 21 Andimaki penza
'tè Nzambe azali na nguya ya kokokisa makambo oyo ye alakaki.
22 Yango wana "Nzambe akamataki Abraham lokola moto ya
bosembo" po na bondimi na ye. 23 Nzokande maloba oyo ya
Nzambe ekòmamá bobele po na Abraham ye moko té, 24 kasi
ekòmamá pe po na biso. Pamba té Nzambe akamati biso pe lokola
bato ya bosembo, po tondimi 'tè ye moto asekwisaki Nkolo na
biso Yezu. 25 Atikaki bato báboma ye po álongola masumu na
biso, pe asekwisaki ye po ákómisa biso bosembo.

Boboto ezali na kati na biso ná Nzambe

5 1 Ya solo, Nzambe akómisá biso bosembo po na bondimi;
boye sik'oyo boboto ezali na kati na biso ná Nzambe, po na
Nkolo na biso Yezu Kristo. 2 Ezali ye moto ayeeli biso bolamu
ya Nzambe oyo ebongisá biso. Yango wana tozali kobeta tolo,
pamba té tozali kotia mitema 'tè Nzambe akopesa biso lokumu
na ye ya libela. 3 Atako tozali nanu komona pasi, tozali kaka
kobeta tolo, po toyebi 'tè pasi eyeelaka biso molende. 4 Soki tozali
na molende na tango ya pasi, tokómi bato ya kokoka; bongo soki
tozali bato ya kokoka, nde toyebi kotia mitema na Nzambe. 5 Pe
soki totii mitema epai na ye, tokobunga té, po bolingo na ye
esi'ekoteli biso, awa Nzambe apesi biso *Molimo Mosantu.
6 Pamba té tango tozalaki nanu na boumbu ya masumu, Kristo
akufaki po na biso bato ya mabe, na eleko oyo Nzambe atiá. 7 Nani
akoki kondima kokufa po na moto mosusu, ata soki ye asali mabe
té? Tango mosusu bakoki kondima kokufa po na moto ya

malamu. [8] Kasi Nzambe alakisaki 'tè alingi biso mingi penza:
pamba té Kristo akufaki po na biso, tango tozalaki nanu bato ya
masumu. [9] Boye, lokola Kristo asi'akómisá biso bato ya bosembo
na liwa na ye, tembe ezali té: ye pe akobikisa biso, mokolo
Nzambe akokatela bato ya masumu etumbu. [10] Pamba té tango
tozalaki banguna ya Nzambe, *Mwana na ye azwelaki biso
bolimbisi, po akufaki likolo na biso; tembe ezali té: lokola
tosi'tozwi bolimbisi, ye pe akobikisa biso po azali na bomoi.
[11] Banda sik'oyo kutu tozali kobeta tolo na miso ya Nzambe, po
na Nkolo na biso Yezu Kristo, awa tosi'tozwi bolimbisi po na ye.

Adamu ná Kristo

12 Tótala nanu ndenge tozwi bolimbisi. Masumu ekotaká na
mokili po na moto se moko Adamu, pe liwa ekotaká po na
masumu. Banda tango wana, liwa ezalaki kokweela bato nyonso,
po bango nyonso basali masumu. [13] Boye, masumu ezalaká na
mokili, liboso 'tè Mibeko éya. Kasi masumu ekoki kobenda
etumbu té, soki mobeko ezali té. [14] Nzokande uta na tango ya
Adamu tii na Moize, liwa ezalaká kaka koboma bato, atako
masumu na bango ekokanaki té ná oyo ya Adamu; pamba té ye
abukaki mobeko oyo Nzambe apesaki ye.

Adamu azalaki ndakisa ya Kristo, moto oyo Nzambe alakaki
'tè akoya. [15] Kasi likabo oyo Kristo ayeeli biso eleki penza mabe
oyo Adamu asalaki. Ya solo, mabe ya moto se moko ememelaki
bato nyonso liwa; kasi bolamu ya Nzambe eleki penza na tina,
yango wana tembe ezali té: likabo ya bolamu oyo moto se moko
Yezu Kristo amemi, Nzambe apesi yango pe po na bato nyonso.
[16] Boye lisumu ya moto se moko wana ná likabo ya Nzambe
esukaki pe ndenge moko té: Nzambe akatelaki bato etumbu po
na lisumu ya moto se moko; nzokande atako bato basalaki mabe
mbala mingi, likabo ya Nzambe ezali kokómisa bango bosembo.
[17] Ya solo, liwa elongaki bato po na moto se moko pe po na mabe
na ye; kasi moto se moko Yezu Kristo akokisi makambo eleki
penza na tina; pamba té amemeli bato bolamu eleki monene, oyo
ekómisi bango bosembo. Yango wana tembe ezali té: bakozwa
pe bomoi, bongo bakolonga po na seko.

18 Nalobi boye: lisumu ya moto se moko ememelaki bato
nyonso etumbu. Se ndenge wana bato nyonso bakoki kokóma
bosembo pe bakozwa bomoi, po na mosala ya bosembo ya moto
se moko. [19] Ndenge bato nyonso bakómaki bato ya masumu po
moto se moko aboyaki kotosa Nzambe, ndenge moko pe bato
nyonso bakoki kokóma bosembo po moto se moko ayei kotosa
Nzambe.

20 Mibeko ya Moize eyaki, po émonisa polele 'tè bato bazali

kosala masumu mingi; kasi epai masumu ekómi mingi, bolamu ya
Nzambe pe ekómi lisusu mingi penza koleka. 21 Yango wana,
ndenge masumu ezalaki na nguya ya koboma bato, ndenge moko
pe bolamu ya Nzambe ezali na nguya ya kokómisa bato bosembo,
pe ya kopesa bango bomoi ya seko, po na Nkolo na biso Yezu
Kristo.

Liwa pe bomoi na lisanga na Kristo

6 1 Bongo tóloba nini? Tósalaka kaka masumu po bolamu ya
Nzambe ékóma mingi? 2 Ata moke té! Po na makambo etali
masumu, tokómi lokola tosi'tokufá. Ndenge nini tokoki kotikala
kaka bato ya masumu? 3-4 Boyebi té? Biso nyonso tozwaki
batisimo po tókóma bato ya Yezu Kristo; tozwaki yango po tókufa
esika moko ná ye. Tango babatisaki biso, ezalaki lokola bakundaki
biso esika moko ná ye. Esalamaki boye po, ndenge Tata asekwisaki
Kristo na nguya na ye, se ndenge wana biso pe tólanda bizaleli
ya bomoi ya sika.
5 Pamba té lokola tosi'tosangani na Kristo awa tokufi ndenge
ye akufaki, tokosangana pe ná ye tango tokosekwa ndenge ye
asekwaki. 6 Tóyeba malamu 'tè bomoto oyo tozalaki na yango
liboso, esi'ekendá ná Kristo na kuruze, po nzoto na biso ya
masumu ékufa, bongo tózala lisusu baumbu ya masumu té. 7 Po
soki moto akufi, boumbu ya masumu pe esili. 8 Kasi lokola
tosi'tokufá ná Kristo, tondimi 'tè tokozala pe na bomoi ya seko,
esika moko ná ye. 9 Pamba té toyebi 'tè Kristo asi'asekwá, akokufa
lisusu té: liwa ekoki kosala ye lisusu eloko té; 10 po tango ye
akufaki, bokonzi ya masumu esilaki libela. Sik'oyo azali na bomoi
na miso ya Nzambe. 11 Bino pe ndenge moko: po na makambo
etali masumu, bóloba 'tè bosi'bokufá, pe bozali na bomoi na miso
ya Nzambe, lisanga moko na Yezu Kristo.
12 Lokola nzoto na bino etangamá kokufa, bókeba: masumu
éya kolonga bino té: bótosaka baposa na bino ya mabe ata moke
té. 13 Bópesa nzoto na bino té po ékóma moumbu ya masumu:
bósalela yango té po na kokokisa makambo ya mabe. Kasi
bómipesaka mobimba na Nzambe lokola nde bato babiki na liwa,
po na kokokisa makambo ya bosembo. 14 Masumu ekoki kosala
bino lisusu eloko té; bosengeli kotosa Mibeko té, kasi bobele
bolamu ya Nzambe.

Tosengeli kozala baumbu ya makambo ya bosembo

15 Nyonso wana elakisi nini? Lokola tosengeli kotosa Mibeko
té kasi bobele bolamu ya Nzambe, tósalaka kaka masumu? Ata
moke té! 16 Boyebi malamu 'tè soki bomipesi na boumbu ya moto
moko, bosengeli kotosa ye lokola baumbu. Soki bokómi baumbu

ya masumu, yango ekomemela bino liwa; soki bokómi baumbu ya
kotosa Nzambe, ye akokómisa bino bosembo. 17 Yango wana
tópesa mersi na Nzambe! Pamba té bozalaká baumbu ya masumu,
kasi sik'oyo bokómi kotosa na motema moko mateya oyo bozwaki.
18 Bosi'bolongwe na boumbu ya masumu, pe bokómi baumbu ya
makambo ya bosembo.

19 Nazali kopesa bino ndakisa ya makambo bomonaka epai
ya bato, po bókoka koyeba tina ya mateya oyo. Liboso bomipesaká
lokola baumbu, na makambo ya soni ná ya masumu, pe bokómaká
banguna ya Nzambe. Ndenge moko pe, sik'oyo bómipesa lokola
baumbu na makambo ya bosembo, po bókóma bosantu penza.
20 Tango bozalaká baumbu ya masumu, bobandaki koboya makambo
ya bosembo. 21 Bozalaká kosala makambo oyo ezali koyokisa bino
soni lelo. Bongo bozwaki nini? Suka na yango se liwa! 22 Kasi sik'oyo
bosi'bolongwe na boumbu ya masumu pe bokómi baumbu ya
Nzambe; bongo bozwi bolamu, bokómi bosantu penza. Suka na
yango nde bomoi ya seko. 23 Pamba té lifuta ya masumu ezali
liwa; kasi likabo ya Nzambe ezali bomoi ya seko, na lisanga ya
Nkolo na biso Yezu Kristo.

Tolongwá na boumbu ya Mibeko

7 1 Bandeko, boyebi malamu eloko nini mibeko. Moto asengeli
kotosa mibeko bobele na tango azali nanu na bomoi. 2 Ndakisa:
mibeko etindaka 'tè mwasi ya libala ákangama kaka na mobali
na ye tango mobali azali nanu na bomoi. Kasi soki mobali akufi,
mwasi asengeli kotosa lisusu mibeko ya libala té. 3 Bongo soki
abali mobali mosusu tango mobali na ye azali nanu na bomoi,
bakoloba 'tè asali kindumba. Nzokande soki mobali na ye akufi,
mwasi wana asengeli kotosa mibeko ya libala lisusu té; soki abali
mobali mosusu, asali kindumba té. 4 Bandeko na ngai, bino pe
ndenge moko. Mibeko ya Moize ezalaki lokola mokonzi na bino;
kasi bokómi lokola bato bakufá, esika moko ná Kristo. Sik'oyo
bokómi bato ya mokonzi mosusu, ye nde Kristo oyo asekwá.
Nzambe asali bongo po tósalela ye misala ya malamu. 5 Ya solo,
tango tozalaki kolanda bizaleli ya bomoto, baposa ya mabe
ezalaki kosala na kati na biso, pe Mibeko epesaki yango nguya
ya koyeela biso liwa. 6 Kasi sik'oyo tosi'tolongwe na boumbu ya
Mibeko, tokómi lokola bato bakufá. Kasi *Molimo Mosantu
asi'abongisi biso po tósalela Nzambe na ndenge ya sika; totiki
kolanda makambo ya kala, oyo ekòmamá na mikanda.

Mibeko pe masumu

7 Bongo tóloba nini? Mibeko ya Moize ekómi nde masumu?
Ata moke té! Kasi toyaki koyeba masumu kaka po na Mibeko.

Pamba té Mibeko epekisaka: "Bólula té". Soki bongo té, mbele
tokokaki koyeba té 'tè kolula ezali mabe. 8 Bongo po na Mibeko,
masumu ezwá nzela ya kotinda bato bálula makambo ya mabe
ndenge na ndenge. Po soki Mibeko ézalaka té, mbele masumu ezali
na nguya té. 9 Kalakala, tango Mibeko ezalaká té, bato bazalaki
na bomoi; kasi tango kaka Mibeko ebimaki, masumu eyei kozwa
nguya 10 pe ekómi komemela bato liwa. Boye Mibeko oyo esenge-
laki kopesa bato bomoi, eyeeli bango liwa. 11 Pamba té, po na
Mibeko, masumu ezwá nzela ya kokosa bato pe koboma bango.
12 Ya solo, Mibeko ya Moize eutaká na Nzambe; mitindo na
yango nyonso ezali ya bosembo pe ya malamu. 13 Boye eloko ya
malamu nde moto eyeelaka bato liwa? Ata moke té! Eloko
eyeelaka bato liwa, ezali nde masumu. Mibeko ezali malamu, kasi
masumu esalelaka eloko wana ya malamu pe ekómá koyeela bato
liwa; boye po na Mibeko, masumu eyei komonana eloko ya mabe
koleka.

Bato bazali baumbu ya masumu

14 Toyebi 'tè Mibeko eutaká na Nzambe; kasi biso tozali bato
ya mokili, tokómi baumbu ya masumu. 15 Makambo nini penza
tosalaka? Oyo tolingaka kosala, tosalaka yango té; nzokande
tosalaka oyo toyinaka. 16 Ya solo, tondimi 'tè Mibeko ezali
malamu; pamba té makambo oyo tosalaka, tolingaka yango penza
té. 17 Yango wana, emonani 'tè biso té bato tosalaka bongo, kasi
ezali nde masumu oyo efandaka na mitema na biso. 18 Toyebi 'tè
biso bato tozalaka na mitema malamu té. Pamba té ata toyoki
posa ya kosala makambo ya malamu, tokokaka té. 19 Makambo
ya malamu oyo tolingaka kosala, tosalaka yango té; nzokande oyo
toyinaka, yango nde tosalaka. 20 Boye soki tozali kosala makambo
tolingaka té, wana elakisi 'tè ezali biso té bato tozali kosala bongo;
ezali nde masumu oyo efandaka na mitema na biso.
21 Tomoni 'tè makambo na biso elekaka boye: tolingaka
kosala makambo ya malamu, kasi kaka posa ya kosala mabe moto
eyeelaka biso. 22 Mayelè na biso esepelaki mingi na Mibeko ya
Nzambe; 23 kasi na kati ya nzoto na biso tomonaka ndenge
mosusu: baposa ya mabe ezali koboya makambo ya Mibeko oyo
mayele na biso ezali kondima. Baposa yango ekómisaka biso
baumbu ya masumu oyo esalaka na nzoto na biso.
24-25 Ya solo, tomonaka boye: mayele na biso etindaka biso
tótosaka Mibeko ya Nzambe; kasi bomoto na biso ebendaka biso
tósalaka masumu. Aa! Biso bato ya mawa penza! Nani akolongola
biso na boumbu ya nzoto oyo ezali komemela biso liwa? Ezali
kaka Nzambe; pe asi'asalá yango! Tópesa ye mersi, lisanga na
Nkolo na biso Yezu Kristo!

Bomoi oyo eutaka na Molimo ya Nzambe

8 1 Sik'oyo, lokola tosangani na Yezu Kristo, etumbu moko té
ekoki kokweela biso. 2 Pamba té tozwi Mibeko ya sika, ya
*Molimo oyo apesi biso bomoi po na Yezu Kristo, yango nde
moto elongoli biso na boumbu ya masumu oyo ezalaká komemela
bato liwa. 3 Mibeko ya Moize ekokaki kobongisa bato té, po
bomoto na biso ezangi nguya ya kotosa Mibeko. Kasi Nzambe
nde ayei kobongisa bato, na ndenge atindaki Mwana na ye moko
po álongola masumu; ye akómaki moto lokola biso bato ya
masumu. Tango bakatelaki ye etumbu ya liwa, ezali Nzambe moto
azalaki kokatela masumu etumbu pe kosilisa nguya na yango.
4 Boye biso bato toboyaka kolanda nzela ya bomoto pe tolandaka
nzela ya Molimo, tokómi kokokisa makambo ya bosembo oyo
Mibeko ezali kotinda. 5 Baoyo balandaka nzela ya bomoto,
bakanisaka makambo oyo bomoto elingaka; kasi baoyo balandaka
nzela ya Molimo ya Nzambe, bakanisaka makambo oyo Molimo
alingaka. 6 Makambo ya bomoto ememelaka bato liwa; kasi
Molimo ya Nzambe amemelaka bato bomoi pe boboto. 7 Bato oyo
balandaka bobele makanisi ya bomoto bazali banguna ya Nzambe;
batosaka Mibeko na ye té, kutu bakoki pe kotosa yango té. 8 Bato
oyo balandaka nzela ya bomoto bakoki kosepelisa Nzambe té.
9 Nzokande bino, bolandaka nzela ya bomoto té, kasi oyo ya
Molimo, pamba té Molimo ya Nzambe asi'akotelá bino na
mitema. Moto oyo azangi Molimo ya Kristo, azali moto na ye té.
10 Kasi soki Kristo akotelá bino na mitema, atako nzoto na bino
esengeli kokufa po na masumu, kasi Molimo oyo bozwi apesi bino
bomoi; pamba té bosi'bokómi bosembo na miso ya Nzambe. 11 Bongo
atako nzoto na bino etangamá kokufa, lokola Molimo ya Nzambe
oyo asekwisá Yezu azalaka na mitema na bino, tembe ezali té:
Nzambe oyo asekwisá Yezu Kristo akozongisa pe bomoi na nzoto
na bino. Ezali Molimo oyo azalaka na mitema na bino moto
akosala bongo.
12 Yango wana, bandeko, tosengeli kotosa Nzambe, kasi
makambo ya bomoto té. 13 Pamba té soki bolandaka makambo ya
bomoto, bokokufa; bokobika bobele soki Molimo asalisaka bino
po bóboma makambo oyo nzoto elingaka. 14 Baoyo nyonso Molimo
ya Nzambe atambwisaka, bazali bana ya Nzambe. 15 Bótika
kobanga, pamba té bozwi Molimo ya Nzambe. Ye akómisi bino
baumbu té kasi bana ya Nzambe. Ye pe moto apesaka biso nzela
ya kobenga Nzambe: "*Ába! Tata na ngai!" 16 Ya solo, ndenge
mitema na biso ezali kondima 'tè tozali bana ya Nzambe, Molimo
ya Nzambe ye penza azali koloba se ndenge moko. 17 Pe soki
tozali bana, tokozwa pe bomengo oyo Nzambe abombelá bana

na ye. Tokozwa yango na lisanga na Kristo, pamba té lokola tozali
komona pasi ndenge moko na ye, tokozwa pe lokumu esika moko
ná ye.

Lokumu oyo Nzambe abombelá biso

18 Ngai namoni 'tè bapasi oyo ekweelaka biso na mokili ezali
moke; mokolo ezali, Nzambe akolakisa polele lokumu monene
oyo abombelá biso. 19 Kutu biloko nyonso Nzambe asalá ezali
kozela na esengo bobele mokolo oyo Nzambe akolakisa lokumu
ya bana na ye. 20 Pamba té biloko nyonso eyaká kobeba, atako
yango moko ememaki ngambo té; ezali nde bato babebisaká
yango [k]. Nzokande elikya ezali 'tè 21 na mokolo ya suka, Nzambe
akolongola biloko nyonso na boumbu oyo ememaka liwa, pe
akopesa yango bonsomi pe lokumu ya bana na ye. 22 Ya solo,
toyebi 'tè tii sik'oyo biloko nyonso Nzambe asalá ezali kolela pe
komona pasi, lokola mwasi oyo alingi kobota. 23 Ná biso pe lisusu
tozali kolela mingi na mitema, atako tosi'tozwi Molimo ya
Nzambe lokola likabo ya liboso, pamba té tozali kozela 'tè
Nzambe ákómisa biso bana na ye penza, mokolo akolongola nzoto
na biso na boumbu. 24 Tosi'tobiki, na ndenge totii mitema na
Nzambe 'tè akobikisa biso. Soki moto asi'azwi eloko, akotia lisusu
motema té 'tè akozwa yango. Ndenge nini akoki kotia motema
na eloko oyo asi'azwá? 25 Kasi biso tozali kotia mitema na bolamu
oyo tozwi nanu té; bongo tozali kokanga mitema po na kozela yango.

26 Molimo ya Nzambe ye moko ayaka kosalisa biso. Pamba
té tozangi makasi, toyebi té ndenge nini tosengeli kosambela; kasi
Molimo ye moko abondelaka Nzambe po na biso, na ndenge oyo
bato bakoki koloba té. 27 Bongo Nzambe oyo amonaka se ya
mitema ya bato, ayebi makanisi ya Molimo; pamba té Molimo
abondelaka Nzambe po na bato na ye, ndenge Nzambe ye moko
alingaka.

28 Toyebi 'tè na kati ya makambo nyonso, Nzambe asalaka
po na bolamu ya bato oyo balingaka ye, baoyo ye moko azali
kobenga ndenge akanaká banda kala. 29 Bato oyo Nzambe ayebaká
banda kala, aponá bango bákokana ná Mwana na ye, po ye ákóma
Yaya ya liboso, oyo azali na baleki ebele. 30 Baoyo Nzambe aponá,
abengi bango; baoyo ye abengi, akómisi bango bato ya bosembo;
pe baoyo bakómi bato ya bosembo, apesi bango lokumu na ye.

---

k 8.20 Na grek: "Biloko nyonso ekómaká ya pamba." Ndimbola na
yango ezali ya ndenge mibale:
1) Masumu ya bato ebebisaka yango;
2) Ezali Nzambe moto abebisaká yango po na masumu ya bato.
Tala Eband 3,17.

Nzambe azali na bolingo monene

31 Bongo, tóloba lisusu nini? Soki Nzambe alingi biso, nani
akoki kosala biso mabe? 32 Nzambe aboyaki té kopesa biso
Mwana na ye moko, kasi akabaki ye po na biso nyonso! Lokola
asi'apesi biso Mwana na ye, bolamu nini akopimela biso lisusu?
33 Nani akofunda bato oyo Nzambe aponá? Ata moto moko té!
Po Nzambe asi'akómisá bango bosembo. 34 Nani akoki kokatela
bango etumbu? Ata moto moko té! Po Yezu Kristo asi'akufá pe
asekwá, azali na esika ya lokumu epai ya Nzambe, pe abondelaka
ye po na biso. 35 Eloko nini ekoki kokabola biso na bolingo ya
Kristo? Ata eloko moko té. Ézala pasi to mawa, monyokoli to
nzala, kokelela, likama to pe liwa.
36 Pamba té ekòmamá boye:

"Mikolo nyonso balukaka koboma biso likolo na yo;
bakamataka biso lokola bameme oyo balingi kolia[l]."

37 Kasi na makambo wana nyonso tozali kolonga penza, na
nguya ya Nzambe oyo alingaka biso! 38 Pamba té nayebi malamu
penza 'té ata eloko moko té ekoki kokabola biso na bolingo na
ye; ézala liwa to bomoi; ézala ba-anjelu to milimo ya mabe, ézala
makambo ya lelo to oyo ekoya, 39 ézala na Likolo to awa na se,
ata kutu eloko nini oyo Nzambe asalá. Eloko moko té ekoki
kokabola biso na bolingo ya Nzambe, oyo Nkolo na biso Yezu
Kristo alakisi biso.

Nzambe ná bato ya Israel oyo ye aponá

9 1-2 Makambo nazali kokòma sik'oyo ezali koyokisa ngai motema
pasi mingi penza; Kristo ayebi 'tè ezali ya solo, nazali kobuka
lokuta té. Nazali koyebisa bino yango na motema moko, ndenge
Molimo Mosantu azali kolakisa ngai yango. Ya solo, natondi
penza na mawa, 3 likolo ya bandeko na ngai Bayuda, oyo tobotamá
na bango ekolo moko. Nalingaki kutu 'tè Kristo ásundola ngai
na esika na bango. 4 Bazali bato ya Israel, ekolo oyo Nzambe
aponaká lokola mwana na ye; Nzambe apesaká bango lokumu na
ye, asalaká *Boyokani ná bango, ayebisaká bango Mibeko na ye
pe ndenge basengeli kosambela, pe apesaká bango bilaka minene.
5 Bazali bana ya Abraham, Izaak pe Jakob; Kristo abotamaki na
ekolo na bango. Mersi na Nzambe seko! Ye azali Mokonzi ya
biloko nyonso. Amen.

6 Nzokande elaka ya Nzambe ekei pamba té. Kasi ba-Israelite
nyonso té bato bazali bato oyo Nzambe aponá. 7 Pe ata babotami
na libota ya Abraham, bango nyonso té bato bazali bana ya solo,

---

l 8.36 Bzb 44,23.

pamba té Nzambe alobaká na Abraham boye: "Nakobanda kobenga
bobele bana ya libota ya Izaak nde bana na yo[m]." 8 Elakisi 'tè:
bana oyo Abraham abotaki, bango nyonso té bato bazali bana ya
Nzambe. Kasi Nzambe akamataki lokola bana ya solo bobele
baoyo babotamaki po na elaka na ye. 9 Pamba té Nzambe apesaká
Abraham elaka boye: "Mbula ekoya, nakozonga lisusu kaka na
eleko oyo[n]."

10 Ezalaká ndenge moko, tango Rebeka abotaki mapasa:
bazalaki bana ya tata moko, koko na biso Izaak. 11-12 Nzokande
liboso 'tè bábotama, atako basalaki nanu likambo moko té ya
malamu to ya mabe, Nzambe alobaká na Rebeka: "Kulutu
akozala mosali ya leki[o]." Alobaká bongo po na kolakisa 'tè ye
aponaka bobele ndenge ye moko alingi; alukaka bobele baoyo ye
moko abengi, atalaka misala na bango té. 13 Ekòmamá boye:
"Nalingi Jakob koleka Ezau[p]."

14 Bongo tóloba nini? Nzambe azangi bosembo? Ata moke
té! 15 Pamba té alobaká na Moize boye: "Soki nalingi koyokela
moto mawa, nayokeli ye mawa; soki nalingi kosala moto malamu,
nasali ye malamu[r]." 16 Ezali té po moto yango alingi to asali
makasi; ezali bobele po Nzambe ayokeli ye mawa. 17 Ekòmamá
'tè Nzambe alobaki boye na *Faraon, mokonzi ya Ejipte: "Natii
yo mokonzi bobele po nálakisa nguya na ngai, pe báyeba lokumu
na ngai na mokili mobimba[s]." 18 Yango wana, Nzambe soki alingi,
ayokeli moto mawa; pe soki alingi, akómisi moto motú makasi.

Kanda pe mawa ya Nzambe

19 Mbala mosusu moto akoki kotuna ngai boye: "Soki ezali
bongo, po na nini Nzambe asilikelaka bato? Pamba té oyo ye
alingi, yango nde tosalaka[t]." 20 Kasi yo moto, ozali nani po na
kotia tembe ná Nzambe? Nani asi'amoná nzungu ya mabelé etuni
moto oyo asalaki yango: "Po na nini osalaki ngai boye?" 21 Moto
oyo asalaka banzungu ya mabelé akoki kosalela mabelé ndenge
alingi. Akoki kokamata ndambo moko ya mabelé po na kosala
banzungu mibale: moko ya talo, mosusu ya pamba. Ezali boye
té?

---

m 9.7 Eband 21,12.
n 9.9 Eband 18,10.14.
o 9.11–12 Eband 25,23.
p 9.13 Mal 1,2–3.
r 9.15 Bim 33,19.
s 9.17 Bim 9,16.
t 9.19 Moto moko té akoki kotuna boye. Pamba té ba-sekelé ya Nzambe eleki minene.

22 Toyebi ’tè Nzambe alingaki kolakisa kanda na ye pe
komonisa bato nguya na ye. Nzokande azalaki kaka kokanga
motema po na baoyo basengelaki kozwa etumbu pe kobunga.
[23]Na ndenge wana pe amonisi lokumu na ye oyo eleki ndelo.
Pamba té ayokeli bato mosusu mawa, aponaki bango po ákabela
bango lokumu na ye. [24]Ezali nde biso bato oyo ye abengi; touti
kaka na ekolo ya Bayuda té, kasi pe na bikolo mosusu.
25 Alobaká boye na monoko ya profete Ozé: “Liboso bazalaki
ekolo na ngai té; sik’oyo nabengi bango ekolo na ngai. Liboso
nazalaki kolinga bango té; sik’oyo nabengi bango bato na ngai ya
bolingo. [26]Nalobaki na bango ’tè: ‘Bino bozali bato na ngai té’;
sik’oyo bakobanda kobenga bango bana ya Nzambe ya bomoi[u].”
27 Ezaya pe alobaká boye po na bato ya Israel: “Ata bato ya
Israel bakómi ebele lokola mbuma ya zelo na libongo ya ebale,
bobele mwa ndambo na bango nde bakobika. [28]Pamba té etikali
moke Nkolo ákokisa maloba na ye nyonso na mokili[v].” [29]Ezaya
alobaká lisusu boye: “Soki *Nkolo ya nguya nyonso átikaka
ndambo ya bato na biso té, mbele tokómi lokola vile ya Sodome;
mbele tokokani na vile ya Gomore[w].”

Kristo, libanga oyo ekweisaka bato

30 Bongo, tóloba nini? Tóloba boye: bato oyo bayebaki
Nzambe té, Nzambe azali kokómisa bango bosembo na miso na
ye, atako bazalaki koluka yango té. Bakómi bosembo na nzela ya
bondimi. [31]Nzokande bato ya Israel bazalaki koluka Mibeko oyo
ekokaki kokómisa bango bosembo; kasi bakokaki kotosa Mibeko
yango té. [32]Po na nini? Ezali po bazalaki kolanda nzela ya
bondimi té, kasi babandaki kotia mitema na misala na bango
moko. Babetaki libaku na “libanga ya moselu”. [33]Ekòmamá boye:
“Bóyoka! natii na mboka *Sion moto moko, ye akozala lokola
libanga ya moselu oyo ekobanda kokweisa bato. Kasi moto
nyonso oyo atii motema epai na ye akoyoka soni ata moke té[x].”
10 [1]Bandeko, nazali kolinga na motema na ngai mobimba ’tè
Bayuda bábika. Wana nde likambo nasengaka na Nzambe.
[2]Pamba té nayebi ’tè bazali kosalela Nzambe na molende mingi;
kasi bayebi penza té ndenge basengeli kosala. [3]Bayebi té ’tè ezali
Nzambe moto akómisaka bato bosembo; batiaka mitema bobele
na makasi na bango moko, pe bamipesaka na Nzambe té po ye
ákómisa bango bosembo. [4]Pamba té Kristo asi’akokisi Mibeko

u 9.26 Ozé 2,23.1,10.
v 9.28 Ezaya 10,22–23; Ozé 1,10.
w 9.29 Ezaya 1,9.
x 9.33 Ezáya 28,16.

ya Moize, po baoyo nyonso batiaka mitema bobele epai ya
Nzambe bákóma bato ya bosembo.

Moto nyonso akoki kobika

5 Po na baoyo basalelaka Mibeko po bákóma bosembo, Moize
ye moko akòmaká boye: "Moto oyo asalelaka Mibeko, akobika
kaka na ndenge ekòmamá na Mibeko[y]." 6 Kasi po na baoyo
batiaka mitema bobele na Nzambe po bákóma bosembo, alobaká
boye: "Bómituna té: nani akomata na Likolo?" – lokola nde
bolingi kokitisa Kristo awa na mokili[z]. 7 "Bómituna pe té: nani
akokita na mboka ya bato bakufá?" – lokola nde bolingi kosekwisa
Kristo [a]. 8 Nzokande Moize alobaká penza nini? Alobaká boye:
"Boyebi maloba ya Nzambe malamu. Bokoki koloba yango,
pamba té esi'ekoteli bino na mitema[b]." Maloba wana ya Nzambe
ezali oyo biso tosakolaka po bato bándima 'tè 9 Yezu azali Nkolo,
pamba té Nzambe moto asekwisá ye. Ndima yango na motema,
pe loba yango polele na miso ya bato, bongo okobika.
10 Ya solo soki ondimi yango na kati ya motema na yo, pe
soki olobi yango na miso ya bato, Nzambe akokómisa yo bosembo
pe akobikisa yo. 11 Pamba té ekòmamá boye: "Moto nyonso oyo
andimaka Nzambe akoyoka soni té[d]." 12 Yango wana, Bayuda ná bato
ya bikolo mosusu bakeseni té: bango nyonso bazali na Nkolo se
moko; ye apesaka bomengo na ye na baoyo nyonso babondelaka
ye. 13 Ya solo ekòmamá boye: "Moto nyonso oyo abondelaka
Nkolo, akobika[e]."
14 Kasi ndenge nini bato bakoki kobondela Nkolo, soki
bandimeli ye té? Pe ndenge nini bakoki kondimela ye, soki bayoki
nanu sango na ye té? Ndenge nini bakoki koyoka sango, soki moto
ya kosakola yango azali té? 15 Pe ndenge nini bakoki kosakola
yango, soki batindi bango té? Ekòmamá boye: "Oyo nde esengo:
tala, bato bazali koya po na kosakola sango malamu![f]" 16 Kasi
bato nyonso té bato bandimaki Sango Malamu. Yango wana,
Ezaya alobaká: "Nkolo, nani andimi sango oyo tozalaki kosakola?[g]".
17 Boye, bato bakoki kondima kaka soki bayoki sango; pe sango
yango euti na maloba ya Kristo.

---

y 10.5 Levit 18,5.
z 10.6 Pamba té Kristo asi'ayá.
a 10.7 Pamba té Kristo asi'asekwá.
b 10.8 Zong 9,4.30,12–14.
d 10.11 Ezaya 28,16.
e 10.13 Joel 2,32.
f 10.15 Ezaya 52,7.
g 10.16 Ezaya 53,1.

18 Kasi nátuna nanu: Bayokaki sango yango té? Ya solo,
bayokaki yango! Ekòmamá na Banzembo: “Sango yango etambo-
laka bamboka nyonso; ekendeke tii na suka ya mokili[h].”
19 Nátuna lisusu: Bato ya Israel bayebaki tina ya sango yango
té? Moize ye moko alobaká: “Nakoyokisa bino zuwa likolo ya
ekolo ya pamba; nakoyokisa bino kanda po na ekolo ezangá
mayele[i].” 20 Ezaya alobaká kutu boye: “Bato oyo bazalaki koluka
ngai té, bamoni ngai; namilakisaki na baoyo bazalaki kotuna ngai
eloko té[j].” 21 Kasi po na bato ya Israel, alobaká: “Moi mobimba
nazalaki kotanda maboko po náyamba bango, kasi bazalaki kaka
mitú makasi pe kotomboka[k].”

Nzambe asundolaki bato ya Israel té

11 1 Bongo, nazali kotuna: Nzambe asundolaki bato na ye?
Ata moke té! Pamba té ngai moko nazali moto ya Israel,
mwana ya Abraham, na libota ya Benjamen. 2 Nzambe asundolaki
bato na ye té, baoyo ye aponá uta na ebandeli. Boyebi ndenge
profete Eliya amilelaká epai ya Nzambe po na bato ya Israel.
Ekòmamá boye: 3 “Nkolo, babomi baprofete na yo pe bapanzi
bamesa oyo bapeselaka yo *mabonza; natikali bobele ngai moko,
pe bazali koluka lisusu koboma ngai[l].” 4 Kasi Nzambe azongise-
laká ye nini? Alobaki: “Natikali na bato 7.000 oyo nazali kobomba
po na ngai moko. Bango bafukamelá nanu Nzambe *Baal té[m].”
5 Ndenge moko pe sik’oyo: mwa ndambo ya bato ya Israel batikali,
oyo Nzambe aponá po na bolamu na ye. 6 Aponá bango po na
misala na bango té, kasi bobele po na bolamu na ye. Soki té,
bolamu ya Nzambe elingaki kozala bolamu penza té.
7 Bongo, tóloba nini? Eloko oyo bato ya Israel bazalaki
koluka, bazwaki yango té; bobele mwa ndambo oyo Nzambe
aponá, bango nde bato bazwi yango. Bamosusu bakómaki mitú
makasi. 8 Ekòmamá boye: “Nzambe akómisaki mayele na bango
eloko pamba. Tii lelo miso na bango emonaka té pe matoi na
bango eyokaka té[n].” 9 David pe alobaká boye: “Bafeti na bango
ékóma mitambo; ékanga bango po bázwa etumbu. 10 Miso na
bango ékufa, bámona lisusu té; kómisa bango nkunki[o].”

---

h 10.18 Bzb 19,5.
i 10.19 Zong 32,21.
j 10.20 Ezaya 65,1.
k 10.21 Ezaya 65,2.
l 11.3 1 Bkz 19,10.14.
m 11.4 1 Bkz 19,18.
n 11.8 Zong 29,4. Ezaya 29,10.
o 11.10 Bzb 69,23–24.

11 Bongo natuni: tango Bayuda babetaki libaku, bakweyaki
libela? Ata moke té! Kasi masumu na bango epesi bato ya bikolo
nyonso nzela ya kobika, po Bayuda báyoka zuwa. 12 Ya solo, bato
ya mokili mobimba bazwi bomengo po na masumu ya Bayuda;
bato ya bikolo oyo eyebaki Nzambe té bayei kotonda na bomengo,
po Bayuda bazongaki sima. E bongo, bikolo nyonso ekoyoka
penza esengo, tango Bayuda pe bakobika.

Bato ya bikolo nyonso bakobika

13 Bino bato bozali Bayuda té, nazali koyebisa bino: lokola
nazali ntoma epai ya bikolo nyonso, namoni 'tè nazali na
mokumba moko monene. 14 Pamba té nazali na elikya 'tè nakoki
kobenda bato ya ekolo na ngai báyokela bino zuwa; boye
nakokoka kobikisa mwa ndambo na kati na bango. 15 Ya solo,
tango Nzambe atiaki bango pembeni, apesaki bato ya mokili
mobimba nzela ya kozwa bolimbisi ya masumu na bango. Bongo
mokolo Nzambe akoyamba lisusu Bayuda, ekozala lokola bato
oyo bakufaki bazongi na bomoi [p].
16 Na kati ya mbuma ya bilanga, soki bapesi Nzambe lipa ya
liboso, elakisi 'tè mapa nyonso euti na ye. Pe soki misisa ya nzete
ezali ya Nzambe, bitape pe ezali ya ye. 17 Ekolo ya Bayuda ezali
lokola nzete ya *olive ya malamu. Bakataki bitape na yango
mosusu, pe babakisi bitape ya olive ya zamba. Yango ezali nde
bino bato bozali Bayuda té. Boye misisa ya nzete ya malamu
ekómi kopesa mai ndenge moko na bitape nyonso. 18 Yango wana,
atako balongoli bitape mosusu ya olive wana, bino bokoki
komonela yango té. Bokobeta tolo na nini? Bozali kaka bitape;
bino té bato boleisaka misisa ya nzete, kasi yango nde moto ezali
koleisa bino.
19 Mbala mosusu bokoloba: "Nzambe akataki bitape wana po
biso tózwa bisika na yango." 20 Ee, ezali boye. Nzambe alongolaki
bango po bazangaki bondimi; pe bino bozwi esika wana po na
bondimi na bino. Yango wana bóbeta tolo té; kasi ebongi
bóbanga. 21 Pamba té Nzambe alongolaki Bayuda, atako bango
bazali penza bitape oyo ebimaki na nzete; mbala mosusu ako-
longola bino pe ndenge moko.
22 Bongo bótala: Nzambe asalaka bato bolamu; ye pe kaka
moto apesaka bato etumbu. Apesi etumbu na Bayuda oyo bakwei;
akobanda kosala bino malamu, soki bozali kaka kondima bolamu
na ye. Soki boye té, akolongola bino pe ndenge moko. 23 Ya solo,
soki Bayuda batiki koboya bolamu ya Nzambe, ye akozongisa
bango lisusu na esika oyo bazalaki liboso. Pamba té ye moto azali

p 11.15 Ezekiel asi'asakolá yango: Ezek 37.

na nguya ya kozongisa bango. 24 Bino bato bozali Bayuda té,
Nzambe alongolaki bino na nzete ya zamba, pe abakisi bino na nzete
ya malamu oyo ebimisaki bino té. Boye tembe ezali té: Nzambe
akozongisa Bayuda na nzete ya malamu oyo ebimisaki bango.

Bato ya Israel bakobika kaka

25 Bandeko, nalingi náyebisa bino likambo moko ya sekelé,
po bókanisa té 'tè bozali bato ya mayele mingi. Ndambo moko
ya bato ya Israel bakómi mitú makasi; kasi ekozala boye kaka tii
bato ya bikolo mosusu bakokoka. 26 Pamba té mokolo ezali, ekolo
mobimba ya Israel ekobika. Ekòmamá boye: "Mobikisi akouta na
*Sion, akolongola bana ya Jakob mabe nyonso. 27 Wana nde
ndenge nakosala boyokani ná bango, tango nakosilisa masumu
na bango[r]."
28 Bayuda bakómi banguna ya Nzambe, po bino bókoka kozwa
Sango Malamu. Kasi Nzambe alingaka bango kaka, po aponaká
bakoko na bango. 29 Pamba té Nzambe abongolaka makanisi na
ye té. Soki abengi moto pe apesi ye bolamu na ye, ezalaka po na
libela. 30 Kala bino bozalaká kotosa Nzambe té; kasi sik'oyo
Nzambe ayei koyokela bino mawa po Bayuda bazali kotosa ye té.
31 Sik'oyo Bayuda bakómi ndenge bino bozalaká. Kasi ata ndele
Nzambe akoyokela bango mawa, ndenge azali koyokela bino.
32 Pamba té ézala Bayuda to bato ya bikolo mosusu, Nzambe
akómisaki bango nyonso lokola bato ya boloko, po baboyaki
kotosa ye. Asalaki bongo po áyokela bango nyonso mawa.

Lokumu ya Nzambe eleki monene

33 Ya solo, bomengo pe mayele ya Nzambe eleki mingi penza!
Ye ayebi makambo nyonso! Nani akoki kolimbola ndenge Nzambe
akataka makambo? Nani akoki koyeba bizaleli na ye?
34 "Nani ayebi makanisi ya Nkolo?
Nani asi'apesá ye toli?
35 Nani asi'akabelá ye eloko,
po ázongisela ye yango?[s]"
36 Pamba té ezali ye moto asalá biloko nyonso; nyonso eutaka na ye
pe ezali po na ye. Ebongi ázwa lokumu po na seko! Amen.

Komipesa po na kosalela Nzambe

12 1 Bandeko, lokola Nzambe ayokeli biso mawa mingi penza,
nazali kosenga bino boye: na bomoi na bino mobimba
bómipesa epai na ye lokola *mabonza oyo ezali bobele ya ye, pe

---

r 11.27 Ezaya 59,20–21.
s 11.35 Ezaya 40,13. Job 15,8.41,11.

esepelisaka ye. Wana ezali losambo ya solo oyo bosengeli kosambela
ye. 2 Bólanda bizaleli ya bato ya mokili oyo té; kasi bótikela
Nzambe nzela ya kopesa bino mayele ya sika, po bóbongwana,
bókóma bato ya sika. Boye bokoki koyeba makambo Nzambe
alingaka, makambo oyo ezali malamu, oyo esepelisaka ye, pe oyo
ezali ya kokoka.

Komipesa po na kosalela bandeko

3 Lokola Nzambe, na bolamu na ye, atii ngai ntoma, nazali
kosenga bino 'tè moto nyonso átika lofundu, áluka bobele lokumu
oyo ekoki na ye, ndenge Nzambe akabeli moto na moto bolamu
oyo eutaka na bondimi. 4 Nzoto na biso ezali na biteni ebele.
Mosala oyo eteni moko moko esalaka, ezali ya ndenge moko té;
nzokande nzoto ezali se moko. 5 Bobele ndenge wana pe biso
nyonso, na lisanga na Kristo, tozali lokola nzoto moko; moto na
moto azali eteni na yango, esika moko ná bandeko na ye. 6 Bongo
Nzambe, na bolamu na ye, apesi biso makabo ya ndenge na
ndenge. Soki ozwi likabo ya kosakola maloba euti na Molimo,
landa kaka mateya oyo bakristo nyonso bazali kondima. 7-8 Moto
na moto ámipesa na mosala oyo azwi: ézala ya kosalela eklezya,
ya koteya bandeko to ya kolendisa bango. Moto oyo akabolaka
biloko epai ya bato ya mawa, ásalaka yango na motema moko;
moto oyo atambwisaka lisanga, átiaka molende nyonso; oyo
asalisaka bato ya maladi, ásala yango na esengo.
9 Bózalaka na bolingo ya solo. Bóboyaka makambo ya mabe,
bólandaka oyo ya malamu. 10 Bólinganaka na motema moko lokola
bandeko: bótosanaka bino na bino, bówelaka eloko mosusu té.
11 Bósala makasi, bólemba té; bózwa nguya ya Molimo Mosantu po
na kosalela Nkolo. 12 Bótiaka mitema epai ya Nzambe pe bósambelaka
ye, boye bózala na esengo tango nyonso; bókangaka mitema na
tango ya pasi. 13 Bókabolaka biloko na bino na bakristo oyo bazali
kokelela; pe bóyambaka malamu bapaya na bandako na bino.
14 Bóbondelaka Nzambe po na bato oyo banyokolaka bino;
bósambela po na bango kasi bóbwakela bango lisumá té.
15 Bósepelaka esika moko ná bato oyo bazali na esengo;
bólelaka esika moko ná baoyo bazali kolela. 16 Bóyokanaka
malamu; bózalaka lofundu té, kasi bóndima kosangana ná bato
pamba. Bómikamata té lokola bato ya mayele.
17 Soki moto asali bino mabe, kozongisela ye mabe té; kasi
bóluka kosala makambo oyo ezali malamu na miso ya bato
nyonso. 18 Bósalaka nyonso oyo bokoki, po bózala na boboto ná
bato nyonso. 19 Baninga na ngai ya bolingo, soki bato basali bino
mabe, bino moko bózongisa mabe té, kasi bótikela Nzambe nzela
ákatela bango etumbu. Pamba té ekòmamá boye: "Nkolo alobi:

Ngai moto nakozongisela bango mabe, ngai nde moto nakopesa bango etumbu[t]." 20 Bongo "Soki monguna na yo azali na nzala, pesa ye bilei; soki azali na posa ya mai, pesa ye mai; pamba té tango osali bongo, nde oyokisi ye soni mingi[u]." 21 Keba po makambo ya mabe ékweisa yo té, kasi sala makambo ya malamu po ólonga oyo ya mabe.

Kotosa bakonzi ya leta

13 1 Moto nyonso asengeli kotosa bakonzi ya leta, pamba té bokonzi nyonsọ eutaka na Nzambe; pe bakonzi nyonso ezali Nzambe moto atiaki bango. 2 Yango wana, moto oyo aboyi kotosa bakonzi, azali koboya makambo Nzambe atindi, boye azali komilukela etumbu. 3 Nzokande bato oyo basalaka makambo ya malamu bakoki kobanga bakonzi té, kasi bobele baoyo basalaka makambo ya mabe. Olingi kobanga bango té? Sala bobele makambo ya malamu, bongo bakokumisa yo. 4 Pamba té bakonzi bazali basali ya Nzambe po na bolamu ya bato. Boye soki osalaka mabe, banga bango; po bazali na bokonzi ya kopesa bato etumbu. Bazali basali ya Nzambe po na kolakisa kanda na ye epai ya baoyo basalaka mabe. 5 Boye bosengeli kotosa bakonzi ya leta. Bóbanga kaka kanda ya Nzambe té kasi bótosa bango na motema mobimba.

6 Yango wana pe bofutaka mpaku, po bato oyo bakokisaka misala ya leta bazali kosalela Nzambe. 7 Bongo bópesa moto na moto oyo ekoki na ye: bófutaka bampaku na baoyo bafutisaka yango; bótosaka bato nyonso oyo baleki bino.

Kolingana

8 Bópesa moto nyonso oyo esengeli na ye. Likambo eleki monene yang'oyo: bólinganaka. Moto oyo alingaka baninga, azali kotosa penza Mibeko. 9 Pamba té Mibeko elobá boye: "Bótambola té na mwasi to mobali ya bato; bóboma moto té; bóyiba té; bólula eloko ya moto té[v]." Mibeko oyo pe Mibeko mosusu nyonso ekoti bobele na mobeko moko: "Linga ndeko na yo, ndenge yo moko omilingaka[w]."
10 Moto oyo alingaka moninga na ye, akoki kosala ye mabe té; yango wana oyo alingaka moninga azali kotosa Mibeko nyonso.

Ngonga ya kolamuka na pongi esi'ekoki

11 Boyebi 'tè tango oyo ezali na tina penza. Ngonga ya kolamuka na pongi esi'ekoki. Pamba té mokolo Nzambe akobikisa biso

---

t 12.19 Zong 32,35.
u 12.20 Batoli 25,21–22.
v 13.9 Bim 20.
w 13.9 Levit 19,18.

ekómi sik'oyo penepene, koleka tango oyo tobandaki kondima.
12 Etikali moke butu ésila pe tongo étana. Bongo tótika makambo
ya mabe oyo esalamaka na butu, pe tósala makambo ya malamu
oyo ekoki na moi. 13 Tózala na bizaleli ya malamu oyo ebongi na
tango ya moi; tótika lokoso pe kolangwa masanga; tóboya
kindumba ná makambo ya soni; tóswana té pe tóyokela baninga
zuwa té. 14 Kasi bómilakisa lokola bato ya Nkolo Yezu Kristo, pe
bótika kosepelisa baposa ya bomoto na bino.

Kokanisela ndeko likambo ya mabe té

14 1 Bóyamba malamu bandeko oyo bazali na bondimi makasi
té: bótiana tembe té ná bango.
2 Ndakisa: moto moko andimaka 'tè akoki kolia biloko nyonso;
nzokande moto mosusu oyo azali na bondimi makasi té, aliaka
bobele ndunda. 3 Bongo moto oyo aliaka biloko nyonso, ámonela
moninga na ye té; pe oyo aboyaka biloko mosusu, áloba té 'tè
moninga na ye asalaka mabe; pamba té Nzambe asi'ayambi ye.
4 Yo ozali nani po ótala makambo ya mosali ya moto mosusu?
Soki azali moto ya kokoka to té, etali bobele mokonzi na ye.
Tembe té akokóma kaka moto ya kokoka, pamba té Nkolo azali
na nguya ya kosalisa ye.
5 Ndakisa mosusu: moto moko akanisaka 'tè mokolo moko
eleki mikolo mosusu na tina; kasi moto mosusu akanisaka 'tè
mikolo nyonso ezali kaka ndenge moko. Ebongi moto na moto
álanda kaka makanisi na ye. 6 Moto oyo akanisaka 'tè mokolo
moko eleki mikolo mosusu na tina, akanisaka bongo po na Nkolo;
oyo aliaka biloko nyonso, asalaka bongo po na Nkolo, pamba
té apesaka Nzambe mersi po na bilei na ye; pe oyo aboyaka
biloko mosusu, asalaka bongo po na Nkolo; pamba té ye pe
apesaka Nzambe mersi. 7-8 Ata tozali na bomoi to tokufi, moto
moko té na kati na biso azali kolo ya nzoto na ye. Bobele
Nkolo Yezu azali Mokonzi na biso. Boye, ata tozali na bomoi to
tokufi, tozali kaka bato ya Nkolo. 9 Pamba té Kristo akufaki pe
asekwaki po ákóma Mokonzi ya bato bakufá ná ya baoyo bazali
na bomoi.
10 Kasi yo, po na nini olobaka 'tè ndeko na yo asalaka mabe?
Pe yo, po na nini ozali komonela ndeko na yo? Mokolo ezali,
Nzambe akosambisa biso nyonso. 11 Pamba té ekòmamá boye:
"Nkolo alobi: Nakati seleka 'tè moto nyonso akofukamela ngai,
pe akosakola 'tè ngai nazali Nzambe [x]." 12 Boye, moko moko
na biso akosamba na miso ya Nzambe po na makambo na ye
moko.

---

x 14.11 Tala Ezaya 45,23–24.

Kokweisa bandeko na masumu té

13 Bongo tótika kotala makambo ya baninga. Likambo bosengeli
kotala malamu yang'oyo: bótiela ndeko moko té libaku ya mabe,
po bóbebisa bondimi na ye té. 14 Na lisanga na Nkolo Yezu, nayebi
malamu penza 'tè eloko moko té ezali ekila; kasi soki moto akanisi
'tè "eloko oyo ezali ekila", yango ekómi pe ekila po na ye. 15 Soki
biloko yo oliaka emonisaka ndeko na yo pasi na motema, loba
'tè olingaka ye té. Moto oyo Kristo akufelaki, kobebisa ye té
bobele po na biloko na yo ya kolia. 16 Bókeba: bonsomi na bino
émonanaka té lokola likambo ya mabe na miso ya bato. 17 Pamba
té bokonzi ya Nzambe etali makambo ya kolia té to ya komela,
kasi etali makambo ya bosembo, ya boboto pe ya esengo oyo Molimo
Mosantu apesaka. 18 Moto oyo asalelaka Kristo na ndenge wana
asepelisaka Nzambe, pe bato bandimaka ye.
19 Bongo tóluka makambo oyo ememaka boboto pe elendi-
saka bondimi ya bandeko. 20 Kobebisa misala ya Nzambe té kaka
po na biloko ya kolia. Ya solo, tokoki kolia biloko nyonso, kasi
ezali mabe soki tolei biloko oyo ekoki kokweisa bandeko mosusu
na masumu[y]. 21 Eleki malamu óboya nyama, to masanga to
makambo nyonso oyo ekoki kokweisa ndeko na yo na masumu.
22 Makambo yo ondimaka po na biloko wana, etali kaka yo moko
ná Nzambe. Esengo na moto oyo amikosaka té na makambo ye
amonaka malamu. 23 Kasi moto oyo alei biloko ye amoni ezali ekila,
asali mabe na miso ya Nzambe, po alandi bondimi na ye té. Pamba
té makambo nyonso oyo bondimi epekisaka, ezali masumu.

Kolanda ndakisa ya Kristo

15 1 Biso bato tozali na bondimi ya makasi, tosengeli kokanisa
bandeko oyo bazangi makasi yango. Tóluka bobele komi-
sepelisa té, 2 kasi moto na moto na kati na biso áluka kosepelisa
baninga na ye, na ndenge 'tè ákolisa bondimi na bango. 3 Pamba
té Kristo pe azalaki koluka kaka komisepelisa té. Ekòmamá boye:
"E Nzambe, kofinga oyo bafingaka yo ezali koya epai na ngai."
4 Makambo nyonso oyo ekòmamá ezali po na koteya biso, po
Mikanda ya Nzambe épesa biso mayele ya kokanga mitema pe
kozala na molende, boye tókoka kotia mitema na bolamu oyo
Nzambe abombelá biso. 5 Bongo Nzambe, oyo alakisaka biso
ndenge ya kokanga mitema pe kozala na molende, ye moko ásala
'tè bóyokana, ndenge Yezu Kristo alingi, 6 po bino nyonso
bókumisaka Nzambe, Tata ya Nkolo na biso Yezu Kristo, na
motema moko, na mongongo moko.

---

y 14.20 1 Kor 8,13.

Koyambana na bolingo nyonso

7 Yango wana bóyambana na bolingo nyonso, ndenge Kristo
ayambaki bino po Nzambe ázwa lokumu. [8] Bókanisa nanu. Kristo
amitiaki mosali ya Bayuda po Nzambe moto alakaká bongo.
Ayaki po ákokisa elaka oyo Nzambe apesaká na bakoko na bango.
[9] Nzokande bato oyo bazali Bayuda té basengeli kokumisa Nzambe,
po ye ayokeli bango mawa. Ekòmamá boye: "Yango wana nazali
kopesa yo mersi na kati ya bikolo, pe koyembela lokumu na yo[z]."
10 Ekòmamá pe: "Bino bato ya bikolo nyonso, bósepela esika
moko ná ekolo ya Nzambe[a]." [11] Esika mosusu ekòmamá boye:
"Bino bikolo nyonso, bókumisa Nkolo; bino bamboka nyonso,
bóyembela ye[b]." [12] Ezaya pe alobaká: "Mwana ya libota ya David
akoya, akotelema po na kotambwisa bikolo nyonso; bato ya bikolo
nyonso bakotia mitema epai na ye[d]."
13 Lokola bozali kotia mitema na bolamu oyo Nzambe
abombelá bino, nasengi ye ábongisa bondimi na bino, átondisa
bino na esengo pe na boboto, boye bókoka kotiela ye mitema na
makambo nyonso, na nguya ya Molimo Mosantu.

Po na nini Polo akòmi makambo polele

14 Bandeko na ngai, nazali kotia motema na bino 'tè bozali
bato ya makanisi malamu, boyebi makambo nyonso oyo Nzambe
alakisá biso, boye bokoki kopesana batoli. [15] Ata bongo, nauti
kokòmela bino makambo mosusu oyo bosi'boyebi, po bókanisaka
yango malamu. Nakòmi yango na ndenge ya polele, po Nzambe,
na bolamu na ye, [16] akómisi ngai mosali ya Yezu Kristo epai ya
bikolo nyonso. Ye moto apesi ngai mosala ya kosakola Sango
Malamu na ye, po Molimo Mosantu ákómisa bato ya bikolo
nyonso libonza ya bosantu, oyo ekoki kosepelisa Nzambe. [17] Yango
wana, na lisanga na Yezu Kristo nakoki kobeta tolo po na mosala
oyo nasalelaka Nzambe. [18] Nakotanga bobele makambo oyo
Kristo akokisaka na maloba pe na misala na ngai, po bato ya
bikolo nyonso bábanda kotosa Nzambe. [19] Pamba té makamwisi
minene ya ndenge na ndenge oyo ye asalaka na maboko na ngai,
elakisaka nguya ya Molimo Mosantu. Kaka na nguya yango,
nasakolaki Sango Malamu ya Kristo na bamboka nyonso, banda
na Yeruzalem tii na mboka Ilirie. [20] Nzokande nasakolaka Sango
Malamu bobele na bisika oyo nanu bayoká kombo ya Kristo té.

---

z *15.9* Bzb 18,50.
a *15.10* Zong 32,43.
b *15.11* Bzb 117,1.
d *15.12* Ezaya 11,10.

Wana ezali lokumu oyo nawelaka, po nákóma té lokola moto oyo
azali kotònga ndako na ye na likolo ya fondasion basalá na bato
mosusu. [21] Ekòmamá boye: "Baoyo bazwi nanu sango té, bakomona;
pe baoyo bayoki nanu té, bakoyeba[e]."

Polo azali kokana kokende na Rome

22-23 Bambula ebele penza, nazalaki na posa ya koya epai na
bino; kasi lokola bino bosi'boyoká kombo ya Kristo, natikaki
yango. Nzokande sik'oyo nasilisi mosala na ngai epai boye, [24] pe
nalingi kokende na Espanye. Boye nakoya kotala bino tango
nakoleka, pe natii motema 'tè soki tokutani, nde tosepeli mwa
tango moke, bongo sima bokosalisa ngai po na mobembo. [25] Kasi
sik'oyo nazali kokende na Yeruzalem, po na kosalisa bakristo ya
kuna. [26] Pamba té bandeko ya Masedwane pe ya *Grese bakanaki
kokongola mbongo po na kosalisa bakristo ya Yeruzalem oyo
bakelelá. [27] Ya solo, bamonaki 'tè basengeli kosala bongo. Pamba
té bato ya bikolo nyonso bazwaki bolamu ya Nzambe oyo bandeko
Bayuda bazalaki na yango; boye basengeli pe kosalisa bango, na
bomengo ya mokili oyo bazali na yango. [28] Tango nakosilisa
kopesa bango mbongo oyo bakongolaki, nakoleka epai na bino
po na kokende na Espanye. [29] Pe nayebi 'tè tango nakoya epai
na bino, nakomemela bino bolamu ya Kristo mingi penza.
30 Kasi, bandeko na ngai, nasengi bino na kombo ya Nkolo
na biso Yezu Kristo, pe po na bolingo oyo Molimo apesaka:
bósalisa ngai na etumba oyo nazali na yango, bóbondela Nzambe
po na ngai, [31] po Bayuda oyo baboyi Kristo básala ngai mabe té,
pe bakristo ya Yeruzalem bándima penza mosala oyo nazali
kosalela bango. [32] Boye, soki Nzambe alingi, nakoya epai na bino
na esengo nyonso, pe nakopema moke na kati na bino. [33] Nzambe
oyo apesaka boboto ázala na bino nyonso! Amen.

Polo atindeli bato mbote

16 [1] Nasengi bino po na Febe, ndeko na biso ya mwasi, mosali
ya Eklezya na vile ya Sankré: [2] bóyamba ye malamu na
kombo ya Nkolo Yezu, ndenge ebongi na bakristo; pe bósalisa
ye na makambo nyonso oyo akosenga bino. Pamba té ye asalisaki
bato mingi, ná ngai moko pe. [3] Bópesa mbote na Prisye pe na
mobali na ye Akilas oyo basalelaka Yezu Kristo esika moko ná
ngai. [4] Bango babikisaki ngai, babangaki kutu liwa té. Nazali
kopesa bango mersi mingi; ezali bobele ngai moko té, kasi ná
ba-eklezya nyonso oyo ezali ya Bayuda té. [5] Bópesa pe mbote na
eklezya oyo esanganaka na ndako na bango. Bópesa mbote na

---

e 15.21 Ezaya 52,15.

Epenete, moninga na ngai penza. Ye azalaki mokristo ya liboso
na region ya *Efeze. 6 Bópesa mbote na Maria; ye asalaki mosala
mingi po na bino. 7 Bópesa mbote na Andronikus ná Junias,
bandeko na ngai Bayuda; bango bazalaki na boloko esika moko
ná ngai; bayebani mingi, pe basalaka mosala lokola ya bantoma;
bakómaki bakristo liboso na ngai.
8 Bópesa mbote na Ampliatus, moninga na ngai, na lisanga
ya Nkolo Yezu. 9 Bópesa mbote na Urbanus, ye asalelaka Kristo
esika moko ná biso; pe lisusu na moninga na ngai ya bolingo
Stakis. 10 Bópesa mbote na Apeles, ye azali mokristo penza.
Bópesa mbote na bato bafandaka epai ya Aristobule. 11 Bópesa
mbote na Erodion, ndeko na ngai Moyuda, pe na bakristo oyo
bafandaka epai ya Narsise. 12 Bópesa mbote na bandeko na biso
ya basi Trifene, Trifoze, ná Persis, ndeko na ngai ya bolingo;
bango nyonso basalelaka Nkolo mosala monene. 13 Bópesa mbote
na Rufus, mokristo ya solo; pe na mama na ye, oyo azali lokola
mama na ngai. 14 Bópesa mbote na Asenkrite, Flegon, Ermes,
Patrobas, Ermas, pe bandeko oyo bazali epai na bango. 15 Bópesa
mbote na Filológe, Julie, Neré ná ndeko na ye ya mwasi, pe
Olempas ná bakristo nyonso oyo bazali epai na bango.
16 Bino nyonso bópesana mbote, ndenge ebongi na bakristo.
Bato ya ba-eklezya nyonso ya Kristo batindeli bino mbote.

Toli ya suka

17 Bandeko, nazali kosenga bino: bókeba na baoyo bakabolaka
bakristo pe babebisaka bondimi na bango. Bazali koboya mateya
oyo bozwaki. Bókima bango. 18 Pamba té bato ya ndenge wana
basalelaka Nkolo na biso Kristo té, kasi bobele libumu na bango.
Na maloba na bango ya sukali pe ya lokuta, bakosaka bato oyo
bazali na mitema pembe.
19 Bato nyonso bayebi ndenge bino bozali kotosa Nzambe; ya
solo nazali kosepela mingi po na bino. Kasi nalingi 'tè bózala na
mayele mingi ya kosala makambo ya malamu, pe bóboya makambo
ya mabe. 20 Etikali moke Nzambe oyo apesaka boboto ápanza
*Satan na se ya makolo na bino.
Bolamu ya Nkolo na bino Yezu ézala na bino!
21 Timoté, moninga na ngai ya mosala, atindeli bino mbote.
Lusius, Jazon ná Sozipater, bandeko na ngai Bayuda, batindeli
bino pe mbote.
22 Ngai Tersius natindeli bino mbote na lisanga na Nkolo;
ezali ngai nde moto nakòmi mokanda oyo.
23 Gayus atindeli bino mbote; nazali kofanda na ndako na ye;
bato ya eklezya pe basanganaka epai na ye. Eraste, oyo abombaka
mbongo ya vile, ná ndeko Kwartus batindeli bino mbote.

[24] Bolamu ya Nkolo na biso Yezu Kristo ézala na bino nyonso! Amen.]

Lokumu na Nzambe

25 Lokumu ézala na Nzambe! Ye azali na nguya ya kobongisa
bino, awa bondimi Sango Malamu ya Yezu Kristo oyo ngai
nasakolaka. Pamba té yango ezali koyebisa bato sekelé oyo
ebombamaká na bileko eleká. 26 Sik'oyo Nzambe, Mokonzi ya
bileko nyonso, alakisi sekelé yango polele, ndenge ekòmamá na
mikanda ya baprofete; pe atindi báyebisa yango na bato ya bikolo
nyonso, po bándima yango pe bátosa ye.
27 Bobele se ye moko Nzambe moto azali na mayele nyonso!
Ebongi ye ázwa lokumu, po na Yezu Kristo, seko na seko. Amen.

MOKANDA YA LIBOSO YA POLO NA BA-KORENTIEN

Liyebisi ya ebandeli

Polo asalaki sanza 18 na Korente na mobembo na ye ya mibale (Misala 18,1–18). Korente ezalaki vile moko ya lokumu, pamba té batòngá yango na kati ya ba-ebale mibale, pe epai na epai ezalaki na libongo. Makambo ya mabe ezalaki koleka mingi kuna. Bato ya kuna babandaki kolanda makanisi ya ndenge na ndenge, pe mangomba ya losambo ezalaki mingi. Bongo lingomba ya sika ya bakristo oyo Polo afungolaki kuna ezalaki penza komekama na ndenge nyonso, pe makambo wana ekómaki kosala ntoma pasi na motema.

Tango Polo alongwe na Korente, abandaki kozwa basango ebele ya mabe po na bakristo ya kuna. Boye ayaki kokòmela bango mokanda oyo na Efeze (Misala 19).

Tala makambo na yango ndenge elandani:
- mbote pe losambo ya kopesa mersi (1,1–9)
- akebisi bango na makambo etali:
  - kokabwana (1,10–4,21)
  - kosala mabe (5,1–13.6,12–20)
  - koswana (6,1–11).

- Biyano na makambo etali:
  - kolia banyama oyo bapesi mabonza na banzambe ya bikeko, pe ndenge ya kozala ná bato oyo bayebi Nzambe té (8,1–11,1)
  - masanga ya bakristo pe bilei ya Nkolo (11,2–34)
  - makabo ya Molimo Mosantu (12–14)
  - kosekwa ya bato bakufá (15).

Na makambo oyo nyonso ntoma azali kolakisa ndenge nini kokangana ná Kristo ekoki kosilisa makambo nyonso wana. Bolingo ya solo yango nde eleki penza na tina.

Mbote

1 1-3 Mbote na bino, bandeko ya Eklezya ya Nzambe oyo ezali
na Korente. Nzambe akómisi bino *bosantu na lisanga na
Yezu Kristo, abengi bino bózala bato na ye penza.

Ngai Polo, ntoma ya Yezu Kristo, – Nzambe abengaki ngai kaka po ye moko nde alingaki bongo-; ngai ná ndeko Sostene totindeli bino mokanda oyo. Bózwa bolamu pe boboto oyo euti na Nzambe, Tata na biso, pe na Nkolo Yezu Kristo.

Mokanda na biso ezali pe po na bato nyonso oyo basakolaka 'tè Yezu Kristo azali Nkolo, bipai nyonso ya mokili. Ye azali Nkolo na bango pe ya biso.

Bakristo ya Korente batondi na bolamu ya Nzambe

4 Napesaka Nzambe na ngai mersi tango nyonso likolo na
bino, po akabeli bino bolamu na ye na lisanga na Yezu Kristo.
5 Po na ye, Nzambe atondisi bino na bomengo nyonso: ya koyeba
ba-sekelé na ye pe ya kosakola yango. 6 Ya solo, sango ya Kristo
oyo tomemelaki bino esi'ekoteli bino tii na mikuwa; 7 boye na kati
ya makabo oyo Molimo Mosantu apesaka, bozangi ata moko té,
pe bozali kozela mokolo Nkolo na biso Yezu Kristo akomonana.
8 Ye moko akolendisa bino tii na suka, po 'tè na mokolo wana
bózala ata na mabe moko té. 9 Nzambe akokisaka makambo
akanaka. Ye nde moto abengi bino po bózala lisanga ná Mwana
na ye Yezu Kristo, Nkolo na biso.

Bakristo ya Korente bakabwani

10 Bandeko, nasengi bino na kombo ya Nkolo na biso Yezu
Kristo, bóyokana pe bótika kokabwana. Bino nyonso bózala moto
moko, motema moko, pe makanisi se moko. 11 Pamba té, bandeko
na ngai, bato ya mama Kloe bayebisi ngai 'tè bozali koswana na
kati na bino. 12 Napesi bino toli boye, po na kati na bino moto
na moto alobaka na ndenge na ye: "Ngai nazali moto ya Polo",
"Ngai moto ya Apolos", "Ngai moto ya Piere"; to pe "Ngai nazali

moto ya Kristo." [13] Bokanisi 'tè Kristo akabwani ndambo-ndambo?
Ezali ngai Polo nde moto nakufelaki bino na kuruze? Bozwaki
batisimo na kombo na ngai?
14 Napesi Nzambe mersi po nabatisaki moto moko té na kati
na bino, longola bobele Krispus ná Gayus. [15] Boye moto moko té
akoki koloba 'tè bozwaki batisimo na kombo na ngai. [16] A,
nabosani; nabatisaki pe Stefanás ná bato ya fami na ye. Kasi
nayebi moto mosusu ata moko té oyo ngai nabatisaki. [17] Kristo
atiaki ngai ntoma té po nákende kobatisa bato, kasi atindaki ngai
nákende kosakola Sango Malamu. Alingi násakola yango na
mayele ya bomoto té, soki té liwa na ye na kuruze ekozanga tina.

Biso tondimeli Kristo oyo akufaki na kuruze

18 Bandeko, ya solo, bato oyo bazali kobunga bamonaka sango
ya liwa ya Kristo na kuruze lokola likambo ya bozoba; kasi po na
biso bato Kristo azali kobikisa, yango ezali nguya ya Nzambe.
[19] Pamba té ekòmamá boye: "Nakosilisa mayele ya bato ya mayele;
nakobebisa makanisi ya bato bayekolá[a]."
20 Bongo wapi bato ya mayele? Wapi bato bayekolá? Baoyo
bamesaná kotiana tembe basuki wapi? Nzambe alakisi 'tè mayele
ya bomoto ezali penza ya bozoba. [21] Pamba té mayele ya bomoto
esalisaki bato té po báyeba Nzambe. Yango wana Nzambe alakisi
mayele na ye; azwi mokano ya kotinda basakoli bámemela bato
sango oyo bango bamonaka lokola makambo ya bozoba. Asali
bongo po ábikisa baoyo bandimi yango. [22] Bótala nanu. Bayuda
balingaka mosakoli ásala makamwisi oyo euti na Nzambe; nzokande
*ba-Grek balukaka kaka koyoka masolo ya mayele. [23] Kasi biso
tozali kosakola sango ya Kristo oyo babomaki na kuruze. Bayuda
balobaka 'tè yango ekoki kouta na Nzambe té; pe ba-Grek
bamonaka yango lokola makambo ya bozoba. [24] Nzokande po na
bato oyo Nzambe abengi, ézala Bayuda to bato ya bikolo mosusu,
Kristo azali penza nguya ya Nzambe pe mayele ya Nzambe.
[25] Pamba té makambo Nzambe asalaka emonanaka lokola bozoba,
nzokande yango nde eleki mayele ya bato. Nzambe amonanaka
lokola azangi makasi, nzokande ye aleki bato na makasi.
26 Bandeko, bótala nanu: bino bato oyo Nzambe abengi,
bozali banani? Na kati na bino, baoyo bomonanaka bato ya
mayele bazali mingi té; bato minene bazali mingi té; bato ya
lokumu bazali mingi té. [27] Kasi Nzambe aponi baoyo bamonanaka
bazoba, po áyokisa bato ya mayele soni; aponi baoyo bato
balobaka 'tè bazangi makasi, po áyokisa bilombe soni. [28] Baoyo
bazangi lokumu, baoyo bato batsiolaka pe bamonaka pamba,

---

a 1.19 Ezaya 29.14.

Nzambe aponi bango po álakisa bato minene 'tè bazangi tina. 29 Boye
moto ata moko té akoki kobeta tolo liboso ya Nzambe. 30 Ye moto
asali 'tè bino bókóma lisanga na Yezu Kristo. Kristo ayeeli biso
mayele oyo euti na Nzambe; akómisi biso bosembo pe bosantu,
pe asilisi boumbu na biso. 31 Yango wana maloba ya Mikanda ya
Nzambe ezali ya solo: "Moto oyo alingi kobeta tolo, ábeta tolo
bobele po na makambo Nkolo asaleli ye[b]."

Ndenge Polo asakolaki sango ya Kristo na Korente

2 1 Bandeko, tango nayaki epai na bino po na kosakola ba-sekelé
ya Nzambe, namilakisaki té lokola moto ayebi koloba, to
lokola moto ya mayele mingi. 2 Pamba té nakanaki koyebisa bino
likambo mosusu té, bobele sango ya Yezu Kristo; nalingi koloba
Yezu Kristo oyo babomaki na kuruze. 3 Yango wana, tango
nakómaki epai na bino, nazalaki na makasi té; nazalaki kobanga
pe kolenga mingi. 4 Po na kolakisa 'tè nazalaki kosakola makambo
ya solo, nabandaki kosalela mayele ya bomoto té, kasi Molimo
Mosantu azalaki kolakisa nguya na ye. 5 Boye bondimi na bino
ekouta na mayele ya bomoto té, kasi na nguya ya Nzambe.

Mayele ya Nzambe

6 Nzokande tozali koloba penza makambo ya mayele; kasi
bobele na baoyo bazali bato ya kokoka na miso ya Nzambe. Yango
ezali mayele ya bato té to ya bakonzi ya mokili, po bango
basi'bakómi na suka. 7 Tozali koloba sekelé ya mayele ya Nzambe.
Pamba té liboso 'tè mokili ésalama, Nzambe asi'akanaká kolakisa
biso yango po na lokumu na biso, kasi abombaká makambo wana.
8 Na kati ya bakonzi ya mokili oyo, moko té ayebi mayele yango.
Soki bayebaki yango, mbele balingaki koboma Nkolo ya lokumu
nyonso na kuruze té. 9 Kasi esalami ndenge ekòmamá: "Makambo
oyo moto moko té amoná to ayoká, oyo moto moko té akanisá,
Nzambe asi'abongisá yango po na bato oyo balingaka ye[d]."
10 Biso tozali nde bato oyo Nzambe ayebisi sekelé na ye; ezali
Molimo Mosantu moto alakisi biso yango. Molimo atalaka makambo
nyonso, ata makanisi ya Nzambe oyo ebombamá. 11 Pamba té
moto moko té akoki koyeba motema ya moto mosusu; bobele
molimo ya moto wana nde ayebi yango. Ndenge moko pe bobele
Molimo ya Nzambe moto ayebi makanisi ya Nzambe. 12 Molimo
biso tozwaki euti na mokili oyo té, kasi tozwaki Molimo oyo euti
na Nzambe, po tókoka koyeba bolamu ye akabelaka biso. 13 Pe
tolobaka makambo yango té na mayele oyo bato bateyaka, kasi

---

b 1.31 Jer 9,23.
d 2.9 Ezaya 64,3. 52,15.

na maloba oyo Molimo ya Nzambe ateyaka. Tolimbolaka makambo
ya Molimo ya Nzambe kaka na bato oyo bazali na Molimo yango.
14 Moto oyo azali bobele na molimo na ye ya bomoto, ayambaka
makambo ya Molimo ya Nzambe té; yango ezali lokola bozoba na
miso na ye. Akoki koyeba tina na yango bobele na lisalisi ya Molimo
ya Nzambe. 15 Yango wana moto oyo azali na Molimo ya Nzambe
akoki koyeba makambo nyonso soki ezali malamu to mabe; kasi
oyo ye asalaka[e], moto moko té akoki koloba 'tè ezali mabe. 16 Pamba
té ekòmamá boye: "Nani ayebi makanisi ya Nkolo? Nani akoki
kopesa ye toli[f]?" Nzokande biso tozali na makanisi ya Kristo.

Basali ya Nzambe

3 1 Bandeko, nakokaki té kolobela bino lokola bato oyo bazali
na Molimo ya Nzambe, kasi nalobelaki bino lokola bato
bazali kolanda kaka makambo ya bomoto. Pamba té na makambo
etali Kristo, bozali nanu bana mike. 2 Napesaki bino miliki, kasi
bilei ya makasi té, po ekokaki na bino té. Kutu ata sik'oyo ekoki
na bino té, 3 po bozali kaka na mayele ya bomoto. Na kati
na bino likunya ezali, koswana pe ezali; bozali kaka kolanda
makambo ya bomoto té? Bizaleli na bino ekokani ná ya bato
nyonso té? 4 Soki moko moko na bino azali koloba "Ngai nazali
moto ya Polo", "Ngai ya Apolos", bokokani ná bato nyonso té?
5 Apolos azali nani? Pe ngai Polo nazali nani? Tozali kaka
basalisi ya Nzambe; bokómaki kondima po na mosala na biso.
Moko moko na biso asalaka mosala oyo Nkolo apesaki ye. 6 Ngai
nakonaki mbuma, Apolos asopelaki yango mai, kasi Nzambe nde
moto akolisi yango. 7 Bongo moto oyo akonaki mbuma, ná oyo
asopelaki yango mai bazali pamba, kasi Nzambe oyo akolisi
yango, ye nde moto asali mosala nyonso. 8 Moto oyo akonaka, ná
oyo asopaka mai, bazali ndenge moko. Nzambe akopesa moto na
moto lifuta na ye na ndenge ya mosala oyo asali. 9 Po biso ná Apolos
tozali basalisi ya Nzambe, pe bino bozali elanga ya Nzambe.
Bino bozali pe lokola ndako oyo Nzambe atòngi. 10 Nasalelaka
na bolamu oyo Nzambe apesaki ngai; lokola moto ayebi kotònga
malamu, natiaki fondasion. Sima, moto mosusu ayei kotònga na
likolo na yango. Kasi moto na moto ákeba na ndenge azali
kotònga. 11 Fondasion esi'esalami: yango nde Yezu Kristo. Moto
moko té akoki kotia fondasion mosusu, kaka oyo wana. 12 Na kati
ya bato oyo batòngaka na likolo ya fondasion yango, bamosusu
basalelaka or, arjan, to mabanga ya talo, bamosusu mabaya,
matiti, to makasa. 13 Mokolo ya Kristo ekolakisa mosala ya moto

e 2.15 Oyo ye asalaka na lisalisi ya *Molimo ya Nzambe.
f 2.16 Ezaya 40,13.

na moto, pamba té mokolo wana ekomonana na kati ya móto.
Móto yango nde ekolakisa ndenge moto na moto asalaki. [14] Oyo
mosala na ye ekoumela, akozwa lifuta. [15] Oyo mosala na ye
ekozika, akozanga lifuta; nzokande ye moko akobika, kasi bobele
lokola moto abiki na liwa ya móto.

16 Bino bozali lokola Ndako ya Nzambe, pe Molimo ya Nzambe
azalaka na kati na bino[g]. Boyebi yango té? [17] Soki moto abebisi
Ndako ya Nzambe, Nzambe pe akobebisa ye. Pamba té Ndako
ya Nzambe ezali bosantu. Pe bino bozali lokola Ndako ya
Nzambe.

18 Moto moko té ámikosa. Soki moko na kati na bino akanisi
'tè azali na mayele na miso ya bato, liboso ákóma lokola zoba,
po ázwa mayele ya solo. [19] Pamba té mayele ya mokili oyo ezali
bozoba na miso ya Nzambe. Ekòmamá boye: "Mayele ya bato
ekómi motambo oyo Nzambe akangelaka bango." [20] Ekòmamá
lisusu: "Nkolo ayebi makanisi ya bato ya mayele; ayebi 'tè nyonso
ezali pamba[h]." [21] Yango wana, moto moko té áluka lokumu epai
ya bato. Po makambo nyonso ezali ya bino: [22] ézala Polo, Apolos
to Piere; ézala mokili, bomoi to liwa, makambo ya lelo to oyo
ekoya, nyonso ezali ya bino. [23] Kasi bino bozali bato ya Kristo pe
Kristo azali moto ya Nzambe.

Bantoma ya Kristo

4 [1] Yango wana, bókamata biso lokola basali ya Kristo pe
bakapita; Nzambe apesi ba-sekelé na ye na maboko na biso.
[2] Basengaka na bakapita bobele 'tè básala mosala na bango na
ndenge ya malamu. [3] Soki bino to bato mosusu bolobi 'tè nasalaka
malamu to mabe, nakipaka yango ata moke té. Ngai moko kutu
nakoki té kokata likambo na ngai. [4] Ya solo, nazali komimona na
mabe moko té; kasi yango elakisi té 'tè nasalaka bobele malamu.
Ezali nde Nkolo moto akokata likambo na ngai. [5] Yango wana,
liboso 'tè mokolo oyo Nkolo atiá ékoka, bótika kolobana 'tè moto
oyo asali malamu to mabe. Bózela Nkolo áya. Ye nde moto
akobimisa ba-sekelé nyonso polele, pe akomonisa makanisi oyo
ezali na mitema ya bato. Bongo moto na moto akozwa epai ya
Nzambe lokumu oyo ekoki na ye.

6 Bandeko, napesi ndakisa na ngai moko pe ya Apolos, po na
koteya bino. Nalingi bólanda ndakisa na biso, pe bóyeba tina ya
toli oyo: "Kangama kaka na mibeko[i]." Bongo bótika kobeta tolo

---

g 3.16 Lisanga ya bakristo nde moto ezali lokola Ndako oyo Nzambe afandaka. Soki bakristo bakabwani, ezali lokola bapanzi Ndako yango.
h 3.20 Job 5,13. Bzb 94,11.

po na moto moko pe koyina mososu. 7 Nani atii yo liboso ya bato
mosusu? Eloko nini ozali na yango oyo Nzambe apesi yo té? Pe
soki Nzambe moto apesi yo yango, po na nini ozali kobeta tolo
lokola nde ozwaki yango yo moko?
8 Bokanisi 'tè bosi'botondi na biloko, pe bosi'bozwi bomengo
mingi! Bokanisi 'tè bokómi bakonzi, biso té! Nalingi bózala
bakonzi ya solo, po biso pe tózala bakonzi ndenge moko na bino.
9 Nzokande namoni 'tè Nzambe atii biso bantoma na molongo ya
suka. Tozali lokola bato oyo bazwi etumbu ya liwa, po báboma
biso na miso ya bato ya mokili mobimba pe kutu ya ba-anjelu. 10 Biso
tokómi bazoba po na Kristo, kasi bino bokanisi 'tè bozali bakristo
ya mayele. Biso tolembi; kasi bino bokanisi 'tè bozali makasi.
Bokanisi 'tè bozali bato minene, nzokande biso tozali bato pamba.
11 Tii na tango oyo tozali na nzala pe posa ya mai; tozangi bilamba
pe bazali konyokola biso; tozangi ndako, tozali kotelengana bipai
na bipai; 12 tozali kosala na maboko na biso moko, pe komona pasi na
mosala. Tango bato bafingaka biso, tobenisaka bango; tango banyoko-
laka biso, tokangaka mitema; 13 tango bakoselaka biso makambo,
tozongisaka maloba ya boboto. Tii lelo tozali lokola bosoto ya
mokili, pe bato nyonso bamonaka biso lokola matiti ya fulu.
14 Nakòmeli bino makambo oyo po náyokisa bino soni té, kasi
po náteya bino lokola bana na ngai ya bolingo. 15 Ata soki bozwi
balakisi 10.000 oyo bateyaki bino na kombo ya Kristo, bozali na
tata moko kaka; pamba té ezali ngai moto naboti bino na lisanga
na Yezu Kristo, tango nayeelaki bino Sango Malamu. 16 Bongo nasengi
bino bólanda ndakisa na ngai. 17 Yango wana, natindeli bino
Timoté oyo azali mwana na ngai ya bolingo pe atosaka Nkolo.
Ye akoyebisa bino lisusu ndenge natambolaka na lisanga na Yezu
Kristo, pe ndenge nateyaka bipai nyonso, na ba-eklezya nyonso.
18 Bato mosusu na kati na bino batondi na lolendo, po
bakanisi 'tè nakoya kotala bino té. 19 Kasi soki Nzambe alingi,
etikali moke náya epai na bino, bongo nakotala maloba ya bato
ya lolendo wana té, kasi nakotala nguya oyo bazwi epai ya
Nzambe. 20 Pamba té Nzambe atiaka bokonzi na ye kaka na
maloba té, kasi alakisaka nguya na ye. 21 Bolingi nini? Náya epai
na bino na fimbu? To náya na bolingo pe na boboto?

Likambo ya soni na kati ya Eklezya .

5 1 Nazali koyoka bipai nyonso 'tè na kati na bino likambo moko
ya soni ezali, oyo esalamaka kutu té epai ya bato bayebi
Nzambe té. Pamba té moto moko na kati na bino azali kotambola
ná mwasi ya tata na ye. 2 Pe bozali nanu na lofundu mingi?

---

i 4.6 Na grek: "Landa kaka oyo bakòmá na mikanda."

Nzokande bosengelaki kozala na mawa, pe kobengana na kati na
bino moto oyo asali bongo. 3-4 Po na ngai, atako nazali mosika na
bino, kasi na *molimo nazali na kati na bino. Na kombo ya Nkolo
Yezu, nasi'nakati likambo ya moto oyo asali mabe yango. Yango
wana bósangana, pe ngai nakozala na bino na molimo; boye na
nguya ya Nkolo na biso Yezu, 5 tokopesa moto wana na maboko
ya *Satan, ábungisa bomoi na ye, po molimo na ye ébika, mokolo
Nkolo akoya.
6 Tina ya kosala lofundu ezali té! Esengeli kutu bókeba,
pamba té mwa ndambo ya kisi ya mapa evimbisaka sani mobimba
ya farine[j]. 7 Boyebi 'tè Bayuda, na feti na bango ya Pake,
babwakaka kisi nyonso ya kala, pe baliaka mapa ya sika oyo batiá
kisi té. Bino pe bósalaka ndenge wana, po bókóma mapa ya sika
oyo ezangá kisi. Pamba té biso tozali na Pake ya sika. Basi'babo-
maki Kristo; ye nde Mwana-Meme na biso ya Pake. 8 Bongo tósala
feti. Tóbwaka kisi nyonso ya kala; yango ezali masumu pe
makambo ya soni. Kasi tósala feti na biso na mapa oyo evimbá
té; yango ezali makambo ya bosembo pe ya solo.
9 Na mokanda na ngai nayebisaki bino 'tè bósanganaka té
na bato oyo basalaka makambo ya soni[k]. 10 Nakòmaki boye té
po bókima bato nyonso oyo basalaka makambo ya soni, to
bato ya lokoso, bamiyibi pe baoyo basambelaka banzambe
ya bikeko. Soki ézala bongo, mbele bosengeli kolongwa na
mokili. 11 Kasi nakòmelaki bino boye po bósanganaka té na moto
oyo alobaka 'tè azali mokristo, nzokande asalaka makambo ya
soni, azali na lokoso, asambelaka banzambe ya bikeko, afingaka
bato, alangwaka masanga to ayibaka. Bólia kutu esika moko
té na moto ya ndenge wana. 12-13 Pamba té nani atii biso bazuzi
ya bato oyo bazali bakristo té? Bobele Nzambe moto akosambisa
bango. Kasi bino, ebongi bótala makambo ya bandeko na bino.
Ekòmamá boye: "Bóbengana bato ya mabe na kati na bino[l]."

Kofundana na kati ya bandeko

6 1 Soki moto moko na kati na bino azwani likambo ná ndeko
na ye mokristo, ndenge nini ákende kosamba liboso ya bazuzi
oyo bayebi Nzambe té? Po na nini akei té epai ya bakristo?
2 Boyebi té 'tè bato ya Nzambe bakosambisa bato ya mokili
mobimba? Bongo soki bino bokokata makambo ya bato ya mokili,

---

j 5.6 Tala Mat 16,12. Yezu alobaki 'tè mabe oyo bato basalaka ekokani na kisi ya mapa.
k 5.9 Polo akòmelaki bakristo ya Korente mokanda mosusu, kasi yango ebungá.
l 5.13 Zong 17,7.

bokoki té kokata makambo ya mike-mike? 3 Boyebi té 'tè biso
tokokata makambo ya ba-anjelu? Bongo, tokoki té kokata makambo
etali bomoi na biso awa na mokili? 4 Nzokande, tango bozali na
likambo ya ndenge oyo, bokendaka kosamba liboso ya bazuzi oyo
bayebani té na kati ya Eklezya! 5 Nalobi yango po na koyokisa
bino soni! Ya solo, epai na bino moto moko té ya mayele azali,
oyo akoki kobongisa makambo na kati ya bandeko? 6 Kasi ndenge
nini ndeko na ndeko bafundanaka? Pe basalaka yango liboso ya
bazuzi oyo bazali bakristo té?
7 Ya solo, kofundana na tribinal ezali kolakisa 'tè bosi'bobungi.
Soki moto alingi kosala bino mabe, po na nini bokoki kokanga
mitema té? Soki moto alingi kobotola bino biloko, po na nini
botikelaka ye yango té? 8 Kasi ezali bino moko bato bosalaka
mabe pe bobotolaka bato biloko! Bosalaka bongo kutu epai ya
bandeko na bino! 9 Bóyeba 'tè bato ya masumu bakokóma bato
ya mboka ya Nzambe té. Bómikosa té! Ézala bato oyo basalaka
makambo ya soni, baoyo basambelaka banzambe ya bikeko,
baoyo batambolaka na basi to mibali ya bato, mibali oyo balalaka
baninga na bango mibali, 10 ézala bamiyibi, bato ya lokoso ya
mbongo, baoyo balangwaka masanga, baoyo bafingaka baninga,
to pe baoyo babotolaka bato biloko; bango nyonso bakokóma
bato ya mboka ya Nzambe té. 11 Na kati na bino bamosusu
bazalaká ndenge wana. Kasi Nzambe asukoli bino mitema,
akómisi bino bosantu pe bosembo, po bozali kondimela Nkolo
Yezu Kristo, pe bozwi nguya ya Molimo ya Nzambe na biso.

Nzoto ya moto ezali po na Nkolo

12 Boyebi 'tè nalobaki na bino boye: "Nakoki kosala makambo
nyonso oyo nalingi, kasi makambo nyonso ezali malamu té po na
ngai[m]." Ya solo, nakoki kosala makambo nyonso oyo nalingi, kasi
nalingi kokóma moumbu ya likambo moko té. 13 Tokoki koloba
boye po na bilei: "Bilei ezali po na libumu, pe libumu po na bilei."
Ya solo, kasi Nzambe akoboma nyonso mibale.
Nzokande po na makambo etali kindumba, nzoto ya moto
esalamá po na kindumba té, kasi po na Nkolo. Nkolo nde azali
mokonzi na yango. 14 Pamba té ndenge Nzambe asekwisaki Nkolo
Yezu, se ndenge wana akosekwisa biso pe na nguya na ye. 15 Boyebi
té? Nzoto na bino ezali biteni ya nzoto ya Kristo. E bongo,
násangisa nzoto ya Kristo ná oyo ya mwasi ya ndumba? Ekoki
kosalama ata moke té! 16 Pamba té moto oyo asangani ná mwasi
ya ndumba, akómi ná ye moto moko. Ekomamá boye: "Bango

---

m 6.12 Wana ezali mateya ya Polo, po na makambo etali mibeko ya banzambe pe kutu ya Moize. Tala Gal 4,8–11; 5,1–2.

mibale bakokóma moto moko[n]." 17 Kasi oyo asangani ná Nkolo
akómi ná ye Molimo moko.
18 Bókima kindumba. Masumu mosusu nyonso oyo moto
akoki kosala, ebebisaka nzoto na ye té; kasi moto oyo amipesi na
kindumba, azali kobebisa nzoto na ye moko. 19 Boyebi té? Nzoto
na bino ezali lokola ndako ya Molimo Mosantu. Pamba té
Nzambe apesi bino Molimo; ye afandi na kati na bino. Boye bozali
bakolo ya nzoto na bino té; 20 Nzambe asombaki bino kosomba.
Yango wana bósalelaka nzoto na bino po na kokumisa ye.

Makambo etali libala

7 1 Po na makambo bokòmelaki ngai na mokanda, nalobi boye:
ezali malamu mobali ábala té. 2 Kasi lokola na kati na bino
makambo ya soni ezali mingi, ebongi mobali nyonso ázala na
mwasi na ye, pe mwasi nyonso ázala na mobali na ye. 3 Mobali
ákokisa baposa ya mwasi na ye, pe mwasi oyo ya mobali na ye.
4 Mwasi azali kolo ya nzoto na ye té, kasi bobele mobali. Ndenge
moko pe mobali azali kolo ya nzoto na ye té, kasi bobele mwasi.
5 Bókabwana bambeto té; longola kaka soki boyokani po na mwa
tango, po na komipesa na losambo. Kasi sima, bózonga ndenge
bomesaná; soki boye té, bokoyeba komibatela té pe *Satan
akoluka kokweisa bino. 6 Nazali koyebisa bino makambo oyo
ekoki kosalama; kasi ezali mobeko penza té. 7 Ya solo, nalingi
moto nyonso ázala monzemba lokola ngai; kasi Nzambe apesaka
moto na moto likabo oyo ekoki na ye.
8 Po na bato oyo bazali monzemba, ná baoyo bakufelá mibali
to basi, nazali koyebisa bango 'tè ezali malamu bátikala lokola
ngai. 9 Kasi soki bakoki kokanga mitema té, bábala kaka; ebongi
malamu bábala esika 'tè bábebisa nzoto na baposa na bango.
10 Na baoyo basi'babali, napesi bango motindo oyo ezali ya
ngai té kasi ya Nkolo: mwasi ya libala ákabwana té na mobali na
ye. 11 Nzokande soki atiki ye, áfanda kaka monzemba to áyokana
lisusu na mobali na ye. Pe mobali áboya mwasi na ye té.
12 Po na bato mosusu, nazwi motindo epai ya Nkolo té. Napesi
kaka toli boye: soki ndeko moko azali na mwasi oyo azali mokristo
té, pe mwasi wana alingi áfanda na ye libela, mobali átika ye té.
13 Ndenge moko pe soki mwasi moko azali na mobali oyo azali
mokristo té, pe mobali wana alingi áfanda na ye libela, mwasi
áboya ye té. 14 Pamba té mobali oyo andimaka Kristo té, Nzambe
asi'andimi ye po asangani na mokristo ya mwasi. Pe mwasi oyo
andimaka Kristo té, Nzambe asi'andimi ye po asangani na
mokristo ya mobali. Soki bongo té, bana na bango bakozala

n 6.16 Eband 2,24.

mbindo; nzokande Nzambe asi'andimi bango. 15 Kasi soki moto
oyo azali mokristo té alingi kolongwa na libala, álongwa kaka.
Na makambo ya boye, mokristo ya mobali to ya mwasi azali
moumbu ya libala té; Nzambe abengaki bino po bófanda na
boboto. 16 Pamba té yo ndeko mwasi, ndenge nini okoki koyeba
soki okobikisa mobali na yo? Pe yo ndeko mobali, ndenge nini
okoki koyeba soki okobikisa mwasi na yo?

Moto na moto átikala ndenge Nzambe abengaki ye

17 Po na bato mosusu nyonso, nalobi boye: moto na moto
ábatela makabo oyo Nkolo apesaki ye; elingi koloba: átikala kaka
ndenge azalaki, tango Nzambe abengaki ye. Oyo ezali motindo
napesaka na ba-eklezya nyonso.
18 Mobali oyo basi'bakatá ye nzoto liboso 'tè Nzambe ábenga
ye, átikala se bongo. Pe oyo bakataki ye té liboso 'tè Nzambe
ábenga ye, ákatisa nzoto té. 19 Oyo bakatá nzoto, ná oyo bakata
té, bazali kaka ndenge moko. Kotosa mitindo ya Nzambe nde
moto ezali likambo ya tina penza. 20 Moto na moto átikala ndenge
azalaki tango Nzambe abengaki ye.
21 Ozalaki moumbu tango Nzambe abengaki yo? Komitungisa
té. Kasi ata soki okoki kozwa bonsomi, eloko eleki ezali: koluka
kozwa bolamu[o]. 22 Pamba té oyo azali moumbu tango Nzambe
abengi ye, azwi bonsomi po akómi moto ya Nkolo. Ndenge moko
pe, oyo azali moto ya bonsomi tango Nzambe abengi ye, akómi
moumbu ya Kristo. 23 Nzambe asombaki bino kosomba: bókóma
baumbu ya bato té. 24 Bandeko na ngai, moto na moto átikala na
miso ya Nzambe ndenge azalaki, tango Nzambe abengaki ye.

Motuna po na bato bazali na libala té

25 Po na makambo etali bato oyo babali nanu té, nazwaki
motindo epai ya Nkolo té; kasi nalakisi makanisi na ngai. Bokoki
kotiela yango mitema, pamba té Nkolo ayokelaki ngai mawa pe
atii ngai molobeli na ye.
26 Bongo po na bapasi tozali komona na mokili oyo, nakanisi
'tè ebongi malamu moto ábala té. 27 Osi'obali? Koluka koboma
libala té. Obali nanu té? Koluka mwasi té. 28 Kasi soki obali, osali
lisumu té. Pe elenge mwasi soki abali, asali lisumu té. Nzokande
bato oyo bakobalana, bakomona pasi; pe ngai nalingi té bino
bómona pasi.
29 Bandeko, nayebisi bino: mikolo ekómi ya kotanga. Boye na
mwa tango etikali, bato oyo basi'babali, bázala lokola babali té;

---

o 7.21 Polo alingi koloba: mokristo, ata soki azali moumbu na miso
ya bato, azali penza moumbu té (v.22,23).

30 baoyo bazali kolela, bázala lokola baleli té; baoyo bazali
kosepela, bázala lokola basepeli té; baoyo bazali kosomba, bázala
lokola bazangi biloko; 31 baoyo bamipesaki na makambo ya mokili,
bázala lokola bamipesaka na yango penza té. Pamba té makambo
ya mokili oyo ekoumela té.
32 Nalingi té mitema na bino ézala likolo-likolo. Mobali oyo
azali na mwasi té, akoki komipesa na makambo ya Nkolo pe
koluka nzela ya kosepelisa ye. 33 Kasi oyo azali na mwasi amipe-
saka na makambo ya mokili, pe alukaka nzela ya kosepelisa mwasi
na ye; 34 boye motema na ye ekabwani. Ndenge moko pe po na
mwasi, ézala mokóló to elenge, soki azali na mobali té akoki
komipesa na makambo ya Nkolo, po nzoto pe motema na ye
ésepelisa Nkolo. Kasi mwasi oyo azali na mobali amipesaka na
makambo ya mokili, pe alukaka nzela ya kosepelisa mobali na
ye.
35 Nakòmeli bino yango po na bolamu na bino; kasi natieli
bino motambo té. Nalingi bósalaka na ndenge ekoki, pe bómipe-
saka mobimba na Nkolo.
36 Soki bilenge basi'bakani 'tè bakobalana, bongo na sima
bayei koyokana 'tè bakobalana lisusu té, basali malamu. Kasi soki
mobali akanisi 'tè akokoka kotika mwasi na ye té, po posa ya
libala eyeeli ye penza, malamu bábalana ndenge ye alingi. Ezali
lisumu té. 37 Kasi soki elenge mobali ayebi penza kokanga
motema, pe soki moto moko té azali kotinda ye na makasi, bongo
azwi mokano libela 'tè akobala mwasi na ye té, asali malamu;
ábala té. 38 Boye oyo alingi kobala mwasi na ye asali malamu.
Kasi oyo alingi kobala té, asali malamu koleka.
39 Mwasi asengeli kotosa mibeko ya libala tango nyonso
mobali na ye azali na bomoi; bongo soki mobali akufi, akoki
kobala oyo motema na ye elingi; kasi bobele mokristo. 40 Nzokande
na makanisi na ngai, mwasi akozala na esengo mingi koleka, soki
atikali monzemba. Nakanisi 'tè ngai pe nazali na Molimo ya
Nzambe.

Makambo etali banyama oyo bapesaka mabonza na banzambe

8 1 Po na makambo etali banyama oyo bapesaka mabonza na
banzambe, toyebi nyonso; biso nyonso tozali na mayele. Kasi
mayele etondisaka moto na lofundu; bobele bolingo moto ekolisaka
bondimi. 2 Soki moto alobi 'tè ayebi Nzambe, wana alakisi 'tè
ayebi ye té ndenge asengeli koyeba. 3 Bobele moto oyo alingaka
Nzambe nde ayebanaka epai na ye.
4 Motuna nde yango oyo: Moto akoki kolia nyama bapesaki
mabonza na banzambe? Toyebi 'tè bikeko elakisaka banzambe
oyo ezali té. Pamba té Nzambe azali se moko; 5 atako balobaka

'tè banzambe ezali na Likolo to awa na se. Ya solo, "banzambe"
ezali mingi; bakómisi kutu bato mingi "banzambe". 6 Kasi biso
toyebi 'tè Nzambe azali se moko; ye nde Tata na biso oyo asalá
biloko nyonso, pe tozali bato na ye. Pe Nkolo azali se moko, Yezu
Kristo. Na ye Nzambe asalá biloko nyonso, pe biso tozali na
bomoi po na ye.

7 Kasi bato nyonso bazali na mayele yango té. Bamosusu
bameseni na banzambe ya bikeko tii sik'oyo, pe bakanisi 'tè
banyama yango ekómi penza ya banzambe. Bongo soki balei
yango bamemi ngambo, po bondimi na bango ezali makasi té.
8 Nzokande biloko ya kolia ekoki kobongisa biso té na miso ya
Nzambe; soki toboyi yango, tozongi sima té, pe soki tolei yango,
tozwi eloko moko té.

9 Kasi bókeba, soki té bonsomi na biso ekokweisa baoyo bazali
na bondimi makasi té. 10 Pamba té, soki yo moto ozali na mayele
ya kokoka, obandi kofanda na ndako oyo basambelaka banzambe,
bongo moto oyo azali na bondimi makasi té amoni yo, ye akozwa
makanisi ya kolia banyama oyo epesamaki na banzambe. Ezali
boye té? 11 Na ndenge wana yo moto ozali na mayele ya kokoka,
okokweisa ndeko na yo, atako Kristo akufelaki ye. 12 Bongo bozali
kosala mabe epai ya Kristo, na ndenge bozali kosala mabe na
bandeko na bino oyo bazali na bondimi makasi té, pe komemisa
bango ngambo. 13 Yango wana, soki biloko ya kolia ekoki kobebisa
bondimi ya ndeko na ngai, nakolia lisusu nyama ata mokolo moko
té, po nábebisa bondimi ya ndeko na ngai té.

Ntoma azali na bonsomi

9 1 Ya solo, ngai pe nasalaka ndenge wana. Nazali moto ya
bonsomi té? Nazali ntoma té? Namonaki Nkolo na biso Yezu
té? Bino té bato bozali mbuma ya mosala oyo nasalelaka Nkolo?
2 Atako bato mosusu bandimaka té 'tè nazali ntoma, kasi bino
boyebi malamu penza 'tè nazali ntoma. Ya solo, bino bakristo
bozali elembo oyo elakisi 'tè nazali ntoma. 3 Wana ezali ndenge
nazongiselaka bato oyo batóngaka ngai.

4 Ngai nakoki kosenga bino biloko ya kolia té? 5 Nakoki kobala
mwasi ya mokristo té, pe kosala mibembo ná ye? Bantoma
mosusu, ná bandeko ya Yezu pe Piere, basalaka ndenge wana. 6 Ezali
kaka ngai ná Barnabas bato tosengeli kosala mosala po tóbikela
na yango? 7 Soda nini amifutaka ye moko po na kosala mosala
ya leta? Nani akonaka banzete ya vinu, bongo ália mbuma na
yango té? Nani abokolaka bangombe, bongo ámela miliki na
yango té?

8 Makambo nazali kokòma esalamaka kaka epai ya bato té;
Mibeko ya Nzambe elakisaka ndenge moko. 9 Pamba té ekòmamá

boye na Mibeko ya Moize: “Kokanga ngombe monoko té, tango
ozali kosalela yango po na kobimisa mbuma ya *blé[p].” Okanisi
’tè Nzambe amitungisaka po na bangombe? [10] Té! Bakòmá
makambo yango po na biso. Moto oyo asalaka elanga, ná oyo
akongolaka mbuma, esengeli bátia mitema ’tè bakozwa ndambo
ya mbuma. [11] Ngai nakonelaki bino makambo euti na Nzambe; e
bongo kosenga lisalisi epai na bino po na nzoto na ngai ekómi
nde likambo monene? [12] Bato mosusu bazali kozwa lisalisi epai
na bino; e bongo ngai naleki bango té? Nzokande nasengaki
lisalisi té. Kasi ngai moko namemaki mokumba na ngai nyonso,
po nátiela moto moko té libaku, tango nazali komemela ye Sango
Malamu ya Kristo.
13 Nabanza boyebi ’tè bato oyo basalaka na Ndako ya
Nzambe, bazwaka bilei na Ndako ya Nzambe; baoyo basalaka na
mesa ya mabonza, babikelaka na biteni ya mabonza wana. [14] Ndenge
moko pe Nkolo atindaki ’tè basakoli ya Sango Malamu bábikela
na mosala yango.
15 Kasi ngai nazali kobeta tolo po natikali kosenga lisalisi ya
ndenge wana té. Moto moko té akobotola ngai lokumu yango.
Pe nakòmeli bino makambo oyo po na kosenga lisalisi té. Eleki
malamu nákufa! [16] Nakoki komikumisa té po nasakolaka Sango
Malamu; pamba té ezali mokumba Nkolo apesi ngai. Pe soki
náboya, elingaki kobebela ngai. [17] Soki naponaki mosala yango
ngai moko, mbele nalingaki kozela lifuta po na yango. Kasi
naponaki yango té; ezali nde mosala Nkolo atindi ngai. [18] Bongo
po na nini nakoki kozela lifuta? Ezali bobele po nasakolaka
Sango Malamu ofele, pe naboyaka kobikela na mosala na
yango, atako Sango Malamu ezali kopesa ngai nzela ya kosenga
lisalisi.
19 Nazali moumbu ya moto moko té; kasi ngai moko namikómisá
moumbu ya bato nyonso, po nákoka kobikisa bato mingi koleka.
[20] Tango nazali epai ya Bayuda, nasalaka lokola Moyuda, po
nákoka kobikisa Bayuda. Atako nasengeli kotosa Mibeko ya
Moize té, tango nazali epai ya bato oyo batosaka Mibeko, ngai
pe nakómi lokola moto atosaka Mibeko, po nákoka kobikisa
bango. [21] Tango nazali epai ya baoyo bayebi Mibeko ya Moize té,
nakómi lokola moto ayebi Mibeko té, po nákoka kobikisa bango.
Nzokande nayebi penza malamu Mibeko ya Nzambe, pamba té
natosaka Mibeko ya Kristo. [22] Soki nazali epai ya bato oyo bazali
na bondimi makasi té, nasalaka lokola bango, po nákoka kobikisa
bango. Epai ya bato nyonso, nasalaka lokola bango, po ata na
ndenge nini nákoka kobikisa mwa ndambo na kati na bango.

---

p 9.9 Zong 25,4.

23 Makambo nyonso wana nasalaka yango po na Sango Malamu,
na tina 'tè ngai názwa bolamu na yango.
24 Boyebi té? Bato oyo bamekanaka masano ya mbangu,
bango nyonso bakimaka mbangu; kasi moko kaka moto alongaka.
Bino pe bókima ndenge wana, po bólonga. 25 Moto nyonso oyo
asalaka masano, atosaka mibeko ebele. Nzokande lokumu oyo
bango bawelaka eumelaka té; kasi biso towelaka lokumu oyo
ekoumela seko. 26 Yango wana nazali kokima mbangu, kasi
bikimela té; nazali kobeta makofi, kasi bibetela té. 27 Namonisaka
nzoto na ngai pasi pe nakómisaka yango moumbu, soki té Nzambe
akoboya ngai moto nasakolaka na bato mosusu.

Tókeba, tósambela banzambe té

10 1 Bandeko, bókanisa makambo oyo ekweelaká bakoko na
biso. Lipata ya Nzambe ezalaki kobatela bango nyonso na
nzela, pe bango nyonso bakatisaki Ebale ya Motane. 2 Bango
nyonso bakómaki bato ya Moize po na lipata pe mai ya ebale;
wana ezalaki lokola batisimo na bango. 3-4 Nzambe aleisaki bango
nyonso bilei ya ndenge moko, pe amelisaki bango nyonso mai ya
ndenge moko, pamba té bazalaki komela mai eutaki na libanga
ya Nzambe, oyo ezalaki kokende ná bango. Libanga yango ezalaki
kolakisa Kristo. 5 Nzokande bato mingi na kati na bango basepe-
lisaki Nzambe té; yango wana bakómaki kokufakufa na esobe.
6 Makambo nyonso oyo ezali ndakisa po na biso. Boye tózala na
baposa ya mabe té, ndenge bango bazalaká na yango. 7 Tósambela
banzambe ya bikeko té, ndenge bamosusu na kati na bango
bazalaki kosala. Ekòmamá boye: "Bafandaki po na kolia pe
komela, bongo batelemaki po na kobina[r]." 8 Tósala kindumba té
ndenge bamosusu na kati na bango babandaki kosala. Bongo na
mokolo moko bato 23.000 bakufaki[s]. 9 Tómeka Nkolo té, ndenge
bamosusu na kati na bango basalaki; banyoka eswaki bango pe
bakufaki[t]. 10 Bótombokela Nzambe té, ndenge bato mosusu na
kati na bango basalaki; pe anjelu-mobomi asilisaki bango[u].
11 Makambo nyonso oyo ekweelaki bango ezali ndakisa;
bakòmá yango po na kokebisa biso bato tokómi na mikolo ya
suka. 12 Yango wana, moto oyo azali kokanisa 'tè atelemi, ákeba
soki té akokweya. 13 Bókanisa ndenge Monguna amekaki bino; ye
amekaka bato ndenge wana. Nzokande Nzambe alalaka té.

---

r 10.7 Bim 32,6.
s 10.8 Tang 11,4.
t 10.9 Tang 21,5–6.
u 10.10 Tang 17,6–14.

Akotika ye té ásukisa makasi na bino, kasi tango nyonso akozala kopesa bino nguya ya kokanga mitema pe ya kolonga.

14 Yango wana, bandeko na ngai ya bolingo, bókeba, bósambela banzambe ya bikeko té. [15] Nazali koloba na bino lokola na bato ya mayele; bótala bino moko soki nazali koloba malamu to mabe.
[16] Bókanisa kopo ya kobenisa oyo biso topeselaka Nzambe mersi: yango esangisaka biso na makila ya Kristo té? Pe lipa oyo toliaka esika moko, yango esangisaka biso na nzoto ya Kristo té? [17] Lipa ezali kaka moko; boye biso nyonso tozali lokola nzoto moko, atako tozali ebele; pamba té toliaka lipa moko wana.

18 Bótala bato ya Israel. Tii lelo bazali kobomela Nzambe banyama; pe baoyo baliaka mabonza wana basanganaka ná Nzambe. [19-20] Nzokande bapagano bapesaka mabonza na Nzambe té, kasi na milimo mabe. Boye nalingi koloba nini? Nyama oyo bapesaka na banzambe ezali nde na tina? Banzambe yango ezali na tina? Té! Kasi nalingi té bino bósangana ná milimo mabe. [21] Bokoki té komela na mbala moko kopo ya Nkolo Yezu, ná oyo ya milimo mabe. Bokoki pe té kolia na mbala moko bilei ya Nkolo, ná oyo ya milimo mabe. [22] Soki tosali bongo, tozali kotumola nde kanda ya Nkolo. Biso toleki ye na makasi?

Tósala nyonso po na kokumisa Nzambe

23 Nalobaki na bino boye: "Nakoki kosala makambo nyonso oyo nalingi, kasi makambo mosusu ezali malamu té po na ngai[v]." Ya solo, nakoki kosala makambo nyonso oyo nalingi, kasi makambo mosusu ezali kokolisa bondimi té. [24] Moto na moto áluka bolamu ya bandeko, kasi ya ye moko té.

25 Bokoki kolia nyonso oyo batekisaka na zando; kotuna té soki ebongi na kolia to té. [26] Pamba té "Mokili mobimba ezali ya Nkolo, ná biloko nyonso oyo ezali na kati na yango[w]."

27 Soki moto oyo azali mokristo té abengisi yo pe olingi kokende, lia kaka biloko nyonso oyo akotiela yo na mesa; kotuna té soki ebongi na kolia to té. [28-29] Kasi soki moto moko alobi na yo: "Nyama oyo, bapesaki yango mabonza na banzambe", kolia yango té[x]. Tika yango, po na moto oyo ayebisi yo, po ye akanisi 'tè ebongi té na kolia. Nalingi koloba té 'tè yo pe osengeli kokanisa lokola ye. Pamba té biso bakristo tokoki kosala makambo nyonso oyo tolingi. E bongo, po na nini makanisi ya moto mosusu éya kopekisa bonsomi na biso? [30] Soki topesaka Nzambe mersi po na

---

v 10.23 Tala 6,12.
w 10.26 Bzb 24,1.
x 10.28–29 Kolia yango té, po ókweisa ndeko wana té. Tala 8,11.

biloko oyo tozali kolia, ndenge nini bato mosusu bátsiola biso
likolo ya biloko oyo tozali kopesela Nzambe mersi?
31 Ya solo, ata bozali kolia, komela, to kosala makambo
mosusu, bósalaka nyonso po na kokumisa Nzambe. 32 Bótiela
moto moko té motambo, ézala Bayuda to bato ya bikolo mosusu,
to pe bato ya Eklezya. 33 Ngai moko pe nasalaka se bongo: natiaka
molende po moto na moto ásepela na makambo na ngai nyonso.
Nalukaka bolamu na ngai moko té, kasi ya bato nyonso, po 'tè
bábika.
11 1 Bólanda ndakisa na ngai, ndenge ngai nalandaka ndakisa
ya Kristo.

Bizaleli ya basi ná mibali na tango ya losambo

2 Nakumisi bino na ndenge bokanisaka ngai tango nyonso, pe
ndenge botosaka mitindo oyo ngai moko nazwaki pe nayebisaki
bino. 3 Kasi nalingi kobakisa lisusu likambo moko: mobali nyonso
asengeli kotosa Kristo; mwasi asengeli kotosa mobali na ye; pe
Kristo atosaka Nzambe. Tókamata ndakisa ya nzoto ya moto:
motú ya mobali ezali Kristo; motú ya mwasi ezali mobali na ye;
motú ya Kristo ezali Nzambe. 4 Mobali nyonso oyo asambelaka
to asakolaka na nguya ya Molimo, soki alati ekoti, abebisi lokumu
ya motú na ye. 5 Mwasi nyonso oyo asambelaka to asakolaka na
nguya ya Molimo, soki alati kitambala na motú té, abebisi lokumu
ya motú na ye. Akozala lokola bakokoli ye motú. 6 Soki aboyi
kolata kitambala, ákatisa suki. Kasi ezali soni soki bakati mwasi
suki to bakokoli ye motú; yango wana ebongi álata kitambala. 7 Ya
solo, mobali asengeli té kolata ekoti na motú, po azali lokola elili
ya Nzambe oyo elakisaka lokumu na ye. Kasi mwasi azali lokumu
ya mobali na ye. 8 Pamba té, mobali abimaká na nzoto ya mwasi
té, kasi mwasi nde moto abimaká na nzoto ya mobali. 9 Pe Nzambe
asalaká mobali po na mwasi té, kasi asalaká mwasi po na mobali.
10 Yango wana mwasi asengeli kolata kitambala, yango elakisi 'tè
azali sima ya mobali. Bóyeba 'tè ba-anjelu bazalaka na kati na
bino. 11 Nzokande na miso ya Nkolo, mwasi akoki kozanga té,
mobali pe akoki kozanga té. 12 Pamba té, atako mwasi abimaká
na nzoto ya mobali, kasi mibali babotamaka na basi; pe nyonso
eutá na Nzambe.
13 Bino moko bókata likambo oyo: ezali malamu mwasi
ásambela Nzambe motú pamba? 14 Ya solo, na ndenge Nzambe
asalá bato, soki mobali azali na suki mingi, ezali soni po na ye;
15 kasi soki mwasi azali na suki mingi, ezali lokumu po na ye.
Pamba té Nzambe apesá mwasi suki ya mingi po na kozipa motú
na ye.
16 Nzokande soki moto alingi kaka kotia tembe na likambo

yango, nalobi na ye boye: ézala ngai to ba-eklezya ya Nzambe,
tomesaná kotiana tembe té.

Bilei ya Nkolo

17 Na makambo nayebisi bino sik'oyo, nakoki kokumisa bino
té. Pamba té tango bosanganaka esika moko, makambo na bino
ememelaka bino bolamu té, kasi mabe. 18 Ya liboso, nayoki 'tè
tango bosanganaka, bokabwanaka; pe nakanisi mwa ndambo ya
sango yango ezali ya solo. 19 Pamba té esengeli bókabwana, po
émonana polele banani na kati na bino bazali bakristo ya kokoka[y].
20 Ndenge bino bosanganaka, ebongi té po na kolia bilei ya Nkolo.
21 Po moto na moto aliaka bilei na ye moko, boye bamosusu
batikalaka na nzala, pe bamosusu balangwaka. 22 Bozali na bandako
té po na kolia pe komela? Bozali nde kotsiola Eklezya ya
Nzambe? Bolingi koyokisa bato bakelelá soni? Nálobela bino
nini? Nákumisa bino? Na makambo oyo nakoki kokumisa bino té.
23 Pamba té, mateya napesaki bino, nazwaki yango epai ya
Nkolo. Na butu wana batekaki ye [z], Nkolo Yezu akamataki lipa,
24 apesaki Nzambe mersi, akatakikataki yango, pe alobaki boye:
"Oyo ezali nzoto na ngai, napesi yango po na bino. Bósalaka
boye po na kokanisaka ngai." 25 Ndenge moko pe, tango basilisi
kolia, akamati kopo pe alobi boye: "Kopo oyo ezali kotia
*Boyokani ya sika; napesi makila na ngai po na kokokisa yango.
Mbala nyonso bokobanda komela yango, bósalaka boye po na
kokanisaka ngai."
26 Boye, mbala nyonso bokozala kolia lipa oyo pe komela
kopo oyo, bokobanda kosakola liwa ya Nkolo, tii mokolo ye
akozonga. 27 Yango wana, moto nyonso oyo alei lipa pe ameli
kopo ya Nkolo na ndenge ekoki té, akomema ngambo po na nzoto
pe makila ya Nkolo. 28 Moto na moto átala motema na ye, liboso
'tè ália lipa oyo pe ámela kopo oyo. 29 Pamba té soki abosani 'tè
ezali nzoto ya Nkolo, azali komikatela etumbu na tango azali
kolia pe komela. 30 Yango wana bato ebele na kati na bino bakómi
na maladi pe bazangi makasi; bamosusu kutu bakufaki. 31 Soki
tobongisaki mitema, mbele tozwaki etumbu té. 32 Kasi Nkolo azali
kotala biso pe kopesa biso etumbu sik'oyo, po tókoka kobika,
mokolo akokatela banguna na ye etumbu ya suka.
33 Yango wana, bandeko na ngai, tango bosanganaka po na
kolia bilei ya Nkolo, bózelaka baninga. 34 Oyo ayoki nzala, ália na
ndako na ye, po bóbanda komema ngambo té na ndenge bozali

---

y 11.19 Makambo mosusu ezalaki koleka na Korente, bakristo ya kokoka bakokaki kondima yango té. Tala 4,21; 5,2,11.
z 11.23 Mat 26,26–29. Mark 14,22–25.Luka 22,15–20.

kosangana. Po na makambo oyo etikali, nakobongisa yango tango
nakoya.

Makabo ya Molimo Mosantu

12 1 Bandeko, po na makambo etali makabo ya Molimo
Mosantu, nalingi bóyeba yango malamu. 2 Boyebi ndenge
makambo ezalaki koleka, tango bozalaki nanu bakristo té. Bozalaki
kobendana penza epai ya banzambe ya bikeko, oyo elobaka
té. 3 Yango wana nazali koyebisa bino boye: soki moto azali
koloba na nguya ya *Molimo ya Nzambe, akoki koloba té "Lisumá
na Yezu!" Pe moto moko té akoki koloba "Yezu azali Nkolo",
soki Molimo Mosantu alakisi ye té.
4 Makabo ya Molimo Mosantu ekeseni, kasi Molimo oyo
apesaka yango azali se moko. 5 Ndenge ya kosalela Nkolo Yezu
ekeseni, kasi Nkolo azali se moko. 6 Misala oyo Nzambe asalaka
na maboko na biso ekeseni, kasi Nzambe se moko moto asalaka
yango nyonso. 7 Moto na moto azwaka nguya ya Molimo Mosantu
po na bolamu ya lisanga mobimba. 8 Molimo apesaka na moto
moko maloba ya mayele, pe na moto mosusu nguya ya koyeba
ba-sekelé. 9 Molimo wana se moko apesaka na moto mosusu
bondimi, pe na mosusu nguya ya kobikisa bato ya maladi. 10 Moto
mosusu azwaka nguya ya kosala makamwisi, mosusu nguya ya
kosakola maloba euti na Molimo Mosantu[a], mosusu nguya ya
koyeba soki molimo ezali malamu to mabe, mosusu nguya ya
koloba minoko eyebaná té, pe mosusu nguya ya kolimbola yango.
11 Kasi makambo nyonso wana, ezali Molimo se moko moto
asalaka yango; ye akabelaka moto na moto ndenge ye moko alingi.

Biteni ya nzoto ekeseni

12 Kristo azali lokola nzoto ya moto. Yango ezali se moko,
nzokande ezali na biteni ebele[b]. Biteni nyonso wana, atako ezali
ebele, esangani na nzoto moko. 13 Pamba té babatisaki biso
nyonso, po Molimo se moko ákómisa biso nzoto se moko, ózala
Moyuda to moto ya ekolo mosusu, ózala moumbu to moto ya
bonsomi. Pe Nzambe atondisi biso nyonso na Molimo oyo se
moko.
14 Pe lisusu nzoto ezali bobele eteni moko té, kasi biteni ebele.
15 Soki likolo elobi: "Nalingi názala liboko; soki té naboyi kozala
eteni ya nzoto", wana ezali ya solo? 16 Pe soki litoi elobi: "Nalingi

---

a 12.10 Na grek: nguya ya *ki-profete.

b 12.12 Banda Kristo asekwaki, azali lisusu kaka ye moko té. Biso bakristo tokómi ná ye moto moko, tozali lokola biteni ya nzoto na ye. Tala Misala 9,4.

názala liso; soki té naboyi kozala eteni ya nzoto", wana ezali ya
solo? 17 Soki nzoto mobimba ezalaki liso pamba, ndenge nini
ekokaki koyoka? Soki ezalaki litoi pamba, ndenge nini ekokaki
koyoka solo? 18 Kasi Nzambe atiá na nzoto biteni nyonso ndenge
alingaki. 19 Soki yango nyonso ezalaki se eteni moko, wapi nzoto?
20 Kasi biteni ezali ebele, nzokande nzoto ezali kaka moko.
21 Yango wana liso ekoki koloba na liboko té 'tè "Nazali na
posa na yo té." Pe motú ekoki koloba na makolo té 'tè: "Nazali
na posa na bino té." 22 Ata kutu biteni ya nzoto oyo emonanaka
'tè ezangi makasi, ekoki kozanga té. 23 Pe biteni oyo tomoni 'tè
ezangi lokumu, tokumisaka yango mingi koleka. Biteni oyo
eyokisaka biso soni na miso ya bato, tobombaka yango malamu;
24 nzokande biteni oyo eyokisaka biso soni té, tozali na tina ya
kobomba yango té. Ezali Nzambe moto asangisá nzoto, na ndenge
'tè biteni oyo ezangi lokumu ézwa lokumu mingi koleka. 25 Asalá
nyonso po nzoto ékabwana té, kasi biteni nyonso ésalisanaka.
26 Boye, soki eteni moko ezali na pasi, biteni nyonso pe emoni
pasi; soki eteni moko ezwi lokumu, biteni nyonso pe esepeli.
27 Bino bozali nzoto ya Kristo; moto na moto azali eteni ya
nzoto na ye. 28 Bongo na kati ya Eklezya Nzambe atiá moto na
moto na mosala na ye: ya liboso, bantoma; ya mibale, baprofete;
ya misato, bateyi. Pe sima bato oyo basalaka makamwisi, baoyo
babikisaka bato ya maladi, baoyo basalisaka baninga, baoyo
batambwisaka misala ya lisanga, pe baoyo bazali na likabo ya
koloba minoko eyebaná té. 29 Bakristo nyonso té bazali bantoma,
baprofete, to pe bateyi. Bango nyonso té bato basalaka maka-
mwisi, 30 to pe babikisaka bato ya maladi. Bango nyonso té bato
balobaka minoko eyebaná té, to bayebi kolimbola yango.
31 Bówela makabo ya Nzambe oyo eleki malamu. Nzokande
nalingi kolakisa bino nzela moko oyo eleki yango nyonso.

Bolingo

13 1 Ata nayebi koloba minoko nyonso ya bato to ya ba-anjelu[d],
kasi soki nazangi bolingo, nazali lokola mbunda oyo etiaka
makelele, to ngonga oyo ebetaka pamba-pamba.
2 Ata nazali na likabo ya kosakola maloba euti na Molimo
Mosantu, ata nayebi ba-sekelé na ye nyonso pe nazwi mayele
nyonso, ata nazali na bondimi nyonso po na kolongola bangomba
pe kotia yango esika mosusu, kasi soki nazangi bolingo, nazali
moto ya pamba.

---

d 13.1 Bakristo ya Korente bazalaki kowela mingi likabo ya koloba minoko eyebaná té; nzokande na 12,28 Polo atii yango sima ya makabo mosusu.

3 Ata nakabi biloko na ngai nyonso na bato bakelelá, ata namipesi po bázikisa ngai na móto, kasi soki nazangi bolingo, yango ekopesa ngai bolamu moko té.

4 Moto oyo azali na bolingo, akangaka motema pe asalisaka bato, azali na zuwa té, amilakisaka té, azali na lofundu té; [5] aboyaka
makambo oyo ebongi té, alukaka bolamu na ye moko té, asilikaka té, abombelaka bato kanda té.

6 Moto oyo azali na bolingo asepelaka na makambo ya mabe
té, kasi asepelaka kaka na makambo ya solo. [7] Tango nyonso
alimbisaka bato, andimaka maloba na bango, atiaka motema na bango, amipesaka po na bango.

8 Bolingo ekosila ata mokolo moko té. Mokolo ezali bakotika kosakola maloba euti na Molimo Mosantu pe koloba minoko eyebaná té. Mayele oyo Nzambe apesi biso awa na se, ekolimwa.
[9] Pamba té awa na mokili toyebi Nzambe kaka ndambo, tosakolaka
bobele ndambo. [10] Kasi mokolo tokozwa oyo ekoká, makambo ya
ndambo-ndambo ekosila.

11 Tango nazalaki mwana moke, nazalaki koloba lokola mwana moke; nazalaki na makanisi pe na mayele ya mwana moke. Kasi awa nakómi mokolo, natiki makambo ya bana mike.

12 Se bongo, sik'oyo tozali komona Nzambe bobele lokola na talatala, tozali komona ye polele té. Kasi mokolo ezali, tokomonana bilongi. Sik'oyo nayebi Nzambe bobele ndambo; kasi na mokolo wana nakoyeba ye ndenge ye ayebi ngai.

13 Makambo misato ezali awa na mokili, oyo eyeeli biso bolamu ya seko: kondimela Nzambe, kotia motema na ye, pe kozala na bolingo. Na kati na yango misato, oyo eleki penza ezali nde bolingo.

Mateya mosusu po na makabo ya Molimo Mosantu

14 [1] Bówela liboso bolingo. Bóluka makabo ya Molimo Mosantu,
mingi oyo ya kosakola mateya euti na ye [e]. [2] Moto oyo azali
koloba monoko eyebaná té, azali koloba na bato té kasi na
Nzambe [f]. Azali koloba makambo ya sekelé, na nguya ya Molimo
Mosantu; moto moko té ayebi tina ya maloba na ye. [3-4] Kasi oyo
azali kosakola mateya euti na Molimo, azali koloba na bato, azali kokolisa bondimi ya lisanga mobimba, kolendisa yango, pe kolongola yango mawa. Nzokande oyo azali koloba monoko eyebaná té, azali kokolisa kaka bondimi na ye moko.

5 Ngai nalingi bino nyonso bóloba minoko oyo eyebaná té, kasi mingi penza nalingi bósakola maloba euti na Molimo. Ya

---

e 14.1 Na grek: likabo ya *ki-profete.
f 14.2 Tala ndimbola ya 13,1.

solo, yango eleki malamu; pamba té moto oyo azali koloba
monoko eyebaná té, azali kokolisa bondimi ya lisanga bobele soki
balimboli maloba na ye. 6 Bandeko, soki nayei kotala bino, pe
nalobi kaka monoko eyebaná té, nayeeli bino bolamu nini?
Bokozwa bolamu bobele soki nasakoli maloba euti na Molimo
pe nayebisi bino ba-sekelé na ye, pe soki nayeeli bino maloba ya
mayele to mateya.
7 Ndakisa. Biloko ya miziki lokola piololo to gidare, soki
ebimisi kaka mongongo moko, ndenge nini okoyeba nzembo oyo
ezali kobeta? 8 Pe soki babeti kelelo malamu té, soda nini
akomibongisa po na bitumba? 9 Ndenge moko pe, soki bino bozali
koloba minoko eyebaná té, ndenge nini moto akoki koyeba tina
ya maloba na bino? Maloba yango ekokende na mopepe. 10 Minoko
ya bato ezali ndenge na ndenge, pe moko té ezangi tina. 11 Nzokande
soki moto moko alobi monoko oyo ngai nayebi té, biso na ye
tomonani lokola bapaya. 12 Boye, bino bato bozali kowela makabo
ya Molimo Mosantu, bóluka mingi makabo oyo ekoki kokolisa
bondimi ya lisanga.
13 Yango wana, oyo alobaka monoko eyebaná té, ábondela
Nzambe po ákoka kolimbola maloba yango. 14 Pamba té soki
nasambeli na monoko eyebaná té, molimo na ngai ezali kosambela,
kasi makanisi na ngai ezali kosambela té. 15 Bongo násala ndenge
nini? Tango nazali kosambela pe koyemba na *molimo, ebongi
násambela pe náyemba lisusu na makanisi na ngai. 16 Pamba té soki
okumisi Nzambe bobele na molimo na yo, ndenge nini bandeko
bakoki koloba "*Amen"? Bayebi kutu tina ya maloba na yo té.
17 Ata losambo na yo ezali kitoko, ekoki kokolisa bondimi ya moto
mosusu té.
18 Napesi Nzambe mersi po naleki bino nyonso na koloba
minoko eyebaná té. 19 Kasi na kati ya lisanga, esika 'tè náloba
maloba nkoto na nkoto na monoko eyebaná té, nalingaka mingi
koloba maloba mitano pamba na monoko oyo bato bayebi, po na
koteya bango.
20 Bandeko, bókanisaka lokola bana mike té, kasi lokola
bamikolo. Bózalaka lokola bana mike bobele po na makambo
etali masumu. 21 Ekòmamá boye na Mibeko: "Nkolo alobi: nakoloba
na bato oyo monoko bango bayebi té[g]; ezali bapaya bato bako-
memela bango maloba na ngai. Kasi ata bongo, bakoyokela ngai
té."
22 Bomoni? Likabo ya koloba minoko eyebaná té epesamaka
té po na bakristo, kasi po na baoyo baboyi kondima. Nzokande

---

g 14.20 Nkolo alobaká boye, po bato ya Yeruzalem baboyaki kondima. Ezaya 28,11–12.

likabo ya kosakola maloba euti na Molimo epesamaka po na
bakristo; epesamaka té po na baoyo baboyi kondima.
23 Bókanisa nanu. Soki eklezya esangani, pe moto nyonso
azali koloba minoko eyebaná té, bongo bato oyo bazangi bondimi
pe bayebi Kristo té bakoti kuna, bakoloba té 'tè bozali bato ya
maboma? [24] Kasi soki bino nyonso bozali kosakola maloba euti
na Molimo, bongo moto moko oyo azangi bondimi pe ayebi Kristo
té akoti kuna, akomona bino nyonso boyebi 'tè amemi masumu
pe akoki na etumbu; [25] ba-sekelé ya motema na ye ekomonana
polele; bongo akofukamela Nzambe elongi na se, pe akosakola
'tè: "Ya solo, Nzambe azali na kati na bino."

Nzambe alingi mobulu té

26 Boye bandeko, ndenge nini bosengeli kosala? Tango
bosanganaka, moto na moto azali na mosala na ye: koyemba
nzembo; kopesa mateya; koyebisa ba-sekelé ya Nzambe; koloba
monoko eyebaná té, to kolimbola yango. Nyonso ésalama po na
kokolisa bondimi ya lisanga. [27] Bato oyo balingi koloba minoko
eyebaná té, bakoki kozala mibale; bálekisa misato té. Moto na
moto áloba na tango na ye, pe moto mosusu álimbola maloba na
bango. [28] Soki moto ya kolimbola azali té, báfanda nyee na kati
ya lisanga; moto na moto áloba kaka na Nzambe, na se ya motema.
[29] Bato mibale to misato bakoki kosakola maloba euti na Molimo;
pe bino nyonso bótala soki bazali koloba malamu. [30] Kasi na tango
wana, soki Nzambe alakisi moto mosusu sekelé moko, oyo azali
koloba áfanda nyee. [31] Moko moko na bino akoki kosakola
maloba euti na Molimo, po bato nyonso báyekola pe bázwa
molende. [32] Pamba té soki Molimo apesi maloba na profete,
ayebisaka ye pe tango nini akoki kosakola yango. [33] Po Nzambe
azali Nzambe ya mobulu té, kasi ya boboto.
Ndenge esalamaka na ba-eklezya nyonso, [34] esengeli basi
báfanda nyee na kati ya lisanga; báloba té. Ekòmamá boye na
Mibeko: basi bázala bato ya botosi. [35] Bongo soki balingi koyeba
likambo, bátuna mibali na bango na ndako. Pamba té ezali soni
soki mwasi alobi makambo na kati ya lisanga.
36 Bokanisi maloba ya Nzambe ebandaki epai na bino? Eyeeli
kaka bino moko? [37] Soki moto moko akanisi 'tè azali profete to
azwi Molimo Mosantu, ándima 'tè makambo nakòmeli bino ezali
mobeko ya Nkolo. [38] Kasi oyo andimi yango té, alakisi 'tè Nzambe
pe andimi ye té.
39 Yango wana, bandeko na ngai, bówela liboso likabo ya
kosakola maloba euti na Molimo. Kasi bópekisa té baoyo bazali
koloba minoko eyebaná té. [40] Nzokande nyonso ésalama na
ndenge ekoki, pe mobulu ézala té.

Kosekwa ya Kristo

15 1 Bandeko, sik'oyo nalingi náyebisa bino lisusu Sango
Malamu oyo nasakolaki epai na bino, oyo bondimaki, pe
bozali kondima na molende tii lelo. 2 Soki bosimbi yango makasi,
yango ekobikisa bino. Soki té, bondimaki se pamba.
3 Sango eleki tina oyo nayebisaki bino, ngai moko nazwaki
yango: Kristo akufaki po na masumu na biso, ndenge baprofete
bakòmaká. 4 Bakundaki ye, pe na mikolo misato asekwaki, ndenge
baprofete bakòmaká. 5 Amonanaki na Piere, pe sima na bantoma
nyonso zomi na mibale. 6 Amonanaki pe na bandeko 500 na mbala
moko; mingi na kati na bango bazali na bomoi tii lelo, kasi
bamosusu bakufá. 7 Bongo ayaki komonana lisusu na Jake, pe
sima na ye na bantoma nyonso.
8 Sima na bango nyonso ngai pe nayaki komona ye. Nazali
lokola matshombe, 9 pamba té nayaki sima ya bantoma nyonso,
pe nabongi té po na kozwa kombo ya ntoma, po kala nazalaká
konyokola Eklezya. 10 Kasi bobele po na bolamu ya Nzambe
nazali ndenge nazali; pe bolamu oyo ye apesaki ngai ekei pamba
té. Nasalaki mingi koleka bantoma mosusu nyonso; nzokande
ezali ngai té, kasi ezali bolamu ya Nzambe moto ezali kosala ná
ngai. 11 Bongo, éuta na ngai to na bantoma mosusu, yango ezali
sango biso tosakolaka pe oyo bino bondimaki.

Kosekwa na biso

12 Soki tozali kosakola 'tè Kristo asekwaki, ndenge nini bato
mosusu na kati na bino balobaka 'tè bato bakufá bakoki kosekwa
té? 13 Soki bato bakufá bakoki kosekwa té, Kristo pe asekwaki té.
14 Pe soki Kristo asekwaki té, mateya na biso ezali pamba, pe
bondimi na bino ezali pamba. 15 Tokómi kokosela Nzambe
makambo, pamba té tolobaka 'tè ye asekwisaki Kristo; nzokande
asekwisaki ye té, soki bato bakufá bakoki kosekwa té. 16 Ya solo,
soki bato bakufá bakoki kosekwa té, bongo Kristo pe asekwaki
té. 17 Kasi soki Kristo asekwaki té, bozali kondima makambo ya
pamba, pe botikali kaka na masumu na bino. 18 Pe elingi koloba
lisusu 'tè bakristo oyo bakufá, babungá libela. 19 Soki tozali kotia
mitema na Kristo kaka po na makambo ya mokili oyo ya se, tozali
bato ya mawa koleka bato nyonso.
20 Kasi ezali boye té! Ya solo, Kristo asekwá. Na kati ya bato
oyo bakufá, ye azali moto ya liboso oyo asi'asekwá. 21 Pamba té,
liwa eyaki po na moto moko; ndenge moko pe, kosekwa eyaki po
na moto moko. 22 Lokola bato nyonso basengeli kokufa po bazali
na molongo ya Adamu, ndenge moko pe bato nyonso bakosekwa
po bazali na molongo ya Kristo. 23 Kasi moto na moto azali na

tango na ye. Kristo nde azali moto ya liboso; bato ya Kristo
bakolanda ye, mokolo ye akozonga. 24 Bongo mokolo ya suka
ekoya: Kristo akosukisa banguna na ye nyonso oyo bato babengaka
"bakonzi ya Likolo na se", pe akozongisa bokonzi na maboko ya
Nzambe Tata[h]. 25 Kasi Kristo asengeli kozala Mokonzi tii mokolo
Nzambe akotia banguna nyonso na se ya makolo na ye. 26 Pe liwa
ezali monguna na ye ya suka. 27-28 Pamba té ekòmamá boye:
"Nzambe atiá biloko nyonso na se ya makolo na ye[i]." Boye tango
Nzambe akoloba na Kristo: "Nasi'natii nyonso na se na yo",
bobele ye moko Nzambe akozala na se na ye té. Bongo na tango
yango ye moko akomitia na se ya Nzambe oyo apesaki ye bokonzi.
Na ndenge wana Nzambe akozala Mokonzi ya bikelamo nyonso
penza.
29 Bókanisa lisusu. Epai na bino, bato mosusu basengaka
bázwa batisimo, na esika ya bandeko na bango oyo bakufaki
liboso 'tè bákoka kozwa yango. Bato wana bazali koluka penza
nini? Soki ya solo, bato bakufá bakoki kosekwa té, tina nini
basengaka batisimo na esika na bango? 30 Pe ngai moko, po na
nini nazali komilukela makama tango nyonso? 31 Ya solo, bandeko,
mikolo nyonso nazali penepene ya liwa. Nazali kutu kobeta tolo
po na yango likolo na bino, na lisanga na Nkolo na biso Yezu
Kristo. 32 Po na nini nabundaki etumba ya somo awa na Efeze,
soki ezali kaka po na makambo ya bomoto? Soki bato bakufá
bakosekwa té, tósala bobele ndenge balobaka: "Tólia, tómela,
lobi tokokufa[j]."
33 Bótika komikosa: "Baninga ya mabe babebisaka bizaleli ya
malamu." 34 Bózongela makanisi ya malamu, po bósala masumu
té. Nalobi boye po na koyokisa bino soni: bato mosusu na kati
na bino bayebi Nzambe té.

Nzoto ya bato oyo bakosekwa

35 Kasi bato mosusu bazali kotunatuna: "Ndenge nini bato
bakufá bakosekwa? Bakozala na nzoto ya ndenge nini?" 36 Ozali
mayele té! Soki okoni mbuma, esengeli ékufa na mabelé po ébota.
37 Pe lititi oyo ekobima, okonaki yango té. Okonaki bobele mbuma
pamba, ya *blé to ya eloko mosusu. 38 Nzambe moto akobotisa
mbuma yango, ndenge ye moko alingi. Ye abotisaka mbuma na
mbuma na ndenge na yango.
39 Misuni nyonso ezali ndenge moko té. Bato bazali na mosuni

---

h 15.24 Na grek: Kristo akobebisa lokumu nyonso, bokonzi nyonso, pe nguya nyonso. Tala lk 690.
i 15.27–28 Bzb 8,7.
j 15.32 Ezaya 22,13.

na bango; banyama ezali na mosuni mosusu; bandeke mosuni
mosusu; pe bambisi ezali na mosuni ya ndenge mosusu.
40 Biloko ya Likolo ekeseni na oyo ya se. Kitoko ya biloko ya
Likolo ekokani té ná kitoko ya biloko ya se. 41 Moi ezali na kitoko
na yango; sanza ezali na kitoko mosusu, pe minzoto ezali na
kitoko na yango mosusu. Monzoto moko moko ekeseni na
kitoko.
42 Bato oyo bakosekwa bakozala pe ndenge wana. Kokunda
nzoto ya moto ezali lokola kokona mbuma: nzoto esengeli kopola
na mabelé; kasi nzoto oyo ekosekwa ekopola lisusu té. 43 Bakonaka
nzoto oyo ezangi lokumu; kasi nzoto oyo ekosekwa ekozala na
lokumu. Bakonaka nzoto oyo ezangi makasi; kasi nzoto oyo
ekosekwa ekozala na makasi. 44 Bakonaka nzoto oyo ezali na
bomoi ya bomoto; kasi nzoto oyo ekosekwa ekozala na bomoi ya
*molimo. Pamba té nzoto na biso awa na mokili ezali na bomoi
ya bomoto, kasi bomoi mosusu ezali, yango nde ya molimo.
45 Ekòmamá boye po na Adamu, moto ya liboso oyo Nzambe
asalaká: "Ye akómaki na bomoi[k]." Kasi Kristo, Adamu ya suka,
akómi Molimo oyo apesaka bomoi. 46 Boye, bomoi ya molimo
eyaki liboso té; kasi bomoi ya bomoto eyaki liboso, pe na sima
bomoi ya molimo. 47 Nzambe asalaká Adamu ya liboso na mabelé;
ye azalaki moto ya mokili oyo. Kasi Kristo, Adamu ya mibale,
autaki na Likolo. 48 Bato ya mokili bakokani na Adamu, moto oyo
asalamaká na mabelé; bato ya Likolo bakokani ná Kristo, moto
oyo autaki na Likolo. 49 Liboso biso tokokanaki ná moto oyo
asalamaká na mabelé; ndenge moko pe tokokokana ná moto oyo
autaki na Likolo.
50 Bandeko, nalobi boye: nzoto na biso ya bomoto ekoki
kozwa esika té na mboka ya Nzambe; nzoto oyo esengeli kopola,
ekoki kozwa bomoi ya seko té.
51 Nazali koyebisa bino sekelé moko: biso nyonso tokokufa
té, kasi biso nyonso tokobongwana. 52 Yango ekosalama na
mbalakaka, na mokolo ya suka tango kelelo ekobeta. Pamba té
tango kelelo ekobeta, bato bakufá bakosekwa, pe bakozwa nzoto
oyo ekoki kopola lisusu té; nzokande biso bato tokozala na bomoi
na tango wana, tokobongwana[l]. 53-54 Pamba té, nzoto na biso oyo
etangamá kokufa pe kopola, esengeli ébongwana, po ékoka
kokufa lisusu té to kopola. Boye na tango wana Nzambe akoko-
kisa makambo oyo ekòmamá:
"Nzambe asi'alongi! Liwa esili!

---

k 15.45 Eband 2,7.
l 15.52 Tango Polo akòmaká mokanda oyo, azalaki kokanisa 'tè
makambo yango ekosalama liboso 'tè ye ákufa.

55 Yo liwa, okanisi olongá libela?
E liwa, wapi bibundeli na yo ya kozokisa bato?"[m]
56 Bibundeli ya liwa nde masumu; pe Mibeko moto epesaka
masumu nguya. 57 Kasi tópesa Nzambe mersi! Pamba té ye
asi'alongisi biso na lisanga na Nkolo na biso Yezu Kristo!
58 Yango wana, bandeko na ngai ya bolingo, bótia molende
po bókweya té. Bómipesaka tango nyonso na mosala ya Nkolo.
Bóyebaka 'tè pasi oyo bomonaka na mosala ya Nkolo ekokende
pamba té.

Bósalisa bandeko oyo bakelelá

16 1 Na makambo etali mbongo oyo bolingi kokongola po na
bakristo ya Yeruzalem: bino pe bósala ndenge natindaki
ba-eklezya ya Galatie. 2 Mikolo nyonso ya yenga [n], moto na moto
na kati na bino álongolaka ndambo ya mbongo ndenge ye akokeli.
Bózela ngai té po na kokongola yango. 3 Tango nakokóma epai na
bino, nakopesa mikanda na bato oyo bino boponaki, pe nakotinda
bango bámemela bandeko ya Yeruzalem makabo na bino. 4 Soki tina
ezali po ngai nákende, bakosala mobembo nzela moko na ngai.

Ndenge Polo akosala mobembo

5 Nakoya epai na bino soki nakatisi Masedwane; pamba té
nalingi koleka na Masedwane. 6 Nakanisi nakoumela mwa mingi
epai na bino, ézala basanza nyonso ya malili. Boye bokokoka
kosalisa ngai po 'tè nálanda mibembo na ngai. 7 Nalingi koleka
epai na bino mbangu té, kasi soki Nkolo apesi ngai nzela, nakanisi
nakofanda mwa mikolo epai na bino.
8 Nzokande nakotikala awa na Efeze tii mokolo ya *Pantekote.
9 Pamba té Nzambe afungoleli ngai nzela monene po na kosala
mosala ya malonga pe ya tina, atako banguna bazali mingi.
10 Soki Timoté akómi epai na bino, bóyamba ye malamu na
ndenge 'tè ábanga té, po ye pe asalaka mosala ya Nkolo lokola
ngai. 11 Moto moko té ámonela ye, kasi bósalisa ye po álanda
mobembo na ye na boboto, pe ákóma epai na ngai. Pamba té
biso ná bandeko mosusu tozali kozela ye.
12 Po na ndeko Apolos, nabondelaki ye mingi 'tè áya ná
bandeko mosusu kotala bino, kasi aboyi koya sik'oyo. Akoya
mokolo ye moko alingi.

Makambo ya suka

13 Bózalaka ekenge: bótika bondimi té, bózala bato ya solo,

---

m 15.55 Ezaya 25,8. Ozé 13,14.
n 16.2 Tala Misala 20,7.

pe bózala na makasi. 14 Bósalaka misala na bino nyonso na
bolingo. 15 Bandeko, boyebi Stefanas pe libota na ye: bazalaki bato
ya liboso po na kokóma bakristo na mboka *Grese, pe bamipesaki
po na kosalela bakristo. 16 Bongo nasengi bino bótosa bato ya
ndenge wana, pe baoyo bamonaka pasi na mosala esika moko ná
bango.
17 Nasepeli mingi po namoni Stefanas, Fortunatus pe Akaikus.
Tango namonaki bango, ezalaki lokola namoni bino nyonso. 18 Pe
bakitisi ngai motema ndenge bakitisaki bino pe mitema. Yango
wana, bóyeba kokumisa bato ya ndenge oyo.
19 Bato ya ba-eklezya ya region ya *Efeze batindeli bino mbote.
Akilas pe mwasi na ye Prisiye ná bakristo oyo basanganaka epai
na bango, batindeli bino mbote mingi, na kombo ya Nkolo Yezu.
20 Bandeko nyonso oyo bazali awa, batindeli bino mbote.
Bino nyonso bópesana mbote ndenge ebongi na bakristo.
21 Ngai Polo napesi bino mbote; nakòmi maloba oyo na
maboko na ngai moko. 22 Soki moto alingi Nkolo Yezu té, Nzambe
ápesa ye etumbu! Marana ta! Nkolo na biso, yaka![o] 23 Bolamu
ya Nkolo Yezu ézala na bino. 24 Nazali kolinga bino nyonso na
lisanga ya Yezu Kristo.

MOKANDA YA MIBALE NA BA-KORENTIEN

Liyebisi ya ebandeli

Mokanda ya mibale ya Polo epai ya bakristo ya Korente ezali koyebisa biso matata oyo ebimaki kati na ye pe bango. Bato mosusu na kati na bango babandaki kofinga ye pe kotia tembe na ndenge ye akómá ntoma. Polo asilikaki po na yango, kasi ata bongo abateli kaka bolingo na ye epai na bango. Azalaki bobele koluka boyokani ézala; yango wana alakisi esengo na ye po na basango ya malamu oyo azalaki koyoka likolo ya bakristo ya Korente.

---

o 16.22 Marana ta, elakisi: Nkolo na biso, yaka! Tala Yebis 22,20. Wana ezali ndenge bazalaki kosambela na monoko ya Bayuda.

Awa asilisi koyebisa makama minene oyo akutanaki na yango na Efeze, Polo azongeli mikakatano azwaki na bakristo ya Korente. Asepeli 'tè mibeko oyo apesaki bango ebimisi mbuma ya malamu.

Na chap 8–9, Polo azali kolobela lisalisi oyo bakotindela bakristo ya Yuda. Nkolo Yezu Kristo azalaki na bomengo, kasi amikómisi moto ya kokelela po na biso, na tina 'tè tókóma bato ya bomengo po na kokelela na ye.

Na chap 10–13, azali koloba na molende penza epai ya bato oyo bazali kofunda ye 'tè azali ntoma té.

Asukisi mokanda na ye na maloba mokuse ya boboto (13,11–13).

Na makambo nyonso wana Polo azali koluka lokumu na ye ya kintoma té, kasi azali kobunda makasi po na kolakisa 'tè akómaki ntoma po bato bákoka kondima Sango Malamu, pe Kristo ámonana penza 'tè azali Nkolo.

Mbote

1 1-2 Mbote na bino, bandeko ya Eklezya ya Nzambe oyo ezali
na Korente, pe na bakristo nyonso ya mboka *Grese.
Ngai Polo, ntoma ya Yezu Kristo, – nakómá ntoma kaka po
Nzambe akanaki bongo -; ngai ná ndeko Timoté totindeli bino
mokanda oyo. Bózwa bolamu pe boboto oyo euti na Nzambe Tata
na biso pe Nkolo Yezu Kristo.

Polo apesi Nzambe mersi

3 Mersi na Nzambe, Tata ya Nkolo na biso Yezu Kristo. Azali
Tata, alingaka biso pe alongolaka biso mawa nyonso. 4 Tango
nyonso oyo nayokaka pasi alongolaka ngai mawa, po ngai pe
nákoka kosala lokola ye, nálongola mawa ya bato nyonso oyo
bazali na pasi. 5 Pamba té ndenge pasi ya Kristo ekweeli ngai
mingi, se ndenge wana nazwaka pe makasi ya kosilisa mawa po
na Kristo. 6 Soki nazali komona pasi ezali po mawa na bino ésila
pe bóbika. Soki Nzambe alongoli ngai mawa, ezali po mawa na
bino pe ésila, bongo bóyeba kokanga mitema, lokola biso ná bino
tozali komona pasi ndenge moko. 7 Ya solo, nazali kotia motema,
po nayebi 'tè biso ná bino tokokoka kosilisa mawa, lokola bino
bozali komona pasi ndenge moko ná ngai.
8 Bandeko, nalingi bóyeba makama nakutanaki na yango, na
region ya *Efeze. Makama yango elekaki ngai ndelo; nazalaki
lisusu na elikya té 'tè nakobika. 9 Ya solo, nazalaki komona lokola
nde basi'bakatelaki ngai etumbu ya liwa. Esalamaki bongo po
nátia motema na ngai moko té, kasi bobele na Nzambe oyo azali
na nguya ya kosekwisa bato. 10 Ezali nde Nzambe moto abikisaki
ngai na liwa, pe ye kaka moto akobikisa ngai lisusu. Ya solo,

natieli ye motema 'tè akobanda kobikisa ngai tango nyonso. 11 Bino
pe bozali kosalisa ngai na mabondeli na bino. Bongo lokola
nazwaka bolamu ya Nzambe po bato mingi bazali kobondela ye,
bato mingi pe bakobanda kopesa ye mersi po na ngai.

Po na nini Polo azongaki na Korente té

12 Tala likambo nakoki kobetela tolo yang'oyo: nazali komimona
'tè na miso ya bato nyonso, pe mingi na kati na bino, nasalaka
kaka makambo ya malonga, ndenge Nzambe ye moko asalaka.
Nasalaka yango na mayele ya bomoto té, kasi bobele na bolamu
ya Nzambe. 13-14 Na mikanda na ngai nakòmelaka bino kaka
makambo oyo bokoki kotanga pe koyeba. Sik'oyo bokómi koyeba
yango kaka ndambo; kasi natii motema 'tè ata ndele bokoyeba
yango penza malamu. Bongo mokolo Nkolo Yezu akoya, bino
bokozwa lokumu po na ngai, ndenge ngai pe nakozwa lokumu
po na bino.

15 Lokola nazalaki kotia motema epai na bino, nakanaki
koleka na mboka na bino liboso ya kokende na Masedwane, po
násepelisa bino mbala ya mibale. 16 Bongo na sima nalingaki
kozonga lisusu epai na bino, po bózwa nzela ya kosalisa ngai,
tango nakolanda mobembo na ngai tii na region ya Yuda. 17 E
bongo nakanaki yango kaka bikanela? Nazwaka mikano na ngai
kaka na mayele ya bomoto, po nándima pe náboya na mbala
moko? 18 Nakati seleka 'tè nalobaka na bino na mitema mibale
té. 19 Po Yezu Kristo, Mwana ya Nzambe oyo biso ná Silas pe
Timoté toyaki kosakola epai na bino, azalaki na mitema mibale
té; azalaki moto ya motema moko. 20 Pamba té, na ye Nzambe
ayaki kokokisa bilaka nyonso oyo apesaká. Yango wana biso
tokumisaka Nzambe pe tolobaka "Amen" po na Kristo. 21 Ezali
Nzambe ye moko moto atelemisi biso ná bino makasi, po
tósangana na Kristo; pe akómisi biso bosantu. 22 Atii biso elembo
oyo emonisi 'tè tozali bato na ye, pe atondisi mitema na biso na
Molimo Mosantu, oyo azali kolakisa 'tè alingi kopesa biso
mobimba na ye.

23 Nakati seleka na miso ya Nzambe; soki nakosi, álongola
ngai na mokili. Ye ayebi 'tè nazongaki na Korente té po
námemela bino mindondo té. 24 Nalingaka koyeela bino bobele
esengo. Na makambo etali bondimi na bino, nalingi komitia
mokonzi na bino té; pamba té bozali na bondimi ya kokoka.

2 1 Ngai moko naboyaki kozongela bino po náyokisa bino mawa
té. 2 Soki nayokisi bino mawa, nani akoki kosepelisa ngai?
Ezali bobele bino bato oyo ngai nayokisi mawa. 3 Natindelaki bino
mokanda, po nalingaki té 'tè bino bato bosengelaki kosepelisa
ngai, bóyokisa ngai mawa, mokolo nakoya. Nayebi malamu 'tè

esengo na ngai ezali lisusu ya bino. [4] Ya solo, tango nakòmelaki
bino mokanda yango, nazalaki kolela mingi, pe motema na ngai
etondaki na pasi pe mawa. Nakòmaki yango po na kozokisa bino
na mitema té, kasi po bóyeba 'tè nalingi bino mingi koleka.

Tólimbisa moto oyo asali mabe

5 Soki moto ayokisi ngai pasi na motema, ezali kaka pasi na
ngai moko té; kasi nakoki koloba 'tè ayokisi bino nyonso pe mwa pasi.
[6] Etumbu oyo bino nyonso bopesi moto wana, ekoki[a]. [7] Sik'oyo
ebongi malamu bólimbisa ye pe bólendisa ye, po átikala na mawa
libela té. [8] Yango wana, nazali kosenga na bino, bólakisa 'tè
bolingaka ye. [9] Nzokande tango nakòmelaki bino mokanda
wana, nalingaki komeka bino po náyeba soki bokotosa ngai na
makambo nyonso. [10] Bongo soki bolimbisi moto oyo asalaki mabe,
ngai pe nalimbisi ye. Pamba té soki nalimbisi ye, ata likambo
wana etali kaka ngai té, nasali yango po na bino, na miso ya
Kristo, [11] po Satan ázwa nzela ya kokosa biso té. Tosi'toyebá
mayele na ye.

Na Troas Polo azalaki motema likolo

12 Tango nakómaki na mboka Troas po na kosakola Sango
Malamu ya Kristo, Nkolo afungoleli ngai nzela po na kosala
mosala. [13] Kasi motema na ngai ezalaki likolo, po namonaki ndeko
na ngai Tite té. Yango wana, natikaki bato ya Troas pe nakendeki
na Masedwane.

Polo azali kolonga po na Kristo

14 Napesi mersi na Nzambe po, bipai nyonso Kristo azali
kolonga etumba, ye amemaka ngai lokola soda oyo alandaka
mokonzi na ye. Na mosala na ngai, Nzambe azali kopanza sango
ya Kristo bipai nyonso, ndenge malasi epanzaka solo kitoko.
[15] Pamba té, epai ya bato bazali kobika ná baoyo bazali kobunga,
nakómi lokola solo ya kitoko oyo Kristo azali kobimisela Nzambe.
[16] Bato bazali kobunga bayokaka solo yango lokola solo ya liwa
oyo ezali koboma bango. Kasi baoyo bazali kobika bayokaka
yango lokola solo ya bomoi oyo ezali kobikisa bango. Bongo nani
akoki penza na mosala yango? [17] Ngai nazali lokola bato mosusu
té oyo basalaka mombongo na maloba ya Nzambe. Kasi nalobaka
bobele makambo ya solo na miso ya Nzambe, po ye moto atindi
ngai násakola sango ya Kristo.

---

a 2.6 Toyebi té soki moto wana azali nani, pe mabe nini asalaki
Polo. Pamba té mokanda oyo Polo akòmaki na kolela mingi, ebungá.

Basali ya *Boyokani ya Sika

3 1 Nábanda lisusu komikumisa 'tè nazali mosali ya kokoka?
Násala lokola bato mosusu, pe námemela bino mikanda oyo
ezali kolakisa yango? Násenga bino bókòmela ngai mikanda ya
ndenge wana? 2 Bino moko bozali lokola mokanda na ngai; yango
ekòmamá na kati ya motema na ngai, nzokande, bato nyonso
bakoki koyeba pe kotanga yango. 3 Ya solo penza, bozali lokola
mokanda oyo Kristo ye moko akòmaki na maboko na ngai.
Akòmaki yango na ekòmeli té, kasi na Molimo ya Nzambe ya
bomoi. Kala, Nzambe akòmaká Mibeko na mabanga mibale; kasi
Kristo akòmi mokanda na ye na mitema ya bato.
4 Yango wana nazali kotia motema na Kristo. 5-6 Ezali ngai
moko té moto namikómisi moto ya kokoka, kasi Nzambe nde
moto akómisi ngai moto ya kokoka, po názala mosali ya *Boyokani
ya Sika. Na Boyokani yango, Nzambe akòmi kaka mibeko té, kasi
apesi biso Molimo na ye. Pamba té mibeko ememaka liwa, kasi
Molimo apesaka bomoi.
7-9 Atako Mibeko ya kala ezalaká koyeela bato liwa pe
komemela bango etumbu, tango Nzambe akòmaká yango na
mabanga, amonisaki lokumu na ye. Bato ya Israel bazalaká
kokoka kotala elongi ya Moize té, po yango ebandaki kongenga
makasi; – kasi po na mwa tango moke kaka. Nzokande Molimo
Mosantu azali kokómisa bato bosembo na miso ya Nzambe; yango
wana esengelaki Nzambe álakisa lokumu na ye na ndenge moko
ya koleka penza. Ezali boye té? 10-11 Soki mosala oyo eumelaki té
ezalaki na lokumu, mbele mosala ya koumela esengeli ézala na
lokumu koleka. Tokoki koloba 'tè lokumu ya kala ezali lisusu
penza té, awa lokumu ya sika eleki yango mosika.
12 Lokola totiaka mitema na Nzambe boye, tozali na molende
mingi penza; 13 tosalaka lokola Moize té. Ye azalaká kozipa
elamba na elongi, po bato ya Israel bámona té 'tè kongenga na
yango ezalaki kolimwa. 14 Kasi bato ya Israel ya lelo bazali mayele
mokuse. Tango batangaka Mikanda ya *Boyokani ya Kala, bazali
kaka kozipa elamba na bilongi. Bazali kolongola yango té;
nzokande bobele kondima Kristo moto elongolaka yango. 15 Ya
solo, tii lelo, tango batangaka Mikanda ya Moize, bayebaka tina
na yango té, po elamba ezipaka mayele na bango. 16 Bobele soki
moto atali Nkolo, elamba wana elongwe[b]. 17 Kotala Nkolo ezali:
kotia motema na Molimo Mosantu. Moto oyo asangani na

---

b 3.16 Polo azali kokanisa makambo ekòmamá: "Tango Moize azalaki kokende kotala Nkolo, azalaki kolongola elamba na elongi." Bim 34,34.

Molimo ya Nkolo azali na bonsomi. 18 Biso nyonso tosi'tolongolá
elamba na bilongi; boye lokumu ya Nkolo ezali komonana na
bilongi na biso. Ndenge wana tozali kokóma lokola ye, tozali
kozwa lokumu na ye, pe lokumu na biso ezali komata se komata.
Makambo nyonso wana eutaka na Molimo ya Nkolo.

Tina ya kobeta tolo ezali té

4 1 Nzambe apesaki ngai mosala oyo po ayokelaki ngai mawa;
yango wana nalembaka té. 2 Nasi'naboyá makambo ya mabe
oyo esalamaka na kobombama; nakosaka bato té pe nabongolaka
maloba ya Nzambe té. Kasi nasakolaka polele makambo ya solo,
pe na ndenge wana namilakisaka moto ya kokoka epai ya moto
nyonso oyo alukaka Nzambe na motema moko. 3 Sango Malamu
oyo nasakolaka ebombami bobele po na bato oyo bazali kobunga.
4 Pamba té Sango Malamu ezali lokola moi. Yango emonisaka
lokumu ya Kristo, pe Kristo alakisaka biso ndenge Nzambe azali.
Nzokande bato wana bazali kondima té, po Satan, nzambe ya
mokili oyo, azipá bango miso pe akangá bango mayele. 5 Nasakolaka
sango na ngai moko té, kasi ya Nkolo Yezu Kristo; namikómisá
moumbu na bino po na ye. 6 Nzambe alobaká: "Moi éngenga na
kati ya molili [d]". Ezali pe ye moto ayaki kongenga na kati ya
motema na ngai, po nákoka kolakisa bato lokumu na ye, oyo
emonanaka na elongi ya Kristo.
7 Ya solo, Nzambe apesi ngai bomengo monene; kasi ngai
moto nazwi yango nazali kaka lokola nzungu ya mabelé; boye
moto nyonso akoki koyeba 'tè nguya ya monene boye ezali ya
Nzambe, kasi ya ngai té. 8 Batungisaka ngai bipai nyonso, kasi
nalembaka té; bamonisaka ngai pasi, kasi nakangaka kaka motema;
9 banyokolaka ngai, kasi Nzambe atikaka ngai té; bakweisaka ngai
na mabelé, kasi tii lelo babomá ngai té. 10 Ya solo, tango nyonso
namemaka na nzoto na ngai pasi ya liwa ya Yezu, po bomoi na
ye émonana pe na nzoto na ngai. 11 Na bomoi na ngai mobimba
nazali kokutana na makama ya liwa po na Yezu. Na ndenge wana
bomoi ya Yezu ezali komonana na ngai, atako nzoto na ngai
etangamá kokufa. 12 Boye liwa ezali kobundisa ngai, nzokande
bino bozali kozwa bomoi.
13 Ekòmamá boye: "Nazali kotia motema epai ya Nkolo, yango
wana nazali koloba [e]." Ngai pe nazali kotia motema na Nkolo,
yango wana nazali koloba. 14 Pamba té toyebi 'tè Nzambe asekwisaki
Nkolo Yezu. Ye pe moto akosekwisa ngai na lisanga na Yezu,
bongo akotia ngai penepene na ye, esika moko ná bino. 15 Nazali

---

d 4.6 Tala ndenge Nzambe asalaká Likolo na se, Eband 1.
e 4.13 Bzb 116,10.

kondima makambo nyonso wana po na bino; boye lokola bato
ebele bazali kozwa bolamu ya Nzambe, mingi pe bakopesa ye
mersi pe bakokumisa ye.

Tozali na bomoi po na bondimi na biso

16 Yango wana nalembaka té. Atako bomoi na ngai ya bomoto
ezali kolemba, kasi bomoi na ngai ya molimo ezali kokola mokolo
na mokolo. [17] Bapasi oyo namonaka ezali ya mike-mike pe
ekoumela té; kasi ezali kobongisela ngai lokumu moko ya monene
pe ya kokamwa penza. [18] Naboyi koluka bomengo oyo emonanaka
na miso, kasi nalukaka oyo emonanaka té. Po bomengo oyo
emonanaka na miso eumelaka té, kasi oyo emonanaka té ezali
ya seko.

5 [1] Pamba té nzoto na biso awa na se ezali lokola ndako ya
kapo; yango ekokufa. Kasi na mboka na ye, Nzambe akopesa
biso nzoto ya seko; yango ekozala lokola ndako ya kitoko oyo
esalamá na maboko ya bato té. [2-3] Nzoto na biso ezali pe lokola
elamba oyo tolati. Sik'oyo tozali kolela; tokómi koyoka posa mingi
ya kokota na ndako na biso ya Likolo; tolingi kolata elamba na
biso ya sika kaka na tango tozali nanu na oyo ya kala, po tótikala
bolumbu té[f]. [4] Tango tozali kofanda na ndako na biso ya kapo,
tozali kolela pe kobanga. Ya solo, tolingi kotika elamba ya kala
té, tolingi kolata elamba ya sika na likolo ya oyo ya kala; elingi
koloba: nzoto oyo etangamá kokufa ézwa bomoi ya seko. [5] Nzambe
asi'asali nyonso po tózwa bomoi yango, pamba té asi'apesi biso
Molimo na ye po na kolakisa 'tè alingi kopesa biso mobimba na ye.
6 Yango wana, natiaka kaka molende mikolo nyonso, atako
nayebi 'tè tango naumeli na nzoto na ngai ya bomoto, nazali
mosika ya Nkolo Yezu. [7] Pamba té awa na mokili tozali kaka
kondima, tozali penza komona polele té. [8] Ya solo nazali na
molende, namoni 'tè eleki malamu nátika nzoto oyo, po nákende
kofanda epai ya Nkolo. [9] Kasi mama ya likambo ezali kosepelisa
ye, ata natikali na nzoto oyo, to nalongwe na yango. [10] Pamba té
mokolo Kristo akosambisa biso, akotala biso nyonso malamu
penza, po moto na moto ázwa oyo ekoki na ye soki azalaki kosala
malamu to mabe na bomoi na ye awa na se.

Nzambe ayambi biso po na Kristo

11 Lokola nasi'nayebi ndenge esengeli kotosa Nkolo, nazali
kaka koluka kolakisa yango na bato nyonso. Nzambe ayebi ngai

---

f 5.3 Soki moto akufi, atiki nzoto na ye; ezali lokola atikali bolumbu,
tii mokolo akosekwa. Polo azalaki kotia motema 'tè akotikala na
bomoi tii mokolo Kristo akoya. Tala 1 Kor 15,51–52.

malamu penza, pe natii motema 'tè bino pe boyebi ngai malamu
penza. [12]Tina ezali té po nálakisa bino 'tè nazali moto ya kokoka;
kasi nalingi kopesa bino nzela ya kobeta tolo likolo na ngai.
Bongo bokokoka kozongisa maloba na bato oyo babetaka tolo té
po na makambo ebombamá na kati ya motema, kasi bobele na
oyo emonanaka na miso ya bato. [13]Soki Molimo alotisaka ngai
*ndoto, yango etali bobele Nzambe. Kasi na makambo etali bino,
nazalaka na makanisi ya malamu. [14]Bolingo ya Kristo ezali
kotambwisa ngai. Pamba té toyebi 'tè moto moko akufaki po na
bato nyonso. Wana elakisi 'tè bato nyonso bakómá lokola bakufá.
[15]Pe Kristo akufaki po na bato nyonso, na tina 'tè baoyo bazali
na bomoi, bomoi yango ézala ya bango moko té, kasi ézala ya
moto oyo akufaki pe asekwaki po na bango.

16 Yango wana nazali kotala lisusu moto moko té na ndenge
ya bomoto. Kala nazalaki kotala Kristo na ndenge ya bomoto,
kasi sik'oyo nazali kotala ye lisusu na ndenge wana té. [17]Pamba
té soki moto azali na lisanga na Kristo, akómi moto ya sika.
Makambo ya kala esili; oyo ya sika ebandi. [18]Nyonso wana euti
na Nzambe. Tozalaki bato ya masumu, pe ye ayambi biso lisusu
na boboto. Po na Kristo ye pe moto apesi ngai mosala ya
komemela bato boboto na ye. [19]Ya solo, Nzambe azalaki kosala
na nzoto ya Kristo; ye moto azalaki koyamba bato nyonso na
boboto, pe azalaki kotala lisusu masumu na bango té. Bongo
apesi ngai mosala ya kosakola sango ya boboto na ye.

20 Nazali ntoma ya Kristo. Nzambe ye moko moto azali kobenga
bato, tango nabondelaka bango na kombo ya Kristo: "Bósala
nyonso po Nzambe áyamba bino lisusu na boboto." [21]Atako
Kristo asalaki masumu té, Nzambe amemisaki ye mokumba ya
masumu na biso, po 'te biso tókóma bosembo na miso ya Nzambe,
likolo na ye.

6 [1]Bongo lokola Nzambe azalaka ná ngai, nasengi bino: bókeba
po bolamu Nzambe apesaka bino ékende pamba té. [2]Po
Nzambe alobaki:

"Mokolo ezali, nakoyokela bino;
mokolo ezali, nakobikisa bino[g]."

Mokolo yango esi'ekoki. Lel'oyo ezali mokolo ya kobika.

3 Nalingi té bátónga ngai po na mosala oyo nasalaka; yango
wana nalukaka koyokisa moto moko té pasi, [4]kasi na makambo
nyonso nalakisaka 'tè nazali mosali ya Nzambe. Nakangaka
motema, atako bayokisaka ngai bapasi ndenge na ndenge: banyo-
kolaka ngai, batungisaka ngai koleka, [5]babetaka ngai fimbu,
babwakaka ngai na boloko, babimiselaka ngai mobulu. Namonaka

---

g 6.1 Ezaya 49,8.

pasi na mosala, mbala mingi nalalaka pongi té pe nazangaka
biloko ya kolia. 6 Nalakisaka 'tè nazali mosali ya Nzambe, na
ndenge nazalaka motema pembe pe boboto. Nayebaka ba-sekelé
ya Nzambe; Molimo Mosantu azalaka na ngai, nazali na bolingo
ya solo, pe nayebi kokanga motema. 7 Nalobaka bobele makambo
ya solo, nasalelaka nguya ya Nzambe. Makambo ya bosembo ezali
bibundeli na ngai po na komibatela pe kolonga banguna, 8 ata
bazali kokumisa ngai to kotsiola, ata bazali koloba makambo ya
mabe to ya malamu po na ngai. Bamonaka ngai moto ya lokuta,
kasi nalobaka makambo ya solo. 9 Balobaka 'tè nayebani té,
nzokande bato nyonso bayebi ngai malamu. Balobaka 'tè nakómi
pene ya liwa, nzokande nazali na ngai malamu. Bapesaka ngai
etumbu, kasi nanu babomá ngai té. 10 Bayokisaka ngai mawa, kasi
nazali na esengo tango nyonso. Bamonaka ngai lokola moto
akelelá, nzokande namemelaka bato mingi bomengo. Balobaka
'tè nazali na eloko té, kasi biloko nyonso ezali ya ngai!

11 Bandeko ya Korente, nalobeli bino polele, pe nayebisi bino
nyonso oyo ezali na motema na ngai. 12 Nakangeli bino motema
té, kasi bino nde bato bokangeli ngai mitema. 13 Nazali koloba na
bino lokola bana na ngai: bókamataka ngai ndenge ngai nakama-
taka bino. Bófungolela ngai mitema na bino.

Tólongola makambo nyonso ya mabe

14 Bóboya kosangana ná baoyo bandimaka Nzambe té.
Bosembo ná mobulu ekoki kozala esika moko? Moi ná butu ekoki
kokóma ndenge moko? 15 Kristo akoki koyokana ná Satan?
Kondima Nzambe pe koboya ye ekoki kokende nzela moko?
16 Bikeko ya banzambe ekoki kozala na kati ya Ndako ya Nzambe?
Pamba té biso tozali lokola Ndako ya Nzambe ya bomoi. Ye moko
alobaká:

"Nakobanda kofanda na kati na bango,
pe kotambola ná bango nzela moko.
Nakozala Nzambe na bango
pe bango bakozala bato na ngai."

17 Yango wana Nkolo alobi boye:

"Bólongwa kuna pe bótika bango.
Bósimba eloko ya mbindo té, boye ngai nakoyamba bino[h].

18 Nkolo ya nguya nyonso alobi:

Ngai nakozala Tata na bino,
pe bino bokozala bana na ngai ya mibali ná ya basi[i]."

---

h 6.17 Levit 26,12. Ezek 37,27.
i 6.18 Ezaya 52,11. Ezek 20,34.

7 1 Bandeko, lokola Nzambe apesi biso bilaka yango, tólongola
makambo nyonso oyo ememaka mbindo na nzoto to na
motema; tótosaka Nzambe, pe tóluka kozala bato ya bosantu.

Esengo ya Polo

2 Bóyamba ngai na mitema na bino. Nasalaki mabe na moto
moko té; nabungisaki moto moko té; natielaki moto moko té
mokumba na ngai. 3 Nalingi koloba té 'tè bosalaki ngai mabe;
pamba té nasi'nayebisá bino banda kala 'tè bozali bato na ngai ya
motema, ézala na tango ya liwa to ya bomoi. 4 Natieli bino motema
penza, pe nazali kobeta tolo likolo na bino. Na kati ya bapasi na
ngai nyonso, nazali na molende mingi pe natondi na esengo.
5 Na Masedwane pe ezalaki kaka ndenge moko[j]. Tango
nakómaki kuna, nakokaki kopemisa nzoto té; nakutanaki na
mikakatano ya ndenge na ndenge: epai ya bato bobele mobulu, pe
na kati ya motema na ngai bobele kobanga. 6 Kasi Nzambe oyo
akitisaka mitema ya bato ya mawa, akitisaki pe ngai motema tango
Tite akómaki, 7 pe mingi penza tango nayokaki ndenge bokitisaki
ye motema. Ayebisaki ngai ndenge bozali na posa ya komona ngai,
ndenge botondi na mawa po na makambo elekaki, pe ndenge
bozali kolinga ngai. Yango wana nazali na esengo mingi koleka.
8 Bongo soki mokanda na ngai eyokisaki bino pasi, nazali
lisusu na mawa té po na yango. Nakómaki na mawa tango nayaki
koyoka 'tè mokanda yango esalaki bino pasi. Kasi lokola pasi na
bino eumelaki mingi té, 9 nakómi kosepela. Pamba té, atako
nayokisaki bino pasi, kasi pasi yango ebongolaki bino mitema.
Bongo lokola Nzambe asalelaki pasi na bino, ngai nasalaki bino
mabe ata moko té. 10 Ya solo, pasi oyo Nzambe asalelaka,
ebongolaka mitema ya bato po bábika; bongo tina ya koyoka
mawa ezali té. Kasi soki moto atalaka Nzambe té na tango ya
pasi, pasi yango ememaka liwa. 11 Bótala sik'oyo ndenge Nzambe
asalelaki pasi na bino: ndenge bobandi kosala makasi, kosenga
bolimbisi, koboya makambo oyo elekaki; ndenge bokómi kotosa
pe koyoka posa ya kobongisa makambo; ndenge bomipesi na
mosala, pe bokateli moto asalaki mabe etumbu. Nyonso wana
elakisi polele 'tè bino bozalaki na likambo té.
12 Bongo tango nakòmelaki bino mokanda wana, ezalaki té po
na moto asalaki mabe; ezalaki pe té po na ngai moto ye asalaki
mabe yango; kasi ezalaki po bólakisa na kati na bino pe na miso
ya Nzambe, ndenge bozali kolinga ngai. 13 Yango wana, mawa
na ngai esilaki.
Ya solo, nasilisaki kaka mawa té, natondaki kutu na esengo

---

j 7.5 Tala 2,13.

po na ndenge Tite asepelaki, awa bokitisaki ye motema. 14 Pamba
té na miso na ye nabetaki tolo likolo na bino, bongo boyokisaki
ngai soni té. Boye, ndenge nalobaka na bino bobele makambo ya
solo, se ndenge wana Tite pe ayaki komona 'tè makambo
nabetelaka tolo po na bino ezali ya solo. 15 Azali kaka kokanisa
ndenge bozalaki kotosa ye pe ndenge boyambaki ye na kobanga
nyonso; yango wana akómi kolinga bino mingi koleka. 16 Nasepeli
po nakoki kotiela bino motema na makambo nyonso.

Kosalisa bandeko ya Yeruzalem

8 1 Bandeko, nalingi koyebisa bino ndenge Nzambe alakisaki
bolamu na ye epai ya ba-eklezya ya Masedwane. 2 Bakristo
ya kuna bazalaki komona pasi; bango moko bazalaki kokelela;
kasi ata bongo batondaki na esengo, yango wana babandaki
kokaba mingi. 3 Ya solo, namoni 'tè bapesaki oyo ekokaki na
bango, kutu balekisaki, po bango moko balingaki ndenge wana.
4 Babondelaki ngai na molende nyonso 'tè nápesa bango nzela
ya kosangana ná ngai, po na kosalisa bakristo ya Yeruzalem.
5 Nakanisaki té 'tè bakoki kosala ndenge wana, nzokande Nzambe
asali 'tè bámipesa liboso na Nkolo Yezu, bongo sima bámipesa
na ngai.
6 Boye nasengaki Tite áya kosalisa bino po bósilisa mosala ya
bolingo oyo ye abandaki. 7 Nayebi 'tè bosi'bokoki na makambo
nyonso: bokoli na bondimi, boyebi kosakola ba-sekelé ya Nzambe,
botondi na molende pe na bolingo oyo bozali kolakisa epai na
ngai. Bongo bókoka pe na mosala oyo ya bolingo.
8 Nazali kopesa bino motindo té, kasi nayebisi bino ndenge
bato mosusu batii molende po na kosalisa baninga, po bólakisa
'tè bolingo na bino ezali ya solo. 9 Pamba té boyebi bolamu ya
Nkolo na biso Yezu Kristo: ye azalaki na bomengo nyonso, kasi
akómaki kokelela po na bino, na tina 'tè bózwa bomengo po na
kokelela na ye.
10 Bongo toli na ngai na likambo oyo ezali boye; ebongi na
bino bósala kaka ndenge bobandaki na mbula eleki; bozalaki kutu
bato ya liboso ya kozwa likanisi wana. 11 Bongo sik'oyo bókokisa
makambo oyo bosi'bokanaki. Lokola bokanaki yango na motema
moko, bókokisa yango na ndenge bokoki. 12 Pamba té Nzambe
asepelaka soki oluki kokaba na ndenge bomengo na yo ezali; oyo
ozali na yango té, asengaka yango pe té. 13 Ye alingi té 'tè bino
bómona pasi po na kosalisa bato mosusu; kasi alingi bandeko
nyonso bázala ndenge moko. 14 Lelo bozali na biloko ebele;
ebongi bósalisa bato oyo bazali kokelela. Bongo mokolo mosusu,
soki bino bokeleli, kasi bango bakómi na biloko ebele, bakosalisa
bino. Boye bino nyonso bokozala ndenge moko. 15 Ekòmamá

boye: "Moto oyo alokotaki bilei mingi, elekaki mingi té; pe oyo
alokotaki moke ezangaki té[k]."

Tite ná baninga na ye bakoya kopesa maboko

16 Napesi mersi na Nzambe, po asali 'tè Tite álinga bino
ndenge ngai nalingaka bino. 17 Pamba té andimi kosala ndenge
nasengi ye; ye moko kutu akanaki koya epai na bino.
18 Natindi ye ná ndeko oyo bato ya ba-eklezya nyonso
bandimaka po na ndenge asalelaka Sango Malamu. 19 Ba-eklezya
wana moto eponi ye ázala moninga na ngai ya mobembo, na mosala
ya bolingo oyo nazali kosala na esengo nyonso, po na lokumu ya
Nkolo. 20 Nazali kosala nyonso po bato bátónga ngai té na ndenge
nazali kosalela mosolo ebele boye. 21 Nazali koluka kosala
makambo ya malamu, na miso ya Nkolo pe na miso ya bato.
22 Natindi bango ná ndeko na biso mosusu. Mbala mingi nazali
komona 'tè azali na molende penza na makambo nyonso. Sik'oyo
akómi na molende mingi koleka, po azali kotiela bino motema.
23 Boye bóyamba bango malamu. Tite azali moninga na ngai
ya motema pe ya mosala oyo tosalaka po na bino. Bandeko
mosusu baoyo bakoya nzela moko ná ye, bazali bantoma ya
ba-eklezya; ya solo, bazali penza lokumu ya Kristo. 24 Bólakisa 'tè
bolingaka bango, po bato ya ba-eklezya bámona 'tè tolo oyo
tobetaki likolo na bino ezali ya pamba té.

Nzambe akabaka po biso pe tókabaka

9 1 Namoni tina té ya kokòmela bino lisusu po na ndenge ya
kosalisa bakristo ya Yeruzalem. 2 Pamba té nayebi 'tè bozali
na posa ya kosalisa bango, pe nakumisaki bino na miso ya bato
ya Masedwane; nalobaki boye: "Bandeko ya *Grese basi'bami-
bongisá banda mbula eleki." Yango wana bakristo mingi ya
Masedwane bakómi molende po na ndakisa na bino. 3 Sik'oyo
natindeli bino Tite ná baninga na ye, po bómibongisa lokola
nasi'namilobelaki yango; boye kokumisa oyo ngai nakumisaki
bino, ékende pamba té. 4 Tango bato ya Masedwane bakoya nzela
moko ná ngai, soki bamoni 'tè bomibongisi nanu té, nakomona
soni mingi po natiaki motema epai na bino. Kasi soni na bino
ekoleka penza! 5 Yango wana, namoni 'tè esengeli násenga
bandeko wana báya epai na bino liboso na ngai, bábongisa
makabo na bino ndenge bokanaki. Boye soki bosi'bobongisi
yango, ekomonana polele 'tè bopesaka makabo na motema moko,
kasi na mitema mibale té.

---

k 8.15 Bim 16,18. Bilei wana ezalaki "*mane" oyo bazalaká
kolokota na esobe.

6 Bókanisa nanu: moto oyo akonaka moke, abukaka moke;
oyo akonaka mingi, abukaka mingi. 7 Ebongi moto na moto ákaba
ndenge akanaki; ásala yango na motema mawa té to po batindi
ye na makasi. Pamba té Nzambe alingaka moto oyo akabaka na
esengo. 8 Ezali ye pe moto akoki kopesa bino bolamu ya ndenge
na ndenge; boye tango nyonso bokobanda kotonda na biloko
nyonso oyo bozali na yango posa, pe bokokoka kosala misala
nyonso ya malamu. 9 Ekòmamá boye:

"Moto oyo atosaka Nkolo
apesaka bato bakelelá makabo mingi;
boboto na ye ekoumela seko[l]."

10 Ezali Nzambe moto apesaka na mokoni mbuma ya kokona
pe biloko ya kolia; ezali ye pe moto akotondisa bino pe na bolamu, po
yango ékóma lokola mbuma oyo bokokona; bongo ébimisa biloko
ebele oyo bokokoka kokabela baninga. 11 Ye akokómisa bino bato
ya bomengo mingi, po bókoka kokabela baninga; boye bato mingi
bakobanda kopesa Nzambe mersi. 12 Ya solo, mosala ya bolingo oyo
tosalelaka bandeko bakelelá, ekosepelisa kaka bango té kasi
ekosepelisa pe Nzambe, po bato ebele bakozala kopesa ye mersi.
13 Pamba té lokola bakomona 'tè mosala na bino ezali penza malamu,
bango nyonso bakokumisa Nzambe po na ndenge botosaka Sango
Malamu ya Kristo, pe bokabelaka bango – ná bato nyonso – bomengo
na bino. 14 Tango bakomona bolamu monene oyo Nzambe akabeli
bino, bakosambela ye po na bino na bolingo nyonso. 15 Mersi na
Nzambe, po likabo na ye eleki mayele na biso!

Polo alimboli mosala na ye ya ntoma

10 1 Sik'oyo esengeli náloba po na makambo etali ngai moko.
Balobaka 'tè nazali moto ya kimia tango nazalaka epai na
bino, kasi na mosika namilakisaka elombe. Nasengi bino na
motema ya malamu pe na boboto ya Kristo: 2 Bókeba, soki té
nakolakisa ki-elombe na ngai, tango nakoya epai na bino. Pamba
té nakolakisa yango na molende nyonso epai ya bato oyo bazali
kokanisa 'tè nalandaka bobele makambo ya bomoto. 3 Ya solo, nazali
kaka moto; kasi nabundaka na ndenge ya bomoto té. 4 Bibundeli
oyo nasalelaka na bitumba ezali kaka ya bomoto té, kasi ezali ya
nguya ya Nzambe. Na yango nde nasilisaka makasi ya banguna,
makanisi na bango ya lokuta, 5 pe lofundu nyonso oyo epekisaka
bato nzela ya koyeba Nzambe. Na yango pe lisusu nalongaka bato
nyonso ya mayele, pe nakómisaka bango baumbu ya Kristo. 6 Boye,
soki bino bokómi kotosa penza, nakobanda kopesa etumbu na
baoyo bazali kotosa té.

---

l 9.9 Bzb 112,9.

7 Bótalaka makambo ndenge ezali ya solo. Soki moto akanisi
'tè azali moto ya Kristo, áyeba libela 'tè ngai pe nazali moto ya
Kristo lokola ye. 8 Ata soki esengeli námikumisa lisusu po na
bokonzi oyo Nkolo Yezu apesaki ngai, nakoyokela yango soni té.
Apesaki ngai yango po na kobongisa bino, kasi kokweisa té.
9 Nalingi té 'tè mikanda na ngai ébangisa bino. 10 Pamba té
balobaka: "Mikanda ya Polo ezokisaka biso mitema, kasi soki
tozali na ye, azalaka na makasi ata moko té, pe maloba na ye ezali
ya pamba." 11 Moto alobaka boye áyeba 'tè: ndenge nakòmelaka
bino na mosika, nakosala bobele ndenge wana tango nakoya.
12 Bamosusu balukaka kolakisa 'tè bazali bato ya kokoka.
Nalingi komekana ná bango té to koloba 'tè nakokani na bango.
Pamba té bango bazali na mayele té! Basepelaka kaka po na
bizaleli na bango moko; batalaka kaka ndelo oyo bango moko
batii. 13 Kasi ngai nalekisaka komikumisa té; ndelo oyo Nzambe
atieli ngai yang'oyo: amemaki ngai tii epai na bino. 14-15 Ya solo,
ngai nazali moto ya liboso oyo amemelaki bino Sango Malamu
ya Yezu Kristo. Awa nalobi boye, nazali kolekisa ndelo té; nazali
komikumisa té po na mosala ya bato mosusu. Kasi ndelo ngai
moko natii yang'oyo: natii motema 'tè bondimi na bino ekokola.
Yango moto ekosala 'tè názwa lokumu epai na bino. 16 Bongo na
sima nakokende kosakola Sango Malamu na bamboka mosusu,
esika bayoki yango nanu té. Boye nakomikumisa té likolo ya
mosala oyo bato mosusu basi'basali.
17 Ekòmamá boye: "Moto oyo alingi kobeta tolo, ábeta tolo
bobele po na makambo Nkolo asaleli ye." 18 Pamba té moto
Nzambe andimaka ezali té oyo amimonaka moto ya kokoka, kasi
bobele oyo Nzambe amonaka moto ya kokoka.

Polo ná bantoma ya lokuta

11 1 Nasengi bino bókanga nanu mitema, bótika ngai náloba
lokola zoba. Ya solo, bókanga mitema moke! 2 Nazali koyoka
zuwa po na bino, ndenge Nzambe ayokaka zuwa. Pamba té bozali
lokola elenge mwasi oyo nalingi bábala ye na mobali se moko; mobali
yango ezali nde Kristo. Nalakaki ye 'tè na miso na ye bokozala lokola
elenge mwasi oyo ayebi nanu nzoto ya mobali té. 3 Kasi boyebi
ndenge nyoka ekosaki Eva na mayele na yango ya mabe. Nazali
kobanga, tango mosusu Satan akoki koya kobungisa makanisi na
bino ya malamu, pe bolingo na bino epai ya Kristo ekozala lisusu
ya motema moko té. 4 Pamba té namoni 'tè soki moto ayei
kosakola Yezu mosusu oyo biso tosakolaki té, bozali kondima
kaka; bozali koyamba molimo ekeseni ná Molimo Mosantu oyo
bozwaki, pe "sango malamu" ekeseni ná oyo bosi'bondimi.
5 Nakanisi 'tè bato oyo bobengaka "Bantoma minene" baleki

ngai ata moke té. 6 Ata nayebi koloba malamu té, kasi nayebi
penza ba-sekelé ya Nzambe. Mbala mingi nabandaki kolakisa
bino yango na makambo ndenge na ndenge.
7 Tango nasakolaki Sango Malamu ya Nzambe epai na bino,
nasalaki yango ya ofelé. Namikómisaki lokola mongamba, po bino
bókóma bato minene na miso ya Nzambe. Bongo nasalaki mabe?
8 Ba-eklezya mosusu ebandaki kofuta ngai, po násalela bino.
Yango emonanaki lokola nazalaki kolia mbongo na yango pamba.
9 Tango nazalaki epai na bino nakómaki kokelela; nzokande
bandeko oyo bautaki na Masedwane bato bayaki kosalisa ngai.
Namemisaki bino mokumba na ngai té, pe nakobanda kaka kosala
ndenge wana. 10 Ya solo, nazali kobeta tolo po na yango; pe nakati
seleka na kombo ya Kristo 'tè na region mobimba ya *Grese
bakobotola ngai lokumu yango té. 11 Po na nini nasalaka boye?
Elakisi 'tè nalingaka bino té? Nzambe ayebi 'té nalingi bino!
12 Nakobanda kosala kaka ndenge nazali kosala sik'oyo, po
násilisa lokuta ya bato oyo balukaka komikumisa lokola nde
bakokani na ngai. 13 Bato yango bazali bantoma ya lokuta;
bakosaka 'tè bazali bantoma ya Kristo. 14 Kasi ezali likambo ya
kokamwa té. Satan ye moko pe akosaka 'tè azali anjelu oyo
abimisaka moi. 15 Bongo soki basali na ye bazali kokosa 'tè bazali
basali ya bosembo, ezali likambo ya kokamwa té. Kasi na suka
bakozwa oyo ekoki na misala na bango.

Bapasi ya Polo na mosala ya ntoma

16 Nalobi lisusu boye: moto moko té ákanisa 'tè nazali zoba.
Pe soki bokanisi ndenge wana, likambo té; bóndima ngai lokola
zoba, po ngai pe námikumisa mwa moke. 17 Ya solo, makambo
nazali kokòma sik'oyo, Nkolo akoki kolinga yango té; pamba té
tango nazali komikumisa boye, nakómi zoba penza. 18 Lokola bato
mingi bazali komikumisa na makambo oyo emonanaka na miso,
bongo ngai pe nakomikumisa. 19 Bino, bato ya mayele penza!
Bosepeli kolanda bazoba! 20 Bakómisi bino baumbu, babotoli
bino biloko, bakosi bino, batsioli bino pe babeti bino na bilongi;
kasi bino bozali kaka kondima. 21 Nazali koyoka soni mingi! Ya
solo, nazangaki makasi ya kosala ndenge wana!
Kasi lokola bango bazali komikumisa, ngai pe nakoki komi-
kumisa. Nazali kokòma makambo oyo kaka lokola zoba! 22 Bango
bazali ba-Ebré? Ngai pe. Bazali bato ya Israel? Ngai pe. Bazali
bana ya Abraham? Ngai pe. 23 Bazali basali ya Kristo? Sik'oyo
nazongisi lokola moto ya liboma: ngai pe; kasi naleki bango.
Namonaki pasi na mosala koleka bango. Nakotaki boloko mbala
mingi koleka bango. Babetaki ngai koleka bango. Nakómaki pene
ya liwa mbala mingi koleka bango. 24 Mbala mitano Bayuda

babetaki ngai fimbu 39, ndenge mibeko na bango ezali kotinda.
[25] Mbala misato basoda ya Rome babetaki ngai fimbu ndenge
bango bamesaná. Mbala moko babambaki ngai mabanga po na
koboma ngai. Mbala misato bamasuwa oyo nazalaki kosalela
mobembo edindaki na mai. Pe mbala moko nasalaki mokolo
mobimba na kati ya mai, butu moi. [26] Na ebele ya mibembo
nasalaki, nakutanaki na makama ndenge na ndenge: makama na
bwatu pe na masuwa, makama epai ya miyibi, epai ya bandeko
na ngai Bayuda, epai ya bikolo mosusu, epai ya bandeko ya
lokuta; makama na ba-vile pe na bisobe. [27] Namonaki pasi na
mosala makasi. Mbala mingi nazalaki kolala pongi té. Nayokaki
nzala ná posa ya mai; tango mosusu nazalaki ata na eloko moko
té ya kolia. Nazangaki kutu bilamba, nanyokwamaki na malili.
[28] Bapasi mosusu kutu natangi té. Mikolo nyonso nazali na
makanisi mingi po na ba-eklezya nyonso. [29] Soki moto moko
alembi na ye, ngai pe nalembi. Soki moto moko akwei na masumu,
nayokaka pasi mingi penza na motema.

30 Soki esengeli nábeta tolo, nakobeta yango bobele po
nazangá makasi. [31] Nzambe ya lokumu nyonso, Tata ya Nkolo
Yezu, ayebi 'tè nazali kokosa té. [32] Tango nazalaki na Damas,
motambwisi ya mboka abandaki koluka kokanga ngai; atiaki
basoda na ye na ba-porte nyonso ya vile. Ezalaki na tango ya
mokonzi Aretas. [33] Kasi bandeko bamataki ná ngai na mir ya
lopango monene ya vile, batiaki ngai na kitunga, pe balekisaki
ngai na lidusu oyo ezalaki na mir. Na ndenge wana nakimaki ye.

Nkolo Yezu apesi Polo tina ya kobeta tolo

12 [1] Lokola esengeli nábeta tolo – ata tina ezali té –, tika
náloba po na *bandoto oyo Nkolo alotisaki ngai, pe
ba-sekelé oyo ayebisaki ngai. [2-3] Eleki mbula zomi na minei,
Nzambe amemaki ngai na Likolo penza, na Mboka na ye[m]. Nayebi
té soki ya solo nzoto na ngai penza ekendeki na Likolo, to ezalaki
kaka ndoto; bobele Nzambe moto ayebi. Ee, nayebi 'tè Nzambe
akómisaki ngai na Mboka na ye ya bisengo. [4] Kuna nayokaki
maloba oyo moto akoki koloba té. [5] Ngai nakoki kobeta tolo po
na makambo wana; kasi na oyo etali ngai moko, nabetaka tolo
kaka po nazangá makasi. [6] Soki nalingi komikumisa, nakosala
yango lokola zoba té, pamba té nazali koloba bobele makambo
ya solo. Kasi naboyi komikumisa po 'tè moto moko té ázwela ngai

---

m 12.2–3 Na grek ekòmamá boye: "Nayebi moto moko, azali moto ya Kristo, Nzambe atombolaki ye . . ." bnb. Pamba té epai ya Bayuda bazalaki koloba boye, tango moto azalaki koyebisa makambo ya kokamwa oyo eyeelaki ye.

makanisi ya monene, koleka makambo oyo amonaka pe ayokaka
epai na ngai.
7 Ya solo, Nzambe alingi té názala na lofundu po na makambo
ya kokamwa oyo ye alakisaki ngai. Yango wana apesi ngai maladi
oyo eyaka lokola ntoma ya *Satan po na kobetabeta ngai, na tina
'tè názala na lofundu té. 8 Mbala misato mobimba nabondelaki
Nkolo álongola ngai maladi yango. 9 Kasi ye azongiseli ngai boye:
"Bolamu na ngai ekoki na yo. Pamba té nguya na ngai esalaka
mosala bobele epai ya moto oyo azangá makasi." Yango wana
nabetaka tolo mingi penza po nazangi makasi, na ndenge 'tè
nguya ya Kristo étikala na ngai. 10 Ya solo, nasepelaka soki
nakómi maladi, soki bafingi ngai, soki nakeleli, soki banyokoli
ngai pe bamonisi ngai pasi po na Kristo. Pamba té soki nazangi
makasi, nde na tango wana nazalaka elombe!

Polo abangi po na eklezya ya Korente

11 Nakómi lokola zoba, kasi ezali bino bato bolingaki bongo;
pamba té esengelaki bino bózwa ngai moto ya kokoka. Ata nazali
moto ya pamba, bato oyo bobengaka "Bantoma minene" baleki ngai
ata moke té. 12 Bino boyebi ndenge nazalaki kokanga motema na kati
na bino, na makambo nyonso; boyebi makamwisi ya ndenge na ndenge
oyo emonisaki bino nguya ya Nzambe. Yango moto ezalaki
kolakisa bino 'tè nazali penza ntoma. 13 Eloko nini napesaki na
ba-eklezya mosusu oyo bino bozwaki té? Nayebi likambo moko
kaka: naliaki mbongo na bino té! Bólimbisa ngai na mabe oyo!
14 Oyo mbala ya misato nalingi koya epai na bino. Nakolia
mbongo na bino té. Nazali kolinga nde bino, kasi mbongo na bino
té! Pamba té bana baleisaka baboti té, kasi baboti nde bato
baleisaka bana. 15 Boye ngai pe nakozala na esengo mingi ya
kopesa biloko na ngai nyonso, pe komipesa ngai moko po na
bino. Soki nalingi bino mingi boye, bino bokolinga ngai moke?
16 Ya solo, namemisaki bino mokumba na ngai té. Kasi balobaka
'tè nasalaki mayele, natielaki bino motambo. 17 Ndenge nini? Na
kati ya bato oyo natindelaki bino, moto nini ayaki kokosa bino po
ázwela ngai mbongo? 18 Natindaki Tite ná ndeko moko báya epai
na bino. Bongo Tite ayaki kosenga bino mbongo? Biso ná ye tosalaki
mosala na motema moko té? Tozalaki na bizaleli ya ndenge moko té?
19 Tii sik'oyo bokanisi 'tè nazali koluka kaka nzela ya
komilongisa na miso na bino? Ezali boye té! Nalobaka na miso
ya Nzambe, ndenge Kristo alingi. Bandeko ya bolingo, nalukaka
bobele kobongisa bino. 20 Pamba té nazali kobanga 'tè tango
nakoya epai na bino, bizaleli na bino ekosepelisa ngai té; pe oyo
ya ngai ekosepelisa bino té. Tango mosusu nakoya kokuta bino
bozali koswana, kosalela baninga zuwa, koyokana kanda, kowela

bokonzi, kofingana, kotóngana, kotia lofundu pe kosala mobulu.
21 Boye soki nakómi lisusu na Korente, Nzambe na ngai akoyokisa
ngai soni na miso na bino, pe nakotonda na mawa po na bato
oyo basalaki masumu kala, pe baboyi kotika makambo ya soni,
kindumba, pe mabe oyo basalaki.

Makambo ya suka

13 1 Oyo mbala ya misato nalingi koya epai na bino. Yango
ekozala ndenge Mibeko elobá: "Soki batemwen mibale to
misato balobi ndenge moko, likambo ekatami[n]." 2 Nazali na
likambo moko ya kolobela bato oyo basalaki masumu, ná bino
nyonso. Nasi'nalobá yango tango nazalaki epai na bino mbala ya
mibale; pe sik'oyo, ata nazali mosika, nazongeli yango lisusu: soki
nakómi epai na bino, nakoyokela moto moko té mawa, 3 pamba
té bolingi nálakisa 'tè Kristo azali koloba na monoko na ngai. Ye
azangi makasi té epai na bino, kasi azali na nguya na kati na
bino. 4 Ya solo, azangaki makasi tango babomaki ye na kuruze;
kasi sik'oyo azali na bomoi po na nguya ya Nzambe. Ngai pe
nazangi makasi ndenge Kristo azangaki yango; kasi bokomona
'tè nazali na bomoi oyo ye azali na yango, pamba té nguya ya
Nzambe ekobanda kosala na ngai, na kati na bino.
5 Bómitala bino moko, bólakisa soki bozali na bondimi.
Bomoni té 'tè Yezu Kristo azali na kati na bino? Soki té
bosi'bolakisi 'tè bobungi. 6 Kasi nakanisi boyebi 'tè ngai nabungi
té. 7 Nazali kobondela Nzambe po bósala ata mabe moko té.
Nazali na posa ya komilongisa té. Nalingi kaka bósala makambo
ya malamu, ata ngai namonani lokola moto abungaki[o]. 8 Pamba
té soki bobandi kosalela makambo ya solo, nguya oyo Nzambe apesi
ngai ekozala lisusu na tina té; ye apesi ngai yango kaka po ésalela
makambo ya solo. 9 Boye nasepelaka soki nazangi makasi, pe soki
bino bozali na nguya. Bongo nazali kobondela Nzambe 'tè bómibo-
ngisa. 10 Yango wana, nakòmeli bino makambo oyo liboso 'tè náya,
po tango nakoya, nápesa bino etumbu té. Pamba té Nkolo apesi
ngai bokonzi po na kobongisa bino, kasi po na kokweisa bino té.
11 Bandeko, bótikala malamu. Bómibongisa, bólendisana,
bóyokana, bózala na boboto. Bongo Nzambe ya bolingo pe ya
boboto akozala na bino. 12 Bópesana mbote mingi pe bóyambana
lokola bato ya Nzambe. Bakristo nyonso ya awa batindeli bino
mbote. 13 Bolamu ya Nkolo Yezu Kristo, bolingo ya Nzambe Tata,
pe lisalisi ya Molimo Mosantu ézala na bino nyonso.

---

n 13.1 Zong 19,15.
o 13.7 Polo alingi koloba: soki bobandi kosala makambo ya malamu, nyonso oyo nakòmeli bino ekozanga tina.

MOKANDA YA POLO

NA

BA-GALATE

Liyebisi ya ebandeli

Polo atindelaki ba-Galate mokanda oyo ya mawa tango asalaki mobembo na ye ya misato. Pamba té awa akómi na Efeze (Misala 19,1), ayoki 'tè ba-Galate bazali kondima mateya ya bato mosusu oyo bayaki epai na bango pe balobaki boye: Bakristo ya bikolo mosusu basengeli pe kotosa mibeko ya Bayuda ya kokatisa nzoto. Po na kozongisa bandeko na ye na nzela ya Sango Malamu, Polo akaboli mokandana ye na biteni misato:

- Ayebisi bango makambo ye moko amonaki: ndenge abongolaki motema; ndenge batambwisi ya eklezya ya Yeruzalem bapesaki ye nzela ya kosala mosala na ye, pe ndenge bakabwanaki ná ntoma Piere, po ye akómaki kolanda mibeko ya Bayuda. Polo azali kobeta tolo na mosala na ye ya kintoma, azali kolakisa 'tè ezali Nkolo moto apesaki ye mokumba wana (1–2).
- Atali makambo oyo ekòmamá na Boyokani ya kala, alobi 'tè Mibeko ya Bayuda ebikisá bato tè. Moto akoki kobika bobele soki andimeli Yezu Kristo (3–4).
- Na suka, Polo azali kosenga ba-Galate 'tè bátika Molimo ya Nzambe átambwisa bomoi na bango, pamba té Molimo apesaka moto makanisi ya sika, mingi penza ya bolingo.

Boye mokanda oyo ezali kosenga bakristo nyonso báyoka maloba oyo pe bándima yango, na tina 'tè bálongwa na boumbu ya ndenge nyonso.

Mbote

1 1-2 Bandeko ya ba-eklezya ya Galatie, bóyamba mbote euti na
ngai, ntoma Polo. Ezali bato té batindi ngai to batiá ngai
ntoma; kasi ezali Yezu Kristo ná Nzambe Tata oyo asekwisaki ye
bato batiá ngai ntoma. Nakòmeli bino mokanda oyo na kombo ya
bandeko nyonso oyo basangani ná ngai. 3 Bózwa bolamu pe boboto,
oyo euti na Nzambe Tata na biso pe Nkolo Yezu Kristo. 4 Ye
amipesaki po na masumu na biso, na tina 'tè álongola biso na

makambo ya mabe nyonso ya mokili oyo, ndenge Nzambe Tata
na biso alingi. 5 Lokumu ézala na Nzambe, tango nyonso seko
Amen!

Sango Malamu ezali se moko

6 Nakamwe mingi po botiki noki penza Nzambe oyo abengaki bino
na bolamu ya Kristo[a], pe bokómi kondima Sango Malamu mosusu.
7 Nzokande Sango Malamu mosusu ezali té. Kasi bato mosusu
bazali kokotisa mobulu na kati na bino, pe balingi kobebisa Sango
Malamu ya Kristo. 8 Bóyoka malamu. Soki biso moko to anjelu
auti na Likolo ayei kosakola Sango Malamu ekeseni ná oyo
tosakolaki epai na bino, lisumá na ye! 9 Lokola nasi'nalobaki na
bino, sik'oyo nazongeli yango lisusu: soki moto amemeli bino
Sango Malamu ekeseni ná oyo bozwaki liboso, lisumá na ye!
10 Bokanisi nini? Nazali koluka bato bálinga ngai to
Nzambe álinga ngai? Nazali nde koluka kosepelisa bato? Soki
nazali nanu koluka kosepelisa bato, wana nazali lisusu mosali
ya Kristo té.

Ndenge Polo akómaki ntoma

11 Bandeko, nalobi na bino: Sango Malamu oyo nasakolaki,
euti na bato té. 12 Nazwaki yango epai ya bato té; nayekolaki
yango pe epai ya bato té. Yango ezali sekelé ya Yezu Kristo; ye
moto ayebisaki ngai yango.
13 Boyebi ndenge nazalaká kolanda Mibeko ya Bayuda:
nabandaki konyokola Eklezya mingi koleka, kutu nabandaki kotia
molende po na koboma yango. 14 Nalekaki baninga na ngai na
makambo etali Mibeko na biso Bayuda, pamba té nazalaki
kolinga bokoko na bino mingi penza.
15 Nzokande Nzambe asi'aponá ngai liboso 'tè nábotama. Na
bolamu na ye abengaki ngai, 16 pe alakisaki ngai Mwana na ye,
po násakola Sango Malamu na ye na bikolo nyonso. Bongo
nabandaki koluka mayele epai ya bato té; 17 nakendeki ata na
Yeruzalem té po na kokutana ná baoyo bakómaki bantoma liboso
na ngai; kasi nakendeki na Arabie, pe sima nayei kozonga na
Damas. 18 Bongo sima ya mbula misato nakendeki na Yeruzalem po
na koyebana ná Piere, pe nafandaki epai na ye poso mibale.
19 Namonaki ata ntoma mosusu té, kasi bobele Jake ndeko ya
Nkolo.

---

a 1.6 Mikanda nyonso ya Polo ebandaka boye: Mbote na bino . . . Mersi na Nzambe . . . Kasi na mokanda oyo, esika 'tè ápesa Nzambe mersi, Polo abandi kolela po ba-Galate batiki Nzambe.

20 Makambo oyo nazali kokòmela bino ezali ya solo. Nzambe
ayebi 'tè nazali kokosa té.
21 Bongo nakendeki na mboka Sirie pe na Silisie. 22 Na tango
wana, bakristo ya ba-eklezya ya region ya Yuda batikalaki
komona ngai té. 23 Bayokaki bobele sango 'tè: "Moto oyo azalaká
konyokola biso liboso, akómi sik'oyo kosakola Sango Malamu oyo
ye abandaká koluka koboma." 24 Bongo babandi kopesa Nzambe
mersi po na ngai.

Polo ná bantoma mosusu

2 1 Eleki mbula zomi na minei, nazongi lisusu na Yeruzalem
ná Barnabas; tokamati pe Tite. 2 Nakendeki kuna po Nzambe
ayebisaki ngai 'tè nasengeli kokende. Nakutanaki ná bato minene
ya Eklezya, pe nalimbolelaki bango Sango Malamu oyo nasakolaka
epai ya bato bazali Bayuda té. Nalingaki té 'tè mosala na ngai
nyonso ékóma mosala ya punda. 3-5 Nzokande bandeko ya lokuta
bamikotisaki na mayele, pe bazalaki kotala bonsomi oyo tozali
na yango na lisanga na Yezu Kristo, po bákómisa biso baumbu.
Nandimaki makambo ya bato wana ata moke té, po nákoka
komemela bino Sango Malamu ya solo. Bongo moninga na ngai
Tite, atako azali *Grek, amikatisaki nzoto na makasi té.
6 Kutu bato oyo bakristo bazalaki komona bato minene,
bapesaki ngai mibeko ya sika té. – Nzokande ndenge bato yango
bazalaki liboso 'tè Nzambe ábenga bango, etali ngai té; Nzambe
aponaka bilongi ya bato té. – 7 Kasi bamonaki 'tè Nzambe aponaki
ngai po násakola Sango Malamu epai ya bato oyo bazali Bayuda
té, ndenge aponaki pe Piere po ásakola yango epai ya Bayuda.
8 Pamba té ndenge Nzambe atiá Piere ntoma epai ya Bayuda, se
ndenge wana pe atiá ngai ntoma epai ya baoyo bazali Bayuda té.
9 Jake, Piere ná Yoane, oyo bazalaki komonana lokola bato
basimbi Eklezya, bandimaki 'tè Nzambe apesaki ngai mosala
wana, boye bayambaki ngai ná Barnabas, po na kolakisa bondeko.
Toyokanaki 'tè ngai ná Barnabas tókende kosakola Sango
Malamu epai ya bato oyo bazali Bayuda té, pe bango bákende
epai ya Bayuda. 10 Basengaki biso kaka 'tè tókanisaka bato na
bango oyo bazali kokelela. Pe nabandaki kotia makasi po na
kosala yango.

Na Antioshe, Polo aboyaki makambo ya Piere
Bobele bondimi ekoki kobikisa bato

11 Kasi tango Piere akómaki na Antioshe, naboyaki makambo
na ye polele na miso ya bato, po abandaki kosala mabe. 12 Pamba

té liboso 'tè bato ya Jake bákóma kuna, Piere azalaki kolia esika
moko ná bakristo oyo bazali Bayuda té. Kasi tango bakómaki,
abendi nzoto pe atiki kolia ná bango, po azalaki kobanga bato
wana. 13 Bayuda mosusu ya Antioshe babandi kutu kosala lokola
ye; ata Barnabas pe akómaki kolanda makambo na bango ya
mabe. 14 Kasi tango namonaki 'tè batiki nzela ya solo ya Sango
Malamu, nalobelaki Piere boye na miso ya bato nyonso: "Yo ozali
Moyuda, kasi olandi bizaleli ya baoyo bazali Bayuda té. Bongo
sik'oyo ndenge nini okoki kotinda bato oyo bazali Bayuda té,
bálanda mibeko ya Bayuda?
15 "Biso tobotamá Bayuda; tokokani té na bato ya bikolo
mosusu, oyo Bayuda babengaka bato ya masumu. 16 Nzokande
toyaki koyeba 'tè moto moko té akómaka bosembo po atosaka
Mibeko, kasi bobele po andimaka Yezu Kristo. Boye biso pe
tosi'tondimi Yezu Kristo, po tókóma bosembo[b]; totiki kotia
mitema na Mibeko, pamba té moto moko té akómaka bosembo
po atosaka Mibeko."
17 Kasi soki tobandi koluka kokóma bosembo po na Kristo,
wana tondimi 'tè biso Bayuda pe tozali bato ya masumu, lokola
bato ya bikolo mosusu. Ezali nde Kristo moto akómisi biso bato
ya masumu? Ata moke té! 18 Tika nápesa ndakisa. Ndako oyo
nasi'nabomá, nakoki kotònga yango lisusu té. Se bongo, nakoki
té kozongela kotia motema na Mibeko. Soki nasali boye, ngai
moko nalakisi 'tè nasalaki lisumu, tango natikaki kotosa yango.
19 Na makambo oyo etali Mibeko, nasi'nakufá. Ezali Mibeko moto
ekatá 'tè nasengeli kokufa; pe nandimi kokufa po názala na bomoi
na miso ya Nzambe. Babomaki ngai na kuruze esika moko ná
Kristo. 20 Bongo ezali ngai Polo té moto nazali na bomoi; kasi
ezali Kristo moto azali na bomoi na nzoto na ngai. Bomoi oyo
nazali na yango sik'oyo, nazwaki yango po nandimeli Mwana ya
Nzambe, oyo alingaka ngai pe amipesaki po na ngai. 21 Naboyi
bolamu ya Nzambe té. Pamba té soki bato bakoki kokóma
bosembo po batosaka Mibeko, wana elakisi 'tè liwa ya Kristo
ezali na tina té.

Mibeko to bondimi

3 1 Bino ba-Galate, bozali bazoba! Nani aloki bino? Nalimbolelaki
bino polele ndenge babomaki Kristo na kuruze. 2 Nalingi
bóyebisa ngai kaka eloko moko: Bozwaki Molimo ya Nzambe po
botosaka Mibeko? Té! Ezali po bondimaki sango oyo namemelaki
bino. 3 Bozoba ya ndenge nini boye? Bobandaki na Molimo ya
Nzambe, bongo bolingi kosukisa na makasi na bino ya bomoto?

---

b 2.16 Tala ndimbola ya Rom 3,21–22.

4 Makambo minene-minene oyo bosi'bomoni, ekómi ya pamba?
Nakanisi èkozala ya pamba té. 5 Nzambe apesaki bino Molimo
na ye, pe asalaki makamwisi na kati na bino. Bokanisi 'tè asali
bongo po botosaka Mibeko? Té! Ezali po bondimeli sango oyo
namemelaki bino.
6 Ezalaki pe ndenge wana po na Abraham. Ye "andimelaki
Nzambe, yango wana Nzambe akamataki ye lokola moto ya
bosembo[d]." 7 Bongo, bóyeba 'tè baoyo bandimelaka Nzambe,
bango nde bato bazali penza bana ya solo ya Abraham. 8 Banda
kala Mikanda ya Nzambe elobá 'tè Nzambe akokómisa bato
nyonso bosembo po na bondimi. Yango wana asi'ayebisá
Abraham sango malamu oyo: "Bato ya bikolo nyonso bakozwa
bolamu po na yo[e]." 9 Boye Nzambe azali kopesa bolamu yango
na baoyo bazali kondima, ndenge Abraham andimaki. 10 Nzokande
baoyo balukaka kaka kolanda Mibeko, bango nyonso batikali
bato ya lisumá. Ekòmamá boye: "Moto oyo atosaka mitindo
nyonso ya Mikanda ya Mibeko té, pe asalelaka yango té, lisumá
na ye[f]." 11 Tembe ezali té: na miso ya Nzambe moto moko té
akoki kokóma bosembo po atosaka Mibeko. Pamba té ekòma-
má boye: "Moto oyo akómi bosembo po na bondimi, akobika[g]."
12 Kasi Mibeko ná bondimi ekokani ata moke té. Mikanda
elobá boye: "Moto oyo asalelaka Mibeko, akobika kaka na
ndenge ekòmamá na Mibeko[h]."
13 Kristo afuteli biso nyongo po na kolongola biso lisumá oyo
Mibeko ezalaki koyeela biso; pamba té ye akómaki lisumá po na
biso. Ekòmamá boye: "Moto nyonso oyo babomi na kuruze,
Nzambe akómisi ye lisumá [i]." 14 Esalamaki boye po, lisanga na
Kristo, bato ya bikolo nyonso bákoka kozwa bolamu oyo Nzambe
alakaká Abraham. Ndenge wana, po na bondimi, biso tozwaki
Molimo oyo Nzambe alakaki.

Mibeko ná elaka ya Nzambe

15 Bandeko, tótala ndenge bato basalaka. Soki bato bayokani,
pe bakonzi bandimi boyokani yango, moto moko té akoki kolongola
likambo to kobakisa. 16 Ezali ndenge moko po na bilaka oyo
Nzambe apesaká na Abraham pe na libota na ye [j]. Alobaká té

---

d 3.6 Tala Eband 15,6.
e 3.8 Tala Eband 12,3.
f 3.10 Tala Zong 27,26.
g 3.11 Tala Hab 2,4. Rom 1,17.
h 3.12 Tala Levit 18,5.
i 3.13 Tala Zong 21,23.
j 3.16 Tala Eband 12,7; 17,7–8.

'tè: "pe na bato ya libota na yo", lokola nde bazalaki mingi. Kasi
alobaká: "pe na libota na yo." Wana elakisi bobele moto moko.
Pe moto yango ezali nde Kristo. 17 Nalingi koloba 'tè: ye moko
Nzambe andimaká boyokani oyo asalaká ná Abraham. Nzokande
Mibeko eyaki sima ya bambula 430. Yango ebomaki boyokani
wana té; soki té elaka elingaki kokóma ya pamba. 18 Kasi soki
bato bakoki kozwa bolamu ya Nzambe po na Mibeko, elakisi 'tè
elaka na ye ezangi tina. Nzokande Nzambe apesaki bolamu na
ye na Abraham kaka na ndenge apesaki ye elaka.
19 Bongo, wapi penza tina ya mibeko? Mibeko eyaki sima ya
elaka, po na kolakisa polele 'tè bato batosaka Nzambe té; pe
esengelaki kotikala tii tango mwana ya Abraham akoya; pamba
té Nzambe apesaki Abraham elaka likolo na ye. Ezali ba-anjelu
bato bapesaki Mibeko, na maboko ya Moize oyo azalaki koloba
na bato na kombo ya Nzambe. 20 Nzokande Nzambe ye moko
apesaki elaka; atindaki moto moko té po áloba na kombo na
ye.

Tina ya Mibeko

21 E bongo Mibeko eyaki koboma bilaka ya Nzambe? Ata
moke té! Soki Mibeko ezalaki na nguya ya kopesa bato bomoi,
mbele bakokaki kokóma bosembo po na Mibeko. 22 Kasi ezali
boye té. Mikanda ya Nzambe ezali kolakisa 'tè masumu ekangi
bato nyonso. Boye bobele baoyo bazali kondima, bango nde bato
bakoki kozwa bolamu oyo Nzambe alakaki. Bazwaka yango po
bandimeli Yezu Kristo.
23 Liboso 'tè Nzambe álakisa biso nzela ya bondimi, Mibeko
ezalaki kokanga biso lokola bato ya boloko. 24 Mibeko yango
ezalaki lokola mokengeli oyo amemaka bana epai ya molakisi,
elingi koloba epai ya Kristo, po tókóma bosembo na nzela ya
bondimi. 25 Sik'oyo tozali lisusu na maboko ya mokengeli té, po
tango ya bondimi ekoki.
26 Pamba té bino nyonso bozali bana ya Nzambe po bondimeli
Yezu Kristo. 27 Ya solo, bino nyonso oyo bozwaki batisimo na
lisanga na Kristo, bokamati bizaleli ya Kristo ye moko. 28 Bongo,
Bayuda ná bato ya bikolo mosusu, bakómi ndenge moko; baumbu
ná baoyo bazali na bonsomi, mibali ná basi, bakokani. Bino
nyonso bokómi moto moko, na lisanga na Yezu Kristo. 29 Soki
bozali bato ya Kristo, bozali bana ya Abraham; boye bokozwa
bolamu oyo Nzambe alakaki Abraham.

4 1 Nakoki pe koloba boye: mwana asengeli kozwa bomengo ya
tata na ye. Kasi tango azali nanu mwana moke, akeseni na
moumbu ata moke té, atako azali kolo ya biloko nyonso. 2 Atikali
na maboko ya basali oyo bazali kobokola ye pe kotala makambo

na ye, tii tango akokokisa bambula oyo tata na ye atiaki. 3 Biso
pe ndenge moko: tango tozalaki lokola bana mike, tobandaki
kondima makambo ya mokili oyo; tozalaki lokola baumbu. 4 Kasi
awa mokolo oyo Nzambe atiaki ekokaki, atindaki Mwana na ye;
ye abotamaki na mwasi, pe azalaki kotosa Mibeko ya Bayuda.
5 Nzambe atindaki ye po na baoyo bazalaki baumbu ya mibeko,
po áfutela bango nyongo. Asalaki bongo po tókóma bana na ye.
6 Ya solo, bozali bana na ye; pamba té Nzambe atindi na
mitema na biso Molimo ya Mwana na ye, oyo abelelaka: "*Ába!"
Elingi koloba: "Tata na ngai!" 7 Yango wana ozali lisusu moumbu
té, kasi okómi mwana. Bongo soki ozali mwana ya solo, Nzambe
abombelá yo bomengo na ye.

Polo amitungisi po na ba-Galate

8 Liboso boyebaki Nzambe té, pe bozalaki baumbu ya baoyo
bazali banzambe ya solo té. 9 Kasi sik'oyo boyebi Nzambe. Nakoki
kutu koloba 'tè Nzambe ayebi bino. Ndenge nini bokoki kozongela
lisusu makambo ya mokili, oyo ezangá nguya pe tina? Bolingi
kozala lisusu baumbu na yango? 10 Bobandi kotosa lisusu mibeko
oyo etali mikolo, basanza, bafeti pe bambula! 11 Nazali kobanga po
na bino! Pasi oyo namonaki na mosala epai na bino, ekómi ya pamba?
12 Bandeko, nazali kosenga bino: bókóma lokola ngai, ndenge
ngai pe nakómaki lokola bino. Bosalaki ngai ata mabe moko té.
13 Boyebi malamu 'tè tango nasakolaki Sango Malamu epai na
bino mbala ya liboso, nazalaki na maladi. 14 Po na maladi na ngai,
bokokaki kotsiola ngai to kobanga; kasi boyambaki ngai lokola
anjelu ya Nzambe, kutu lokola ye moko Yezu Kristo. 15 Bozalaki
na esengo mingi penza. Bongo sik'oyo? Ya solo, namonaki 'tè
soki ekokaki kosalama, bolingaki kolongola miso na bino po na
kopesa ngai yango! 16 Sik'oyo nakómi monguna na bino po nazali
kolobela bino makambo ya solo?
17 Bato wana bazali kokosa 'tè balingi bino; kasi bazali koluka
kaka bólinga bango. 18 Ezali malamu soki bolingi moto po na
makambo ya malonga, pe soki bolingi ye libela. Ezali té 'tè bólinga
ngai kaka soki nazali epai na bino. 19 Bana na ngai, nakómi lokola
mama oyo alingi kobota; nazali komona lisusu pasi mingi po na
bino, tii tango Kristo akokotela bino. 20 Nazali na posa mingi ya
kokóma epai na bino, po náyeba ndenge nasengeli kolobela bino.
Ya solo, nayebi té ndenge nini nakoki kosala po na bino.

Abraham abotaki bana mibale

21-22 Bino bato bolingaka kotosa Mibeko, bóyebisa ngai:
boyoki ndenge ekòmamá na Mibeko? Abraham abotaki bana
mibale, moko na Agar mwasi ya moumbu, pe mosusu na Sara

mwasi ya bonsomi. 23 Mwana ya mwasi ya boumbu abotamaki
ndenge moto nyonso abotamaka; kasi mwana ya mwasi ya
bonsomi abotamaki bobele po Nzambe apesaká Abraham elaka.
24 Makambo yango ezali ndakisa. Bamama wana mibale bazali
kolakisa Boyokani ya ndenge mibale. Boyokani ya liboso ezali
Agar; ebandaki na ngomba Sinaí, pe ebotaka bobele bana ya
boumbu. 25 Pamba té Sinaí ezali ngomba ya mboka Arabie,
ekokani na Yeruzalem ya lelo; bato na yango bazali baumbu.
26 Kasi Yeruzalem ya Likolo ezali mboka ya bonsomi; yango nde
moto ezali mama na biso! 27 Ekòmamá boye: "Yo moto obotaka té,
sepela! Yemba na esengo nyonso! Pamba té mwasi oyo basundolá
akozala na bana mingi, koleka mwasi oyo azali na mobali[k]."
28 Bandeko, bino bokokani na Izaak; bozali bana ya Nzambe,
po ye akokisi elaka na ye. 29 Nzokande na tango ya kala, mwana
oyo abotami lokola moto nyonso abandaki konyokola oyo abotami
na *molimo ya Nzambe. Makambo wana pe ezali kosalama
sik'oyo[l]. 30 Kasi mikanda ya Nzambe elobi nini? "Bengana mwasi
ya moumbu ná mwana na ye. Pamba té mwana ya mwasi ya
moumbu akoki kozwa bomengo ya tata na ye esika moko té ná
mwana ya mwasi ya bonsomi[m]." 31 Boye bandeko, tozali bana ya
mwasi ya moumbu té, kasi ya mwasi ya bonsomi.
5 1 Kristo asi'alongolá biso na boumbu, po tózala ya solo
bato ya bonsomi. Bótingama na bonsomi, bózongela
boumbu té.

Mokristo azali lisusu moumbu té

2 Ngai Polo nakebisi bino: soki bomikatisi nzoto, Kristo azali
lisusu na tina té po na bino. 3 Nazali koyebisa lisusu na moto
nyonso oyo amikatisi nzoto: ye asengeli kotosa mitindo nyonso
ya Mibeko. 4 Bino bato bolukaka kokóma bosembo na nzela ya
Mibeko, bokabwani na Kristo, bobungisi bolamu na ye. 5 Kasi
biso, na nguya ya Molimo Mosantu, tozali kotia mitema 'tè lokola
tosi'tokómá bosembo po na bondimi, na mokolo ya suka tokozwa
bolamu oyo tozali kozela. 6 Pamba té soki osangani na Yezu Kristo,
ata bakatá yo nzoto to té, likambo té. Eloko eleki tina ezali: bondimi
na yo ékómisa yo moto ya bolingo na misala ozali kosala.
7 Bozalaki lokola bato bamekanaka mbangu; pe bolingaki
kolonga! Nani apekisaki bino bótika kotosa makambo ya solo?

---

k 4.27 Tala Ezaya 54,1.
l 4.29 Bayuda bazali bana ya Abraham na molongo ya mwana ya Agar; babandi konyokola bakristo, bana ya Abraham na molongo ya Izaak.
m 4.30 Tala Eband 21,10.

8 Yango euti té na moto oyo abengaki bino. 9 Boyebi: "Mwa
ndambo ya kisi ya mapa evimbisaka sani mobimba ya farine."
10 Natii motema na Nkolo 'tè bokozala na makanisi mosusu té.
Kasi moto oyo akotiseli bino mobulu, ázala ata nani, Nzambe
akopesa ye etumbu.
11 Bandeko, balobi ngai pe nasakolaka 'tè mokristo asengeli
kokatisa nzoto. Soki ezali boye, liwa ya Kristo na kuruze ezali
lisusu likambo ya lisumá té[n]; bongo po na nini Bayuda bazali
konyokola ngai? 12 Baoyo bazali kokotisela bino mobulu na
makambo ya kokatisa nzoto, bakoki kosala oyo eleki: bákatisa
mbuma na bango ya mibali!
13 Bandeko, Nzambe abengi bino po bózala na bonsomi.
Eloko moko: bómikosa té! Bonsomi wana ekoki té kopesa bino
nzela ya kolanda baposa na bino nyonso ya bomoto! Kasi po na
bolingo, bómikómisa baumbu ya baninga. 14 Pamba té Mibeko
nyonso ekoti na mobeko moko: "Linga moninga na yo ndenge yo
moko omilingaka." 15 Kasi soki bozali koswana pe kobunda lokola
banyama ya zamba, bókeba soki té bokobomana.

Bótika Molimo ya Nzambe átambwisaka bino

16 Bongo nasengi bino: bótika Molimo ya Nzambe átambwi-
saka bino, po bókoka koboya baposa na bino ya bomoto. 17 Pamba
té baposa ya bomoto elukaka makambo Molimo ya Nzambe
aboyaka, pe Molimo atindaka makambo motema ya bato eboyaka.
Bango mibale bazali banguna; yango wana, bólanda baposa ya
bomoto té. 18 Kasi soki Molimo ya Nzambe azali kotambwisa bino,
bozali lisusu baumbu ya mibeko té.
19 Toyebi malamu makambo posa ya bomoto etindaka:
kindumba pe makambo nyonso ya soni, 20 kosambela banzambe
ya bikeko, kindoki, zuwa, kanda, koyinana, koswana, kotiana tembe,
kokabwana, koboyana, 21 kozala na mitema likunya, kolangwa
masanga, lokoso ya kolia, pe makambo mosusu ya ndenge wana.
Nazali koyebisa bino ndenge nalobaki liboso: baoyo basalaka
makambo wana, bakozala bato ya mboka ya Nzambe té.
22-23 Nzokande makambo bato basalaka na nguya ya Molimo,
yang'oyo: balinganaka, bazalaka na esengo, boboto, kimia pe
bondeko; bakangaka mitema pe basalisanaka; bazali bato ya solo,

---

n 5.11 Bayuda balobaka 'tè liwa ya Yezu na kuruze ezali likambo ya lisumá (tala 1 Kor 1,23). Ya solo, soki moto atii motema na Kristo, andimi 'tè Mibeko ezali lisusu na tina té. Pamba té Mibeko elobá boye: "Moto nyonso oyo bobomi na kuruze, Nzambe akómisi ye lisumá." Tala 3,13.

ya mitema malamu. Moto oyo asalaka ndenge wana, Mibeko
ekoki kokatela ye etumbu moko té. 24 Bato ya Yezu Kristo
basi'bamipesá po bákufa na kuruze; boye basi'babomá baposa pe
lokoso ya bomoto. 25 Lokola Molimo moto apesi biso bomoi,
tólandaka kaka nzela na ye. 26 Tókóma bato ya lofundu té. Tótika
kotumola baninga pe koyokela bango zuwa.

Tósalisanaka na tango ya pasi

6 1 Bandeko, soki bozwi moto moko asali mabe, bino bato
bozali na Molimo ya Nzambe, bózongisa ye na nzela ya
malamu, na boboto nyonso. Moko moko na kati na bino ákeba,
soki té *Satan akomeka ye pe lisusu. 2 Bósalisanaka na tango ya
pasi, boye bokotosa mobeko ya Kristo. 3 Soki moto akanisi 'tè
akómi moto monene, nzokande azali moto ya pamba, azali
komikosa ye moko. 4 Kasi moto na moto átala malamu bizaleli
na ye, boye akoki kosepela po na yango na kati ya motema; kasi
ákanisa té 'tè aleki bato mosusu. 5 Pamba té moto na moto
asengeli komema mokumba na ye.
6 Moto oyo azali koyekola mateya ya Sango Malamu, ákabela
molakisi ndambo ya biloko na ye nyonso.
7 Bómikosa té! Moto atsiolaka Nzambe, asukaka mabe. Nyonso
oyo asalaka, yango wana pe moto ezongelaka ye[o]. 8 Soki moto alandi
posa ya motema na ye, yango ekomemela ye liwa ya seko. Kasi
oyo alandi ndenge Molimo ya Nzambe alingi, Molimo akopesa
ye bomoi ya seko. 9 Bongo, tólembaka té po na kosala makambo
ya malamu; pamba té soki totii molende, mokolo ezali tokozwa
bolamu. 10 Yango wana, lokola tango ezali nanu ya kosala
malamu, tósalaka yango na bato nyonso, kasi liboso na bandeko
na biso bakristo.

Makambo ya suka

11 Bótala ndenge ngai moko nazali kokòmela bino na ba-letre
ya minene. 12 Baoyo batindaka bino na makasi po bókatisa nzoto,
balukaka nde komilakisa na miso ya bato. Basalaka bongo bobele
po Bayuda bányokola bango té likolo ya kuruze ya Kristo. 13 Ata baoyo
bakatisá nzoto, bango moko kutu batosaka Mibeko té. Balingi kaka
kokatisa bino nzoto, po bákoka kobeta tolo soki bino botikali na
elembo na nzoto. 14 Kasi ngai nalukaka lokumu ya ndenge wana
ata moke té. Lokumu na ngai ezali bobele kuruze ya Nkolo na
biso Yezu Kristo. Pamba té lokola ye akufaki na kuruze, namoni

---

o 6.7 Na grek: "Biloko oyo okoni, yango wana pe okokongola."

makambo ya mokili lokola eloko ekufá; pe ngai moko nazali
lokola moto asi'akufá na makambo etali mokili. 15 Ata tokatisi
nzoto to té, ezali na tina moko té; kasi likambo eleki, yang'oyo:
kokóma moto ya sika. 16 Boboto ná bolamu ézala na bato nyonso
oyo balandaka nzela wana, pe na bato nyonso Nzambe aponá.

17 Banda lelo, moto átungisa ngai lisusu té. Na nzoto na ngai, nazali na bilembo ya bapota ya Yezu[p].

18 Bandeko, bino nyonso bózwa bolamu oyo euti na Nkolo na biso Yezu Kristo! Amen!

MOKANDA YA POLO NA BA-EFEZIEN

Liyebisi ya ebandeli

Polo akòmaki mokanda oyo tango azalaki na boloko na Rome (tala lk 293). Lokola Efeze ezalaki mboka-mokonzi ya region, akòmaki yango pe po na ba-eklezya nyonso ya bapembeni.

Na eteni ya liboso (1–3), mama ya likambo ezali "sekelé ya Nzambe": Nzambe alingi "kosangisa bikelamo nyonso ya Likolo pe ya se, pe kotia yango na maboko ya Mokonzi se moko, ye nde Kristo" (1,11). Yango wana abandi koyamba bato nyonso, ézala Bayuda to baoyo bazali Bayuda té, po ákómisa bango ekolo se moko, oyo ezali ya ye penza.

Na eteni ya mibale (4–6), Polo asengi bakristo bázala lisanga moko, ndenge ebongi na bomoi na bango ya sika, na lisanga na Yezu Kristo.

Po na kolakisa polele ndenge lisanga ya bakristo ekómi ekolo se moko ya Nzambe, Polo asaleli bandakisa misato:

– Eklezya ezali lokola nzoto, Kristo azali lokola motú na yango.
– Eklezya ezali lokola ndako, Kristo azali lokola libanga ya fondasion oyo esimbi ndako yango mobimba.
– Eklezya ezali lokola mwasi ya Kristo.

Boye emonani 'tè bakristo basengeli kokangama penza na Nkolo na bango.

---

p 6.17 Polo azalaki na bilembo ya bapota oyo ezali kolakisa 'té banyokolaki ye ndenge banyokolaki Kristo.

Mbote

1 [1] Mbote na bino, bato ya Nzambe ya Efeze oyo bondimelaka
Yezu Kristo.
Ngai Polo, moto Nzambe aponá po názala ntoma ya Kristo,
natindeli bino mokanda oyo. [2] Bózwa bolamu pe boboto oyo euti
epai ya Nzambe Tata na biso, pe na Nkolo Yezu Kristo.

Bolamu oyo Nzambe akabeli biso na lisanga na Kristo

3 Mersi na Nzambe, Tata ya Nkolo na biso Yezu Kristo!
Ye abenisi biso na lisanga na Kristo,
pe atondisi biso na bolamu nyonso ya Molimo na ye;
akómisá biso bato ya mboka na ye ya Likolo.
4 Ya solo, liboso 'tè ásala Likolo na se,
Nzambe aponaká biso lisanga na Kristo,
tózala bato ya bosantu pe ya malonga na miso na ye,
po na bolingo na ye.
5 Akanaká banda kala,
kokómisa biso bana na ye po na Yezu Kristo.
Azalaká kolinga bongo na boboto na ye,
6 po tókumisa monene pe bolingo na ye.
Pamba té akabeli biso bolamu na ye
na lisanga na Mwana na ye ya bolingo.
7 Likolo ya makila ya Kristo tolongwe na boumbu;
po na ye, Nzambe alimbisi masumu na biso.
Nzambe alakisi 'tè bolamu na ye ezangá ndelo,
8 atondisi biso na yango pe apesi biso mayele nyonso;
9 ayebisi biso sekelé ya motema na ye,
oyo akanaká na boboto na ye, lisanga na Kristo.
10 Po mokolo ezali,
Nzambe akokokisa mokano na ye:
akotia Kristo Mokonzi se moko
ya biloko nyonso ye asalá, na Likolo pe na se.

11-12 Nzambe asalaka makambo nyonso ndenge ye akanaka pe ndenge ye moko alingi. Yango wana biso bato ya liboso oyo totiaki mitema na Kristo, na lisanga na ye tosi'tozwi bomengo oyo Nzambe abombelá bato na ye. Pamba té ye aponaká biso banda kala, po tókumisa monene na ye.

13 Na lisanga na Kristo bino pe boyokaki Sango Malamu, oyo
euti na Nzambe pe ezali kosalisa bino po bóbika. Na lisanga na
ye bondimaki yango, bongo Nzambe atii bino elembo na ye; ezali
Molimo Mosantu oyo alakaki. [14] Ya solo, awa na mokili tosi'tozwi
ndambo ya bomengo oyo Nzambe abombelá bato na ye; tokozwa

yango nyonso, mokolo tokolongwa libela na boumbu, po tómona
nkembo ya Nzambe pe tókumisa ye.

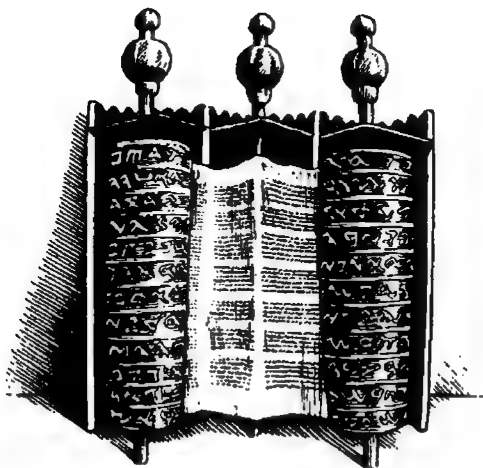
Losambo ya Polo

15-16 Yango wana mikolo nyonso napesaka Nzambe mersi likolo
na bino, po nayoki ndenge bozali kotia mitema na Nkolo Yezu,
pe ndenge bozali kolinga bato ya Nzambe nyonso. Nakanisaka
bino na losambo na ngai; 17 nasengaka Nzambe ya Nkolo na biso
Yezu Kristo, Tata ya lokumu nyonso, átondisa bino na mayele,
pe álakisa bino ndenge ye azali; 18 ámonisa bino polele bolamu
oyo abengeli bino, pe bomengo ya suka té oyo abombelá bato na
ye. 19 Boye bokoyeba nguya na ye ya sukisa oyo esalaka po na
biso bato tondimelaka ye. Nzambe asalelaki bobele nguya yango
ya ndelo té, 20 tango asekwisaki Kristo pe afandisi ye na esika ya
lokumu na Likolo, penepene na ye. 21 Milimo nyonso oyo bato
babengaka "*Bakonzi ya Likolo na se" ezali na se ya makolo ya
Kristo; ata moko té ekoki koleka ye na nguya, ézala na mikolo
na biso to na tango ekoya. 22 Nzambe apesá Kristo bokonzi
nyonso, pe aponá ye ázala lokola motú ya Eklezya. 23 Pamba té
Eklezya ezali lokola nzoto ya Kristo; na kati na yango Kristo azali
mobimba, pe na kati ya Kristo, Nzambe azali mobimba.

Bomoi ya sika sima ya kosekwa

2 1 Kala, bino bozalaká lokola bato bakufá, po bobandaká
kosala masumu ya ndenge na ndenge; 2 bozalaká kotosa
mokonzi ya mokili oyo, molimo mabe oyo etambolaka lokola
mopepe, pe ezali kosala na mitema ya bato batosaka Nzambe té.
3 Ezali bobele bino té, biso nyonso pe tozalaká na molongo na
bango; tobandaki kolanda baposa na biso nyonso ya bomoto. Ya
solo, tozalaká lokola bato nyonso, bomoto na biso ezalaki
kobenda etumbu ya Nzambe.

4 Kasi Nzambe ayokelaka bato mawa mingi; alakisaki biso
bolingo monene. 5 Pamba té tozalaká lokola bato bakufá, likolo
ya masumu na biso; kasi Nzambe apesi biso bomoi, nzela moko
ná Kristo. Ya solo, bolamu ya Nzambe nde ebikisi bino. 6 Ye moto
asekwisi biso, pe afandisi biso na esika ya lokumu na Likolo,
lisanga na Yezu Kristo. 7 Pamba té Nzambe azali kolinga biso na
lisanga na Yezu Kristo; asalaki nyonso po bolamu na ye ya ndelo
té émonana, tango makambo ya sika ekoya. 8 Ezali bolamu ya
Nzambe nde ebikisi bino, po bondimeli ye. Kobika wana euti na
bino té, kasi ezali likabo ya Nzambe. 9 Euti na misala na biso té,
boye moto moko té akoki kobeta tolo. 10 Pamba té tozali bikelamo
ya Nzambe. Ye asalá biso na lisanga na Yezu Kristo, po tókokisa
misala ya malamu oyo abongiselaká biso banda kala.

Mokanda ya Mibeko

Tokómi moto moko, na lisanga na Yezu Kristo

11 Bókanisa ndenge bozalaká kala. Bayuda bazalaká koloba
'tè bino bozali bato ya Nzambe té, po bokatisá nzoto té. Bobele
bango nde bato bazali "ekolo ya Nzambe", po bakatisá nzoto;
nzokande ezali nde bato kaka batiaka bango elembo yango na
nzoto. 12 Na tango wana boyebaki Kristo té; bozalaki bato ya ekolo
ya Israel té. *Boyokani ya Nzambe, ná bolamu oyo ye alakaká
bato na ye, boyebaki yango té. Bozalaki kotia mitema na yango
té, boyebaki kutu Nzambe té.
13 Kasi sik'oyo bosi'bosanganá na Yezu Kristo! Bino bato
bozalaká mosika ya Nzambe, sik'oyo bokómi penepene na ye, po
na makila ya Kristo. 14 Pamba té ye moto ayeelaki biso boboto.
Bayuda ná bato ya bikolo mosusu, akómisá bango ekolo se moko.
Bonguna oyo ezalaki lokola lopango ekaboli bango, ye apanzaki
yango tango babomaki ye. 15 Alongolaki mibeko nyonso ya Bayuda,
po 'tè átia boboto na kati ya Moyuda ná moto ya ekolo mosusu,
pe ákómisa bango moto ya sika se moko, oyo asangani na ye
penza. 16 Tango babomaki Kristo na kuruze, ye asilisaki bonguna
ya bato; azongisi boyokani na kati na bango ná Nzambe, pe
akómisi bango nyonso lokola nzoto se moko. 17 Bongo amemeli
bato nyonso Sango Malamu ya boboto, ézala bino bato bozalaki

mosika ya Nzambe, pe baoyo bazalaki penepene na ye. 18 Boye
po na Kristo, biso Bayuda ná bato ya bikolo mosusu, tozwi nzela
ya kokota epai ya Tata, awa tozwi Molimo se moko.
19 Ya solo, bino bato bozali Bayuda té, botikali lisusu bapaya
té; kasi bozali bato ya libota ya Nzambe penza, bokómi bana-mboka
esika moko ná bakristo ya liboso. 20 Bino ná bango bozali lokola
mabanga oyo Nzambe azali kotòngela Ndako na ye. Bantoma ná
*baprofete bazali fondasion na yango, pe Yezu Kristo ye moko
azali libanga monene oyo esimbi Ndako mobimba. 21 Pamba té
mabanga nyonso ekangamá na Nkolo, po ye ákómisa yango
Ndako ya bosantu. 22 Na lisanga na ye, bino pe bozali kotòngama
esika moko, po bókóma Ndako ya Nzambe, awa bozwi Molimo
na ye.

Sekelé ya Kristo

3 1 Yango wana ngai Polo nazali kobondela Nzambe likolo na
bino. Bakangi ngai na boloko po nazali mosali ya Yezu Kristo;
pe nandimi bapasi oyo po na bino. 2 Ya solo, bosi'boyoki ndenge
Nzambe, na bolamu na ye, apesi ngai mosala po na bino. 3 Ye
moko moto alakisaki ngai sekelé na ye ndenge nasi'nakòmeli bino
na mokuse; 4 bongo lokola bozali kotanga mokanda na ngai,
bokoki komona 'tè nayebi penza sekelé ya Kristo. 5 Nzambe
ayebisaká yango na bato ya kala té; kasi sik'oyo Molimo na ye
alakisi yango na bato na ye ya bosantu, bantoma pe *baprofete
na ye. 6 Sekelé yango ezali boye: po na Sango Malamu, bato ya
bikolo nyonso babandi kozwa bolamu ya Nzambe ndenge moko
na Bayuda; bakómi biteni ya nzoto moko; Nzambe akabeli bango
nyonso bomengo oyo alakaki, na lisanga na Yezu Kristo.
7 Nakómi mosali ya Sango Malamu po Nzambe asalelaki
nguya na ye, na ndenge akabeli ngai bolamu na ye. 8 Atako nazali
moto ya suka penza na kati ya bakristo nyonso, Nzambe apesi
ngai bolamu oyo: náyebisa bato ya bikolo nyonso 'tè bomengo ya
Kristo ezangá ndelo; 9 nálakisa bango polele sango ya Nzambe
oyo asalá biloko nyonso: ndenge azali kokokisa sekelé oyo
abombaká uta na ebandeli. 10 Boye, na ndenge ye asalaka na kati
ya Eklezya, milimo ya Likolo oyo babengaka "*Bakonzi ya Likolo
na se", yango nyonso ekoki komona sik'oyo 'tè mayele ya Nzambe
ezali na suka té. 11 Uta na ebandeli Nzambe akanaká kosala
bongo; akokisi mokano wana na mosala ya Nkolo na biso Yezu
Kristo. 12 Po na Kristo tosi'tozwi bonsomi, totiki kobanga; boye
tokoki kokóma penepene ya Nzambe, po na bondimi na biso.
13 Nasengi bino kaka bólemba té po na bapasi oyo nazali koyokela
bino: ezali bobele po na bolamu na bino.

Bolingo ya Kristo

14 Yango wana nafukameli Nzambe, Tata 15 oyo apesaka
bomoi na bikelamo nyonso, ézala oyo ezali na Likolo to awa na
se. 16 Nasengi ye, ásalela nguya na ye ya suka té, bongo Molimo
na ye ápesa bino makasi po bótonda na molende. 17 Nasengi ye
ápesa bino bondimi ya solo, po Kristo áfanda libela na mitema
na bino, bongo bolingo épesa bino makasi, ndenge misisa esimbaka
nzete pe ndenge fondasion esimbaka ndako; 18 boye, lisanga na
bakristo nyonso, bokokoka koyeba ndenge bolingo ya Kristo
ezangá suka, 19 pe eleki mayele nyonso. Oyo nde eloko nasengeli
bino: bótonda na bomengo nyonso ya Nzambe.
20 Nzambe azali na nguya ya kosala makambo nyonso penza,
koleka oyo tokoki kosenga to kokanisa; nguya yango nde moto
esalaka na mitema na biso. 21 Bákumisa ye na kati ya Eklezya, na
lisanga na Yezu Kristo, tango nyonso seko. Amen!

Nzoto ya Kristo ezali se moko

4 1 Bongo, lokola nakómi moto ya boloko po na Nkolo, nabo-
ndeli bino bózala na bizaleli ya malamu, oyo ebongi na bato
Nzambe abengi. 2 Bótikaka lofundu pe bózalaka na boboto;
bókangaka mitema pe bolimbisanaka na bolingo nyonso. 3 Bósanga-
naka na boboto. Molimo ya Nzambe akómisi bino lisanga moko,
boye bótiaka molende po na kobatela yango. 4 Bino nyonso bozali
moto se moko: Molimo ya Nzambe azali se moko; pamba té
Nzambe abengaki bino nyonso po bótia mitema na bomengo se
moko oyo ye abombelá bino. 5 Nkolo azali se moko, bondimi
moko, batisimo pe moko. 6 Nzambe azali bobele moko; ye nde
Tata na biso nyonso, atambwisaka biso nyonso, afandaka pe
asalaka na kati ya mitema na biso nyonso.
7 Kasi makabo ya Molimo oyo Kristo akabeli biso, ezali
ndenge moko té. Ye apesi moto na moto na kati na biso likabo
na ye. 8 Yango wana ekòmamá boye:
"Tango amataki na Likolo,
amemaki banguna oyo akangaki,
pe akabelaki bato makabo[a]."
9 "Amataki na Likolo" elakisi nini? Elakisi 'tè Kristo akitaki
na se. 10 Moto oyo akitaki, ye pe mòto amataki na Likolo, po
átondisa Likolo na se na bolamu na ye. 11 Ye nde moto atii bato
bantoma, *baprofete, bateyi ya Sango Malamu, babokoli ya bakristo
pe balakisi. 12 Azali kosala bongo po na kobongisa bakristo,

---

a 4.7 Bzb 68,19. Tango Yezu asekwaki pe amataki na Likolo, alongaki b'anguna na ye pe atondisaki bato na ye na bolamu.

bákokisa misala na bango pe bákóma nzoto ya Kristo. 13 Boye
biso nyonso tokozala na bondimi se moko, pe tokoyeba Mwana
ya Nzambe malamu penza. Na ndenge wana tokobanda kaka
kokola tii tango tokokóma bamikolo, pe tokokokana ná Kristo ye
moko. 14 Yango wana, tokozala lisusu lokola bana mike té. Mateya
ya ndenge na ndenge ekobenda biso té, ndenge mipepe ebendaka
bwatu. Tokolanda bato ya mayele mabe té oyo bakosaka pe
bateyaka makambo ya lokuta. 15 Kasi tokozala bato ya solo pe
tokolingana; bongo tokokola na ndenge nyonso, tii tokokokana
ná Kristo. Ye azali lokola motú; 16 biteni nyonso ya nzoto
ekangamá na ye malamu, pe misisa esimbá nzoto mobimba. Eteni
moko moko ezali kosala mosala na yango, pe nzoto mobimba
ezali kokola pe kokóma makasi na bolingo.

Bomoi ya sika na lisanga na Kristo

17 Bongo, na kombo ya Nkolo Yezu nazali kokebisa bino boye:
bótika bizaleli ya bato oyo bayebi Nzambe té pe balandaka
makanisi ezangá tina. 18 Mayele na bango ekómá molili, bazangi
bomoi oyo Nzambe apesaka, bayebi eloko moko té, po bazali mitú
makasi. 19 Bakanisaka makambo ya malonga té, kasi bamipesaka
mobimba na makambo ya soni pe ya mobulu ya ndenge nyonso.
20 Kasi bino bozwaki mayele yango té, tango balakisaki bino
Kristo! 21 Ya solo boyokaki sango na ye; bateyaki bino mateya na
ye, pe boyebi 'tè Yezu azalaki moto ya solo. 22 Bótika bizaleli na
bino ya liboso, ya "bato ya kala"; pamba té baoyo bazali na bizaleli
ya "bato ya kala" bazali kobeba, po balukaka kaka makambo ezangá
tina. 23 Kasi bóbongisa mitema pe makanisi na bino, ékóma ya sika:
24 bózwa bizaleli ya "bato ya sika" oyo Nzambe asalá ndenge ye
moko azali; boye bokozala ya solo penza bato ya bosembo pe ya
bosantu.
25 Yango wana bótika lokuta. Moto na moto álobela moninga
na ye makambo ya solo, pamba té biso nyonso tozali biteni ya nzoto
moko. 26 Ata moto asiliki, ásala lisumu té. Ata moto ayoki kanda,
ábomba yango moi mobimba té. 27 Bókeba, zabolo álonga bino té.
28 Moto oyo azalaki koyiba, áyiba lisusu té, kasi ándima komona
pasi na mosala ya maboko na ye moko, boye akozwa biloko ya
kokabela bato bakelelá. 29 Bótika songisongi; kasi soki likambo
ezali, bóloba nde oyo ekoki kosalisa bato, boye ekomema bolamu na
baoyo bakoyoka yango. 30 Bóyokisa Molimo Mosantu ya Nzambe
mawa té, pamba té azali elembo oyo Nzambe atieli bino, elakisi
'tè ye akoya kosilisa boumbu na bino, na mokolo ya suka. 31 Bólongola
na kati na bino makambo nyonso ya mabe: kanda, koswana,
koyinana, kotomboka, kofingana. 32 Kasi bólinganaka, bósalisanaka
pe bólimbisanaka ndenge Nzambe alimbisaki bino po na Kristo.

Kotambola na moi

5 1 Bozali bana ya Nzambe oyo ye alingaka, bósalaka lokola ye.
2 Bólinganaka ndenge Kristo alingaki biso; ye amikabaki po
na biso, lokola libonza oyo esepelisaka Nzambe.
3 Bozali bato ya Nzambe; yango wana bóboya kindumba,
makambo ya soni ézala ya ndenge nini, to lokoso; bótanga kutu
ata kombo na yango té. 4 Ebongi té bosolola masolo ya mabe, ya
bozoba, to ya soni. Masolo na bino ézala bobele po na kopesa
mersi na Nzambe. 5 Bóyeba 'tè ata moto moko té akoki kozwa
esika na mboka ya Kristo pe ya Nzambe, soki asalaka kindumba
to makambo ya soni, to pe azali moto ya lokoso ya mbongo, pamba
té moto wana akamataka mbongo lokola nzambe na ye.
6 Moto moko té ákosa bino na maloba ya pamba. Po na
makambo ya ndenge wana, kanda ya Nzambe ekweelaka bato
oyo batosaka ye té; 7 boye bókota na molongo na bango té. 8 Liboso
bozalaká na molili; kasi sik'oyo bosangani na Nkolo, bokómi
kongenga lokola moi. Yango wana, bósalaka kaka lokola bato
oyo batambolaka na moi, 9 pamba té bango babimisaka bobele
misala ya malamu, ya bosembo pe ya solo. 10 Bóyeba kopona
makambo oyo esepelisaka Nkolo. 11 Bósanganaka té ná bato oyo
bazali na molili pe basalaka makambo ezangá tina; kasi bóbimisa
mabe na bango na miso ya bato nyonso. 12 Makambo bango
basalaka na kobombama, ezali soni po na koloba yango. 13 Kasi
ebongi bino bato ya moi bóbimisa yango na miso ya bato; 14 boye
moi na bino ekomonisa mabe na bango malamu penza. Yango
wana toyembaka boye:
"Yo moto olali pongi, lamuka!
Longwa na kati ya bato bakufá,
pe Kristo akongengisa yo."
15 Bókeba malamu na bizaleli na bino. Bózala lokola bazoba
té kasi lokola bato ya mayele. 16 Awa tango ezali nanu, bósalela
yango malamu, pamba té mikolo oyo ezali mabe. 17 Boye bózala
bazoba té, kasi bóyeba malamu makambo oyo Nkolo Yezu
alingaka.
18 Bólangwa masanga té, soki té bokokóma bato ya mobulu;
kasi bótonda na Molimo ya Nzambe. 19 Bósanganaka po na
koyemba; bóyemba banzembo ndenge na ndenge oyo Molimo
alakisaka; bókumisa Nkolo. 20 Tango nyonso bápesaka Nzambe
Tata mersi po na makambo nyonso, na kombo ya Nkolo na biso
Yezu Kristo.

Basi pe mibali

21 Bino bato botosaka Kristo, bótosanaka pe bino na bino.

22 Basi, bótosaka mibali na bino ndenge botosaka Nkolo. [23] Pamba
té Kristo azali motú, Eklezya nde nzoto na ye; ye moto azali
Mobikisi na yango. Se ndenge wana pe, mobali azali mokonzi ya
mwasi na ye. [24] Boye basi basengeli kotosa mibali na bango na
makambo nyonso, ndenge Eklezya etosaka Kristo.
25 Bino mibali, bólingaka basi na bino, ndenge Kristo alingaka
Eklezya pe apesaki bomoi na ye po na yango. [26] Asukoli Eklezya
na mai ya batisimo pe na Maloba ya Nzambe, po yango ékóma
bosantu, [27] ékóma na miso na ye lokola mwasi ya lokumu pe ya
kitoko oyo azangi makwanza to banzelanzela; alingi Eklezya ézala
ya bosantu penza, pe ézala na mabe ata moke té. [28] Ndenge wana
mibali pe bálingaka basi na bango lokola nzoto na bango moko.
Mobali oyo alingaka mwasi na ye, azali komilinga ye moko. [29] Ata
moto moko té amiyinaka, kasi bato nyonso baleisaka nzoto pe
babatelaka yango. Kristo asalaka ndenge moko po na Eklezya,
[30] pamba té tozali biteni ya nzoto na ye. [31] Ekòmamá boye: "Yango
wana mobali atikaka tata na ye ná mama na ye, pe asanganaka
na mwasi na ye; boye bango mibale bakómaka se moto moko[b]."
[32] Maloba oyo ebombá sekelé moko ya monene; nalobi yango po
na Kristo pe Eklezya. [33] Kasi ezali pe po na bino: mobali nyonso
na kati na bino álinga mwasi na ye ndenge ye moko amilingaka;
pe mwasi nyonso átosa mobali na ye.

Bana pe baboti

6 [1] Bana, bótosaka baboti na bino po na Nkolo Yezu, pamba
té yango ezali malamu. [2] Mobeko ya liboso oyo Nzambe
abakisaki elaka, yang'oyo: "Bótosaka batata pe bamama na bino,
[3] po bózala na esengo pe bóumela mingi awa na mokili."
4 Bino batata, bóyokisaka bana na bino kanda té, kasi
bóbokola bango na mateya pe batoli ya Nkolo.

Baumbu pe bakonzi

5 Bino baumbu, bótosaka baoyo bazali bakonzi na bino awa
na se. Bóbangaka pe bóyokelaka bango na motema moko, lokola
nde bozali kosalela Kristo; [6] ézala bobele té tango bazali kotala
bino. Bólukaka kosepelisa bato té, kasi bólukaka kosala nyonso
oyo Nzambe alingaka, lokola baumbu ya Kristo. [7] Bósalaka
mosala na bino ya boumbu na mitema malamu, lokola nde bozali
kosalela Kristo, kasi bato té. [8] Pamba té boyebi 'tè moto nyonso,
ázala moumbu to moto ya bonsomi, akozwa bolamu epai ya
Nkolo, soki mosala na ye ezali malamu.
9 Bino bakonzi, bósalaka ndenge moko pe epai ya baumbu

---

b 5.31 Eband 2,24.

Basoda ya Rome ná bibundeli na bango

na bino. Bótika kokanela bango, po boyebi 'tè bino ná bango
bozali na Mokonzi na Likolo; pe ye aponaka bilongi ya bato té.

Bibundeli ya mokristo

10 Po na kosukisa, bólukaka makasi na bino epai ya Nkolo.
Bómilendisaka na nguya na ye ya monene. 11 Ndenge soda
amemaka bibundeli na ye, bino pe bókamata bibundeli nyonso
oyo Nzambe apesaka po zabolo ákweisa bino té na mayele na ye
ya mabe. 12 Pamba té biso bakristo tobundaka ná bato té, kasi ná
milimo oyo babengaka "Bakonzi ya Likolo na se", nzokande
yango ezali kaka bakonzi ya mokili oyo ya molili; tobundaka ná
milimo mabe oyo etambolaka bipai nyonso lokola mipepe. 13 Yango
wana bókamata bibundeli nyonso oyo Nzambe apesaka. Bongo
tango mokolo ya mabe ekoya, banguna na bino bakokoka kokweisa
bino té, kasi bokobunda tii na suka, pe bokopika kaka pende!
14 Bongo bómibongisa lokola basoda! Soda alataka mokaba
na loketo; mokaba na bino ezali nde mateya ya solo. Soda alataka
kazaka ya bibende po na kobatela nzoto. Kazaka oyo ekoki
kobatela bino ezali nde ezaleli na bino ya malonga. 15 Soda
alataka sapatu po na kotambola malamu. Ya bino ezali: molende
ya kopanza Sango Malamu ya boboto. 16 Soda asimbaka *baraje
po na komibatela. Baraje na bino ezali nde bondimi; tango nyonso

yango ekoki kopekisa makonga ya kopela móto, oyo Monguna
abwakaka. 17 Soda atiaka motema na ekoti na ye ya ebende. Bino
bótia mitema na Nzambe; ye nde moto akobikisa bino. Soda
abundaka na mbeli. Mbeli oyo Molimo Mosantu apesi bino ezali
nde Maloba ya Nzambe. 18 Na kati ya makambo nyonso
bósambelaka Nzambe, bósengaka lisalisi epai na ye, ndenge
Molimo alakisaka bino. Bófungola miso pe bólemba té.
Bóbondela Nzambe po na bakristo nyonso. 19 Bóbondela ye pe po
na ngai, álakisa ngai maloba ya malamu po nákoka kosakola na
molende nyonso ba-sekelé ya Sango Malamu. 20 Nazali ntoma na
yango, ata nazali na boloko sik'oyo. Yango wana bóbondela
Nzambe, po ápesa ngai nguya ya kosakola ndenge nasengeli
kosala.

Makambo ya suka

21 Ndeko na biso ya bolingo, Tishike, oyo asalelaka Nkolo na
motema malamu, akoyebisa bino sango na ngai nyonso, po bóyeba
soki nakómi ndenge nini. 22 Natindeli bino ye, po álobela bino
ndenge nini tozali, pe ákitisa bino mitema.
23 Nzambe Tata pe Nkolo na biso Yezu Kristo bápesa
bandeko nyonso boboto, bolingo pe bondimi. 24 Bolamu ya
Nzambe ézala na bato nyonso oyo balingaka Nkolo na biso Yezu
Kristo na bolingo ya solo.

MOKANDA YA POLO NA BA-FILIPIEN

Liyebisi ya ebandeli

Polo akendeki kosakola Sango Malamu na vile ya Filipi, na mobembo na ye ya mibale (Misala 16,12–40).

Sima ya mwa bambula, tango azalaki na boloko na Efeze (tala lk 293), Polo akòmeli bakristo ya Filipi mokanda oyo, apesi bango mersi mingi po batindelaki ye lisalisi na maboko ya Epafrodite. Alendisi bango lisusu po bákangama na Nkolo Kristo, pe bámipesa ata moke tá na ma teya ya lokuta oyo ezalaki kokota na lisanga na bango.

Mokanda oyo babengaka yango mokanda ya esengo, pamba té banda na ebandeli tii na suka, Polo azali kolobela bobele makambo ya esengo. Esengo yango esangani nde na kotosa Nkolo, ndenge ekòmamá na 2,6–11.

Mbote

1 1-2 Mbote na bino nyonso, bato ya Nzambe oyo bozali na
lisanga na Yezu Kristo na mboka Filipi, ná batambwisi ya
Eklezya pe basalisi na bango. Bózwa bolamu pe boboto oyo euti
na Nzambe Tata na biso, pe na Nkolo Yezu Kristo.
Ngai Polo pe Timoté, basali ya Yezu Kristo, totindeli bino
mokanda oyo.

Losambo ya Polo po na bakristo ya Filipi

3 Mbala nyonso nakanisaka bino, napesaka Nzambe na ngai
mersi. 4 Tango nyonso oyo nabondelaka ye po na bino, nakanisaka
na esengo monene 5 ndenge bozali kosangana ná ngai na mosala
ya Sango Malamu, banda mokolo ya liboso tii lelo. 6 Ya solo, ezali
Nzambe moto abandaki mosala oyo ya kitoko na kati na bino;
nayebi 'tè ye akolemba té tii akosukisa yango mokolo Yezu Kristo
akozonga. 7 Ebongi nákanisaka boye po na bino nyonso, po
bokoteli ngai na motema, pamba té bino nyonso bozwi bolamu
ya Nzambe, lisanga na ngai; mingi penza lokola batii ngai na
boloko po na Sango Malamu. Ndenge wana nazwi nzela ya
kolakisa na miso ya bazuzi 'tè yango ezali ya solo. 8 Nzambe ayebi
'tè nalingaka bino nyonso na bolingo ya Yezu Kristo penza.
9 Nabondelaka Nzambe, ásala 'tè bolingo na bino ékola kokola
penza, ápesa bino mayele pe áfungola bino miso, 10 po bóyeba
kopona makambo ya tina. Boye bokozala bato ya solo, pe
bokomema ata ngambo moko té mokolo Kristo akozonga, 11 kasi
bokotonda na makambo ya malonga oyo euti na Yezu Kristo. Na
ndenge wana lokumu nyonso ekokende epai ya Nzambe.

Nábika to nákufa, nazali lisanga na Kristo

12 Bandeko, nalingi bóyeba 'tè makambo oyo ekweelaki ngai,
esukaki kaka malamu; Sango Malamu eyei kutu kopanzana po na
yango. 13 Pamba té bato nyonso oyo basalaka epai ya motambwisi
ya vile, ná bato mosusu ebele penza, basi'bayebi 'tè nakoti boloko
po na Kristo. 14 Pe bandeko mingi bazali kozwa molende po na
kotiela Nkolo Yezu mitema, awa bazali komona ngai na boloko.
Boye babandi kotia makasi, pe babangaka té po na kosakola
maloba ya Nzambe.
15 Ya solo, bato mosusu bazali kosakola sango ya Kristo po

bayokelaka ngai zuwa, pe bakómi koluka báleka ngai na mosala;
kasi bamosusu bazali kosakola yango na makanisi ya malamu;
16 basalaka na bolingo po bayebi 'tè Nzambe atii ngai na boloko
bobele po názwa nzela ya kosakola Sango Malamu na tribinal.
17 Kasi bato mosusu wana basakolaka sango ya Kristo na mitema
mibale, po na komilakisa. Bakanisi 'tè bakoki kobakisela ngai
bapasi, lokola nazali na boloko.
18 Likambo té! Nasepeli po bango nyonso bazali kaka kosakola
sango ya Kristo, ata makanisi na bango ezali ya malamu to ya mabe.
Pe nakotika kosepela té, 19 pamba té lokola bino bozali kosambela
po na ngai, pe Molimo ya Yezu Kristo azali kosalisa ngai, nayebi
'tè makambo nyonso wana ekosuka malamu, pe nakobika. 20 Natii
penza motema 'tè nakoyoka soni ata moke té. Nakoki kotia tembe
té; sik'oyo lokola mikolo nyonso, makambo oyo ezali kokweela
ngai ekopesa Kristo lokumu, ata soki nabiki to nakufi.
21 Pamba té, awa na mokili nazali lisanga na Kristo. Pe soki
nakufi, nazwi penza bomengo koleka! 22 Kasi awa na mokili
nakoki kosala mosala ya tina; bongo nayebi té eloko nini nakoki
kopona. 23 Makambo oyo mibale esilisi ngai mayele: nákufa po
názala esika moko ná Kristo, yango nde eleki malamu; 24 kasi po
na bino eleki malamu nátikala bobele awa na mokili. 25 Yango
wana nakoki kotia tembe té; nayebi 'tè nakokufa té, nakotikala
epai na bino nyonso, po bondimi na bino ékola pe éyeela bino
esengo. 26 Bongo tango nakozongela bino, bokozala na esengo
mingi koleka po na ngai, na lisanga na Yezu Kristo.
27 Likambo moko eleki: bózala na bizaleli oyo elakisaka 'tè
botosaka Sango Malamu ya Kristo. Boye soki nayei kotala bino,
námona yango; pe soki nazwi nzela té, náyoka 'tè bozali kaka na
molende, bosangani na makanisi moko, pe bobundaka na motema
moko po na bondimi oyo euti na Sango Malamu. 28 Bóbanga
banguna na bino ata moke té. Molende na bino ekolakisa bango
'tè bakómi na suka, kasi bino bokobika; nyonso ekosalama na
makasi ya Nzambe. 29 Pamba té bolamu na ye ekómisi bino bato ya
Kristo: bosengeli kaka kondimela ye té, kasi komona pe pasi po
na ye. 30 Bongo bokómi kobunda etumba oyo ngai pe nabundaka,
ndenge bomonaki liboso, pe bozali koyoka sik'oyo na mosika.

Kristo alongaki po awelaki lokumu té

2 1 Bandeko, nayebi malamu ndenge bondimi na bino epai ya
Kristo ezali kopesa bino molende, pe bolingo na ye ezali
kolongola bino mawa. Molimo Mosantu akómisá bino lisanga
moko, boye bozali koyokela bandeko nyonso mawa. 2 Yango wana
bótondisa ngai lisusu na esengo. Bóyokana pe bólingana penza,
bózala motema moko pe makanisi moko. 3 Bówela koleka baninga

ata moke té, bómikumisa té kasi bótika lofundu, pe moto nyonso
ámona baninga lokola nde bango baleki ye. [4] Moto moko té áluka
bolamu na ye moko, kasi moto nyonso áluka bolamu ya bandeko.
[5] Na kati na bino bózalaka na makanisi moko ná Yezu Kristo.
[6] Ye azali ndenge moko na Nzambe,
akokani penza na ye.
Nzokande atalaki yango lokola eloko ya kowela té,
[7] kasi atikaki lokumu na ye;
andimaki kozala ndenge moko na moumbu,
akómaki lokola bato nyonso.
Azalaki komonana na nzoto ya bomoto,
[8] bongo amikitisaki penza,
atosaki tii na liwa, ata liwa ya kuruze.
[9] Yango wana Nzambe atomboli ye koleka,
pe apesi ye bokonzi monene,
oyo eleki bokonzi nyonso ya Likolo na se.
[10] Boye po na bokonzi ya Yezu,
baoyo nyonso bazali na Likolo, to awa na se,
to pe na mboka ya bato bakufá,
esengeli báfukamela ye
[11] pe básakola ’tè:
Yezu Kristo azali Nkolo;
bongo bápesa lokumu na Nzambe Tata.

Kongenga lokola minzoto na kati ya butu

12 Bandeko ya bolingo, tango nyonso boyokelaka ngai. Ézala
kaka té tango nazali na kati na bino, kasi sik’oyo pe, ata nazali
mosika. Soki bolingi kobika, bósalaka makasi, na kobanga nyonso.
[13] Pamba té Nzambe asalaka mikolo nyonso na kati na bino, po
bólinga pe bóluka makambo ye alingaka.
14 Bósilika té pe bótia tembe té, na makambo nyonso oyo
bosalaka, [15] po bómema ngambo moko té pe bósala mabe ata
moko té. Bongo bokokóma bana ya Nzambe; bózala bana ya
kokoka, na kati ya bato ya lokuta pe ya mabe ya mokili oyo.
Bosengeli kongenga na kati na bango lokola minzoto na Likolo,
[16] pamba té bozali na maloba ya bomoi. Soki bosali bongo,
nakosepela po na bino, mokolo Kristo akozonga; yango ekolakisa
’tè mosala nyonso nasalaki pe makasi nyonso natiaki, ezalaki ya
pamba té.
17 Nakómi lokola nganga-Nzambe; libonza oyo nalingi kopesa
na Nzambe, ezali nde bondimi na bino. Pe soki esengeli násopa
makila na ngai po na kokokisa libonza na bino, nakozala kaka
na esengo, nakosepela esika moko ná bino. [18] Ndenge moko pe,
bino bózala na esengo pe bósepela esika moko ná ngai.

Timoté pe Epafrodite

19 Natii motema na Nkolo Yezu ’tè nakotindela bino Timoté
sima ya mwa mikolo, po náyoka sango na bino pe nákitisa
motema. 20 Natikali bobele na ye; makanisi na ye ezali lokola oyo
ya ngai, pe alukaka penza bolamu na bino na motema moko.
21 Pamba té bato ebele bazali koluka se bolamu na bango moko,
kasi makambo ya Yezu Kristo té. 22 Nzokande bino moko boyebi
ndenge Timoté asi’alakisi bolamu na ye. Amipesi mobimba po na
Sango Malamu, esika moko na ngai, ndenge mwana asalisaka tata
na ye. 23 Yango wana nakotindela bino ye noki, tango nakoyeba
ndenge makambo na ngai ekosuka. 24 Natii motema na Nkolo
Yezu ’tè sima ya mwa mikolo ngai moko nakoya kotala bino.
25 Nakanisi ’tè eleki pe malamu názongisela bino ndeko na biso
Epafrodite, moninga na ngai ya mosala pe ya etumba, oyo botindaki
po na kosalisa ngai tango nazalaki komona pasi. 26 Ye azali na posa
mingi ya komona bino nyonso, pe azali na mawa penza koleka po
boyokaki ’tè azalaki na maladi. 27 Ya solo, azalaki na maladi, pe
etikalaki moke ákufa. Kasi Nzambe ayokelaki ye mawa; asalisaki kaka
ye té kasi ná ngai pe, na ndenge abakiselaki ngai pasi té. 28 Yango
wana, nalingi nátindela bino ye noki-noki, po tango bokomona ye
lisusu bósepela, pe motema na ngai ékita moke. 29 Bongo, bóyamba
ye na esengo nyonso lokola ndeko, na lisanga ya Nkolo. Bosengeli
kopesa lokumu na bato ya ndenge wana. 30 Pamba té alingaki
kokufa po na mosala ya Kristo; andimaki kopesa bomoi na ye po
na kosalisa ngai na makambo oyo bino moko bokokaki té.

Ndenge Nzambe akómisaka bato bosembo

3 1 Bandeko na ngai, bózalaka tango nyonso na esengo, na
lisanga na Nkolo Yezu.
Nayebi ’tè nasi’nakòmelá bino yango kala. Nalembi té po na
kokòma yango lisusu, po ékotela bino tii na mikuwa. 2 Bókebaka
na bato oyo baboyá bondeko! Bókeba na basali ya mabe! Bókeba
na ba-Israelite ya lokuta! 3 Bato ya Israel ya solo ezali nde biso
bato tosambelaka Nzambe na ndenge ya solo, na nguya ya
Molimo na ye, pe tobetaka tolo po na Yezu Kristo, kasi po na
makambo ya bomoto té. 4 Nzokande soki moto mosusu akanisi
’tè akoki kotia motema na makambo ya bomoto, áyeba ’tè ngai
pe nakoki kosala bongo, kutu naleki ye. 5-6 Bakataki ngai nzoto
ndenge Mibeko ezali kotinda. Nabotamá moto ya Israel, ya ekolo
ya Benjamen. Nazali mo-Ebré; bakoko na ngai nyonso pe bazalaká
ba-Ebré. Na makambo etali Mibeko, namipesaki mobimba po na
yango; nazalaki *Farizé, nabandaki kutu konyokola Eklezya.
Nazalaki kotia motema ’tè Mibeko ékómisa ngai bosembo na miso

ya Nzambe, na ndenge natikalaki kobuka yango ata moko té.
7 Kasi makambo oyo nazalaki komona 'tè ezali ya tina, sik'oyo namoni
yango pamba po na Yezu Kristo. 8 Ya solo, natalaka yango nyonso
pamba, po likambo moko kaka moto eleki tina penza: koyeba Yezu
Kristo Nkolo na ngai. Likolo na ye nabwaká nyonso, pe namonaka
yango lokola salité, po názwa Kristo, 9 pe nákóma penza lisanga
na ye. Ya solo, natiká koluka komikómisa bosembo na nzela ya
kolanda Mibeko, kasi nakómi bosembo na nzela ya kondimela
Kristo; bobele Nzambe moto apesaka bosembo yango, po na
bondimi. 10 Makambo nalingi yang'oyo: koyeba Kristo pe nguya ya
kosekwa na ye; komona pasi oyo ye amonaki; pe kokufa ndenge
ye akufaki. 11 Pamba té natii motema 'tè ngai pe nakosekwa.

Tósala makasi po Nkolo Yezu álongisa biso

12 Nayebi 'tè nanu nalongi té, pe nanu nakoká té; nakómi
lokola moto oyo azali komeka mbangu na ye, nazali kosala makasi
po názwa bomengo wana, pamba té Yezu Kristo asi'azwá ngai
uta kala. 13 Bandeko, nakanisi té 'tè nasi'nazwi yango, kasi nazali
koluka likambo moko: natiki kolanda makambo ya kala pe nazali
kotala na posa mingi oyo ezali liboso na ngai. 14 Bongo, nazali
kokima mbangu tii na suka, po názwa bomengo oyo Nzambe alaki
bato ye abengi, na lisanga na Yezu Kristo.
15 Biso nyonso oyo tozali "bato ya kokoka", tosengeli kokanisa
boye. Pe soki bokanisi ndenge mosusu, Nzambe akolakisa bino
yango kaka. 16 Nzokande tólanda bobele makambo oyo Nzambe
asi'alakisi biso.
17 Bandeko, bino nyonso bózwa ndakisa na ngai, pe bólanda
bato oyo basalaka lokola ngai. 18 Nayebisaki bino mbala mingi,
pe nazali koyebisa bino lisusu sik'oyo na mai na miso: bato mingi
bazali banguna ya kuruze ya Kristo, po na bizaleli na bango ya
mabe. 19 Suka na bango, liwa; nzambe na bango, bobele libumu;
bazali kobeta tolo po na makambo oyo esengeli koyokisa bango
soni. Bakanisaka bobele makambo ya mokili oyo. 20 Kasi biso
tozali ba-citoyen ya mboka ya Nzambe oyo ezali na Likolo. Tozali
kozela Nkolo Yezu Kristo, oyo akouta kuna po na kobikisa biso.
21 Ye akobongola nzoto na biso oyo ya mawa, pe akosala 'tè yango
ékóma lokola nzoto oyo ye asekwaki na yango. Azali na nguya
ya kosala bongo, pamba té azali Mokonzi ya Likolo na se.

Batoli

4 1 Yango wana, bandeko ya bolingo, bókangamaka kaka na
Nkolo Yezu, na molende nyonso. Nazali penza na posa ya
komona bino lisusu, pamba té nalingi bino mingi; bino bozali
esengo na ngai, bozali mbuma ya mosala na ngai.

2 Nasengi na bamama Evodie pe Sentishe báyokana na lisanga
na Nkolo Yezu. 3 Yo pe Sizigos, moninga na ngai ya motema,
nasengi yo ósalisa bango, pamba té bapesaki ngai maboko po na
kopanza Sango Malamu, nzela moko ná Kleman pe baninga na
ngai mosusu ya mosala. Nzambe asi'akòmá bakombo na bango
nyonso na buku ya bomoi.
4 Bózalaka tango nyonso na esengo, na lisanga na Nkolo
Yezu! Nalobi lisusu: bózalaka na esengo. 5 Bósala 'tè bato nyonso
bámona ndenge bozali mitema boboto. Etikali moke, Yezu áya.
6 Bómitungisaka ata moke té, kasi bóbondelaka Nzambe po na
kosenga ye nyonso oyo bozali na yango posa; pe bópesaka ye
mersi. 7 Boboto oyo eutaka na Nzambe eleki mayele nyonso;
yango nde moto ekobatela mitema pe makanisi na bino, na
lisanga na Yezu Kristo.
8 Bandeko, bókanisaka bobele makambo ya solo, ya kitoko,
ya bosembo pe ya malonga. Bólukaka makambo ya kokoka, oyo
Nzambe andimaka, oyo epesaka moto lokumu. 9 Bósalaka
makambo boyekolaki pe bozwaki, ndenge boyokaki pe bomonaki
epai na ngai. Boye Nzambe, oyo apesaka boboto, akozala na bino.

Polo apesi bakristo mersi po na makabo na bango

10 Nasepelaki mingi po na ndenge bozwaki lisusu nzela ya
kolakisa ngai 'tè bozali kokanisa ngai. Namoni yango lokola likabo
ya Nkolo Yezu. Ya solo, bozalaki kokanisa ngai; kasi bozwaki
nzela té ya kolakisa yango. 11 Nalobi bongo té po nazali kokelela;
pamba té nasi'namesaná na makambo nyonso oyo eyeelaka ngai,
12 nákelela to názala na bomengo. Nasi'nazwi mayele ya kokanga
motema na makambo nyonso, ata nazali na bilei to na nzala, ata
nazali na biloko mingi to nazangi biloko. 13 Nakoki kosala
makambo nyonso, pamba té makasi na ngai eutaka na Kristo.
14 Kasi bosalaki malamu lokola bosalisaki ngai tango nazalaki
na pasi. 15 Banda kutu tango nalongwaki na mboka na bino
Masedwane po nábanda mosala ya Sango Malamu, bozalaki
kopesa ngai lisalisi po na kozongisela ngai bolamu oyo namemelaki
bino. Boyebi malamu 'tè nazali kondima yango epai ya
eklezya ata moko té, bobele epai na bino, bakristo ya Filipi.
16 Ya solo, banda tango nazalaki na Tesalonike, bino bozalaki
kotindela ngai lisalisi mbala na mbala, tango nazalaki kokelela.
17 Bókanisa té 'tè nazali koluka mbongo na bino; kasi nasepeli na
ndenge bozali kobota mbuma, boye bokómi bato ya bomengo na
miso ya Nzambe. 18 Nasi'nazwi biloko nyonso oyo ekoki na ngai,
esi'eleki kutu. Lokola nazwaki makabo oyo botindelaki ngai na
maboko ya Epafrodite, sik'oyo natondi na biloko. Makabo na
bino ezali lokola libonza ya solo kitoko, esepelisaka Nzambe

koleka banyama oyo babomelaka ye. 19 Nzambe na ngai azali na
bomengo pe lokumu nyonso; ye nde moto akopesa bino biloko
nyonso oyo bozali na yango posa, po na Yezu Kristo. 20 Lokumu
ézala na Nzambe, Tata na biso, mikolo nyonso seko. Amen!

Makambo ya suka

21 Bópesa ndeko moko moko mbote, na lisanga na Yezu
Kristo. Bandeko oyo bazali ná ngai batindeli bino pe mbote.
22 Bakristo nyonso ya awa batindeli bino mbote, mingi penza
baoyo basalaka na Leta[a].
23 Bolamu ya Nkolo Yezu Kristo ézala na bino nyonso.

MOKANDA YA POLO NA

BA-KOLOSIEN

Liyebisi ya ebandeli

Polo akòmaki mokanda oyo, tango azalaki na boloko (tala lk 293). Ye ayebaki bakristo ya Kolose té; moto ayebaki bango ezali nde moninga na ye Epafras, pamba té ye moko asakolaki Sango Malamu kuna, bongo ayei koyebisa Polo 'tè babandi kopanza mateya ya sika na kati ya bakristo. Bazalaki koteya boye: Po na koyeba Nzambe, esengeli bato bákumisaka mingi milimo oyo bato babengaka "Bakonzi ya Likolo na se"; esengeli lisusu bákatisa nzoto, pe bátosaka mibeko ya ndenge na ndenge oyo etali bilei.

Na eteni ya liboso, Polo apesi Nzambe mersi po na ndenge Kristo abikisi biso. Ye aleki milimo nyonso, bobele ye moto azali Mokonzi ya Eklezya (1,3–2,3).

Na eteni ya mibale, Polo asengi bakristo bákeba na mateya ya lokuta (2,4–25).

Asukisi na kolakisa bizaleli nini ebongi na bato ya Kristo pe ya Ekle zya, ézala na kati ya mabota to na kati ya mboka; bongo apesi bakristo mbote (3–4).

Mateya ya lokuta ebimaka tango nyonso. Ata emonanaka lokola nde ezali ya sika, yango nyonso ebendaka bato po bátika kotia mitema na Kristo. Nzokande bobele ye azali monene; ye moto alongolaka bato na bou mbu nyonso.

---

a 4.22 Na tango wana bazalaki kobenga bato nyonso ya Leta "bato ya ndako ya mokonzi ya Rome."

Mbote

1 1-2 Mbote na bino, bato ya Nzambe, bandeko bakristo ya
Kolose.
Ngai Polo, moto Nzambe aponá po názala ntoma ya Yezu
Kristo, pe ndeko na biso Timoté, totindeli bino mokanda oyo.
Bózwa bolamu pe boboto oyo euti epai ya Nzambe, Tata na biso.

Polo apesi Nzambe mersi

3 Mikolo nyonso tosambelaka po na bino, pe topesaka mersi
na Nzambe, Tata ya Nkolo na biso Yezu Kristo. 4 Pamba té
toyokaki ndenge bozali kondimela Yezu Kristo pe kolinga bakristo
nyonso, 5 pe ndenge bozali kotia mitema na bolamu oyo Nzambe
abombelá bino na Likolo. Pamba té Sango Malamu oyo boyokaki
ezali ya solo. 6 Na mokili mobimba yango ezali kopanzana pe kosala
mosala, bobele ndenge emonanaka epai na bino, banda mokolo
boyaki koyeba bolamu oyo Nzambe apesaka na bato. 7 Ezali ndeko
ya bolingo Epafras, moninga na biso ya mosala, moto ateyaki
bino yango. Ye asalelaki Kristo pe ná bino, na motema malamu;
8 ayebisaki biso sango ya bolingo oyo Molimo ya Nzambe apesá bino.
9 Yango wana, banda mokolo toyokaki sango na bino, totiki
kosambela té po na bino; tosengaka Nzambe 'tè Molimo átondisaka
bino na mayele, po bóbanda koyeba makambo nyonso oyo Nzambe
alingaka. 10 Boye, bokozala na bizaleli oyo ebongi na miso ya
Nkolo Yezu, pe esepelisaka ye mingi. Bokobanda kosala misala
ya malonga ndenge na ndenge, pe bokoyeba Nzambe malamu
penza. 11 Ye moko álendisa bino na nguya na ye ya bosantu po
bótiaka molende pe bókangaka mitema na makambo nyonso.
12 Bópesa mersi na Tata, na esengo nyonso, pamba té ye
atambwisaka bino na moi; abongisá bino po bókoka kozwa
bomengo oyo abombelá bato na ye.
13 Asi'alongolá biso na boumbu ya molili, pe akómisá biso
bato ya mboka ya Mwana na ye ya bolingo. 14 Ya solo, tozwi
bonsomi po na Kristo; ye moto azwelá biso bolimbisi ya masumu.

Nzambe atiá Kristo Mokonzi ya bikelamo nyonso

15 Kristo akamatá elongi ya Nzambe oyo amonanaka té;
azali Mwana ya liboso, na kati ya biloko nyonso oyo
Nzambe asalá.
16 Pamba té, lisanga na ye Nzambe asalá bikelamo nyonso,
oyo ya Likolo ná oyo ya se, oyo emonanaka ná oyo
emonanaka té,
ézala kutu milimo oyo babengaka "*Bakonzi ya Likolo na se".
Nzambe asalá bikelamo nyonso na Kristo, po ézala ya ye;

17 boye ye aleki yango nyonso; yango nyonso ekanganá na ye.
18 Azali pe Mokonzi ya Eklezya; ye azali motú,
Eklezya ezali lokola nzoto na ye.
Azali moto ya liboso oyo azwá bomoi ya sika,
na kati ya bato bakufá;
yango wana akómá Mokonzi ya bikelamo nyonso.
19 Pamba té, na bolingo na ye, Nzambe asalaki boye:
afandisaki nkembo na ye mobimba na nzoto ya Kristo,
20 pe alimbisaki masumu nyonso po na ye,
po bikelamo nyonso ékóma ya Kristo.
Ya solo, na liwa na ye na kuruze, Nzambe atiaki boboto
na kati ya bikelamo nyonso ya Likolo pe ya se.

21 Bino pe liboso bokabwanaki ná Nzambe; bokómaki banguna
na ye po na mabe oyo bozalaki kokanisa pe kosala. 22 Kasi sik'oyo,
po na liwa ya Kristo oyo azwaki nzoto ya bomoto, Nzambe
alimbisi masumu na bino, po bókóma bato ya bosantu pe ya
kokoka penza na miso na ye. 23 Bókangama kaka na bondimi,
bótelema makasi. Moto moko té ákosa bino. Na molende nyonso
bótia mitema na bomengo oyo Nzambe abombelá biso, ndenge
boyokaki na Sango Malamu. Na mokili mobimba basi'bayoká
yango, pe Nzambe atii ngai Polo mosakoli na yango.

Mosala ya Polo po na Eklezya

24 Sik'oyo nasepeli na bapasi oyo nazali komona po na bino.
Pamba té bapasi na ngai ezali kokokisa bapasi oyo Kristo
amonaki. Namemaka yango nyonso po na bolamu ya Eklezya,
oyo ezali nzoto na ye. 25 Nzambe atiá ngai mosali ya Eklezya, na
ndenge atindaki ngai násakola epai na bino sango na ye nyonso,
26 elingi koloba: sekelé oyo ye azalaká kobomba uta na ebandeli.
Sik'oyo azali kolakisa yango na bato ye aponá; 27 alingi koyebisa
bango bomengo pe lokumu oyo abombelá bikolo nyonso. Sekelé
wana yang'oyo: Kristo azali na kati na bino; boye bokoki kotia
mitema 'tè akokabela bino pe nkembo ya Nzambe. 28 Nazali
kosakola sango ya Kristo; nazali kopesa moto nyonso toli pe
koteya moto nyonso na mayele oyo ye apesi ngai; nazali koluka
kokómisa moto nyonso mokóló na miso ya Nzambe, na lisanga
na Kristo. 29 Nazali kobunda na mosala oyo na nguya ya Kristo;
ye moto apesaka ngai makasi.

2 1 Nalingi bóyeba ndenge nazali kobunda penza po na bino,
po na bakristo ya Laodisé, pe po na baoyo nyonso bamoná
ngai nanu té. 2 Nasalaka bongo po bózwa molende, bólinganaka
na motema moko, pe bózala na mayele ya kokoka po na koyeba
malamu penza sekelé ya Nzambe: sekelé yango nde Kristo ye

moko; 3 pamba té ezali epai na ye nde Nzambe abombisá mayele nyonso oyo alingi kopesa biso.

4 Nakòmeli bino makambo oyo po moto moko té ákosa bino na maloba ya kitoko. 5 Ata nazali mosika na bino, kasi motema na ngai ezali epai na bino. Nasepeli komona ndenge bopiki pende pe bozali kotia molende, po na kondimela Kristo.

Kristo amemeli biso bolamu nyonso

6 Bongo, lokola bosi'bondimi Nkolo Yezu Kristo, bózalaka tango nyonso lisanga na ye. 7 Ye ásimba bino ndenge misisa esimbaka nzete, pe ndenge fondasion esimbaka ndako. Bózala na bondimi ya makasi penza, ndenge bateyaki bino; pe bópesaka Nzambe mersi tango nyonso.

8 Bókeba, moto moko té ákosa bino na mateya ya sekelé pe ya lokuta[a], likolo ya milimo oyo bato babengaka "*Bakonzi ya Likolo na se". Nyonso wana euti na bato, kasi na Kristo té. 9 Nzokande mobimba ya Nzambe ezali kofanda na nzoto ya Kristo; 10 pe bino bosi'bozwi bolamu nyonso na lisanga na ye. Ye azali Mokonzi ya milimo nyonso oyo ezali na bokonzi pe na nguya.

11 Bokómi bato ya ekolo ya Nzambe, po bosangani na Kristo; ye moto akómisá bino lokola bato bakatá nzoto; atako bakataki bino nzoto penza té. 12 Pamba té tango babatisaki bino, ezalaki lokola bakundaki bino esika moko ná Kristo; pe Nzambe asekwisaki bino esika moko na ye, po botiaki mitema na nguya ya Nzambe, awa bondimaki 'tè ye asekwisaki Kristo. 13 Liboso bozalaki bato bakatá nzoto té, bobandaki koyeba Nzambe té, bozalaki lokola bato bakufá, po na masumu na bino. Kasi sik'oyo Nzambe alimbisi bino masumu nyonso, pe apesi bino bomoi ya sika na lisanga na Kristo. 14 Tokómaki bato ya nyongo po tozalaki kotosa Mibeko té; kasi Nzambe abomaki Mibeko oyo ezalaki kokweisa biso; abambaki yango na kuruze. 15 Pamba té tango Kristo akufaki na kuruze, Nzambe alongisaki ye; bongo asilisaki bokonzi ya milimo oyo babengaka "*Bakonzi ya Likolo na se". Na miso na biso nyonso, milimo yango ezali komonana lokola banguna bakangami na etumba.

16 Yango wana, moto moko té átungisa bino, ézala po na biloko ya kolia to ya komela, ézala po na mikolo ya feti, ya sanza ebimi sika, to pe Mikolo ya Kopema. 17 Nyonso wana ezalaki bobele lokola elili ya bolamu oyo Kristo amemeli biso. 18 Moto moko té ákweisa bino! Bato mosusu babetaka tolo po na ndenge batosaka ba-anjelu pe bakumisaka bango; bakanisaka bobele

---

a 2.8 Na grek: na mateya ya "philosophie".

makambo eyeelaka bango na *ndoto, batondá na lofundu ya
pamba na makanisi na bango ya bomoto. Bókeba. Moto moko té
ákosa bino. 19 Pamba té bato wana bakanganaka na Kristo té;
nzokande ye azali lokola Motú oyo epesaka nzoto mobimba
bolamu, pe esangisaka misisa na yango nyonso, po nzoto ékola
ndenge Nzambe alingi.

Kokufa pe kosekwa ná Kristo

20 Bosi'bokufá ná Kristo; bosi'bolongwá na boumbu ya
makambo ya mokili oyo. Bongo po na nini bozali kotosa yango,
lokola nde bozali kaka bato ya mokili oyo? Boyebi bikila yango:
21 "Kosimba oyo té". "Kolia wana té". "Liboko na yo étuta eloko
ya boye té". 22 Biloko nyonso wana ekoumela té, esalamá kaka
po bato básalelaka yango. Mibeko pe mateya ya ndenge wana
euti bobele na bato; 23 ezali komonana lokola ya mayele; epesaka
bato nzela básambelaka ndenge balingi, bámimonisaka lokola
bato ya mawa, pe bámiyokisaka pasi na nzoto. Kasi esalisaka
bango penza té; ezali kaka kosepelisa baposa ya bomoto.
3 1 Bosi'bosekwá ná Kristo. Yango wana bólukaka makambo
ya mboka ya Nzambe oyo ezali na Likolo. Kuna Kristo afandi
na esika ya lokumu penepene ya Nzambe. 2 Bótiaka makanisi na
bino na makambo ya Likolo, kasi na oyo ezali awa na se té. 3 Pamba
té bosi'bokómá lokola bato bakufá! Bomoi na bino ebombamá
esika moko ná Kristo, epai ya Nzambe. 4 Kristo azali bomoi na bino
penza. Tango ye akoya komonana, wana bino pe bokomonana esika
moko ná ye, na lokumu nyonso oyo Nzambe asi'akabeli bino.

Bizaleli ya kala pe ya sika

5 Yango wana, bókóma lokola bato bakufá, bótika makambo
oyo bozalaki kosala awa na mokili: kindumba pe makambo
nyonso ya soni, baposa nyonso ya mabe, pe lokoso ya mbongo;
pamba té bato mosusu bamonaka mbongo lokola nzambe na
bango. 6 Makambo nyonso wana moto ebendaka etumbu ya
Nzambe. 7 Liboso bino pe bozalaki kaka kolanda makambo yango.
8 Kasi sik'oyo bótika bizaleli nyonso wana: koyoka kanda,
kotomboka, kotóngana, kofingana pe koloba makambo ya soni.
9 Bótika kokosana bino na bino; bóbwaka bizaleli na bino ya kala,
10 pe bózwa bizaleli ya bato ya sika, oyo Nzambe asalá na ndenge
na ye moko, po bóyeba ye malamu penza. 11 Bongo biso nyonso
tokokani; ózala Moyuda to té, ézala okatisá nzoto to té, ózala
moumbu to moto ya bonsomi, ata oyekolá té, ézala kutu ozali
mosenzi. Bobele Kristo moto azali na tina; ye asalaka nyonso pe
azali na biso nyonso.
12 Nzambe asi'aponá bino pe alingi bino; bozali bato na ye

penza. Yango wana bóyokelaka bato mawa na boboto nyonso,
bómikumisaka té, bófandaka kimia pe bóyebaka kokanga mitema.
13 Soki moto moko na kati na bino azali na likambo ná moninga,
ebongi bóyokana pe bólimbisana. Bósalaka lokola Nkolo, pamba
té ye pe alimbisaki bino. 14 Na nyonso wana likambo eleki ezali:
bólingana. Bolingo nde moto ekotia bino lisanga moko. 15 Boboto
ya Kristo ékotela bino na mitema, pamba té Nzambe aponá bino
po bózala biteni ya nzoto moko. Pe bópesaka Nzambe mersi.
16 Maloba ya Kristo étonda penza na mitema na bino: bóteyanaka
pe bópesanaka toli na mayele nyonso. Bóbetela Nzambe miziki,
bókumisa ye pe bóyembela ye banzembo oyo Molimo na ye
alakisaka bino. Bópesaka ye mersi na mitema na bino. 17 Makambo
nyonso bosalaka to bolobaka, bósalaka yango na kombo ya Nkolo
Yezu; na lisanga na ye, bópesaka mersi na Nzambe Tata.

Makambo bosengeli kosala na bizaleli ya sika

18 Basi, bótosaka mibali na bino, ndenge ebongi na miso ya Nkolo.

19 Bino mibali, bólingaka basi na bino, pe bókangelaka bango kanda té.

20 Bana, bótosaka baboti na bino na makambo nyonso, pamba té yango esepelisaka Nkolo.

21 Bino batata, bótumolaka bana na bino té po bálemba nzoto té.

22 Bino baumbu, na makambo nyonso bótosaka baoyo bazali
bakonzi na bino awa na se; ézala bobele té tango bazali kotala
bino. Bólukaka kosepelisa bato té. Kasi bótosaka bango na
motema moko, lokola bato babangaka Nkolo. 23 Misala nyonso
oyo bosalaka, bósalaka yango na motema moko lokola nde bozali
kosalela Nkolo kasi bato té. 24 Pamba té Nkolo akopesa bino
lifuta: bokozwa bomengo oyo Tata abombelá bana na ye. Mokonzi
na bino penza ezali Kristo; bósalelaka ye. 25 Moto oyo asalaka
makambo ya mabe, mabe yango ekozongela ye moko. Po Nzambe
aponaka bilongi ya bato té.

4 1 Bino bakonzi, bósalaka makambo ya bosembo pe ya solo
epai ya baumbu na bino. Bóyeba 'tè bino pe bozali na
Mokonzi, na Likolo.

Toli

2 Bótika losambo té; bólemba té po na kopesa Nzambe mersi.
3 Bóbondelaka Nzambe pe po na biso, ápesa biso nzela ya
koyebisa bato sekelé ya Kristo. Sik'oyo nazali na boloko po na
yango. 4 Bongo bóbondela Nzambe, nákoka kosakola yango ndenge
nasengeli kosala. 5 Mbala nyonso oyo bozwi libaku ya kokutana

na bato oyo bazali bakristo té, bólakisaka bango bizaleli ya
kokoka. 6 Maloba na bino ézala tango nyonso ya boboto pe ya
elengi; bóyeba kozongisela moto na moto eyano ndenge ebongi.

Makambo ya suka

7 Tishike, ndeko na ngai ya bolingo, akomemela bino sango
na ngai nyonso. Ye asalelaka Nkolo na motema malamu, azali
moninga na ngai ya mosala. 8 Natindeli bino ye po áyebisa bino
ndenge tozali, pe álendisa mitema na bino. 9 Ákoya ná Onezime,
ndeko ya bolingo pe ya motema malamu. Ye autá epai na bino.
Boye bango bakoyebisa bino makambo nyonso oyo ezali koleka
awa.

10 Aristarke azali na boloko esika moko ná ngai, atindeli bino
mbote; ná Marko ndeko ya Barnabas. Bosi'bozwi motindo po na
Marko; soki ayei epai na bino, bóyamba ye malamu. 11 Yezu, oyo
babengaka Yustus, atindeli bino pe mbote. Na kati ya Bayuda
oyo bazali bakristo, kaka bato misato wana basalaka ná ngai po
na bokonzi ya Nzambe. Bango nde bazalaki kokitisa ngai motema.

12 Epafras atindeli bino lisusu mbote; ye pe autá epai na bino.
Azali mosali ya Yezu Kristo; alembaka té na kobondela po na
bino, po bózala bato ya kokoka, pe bóndima kosala makambo
nyonso oyo Nzambe alingi. 13 Ya solo, nayebi ndenge amipesaka
po na bino, pe po na bakristo ya Laodisé ná ya Iyerapolis. 14 Luka,
monganga pe moninga na biso ya bolingo, ná Demas batindeli
bino mbote.

15 Bópesa mbote na bandeko ya Laodisé, pe na Nimfa ná
bakristo oyo basanganaka na ndako na ye. 16 Soki bosilisi kotanga
mokanda oyo, bótindela yango bakristo ya Laodisé, bango pe
bátanga. Bongo bino pe lisusu bótanga mokanda oyo ekouta na
Laodisé. 17 Bóloba na Arshipe: "Keba na mosala oyo Nkolo apesi
yo, sala yango malamu."

18 Ngai Polo napesi bino mbote. Nakòmi maloba oyo na
maboko na ngai moko. Bóbosana té 'tè nazali na boloko.

Bolamu ya Nzambe ézala na bino.

MOKANDA YA LIBOSO
YA POLO NA
BA-TESALONISIEN

Liyebisi ya ebandeli

Oyo ezali penza mokanda ya liboso na kati ya mikanda nyonso ya Boyokani ya Sika. Polo akâmaki yango penepene ya bambula soki 50 (mbula soki 20 sima ya kosekwa ya Yezu).

Tesalonike ezalaki mboka-mokonzi ya region ya Masedwane. Polo akómaki kuna na mobembo na ye ya mibale. Bato mwa mingi bandimaki mateya na ye, kasi aumelaki té, pamba té Bayuda ya kuna babimisaki matata; boye alongwe na Tesalonike, akei na Beré (Misala 17,1–10).

Sima ya mikolo, awa akómi na Korente, moninga na ye Timoté ayebisi ye ndenge makambo elekaki na Tesalonike; bongo Polo atindeli bakristo ya kuna mwa maloba oyo. Asepeli liboso likolo ya basango ya bakristo ya Tesalonike, apesi Nzambe mersi po bango bakómi ndakisa epai ya bamboka ya pembeni, pe alendisi bango po bákende liboso. Apesi bango pe eyano na mituna oyo bazalaki komituna, likolo ya kosekwa ya bato, pe koya ya Nkolo na lokumu nyonso.

Na moi ya lelo, bakristo mosusu bazali komituna mituna po na ndenge makambo ya mokili ekosuka. Mokanda oyo ekoki kofungola biso mayele; ezali koyebisa biso mama ya likambo: esengeli tólakisa 'tè tozali bato ya mboka ya Nzambe, pe tótia mitema 'tè ata ndele tokoza la seko lisanga ná Nkolo (4,17).

Mbote

1 1 Mbote na bino, bandeko ya eklezya ya Tesalonike, oyo ezali ya
Nzambe Tata pe ya Nkolo Yezu Kristo. Ngai Polo, ná Silas
pe Timoté, totindeli bino mokanda oyo. Bózwa bolamu ya Nzambe
pe boboto.

Bizaleli pe bondimi ya bakristo ya Tesalonike

2 Tango nyonso topesaka Nzambe mersi pe tobondelaka ye po
na bino nyonso. 3 Butu moi tokanisaka bino na miso ya Nzambe Tata
na biso, ndenge bondimi na bino ezali kobota mbuma, ndenge
bolingo na bino ezali kosala mosala, pe ndenge bozali
kotia mitema na molende nyonso 'tè Nkolo Yezu Kristo akoya.

Mboka Tesalonike

4 Bandeko, toyebi 'tè Nzambe alingi bino, pe aponi bino bózala
bato na ye; 5 pamba té toteyaki bino Sango Malamu bobele na
maloba té, kasi totondaki penza na nguya ya Molimo Mosantu.
Boyebi ndenge bizaleli na biso ezalaki epai na bino, po na bolamu
na bino. 6 Yango wana bobandaki kolanda ndakisa na biso pe ya
Nkolo; pamba té tango boyambaki maloba ya Nzambe, bomonaki
pasi mingi, kasi Molimo Mosantu ayokisaki bino pe esengo mingi.
7 Boye bino pe bokómi ndakisa ya bakristo nyonso ya Masedwane
pe ya *Grese; 8 pamba té kobanda epai na bino, maloba ya Nkolo
ekómi kopanzana tii kuna. Kutu bipai nyonso bazali koyoka
ndenge bino bozali kondimela Nzambe; bongo tozali na posa ya
kobakisa maloba té. 9 Ya solo, bipai nyonso tozali kokóma, bato
bazali kosolola ndenge bino boyambaki biso, ndenge boboyaki
banzambe ya bikeko pe bobandaki kosalela Nzambe ya bomoi pe
ya solo, 10 pe ndenge bozali kozela Mwana na ye Yezu, oyo akouta
na Likolo. Ezali ye nde moto Nzambe asekwisá, po ábikisa biso
tango kanda ya Nzambe ekoya.

Mosala ya Polo na Tesalonike

2 1 Bandeko, bino moko boyebi malamu 'tè tango toyaki epai
na bino, tosalaki mosala ya punda té. 2 Boyokaki ndenge
banyokolaki biso pe bafingaki biso na vile ya Filipi. Nzokande
Nzambe na biso apesaki biso kaka molende ya kosakola Sango
Malamu na ye epai na bino na Tesalonike, atako mikakatano
elekaki mingi. 3 Pamba té tango tozali koteya bato, tobimisaka
lokuta té, tolobaka na mitema mibale té, tolukaka pe kokosa bato

té, 4 kasi tolandaka kaka ndenge Nzambe alingi. Ye atii biso
basakoli ya Sango Malamu, po amoni 'tè tozali bato ya kokoka.
Tolobaka na kombo na ye; tolukaka kosepelisa bato té, kasi
bobele Nzambe oyo ayebi mitema na biso.
5 Boyebi 'tè mokolo moko té tolobá maloba ya sukali; tozali
pe koluka bolamu na biso moko té, Nzambe ayebi yango! 6 Tozali
koluka lokumu epai ya bato té, ézala epai na bino to epai ya bato
mosusu. 7 Lokola tozali bantoma ya Kristo, tokokaki kosenga bino
bómema mokumba na biso; kasi tozalaki na boboto na kati na
bino, ndenge mama aleisaka pe abatelaka bana na ye. 8 Tolukaki
koyeela bino bobele Sango Malamu ya Nzambe té, kasi tozalaki
na posa ya kopesa bomoi na biso po na bino, pamba té tozali
kolinga bino mingi penza. 9 Bandeko, bókanisa ndenge tozalaki
kotia molende pe komona pasi na mosala. Tango tozalaki
kosakola Sango Malamu ya Nzambe, tobandaki kosala butu moi,
po moto moko té na kati na bino ázwa mokumba na biso.
10 Bino boyebi, Nzambe pe ye moko ayebi: bizaleli na biso
epai na bino bakristo ezalaki ya bosantu pe ya bosembo, na miso
ya bato nyonso. 11 Boyebi 'tè tozalaki na moko moko na bino,
ndenge tata azalaka na bana na ye. 12 Tango nyonso tozalaki
kolendisa bino na mpiko, po 'tè bózala na bizaleli oyo ebongi na
miso ya Nzambe; pamba té ye moto abengi bino po bózwa lokumu
na mboka na ye.
13 Bandeko, tozali kopesa Nzambe mersi tango nyonso, po
na ndenge boyambaki makambo oyo tosakolaki epai na bino.
Boyambaki yango lokola maloba ya bato té, kasi na ndenge yango
ezali penza, lokola maloba ya Nzambe; boye ezali kosala mosala
na mitema na bino bato bondimi. 14 Na yango bokómi kolanda
ndakisa ya bakristo ya ba-eklezya oyo ezali na mboka Yuda. Bato
ya mboka na bino babandaki konyokola bino kaka ndenge Bayuda
banyokolaka bakristo oyo bazali epai na bango. 15 Ezali bango
bato babomaki Nkolo Yezu, bobele ndenge babomaká baprofete;
banyokolaki biso ndenge moko, basepelisaka Nzambe té, pe
bazali banguna ya bato nyonso. 16 Balukaka kopekisa biso tókende
epai ya bato ya bikolo mosusu té po tómemela bango Sango Malamu
oyo ekobikisa bango. Na ndenge wana masumu na bango ezali
kaka kokóma ebele. Kasi kanda ya Nzambe esi'ekweeli bango.

Polo akómi na posa ya kozonga na Tesalonike

17 Bandeko, totikaki bino po na mwa tango, kasi mitema na
biso ezali kaka epai na bino. Yango wana, tozalaki na posa na
bino mingi, pe tolukaki nzela nyonso po tómonana lisusu. 18 Ya
solo tolingaki kozonga epai na bino. Ngai Polo nakanaki kosala
bongo mbala na mbala; kasi Satan azalaki kopekisa ngai. 19 Pamba

té tina nini tozali kotia mitema epai ya Nzambe? Ezali po na
bino té? Bino bozali esengo na biso. Pe tango Nkolo na biso Yezu
Kristo akozonga, bino bato bokozala na miso na ye lokola elembo
oyo ekolakisa 'tè tolongi. 20 Ya solo, bino bopesi biso lokumu pe
esengo!
3 1 Yango wana, tokokaki lisusu kokanga mitema té. Biso ná
Silas tozwaki mokano ya kotikala biso moko na Atene, 2 pe
totindelaki bino ndeko na biso Timoté, po ápesa bino makasi pe
álendisa bondimi na bino; ye pe azali mosali ya Nzambe,
asakolaka Sango Malamu ya Kristo esika moko ná biso. 3 Tolingaki
té moto moko na kati na bino álemba po na minyokoli oyo bozali
na yango. Bino moko boyebi malamu 'tè esengeli tómona pasi
boye. 4 Tango tozalaki epai na bino, toyebisaki bino 'tè bakonyo-
kola biso; pe boyebi 'tè esalamaki se bongo. 5 Yango wana, lokola
ngai nakokaki lisusu kokanga motema té, natindelaki bino Timoté
po áya kotala ndenge bondimi na bino ekómi. Nabangaki tango
mosusu Satan asi'ameki bino, pe mosala na biso ekei pamba.
6 Kasi sik'oyo Timoté auti epai na bino pe ayei kozongela
biso. Ayebisi biso sango ya malamu po na bondimi pe bolingo na
bino. Alobi bozali kokanisa biso tango nyonso, pe bozali na posa
ya komona biso lisusu, bobele ndenge biso pe tozali na posa ya
komona bino. 7 Bandeko, na kati ya bapasi nyonso oyo tozali
komona, tozwi molende po na bondimi na bino. 8 Sik'oyo mitema
na biso ekiti, po bino bokangami kaka na Nkolo Yezu. 9 Ndenge
nini tokoki kopesa Nzambe mersi po na bino? Pamba té totondi
na esengo na miso na ye po na bino. 10 Butu moi tozali kobondela
ye na molende penza, ápesa biso nzela ya komonana lisusu na
bino, po tókokisa makambo oyo ezangi na bondimi na bino.
11 Ye moko Nzambe Tata na biso, pe Nkolo na biso Yezu
básala 'tè tókoka koya epai na bino. 12 Nkolo álendisa bino pe
átondisa bino na bolingo, boye bólingana pe bólinga bato nyonso,
kaka ndenge biso tozali kolinga bino. 13 Ápesa bino makasi, po
bókóma bato ya bosantu pe ya kokoka na miso ya Nzambe Tata
na biso, mokolo Nkolo na biso Yezu akoya ná basantu na ye
nyonso.

Bizaleli oyo Nzambe alingaka

4 1 Bandeko, tolakisaki bino bizaleli oyo esepelisaka Nzambe;
pe ya solo bobandi kolanda yango. Sik'oyo tobondeli bino
penza na kombo ya Nkolo Yezu: bósala lisusu malamu koleka.
2 Boyebi batoli topesaki bino na kombo ya Nkolo Yezu. 3 Makambo
Nzambe alingi yang'oyo: bózala bato na ye penza, pe bóboya
makambo ya soni. 4 Moto na moto na kati na bino áfanda bobele
ná mwasi na ye moko, na ndenge ebongi na miso ya Nzambe pe

ya bato, 5 kasi álanda baposa ya mabe té, lokola bato ya bikolo
mosusu oyo bayebi Nzambe té. 6 Na makambo oyo, moto moko
té ákosa ndeko na ye, to ásala ye mabe. Nkolo ye moko akopesa
etumbu na bato basalaka makambo ya ndenge wana. Tosi'toyebisaki
bino polele 'tè bókeba na yango. 7 Pamba té Nzambe abengi biso
té po tókóma bato ya mbindo, kasi po tózala na bizaleli ya
bosantu. 8 Yango wana, moto nyonso oyo aboyi toli yango, aboyi
moto té kasi aboyi nde Nzambe, oyo apesaka bino Molimo
Mosantu na ye.
9 Po na makambo etali bolingo epai ya bandeko, tina ezali té
ya kokòmela bino yango na mokanda; pamba té Nzambe asi'alakisi
bino ndenge bosengeli kolingana. 10 Bosalaka pe bongo na bandeko
nyonso ya Masedwane mobimba. Nzokande bandeko, tobondeli
bino bósala lisusu malamu koleka. 11 Ndenge tosengaki bino
liboso, bósala makasi po bófanda na kimia, moto na moto átala
makambo na ye moko, pe ásala mosala po ábikela na yango.
12 Boye bokozwa lokumu epai ya bato bazali bakristo té, pe moto
moko té akomema mokumba na bino.

Koya ya Nkolo Yezu

13 Bandeko, tolingi bólongola tembe po na makambo etali
bato bakufá; po bózala na mawa té lokola bato mosusu oyo
batielaka Nzambe mitema té. 14 Pamba té tondimaka 'tè Yezu
akufaki pe asekwaki. Ekozala ndenge moko na bato oyo
bakufaki lisanga na Yezu: Nzambe akoyamba bango esika
moko ná ye.
15 Ya solo, makambo nalobi na bino euti na Nkolo: biso bato
tozali nanu na bomoi pe totikali tii mokolo Nkolo akoya, tokoleka
bato bakufá ata moke té. 16 Pamba té mongongo ya mokonzi ya
ba-anjelu pe kelelo ya Nzambe ekopesa motindo, bongo ye moko
Nkolo akouta na Likolo pe akokita awa na se. Na tango wana
bato bakufá oyo bandimelaki ye bakosekwa liboso. 17 Na sima
biso bato tokozala nanu na bomoi, Nzambe akomema biso ná
bango na mapata, po tókende kokutana ná Nkolo. Boye tokozala
seko esika moko ná Nkolo. 18 Bóyebisana makambo oyo, po
bólendisana bino na bino.
5 1 Bandeko, tina ezali té ya kokòmela bino na mokanda
makambo etali tango to ngonga yango nyonso ekosalama.
2 Pamba té bino moko boyebi malamu penza 'tè mokolo ya Nkolo
ekoya ndenge moyibi ayaka na butu. 3 Tango bato bakozala
koloba "tofandi na boboto pe kimia", kaka na tango wana nde
liwa ekoyeela bango na mbala moko, ndenge pasi ya kobota
ezwaka mwasi oyo azali na zemi; pe bakokoka kokima yango ata
moke té. 4 Kasi, bandeko, bino bozali na kati ya molili té; yango

wana mokolo yango ekoki kokanga bino té lokola moyibi, 5 pamba
té bino nyonso bozali bato ya moi. Tozali bato ya butu té to ya
molili. 6 Yango wana tólala pongi té lokola bato mosusu, kasi
tófungola miso pe tómibatela malamu. 7 Nzokande bato oyo
balalaka pongi, balalaka na butu; pe baoyo balangwaka masanga,
balangwaka na butu. 8 Kasi biso bato ya moi, tómibatela malamu.
Tózala lokola basoda na tango ya etumba. Bango balataka
bilamba pe bikoti ya bibende; bilamba na biso ezali: bondimi ná
bolingo; ekoti na biso ezali nde kotia mitema na Nzambe po
tóbika. 9 Pamba té Nzambe asi'aponá biso. Kanda na ye ekokweela
biso té, kasi Nkolo na biso Yezu Kristo akobikisa biso. 10 Ye
akufelaki biso po tango akoya, ata akuti biso tozali nanu na bomoi
to tosi' tokufi, tózala seko esika moko ná ye. 11 Yango wana,
bólendisana pe bópesana mpiko ndenge bomesaná.

Toli pe mbote ya suka

12 Bandeko, tosengi bino bótosaka bato oyo bazali komipesa
po na kotambwisa bino na nzela ya Nkolo pe koteya bino.
13 Bólingaka bango mingi koleka po na mosala oyo bango basa-
laka. Bózalaka na boboto na kati na bino.
14 Bandeko, tobondeli bino bóyebisa bato ya goigoi 'tè
bákeba, bólendisa bato oyo babangaka, bósalisa baoyo bazangi
makasi, pe bókangaka mitema po na bato nyonso. 15 Bózala
ekenge po moto moko té ázongisela moninga mabe; kasi bóluka
tango nyonso kosalana bolamu bino na bino, pe epai ya bato
nyonso.
16 Bósepelaka tango nyonso, 17 bólemba té na kosambela.
18 Bópesaka Nzambe mersi na makambo nyonso. Wana ezali
makambo Nzambe alingi po na bino bato bozali lisanga na Yezu
Kristo.
19 Bótia mabaku té na mosala ya Molimo Mosantu. 20 Soki
moto ayebisi bino makambo euti epai na ye, bózwa yango lokola
eloko ya pamba té; 21 kasi bótala nyonso soki ezali ya solo.
Bóndima oyo ezali malamu, 22 pe bóboya mabe ya ndenge nyonso.
23 Nzambe ya boboto ye moko ákómisa bino bato na ye penza,
ábatela mobimba na bino: motema, molimo pe nzoto, po bómema
lisumu ata moko té, mokolo Nkolo na biso Yezu Kristo akoya.
24 Moto oyo abengi bino akosala bongo, pamba té ye akokisaka
makambo alakaka.
25 Bandeko, bóbondela pe Nzambe po na biso. 26 Bópesa
mbote na bandeko bakristo nyonso, bóyambana na bolingo penza.
27 Nasengi bino na kombo ya Nkolo Yezu, bótangela bandeko
nyonso mokanda oyo. 28 Bolamu ya Nkolo na biso Yezu Kristo
ézala na bino.

MOKANDA YA MIBALE

YA POLO NA

BA-TESALONISIEN

Liyebisi ya ebandeli

Na mokanda oyo Polo azongeli likambo etali koya ya Nkolo (tala mokanda na ye ya liboso); pamba té likambo yango ezalaki kotungisa bakristo ya Tesalonike.

– Bamosusu na kati na bango bazalaki koloba ’té mokolo yango esi’ekómi penepene (2,2). Polo ayebisi bango boye: liboso ’tè Nkolo Yezu áya na lokumu, esengeli “Mobebisi” ámimonisa, Satan oyo akoluka kobungisa bato ya Nzambe pe akotia tembe ná Nkolo (2,1–12). Yango wana Polo asengi na bandimi bápika pe bákangama bobele na Sango Malamu, bálemba kosambela té (2,13–3,5).

– Bakristo mosusu batikaki kosala mosala, po na kozela kaka suka ya mokili, bongo babandaki kolia bobele biloko ya bato mosusu. Polo atindi bato ya goigoi bálanda ndakisa ya baoyo bazali komipesa na mosala, boye bango moko bakokoka komibikisa. “Moto oyo alingi kosala mosala té, ália pe té” (3,6–15).

Mbote

1 1 Mbote na bino, bandeko ya Eklezya ya Tesalonike, oyo ezali
ya Nzambe Tata na biso pe ya Nkolo Yezu Kristo. Ngai Polo,
ná Silas pe Timotæ, totindeli bino mokanda oyo. 2 Bózwa bolamu
pe boboto oyo euti na Nzambe Tata pe na Nkolo Yezu Kristo.

Nzambe akosambisa bato mokolo Nkolo Yezu akoya

3 Bandeko, tosengeli kopesa Nzambe mersi tango nyonso
likolo na bino. Ebongi tósala yango po bondimi na bino ezali
kokóma makasi penza, pe bolingo oyo moko moko na bino azali
kolakisa epai ya bandeko ezali kokola se kokola. 4 Yango wana
tozali kobeta tolo na ba-eklezya ya Nzambe, po na molende ya
bondimi na bino, atako bozali komona bapasi mingi po na yango.
5 Nyonso wana elakisi ’tè Nzambe asi’abandi kokata makambo
ya mokili na bosembo. Pamba té asi’abongisi bino po bókóma
bato ya mboka na ye, na ndenge bozali komona pasi po na yango.
6 Ya solo, makambo Nzambe asalaka ezali bosembo. Akozongisa
pasi na baoyo bazali koyokisa bino pasi, 7 pe akopemisa bino bato
bozali komona pasi, ná biso lokola. Akosala bongo mokolo Nkolo

Yezu akouta na Likolo ná ba-anjelu na ye ya nguya, 8 pe akoya
komonana na kati ya móto ya somo, po na kopesa etumbu na
bato oyo bayebi Nzambe té, pe baboyi kotosa Sango Malamu ya
Nkolo na biso Yezu. 9-10 Mokolo ye akoya, bango bakozwa
etumbu; bakokufa libela, bakomona elongi na ye té, ézala lokumu
ya nguya na ye. Kasi bato na ye bakokumisa ye, pe baoyo nyonso
bandimeli ye bakobetela ye maboko. Bino pe bokozala esika moko
ná bango, po bondimaki makambo oyo tosakolaki epai na bino.
11 Yango wana, tozali kobondela tango nyonso po na bino.
Lokola Nzambe na biso abengi bino, ábongisa bino pe álendisa
bino; ákokisela bino makambo ya malamu pe misala nyonso oyo
bondimi na bino ezali kotinda. 12 Na ndenge wana Nkolo na biso
Yezu akozwa lokumu epai na bino, pe bino bokozwa lokumu epai
na ye, po na bolamu ya Nzambe na biso pe ya Nkolo na biso
Yezu Kristo.

Mobebisi

2 1 Bandeko, ezali ya solo, Nkolo na biso Yezu Kristo akoya,
pe biso tokosangana na ye esika moko. Kasi tosengi bino:
2 bótambola mitú noki té, pe bóbanga té, soki balobi na bino 'tè
mokolo ya Nkolo esi'ekómi; ata soki moto moko asakoli 'tè
bayebisi ye yango na Molimo Mosantu; ata kutu balobi 'tè biso
bato toteyaki bongo to tokòmaki yango na mokanda. 3 Moto moko
té ákosa bino ata na ndenge nini. Pamba té liboso mokolo wana
ékóma, bato ebele bakoboya Nzambe, pe Mobebisi akoya
komonana. Ye asengeli kobunga seko; 4 akobanda koyina nyonso
oyo bato bakumisaka lokola nzambe, akoloba 'tè aleki yango;
akokende kutu kofanda na Ndako ya Nzambe na Yeruzalem, pe
akomitia lokola Nzambe.
5 Bosi'bobosani 'tè nalobaki na bino bongo, tango nazalaki
epai na bino? 6 Kasi eloko moko ezali kopekisa Mobebisi sik'oyo,
pe boyebi yango [a]. Ye nde akomonana bobele na tango oyo
Nzambe atiá. 7 Pamba té nguya ya Mobebisi oyo ebombamá,
esi'ebandi kosala. Kasi ye akoya bobele tango moto oyo azali
kopekisa ye akolimwa. 8 Na tango wana Mobebisi akomonana,
kasi Nkolo Yezu akoboma ye na pema ya monoko na ye, pe
akolimwisa ye na nguya ya koya na ye. 9 Mobebisi wana akoya na
nguya ya Satan, akosala makamwisi pe makambo ya lokuta ya
ndenge na ndenge. 10 Akosala mabe ya ndenge nyonso, po na
kokosa bato oyo basengeli kobunga, po baboyaki kolinga makambo
ya solo oyo ekokaki kobikisa bango. 11 Yango wana Nzambe

---

a 2.6 Banda kala bakristo bazalaki komituna soki Polo alingaki kolobela po na eloko nini (v.6) to moto nini (v.7).

atindeli bango nguya moko oyo ezali kobebisa mitema na bango,
pe ezali kosala 'tè bándima makambo ya lokuta. 12 Boye bato
nyonso oyo baboyaka kondima makambo ya solo pe balingaka
masumu, bakozwa etumbu.

Nzambe aponá biso po tóbika

13 Kasi, bandeko, tosengeli kopesa Nzambe mersi tango nyonso
po na bato Nkolo alingaka. Ya solo, Nzambe aponá bino uta ebandeli
po bóbika. Pamba té Molimo Mosantu akómisá bino bato ya
Nzambe penza; bongo bino pe bokómi kondima makambo ya solo.
14 Tango tomemelaki bino Sango Malamu, ezali Nzambe moto
azalaki kobenga bino po bózwa lokumu ya Nkolo na biso Yezu
Kristo. 15 Yango wana bandeko, bópika pende pe bósimba makambo
oyo tolakisaki bino, ézala na maloba to na mokanda na biso.
16 Nzambe Tata na biso alingaka biso; na bolamu na ye asali
nyonso po tósilisa mawa libela, pe tótia penza mitema epai na ye.
Tosengi ye, ná Nkolo na biso Yezu Kristo, 17 bálendisa mitema na
bino pe bápesa bino makasi ya kosala pe koloba tango nyonso
makambo ya malamu.

3 1 Bongo, bandeko, bóbondela Nzambe po na biso, po maloba
ya Nkolo Yezu épanzana noki pe ézwa lokumu bipai nyonso
lokola epai na bino. 2 Lisusu, bóbondela po Nzambe ábikisa biso na
maboko ya bato mabe pe ya masumu, pamba té bato mosusu bazali
na bondimi té.
3 Nkolo akokisaka makambo alakaka. Akolendisa bino pe
akobatela bino, po Monguna ásala bino mabe té. 4 Yango wana
totii mitema na Nkolo 'tè bokolanda makambo oyo totindi bino,
ndenge bozali kosala sik'oyo. 5 Nkolo átambwisa mitema na
bino, po bózala na bolingo ya Nzambe pe bókanga mitema lokola
Kristo.

Moto nyonso asengeli kosala

6 Bandeko, totindi bino na kombo ya Nkolo Yezu Kristo,
bókima bandeko nyonso ya goigoi pe baoyo baboyaka mateya oyo
topesaki bino. 7 Bino moko boyebi malamu ndenge nini bosengeli
kosala po na kolanda ndakisa na biso; pamba té tozalaki bato ya
goigoi té tango tozalaki epai na bino. 8 Tosengaki moto moko té
ápesa biso bilei ya ofelé, kasi tozalaki kotia molende pe komona
pasi na mosala. Tosalaki butu moi, po moko té na kati na bino
ázwa mokumba na biso. 9 Ya solo, tokoki kosenga bino lisalisi;
kasi tosalaki yango té, pamba té tolingaki kopesa bino ndakisa,
po bósalaka lokola biso. 10 Lisusu, tango tozalaki epai na bino,
topesaki bino mobeko boye: "Moto oyo alingi kosala mosala té,
ália pe té."

11 Kasi sik'oyo toyoki 'tè na kati na bino bato mosusu
bafandaka pamba, balingi kosala té; mosala na bango kaka kokota
na makambo ya bato. 12 Toyebisi bato ya ndenge wana pe totindi
bango na kombo ya Nkolo Yezu Kristo 'tè básala mosala ya
malonga, po bákoka kolia biloko oyo bango moko bazwi.
13 Po na bino bandeko, bólemba té na kosala bolamu. 14 Soki
moto aboyi kotosa mateya oyo topesi bino na mokanda, bótia ye
miso, bókima ye po áyoka soni. 15 Nzokande bókamata ye lokola
monguna té, kasi bópesa ye toli lokola ndeko.

Mapamboli pe mbote ya suka

16 Nkolo ya boboto ye moko ápesa bino boboto tango nyonso
pe na ndenge nyonso. Nkolo ázala na bino nyonso.
17 Ngai moko Polo moto nakòmi makambo oyo: Mbote mingi
na bino. Nasinyaka mikanda na ngai nyonso boye. Bótala ndenge
nakòmaka.
18 Bolamu ya Nkolo na biso Yezu Kristo ézala na bino
nyonso.

MOKANDA YA LIBOSO YA POLO NA
TIMOTÉ

Liyebisi ya ebandeli

Polo akutanaki ná Timoté na vile ya Listre (Misala 16,1–4), na mobembo na ye ya mibale. Tata ya Timoté azalaki *Grek pe mama na ye Moyuda. Ye asalisaki Polo mingi na misala ndenge na ndenge.

Mokanda oyo etali makambo minene misato:

Polo azali kokebisa Timoté na mateya ya lokuta, na makambo etali mibeko ya Bayuda pe ya bato ya bikolo mosusu (1,1–20. 4,1–5).

Azali kopesa Timoté mitindo po na ndenge asengeli kobongisa losambo pe bizaleli ya batambwisi ya eklezya (2–3).

Azali kolakisa Timoté ndenge asengeli kosala mosala na ye na kati ya bakristo, po ázala penza mosali ya Yezu Kristo (4,6–6,21).

Na mokanda na ye, Polo azali kosenga biso tótosaka kaka mibeko ya eklezya té to batambwisi na yango, kasi tózala na bondimi makasi po na kopesa lokumu na Yezu Kristo, Mobikisi na biso (2,3–6).

Mbote

1 1-2 Mbote na yo Timoté, mwana na ngai ya solo pe ndeko
mokristo. Nzambe Tata pe Nkolo na biso Yezu Kristo
báyokela yo mawa, bápesa yo bolamu pe boboto.
Ngai Polo moto natindeli yo mokanda oyo. Nazali ntoma ya
Yezu Kristo po Nzambe Mobikisi na biso pe Yezu Kristo oyo
totielaka mitema, batindi ngai.

Keba na balakisi ya lokuta

3 Ndenge nayebisaki yo tango nazalaki kokende na
Masedwane, nalingi ótikala na Efeze, po na kopekisa bato oyo
bazali koteya mateya ya lokuta. 4 Yebisa bango bátika kolanda
bilobaloba pe kotanga bakombo ebele ya bakoko. Makambo ya
boye ebimisaka tembe mingi, kasi ezali na tina té po na kokokisa
mosala ya Nzambe oyo tokoki koyeba bobele na nzela ya bondimi.
5 Pesa bango motindo wana po bázala na bolingo oyo eutaka na
motema ya peto, na makanisi ya malamu pe na bondimi ya solo.
6 Bato mosusu babungá nzela oyo, pe bamipesá na maloba ya
pamba. 7 Balingaka kozala balakisi-Mibeko, bateyaka na molende
nyonso, nzokande makambo oyo balobaka, bayebaka yango té.
8 Ya solo, Mibeko ezali ya malonga, soki tolandi yango na ndenge
ekoki. 9 Ebongi tóyeba malamu likambo oyo: Nzambe apesá
Mibeko po na bato ya malamu té, kasi po na bato ya mobulu pe
ya mabe. Bango basalaka masumu ya ndenge na ndenge, batosaka
Nzambe té to biloko ya bosantu, babomaka bato, ata kutu batata
to bamama na bango, 10 basalaka kindumba, balalaka baninga
na bango mibali; bamosusu batekaka bato na boumbu, bakosaka,
bakataka seleka ya lokuta, pe basalaka makambo nyonso oyo
ekoki té na mateya ya solo. 11 Mateya yango nde Sango Malamu
oyo Nzambe ya lokumu pe ya esengo apesá ngai po násakola.

Polo apesi Nkolo Yezu mersi

12 Ezali Nkolo na biso Yezu Kristo moto alendisaka ngai.
Napesi ye mersi po atielaka ngai motema pe aponaki ngai na
mosala na ye, 13 ata nazalaki kotsiola ye, konyokola ye pe kofinga
ye. Kasi ayokelaki ngai mawa po nazangaki bondimi pe nayebaki
té makambo oyo nazalaki kosala. 14 Nzokande bolamu ya Nkolo
na biso Yezu Kristo eleki ndelo. Apesi ngai bondimi pe bolingo
oyo eutaka na ye. 15 Ya solo, esengeli tóndima na motema moko
likambo oyo: Yezu Kristo ayaki awa na se po na kobikisa bato
ya masumu. Ngai nalekaki bango nyonso na mabe, 16 yango wana
ye ayokelaki ngai mawa koleka, po nákóma ndakisa. Yezu Kristo

alakisi bolamu na ye nyonso epai na ngai, po ámonisa polele 'tè
bato ya masumu bakoki kondima ye pe kozwa bomoi ya seko.
17 Nzambe, Mokonzi ya bileko nyonso, azali se ye moko; akufaka
té pe amonanaka té. Lokumu nyonso ézala na ye, na bileko
nyonso seko! Amen.
18 Timoté, mwana na ngai, kanisa maloba oyo baprofete ya
Eklezya balobaki likolo na yo; ózwa na yango molende po
ólandaka batoli oyo nazali kopesa yo. Bunda etumba na ndenge
ekoki. 19 Salela bondimi pe landaka bobele makanisi ya malamu.
Bato mosusu baboyaki makanisi ya malamu, bongo bondimi na
bango ebebi. 20 Imené ná Alexandre bazali na kati ya bato wana;
napesaki bango na maboko ya Satan po báyeba 'tè bakoki kotsiola
Nzambe té.

Batoli po na losambo ya lisanga

2 1 Likambo ya liboso natindi, yang'oyo: bakristo básambelaka
losambo ya ndenge na ndenge, bábondelaka Nzambe pe
bápesaka ye mersi po na bato nyonso, 2 po na bakonzi ya bikolo
pe bato nyonso oyo bazali kotambwisa biso, po tófanda na boboto
pe kimia, bongo tókoka kokumisa Nzambe pe kozala bato ya
kokoka. 3 Yango ezali malamu pe malonga na miso ya Nzambe
Mobikisi na biso; 4 ye nde alingi bato nyonso bábika pe bándima
makambo ya solo. 5 Pamba té Nzambe azali se moko; pe moto
oyo atii boyokani na kati ya Nzambe ná bato azali se moko, ye
nde Yezu Kristo. Ye azwaki nzoto ya bomoto, 6 pe amipesaki po
na kolongola bato nyonso na boumbu. Asalaki bongo na tango
oyo Nzambe atiá, po na kolakisa 'tè Nzambe alingi bato nyonso
bábika. 7 Wana nde tina Nzambe aponelá ngai názala mosakoli
pe ntoma, po námemela bato ya bikolo nyonso sango ya bondimi
pe ya solo. Nazali koloba makambo ya solo penza.
8 Yango wana bisika nyonso bakristo basanganaka, nalingi
mibali básambelaka na mitema pembe[a]; bátika kanda pe bátiana
tembe té.
9 Basi pe ndenge moko; na tango ya losambo, nalingi bálata
na ndenge ya malonga kasi na lofundu té; bálekisa ndelo té na
kokangisakangisa suki, bátika kolata biloko ya or to mayaka, to
bilamba ya talo mingi. 10 Kasi bápesa nzoto na bango kilo na
misala na bango ya malamu, ndenge ebongi na basi oyo balobaka
'tè batosaka Nzambe. 11 Na tango ya mateya, basi báfanda nyee
pe bálanda yango na ndenge ekoki. 12 Napesi bango nzela té
'tè báteya to bámitia liboso ya mibali; kasi basengeli kofanda

---

a 2.8 Na grek: bátombolaka maboko ya bosantu.

nyee. [13] Pamba té liboso Nzambe asalaká Adamu, bongo sima
ayei kosala Eva. [14] Pe moto bakosaká ezali Adamu té, kasi ezali
nde mwasi; bongo ezali ye moto ya liboso abukaki mobeko ya
Nzambe. [15] Nzokande Nzambe alingi basi bábota bana[b], bongo
bakobika soki bakozala kobatela bondimi ná bolingo, pe
komipesa mobimba na Nzambe na ndenge ekoki.

Batambwisi ya Eklezya

3 [1] Ya solo, soki moto alingi kozala motambwisi ya Eklezya,
toyebi 'tè azali koluka mosala moko ya kitoko. [2] Motambwisi
asengeli kozala moto ya malamu, bámona ye ata na likambo moko
té ya mabe, áfanda na mwasi moko kaka, ázala moto ya lokoso
té kasi ya lokumu pe ya makanisi malamu; áyeba koyamba bapaya,
áyeba pe koteya bato; [3] álangwaka masanga té; átombokaka té;
áswanaka té; ázala na lokoso ya mbongo té, kasi ázala nde moto
ya boboto. [4] Asengeli kotambwisa libota na ye moko na ndenge
ekoki, pe kobokola bana na ye malamu. [5] Pamba té soki moto
ayebi kotambwisa libota na ye moko té, ndenge nini akokoka
kotambwisa Eklezya ya Nzambe? [6] Moto yango ázala pe mokristo
ya sika té, soki té akokóma lofundu pe akozwa etumbu ndenge
zabolo azwaká. [7] Kasi ebongi ázala na lokumu na miso ya baoyo
bazali bakristo té, po bámonela ye té pe ákweya na motambo ya
zabolo té.

Baoyo basalisaka batambwisi

8 Basalisi ya Eklezya pe basengeli kozala bato ya lokumu oyo
babalolaka maloba na bango té; bámelaka masanga mingi té, pe
bálukaka mbongo na mayele mabe té. [9] Bámipesa na motema
moko na ba-sekelé oyo bondimi ezali kolakisa biso. [10] Esengeli
bámeka bango liboso, bongo soki balongi, bakoki kozwa bango
lokola basalisi ya Eklezya. [11] Basi na bango pe basengeli kozala
bamama ya lokumu; bátóngaka bato té, bázala na lokoso té, kasi
bázala bato ya kokoka na makambo nyonso. [12] Basalisi ya Eklezya
basengeli kofanda na mwasi moko kaka; bábokolaka bana na
bango pe bábatelaka mabota na bango na ndenge ebongi. [13] Baoyo
basalaka mosala na bango malamu bafandaka na esika ya lokumu,
pe bazwaka mayele ya kosakola bondimi oyo tozali na yango na
lisanga na Yezu Kristo.

---

b 2.14 Eband 3,16–17. Nzambe akatelaki Adamu ná Eva etumbu: Eva akomona pasi na kobota bana, Adamu akomona pasi na misala ya bilanga. Polo apesi basi toli ya ndenge wana, po balakisi ya lokuta bazalaki koteya bango 'tè báboya mabala (tala 4,1), bongo na makambo nyonso báluka nde kokokana ná mibali.

Sekelé monene

14 Nakòmeli yo mokanda oyo, po natii motema 'tè nako-
zongela yo sima ya mwa mikolo. [15] Kasi soki naumeli, yango
ekolakisa yo ndenge nini osengeli kotambola na kati ya libota ya
Nzambe, elingi koloba Eklezya ya Nzambe ya bomoi, oyo ezali
lokola likonzi pe fondasion ya makambo Nzambe alakisá biso. [16] Ya
solo, sekelé oyo tondimaka na botosi nyonso, ezali monene penza!
Pamba té,

Kristo ayaki komonana na nzoto ya bomoto;
Molimo ya Nzambe alongisaki ye[d].
Ba-anjelu bamonaki lokumu na ye;
bikolo nyonso eyoki sango na ye.
Na mokili mobimba bato bandimeli ye,
pe Nzambe apesá ye lokumu na Likolo.

Baoyo bateyaka mateya ya lokuta

4 [1] Molimo ya Nzambe alobaki polele boye na baprofete
mosusu: na mikolo ya suka, bato mosusu bakotika bondimi
na bango, bakobanda kolanda bato ya lokuta pe mateya ya milimo
mabe. [2] Baoyo bateyaka ndenge wana bazali na mayele mabe;
mitema na bango etondá na masumu. [3] Bapekisaka kobala.
Balobaka 'tè bilei mosusu ezali ekila, nzokande Nzambe asalá
yango nyonso, po bandimi oyo bayebi makambo ya solo bália
yango, pe bápesa ye mersi. [4] Ya solo, nyonso oyo Nzambe asalá
ezali malamu. Eloko moko té ezali mabe, soki tozali kopesa
Nzambe mersi tango toliaka yango. [5] Pamba té maloba ya Nzambe
ná losambo na bino ekómisaka biloko nyonso peto.

Mosali malamu ya Yezu Kristo

6 Soki opesi toli wana na bandeko, okozala mosali malamu
ya Yezu Kristo; pe ekomonana 'tè oyekoli malamu maloba ya
bondimi ná mateya ya solo oyo olandi. [7] Kima masolo ya kotsiola
Nzambe, pe bilobaloba ya pamba; tia molende po ómipesa
mobimba na Nzambe. [8] Molende oyo bato batiaka po na kozala
nzoto makasi ezali na tina mingi té; kasi kotia molende po na
komipesa mobimba na Nzambe, eleki tina na makambo nyonso;
pamba té Nzambe alakaki 'tè akopesa bato na ye bolamu, na
bomoi ya lelo pe na bomoi oyo ekoya. [9] Ya solo, tokoki kotia
mitema na elaka yango. [10] Soki tozali komona pasi na mosala pe
kobunda makasi, ezali po tosi'totii mitema na Nzambe ya bomoi,

---

d 3.16 Bato bakatelaki Yezu etumbu, kasi ye asekwaki na nguya ya
Molimo Mosantu.

oyo azali Mobikisi ya bato nyonso, mingi penza ya baoyo
bandimelaka ye.
11 Wana ezali makambo osengeli koyebisa bato pe koteya. 12 Moto
moko té ámonela yo po ozali nanu elenge; kasi zala nde ndakisa
ya malamu epai ya bakristo, na maloba pe na misala na yo; zala
moto ya bolingo, ya bondimi pe ya motema pembe. 13 Tia molende
nyonso po na kotangela bato mikanda ya Nzambe; sakolaka pe
teyaka bango tii tango ngai nakoya. 14 Kobosana té 'tè Nzambe
apesaki yo nguya na ye, mokolo baprofete ya Eklezya basakolaki
po na yo, pe bambuta-muntu batielaki yo maboko. 15 Wana ezali
mosala na yo; sala yango po bato nyonso bámona 'tè ozali
kokende liboso. 16 Tia kaka molende po óbongisa bizaleli na yo
ná mateya na yo. Pamba té soki obandi kosala boye okobika, pe
okobikisa baoyo bayokaka yo.
5 1 Kogangela mobange té; kasi pesa ye toli ndenge olobaka na
tata na yo. Kamata bilenge mibali lokola bandeko na yo,
2 bamama lokola mama na yo, pe bilenge basi lokola bandeko na
yo, na bosembo nyonso.

Makambo etali basi bakufelá mibali

3 Tosa basi bakufelá mibali baoyo bazangá moto ya kosalisa
bango. 4 Kasi soki mwasi moko akufelá mobali azali na bana to
na bakoko, mokumba na bango ya liboso ezali: kolakisa bolingo
na bango ya bakristo epai ya bato na bango, pe kozongisa bolamu
na mama to na koko na bango ya mwasi. Wana nde makambo
esepelisaka Nzambe. 5 Mwasi oyo akufelá mobali pe azangá moto
ya kosalisa ye, amesaná kotia motema epai ya Nzambe; butu moi
alembaka té po na kosambela pe kosenga ye lisalisi. 6 Kasi oyo
alandaka bisengo ya mokili azali lokola moto akufá kala, atako
azali nanu na bomoi. 7 Pesa bango toli ya ndenge wana, po bázala
na bizaleli ya malamu na miso ya bato. 8 Soki moto asalisaka
bandeko na ye té, pe mingi penza baoyo bafandi na ye ndako
moko, abebisi bondimi, pe azali mabe koleka moto oyo andi-
melaka Nzambe té.
9 Talaka malamu mokanda bakòmelaka bakombo ya basi oyo
bakufelá mibali. Soki mwasi akufeli mobali, bakoki kokòma
kombo na ye bobele soki akokisi mbula 60 soki azalaki mwasi ya
makangu té, 10 pe soki ayebani na bato po na misala na ye ya
malamu. Bátala pe soki abokolaki bana na ye malamu, soki
abandaki koyamba bapaya na ndako na ye, soki azalaki komipesa
po na kosalela bakristo mosala, po na kosilisa mawa ya bato bazali
na pasi, pe kosala makambo ya malamu ndenge na ndenge.
11-12 Kasi bilenge basi oyo bakufelá mibali, kokòma bakombo

na bango té. Pamba té soki basi'bapesi Kristo elaka, bongo
na sima batiki ye po bakómi kolanda baposa na bango pe
balingi kobala lisusu, bakomema ngambo po batali elaka na bango
ya liboso pamba. [13] Lisusu, lokola basalaka eloko moko té,
batambolaka pamba-pamba na bandako ya bato, bakómaka kutu
bato ya bilobaloba, balingaka kokota na makambo oyo etali bango
té, pe babimisaka makambo oyo ebongi té. [14] Yango wana nalingi
'tè bilenge basi oyo bakufelá mibali bábala lisusu, bábota bana
pe bábatelaka bandako na bango, po banguna na biso bázwa
nzela ya kotónga biso té. [15] Pamba té basi mosusu bakufelá mibali
basi'batiká nzela ya malamu po na kolanda Satan.
16 Soki mokristo ya mwasi azali na bandeko ya basi baoyo
bakufelá mibali, esengeli ásalisa bango, átikela eklezya mokumba
wana té; boye eklezya ekokoka kosalisa baoyo batikalá penza
bango moko.

Makambo etali bambuta-muntu ya Eklezya

17 Bambuta-muntu oyo bazali kotambwisa eklezya malamu,
bakoki kozwa lifuta mbala mibale; mingi penza baoyo bamonaka
pasi na mosala ya kosakola maloba ya Nzambe pe na koteya.
[18] Pamba té ekòmamá boye: "Kokanga ngombe monoko té, tango
ozali kosalela yango po na kobimisa mbuma ya *blé"; pe "Moto
ya mosala asengeli kozwa lifuta na ye". [19] Soki moto ayei kofunda
mbuta-muntu moko, okoki kondimela ye bobele soki batemwen
mibale to misato bamonani. [20] Soki mbuta-muntu moko abebisi,
bimisa mabe na ye na miso ya bambuta-muntu nyonso, po baoyo
batikali bábanga. [21] Na miso ya Nzambe, ya Yezu Kristo, pe ya
ba-anjelu oyo Nzambe aponá, nasengi yo ótosa mitindo wana;
kopona bilongi ya bato té, kasi sala na bato nyonso ndenge moko.
[22] Soki moto alingi komipesa na mosala ya eklezya, kotiela ye
maboko noki té; soki té okomema ngambo po na masumu na ye.
Luka nde kobatela motema na yo ézala pembe.
23 Tika komela bobele mai, kasi melaka mwa vinu po na
libumu, pamba té obelaka mbala mingi.
24 Mabe ya bato mosusu esi'eyebaná, ata basambisi bango
nanu té; nzokande oyo ya bato mosusu eyebanaka bobele na sima.
[25] Ndenge moko pe po na misala ya malamu: yango emonanaka
polele; atako mosusu emonanaka noki té, ekoki kobombama
libela té.

Makambo etali baumbu

6 [1] Baoyo nyonso bazali baumbu, basengeli kotosa bakonzi na
bango na makambo nyonso, po moto moko té átsiola kombo
ya Nzambe to mateya na biso. [2] Soki bakonzi na bango bazali

bakristo, báboya kotosa bango té atako bazali kozwa bango lokola
bandeko. Nzokande lokola bazali kosalela bandimi ya bolingo,
basengeli kosalela bango malamu koleka.

Mateya ya lokuta pe bomengo ya solo

Wana nde makambo osengeli koteya pe kosakola. 3 Kasi ezali
na bato oyo bateyaka mateya mosusu, pe balandaka té maloba
ya solo ya Nkolo na biso Yezu Kristo, to mateya ya bato oyo
bandimeli Nzambe. 4 Bato yango basi'batondá na lofundu, pe
bayebi ata eloko moko té. Babeli maladi ya kotia tembe na
makambo nyonso pe ya kolobaloba pamba. Nyonso wana moto
ebendaka zuwa, koswana, kofingana, makanisi mabe. 5 Bato yango
batondá na tembe, mayele na bango esi'ebebá, bayebi makambo ya
solo té; bakanisaka 'tè kotosa Nzambe epesaka bomengo.
6 Tembe té, soki moto alukaka bomengo ya mokili oyo té,
kotosa Nzambe epesaka ye bomengo monene. 7 Pamba té toyaki
maboko pamba na mokili, tokozonga maboko pamba. 8 Bongo
soki tozali na bilei pe bilamba, wana ekoki na biso. 9 Kasi baoyo
balukaka kozala na mbongo mingi, bakweyaka na motambo po
na baposa na bango ya bozoba pe ya mabe, oyo ebebisaka bato
pe ebungisaka bango. 10 Pamba té mabe nyonso eutaka na lokoso
ya mbongo. Likolo na yango bato mosusu babungisaki bondimi,
pe bamiyokisaki pasi mingi.

Toli

11 Kasi yo moto omipesá na Nzambe, kima makambo nyonso
wana. Luka nde makambo ya bosembo, bondimi, bolingo pe
boboto; zala moto ya losambo pe yebaka kokanga motema.
12 Bondimi ezali etumba moko ya malonga; tia molende po na
yango, bongo okozwa bomoi ya seko oyo Nzambe abengelaki yo,
mokolo osakolaki maloba ya kitoko ya bondimi, na miso ya bato
ebele. 13 Boye nasengi yo na miso ya Nzambe oyo apesaka bomoi
na bikelamo nyonso, pe na miso ya Yezu Kristo oyo asakolaki
bondimi na ye na ndenge ya kokoka penza, tango Ponse Pilate
azalaki kosambisa ye. 14 Landa makambo oyo batindaki yo; zala
moto ya bosembo pe ya motema pembe, tii mokolo Nkolo na biso
Yezu Kristo akozonga. 15 Nzambe akotinda ye na mokolo ye moko
atiá. Bobele Nzambe moto azali Nkolo ya kokoka, Mokonzi ya
bakonzi nyonso pe ya bato minene nyonso. 16 Kaka ye nde moto
akoki kokufa té, afandaka na mboka na ye ya moi oyo moto moko
té akoki kokóma. Moto moko té asi'amoná ye, pe moko té akoki
komona ye. Lokumu pe nguya ya seko ézala na ye. Amen.

17 Yebisa baoyo bazali na bomengo ya mokili oyo 'tè bátika
lolendo, bátiaka mitema na bomengo na bango té, po yango
eumelaka té; kasi bátiaka mitema nde epai ya Nzambe, oyo
apesaka biso bomengo nyonso po tósepelaka na yango. 18 Yebisa
bango básalaka makambo ya malonga; misala na bango ya
malamu ékómisa bango bato ya bomengo ya solo. Bákabelaka
bato biloko na bango na motema moko; 19 na ndenge wana
bakonduka bomengo moko ya kitoko oyo ekoumela po na mikolo
ekoya; bongo bakozwa bomoi ya solo.
20 Ndeko Timoté, batela makambo nyonso oyo Nzambe atii
na maboko na yo; boya bilobaloba ya bato oyo batsiolaka Nzambe,
boya pe tembe ya baoyo bamimonaka bato ya mayele. 21 Bato
mosusu oyo balandaki mayele yango, bayaki kobungisa bondimi.
Bolamu ya Nzambe ézala na bino.

MOKANDA YA MIBALE YA POLO NA TIMOTÉ

Liyebisi ya ebandeli

Polo akòmaki mokanda oyo na Rome (1,17).

Na tango wana azalaki na boloko (2,2); abandaki komimona lokola akómi na suka ya mosala na ye (4,6), pe bato nyonso basundolaki ye (4,10.16). Bongo akòmeli Timoté, moninga na ye ya motema, po na kopesa ye mitindo (1,2); apesi Nzambe mersi po na bolingo pe bondimi ya Timoté.

Asengi ye ákanga kaka motema na bapasi pe mikakatano oyo basakoli ya Sango Malamu bakutanaka na yango; ázala molende po álonga etumba lokola soda ya Yezu Kristo (1,3–2,13); ákeba na bato oyo balukaka kotia tembe, pe ákangama penza na mateya ya Mikanda ya Nzambe, oyo azwaki banda tango azalaki nanu elenge (2,14–4,5).

Na suka, azali koyebisa bapasi oyo ye moko amonaki, pe azali kopesa mersi na Nkolo oyo abatelaka ye (4,6–22).

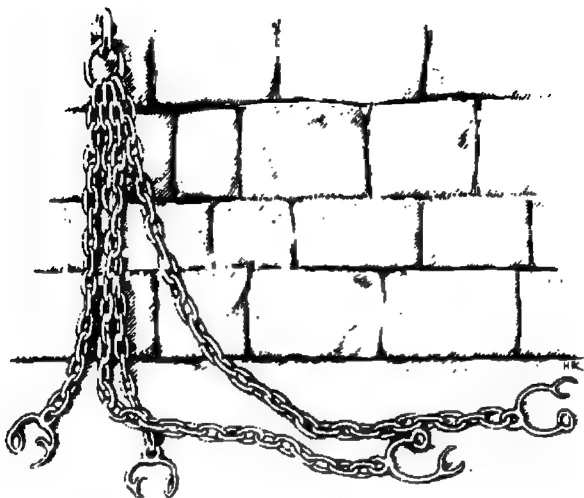
Ntoma Polo abundaki etumba malamu penza po na Sango Malamu (4,7). Yango wana na mokanda na ye azali kosenga pe na bakristo bábunda etumba yango lokola ye.

Mbote

1 1-2 Mbote na yo Timoté, mwana na ngai ya bolingo. Nzambe
Tata pe Nkolo na biso Yezu Kristo báyokela yo mawa, bápesa
yo bolamu pe boboto.
Ngai Polo moto natindeli yo mokanda oyo. Nazali ntoma ya
Yezu Kristo po Nzambe akanaki boye; pamba té alakaki 'tè
akopesa bato bomoi na lisanga na Yezu Kristo.

Polo apesi Nzambe mersi pe alendisi Timoté

3 Na losambo na ngai nakanisaka yo butu moi, pe napesaka
mersi na Nzambe oyo nasalelaka na motema pembe, ndenge
bakoko na ngai bazalaká kosala. 4 Nazali kaka kokanisa ndenge
ozalaki kolela tango natikaki yo. Nazali na posa ya komona yo
lisusu; boye nakotonda na esengo. 5 Nazali kokanisa ndenge
obandaki kondimela Nzambe na motema moko. Kutu koko na
yo ya mwasi Lois ná mama na yo Enise bazalaká pe na bondimi
wana; boye natii motema 'tè yo pe ozali na yango. 6 Yango wana
nasengi yo: salelaka makabo ya Nzambe oyo ozwaki tango
natielaki yo maboko. 7 Tótika kobanga, pamba té tozwi Molimo
ya Nzambe; ye apesaka biso nguya, bolingo pe mayele ya kozala
ekenge.
8 Koyoka soni té po na kosakola sango ya NKolo na biso, to
po na ngai moto nakotá boloko likolo na ye. Pamba té Nzambe
apesaka yo makasi po ondima pasi esika moko ná ngai, likolo ya
Sango Malamu. 9 Ezali Nzambe moto abikisaki biso, pe aponaki
biso tózala bato na ye. Asalaki boye po na misala na biso té, kasi
bobele po ye moko, banda kala, akanaká bongo. Asi'apesá biso
bolamu na ye na lisanga na Yezu Kristo, liboso 'tè ásala mokili.
10 Bongo sik'oyo nde ayei kolakisa yango polele, awa Mobikisi na
biso Yezu Kristo ayei komonana. Ye moto asukisi makasi ya liwa,
pe abimiseli biso moi ya sika; yango ezali nde bomoi ezangá suka,
oyo tozwi na nzela ya Sango Malamu. 11 Ye pe moto aponaki
ngai, názala ntoma pe molakisi ya Sango Malamu yango.
12 Ezali po na yango nde nazali komona bapasi nyonso oyo.
Kasi nazali koyokela yango soni té, po nayebi moto oyo natielaka
motema; pe nayebi malamu 'tè ye akoki kobatela makambo
nyonso oyo Nzambe atii na maboko na ngai, tii mokolo akoya
kosambisa bato. 13 Landaka bobele maloba ya solo oyo nayebisaki
yo; simba malamu bondimi pe bolingo oyo tozali na yango na
lisanga na Yezu Kristo. 14 Makambo Nzambe atii na maboko na
yo, bomba yango na lisalisi ya Molimo Mosantu oyo afandaka na
mitema na biso.
15 Oyebi 'tè bato nyonso ya region ya Efeze basundoli ngai.

Minyololo ya kokangela bato ya boloko

Na kati na bango Fijele ná Ermojene. [16] Nazali kosenga na Nkolo
áyokela libota ya Onezifore mawa, pamba té azalaki kolendisa
ngai mbala mingi. Ata nazali na boloko, ayokaki soni té po na
ngai. [17] Tango akómaki na Rome, alukaki ngai mingi penza tii
ayaki komona ngai. [18] Nkolo Yezu ábatela ye po Nzambe áyokela
ye mawa, mokolo akosambisa bato. Yo pe oyebi nyonso oyo
asalaki po na ngai na Efeze.

Soda malamu ya Yezu Kristo

2 [1] Bongo yo, mwana na ngai, bolamu oyo Yezu Kristo apesaka
yo élendisa yo! [2] Makambo wana nayebisaki yo na miso ya
bato ebele, yebisa yango na bato ya malonga, baoyo bakoki pe
koteya bato mosusu.

3 Ndenge ngai nazali komona pasi, yo pe ndima komona pasi.
Zala soda malamu ya Yezu Kristo. [4] Moto oyo amipesi na mosala
ya kisoda akipaka makambo mosusu té, kasi alukaka bobele
kosepelisa mokonzi na ye. [5] Pe moto oyo asalaka masano ya
etumba, balongisaka ye bobele soki alandaki mibeko. [6] Moto oyo
amonaka pasi na mosala ya bilanga, ye nde moto ya liboso akoki
kolia biloko ya elanga na ye. [7] Yebaka malamu makambo oyo
nalobi; Nkolo akopesa yo mayele ya koyeba yango nyonso.

8 Kanisaka Yezu Kristo, mwana ya David; Nzambe asekwisá
ye. Wana nde Sango Malamu ngai nasakolaka. [9] Namonaka pasi
po na yango; likolo na yango bakangá ngai kutu minyololo, lokola
moto ya mobulu; kasi bakoki kokanga maloba ya Nzambe té.
[10] Yango wana, nakangaka motema na makambo nyonso, po na
baoyo Nzambe aponá, po Yezu Kristo ábikisa bango pe bázwa
lokumu ya seko. [11] Ya solo penza,

"Soki tokufi ná ye, tokozala pe na bomoi ná ye.
[12] Soki tokangi mitema, biso ná ye tokozala na bokonzi.
Soki toboyi ye, ye pe akoboya biso.
[13] Soki tokangani na maloba na ye té,
ye akanganaka kaka na yango;
pamba té akoki té koboya maloba na ye moko."

Mosali oyo Nzambe andimi

14 Loba na bakristo, bákanisaka makambo wana; yebisa bango
na miso ya Nzambe 'tè bátia tembe na maloba ya pamba té, po
yango ezangá tina pe ebebisaka bondimi ya baoyo balandaka
yango. [15] Sala nyonso po ómonana moto ya kokoka na miso ya
Nzambe; sakolaka makambo ya solo na ndenge ebongi, lokola
mosali oyo ayokaka soni té likolo ya mosala na ye. [16] Kima
bilobaloba ya bato oyo batsiolaka Nzambe; pamba té baoyo
basololaka masolo ya ndenge wana bakabwaná penza na Nzambe.
[17] Mateya na bango ezali lokola pota oyo ezali kopanzana na
nzoto mobimba. Na kati na bango Imené ná Filete; [18] basi'batiká
mateya ya solo pe babebisi bondimi ya bato mingi, na ndenge
bazali koteya 'tè kosekwa na biso esi'esalamá. [19] Kasi fondasion
ya makasi oyo Nzambe atiá epikamá kaka malamu. Likolo na
yango ekòmamá boye: "Nkolo Nzambe ayebi bato na ye"; pe
"Moto nyonso oyo alobaka 'tè azali moto ya Nkolo, áboya
makambo ya mabe[a]."

20 Na kati ya ndako monene bazalaka na banzungu ya ndenge
na ndenge. Mosusu ezali ya lokumu, esalamá na or to arjan;
basalelaka yango na mikolo ya feti. Mosusu esalamá na nzete to
mabelé, basalelaka yango mikolo nyonso. [21] Soki moto aboyi
makambo wana ya mabe, akokani na nzungu ya lokumu; Nzambe
akómisi ye moto ya bosantu, oyo abongi na misala nyonso ya
malamu.

22 Yango wana ata ozali elenge, keba na baposa bilenge bazalaka
na yango. Landa kaka nzela ya bosembo, bondimi, bolingo pe
boboto, lisanga na baoyo babondelaka Nkolo na motema moko.

---

a 2.19 Tang 16,5; Ezaya 26,13.

23 Kotia tembe té na makambo ya pamba pe ya bozoba; yango
ebendaka bato báswana. 24 Nzokande mosali ya Nkolo akoki
koswana ata moke té, kasi esengeli ázala moto ya malamu epai
ya bato nyonso, áyeba koteya na ndenge ekoki, pe kokanga
motema. 25 Bato oyo batiaka tembe ná ye, asengeli koteya bango
na boboto penza; tango mosusu Nzambe akobongola mitema na
bango po bákóma koyeba makambo ya solo; 26 bongo makanisi
ya malamu ekozongela bango, pe bakolongwa na motambo ya
zabolo oyo akangaki bango po bátosa ye.

Mikolo ya suka

3 1 Yebaka makambo oyo: mikolo ya suka ekozala mikolo ya
pasi, 2 pamba té bato bakokóma miyimi, lokoso ya mbongo,
lofundu pe lolendo; bakozala kotsiola Nzambe pe kozanga botosi
na biloko ya bosantu; bakobanda kondimela baboti na bango té,
bakozala koboya kopesa mersi na bato oyo basalaka bango
malamu; 3 bakokóma bato ya nko, bakoyokela bato mawa té,
bakokosela baninga makambo, bakotomboka pe bakongala,
bakoyina makambo ya malamu; 4 bakoteka bandeko na bango,
bakosilika noki pe bakovimba na lofundu. Bakobanda kokangama
bobele na bisengo ya mokili, kasi na Nzambe té. 5 Bakomilakisa
lokola bato ya Nzambe, kasi bakondima nguya na ye té. Zalaka
mosika ya bato ya ndenge wana. 6 Bato mosusu na kati na bango
bakotaka na bandako ya bato, pe bakosaka basi ya mitema pete,
oyo batondá na masumu ná baposa ya mabe ndenge na ndenge.
7 Basi yango balukaka koyekola tango nyonso, kasi bakokaka
koyeba penza makambo ya solo ata moke té. 8 Ndenge banganga-
kisi ya Ejipte, Janes ná Jambres bazalaká koboya makamwisi oyo
Moize alakisaki bango, se bongo bato wana bazali koboya
makambo nyonso ya solo. Mitema na bango ebebá, pe bondimi
na bango ekómá ya pamba. 9 Nzokande bakokende mosika té, po
bato nyonso bakomona 'tè bazali bazoba, ndenge ba-Ejipsien
bamonaká banganga-kisi na bango.

Ndenge Timoté asengeli kosala

10 Kasi yo olandaki ngai na makambo nyonso, ndenge nateyaka,
nasalaka, pe nakanaka. Omonaki bondimi ná bolingo na ngai, pe
ndenge nakangaka motema pe natiaka molende. 11 Oyebi
ndenge banyokolaki ngai pe bamonisaki ngai pasi na Antioshe,
na Ikonium pe na Listre; banyokolaki ngai mingi penza, kasi
na makama nyonso Nkolo abikisaki ngai na makambo nyonso.
12 Baoyo nyonso balingi komipesa mobimba na Yezu Kristo,
bakonyokwama. 13 Kasi bato ya masumu pe ya lokuta, mabe na
bango ekokóma mingi koleka; bakozala kokosa bato, nzokande

bazali komikosa bango moko. 14 Bongo yo, tiaka molende na
makambo oyo oyekolaki pe ondimaki na motema moko; pamba
té oyebi banani bato bateyaki yo. 15 Banda bomwana na yo oyebi
Mikanda ya Nzambe. Yango ekoki kopesa yo mayele po óndimela
Yezu Kristo pe óbika. 16 Mikanda nyonso ya Nzambe ekòmamá
na nguya na ye, pe ebongi po na koteya bato pe kosukisa ndenge
nyonso ya lokuta, po na kobongisa bato pe kolakisa bango nzela
ya bosembo. 17 Na ndenge wana moto ya Nzambe akobonga
penza, pe akokoka kosala misala nyonso ya malamu.
4 1 Nakòmeli yo makambo oyo na miso ya Nzambe pe ya Yezu
Kristo, oyo akoya kosambisa bato nyonso, baoyo bazali na
bomoi ná baoyo bakufá. Ya solo, ye akozonga pe akoya kozwa
bokonzi; bongo nasengi yo na kombo na ye: 2 Sakola maloba ya
Nzambe na molende nyonso, ata bandimi to té. Bimisa polele lokuta
ya bato, kebisa bango pe lendisa bango; teya bango na boboto
nyonso. 3 Pamba té mikolo ekoya bato bakolinga koyoka mateya ya
solo ata moke té, kasi bakolanda baposa na bango moko, pe
bakoluka balakisi ebele, po báya koteya bango bobele makambo oyo
balingi koyoka. 4 Bakoboya mateya ya solo, pe bakobanda kotia
matoi na bilobaloba ezangá tina. 5 Kasi yo, zalaka ekenge tango
nyonso, ndima pasi, sakola Sango Malamu, pe kokisa mosala na yo.
6 Po na ngai, tango ya kotika mokili ekoki. Nasi'namipesi na
Nzambe lokola *libonza po bátangisa makila na ngai. 7 Nazali
lokola moto asalaka masano: nabundaki etumba ya makofi na
ndenge ekoki; nakimaki mbangu tii na suka ya momekano, nazali
kaka kondimela Nkolo na motema moko. 8 Ye azali zuzi ya solo;
sik'oyo nazali kozela mokolo akolongisa ngai. Akolongisa kaka
ngai moko té, kasi ná baoyo nyonso bazali kozela ye na bolingo,
mokolo akozonga na lokumu nyonso.

Basango ndenge na ndenge

9 Sala makasi, óya kokuta ngai awa noki. 10 Pamba té Demas atikaki
ngai pe akei na Tesalonike; azali kolinga makambo ya mokili oyo.
Kresans akei na Galatie pe Tite na Dalmatie. 11 Bobele Luka moto
atikali ná ngai. Kamata Marko, bóya na ye nzela moko; ye moto
abongi po na kosalisa ngai. 12 Natindi Tishike na Efeze.
13 Tango okoya, memela ngai nzambala oyo natikaki na Troas
na ndako ya Karpos; nazali pe na posa ya mikanda, mingi penza
oyo ya Nzambe[a].
14 Alexandre mosali-bibende, asalaki ngai mabe mingi; Nkolo
akozongisela ye mabe yango. 15 Yo pe keba na ye, pamba té
aboyaki mateya na biso na makasi nyonso.

---

a 4.13 Na grek: oyo esalamá na poso ya nyama.

16 Tango nasambaki na tribinal mbala ya liboso, ata moto
moko té asalisaki ngai. Bato nyonso bakimaki ngai. Nzambe
álimbisa bango. 17 Kasi Nkolo azalaki penepene na ngai pe
apesaki ngai makasi. Boye nayaki kutu kozwa libaku malamu ya
kosakola sango na ye epai ya bato nyonso oyo bazali Bayuda té.
Ye moto abikisaki ngai na monoko ya tambo. 18 Bobele ye pe
moto akobikisa ngai na bapasi nyonso; akobatela ngai po nákoka
kokóma na mboka na ye ya Likolo. Lokumu ézala na ye mikolo
nyonso! Amen.

Mbote ya suka

19 Pesa mbote na Prisiye pe na mobali na ye Akilas, pe lisusu
na libota ya Onezifore. 20 Eraste atikalaki na Korente, pe natikaki
Trofime na Milet po azalaki na maladi. 21 Sala makasi po ókóma
awa liboso ya eleko ya malili.
Ebulus, Pudans, Linos, Klodia ná bandeko mosusu nyonso
batindeli yo mbote.
22 Nkolo Yezu ázala na yo. Bolamu ya Nzambe ézala na bino
nyonso.

MOKANDA YA POLO NA

TITE

Liyebisi ya ebandeli

Tite azalaki Moyuda té (tala Gal 2,1–3). Ye nde moto azongisaki boyokani kati ya bakristo ya Korente ná Polo (2 Kor 7,6–16). Tite azwaki mokanda oyo tango azalaki na mboka Krete; ntoma Polo atindaki ye kuna po ákende kotala pe kobongisa makambo ya eklezya ya mboka wana (1,5).

Na ebandeli ya mokanda ntoma akòmi makambo nyonso na mokuse (1,1–4). Alakisi bizaleli oyo ebongi na batambwisi ya eklezya (1,5–16). Apesi batoli esengeli na bamama oyo bakómi mibange (bango basengeli koyekwisa bilenge basi), na bilenge mibali, pe na baumbu (2,1–15). Ebongi na bakristo kofanda na boboto pe koboya bokabwani (3,1–11). Bongo asukisi na kopesa batoli pe mbote (3,12–15).

Mokanda oyo bakòmeli yango kaka Tite té (tala pe 1,2 Tim), pamba té makambo bazali kolobela awa ezali oyo elekaka na ba-eklezya nyonso; mingi penza ezali makambo etali kobongisa mangomba to bizaleli ya batambwisi na yango, pe ya bakristo oyo bazali na kati.

Mbote

1 1-4 Mbote na yo Tite, mwana na ngai ya solo pe ndeko
mokristo. Zwa bolamu pe boboto euti na Nzambe Tata pe
na Nkolo na biso Yezu Kristo.
Ngai Polo moto natindeli yo mokanda oyo. Nazali mosali ya
Nzambe pe ntoma ya Yezu Kristo epai ya bato oyo Nzambe
aponá, po bándima Sango Malamu pe báyeba mateya ya solo,
bongo bábanda kosepelisa ye pe kotia mitema na bomoi ya seko,
oyo ye alakaká uta na ebandeli ya mokili. Nzambe, Mobikisi na biso,
akosaka té. Awa tango ye atiaká ekoki, atindeli bato maloba na ye,
pe apesi sango yango na maboko na ngai po násakola yango.

Mosala ya Tite na mboka Krete

5 Natikaki yo na Krete, po óbongisa makambo nyonso oyo
etikalaki, pe ótia bambuta-muntu na eklezya ya vile moko moko,
ndenge napesaki yo mitindo. 6 Moko moko na bango ázala na
bizaleli ya malonga, pe ázala kaka na mwasi moko; bana na ye
bázala bakristo pe bámonana té lokola bana ya mobulu to ya
mitú makasi. 7 Pamba té batiaka motambwisi ya eklezya po
átalaka makambo ya Nzambe; yango wana esengeli ázala na
bizaleli ya malonga; ázala moto ya lofundu té, ya kanda té,
álangwaka masanga té, áswanaka na bato té, álukaka kozwa
mbongo na mayele mabe té. 8 Kasi áyambaka bapaya na ndako
na ye, álingaka makambo ya malamu, ázala moto ya mayele, ya
bosembo pe ya bosantu, pe áyebaka komibatela. 9 Asengeli
kotingama bobele na mateya oyo bapesaki ye, po bato bákoka
kotia mitema na maloba na ye. Boye akokoka kolendisa bato na
mateya ya solo, pe kokweisa baoyo batiaka tembe.
10 Pamba té bato ebele, mingi penza na kati ya Bayuda oyo
bakómi bakristo, batosaka mateya yango té; batondá bilobela,
pe bakosaka bato. 11 Sukisa bango, pamba té bakotisaka mobulu
na mabota pe babebisaka yango mobimba; bateyaka makambo
oyo ebongi té, po bázwa mbongo na mayele mabe. 12 Moto na
bango moko ya Krete, oyo bango bamonaka lokola profete,
alobaki boye: "Bato ya Krete batondá lokuta; bazali banyama
mabe, bagoigoi, pe balingaka kaka se kolia." 13 Nyonso oyo
alobaki ezali ya solo. Yango wana kebisa bango penza, po bázala
na bondimi ya solo, 14 pe bátika kolanda bilobaloba ya Bayuda,
pe mitindo ya bato oyo baboyaka mateya ya solo. 15 Biloko nyonso
oyo bato ya mitema peto basalelaka, ezali peto[a]; kasi bato ya

---

a 1.15 Yezu alobaki ndenge wana tango aboyaki mibeko ya Bayuda.

mbindo oyo bazangi bondimi, bamonaka biloko nyonso mbindo,
po mayele pe mitema na bango etondá na masumu. 16 Balobaka
'tè bayebi Nzambe, kasi makambo oyo bango basalaka elakisaka
'tè bayebi ye té. Batosaka ye té; bazali bato ya mabe penza, pe
bakokaka kosala ata mosala moko té ya malonga.

Mateya oyo ebongi na moto nyonso

2 1 Kasi yo, pesaka bobele batoli oyo eutaka na mateya ya solo.
2 Loba na batata oyo bakómi mibange, bázala bato ya
malamu, ya lokumu pe ya mayele; na kati ya makambo nyonso
bámilakisa bato ya bondimi, ya bolingo pe ya molende. 3 Loba pe
na bamama oyo bakómi mibange, báfanda lokola bato ya bosantu,
bátóngaka bato té, pe bázala baumbu ya masanga té. Báyeba
kopesa batoli ya malamu, 4 bálakisa na bilenge basi oyo babalá,
ndenge basengeli kolinga mibali pe bana na bango, 5 bámiba-
telaka ndenge ebongi, bázala basi ya malamu pe ya mitema
pembe, básalaka mosala na bandako na bango, pe bátosaka
mibali na bango, po moto moko té átsiola maloba ya Nzambe.
6 Ndenge moko pe yebisa na bilenge mibali 'tè bámibatelaka
malamu 7 na makambo nyonso. Yo moko osengeli kopesa
ndakisa ya misala malamu; teyaka mateya ya solo na ndenge
ekoki; 8 salelaka maloba ya malonga pe ya kokoka. Na ndenge
wana bato oyo batiaka tembe na mosala na biso bakomona
soni, bakokoka koloba ata likambo moko té ya mabe oyo etali
biso.
9 Yebisa baumbu bátosaka bakonzi na bango pe básepelisaka
bango na makambo nyonso. Bátielaka bango tembe té, 10 báyibaka
bango na mayele té. Kasi bámilakisaka basali ya malamu pe ya
botosi, boye bato nyonso bakokumisa mateya oyo etali Nzambe,
Mobikisi na biso.
11 Pamba té Nzambe amonisi bolamu na ye na bato nyonso,
po bákoka kobika. 12 Yango moto ezali kolakisa biso 'tè tótika
bizaleli ya mabe pe makanisi ya mokili oyo, po tómibatela, tózala
bato ya malamu pe ya bosembo na miso na ye awa na se; 13 pamba
té esengo oyo ezangá suka ezali kozela biso, mokolo tokomona
lokumu ya Yezu Kristo, oyo azali Nzambe monene pe Mobikisi
na biso. 14 Ye amipesaki po na biso, na tina 'tè álongola biso na
mabe nyonso pe áyeisa biso peto, bongo ákómisa biso bato ya
mboka na ye, baoyo batiaka molende po na kokokisa misala ya
malamu.
15 Wana ezali ndenge osengeli koloba pe koteya bakristo, po
básalaka makambo ya malamu pe bátika oyo ya mabe. Tiaka
molende penza; moto moko té ámonela yo.

Bizaleli ya bakristo

3 1 Lakisa bandeko makambo oyo basi'bayebi: Yebisa bango 'tè
báyokelaka bakonzi nyonso, bátosaka bango pe bálukaka
tango nyonso kosala misala ya malamu. 2 Bátsiolaka moto moko
té, báswanaka té, bákangaka mitema pe bálakisaka boboto na
bato nyonso. 3 Pamba té biso pe liboso tobungaká nzela, tozalaká
bato ya nko, bazoba, batomboki, baumbu ya baposa ya mabe pe
ya bisengo ya ndenge na ndenge. Tozalaká koyokana zuwa pe
koyinana. 4 Kasi Nzambe Mobikisi na biso alakisi biso boboto pe
bolingo na ye. 5 Abikisi biso bobele po ayokelaki biso mawa; ezali
té po tokokisaki misala ya bosembo. Tango basukolaki biso na
mai, tobotamaki mbala ya mibale pe tokómaki bato ya sika, na
nguya ya Molimo Mosantu. 6 Ya solo, po na Mobikisi na biso
Yezu Kristo, Nzambe atondisá biso na Molimo Mosantu; 7 na
nguya ya bolamu na ye, akómisá biso bosembo na miso na ye, pe
tózwa bomoi ya seko oyo totielaka mitema. 8 Tokoki kotia mitema
na mateya wana, pe nalingi óteyaka yango na molende nyonso,
po baoyo bandimaka Nzambe bámipesaka mobimba na misala
ya malamu. Oyo nde likambo ya malamu pe ya tina po na bato.
9 Kasi kotia tembe ya bozoba, kotanga bakombo ebele ebele ya
bakoko, koswana pe kobunda po na mibeko, boya yango. Wana
ezali makambo ya pamba pe ezangá tina. 10 Soki moto ameki
kokabola bandeko, pesa ye toli mbala moko to mibale; bongo
soki ayokeli yo té, tika ye. 11 Yeba 'tè moto ya ndenge wana abungi
nzela pe atondá na masumu; azali komilukela etumbu.

Toli ya suka

12 Nakotindela yo Artemas to Tishike. Bongo tango bango
bakoya, tia molende po óya kokuta ngai na Nikopolis, pamba té
nalingi náfanda kuna na tango ya malili. 13 Zenas oyo azali avoka,
pe Apolos basengeli kolanda mobembo na bango; salisa bango
malamu po bázanga eloko moko té. 14 Ebongi bato na biso
báyebaka kosepelisa baoyo bazali koluka lisalisi. Boye bakobanda
kobimisa misala ya tina.
15 Baoyo nyonso bazali awa ná ngai batindeli yo mbote. Pesa
pe mbote na bandeko na biso bakristo.
Bolamu ya Nzambe ézala na binọ nyonso.

MOKANDA YA POLO NA

FILEMON

Liyebisi ya ebandeli

Filemon azalaki mokristo moko ya lokumu na kati ya eklezya ya Kolose. Azalaki moninga ya Polo (v.1). Pe azalaki na moumbu moko kombo na ye Onezime, oyo akimaki ye. Tango Polo azalaki na boloko akutani ná Onezime, bongo abatisi ye. Boye Polo akani kozongisa ye epai ya mokonzi na ye Filemon. Akòmeli ye mokanda po na kosenga ye 'tè ákamata Onezime lisusu lokola moumbu té (pamba té moumbu nyonso oyo azalaki kokima mokonzi na ye azalaki kozwa etumbu ya makasi), kasi ákamata ye lokola ndeko mokristo.

Polo akòmeli moninga na ye Filemon na botosi nyonso, apesi ye motindo té, azali pe kosenga ye na makasi té, abosani té bokonzi na ye na Onezime. Kasi asengi ye kaka ákanisa. Boye mokanda oyo ezali kolakisa na bakristo nyonso ndenge bolingo ya Kristo ezali kobongola makambo ya bato.

Mbote

1-3 Mbote na yo, Filemon, ndeko ya bolingo, moninga na biso ya mosala; pe na bato ya Eklezya oyo basanganaka na ndako na yo. Mbote lisusu na Apia, ndeko na biso ya mwasi, pe na Arshipe, moninga na biso ya etumba. Bózwa bolamu pe boboto oyo euti na Nzambe Tata na biso, pe na Nkolo Yezu Kristo.

Ngai Polo, moto nakotá boloko likolo ya Yezu Kristo, pe ndeko Timoté, totindeli bino mokanda oyo.

Bolingo pe bondimi ya Filemon

4 Ndeko Filemon, mikolo nyonso napesaka Nzambe na ngai
mersi po na yo, pe nakanisaka yo na mabondeli na ngai. 5 Pamba
té, nayokaka sango ya bolingo na yo pe ya bondimi oyo ozali na
yango, ndenge omipesá na Nkolo Yezu pe na bakristo nyonso.
6 Lokola bondimi moto esangisi yo ná bango, nazali kosenga na
Nzambe 'tè bondimi yango ébimisa misala; boye óyeba makambo
nyonso ya malamu oyo tokoki kosalela Kristo. 7 Ndeko, bolingo
na yo epesi ngai esengo pe molende, pamba té osepelisi mitema
ya bakristo.

Polo asengi likambo po na Onezime

8 Yango wana, atako Kristo apesá ngai bokonzi ya kotinda yo

makambo osengeli kosala, 9 kasi nazali kosenga yo ósala yango
bobele na bolingo. Ngai Polo, nasi'nakómá mpaka pe sik'oyo
nazali na boloko po na Yezu Kristo; 10 nazali kobondela yo po
na mwana na ngai Onezime; akómi lokola mwana oyo naboti awa
na boloko. 11 Kombo na ye elakisi "moto ya tina", nzokande liboso
azalaki moto ya pamba, kasi sik'oyo akómi moto ya tina po na
yo pe po na ngai.

12 Bongo natindeli yo ye; azali lokola motema na ngai. 13 Nalingaki
átikala penepene na ngai po ásalelaka ngai na esika na yo, tango
nyonso nakozala na boloko po na Sango Malamu. 14 Kasi
nakokaki kosala yango té, soki yo opesi nanu nzela té: nalingi
ósalisa ngai na motema moko; boye émonana 'tè natindi yo na
makasi té.

15 Nakanisi Onezime akabwanaki na yo mwa mikolo oyo, po
sima ózwa ye libela. 16 Pamba té sik'oyo azali lisusu moumbu na
yo té, kasi azali na tina koleka moumbu; akómi ndeko ya bolingo
penza po na ngai, kasi po na yo akómi lisusu ndeko ya bolingo
koleka, ézala na miso ya bato to na miso ya Nkolo.

17 Soki biso na yo tozali bandeko ya solo, yamba ye lokola
nde ozali koyamba ngai. 18 Pe soki asalaki yo mabe to azali na
nyongo na yo, tia yango na kombo na ngai. 19 Maloba oyo ngai
moko moto nakòmi yango: ngai Polo nakofuta nyongo na yo. Kasi
yo pe kanisa nanu nyongo na ngai, pamba té nayeelaki yo bomoi.
20 Ya solo, ndeko na ngai, nasengi yo ósalisa ngai na kombo ya
Nkolo: lendisa motema na ngai na kombo ya Kristo. 21 Nayebi
malamu 'tè okosala ndenge nakòmeli yo; okosala kutu mingi
koleka oyo nasengi yo.

22 Nasengi yo lisusu óbongisela ngai esika ya kolala, pamba
té nazali kotia motema 'tè Nzambe akoyoka losambo na bino pe
akozongisa ngai epai na bino.

Mbote ya suka

23 Epafras, oyo azali ná ngai na boloko po na Yezu Kristo,
atindeli yo mbote mingi. 24 Baninga na ngai ya mosala, Marko,
Aristarke, Demas ná Luka, bango pe batindeli yo mbote.

25 Bózwa bolamu oyo euti na Nkolo Yezu Kristo.

MOKANDA NA

BA-EBRÉ

Liyebisi ya ebandeli

Mokanda oyo ezali komonana lokola nde batindaki yango epai ya bakristo oyo babotamá Bayuda. Ezali kolendisa bango pamba té bazalaki konyokwama pe balingaki kutu kosundola bondimi na bango.

Ebandeli ya mokanda oyo ezali kolakisa polele 'tè Nzambe amimonisaki epai na biso na Mwana na ye Yezu Kristo (1,1–3. Mateya na yango ekabwani na biteni mibale ya minene:

- Eteni ya liboso ezali kolakisa 'tè Yezu azali na nguya ya koleka penza (1,4–10,18). Aleki kaka baprofete té (1,1) kasi aleki pe ba-anjelu (1,4–10,18), Moize pe Jozué (3,1–4,13). Lokola ye azali Nganga-Nzambe monene ya *Boyokani ya Sika, aleki banganga-Nzambe minene ya Boyokani ya Kala (4,14–7,28); amipesaki lokola libonza mbala moko libela, aleki pe mabonza nyonso ya Israel ya Kala (8,1–10,18).
- Eteni ya mibale ezali kolendisa bakristo po bákangama kaka na bondimi (10,19–39), bálanda ndakisa ya bato ya bosantu ya Boyokani ya Kala (11), bátia miso bobele epai ya Yezu Kristo (12,1–11).

Po na kosukisa, mokanda oyo ezali kopesa batoli pe mitindo ya ndenge na ndenge (12,12–13,25).

Mokanda ya ba-Ebré ezali kolakisa 'tè Kristo, na liwa na ye, akokisi makambo oyo libonza ata moko té ekokaki kosala. Boye ezali kotinda bakristo básakola sango ya Yezu Kristo bipai nyonso, pamba té ye nde moto abikisaka bato nyonso oyo batosaka ye.

Nzambe alobelaki biso na monoko ya Mwana na ye

1 1 Na tango ya kala, Nzambe azalaká koloba na bakoko na
biso mbala na mbala pe na bandenge ebele, na minoko ya
baprofete. 2 Kasi na mikolo oyo ya suka, ayei koloba na biso na
monoko ya Mwana na ye oyo atii mokonzi ya biloko nyonso; ezali
ná ye nde Nzambe asalá mokili mobimba. 3 Ye akamati elongi ya
Tata na ye; boye moto oyo amoni lokumu ya Mwana, amoni
penza lokumu ya Nzambe. Asimbi mokili mobimba na nguya ya
maloba na ye. Tango asilisi kolongola masumu ya bato, akei
kofanda na Likolo, na esika ya lokumu penepene ya Nzambe ya nguya
nyonso.

Mwana ya Nzambe aleki ba-anjelu

4 Mwana azali Mokonzi ya ba-anjelu; ya solo, Nzambe
apesaki ye lokumu monene koleka ya bango. 5 Pamba té
Nzambe nanu alobá ata na anjelu moko té 'tè: "Ozali mwana
na ngai; ngai moto naboti yo lelo[a]" To pe lisusu: "Nakozala
Tata na ye, bongo ye akozala mwana na ngai[b]."
6 Kasi tango akotinda lisusu Mwana na ye ya liboso awa na
mokili, akoloba boye: "Ba-anjelu na ngai nyonso basengeli
kofukamela ye[d]."
7 Po na ba-anjelu, ekòmamá boye:
"Ba-anjelu bazali basali ya Nzambe.
Ye akómisaka bango lokola mipepe,
to lokola móto ezali kopela[e]."
8 Kasi po na Mwana, ekòmamá boye: "E Nzambe, bokonzi na
yo ekoumela seko; ozali kotambwisa mboka na yo na ndenge
ekoki.
9 Olingi bosembo pe oboyá mabe,
yango wana Nzambe na yo ayokisi yo esengo;
apakoli bobele yo *mafuta,
na kati ya bakonzi nyonso[f]."
10 Ekòmamá lisusu boye: "Nkolo, na ebandeli yo moto
opikaká mabelé; Likolo esalamá na maboko na yo.
11 Nyonso wana ekolimwa, kasi yo okotikala;
yango ekolemba lokola elamba enzuluki.
12 Okogumba yango ndenge bagumbaka nzambala;
pe okobwaka yango lokola elamba ya kala.
Kasi yo okotikala kaka ndenge ozali;
bomoi na yo ezali na suka té[g]."
13 Pe mokolo moko té Nzambe asi'alobá boye na anjelu ata
nani: "Fanda pembeni na ngai na esika ya lokumu; nakotia
banguna na yo na se ya makolo na yo[h]."
14 Ba-anjelu bazali bobele milimo oyo esalelaka Nzambe;
atindaka bango po na kosalisa baoyo ye alingi kobikisa.

---

a 1.5 Bzb 2,7.
b 1.5 2 Sam 7,14.
d 1.6 Zong 32,43.
e 1.7 Bzb 104,4.
f 1.9 Bzb 45,7.
g 1.12 Bzb 102,26–28.
h 1.13 Bzb 110,1.

Yezu moto abikisaka bato

2 [1] Yango wana tosengeli kosimba malamu penza makambo oyo
toyokaki; soki té tokobunga. [2] Maloba ba-anjelu bamemelaká
bakoko, esengelaki bándima yango. Moto nyonso oyo aboyaki
yango to atosaki té, azwaki etumbu na ndenge ekokaki na ye.
[3] Bongo awa Nzambe apesi biso nzela ya kobika, ndenge nini
tokoki kokima etumbu soki totali yango pamba? Ezali Nkolo
Yezu moto asakolaki sango ya kobika wana liboso; sima bato oyo
bayokaki ye, bamemelaki biso sango yango; [4] nzokande Nzambe
ye moko asalaki makamwisi ya ndenge na ndenge, pe akabelaki
biso Molimo Mosantu ndenge ye alingaki.

Yezu, ndeko ya bato

5 Tozali koloba po na mokili ya sika oyo tozali kozela: Nzambe
atiá yango na maboko ya ba-anjelu té. [6] Kasi esika moko na
Mikanda ya Nzambe ekòmamá boye:

"Nzambe, moto azali nani po yo ókanisaka ye?
Mwana ya moto azali nani po yo óbatelaka ye?
[7] Na mwa tango moke otiaki ye na se ya ba-anjelu;
sima opesi ye lokumu monene,
[8] otii ye mokonzi ya biloko nyonso[i]."

Ekòmamá 'tè Nzambe atii Yezu "Mokonzi ya biloko nyonso";
yango elakisi 'tè eloko moko té ekoki koboya kotosa ye. Sik'oyo
tomoni nanu té 'tè biloko nyonso ezali kotosa Yezu. [9] Kasi
makambo tomoni, yang'oyo: na mwa tango moke ye azalaki na
se ya ba-anjelu, bongo ayei kozwa lokumu monene po na pasi
oyo ayokaki. Ezali na bolamu ya Nzambe nde Yezu akufaki, po
ábikisa moto nyonso.

10 Nzambe moto asalá biloko nyonso, pe ye kaka moto azali
Mokóló na yango; alingaki komema bana ebele na mboka na ye
ya nkembo; atiá Yezu Motambwisi pe Mobikisi na bango.
Ebongaki Yezu ámona pasi po Nzambe ákómisa ye moto ya
kokoka; [11] pamba té Yezu, ná bato oyo ye akómisi bosantu, bango
nyonso bazali na tata se moko, Adamu. Yango wana amonaka
soni té po ábenga bango bandeko na ye; [12] alobi:

"Nakoyebisa bandeko na ngai 'tè ozali Nzambe na biso;
na kati ya lisanga ya bato na yo nakoyembela yo[j]."

13 Alobi lisusu: "Nakotia motema na ngai epai ya Nzambe."
Pe abakisi: "Nazali awa, ná bana oyo Nzambe apesi ngai[k]."

---

i 2.8 Bzb 8,5–7.
j 2.12 Bzb 22,23.
k 2.13 Ezaya 8,17–18.

14 Lokola bana wana bazali bato, Yezu pe akómaki moto
lokola bango, na tina 'tè na liwa na ye ásukisa zabolo oyo asimbá
bokonzi ya liwa, 15 bongo ásilisa boumbu ya baoyo bazali kobanga
liwa tango nyonso. 16 Yezu ayaki kosalisa ba-anjelu té kasi ayaki
nde kosalisa bana ya Abraham. 17 Yango wana esengelaki
ákokana ná bandeko na ye na makambo nyonso, po ákóma
Nganga-Nzambe monene ya malamu pe ya boboto, na mosala na
ye epai ya Nzambe. Na ndenge wana azweli bato na ye bolimbisi
ya masumu na bango. 18 Lokola ye moko amonaki pasi na ndenge
bamekaki ye, akoki kosalisa baoyo bazali komona pasi.

Yezu aleki Moize

3 1-2 Bandeko bakristo, lokola Nzambe abengi bino nyonso,
bókanisaka Yezu. Pamba té tondimi 'tè Nzambe moto atindaki
ye, pe atiá ye Nganga-Nzambe na biso ya monene, bobele ndenge
atiaká Moize "motambwisi ya ekolo na ye mobimba ya Israel[l]".
3-4 Nzambe asalá bikolo nyonso. Nzokande na ekolo moko moko,
moto moko kaka nde asangisá bato na yango; pe moto wana
azwaka lokumu koleka bandeko na ye nyonso. Yango wana Yezu
azwi lokumu monene koleka oyo ya Moize; pamba té ezali ye nde
moto akómisá biso bato ya ekolo ya Nzambe. 5 Nzambe atiaká
Moize "motambwisi ya ekolo na ye mobimba", elingi koloba:
Moize azalaki kaka mosali oyo asengelaki koyebisa bato maloba
ya Nzambe. 6 Kasi Kristo azali Mwana; ekolo ya Nzambe ezali ya
ye penza. Ekolo yango ezali nde biso, soki tozali kaka kotia
mitema na bilaka ya Nzambe, na molende pe na esengo nyonso.

Bato ya Nzambe bakopema

7 Yango wana Molimo Mosantu alobá boye: "Lelo soki boyoki
maloba na ngai,
8-9 bózala mitú makasi té
ndenge bakoko na biso basalaká,
mokolo batombokaki pe bamekaki ngai na esobe ya zelo,
ata bamonaki makambo nyonso oyo nasalaki,
10 mbula tuku minei mobimba.
Yango wana nayokelaká bango kanda pe nalobaká:
'Bato wana bazali kobunga tango nyonso;
bazali koyeba banzela na ngai té.'
11 Na kanda nyonso nakataká seleka boye:
'Bakokota na esika na ngai ya kopema ata moke té![m]'"
12 Bandeko, bókeba! Moto moko té na kati na bino ázala na

---

l 3.1–2 Tala Tang 12,7.
m 3.11 Bzb 95,7–11.

motema mabe, pe átika kondimela Nzambe ya bomoi to ásundola
ye. [13] Kasi awa ekòmamá "lelo" bólendisanaka mokolo na mokolo,
po moto moko té na kati na bino ákóma motú makasi pe álanda
nzela ya masumu. [14] Tokómi bato ya Kristo bobele soki totii
mitema epai ya Nzambe tii na suka, ndenge tobandelaki.
[15] Ekòmamá boye: "Lelo, soki boyoki maloba ya Nzambe, bózala
mitú makasi té ndenge bakoko na bino basalaká mokolo
batombokaki."

16 Banani bayokaká maloba ya Nzambe pe batombokelaká
ye? Ezali nde bato nyonso oyo Moize abimisaki na Ejipte. [17] Banani
bayokisaká Nzambe kanda mbula tuku minei mobimba? Ezali
baoyo basalaki masumu pe bakufaki na esobe. [18] Banani Nzambe
akatelaká seleka 'tè "Bokokota na esika na ngai ya kopema ata
moke té"? Ezali nde baoyo baboyaki kotosa ye. [19] Ya solo,
bakokaki kokota té, po baboyaki kondima.

4 [1] Nzambe atikeli biso elaka 'tè tokokota na esika na ye ya
kopema. Yango wana tókeba makasi penza, po moto moko
té na kati na bino ákweya likolo ya mabe na ye. [2] Pamba té
tosi'toyoki elaka ya Nzambe, bobele ndenge bakoko bayokaká.
Nzokande elaka yango ememelaká bango bolamu moko té, po
bandimaki yango té. [3] Bobele soki tondimi, wana nde tokokota
na esika na ye ya kopema. Nzambe alobaká: "Na kanda nyonso
nakataká seleka boye: bakokota na esika na ngai ya kopema ata
moke té."

Kasi tango Nzambe asalaká mokili, asilisaki misala na ye.
[4] Pamba té ekòmamá boye po na mokolo ya sambo: "Na mokolo
ya sambo Nzambe asilisaki misala na ye nyonso, bongo apemaki[n]."
[5] Nzokande na sima alobaká boye: "Bakokota na esika na ngai
ya kopema ata moke té." [6] Bakoko bayokaká elaka ya Nzambe
kasi bakotaki kuna té po baboyaki kondima; yango elakisi 'tè bato
mosusu bakoki kokota. [7] Ya solo, Nzambe atiaki lisusu mokolo
moko, pe abengaki yango "lelo"; pamba té sima ya bambula ebele
alobaki boye na nzembo ya David: "Lelo, soki boyoki maloba na
ngai, bózala mitú makasi té."

8 Epai Jozué amemaká bakoko, yango té moto ezali "esika
ya kopema" oyo Nzambe alobaki; pamba té atiaki mokolo
mosusu. [9] Ya solo, Nzambe abongiselá bato na ye esika mosusu
ya kopema. [10] Yezu nde moto akotaki na esika wana pe
apemaki, asilisaki misala na ye ndenge Nzambe asilisaká oyo
ya ye. [11] Bongo tósala makasi po tókota na esika wana ya
kopema; moto moko té álanda ndakisa ya bakoko oyo baboyaká
kotosa.

---

n 4.4 Eband 2,2.

12 Pamba té maloba ya Nzambe ezali na bomoi pe na nguya.
Yango eleki kutu mbeli ya etumba oyo ya mino mibale. Maloba
yango ekotaka tii na se ya mitema ya bato, pe elakisaka makambo
nyonso oyo ebombamá, bongo ebimisaka baposa pe makanisi ya
mitema na bango. 13 Eloko moko té ekoki kobombama Nzambe.
Nyonso emonanaka polele penza na miso na ye. Mokolo ezali
biso nyonso tokosamba epai na ye.

Yezu azali Nganga-Nzambe monene

14 Makambo oyo tondimi, tósimba yango makasi. Pamba té
tozali na Nganga-Nzambe monene koleka, oyo asi'akómá penza
epai ya Nzambe, na Likolo; ye nde Yezu, Mwana ya Nzambe.
15 Nganga-Nzambe na biso ya monene ayebi 'tè toyokaka pasi po
tozangi makasi. Ye pe ayokaki pasi lokola biso; amekamaki na
ndenge nyonso, bobele ndenge bamekaka biso; kasi ye akweyaki
na masumu té. 16 Yango wana tótia molende, tópusana pene-
pene ya Kiti ya Nzambe ya bolamu nyonso. Ye akoyokela biso
mawa pe akopesa biso bolamu na ye; akosalisa biso na tango ya
pasi.

5 1 Nganga-Nzambe monene nyonso azali moto oyo aponami
po ásalelaka Nzambe na kombo ya bato, pe ápesaka ye
mabonza nyonso oyo bamemelaka ye po na kosenga bolimbisi ya
masumu. 2 Akoki kolakisa boboto epai ya baoyo bazangi mayele
pe babungi nzela, pamba té ye moko azangi makasi. 3 Yango
wana, ndenge apesaka Nzambe mabonza po na masumu ya bato,
asengeli pe kopesa yango po na masumu na ye moko. 4 Moto
moko té akoki komitia na ebonga wana; ezali nde Nzambe moto
aponaka ye, ndenge aponaká Aaron.

5 Ndenge moko pe Kristo amipesaki ye moko lokumu ya
kozala Nganga-Nzambe monene té, kasi Nzambe moto ayebisaki
ye 'tè:

"Ozali Mwana na ngai;
ngai moto naboti yo lelo."

6 Pe epai mosusu alobaki: "Ozali Nganga-Nzambe ya libela,
na molongo ya Melkisedek."

7 Tango azalaki awa na mokili, Yezu abondelaki Nzambe oyo
akokaki kobikisa ye na liwa, asambelaki ye na mongongo makasi,
pe alelaki mai na miso; bongo Nzambe ayokelaki ye po na botosi
na ye. 8 Atako azalaki Mwana ya Nzambe, na bapasi nyonso oyo
amonaki ayaki koyeba eloko oyo babengaka kotosa. 9 Pe lokola
asi'akómá moto ya kokoka, akoki kobikisa libela baoyo nyonso
batosaka ye; 10 pamba té Nzambe atiá ye Nganga-Nzambe
monene na molongo ya Melkisedek.

Kotika bondimi té

11 Likolo ya makambo oyo, tozali na maloba ya kobakisa; kasi
ezali pasi po na kolimbola yango, pamba té bosimbaka makambo
noki té. 12 Banda kala ebongaki bózala balakisi ya bato mosusu,
kasi bozali kaka na posa ya kozwa lisusu mateya ya liboso na
makambo etali Nzambe. Bokoki nanu té po na kolia biloko ya
makasi, kasi esengeli bobele bápesa bino mabéle. 13 Moto oyo
amelaka kaka mabéle azali nanu mwana moke, akoki té koyeba
makambo ya bosembo to ya lokuta. 14 Nzokande bobele bakolo
bato bakoki kolia biloko ya makasi; bango nde bayebi malamu
ná mabe.
6 1 Bongo tóluka kozwa mateya oyo ekoki na bakolo. Tótika
mateya oyo bapesaka na bakristo ya sika. Yango ezali: kotika
misala oyo ememaka liwa, pe kondimela Nzambe; 2 koyoka
mateya po na ndenge nyonso ya kobatisa bato[o], pe ya kotiela
bango maboko[p]; to pe ndenge Nzambe akosekwisa bato pe
akokata makambo na bango libela. 3 Tókende liboso, soki
Nzambe apesi biso nzela.
4 Pamba té bakristo bazali bato oyo bondimi esi'efungolá
bango miso, ekómisá bango bato ya Molimo Mosantu, pe emonisá
bango bolamu ya makabo ya Nzambe, 5 ya maloba na ye, pe ya
nguya ya bomoi oyo bazali kozela. 6 Bongo soki bakristo bakwei,
loba 'tè babomi Mwana ya Nzambe na kuruze mbala ya mibale,
pe bayokisi ye soni na miso ya bato; boye nzela moko ezali té ya
kobenda bango po bábongola lisusu mitema[r].
7 Bókanisa ndenge Nzambe abenisaka mabelé. Mai ya mbula
ekotelaka yango mbala na mbala, bongo mabelé ebotaka mbuma
pe eleisaka bato oyo basalaka bilanga. 8 Kasi soki eboti bobele
basende, mabelé yango ezali pamba; etikali moke Nzambe ápesa
yango etumbu, bongo bakozikisa yango na móto.
9 Bandeko ya bolingo, ata tolobi bongo, tozali kaka kotia
mitema 'tè bozali kolanda nzela ya malamu pe bokobika. 10 Pamba
té Nzambe azali bosembo; abosani mosala na bino té to bolingo
oyo bolakisaki ye, pe bozali kosalisa bandeko na bino bakristo
na kombo na ye tii lelo. 11 Tolingi kaka 'tè moto nyonso na kati

---

o 6.2 Kanisa: batisimo ya Yoane Mobatisi ná oyo ya Kristo (Misala 18,25); to pe ndenge Bayuda bazalaki kosala (Mark 7,3–4; Ebr 9,10).

p 6.2 Tala ndenge bakristo ya sika bazalaki kozwa Molimo Mosantu (Misala 8,17; 19,6).

r 6.6 Tala pe 10,26. Toyebi 'tè Nzambe alimbisaka masumu nyonso soki toyoki mawa; kasi masumu mosusu ezali, oyo ekangá bato libela, boye bazwaka nzela té ya koyoka mawa. Tala Mat 12,31.

na bino átia molende tii na suka, po 'tè makambo oyo botielaka
mitema ésalama. 12 Bókóma bato ya goigoi té, kasi bólandaka
ndakisa ya baoyo bazwaka bolamu Nzambe alakaki, po bazali
kondimela ye na molende nyonso.

Elaka ya Nzambe

13 Tango Nzambe apesaká elaka na Abraham, akataki seleka
na kombo na ye moko, pamba té moto mosusu oyo aleki ye na
monene azali té. 14 Alobaká boye: "Nakobenisa yo mingi koleka,
pe nakopesa yo libota moko ya monene penza." 15 Abraham
akangaki motema, yango wana azwaki bolamu oyo Nzambe
alakaki ye. 16 Tango bato bakataka seleka, batangaka kombo ya
moto oyo aleki bango na monene; pe na ndenge wana tembe
nyonso esilaka libela. 17 Nzambe alingaki kolakisa polele 'tè
akobongola makanisi na ye ata moke té; yango wana akataki
seleka, po tembe moko té ézala epai ya baoyo basengeli kozwa
bolamu ye alakaki. 18 Makambo oyo nyonso mibale, elaka pe
seleka, ezali ya libela; pamba té Nzambe akoki kokosa té. Yango
wana biso tokómi molende penza, totiká nyonso pe totii mitema
'tè tokozwa bolamu wana. 19 Ya solo, elikya yango ezali lokola
longo oyo ekangaka masuwa; yango moto esimbá mitema na biso,
awa tozali kokende tii na esika Nzambe abombamá, sima ya
Ridó[s], na Ndako na ye ya Likolo. 20 Yezu asi'akotá kuna po na
kobongisela biso nzela; akómá Nganga-Nzambe monene ya libela,
na molongo ya Melkisedek.

Melkisedek, Mokonzi pe Nganga-Nzambe

7 1 Melkisedek azalaki mokonzi ya mboka Salem pe
Nganga-Nzambe; azalaki kosalela Nzambe ya Likolo. Tango
Abraham autaki kolonga bakonzi minei na etumba[t], Melkisedek
akendeki kokutana na ye na nzela, pe abenisaki ye; 2 bongo
Abraham afutaki ye mpaku ya Nzambe, apesaki ye eteni moko
na kati ya biteni zomi ya biloko nyonso oyo abotolaki na etumba[u].
Kombo "Melkisedek" elakisi: Mokonzi ya bosembo; ye azalaki
pe mokonzi ya Salem, yango elakisi: Mokonzi ya boboto. 3 Moto
moko té ayebi tata na ye to mama to bakoko na ye, ézala kutu
ndenge ye abotamaki to ndenge akufaki. Akokani ná Mwana ya
Nzambe: azali Nganga-Nzambe ya libela.

4 Bomoni! Azalaki moto monene penza! Abraham, koko na
biso afutaki ye mpaku; na kati ya biloko oyo azwaki, apesaki ye

---

s 6.19 Tala Mat 27,51 pe Ebr 9,3; 10,20.
t 7.1 Eband 14,17.20.
u 7.2 Eband 12,6–17; 14,22–23.

ndambo eleki kitoko. 5 Mibeko ya Moize elobá 'tè bato ya libota
ya Levi, baoyo bazali banganga-Nzambe, basengeli kofutisa bato
ya Israel mpaku ya Nzambe; boye bafutisaka bandeko na bango,
atako bango pe bazali bana ya Abraham. 6 Melkisedek azalaki
moto ya libota ya Levi té; ata bongo afutisaki Abraham mpaku,
pe abenisaki moto oyo Nzambe apesaká elaka. 7 Nzokande tembe
ezali té: moto oyo abenisaka, aleki oyo babenisi. 8 Bókanisa lisusu:
banganga-Nzambe oyo bafutisaka bato ya Israel mpaku, bazali
kaka bato; basengeli kokufa. Kasi po na Melkisedek ekòmamá
'tè azali na bomoi. 9 Tokoki kutu koloba 'tè tango Melkisedek
afutisaki Abraham mpaku, afutisaki yango Levi pe ná bana na
ye oyo bafutisaka bato ya Israel. 10 Pamba té ata Levi abotamaki
nanu té, kasi azalaki na kati ya mokongo ya koko na ye Abraham,
tango Melkisedek akutanaki na ye.

Nganga-Nzambe ya molongo ya Melkisedek

11 Na kati ya Mibeko ya Moize, kinganga-Nzambe ya bato ya
libota ya Levi ezalaki likambo ya tina penza; nzokande kinganga-
Nzambe wana ekokaki kobongisa makambo nyonso té. Yango
wana Nzambe asi'atiá nganga-Nzambe mosusu; ye azali na
molongo ya Aaron té kasi ya Melkisedek. 12 Tembe té, awa
Nzambe abongolá kinganga-Nzambe, abongolá pe Mibeko.
13-14 Pamba té maloba wana ya Nzambe ezali po na Nkolo na biso
Yezu. Ye azali moto ya ekolo ya Levi té kasi ya Yuda. Na ekolo
wana, moto moko té asi'asalá mosala na mesa ya Nzambe; pe
tango Moize apesaká mibeko etali banganga-Nzambe, atangaká
kombo ya libota wana té.
15 Ya solo tembe esili: kinganga-Nzambe ya libota ya Levi
ekómi na suka, awa Nganga-Nzambe mosusu abimi oyo akokani
na Melkisedek. 16 Ye azali na nguya ya bomoi oyo esilaka té;
aponami té po na mibeko oyo ezalaki kotala ndenge bato bazalaki
kobotama. 17 Ekòmamá boye: "Ozali Nganga-Nzambe ya libela,
na molongo ya Melkisedek." 18 Nzambe alongolá Mibeko ya kala,
po yango ezangaki makasi pe ezalaki na tina té. 19 Pamba té
Mibeko ya Moize ebongisaki ata eloko moko té. Sik'oyo tokómi
kotia mitema na bolamu moko ya koleka, boye tokoki kopusana
penepene ya Nzambe.
20 Yango emonani pe na ndenge Nzambe akataki seleka.
Tango bato ya libota ya Levi bakómaká banganga-Nzambe, ye
akataká seleka té; 21 nzokande akataki yango tango atiaki
Nganga-Nzambe ya sika. Alobaki na ye boye: "Nakateli yo seleka,
nakowangana yango té: Ozali Nganga-Nzambe ya libela." 22 Seleka
yango elakisi 'tè Yezu azwi lokumu monene koleka, boye amemeli
bato *Boyokani oyo eleki malamu.

23 Pe lisusu, banganga-Nzambe wana bazalaki ebele, po
bazalaki kokufa, bakokaki koumela té. 24 Kasi Yezu akoumela
libela; kinganga-Nzambe na ye ezali po na seko. 25 Yango wana
akoki kobikisa libela baoyo balingi kopusana penepene ya
Nzambe na lisalisi na ye, pamba té akoumela seko po álobela
bango epai ya Nzambe.
26 Ya solo, ebongaki kaka tózala na Nganga-Nzambe monene
ya ndenge wana. Ye azali moto ya bosantu pe ya motema pembe;
azali na mabe ata moko té. Nzambe alongolá ye na kati ya bato
ya masumu, pe atombolá ye na Likolo. 27 Ye azali lokola
banganga-Nzambe ya libota ya Levi té; asengeli té kopesaka
mabonza mikolo nyonso, liboso po na masumu na ye moko, pe
sima po na oyo ya bato. Ye asi'apesá libonza mbala moko libela,
tango amipesaki ye moko. 28 Pamba té banganga-Nzambe oyo
Mibeko ya Moize ezalaki kotia, bazalaki bato ya kokoka té;
nzokande Mibeko ekómi na suka. Seleka oyo Nzambe akatá, etiá
Mwana na ye Nganga-Nzambe monene, oyo ye akómisá libela
moto ya kokoka.

Yezu azali Nganga-Nzambe na biso ya sika

8
1 Makambo nyonso oyo touti koloba elakisi 'tè tozali na
Nganga-Nzambe monene ya ndenge wana. Ye afandi na
Likolo na esika ya lokumu, penepene ya Kiti ya bokonzi ya
Nzambe; 2 asalelaka Nzambe na Ndako ya bosantu ya solo, oyo
etòngamá na Nzambe kasi na bato té.
3 Nganga-Nzambe nyonso aponamaka po na kopesa Nzambe
mabonza. Boye esengeli Yezu pe ázala na eloko moko ya kopesa
na Nzambe. 4 Soki azalaki awa na mokili, mbele akokaki kozala
Nganga-Nzambe té; pamba té banganga-Nzambe bazali, baoyo
bapesaka Nzambe mabonza na ndenge Mibeko ezali kotinda.
5 Nzokande Nzambe azali na Likolo; boye mosala bango basalaka
ezali bobele ndakisa ya makambo oyo elekaka kuna. Ezali na tina
wana nde Nzambe akebisaká Moize, tango ye alingaki kotònga
Ndako ya kapo; alobaká boye: "Tala malamu; sala yango nyonso
na ndenge nalakisaki yo na likolo ya ngomba."
6 Kasi mosala oyo Yezu azwi eleki ya banganga-Nzambe ya
libota ya Levi, kaka ndenge *Boyokani ye amemi eleki oyo ya
kala. Pamba té yango euti na bilaka ya Nzambe oyo eleki malamu.
7 Nzambe alingaki kosala Boyokani ya mibale té, soki oyo ya
liboso ezalaki ya kokoka. 8 Kasi lokola amonaki yango mabe,
alobaki boye: "Mokolo ezali, nakosala Boyokani ya Sika ná ekolo
ya Israel pe ya Yuda. 9 Yango ekozala té lokola oyo nasalaká ná
bakoko na bango, tango nasimbaki bango na maboko po na

kobimisa bango na Ejipte. Oyo wana bango babebisaki yango.
Yango wana nasundolaki bango. Ngai Nkolo moto nalobi boye.
10 Kasi Boyokani oyo nakosala ná ekolo ya Israel sima ya mikolo,
ekozala boye: nakotia mibeko na ngai na mitú na bango, nakokòma
yango na mitema na bango. Ngai nakozala Nzambe na bango, pe
bango bakozala ekolo na ngai. 11 Moto moko té akozala lisusu na
tina ya koloba na moninga na ye to na ndeko na ye 'tè: 'Yebaka
Nkolo!' Pamba té bango nyonso bakoyeba ngai, kobanda na bana
mike tii na bamikolo. 12 Nakolimbisa mabe na bango, nakokanisa
masumu na bango lisusu té[v]." 13 Awa Nzambe alobaká 'tè akosala
Boyokani ya Sika, alakisi 'tè oyo ya liboso ekómi ya kala.
Nzokande soki eloko ekómi ya kala pe enuni, etikali moke
ékufa.

Losambo ya Boyokani ya Kala

9 1 Boyokani ya liboso ezalaki na mitindo po na ndenge ya
kosambela; ezalaki pe na esika ya kosambela oyo bato
babongisá. 2 Batòngaki Ndako ya kapo boye: eteni na yango ya
liboso bazalaki kobenga yango "esika ya bosantu". Kuna ezalaki
na mwinda, mesa, pe mapa ya kopesa na Nzambe. 3 Bongo eteni
ya mibale sima ya ridó, bazalaki kobenga yango "esika eleki
bosantu". 4 Kuna batiaki mesa ya or po na kotumbela malasi, pe
*sanduku ya Boyokani oyo bapakolá or. Na kati na yango ezalaki
na nzete ya Aaron oyo ebimisaki makasa, pe mabanga oyo
bakòmá mibeko ya Boyokani, ná elokú moko ya or oyo batiá
"*mane". 5 Na likolo ya sanduku, *ba-Sheriben ezalaki kozipa
Kiti ya bolimbisi esika Nzambe azalaki kofanda[w]. Kasi tozali na
tina ya kolimbola yango nyonso té.

6 Boye Ndako ya bosantu ezalaki na biteni mibale. Banganga-
Nzambe bazalaki kokota mikolo nyonso na eteni ya liboso, po na
kokokisa misala na bango. 7 Kasi bobele Nganga-Nzambe monene
moto azalaki kokota na eteni ya mibale. Abandaki kosala bongo
se mbala moko na mbula mobimba, pe asengelaki komemela
Nzambe makila ya banyama, oyo azalaki kopesa ye likolo ya
masumu na ye moko pe ya bato. 8 Boye Molimo Mosantu alakisi
'tè tango nyonso oyo basengelaki kokumisa Nzambe na Ndako
ya bosantu wana ya kala, nzela ya kokotela na esika ya bosantu
ya solo ezalaki kaka ya kokangama. 9 Ndako wana ya kala ezali
kolakisa ndenge makambo ya mikolo oyo ezali: mabonza ya
ndenge na ndenge oyo bapesaka na Nzambe, yango té moto ekoki
kobongisa motema ya moto oyo azali kosalela Nzambe. 10 Nyonso

---

v 8.12 Jer 31,31–34.
w 9.5 Tala Bim 25–26; 40.

wana etali kaka kolia, komela pe ndenge ya kosukola mai. Ezali
bobele makambo bato basalaka; Nzambe atikaki yango kaka tii
tango ayei kobimisa ndenge ya sika ya kosambela.

Losambo ya Boyokani ya Sika

11-12 Kasi Kristo asi'ayá, asi'alongolá bato na boumbu libela.
Ye azali Nganga-Nzambe monene; ezali nde ye moto azweli bato
bolamu oyo Nzambe apesi bango sik'oyo. Asalaka mosala na ye
na Ndako ya bosantu ya monene pe ya lokumu koleka oyo ya
kala; batòngá yango na bato té; elakisi 'tè ezali ya mokili oyo té.
Akotaki na esika eleki bosantu mbala moko libela; apesaki
Nzambe makila ya bataba té to ya bangombe, kasi apesaki nde
makila na ye moko. [13] Soki moto akómi mbindo, banganga-
Nzambe ya libota ya Levi bazalaká kobwakelabwakela ye makila
ya taba to ya ngombe, to pe putulu ya ngombe bazikisá; na ndenge
wana bazalaká kokómisa nzoto na ye peto na miso ya Nzambe.
[14] Tembe ezali té, awa Kristo amipesaki ye moko na nguya ya
Molimo ya seko, apesaki Nzambe libonza oyo ebebá ata esika
moko té. Boye makila na ye ekómisaka mitema na biso pembe,
pe elongolaka biso mbindo ya misala oyo ememaka liwa, po
tósalela Nzambe ya bomoi.
15 Wana ezali ndenge Kristo amemelaki bato *Boyokani ya
Sika. Liwa na ye ezweli bango bolimbisi ya mabe oyo babandaká
kosala tango bazalaká kolanda Boyokani ya liboso. Boye baoyo
Nzambe abengi bakoki kozwa libela bolamu oyo ye alakaki
bango.
16 Soki moto ayokani ná bandeko na ye po átikela bango
biloko sima ya liwa na ye, esengeli 'tè ákufa liboso, bongo
bandeko wana bakoki kozwa biloko na ye. [17] Boyokani ya ndenge
wana ezangaka tina tango moto yango azali nanu na bomoi.
Ekómaka ya kokoka bobele soki ye akufi. [18] Yango wana, tango
Boyokani ya liboso ebandaká, batangisaki makila. [19] Tango
Moize asilisaki kosakola mitindo nyonso ya Mibeko na miso ya
bato, akamati makila ya bangombe basangisá na mai, pe
abwakelibwakeli mikanda ya Mibeko pe bato. Asaleli mwa-nzete
ya izope oyo bakangisá bapwale ya motane[x]. [20] Bongo alobi: "Oyo
ezali makila ya *Boyokani Nzambe asali ná bino." [21] Sima, Moize
akamati ndambo ya makila, pe abwakibwaki na Ndako ya bosantu
pe na biloko nyonso oyo bazalaki kosalela po na losambo. [22] Po
na kolongola mbindo ata ya ndenge nini, mbala mingi Mibeko
ezalaki kotinda básalelaka makila; pe soki batangisi makila té,
Nzambe azalaki kolimbisa masumu té.

---

x 9.19 Izope ezali mwa nzete moko ezalaka na esobe.

Kristo amipesaki po na kolongola masumu

23 Makambo ya Boyokani ya Kala ezali ndakisa ya oyo ezali
koleka na Likolo. Lokola bapesaka Nzambe mabonza po na
kokóma peto, esengeli bápesa ye mabonza ya malonga koleka,
po na kokóma peto na Likolo. 24 Pamba té Kristo akotaki té na
Ndako ya bosantu oyo batòngá na bato; yango ezalaki bobele
ndakisa ya Ndako ya bosantu ya solo. Boye ye akotaki na Likolo
penza. Kuna nde epai azali kolobela biso sik'oyo na miso ya
Nzambe. 25 Pe lisusu, mbula na mbula nganga-Nzambe monene
ya Boyokani ya Kala akotaka na esika ya bosantu po na kopesa
Nzambe libonza ya makila ya nyama. Nzokande Kristo amipesaki
na Nzambe mbala mingi té. 26 Soki té asengelaki komona pasi
mbala ebele banda ebandeli ya mokili. Kasi ayaki bobele mbala
moko, amipesaki na Nzambe na eleko oyo ya suka, po na
kolongola masumu ya bato. 27 Moto nyonso asengeli kokufa mbala
moko libela; bongo na sima Nzambe akosambisa ye. 28 Yango
wana pe Kristo amipesaki mbala moko, po álongola masumu ya
bato. Ye akomonana mbala ya mibale, kasi ekozala po na
kolongola masumu té. Akoya nde po na kobikisa libela baoyo
bazali kozela ye.

10 1 Mibeko ya Moize ememelaki bato makambo ya solo té,
kasi ezalaki kaka kolakisa elili ya bolamu oyo esengelaki
koya. Mibeko ekoki té kobongisa bato oyo balingi kopusana
penepene ya Nzambe. Yango wana mbula na mbula bapesaka
kaka *mabonza ya ndenge moko. 2 Soki bato oyo basambelaka
Nzambe ndenge wana bazwaki bolimbisi ya solo, mbele balingaki
koyeba 'tè bazali na masumu lisusu té, pe bakokaki kotika libela
kopesa mabonza. 3 Kasi mbula na mbula bango basengeli kopesa
mabonza wana, po bákanisaka masumu na bango. 4 Pamba té
makila ya bangombe to ya bataba ekoki kolongola masumu ata
moke té.

5 Yango wana, tango Kristo ayaki awa na se, alobaki na
Nzambe boye:

"Mabonza nyonso oyo bapesaka yo, olingaka yango té;
kasi opesaki ngai nzoto.
6 Osepelaka té na banyama oyo bazikiselaka yo,
to oyo bapesaka po na masumu.
7 Bongo nalobi: tala nayei
po na kosala makambo oyo yo olingi,
ndenge ekòmamá po na ngai na Mikanda ya bosantu[y]."

8 Liboso alobi: "Mabonza nyonso oyo bapesaka yo, ézala banyama

---

y 10.7 Bzb 40,7–9.

oyo bazikiselaka yo to oyo bapesaka po na masumu, olingaka
yango té"; atako bapesaka yango ndenge Mibeko ezali kotinda.
9 Bongo abakisi: "Tala nayei, po na kosala oyo yo olingi." Yango
elakisi 'tè Kristo alongoli ndenge ya kala ya kosambela, pe abandi
ndenge ya sika. 10 Ya solo, Yezu Kristo akokisaki makambo oyo
Nzambe alingaki; awa amipesaki mbala moko, akómisaki biso
bato ya bosantu.
11 Mokolo na mokolo banganga-Nzambe nyonso bakokisaka
mosala na bango; tango nyonso bapesaka bobele mabonza ya
ndenge moko, oyo ekoki kolongola masumu ya bato ata moke té.
12 Nzokande Kristo apesaki bobele libonza moko, po na kolongola
masumu libela. Sik'oyo afandi na esika ya lokumu penepene ya
Nzambe, 13 azali kozela mokolo Nzambe akotia banguna na ye
na se ya makolo na ye. 14 Boye, na nguya ya libonza se moko
wana, Kristo akómisi bango bato na ye ya bosantu, akómisi bango
libela bato ya kokoka.
15 Molimo Mosantu nde moto azali kolakisa biso yango;
pamba té alobaká boye: 16 "Boyokani oyo nakosala ná bango sima
ya mikolo, ekozala boye: nakotia mibeko na ngai na mitú na
bango, nakokòma yango na mitema na bango. 17 Masumu na
bango pe mabe na bango nakokanisa yango lisusu té[z]." 18 Bongo
soki Nzambe alimbisi masumu ya bato libela, tina ya kopesa
mabonza po na masumu ezali lisusu té.

Biso tómipesa na Kristo

19 Yango wana, bandeko, po na makila ya Yezu, toyebi 'tè
tokokota na esika oyo eleki bosantu, 20 sima ya Ridó; yango nde
bomoto na ye. Ye asi'afungoleli biso nzela ya sika, po tókóma
kuna pe tózwa bomoi. 21 Tozali na Nganga-Nzambe monene oyo
Nzambe atiá Motambwisi ya ekolo na ye[a]. 22 Boye tópusana
penepene ya Nzambe na motema moko, na bondimi nyonso;
pamba té Nzambe asi'alongolá masumu na biso; mitema na biso
esi'ekómá pembe, pe basukolá biso na mai ya peto. 23 Tolobaka
'tè tozali kotiela Nzambe mitema; tólemba té, tótia kaka molende,
pamba té Nzambe akokokisa elaka na ye. 24 Tókanisanaka biso na
biso; tólendisanaka po tólingana pe tósalaka misala ya malamu.
25 Bato mosusu na kati na bino babandi koboya kosangana;
bósala boye té, kasi bólendisana bino na bino, po bozali komona
'tè *mokolo ya Nkolo ebandi kokóma penepene.
26 Pamba té biso bato tosi'tozwi mateya nyonso ya solo, soki
tobandi kosala masumu ndenge mitema elingi, libonza moko té

---

z *10.17* Tala 8,10–12.
a *10.21* Tala 3,2.

ezali oyo ekoki kolongola masumu[b]. 27 Etikali bobele tóbanga
ndenge Nzambe akokatela bato etumbu, pe ndenge akongalisa
móto oyo ekozikisa banguna na ye. 28 Moto nyonso oyo aboyi
kotosa Mibeko ya Moize, basengeli koboma ye ata mawa té, soki
batemwen mibale to misato balobi mabe na ye[d]. 29 Tembe té,
etumbu monene koleka ezali kozela moto oyo amoni Mwana ya
Nzambe pamba, atsioli makila ya *Boyokani ya Sika, oyo
elongolaki masumu na ye, pe afingi Molimo oyo amemelaki ye
bolamu ya Nzambe. 30 Pamba té toyebi Moto oyo alobaká 'tè:
"Ngai moto nakozongisela bango mabe; ngai nde moto nakopesa
bango etumbu"; pe lisusu: "Nkolo akosambisa bato ya ekolo
na ye[e]." 31 Ezali likambo moko ya somo penza soki moto akwei
na maboko ya Nzambe ya bomoi.

32 Bókanisa mikolo ya ebandeli, tango Nzambe afungolaki
bino miso; bobandaki kobunda na bapasi mingi, pe bozalaki kaka
kokanga mitema. 33 Na kati na bino, bamosusu bazalaki kofingama
pe konyokwama na miso ya bato; kasi bino nyonso bondimaki
kozala lisanga moko ná bango. 34 Bozalaki koyoka pasi ná bato
ya boloko; pe tango babotolaki biloko na bino, bozalaki kondima
yango na esengo nyonso, po boyebaki 'tè bozali na bomengo oyo
eleki malamu pe ekoumela seko. 35 Sik'oyo bótia kaka molende,
po yango moto ekozwela bino lifuta moko ya monene. 36 Bobele
soki bokangaka mitema nde bokokokisa makambo Nzambe alingi,
pe bokozwa bolamu oyo ye alakaki. 37 Pamba té ekòmamá boye:
"Etikali moke, kutu moke penza, moto oyo asengeli koya, áya,
akoumela té. 38 Bongo moto na ngai oyo akómi bosembo po na
bondimi, akobika. Kasi soki azongi sima, nakosepela na ye té[f]."
39 Biso tozali kozonga sima té, tokobunga té; kasi tondimi 'tè
Nzambe akobikisa biso.

Bondimi

11 1 Soki moto azali na bondimi, asi'azwi eloko oyo atielaka
motema, ayebi makambo oyo emonanaka na miso té. 2 Na
tango ya kala, Nzambe andimaká bato mosusu po na bondimi na
bango.

3 Po na bondimi na biso, toyebi 'tè Nzambe asalá Likolo na
se na maloba na ye. Boye, biloko nyonso oyo emonanaka, eutá
na oyo emonanaka té.

---

b 10.26 Tala ndimbola 6,6.
d 10.28 Tala Tang 35,30.
e 10.30 Zong 32,35–36.
f 10.38 Hab 2,3–4.

4 Abel, po na bondimi na ye, apesaká Nzambe mabonza ya
malonga koleka ya Kaina. Po na bondimi na ye Nzambe alakisaki
'tè azali moto ya bosembo, pamba té amonisaki polele 'tè
asepelaki na mabonza na ye. Atako Abel akufá kala, ndakisa na
ye ezali koteya biso tii lelo[g].
5 Enok, po na bondimi na ye, akufaká té. Nzambe amemaká
ye na Likolo po ázala epai na ye, yango wana azalaki komonana
lisusu té. Liboso 'tè átombola ye, Nzambe ayebisaká Enok 'tè
azalaki kosepela na ye[h]. 6 Kasi soki moto azali na bondimi té,
akoki kosepelisa Nzambe té. Bongo moto nyonso oyo alingi
kopusana penepene ya Nzambe, asengeli kondima 'tè Nzambe
azali, pe apesaka lifuta na baoyo bazali koluka ye.
7 Noé, po na bondimi na ye, atosaká tango Nzambe alakisaká
ye makambo oyo ekoya, pe atòngaká masuwa po na kobikisa
libota na ye. Na ndenge wana amonisaki mabe ya bato, pe
akómaki moto ya bosembo po na bondimi na ye[i].
8 Abraham, po na bondimi na ye, atosaká tango Nzambe
abengaki ye. Akendeki na mboka oyo Nzambe alakaká ye 'tè
akozwa yango. Atikaki mboka na ye po na kokende na esika
ayebaki té[j]. 9 Po na bondimi na ye, akómaki kofanda lokola
mopaya na mabelé oyo Nzambe alakaká ye. Azalaki kolala na
ndako ya kapo, esika moko ná Izaak pe Jakob, pamba té bango
pe bazwaká elaka wana. 10 Abraham azalaki kozela vile oyo
ekoumela, oyo Nzambe akanaká kosala; bobele ye pe moto atòngá
yango.
11 Sara pe, po na bondimi na ye, azwaká nguya ya kobota
mwana, atako akómaki penza mobange; atiaki kaka motema 'tè
Nzambe oyo apesaki ye elaka akokokisa yango[k]. 12 Na ndenge
wana moto se moko, Abraham, atako akómaki mpaka penepene
ya kokufa, abotaki bana ebele. Bazali mingi koleka minzoto ya
Likolo pe zelo oyo ezalaka penepene ya ebale[l].
13 Bato nyonso wana bakufaká ná bondimi na bango. Na
esengo nyonso bazalaki komona na mosika bomengo oyo
Nzambe alakaká bango, kasi bazwaki yango té. Bongo babandaki
koloba: "Awa na mokili, tozali bapaya pe bato ya mobembo[m]."
14 Nzokande bato oyo balobaka ndenge wana, balakisaka polele

---

g 11.4 Eband 4,3–10.
h 11.5 Eband 5,21–24.
i 11.7 Eband 6,13–27.
j 11.8 Eband 12,1–2.
k 11.11 Eband 18,10–15.
l 11.12 Eband 15,5.
m 11.13 Eband 23,4; 47,9.

'tè bazali koluka mboka ya bango moko penza. 15 Soki bazalaki
kokanisa mboka oyo bautaki, mbele bakokaki kozonga. 16 Kasi
bazalaki koluka mboka moko ya malamu koleka, elingi koloba:
mboka ya Likolo. Yango wana Nzambe ayokaka soni té soki bato
bazali kobenga ye "Nzambe ya Abraham, ya Izaak pe ya Jakob"[n],
pamba té asi'abongiselá bango mboka ya seko.
17 Abraham, po na bondimi na ye, tango Nzambe amekaki
ye, andimaki kobomela Nzambe mwana na ye se moko Izaak,
atako azwaká elaka ya Nzambe, 18 tango Nzambe alobaká na ye
'tè: "Ezali nde Izaak moto akopesa yo bakoko[o]." 19 Abraham
andimaki 'tè Nzambe akoki kosekwisa Izaak; ya solo, tokoki
koloba 'tè azwaki ye lisusu lokola moto asekwi.
20 Izaak, po na bondimi na ye, abenisaki Jakob ná Ezau po
na makambo oyo ekoya[p].
21 Jakob, po na bondimi na ye, abenisaki bana ya Jozef moko
moko tango alingaki kokufa; bongo "agumbamelaki Nzambe na
nzete na ye ya kotambola[r]."
22 Jozef, po na bondimi na ye, tango akómaká penepene ya
kokufa, asakolaká po na mokolo oyo bana ya Israel bakolongwa
na Ejipte, pe alakisaká ndenge bakosala po na mikuwa na ye[s].
23 Baboti ya Moize, po na bondimi na bango, babombaká ye
banda tango abotamaki tii akokisaki sanza misato, po bamonaki
'tè mwana azalaki kitoko, pe babangaki kutu té ata motindo ya
mokonzi ya Ejipte[t].
24 Moize, po na bondimi na ye, tango akómaki mokóló,
aboyaki 'tè bábenga ye mwana ya mwana ya *Faraon[u]. 25 Nzokande
andimaki komona pasi ná bato ya ekolo ya Nzambe, esika 'tè
ákende kosepela mwa tango moke po na bisengo ya masumu.
26 Ndenge Kristo andimaki báyina ye, Moize pe amonaki 'tè eleki
malamu báyina ye, esika 'tè áluka bomengo ya Ejipte; pamba té
miso na ye ezalaki bobele na lifuta oyo ezalaki kozela ye.
27 Moize, po na bondimi na ye, alongwaká na Ejipte, abangaki
kanda ya Faraon té [v]. Atiaki molende lokola nde azalaki komona
Nzambe oyo amonanaka té. 28 Bobele po na bondimi na ye,
atindaká bato ya Israel básala feti ya *Pake pe bápakola makila

---

n 11.16 Bim 3,6.
o 11.18 Eband 12,1–17.
p 11.20 Eband 27,-29,39–40.
r 11.21 Eband 47,31–48,20.
s 11.22 Eband 50,24–25.
t 11.23 Bim 2,2.
u 11.24 Bim 2,10–12.
v 11.27 Bim 2,15.

na baporte ya bandako, po anjelu-mobomi ásimba bana na bango
té, tango akoya koboma bana mibali ya liboso nyonso[w].
29 Bato ya Israel, po na bondimi na bango, bakatisaká Ebale
ya Motane lokola nde ezalaki ya kokauka. Kasi tango ba-Ejipsien
bamekaki kokatisa, bango nyonso bakufaki na mai[x].
30 Bobele po na bondimi ya bato ya Israel, ba-mir ya lopango
ya Jeriko ekweyaká, tango bazalaki kobalukabaluka na bapembe-
ni ya vile mikolo sambo[y]. 31 Rahab, mwasi ya ndumba, po na
bondimi na ye, akufaki té esika moko ná baoyo baboyaki kotosa
Nzambe, po ye ayambaki na boboto ba-Israelite oyo bayaki po
na kotala mboka na mayele[z].
32 Náloba lisusu nini? Nazali na tango té po na koloba
makambo ya Jedeon, Barak, Samson, Jefte, David, Samuel, to ya
baprofete. 33 Po na bondimi na bango, babotolaki mabelé ya
bikolo mosusu, bakómaki kotambwisa mboka na bosembo[a],
bazwaki bolamu oyo Nzambe alakaká bango; bakangisaki minoko
ya batambo[b], 34 babomaki móto ya makasi[d], babikaki na liwa ya
mbeli; baoyo bazalaki na maladi, nzoto na bango akómaki
kolongono[e]; bamosusu balakisaki makasi na bango na bitumba
pe balongaki banguna ebele; 35 bamama mosusu bamonaki bana
na bango oyo bakufaki bazongi na bomoi[f].
Nzokande bato mosusu, banyokolaki bango makasi. Ata bango
baboyaki kosala mabe po bábika; bazalaki kotia mitema 'tè
Nzambe akosekwisa bango[g]. 36 Banguna bazalaki koseka pe
kobeta bango fimbu, kokanga bango minyololo pe kobwaka bango
na boloko. 37 Bamosusu, babomaki bango na mabanga to na mbeli,
bakati bamosusu biteni mibale. Bazalaki kotelengana pe kolata
baposo ya meme to ya taba; bazalaki kokelela, konyokwama pe
komona pasi. 38 Ebongaki té 'tè báfanda na kati ya bato ya mokili
oyo; yango wana bazalaki kotelengana na esobe to na bangomba,
pe kofanda na mabulu oyo ezalaka na kati ya mabanga to na se
ya mabelé.
39 Po na bondimi na bango, Nzambe alakisaki 'tè azali kolinga

---

w 11.28 Bim 12,1–14.
x 11.29 Bim 14,21–29.
y 11.30 Joz 12,21.
z 11.31 Joz 2,11–12; 6,21–25.
a 11.33 Tala na mikanda ya Jozué pe Bilombe.
b 11.33 Blb 14,6–7; 1 Sam 17,34–36; Dan 6,1–27.
d 11.34 Dan 3,23–25.
e 11.34 2 Bkz 20,1–6.
f 11.35 1 Bkz 17,23; 2 Bkz 4,36.
g 11.35 2 Mak 6,18–7,42.

bango nyonso; kasi akokiselaki bango bilaka na ye té. 40 Nzambe
azelisaki bango likolo na biso, pamba té abombelaki biso bolamu
ya koleka; boye esengelaki ákómisa bango bato ya kokoka bobele
nzela moko ná biso.

Nzambe, Tata na biso

12 1 Bato nyonso wana bazali kozinga biso, bazali kolakisa
biso ndenge tosengeli kosala. Yango wana biso pe tótia
molende. Tósala lokola bato ya masano. Bongo tótika makambo
nyonso oyo epekisaka 'tè tótambola malamu té; tókima mbangu,
tóbwaka mikumba oyo ezali kotia biso kaká, elingi koloba: tóboya
masumu oyo ezali kokangama na biso. 2 Tótia miso bobele epai
ya Yezu; ye nde moto ayeelá biso bondimi, kaka ye moto
akokokisa yango. Akangaki motema tango babomaki ye na
kuruze, pe amonaki soni ya liwa yango lokola eloko pamba, po
azalaki kokanisa bobele esengo oyo Nzambe abombelaki ye. Pe
sik'oyo azali kofanda na esika ya lokumu penepene ya Nzambe.
3 Bókanisaka ndenge ye akangaki motema na nyonso oyo
bato ya masumu basalaki ye. Boye bózonga sima té, pe
bólemba té. 4 Bosengeli kobunda ná masumu; nzokande moto
moko té abundá tii makila étanga. 5 Bosi'bobosani toli oyo
bazali kopesa bino lokola na bana ya Nzambe: "Mwana na
ngai, koboya té soki Nkolo apesi yo etumbu; kolemba té tango
alakisi mabe na yo. 6 Pamba té Nkolo apesaka etumbu na moto
oyo ye alingaka; abetaka moto nyonso oyo ye ayambaka lokola
mwana na ye[h]." 7 Bókanga mitema. Nzambe akamati bino lokola
bana na ye; azali kopesa bino etumbu po ábongisa bino. Mwana
nini azwaka etumbu ya tata té? 8 Ya solo, bana nyonso ya Nzambe
bazwaka etumbu; boye soki bino bozwaka yango té, bozali penza
bana na ye té, bozali bana bazangá tata. 9 Batata oyo babotá biso
bazalaki kopesa biso etumbu, pe tozalaki kotosa bango; esengeli
tótosa mingi koleka Tata na biso ya Likolo, po tóbika. 10 Batata na
biso bazalaki kopesa etumbu na mwa tango moke, ndenge mitema
na bango ezalaki kolinga; kasi Tata na biso ya Likolo apesaka biso
etumbu po na bolamu na biso, po tókóma bato ya bosantu lokola
ye. 11 Tango bato bazali kozwa etumbu, bamonaka yango lokola
eloko ya esengo té kasi ya pasi. Nzokande soki etumbu esi'ebongisi
bango, ememelaka bango boboto pe bizaleli ya bosembo.

Bizaleli oyo ekoki na bato Nzambe aponá

12 Soki maboko na bino elembi pe mabolongo esili makasi,
bózwa lisusu molende. 13 Bósala banzela ya malamu, po 'tè ata

---

h 12.6 Batoli 3,11–12.

bato ya tengu-tengu bábeta libaku té, kasi bátambola na ndenge
ekoki.
14 Bóluka kofanda na boboto ná bato nyonso, pe kozala na
bomoi ya bosantu; po moto moko té akoki komona Nkolo, soki
azangi bosantu. 15 Bókeba! Moto moko té ábungisa bolamu ya
Nzambe. Moto moko té ákóma lokola lititi ya bololo oyo ekoki
kobomisa bato ebele na kati na bino. 16 Moto moko té ásala
kindumba to átsiola bolamu ya Nzambe, ndenge Ezau asalaká:
atekisaki ki-mokóló na ye likolo ya bilei ya mokolo moko. 17 Bongo
na sima, lokola boyebi, alingaki 'tè tata ábenisa ye po ázwa
bolamu oyo Nzambe alakaká. Kasi akokaki kozwa yango té;
azwaki nzela té ya kobongola makanisi ya tata na ye, atako
abimisaki mai na miso.
18 Bókanisa nanu ndenge bakoko ya Israel bapusanaká
penepene ya ngomba ya Sinaí, oyo emonanaka na miso. Kuna
móto ezalaká kongala, molili ezalaká makasi, pe mopepe ya somo
ezalaká kopepa. 19 Bayokaká mongongo moko ezalaki koloba na
kati ya makelele ya kelelo. Tango bayokaki mongongo yango,
baboyi bábakisela bango maloba mosusu. 20 Pamba té bazalaki
kobanga motindo oyo: "Soki moto amati na ngomba oyo, ézala
kutu ata nyama, esengeli báboma ye na mabanga." 21 Makambo
bango bamonaká ezalaká somo penza. Moize kutu ye moko
alobaká 'tè: "Nazali koyoka somo pe kolenga."
22 Kasi bino bakristo bosi'bopusani penepene ya mboka ya
Nzambe ya bomoi, na ngomba ya *Sion pe Yeruzalem ya Likolo.
Kuna nde esika ba-anjelu nkoto na nkoto bazali kosala feti; 23 pe
bana ya liboso ya Nzambe basangani na esengo, baoyo bakombo
na bango esi'ekòmamá na Likolo. Bopusani penepene ya Nzambe,
Zuzi ya bato nyonso; pe epai ya milimo ya bato ya bosembo oyo
Nzambe akómisá bato ya kokoka. 24 Bopusani penepene ya Yezu
oyo asalá *Boyokani ya Sika; makila na ye elongolá masumu nyonso
pe esalá likambo moko monene koleka makila ya Abel.
25 Tango Nzambe akitaká awa na se po na kokebisa bakoko
ya Israel, bango baboyaki koyoka, bongo bango nyonso bazwaki
etumbu. Yango wana bókeba! Pamba té ndenge nini tokokima
etumbu soki toboyi koyokela Nzambe, awa azali koloba uta na
Likolo? 26 Tango azalaká koloba na ngomba Sinaí, mongongo na
ye eningisaká mokili; kasi sik'oyo alaki biso boye: "Nakosala
yango lisusu mbala moko; nakoningisa bobele mokili té kasi
nakoningisa pe Likolo[i]." 27 Maloba wana: "lisusu mbala moko"
elakisi 'tè biloko ye asalá awa na se ekoningana pe ekolimwa, po
'tè biloko oyo eninganaka té étikala seko.

---

i 12.26 Ag 2,6.

28 Lokola tosi'tozwi mboka oyo ekoningana té, tósimba
bolamu ya Nzambe na motema moko. Tózala bato ya malamu,
tósalelaka Nzambe ndenge ye alingaka, tótosaka ye pe tóbangaka
ye. 29 Pamba té Nzambe na biso azali lokola móto oyo ezikisaka
nyonso.

Ndenge tokoki kosepelisa Nzambe

13 1 Bólinganaka lokola bandeko. 2 Bólemba koyamba bapaya
té na bandako na bino; pamba té kala, bato oyo basalaká
yango bayambaká ba-anjelu, kasi bayebaki bango té[j]. 3 Bókanisaka
bandeko oyo bazali na boloko, lokola nde bino pe bozali esika
moko ná bango. Bókanisaka lisusu bato nyonso oyo bazali
konyokwama, lokola nde bino pe bozali konyokwama ndenge
moko ná bango.
4 Bato nyonso bátosaka libala. Mobali nyonso ázala bobele
po na mwasi na ye; mwasi nyonso ázala bobele po na mobali na
ye. Pamba té Nzambe akopesa etumbu na bato oyo basalaka
kindumba, pe na baoyo batambolaka ná mwasi to mobali ya bato.
5 Bózala na lokoso ya mbongo té. Bósalelaka kaka biloko oyo
bozali na yango, bówela biloko mosusu té. Pamba té Nzambe ye
moko asi'alobá 'tè: "Nakotika bino ata moke té, nakobosana bino
ata moke té[k]." 6 Yango wana tokoki koloba na esengo: "Nkolo
azali na biso, tokoki kobanga eloko té; bato bakoki kosala biso
nini?[l] "
7 Bókanisa batambwisi na bino ya kala, baoyo bateyaki bino
maloba ya Nzambe. Bókanisa bizaleli na bango, pe ndenge
bakufaki; bongo bólanda bondimi na bango. 8 Yezu Kristo azali
se ndenge moko; lelo, lobi, pe seko. 9 Bato bákosa bino té na
mateya ya lokuta ndenge na ndenge. Bóluka 'tè bolamu ya
Nzambe épesa bino molende. Bótia mitema té na mibeko oyo
etali bilei. Baoyo batosaka mibeko yango bazwaka lisalisi ata
moke té.
10 Biso bakristo tozali na mesa na biso ya kopesela mabonza,
pamba té Yezu amipesá na Nzambe lokola libonza. Baoyo bazali
kosalela Nzambe na Ndako na ye ya kala bakoki kobikela na
libonza yango té. 11 Bókanisa ndenge nganga-Nzambe na bango
ya monene asengaka bolimbisi ya masumu. Ye amemaka makila
ya banyama na esika eleki bosantu; nzokande babimaka na
libanda ya mboka po na kozikisa nyama oyo babomelaki Nzambe.
12 Yango wana, tango Yezu alingaki kopesa makila na ye moko

---

j 13.2 Eband 18,2; 19,2.
k 13.5 Zong 31,6.
l 13.6 Bzb 118,6.

Nganga-Nzambe ya Boyokani ya Kala

po álongola masumu ya bato, akendeki kokufa na libanda ya
mboka. 13 Bongo ebongi tókende epai na ye, na libanda ya mboka;
tóndima básambwisa biso ndenge basambwisaki ye. 14 Pamba té
mboka na biso ya libela ezali awa na se té; kasi tozali nde kozela
mboka oyo ekoya. 15 Bongo na lisanga na Yezu, tómemela
Nzambe tango nyonso mabonza oyo epesaka ye lokumu; yango
ezali nde banzembo oyo toyembelaka Nzambe na biso. 16 Kasi
bólemba pe té na kosala misala ya malamu pe kosalisana. Pamba
té yango nyonso ezali nde mabonza oyo esepelisaka Nzambe.

17 Bótosaka batambwisi na bino pe bóyokelaka bango, po
bango bato babatelaka bino. Mokolo ezali Nzambe akotuna

bango ndenge bazalaki kosala mosala wana. Esengeli bákokisa
yango na esengo; pamba té soki boyokisaka bango mawa, yango
ekomemela bino bolamu ata moko té.
18 Bóbondelaka Nzambe tango nyonso po na ngai. Nakanisi
solo ’tè nazali na motema pembe; nalingaka kosala bobele
malamu tango nyonso. 19 Nasengi bino mingi bóbondela Nzambe
po ápesa ngai nzela ya kozongela bino noki penza.

Losambo pe mbote ya suka

20 Nzambe ya boboto asekwisá Nkolo na biso Yezu; akómisá
ye Mobokoli monene ya bameme, po asalaki *Boyokani ya seko
na makila na ye. 21 Boye Nzambe ápesa bino nguya po bókoka
kosala makambo nyonso ya malamu oyo ye alingaka. Ye moko
ákokisela biso makambo oyo esepelisaka ye, na nguya ya Yezu
Kristo. Lokumu ézala na ye tango nyonso seko! Amen.
22 Bandeko, nakòmeli bino makambo oyo po na kolendisa
bino. Nasengi bino bókanga mitema na yango; ezali kutu pe mingi
té. 23 Bóyeba ’tè ndeko na biso Timoté asi’abimi na boloko. Soki
akómi awa noki, tokoya nzela moko ná ye epai na bino.
24 Bópesa mbote na batambwisi na bino nyonso pe bakristo
nyonso. Bandeko ya Italie batindeli bino mbote.
25 Bolamu ya Nzambe ézala na bino nyonso.

MOKANDA YA
JAKE

Liyebisi ya ebandeli

Jake akòmaki mokanda oyo po na kolakisa bakristo ndenge basengeli kofanda bango na bango, pe ná bato oyo bazali bakristo té.

Jake alakisi 'tè mayele eutaka bobele na Nzambe, bongo tosengeli kosenga ye yango na bondimi nyonso (1,2–8). Sima apesi mitindo po na makambo etali bomengo, kokelela, mikakatano, momekano pe mateya ya solo oyo emonanaka na misala (1,9–27). Apekisi na molende nyonso likambo ya kopona bilongi ya bato na kati ya lisanga (2,1–13). Bongo amonisi 'tè na makambo nyonso, oyo eleki tina ezali: bondimi pe misala ya malamu (2,14–26). Asengi biso 'tè tóbatelaka minoko na biso (3,1–12) pe alakisi biso mayele ya solo, oyo eutaka na Nzambe (3,13–18). Azali kokebisa bato bakotisaka mobulu, baoyo bakangamá kaka na makambo ya mokili, batóngaka bandeko na bango, pe baoyo banyokolaka basali na bango (4,1–5,6). Boye asengi na bakristo nyonso báyeba kokanga mitema, bázala bato ya losambo pe básalisa bandeko oyo babungi (5,7–20).

Mokanda oyo ezali kosenga na bakristo 'tè bondimi na bango émonisa misala, pamba té bondimi oyo ebimisaka mosala té, ezali ya kokufa (2,26).

Mbote

1 [1] Mbote na bino bato ya ekolo ya Nzambe oyo epanzaná na mokili mobimba[a].

Ngai Jake, mosali ya Nzambe pe ya Nkolo Yezu Kristo, natindeli bino mokanda oyo.

Bondimi pe mayele

2 Bandeko na ngai, soki bapasi ya ndenge na ndenge ezali kokweela bino, bósepela kaka; [3] pamba té boyebi 'tè soki na tango ya pasi bosimbi bondimi na molende nyonso, nde bokokoka kokanga mitema. [4] Bobele soki boyebi kokanga mitema, bokozala bato ya kokoka na makambo nyonso, pe bokozanga ata eloko moko té. [5] Nzokande soki moto moko na kati na bino azangi mayele, ásenga yango epai ya Nzambe, pe Nzambe akopesa ye

---

a 1.1 Na grek: bato ya bikolo 12 (ya Israel).

yango; pamba té ye apesaka bolamu na ye na bato nyonso, na
motema malamu pe boboto. [6] Kasi ásenga na bondimi nyonso pe
átia tembe té; po moto oyo atiaka tembe azali lokola mbonge ya
mai oyo mopepe ezali komema epai na epai. [7] Moto ya ndenge
wana atiaka motema té 'tè akozwa ata eloko moko epai ya Nkolo;
[8] azali moto ya mitema mibale, pe abongolaka bizaleli na ye tango
nyonso.

Bato bakelelá pe bato ya bomengo

9 Ebongi ndeko oyo azali na biloko mingi té, ábeta tolo po
akómi moto ya lokumu; [10] pe ndeko oyo azali na bomengo, ábeta
tolo po lokumu na ye ekómi eloko ya pamba. Pamba té moto ya
bomengo akokufa kaka lokola flere ya zamba. [11] Moi ebimi pe
ekómi makasi, bongo matiti ekauki; flere na yango ekwei pe
kitoko na yango esili. Wana ezali ndenge moto ya bomengo
akokufa na kati ya misala na ye.

Nani amekaka bato?

12 Esengo na moto oyo akangaka motema tango azali kokutana
na bapasi. Ye azali lokola moto oyo alongi na lisano; Nzambe
akopesa ye bomoi oyo alakaki na bato balingaka ye. [13] Tango
moto azali komekama, áloba té 'tè: "Ezali Nzambe moto azali
komeka ngai." Pamba té Nzambe alingaka makambo ya mabe ata
moke té, pe ye amekaka bato té. [14] Ezali baposa ya bato nde
emekaka bango; yango moto ekosaka bango, pe etindaka bango
básala mabe. [15] Soki moto alandi baposa wana, yango ebimisaka
masumu; pe soki masumu ekómi mingi, ememaka liwa.
16 Bandeko na ngai ya bolingo, bómikosa té. [17] Bolamu nyonso
pe makabo nyonso ya kitoko oyo ekoká, eutaka na Likolo epai
ya Nzambe, oyo asalá moi, sanza pe minzoto. Nzambe azali
bobele ndenge moko, abongwanaka té; epai na ye molili ezali ata
moke té. [18] Asi'apesá biso bomoi ya sika, awa ayebisi biso maloba
na ye ya solo. Ye moko moto alingaki bongo po tózwa esika ya
liboso, na kati ya bikelamo na ye nyonso.

Koyoka pe kosala

19 Bandeko na ngai ya bolingo, bókanisa makambo oyo: moto
nyonso átiaka molende po na koyoka, kasi ákanisaka malamu
liboso ya koloba; pe ásilikaka noki té. [20] Pamba té moto oyo
asilikaka, akokisaka makambo ya bosembo té na miso ya Nzambe.
[21] Yango wana bótika bizaleli nyonso oyo ebebisaka mitema, pe
makambo nyonso ya nko. Bólongola lofundu nyonso, pe bóndima
maloba oyo ye akòmá na mitema na bino; yango nde moto ekoki
kobikisa bino.

22 Bómikosa té! Bósalaka ndenge maloba ya Nzambe ezali
kotinda; bóyoka yango biyokela té. 23 Pamba té oyo ayokaka
maloba ya Nzambe biyokela, pe asalaka té ndenge yango ezali
kotinda, akokani na moto oyo amitali na talatala: amoni ndenge
elongi na ye ezali; 24 soki akei, abosani ndenge yango ezalaki.
25 Bobele Mibeko ya Nzambe ezali ya kokoka pe epesaka bato
bonsomi. Soki moto atalaka yango malamu pe alandaka yango,
soki abosanaka yango té kasi ayokaka pe atosaka yango, moto
wana akozala na esengo na makambo oyo asalaka.
26 Soki moto amimoni 'tè asambelaka, nzokande ayebi
kobatela monoko na ye té, azali komikosa ye moko: kosambela
na ye ezali pamba. 27 Kosambela ya solo pe ya bosembo na miso
ya Nzambe Tata ezali: kosalisa bana bakufelá baboti ná basi
bakufelá mibali, tango bazali komona pasi; pe komibatela na
makambo nyonso ya mabe ya mokili oyo.

Kopona bilongi ya bato té

2 1 Bandeko na ngai, bino bato bondimaka 'tè Nkolo na biso
Yezu Kristo azali na lokumu ya Nzambe, bóponaka bilongi
ya bato té. 2 Ndakisa: na tango ya losambo, bato mibale bayei
kokota: moto moko ya bomengo alati pete ya or ná bilamba ya
kitoko penza; pe moto mosusu ya kokelela, alati bilamba ya
kopasuka. 3 Bongo na botosi nyonso bolobi na moto oyo alati
bilamba ya kitoko: "Mbuta-muntu, yaka kofanda na esika ya
malamu." Bongo boyebisi moto akelelá: "Yo, telema kuna." To:
"Fanda awa, na se ya makolo na ngai." 4 Soki bosali ndenge wana,
bozali nde kopona bilongi ya bato oyo bayei kosambela; bokómi
lokola bazuzi oyo bakataka makambo na ndenge ya mabe.
5 Bandeko na ngai ya bolingo, bóyoka malamu: Nzambe aponá
banani? Aponá bobele bato bakelelá na mokili oyo, po bondimi
éyeela bango bomengo, pe ékómisa bango bato ya mboka na ye,
ndenge alakaki baoyo balingaka ye. 6 Kasi bino bozali komonela
bato bakelelá. Nzokande bato oyo banyokolaka bino, ezali bato
ya bomengo té? Bango té bato bafundaka bino na ba-tribinal?
7 Bango pe té bato batsiolaka kombo ya lokumu ya Nkolo, oyo
batangaki mokolo babatisaki bino?
8 Mobeko oyo eleki mibeko nyonso, elobá boye: "Linga
moninga na yo ndenge yo moko omilingaka." Soki bokokisi yango,
nde bosali malamu. 9 Kasi soki boponaka bilongi ya bato, bozali
kosala masumu; pe Mibeko elakisi 'tè botosaka Nzambe té. 10 Ya
solo, ata otosaka mibeko nyonso, soki obosani kaka mobeko
moko, obuki nde mibeko nyonso. 11 Pamba té Nzambe alobá
"Kosala kindumba té"; alobá pe "Koboma moto té". Yango wana,
ata osali kindumba té kasi obomi moto, yeba 'tè obuki Mibeko.

[12] Bókanisa malamu. Mibeko ya Nzambe epesi bino bonsomi.
Yango wana bósalelaka Mibeko yango, na makambo nyonso oyo
bolobaka pe bosalaka. Pamba té mokolo Nzambe akosambisa
bino, akotala Mibeko wana. [13] Moto oyo aboyi koyokela baninga
mawa, Nzambe pe akoyokela ye mawa té; kasi oyo ayokelaka
baninga mawa, akoki kobanga té mokolo Nzambe akosambisa
bato.

Bondimi pe misala ya malamu

14 Bandeko na ngai, soki moto asalaka misala ya bondimi té,
tina nini akoki koloba 'tè: "Ngai nazali na bondimi"? Bondimi ya
ndenge wana ekoki kobikisa ye? [15] Ndakisa: ndeko moko azangi
bilamba ná biloko ya kolia, [16] pe moto moko na kati na bino alobi
na ye: "Lata bilamba ya malili, pe kende kolia malamu." Soki
bolobi bongo, kasi bopesi ye té biloko oyo azali na yango posa,
maloba wana ezali na tina? [17] Ndenge moko pe po na bondimi:
soki moto asalaka misala ya bondimi té, bondimi na ye ezali ya
kokufa.

18 Kasi moto moko akoki koloba boye: "Bato mosusu bamipesaka mingi na bondimi, pe bamosusu na misala." Soki moto
alobi boye, nakozongisela ye: Lakisa ngai ndenge moto akoki
kondimela Nzambe, soki asalaka misala ya bondimi té; bongo na
misala na ngai nakolakisa yo ndenge nandimelaka Nzambe. [19] Yo
ondimaka 'tè Nzambe azali kaka moko? Olobi penza malamu!
Milimo mabe pe endimaka boye, na kobanga nyonso. [20] Yo ozali
mayele té. Olingi nálakisa yo 'tè bondimi ezangá misala ezali
pamba? [21] Ndenge nini koko na biso Abraham akómaká bosembo
na miso ya Nzambe? Ezali po na misala na ye té? Pamba té
asalaká mesa ya mabonza po ábomela Nzambe mwana na ye
Izaak. [22] Omoni! Misala na ye ezalaki kokokisa bondimi na ye;
yango nyonso ezalaki kokende nzela moko. [23] Yango wana
ekòmamá boye: "Abraham andimelaki Nzambe, bongo Nzambe
akamataki ye lokola moto ya bosembo po na bondimi na ye[b]." Na
boye nde bakómaki kobenga ye moninga ya Nzambe. [24] Bomoni
'tè bato bakómaka bosembo na miso ya Nzambe po na misala na
bango; kasi bobele po na bondimi té.

25 Ndenge moko pe po na Rahab, mwasi ya ndumba ya Jeriko.
Ezali po na misala na ye té nde akómaká bosembo na miso ya
Nzambe? Pamba té ayambaki bato oyo bayaki kotala mboka na
mayele, pe akimisaki bango na nzela mosusu. [26] Ya solo, soki
moto azali kopema lisusu té, asi'akufi; se ndenge wana bondimi
oyo ebimisaka misala té ezali ya kokufa.

---

b 2.23 Eband 15,6; Rom 4,3.

Tóbatelaka minoko na biso

3 [1] Bandeko na ngai, na kati na bino bato nyonso báluka
kokóma balakisi té. Pamba té biso balakisi, Nzambe
akosambisa biso na ndenge moko ya koleka. [2] Biso nyonso
tobosanaka mbala mingi. Soki moto azali oyo abosanaka té na
maloba, azali penza moto ya kokoka; akoki komibatela malamu.
[3] Ndakisa: totiaka bibende na minoko ya bapunda po yango étosa
biso. Na ndenge wana tokoki kotambwisa yango. [4] Ezali pe
ndenge moko po na masuwa: ata yango ezali monene, ata mopepe
ya makasi epusi yango, kasi motambwisi asalelaka yenda moko
ya moke po na kobalola masuwa epai nyonso ye alingi. [5] Se bongo
pe monoko ya moto ezali eloko moko ya moke penza na kati ya
nzoto, kasi esalaka makambo ya minene.
Bókanisa nanu ndenge mwa móto ya moke ekoki kozikisa
zamba monene. [6] Monoko ya moto ezali eteni ya nzoto, emonanaka
lokola móto. Yango ebebisaka makambo nyonso ya mokili;
epelaka na móto ya lifelo; ezikisaka moto kobanda na mbotama
na ye tii na liwa. [7] Bato bazali na mayele ya kosala 'tè banyama
ya ndenge na ndenge ébanda kotosa bango; ézala banyama ya
zamba, bandeke, banyoka, to bambisi. [8] Kasi moto moko té
asi'asalá 'tè monoko na ye étosa ye. Yango ezali eloko moko ya
mabe etondá na pwazon pe elembaka té. [9] Tosalelaka yango po
na kokumisa Nzambe, Nkolo pe Tata na biso; kasi tofingelaka
yango pe lisusu baninga oyo ye asalá na ndenge na ye. [10] Kaka
na monoko topesaka mersi pe tofingaka bato. Bandeko na ngai,
boye ezali malamu té. [11] Mai ya elengi ná ya bololo ebimaka
esika moko? [12] Bandeko na ngai, nzete ya *figi esi'ebotá
mbuma ya *olive? pe oyo ya vinu esi'ebotá mbuma ya figi?
Ndenge moko pe mai ya komela ebimaka esika moko té ná
mai ya mungwa.

Mayele oyo eutaka na Nzambe

13 Na kati na bino nani azali na mayele? Pe nani ayebaka
makambo? Ámilakisa moto ya bizaleli ya malamu, pe ákokisaka
misala na ye nyonso na boboto pe na mayele. [14] Kasi soki mitema
na bino etondá na lofundu pe zuwa ya mabe, bóbanda kotombola
mapeka té pe kowangana makambo ya solo. [15] Mayele ya ndenge
wana eutaka na Nzambe té, kasi ezali kaka ya bato ya mokili oyo;
yango eutaka na milimo mabe. [16] Pamba té zuwa pe koswana
ebimisaka mobulu pe mabe ya ndenge na ndenge. [17] Kasi moto
azali na mayele oyo euti na Nzambe, azali moto ya motema
pembe, aswanaka té, afandaka na boboto pe na kimia, ayokelaka
bato mawa, asalaka makambo ya solo pe ya malamu, pe akosaka

bato ata moke té. 18 Bato oyo basalaka makambo ya boboto bazali
lokola baoyo bakonaka bilanga. Mbuma oyo bakonaka ebotelaka
bango bolamu.

Kolinga makambo ya mokili ezali koyina Nzambe

4 1 Po na nini boswanaka pe bobundaka? Ezali té po bolukaka
bobele bisengo? 2 Bolulaka biloko oyo bozali na yango té.
Botondá na zuwa po na makambo ebele, kasi lokola bolongaka
kaka té, bokómá koluka bitumba. Bozangaka biloko oyo boluka-
ka, po bosengaka Nzambe té. 3 Ata bosengi yango na Nzambe,
bozwaka té, po bozali kosenga na makanisi mabe; pamba té
bolingaka kaka kobebisa bomengo nyonso po na bisengo na bino.
4 Bosundoli Nzambe, bokómi lokola basi baboyi libala. Boyebi
té 'tè kolinga makambo ya mokili oyo ezali koyina Nzambe?
Moto alingaka makambo ya mokili, akómi monguna ya Nzambe.
5 Ekòmamá boye: "Nzambe azalaka na zuwa mingi po na pema
oyo afulá biso." Bokanisi 'tè makambo oyo ekòmamá pamba?
6 Nzokande, Nzambe asi'apesá biso bolamu moko eleki monene;
yango wana ekòmamá lisusu: "Nzambe ayinaka bato ya lofundu;
kasi apesaka bolamu na baoyo bamikitisaka." 7 Bongo bótosaka
Nzambe; bóboya makambo ya zabolo, boye ye akokima bino
penza mosika. 8 Bópusanaka penepene ya Nzambe, bongo ye
akoya penepene na bino. Bino bato ya masumu, bóbongisa
bizaleli na bino; bino bato ya mitema mibale, bózala na motema
moko kaka. 9 Bóndima 'tè bozali bato ya mawa; bólata pili pe
bóbimisa mai na miso; bótika koseka, kasi bólela; bótika kosepela,
kasi bóyoka mawa. 10 Bómikitisa na miso ya Nkolo, bongo ye
akotombola bino.

Tika koloba mabe ya ndeko na yo

11 Bandeko, bótónganaka té. Moto oyo atóngi ndeko na ye
azali kotónga Mibeko ya Nzambe. Oyo alobi 'tè ndeko na ye azali
moto mabe, azali koloba 'tè Mibeko ya Nzambe ezali mabe. Esika
'tè átosa yango, ye amitii zuzi na yango. 12 Nzokande Nzambe
moto apesá Mibeko; ye pe kaka moto azali zuzi. Bobele ye nde
moto akoki kobikisa to kokata etumbu ya liwa. Bongo yo ozali
nani, po óloba 'tè ndeko na yo azali moto mabe?

Tótika lofundu

13 Bato mosusu na kati na bino balobaka: "Lelo to lobi
tokokende na mboka boye, tokofanda kuna mbula moko pe
tokosala mombongo, bongo tokozwa mbongo mingi." 14 Nzokande
boyebi té ndenge nini bokozala lobi. Ya solo, bozali lokola
londende oyo ezali komonana po na mwa tango moke, pe na sima

Bato ya mombongo

elimwe. 15 Ebongi bólobaka boye: “Soki Nkolo alingi, na mikolo
ekoya tokosala makambo boye to boye.” 16 Kasi bozali kobeta tolo
na lofundu penza. Lofundu nyonso ya ndenge wana ezali mabe.
17 Moto oyo ayebi ndenge asengeli kosala kasi aboyi kosala yango,
azali nde kosala masumu.

Mawa na bino, bato ya bomengo!

5 1 Bino, bato ya bomengo, bólela pe bózala na mawa po na
bapasi oyo ezali kozela bino. 2 Bomengo na bino esi’ebebi,
pe bampese esi’elei bilamba na bino. 3 Mbongo na bino nyonso
ekómi eloko ya pamba penza. Yango elakisi ’tè nzoto na bino
moko pe ekobeba lokola nde eziki na móto. Suka ya mokili ekómi
penepene, nzokande bino bozali konduka mbongo! 4 Boboyi
kofuta bato oyo balongolaka mbuma na bilanga na bino. Bóyoka
ndenge bazali kolela! Nkolo ya nguya nyonso asi’ayoki kolela na
bango. 5 Awa na se bokoká na biloko nyonso pe botondá na
bisengo. Boliaka mingi, bokómi mafuta penza, lokola banyama
oyo ezali kozela mokolo bakoboma yango. 6 Bokatelaka bato ya
malamu etumbu pe bobomaka bango, nzokande bango basalelaka
bino mitú makasi té.

Bókangaka mitema pe bósambelaka Nzambe

7 Yango wana, bandeko, bókangaka mitema tii mokolo Nkolo
Yezu akoya. Bókanisa nanu ndenge mosali-bilanga akangaka
motema pe azelaka mbuma ya elanga na ye, banda tango mbula
ya liboso enokaka tii na tango ya mbula ya suka. 8 Bino pe
bókanga mitema pe bózala na molende, pamba té mokolo Nkolo
akoya ekómi penepene.

9 Bandeko, moto na moto átika komilelalela na makambo
bandeko na ye bazali kosala ye, po Nzambe ákatela bino etumbu
té. Pamba té zuzi azali kozela bino. 10 Bandeko, bólanda ndakisa
ya baprofete oyo bazalaká koloba na kombo na ye: ndenge

babandaki kokanga mitema na bapasi oyo bazalaki komona.
11 Tobengaka bango bato ya esengo, po na molende na bango.
Bosi'boyoká ndenge Job akangaká motema na kati ya bapasi, pe
ndenge Nkolo asukisaki makambo na ye; pamba té Nkolo
alingaka bato na ye pe ayokelaka bango mawa.
12 Bandeko na ngai, bókeba, bókata seleka té, ézala ata ya
ndenge nini[d]. Kasi bóloba kaka "Ezali bongo" to "Ezali bongo
té", po Nzambe ákatela bino etumbu té.
13 Soki moto moko na kati na bino azali na mawa, ásambela.
Soki azali na esengo, áyembela Nzambe. 14 Soki moto moko na
kati na bino azali na maladi, ábenga bambuta-muntu ya Eklezya,
básambela po na ye pe bápakola ye *mafuta na kombo ya Nkolo
Yezu. 15 Soki losambo yango esalami na bondimi penza, yango
ekobikisa moto ya maladi, bongo Nkolo akokómisa ye nzoto
kolongono, pe akolimbisa ye soki asalaki masumu. 16 Yango wana
moto azali na maladi esengeli ándima masumu na ye na miso ya
bandeko, pe bango básambela po na ye po ábika. Pamba té
losambo ya moto ya bosembo ezali na nguya penza. 17 Ndakisa:
Eliya azalaká moto lokola biso. Asengaki Nzambe na molende
nyonso 'tè mbula énoka té; bongo mbula enokaki té na mboka
mobimba, mbula misato na ndambo. 18 Na sima asambeli lisusu,
bongo Likolo efungwani, mbula enoki pe mabelé eboti mbuma.
19 Bandeko na ngai, soki moto moko na kati na bino abungi
nzela ya solo, bongo ndeko moko azongisi ye na nzela ya malamu,
20 bóyeba 'tè oyo alongoli moto ya masumu na nzela ya mabe,
abikisi ndeko na ye; pe Nzambe akolimbisa ye masumu, atako
ezali ebele.

---

d 5.12 Na grek: ézala na kombo ya Likolo to ya mabelé, ata kutu seleka ya ndenge nini.

MOKANDA YA LIBOSO YA

PIERE

Liyebisi ya ebandeli

Piere azalaki na Rome (5,13), tango akòmaki mokanda na ye na bakristo ya bamboka oyo Polo to baninga na ye bateyaki Sango Malamu. Azalaki koluka kolendisa bango, pamba té bato oyo bayebi Nzambe té babandaki konyokola bango.

– Apesi Nzambe mersi po na bolamu oyo ye abombelá bakristo. Atako bazali komona pasi, ebongi kaka bákangama na Kristo (1,1–2,10).

– Ndakisa ya Kristo (2,21–24) ezali kolakisa makambo moto na moto asengeli kolanda (2,11–4,19), ézala bambuta-muntu ya eklezya to bilenge (5).

Bakristo basengeli kokangama na bondimi na bango, atako bazali na pasi. Soki basali ndenge wana, bakozala komonisa "misala minene ya Nzambe" (2,9); boye baoyo bazali bakristo té "bakomona misala na bango ya malamu, bongo bakokumisa Nzambe, mokolo ye akomilakisa na bango" (2,12).

Mbote

1 1-2 Mbote na bino bato bozali kofanda lokola bapaya na bisika
nyonso oyo ekolo ya Nzambe epanzaná[a]: na region ya Pon,
Galatie, Kapadose, Efeze pe Bitinie. Nzambe Tata ayebá bino
banda kala; ye moto aponá bino, pe Molimo na ye akómisá bino
bosantu, po bótosa Yezu Kristo, oyo asukoli bino na makila na ye.
Ngai Piere, ntoma ya Yezu Kristo, natindeli bino mokanda
oyo. Bózwa bolamu pe boboto mingi penza.

Tótia mitema bobele na Nzambe

3 Mersi na Nzambe, Tata ya Nkolo na biso Yezu Kristo! Ye
ayokelaki biso mawa mingi penza; bongo apesi biso bomoi ya sika
po tótia mitema bobele na ye. Pamba té ye moto asekwisá Yezu
Kristo, 4 pe abombelá biso bomengo na Likolo. Kuna ekoki
kobeba té to kobunga. 5 Soki botii penza mitema epai ya Nzambe,
ye akobatela bino na nguya na ye; boye bokobika pe bokozwa
bomoi ya seko, na *mokolo ya suka.

---

a 1.1–2 Awa na mokili, bakristo bazali bapaya; mboka na biso penza ezali na Likolo. Filip 3,20.

6 Yango wana botondi na esengo, atako na mwa mikolo oyo
esengeli bózala na mawa, po bozali komona bapasi ya ndenge
na ndenge. [7] Esengeli bámeka bondimi na bino, ndenge
bamekaka or na móto; nzokande bondimi na bino eleki or na
tina, pamba té or ezali eloko ya koumela té. Bongo soki bosimbi
bondimi na molende nyonso, bokozwa lokumu penza, mokolo
Yezu Kristo akomonana. [8] Ata bomonaká Yezu na miso té, bozali
kolinga ye; ata bomonaka ye té, bozali kondima ye. Yango wana
bozwi lokumu, pe botondi na esengo; [9] pamba té bondimi na bino
ezali kobikisa bino.
10-11 Baprofete balobaká po na kobika yango, oyo Nzambe
azalaká kobombela bino na bolamu na ye. Pamba té Molimo ya
Kristo azalaká na bango, pe ayebisaká bango 'tè Kristo akomona
pasi, bongo na sima akozwa lokumu. Bango bazalaká komituna
pe koluka koyeba tango nini pe ndenge nini makambo yango
ekosalama. [12] Nzambe ayebisaká bango 'tè makambo oyo bazalaki
kosakola ezalaki po na bango té, kasi po na bino. Ya solo,
makambo minene boye, ba-anjelu bazali na posa ya komona
yango; sik'oyo basakoli ya Sango Malamu bayebisi bino yango,
na lisalisi ya Molimo Mosantu oyo Nzambe atindi uta na Likolo.

Bózala bato ya bosantu

13 Yango wana bóbongisa mitema na bino po na mosala,
bófungola miso! Bótia mitema bobele na bolamu oyo Nzambe
akopesa bino, mokolo Yezu Kristo akomonana. [14] Bótosaka Nzambe,
ndenge bana batosaka baboti na bango; bótika kolanda baposa
oyo bozalaki na yango, tango boyebaki Nzambe té. [15] Kasi lokola
Nzambe oyo abengi bino azali mosantu, bino pe bosengeli kozala
bato ya bosantu, na bizaleli na bino nyonso. [16] Pamba té ekòmamá
boye: "Bózala bato ya *bosantu, po ngai pe nazali mosantu."
17 Tango bozali kosambela, bobengaka Nzambe "Tata"; yango
wana bótosaka ye na bomoi na bino mobimba, pamba té ye
asambisaka bato nyonso ndenge moko, moto na moto ná ya ye
makambo. [18] Boyebi eloko nini Nzambe afutaki po na kolongola
bino na bizaleli ya pamba-pamba oyo bakoko batikelá bino. Ezali
mbongo té to eloko mosusu oyo ebebaka; [19] kasi ezali eloko ya talo
penza, yango nde makila ya Kristo. Ye azali lokola mwana-meme
oyo ebebá ata esika moko té. [20] Nzambe aponá ye liboso 'tè ásala
mokili, bongo atindeli bino ye na mikolo oyo ya suka. [21] Po na
Kristo nde bozali kondimela Nzambe oyo asekwisá ye pe apesá
ye lokumu. Boye bozali kotia mitema bobele epai ya Nzambe.
22 Bosi'bokómi bato ya peto, na ndenge bobandi kotosa
maloba oyo euti na Nzambe. Yango ezali kotinda bino bózala na
bolingo ya solo; boye bótikana té, bólinganaka penza na motema

moko. [23] Pamba té bokómi bato ya sika; nzokande oyo aboti
bino mbala ya mibale ezali té moto oyo asengeli kokufa, kasi ezali
nde Maloba ya Nzambe oyo ezali na bomoi pe ekoumela seko.
[24] Ekòmamá boye:

"Bato nyonso bazali lokola matiti,
kitoko na bango ezali lokola flere ya bilanga;
matiti ekaukaka, pe flere ekufaka[b].
[25] Kasi Maloba ya Nkolo ekotikala seko."

Maloba yango nde Sango Malamu oyo bamemelaki bino.

Yezu, fondasion ya Eklezya

2 [1] Yango wana bólongola mabe nyonso, lokuta nyonso, pe
zuwa; bótika kotónga baninga. [2] Bózala lokola bana babotami
sika. Bango balukaka bobele komela mabéle; mabéle oyo bino
bosengeli koluka ezali nde Maloba ya solo, po bókola pe bóbika.
[3] Bosi'bomeki bolamu ya Nkolo Yezu; boyoki elengi na yango[d].
4 Bópusana penepene na ye; ye azali na bomoi, azali libanga
oyo bato babwakaki; kasi Nzambe aponá yango, amoni 'tè ezali
libanga ya lokumu penza. [5] Bino pe bozali na bomoi na miso ya
Nzambe, bozali lokola mabanga oyo ye atòngelá"Ndako" ya
Molimo Mosantu. Asi'akómisá bino lisanga ya banganga-Nzambe
na ye, po bópesaka ye mabonza oyo ekoki na ye pe esepelisaka
ye, po na Yezu Kristo. [6] Pamba té ekòmamá boye:

"Nasi'naponá libanga moko ya monene pe ya lokumu.
Natiá yango na Yeruzalem,
lokola libanga oyo esimbaka ba-mir na yango makasi.
Moto oyo akotiela ye motema,
akomona soni ata moke té[e]."

7 Libanga wana ekómisá bino bakristo bato ya lokumu; kasi
po na baoyo bandimaka té,

"Libanga ba-mason babwakaki ekómi fondasion
oyo esimbi lopango mobimba[f]."
[8] "Bato babetaka mabaku na libanga oyo;
yango ekweisaka bango[g]."

Babetaka mabaku po baboyi kondima Maloba ya Nzambe;
yango nde makambo esengeli kokweela bango.

9 Kasi bino bozali ekolo oyo Nzambe aponá, bozali lisanga ya
banganga-Nzambe ya Mokonzi monene, bozali ekolo ya bosantu

---

b 1.24 Tala Ezaya 40,6–8.
d 2.3 Tala Bzb 34,9.
e 2.6 Tala Ezaya 28,16.
f 2.7 Tala Bzb 118,22.
g 2.8 Tala Ezaya 8,14.

oyo Nzambe akómisá ya ye penza, po bósakolaka sango ya misala
na ye ya minene. Ye moto abengi bino po bólongwa na molili pe
bómona moi na ye ya kokamwa. [10] Liboso bozalaki ekolo na ye
té, kasi sik'oyo bokómi ekolo ya Nzambe. Liboso Nzambe azalaki
koyokela bino mawa té, kasi sik'oyo ayokeli bino mawa.

Basali ya Nzambe

11 Bandeko ya bolingo, bozali lokola bapaya awa na mokili,
bongo nasengi bino: bókeba na baposa ya bomoto oyo eyeelaka
bino na mitema. [12] Bózala na bizaleli ya malamu na miso ya bato
bayebi Nzambe té. Boye, ata bafundi bino 'tè bozali bato mabe,
bakomona misala na bino ya malamu, bongo bakokumisa Nza-
mbe, mokolo ye akomilakisa na bango.
13 Po na Nkolo Yezu, bótosaka bakonzi ya mokili, ézala
mokonzi monene ya Rome oyo aleki bango nyonso, [14] to batambwisi
oyo ye atindaka po na kopesa etumbu na bato basalaka mabe,
pe kokumisa baoyo basalaka malamu. [15] Pamba té, Nzambe alingi
boye: bókokisa misala ya malamu, po bókangisa minoko ya bazoba
oyo bayebi Nzambe té. [16] Bozali bato ya bonsomi. Nzokande
bonsomi yango ekoki kopesa bino nzela té ya kosalaka mabe na
kobombama; kasi bómikómisa baumbu ya Nzambe.
17 Bótosaka bato nyonso, bólinganaka, bóbangaka Nzambe,
pe bótosaka mokonzi monene ya Rome.

Ndakisa ya Kristo oyo amonaki pasi

18 Bino baumbu, bósalelaka bakonzi na bino na botosi nyonso,
ézala baoyo bazali malamu pe boboto, ézala kutu baoyo bazali
matata. [19] Ya solo, tango mosusu bakoki konyokola bino na nko
po bomipesi na Nzambe; bongo soki boyebi kokanga mitema,
wana ezali bolamu oyo euti na Nzambe. [20] Soki bokangi mitema
tango bazali kobeta bino po bosalaki mabe, eloko nini bokozwa?
Kasi soki bokangi mitema tango bazali kobeta bino po bosali kaka
malamu, yango ezali bolamu euti na Nzambe. [21] Wana ezali
makambo Nzambe abengeli bino, pamba té Kristo amonaki pasi
po na bino, bongo apesi bino ndakisa po bólanda nzela na ye.
[22] Ye asalaki lisumu ata moko té; ata mbala moko té alobaki
lokuta. [23] Tango bafingaki ye, azongisaki maloba ya mabe té;
tango banyokolaki ye, akanelaki moto moko té, kasi amitikaki na
maboko ya Nzambe, oyo akataka makambo na bosembo. [24] Tango
babomaki ye na kuruze, amemaki mokumba ya masumu na biso,
po tókóma lokola bato bakufá na oyo etali masumu, kasi tózala
na bomoi po na kosala malamu. Bobiki po na bapota ye azokaki.
[25] Pamba té, bozalaká lokola bameme oyo ebungi, kasi sik'oyo
bosi'bozongi epai ya Mobokoli oyo azali kobatela bino po bóbika.

Basi pe mibali

3 [1] Ndenge moko pe bino basi bótosaka mibali na bino. Bongo
soki bamosusu bazali kondima té atako bayoki maloba ya
Nzambe, bándima po na maloba té kasi po na bizaleli na bino,
2 awa bazali komona 'tè bozali na bizaleli ya malonga pe ya botosi.
3 Bóluka komikómisa kitoko té na biloko oyo emonanaka na miso:
lokola kokanga suki, kolata biloko ya or to bilamba ya kitoko.
4 Kasi bózala nde bato ya mitema boboto pe kimia. Wana ezali
kitoko ya kobombama; yango esilaka té, pe ezali na tina monene
na miso ya Nzambe. 5 Na tango ya kala basi ya bosantu bazalaká
komikómisa kitoko bobele ndenge wana. Bazalaki kotia mitema
epai ya Nzambe, pe kotosa mibali na bango. 6 Bókanisa ndenge
Sara abandaká kotosa Abraham; azalaki kobenga ye "mokonzi
na ngai". Bino bokómi bana na ye soki bosalaka makambo ya
malamu, pe soki bobangaka ata eloko moko té.

7 Ndenge moko pe bino mibali, bófandaka malamu ná basi
na bino. Bóyeba 'tè bazali na makasi té lokola bino. Bótosaka
bango, pamba té bango pe bakozwa bomoi oyo Nzambe alakaki.
Bósalaka bongo po 'tè eloko moko té ébebisa losambo na bino.

Ebongi tómona pasi po na makambo ya malamu

8 Bózalaka na motema moko, bóyokanaka pe bólinganaka
lokola bandeko, bózala bato ya boboto pe bótika lofundu na kati
na bino. 9 Soki moto asali yo mabe, kozongisela ye mabe té; soki
moto afingi yo, kofinga ye té, kasi senga Nzambe ásala ye bolamu,
pamba té Nzambe abengi bino po bózwa bolamu na ye nyonso.
10 Ekòmamá boye:

"Moto oyo alingi kozala malamu
pe komona esengo na bomoi na ye,
ábimisa maloba ya mabe té pe átika lokuta;
11 áboya makambo ya mabe pe ásalaka oyo ya malamu,
álukaka boboto tango nyonso.
12 Pamba té miso ya Nkolo ezali epai ya bato ya bosembo,
pe matoi na ye na losambo na bango;
kasi apesaka bato ya mabe mokongo[h]."

13 Nani akosala bino mabe soki bomipesi na misala ya
malamu? 14 Ata bato bazali konyokola bino po bosalaka malamu,
bózala na esengo! Bóbangaka bango ata moke té, pe bózalaka
mitema likolo té, 15 kasi bóndima na motema moko 'tè Kristo azali
Nkolo. Soki bato batuni bino bolamu nini bozali kozela, bóyeba
tango nyonso kopesa bango eyano ya malonga; 16 kasi bózongisela

---

h 3.12 Tala Bzb 34,13–17.

bango bobele na boboto, na botosi pe na motema moko. Boye
soki bozali na bizaleli ya malamu ndenge ebongi na bakristo,
baoyo batóngaka bino pe balobaka 'tè bozali bato mabe, bakoti-
kala na soni. 17 Kasi soki Nzambe moto alingi bómona pasi, ebongi
bómona pasi po na makambo ya malamu oyo bosalaka, esika 'tè
bómona pasi po bosalaki makambo ya mabe. 18 Pamba té Kristo
pe akufaki mbala moko likolo ya masumu ya bato; ye moto ya
malamu akufaki na esika ya bato ya mabe, po ámema bino epai
ya Nzambe. Akufaki po azalaki moto lokola bato nyonso, kasi
asekwaki po azali na nguya ya Molimo. 19 Na nguya na ye ya
Molimo, akitaki epai ya milimo ya bato oyo bazwaká etumbu, po
na koteya bango. 20 Kala bato wana baboyaká kotosa Nzambe,
nzokande ye azalaki kokanga motema tango Noé abandaki
kotònga masuwa. Bato kaka mwambe nde bakotaki na masuwa
yango; bongo Nzambe atindaki mai po na kobikisa bango[i]. 21 Mai
yango ezali kolakisa ndenge batisimo ebikisi bino sik'oyo. Moto
oyo azwi batisimo alongoli mbindo na nzoto té, kasi asengi
Nzambe ákómisa motema na ye pembe, po na Yezu Kristo oyo
asi'asekwá. 22 Ye asi'amatá na Likolo, pe azali kofanda na esika
ya lokumu penepene ya Nzambe. Ba-anjelu pe milimo nyonso
oyo bato babengaka "Bakonzi" bakómi kotosa ye.

Ebongi bóbongola bizaleli

4 1 Awa Kristo andimaki komona pasi, bino pe bóndima komona
pasi na molende nyonso. Pamba té bobele moto oyo asi'ayoki
pasi, ye nde moto aboyá masumu libela. 2 Boye na tango oyo
bokotikala awa na mokili, bótika kolanda baposa ya bomoto, kasi
bózalaka na bizaleli oyo Nzambe alingaka. 3 Pamba té, bosi'bobebisi
tango mingi po na kolandaka makambo esepelisaka bato oyo
bayebi Nzambe té. Bozalaki kosala kindumba, kondima baposa
ya mabe, kolangwa masanga, kolia pe komela na lokoso mingi
koleka, pe kobebisa lokumu na bino na ndenge bozalaki kosambela
banzambe ya lokuta. 4 Kasi sik'oyo bato oyo bayebi Nzambe té
bakómi kokamwa pe kofinga bino, lokola bozali kosangana ná bango
lisusu té po na kosala makambo wana ya mobulu. 5 Nzokande
mokolo ezali bakosamba po na yango nyonso, pamba té etikali
moke Nzambe áya kokata makambo ya bato nyonso, baoyo bazali
na bomoi, ná baoyo bakufá. 6 Po na yango, Kristo asakolaki Sango
Malamu na bato bakufá, oyo biso tolobaka 'tè Nzambe ákatelaki
bango etumbu, tango bazalaki nanu na mokili. Kristo asalaki boye
po bákoka kozwa bomoi ya seko.

---

i 3.20 Mai yango eyaká po na koboma bato oyo bazalaki konyokola
bato ya malamu.

Ndenge ya kosalela makabo ya Nzambe

7 Suka ya makambo nyonso ekómi penepene. Yango wana,
bózala bato ya mayele pe ya ekenge, po 'tè bókoka kobondela
Nzambe. [8] Likambo eleki tina, yang'oyo: bólinganaka mingi penza;
pamba té, bato oyo bazali kolingana, Nzambe alimbisaka bango
masumu atako ezali ebele. [9] Bóyambaka bandeko na bandako na
bino, bóyimayimaka té. [10] Bolamu oyo Nzambe apesaka ezali ya
ndenge na ndenge; bósalelaka yango na ndenge ekoki. Pamba té,
Nzambe apesaka moto na moto ya ye likabo; bósalelaka yango
po na bolamu ya baninga. [11] Moto oyo asakolaka, ásakola bobele
maloba ya Nzambe. Moto oyo asalisaka bandeko, ásalela bobele
nguya oyo Nzambe apesi ye. Boye na makambo nyonso oyo
bosalaka, Nzambe akozwa lokumu po na Yezu Kristo. Pamba té,
lokumu pe nguya nyonso ezali ya ye seko! Amen.

Ndenge ya komona pasi lisanga na Kristo

12 Bandeko ya bolingo, bókamwa té po bozali komona bapasi
mingi; bókanisa té 'tè bozali kaka bino moko, [13] kasi bósepela po
bozali komona pasi ná Kristo. Na ndenge wana bokosepela mingi
koleka, tango ye akomonana na lokumu. [14] Esengo na bino, soki
bafingaka bino po na kombo ya Kristo, pamba té Molimo ya
Nzambe oyo akoteli bino na mitema, azali Molimo ya Lokumu.
[15] Bókeba po moto moko té na kati na bino ázwa etumbu po asali
makambo ya mabe, lokola koboma moto, koyiba biloko, to kokota
na makambo oyo etali yo té. [16] Nzokande soki moto amoni pasi
po azali mokristo, áyoka soni té, kasi ápesa Nzambe mersi, po
kombo wana ya mokristo ezali kombo ya lokumu. [17] Tango ekoki,
po Nzambe ábanda kokata makambo ya bato; akosambisa liboso
bato na ye. Bongo soki biso tosambi liboso, bato oyo baboyi
kondima Sango Malamu ya Nzambe bakosuka ndenge nini? [18] "Soki
bato ya malamu babiki na pasi penza, ekozala ndenge nini po na
bato ya mabe pe ya masumu?[j]" [19] Yango wana baoyo bazali
komona pasi po Nzambe alingi boye, básalaka se makambo ya
malamu pe bámipesa mobimba na Nzambe oyo asalá biloko
nyonso. Ye akobosana bango té.

Ndenge ya kotambwisa Eklezya

5 [1] Sik'oyo nalingi kopesa toli na bambuta-muntu ya eklezya na
bino. Ngai pe nazali mbuta-muntu, nazali komona pasi
ndenge Kristo amonaki, pe nakozwa lokumu, mokolo lokumu na
ye ekomonana. [2] Bótambwisaka malamu bameme oyo Nzambe

---

j 4.18 Tala Batoli 11,31.

apesi na maboko na bino. Bósalaka mosala na bino na matata té,
na lokoso ya mbongo pe té, kasi na esengo nyonso pe na motema
moko, ndenge Nzambe alingi. 3 Bózala ndakisa ya malamu epai
ya bameme ya Nzambe; bómilakisa bakonzi té na kati ya bato
oyo Nzambe apesi bino. 4 Bongo mokolo Mobokoli monene
akomonana, nde bozwi lokumu oyo esilaka té.
5 Ndenge moko nasengi na bino bilenge, bótosaka bambuta-
muntu. Pe bino nyonso, bóyokanaka, bótika lofundu. Pamba té
"Nzambe aboyaka bato ya monoko, kasi apesaka bolamu na ye
na bato oyo bamikitisaka[k]." 6 Yango wana bómikitisaka, po
Nzambe ya nguya nyonso ábatela bino, pe átombola bino mokolo
ye moko alingi. 7 Bólongola makanisi nyonso oyo etungisaka bino;
bópesa yango na Nzambe, pamba té ye moto asalisaka bino.
8 Bófungola miso, bózala ekenge! Pamba té monguna na bino
zabolo azali kotambolatambola, lokola tambo oyo ezali koganga
pe koluka moto ya kolia. 9 Bóboya ye, bóndimela kaka Nzambe,
po boyebi 'tè bandeko na bino oyo bapanzaná na mokili mobimba
bamonaka pasi se ndenge moko. 10 Nzambe ya bolamu nyonso
abengi bino po bózwa lokumu na ye ya seko, na lisanga ya Kristo.
Sik'oyo bozali komona pasi po na mwa tango moke, kasi ye nde
moto akozongisela bino kimia, akopesa bino molende penza, pe
akotelemisa bino makasi. 11 Ye azali Mokonzi seko! Amen.

Mbote ya suka

12 Silas ndeko na ngai ya motema, asalisi ngai po na kokòmela
bino mwa mokanda oyo, po nálendisa bino pe nálakisa bino
ndenge bolamu ya Nzambe ezali. Bótia molende bobele po na
yango.
13 Lingomba ya bato oyo Nzambe aponá na vile ya Babilone[l],
etindeli bino mbote. Mwana na ngai Marko pe atindeli bino
mbote. 14 Bino nyonso bópesana mbote na bolingo nyonso.
Bandeko bakristo, boboto ézala na bino nyonso.

---

k 5.5 Tala Batoli 3,34.
l 5.13 Bakristo bazalaki kopesa kombo "Babilone" na vile ya Rome. Tala pe Yebis 17,5.

MOKANDA YA MIBALE YA

PIERE

Liyebisi ya ebandeli

Bakòmá mokanda oyo na kombo ya Piere. Kasi ezali Piere té moto akòmaki yango, pamba té 3,4 ezali kolakisa 'tè na tango wana bakristo ya liboso basi'bakufaki kala (tala ndimbola "kokòma mokanda na *kombo ya moto" lk 688). Moto akòmaki mokanda oyo alandi makanisi ya Yuda na makambo mingi (tala lk 485): yango wana emonani 'tè ekokaki kokòmama penepene ya bambula soki 120.

Mokanda oyo ezali kolakisa bizaleli oyo ebongi na mokristo. Esengeli kotosa maloba ya Nzambe pe mateya ya bato oyo bamonaki Nkolo (1,1–21). Balakisi ya lokuta basi'bakoti na kati ya bakristo. Mateya na bango ezali kobungisa bato (2,1–22). Bazali kotsiola bato oyo bazali kozela koya ya Nkolo. Nzokande soki Nkolo azali kozelisa, ezali po bato nyonso bábongola mitema.

Tii lelo, balakisi ya lokuta bazali kaka, boye mokanda oyo ezali kolendisa bakristo báluka koyeba Nkolo malamu penza po 'tè mateya wana ya lokuta ébungisa bango té.

Mbote

1 1 Mbote na bino bato bozali na bondimi ya talo penza, ndenge
moko lokola biso. Yango ezali likabo ya tina koleka; bozwi
yango po na bolingo ya Nzambe pe Yezu Kristo, Mobikisi na
biso.
Ngai Simon Piere, mosali pe ntoma ya Yezu Kristo, moto
natindeli bino mokanda oyo[a]. 2 Awa boyebi Nzambe pe Yezu,
Nkolo na biso, bózwa bolamu pe boboto mingi.

Nzambe abengi pe aponi biso

3 Na makasi na ye ya Nzambe, Yezu apesi biso nyonso oyo
ekoki po tósepelisa Nzambe na bomoi na biso mobimba. Ye moto
abengi biso pe asali 'tè tóyeba ye; alakisi biso lokumu pe nguya
na ye, 4 pe apesi biso bilaka ya tina penza. Ya solo, apesi bino
nzela po bósangana na bomoi na ye ya Nzambe, pe bóbika na
liwa oyo ekweelaka bato nyonso po na baposa na bango ya mabe.
5 Lokola bosi'bondimeli Nzambe, bózala pe na bizaleli ya malonga,

---

a 1.1 Po na makambo etali moto akòmaki mokanda oyo, tanga liyebisi ya ebandeli.

bókóma bato ya mayele, 6 bóyeba komibatela pe kokanga mitema,
bómipesa na Nzambe, 7 bósalisanaka pe bólinganaka. 8 Soki
bokómi kokokisa makambo wana nyonso, bokoyeba Nkolo na biso
Yezu Kristo malamu; bokozala kobimisa misala pe kobota mbuma.
9 Kasi moto oyo azangá makambo wana azali lokola moto akufá
miso; abosani 'tè Nzambe asi'alongolá masumu na ye ya kala.
10 Boye bandeko, bótia lisusu molende penza po na kondimela
Nzambe oyo abengaki pe aponaki bino. Soki bosali ndenge wana,
bokokweya na mabe ata moke té, 11 pe Nzambe akokómisa bino
bato ya mboka ya seko, ya Yezu Kristo oyo azali Nkolo pe
Mobikisi na biso.
12 Yango wana, nakolemba té po na kozongela makambo oyo
bosi'boyebá, ata bolandaka malamu makambo ya solo oyo bosi'bozwá.
13 Kasi namoni 'tè ebongi nálamusaka bino pe nákebisaka bino
tii liwa na ngai. 14 Pamba té etikali moke nákufa, ndenge Nkolo
na biso Yezu Kristo ayebisaki ngai. 15 Bongo nakosala nyonso 'tè
sima ya liwa na ngai bókoka kobatela makambo oyo.

Tólanda bobele maloba ya Bantoma pe ya Baprofete

16 Tango nayebisaká bino 'tè Nkolo na biso Yezu Kristo akoya
na nguya na ye, nalandaki masolo ya pamba té oyo eutaka na
mayele ya bato; kasi ngai moko namonaki nkembo na ye na miso,
17 tango Nzambe Tata ya nkembo nyonso akumisaki ye pe alobaki
boye: "Oyo azali Mwana na ngai ya bolingo; nazali na esengo
mingi po na ye[b]." 18 Ngai moko nayokaki mongongo oyo eutaki
na Likolo tango nazalaki na ye, na ngomba ya bosantu.
19 Tokoki pe kotia mitema penza na maloba oyo baprofete
basakolaká. Ebongi bókamata yango lokola mwinda oyo ezali
kopela na esika ya molili, tii tongo ekotana na mitema na bino[d].
20 Mama ya likambo yang'oyo: moto moko té akoki kolimbola na
makanisi na ye moko maloba oyo baprofete bakòmaká. 21 Pamba
té profete moko té asi'asakolá na makanisi na ye moko; soki bato
bazalaki koloba na kombo ya Nzambe, ezalaki bobele na lisalisi
ya Molimo Mosantu.

Balakisi ya lokuta

2 1 Baprofete ya lokuta bazalaká na kati ya bato ya Israel;
ndenge moko pe balakisi ya lokuta bakozala na kati na bino.
Bakokotisela bino mateya oyo ememaka liwa; bakoboya kutu ata
Mokonzi oyo alongolaki bango na boumbu; boye bakomilukela
liwa ya mbalakaka. 2 Bato ebele bakolanda makambo na bango

---

b 1.17 Mat 17,1–8.
d 1.19 Na grek babakisi "pe tii monzoto ya tongo ekobima."

ya kindumba, pe likolo na bango mingi bakotsiola nzela ya solo.
[3] Lokola bakotonda na lokoso ya mbongo, bakobanda kokosa bino
po bázwa biloko na bino. Kasi Nzambe alalaka té; asi'akatelá
bango etumbu ya liwa ya seko.
4 Pamba té ata kutu ba-anjelu oyo basalaká masumu[e], Nzambe
ayokelaká bango mawa té, kasi abwakaki bango na lifelo esika
akangisá bango na kati ya molili, tii mokolo akokatela bango
etumbu libela. [5] Ndenge moko pe adindisaká mokili ya kala na
mai, ayokelaki bato ya mabe mawa té; kasi abikisaki bobele Noé
oyo azalaki kosakola makambo ya bosembo, ná bato na ye sambo.
[6] Pe lisusu akatelaká mboka Sodome ná Gomore etumbu pe
azikisaki yango na móto, apesaki ndakisa na bato nyonso ya
mobulu oyo bakoya sima. [7] Kasi abikisaki Lot, moto ya bosembo,
oyo azalaki komona pasi po na bizaleli ya bato wana ya mobulu.
[8] Pamba té moto yango ya bosembo azalaki kofanda na kati na
bango, boye abandaki komona pe koyoka mikolo nyonso makambo
ya mabe oyo bazalaki kosala; bongo akómaki komona motema
pasi mingi po na yango. [9] Nyonso wana ezali kolakisa ndenge
Nzambe abikisaka bato na ye na tango ya pasi, pe ndenge azali
kobatela bato ya mabe po ápesa bango etumbu mokolo akokata
makambo ya bato nyonso. [10] Akopesa etumbu ya makasi koleka
na bato oyo balandaka baposa ya mabe ya nzoto, pe batsiolaka
bokonzi ya Nzambe.
Balakisi wana ya lokuta batondá na lofundu pe lolendo,
batsiolaka milimo ya Likolo oyo esalaká masumu[f]. [11] Nzokande ata
ba-anjelu oyo baleki bango na makasi pe na nguya, batsiolaka milimo
wana té; bafundaka yango té epai ya Nzambe. [12] Bato wana bazali
lokola banyama ya zamba oyo ebotamaka po bákanga yango pe
báboma yango; bazangá mayele, batsiolaka makambo oyo bayebi té;
bakosuka kaka lokola banyama. [13] Bakomona pasi po na mabe oyo
bazali kosala; basepelaka bobele po na kokokisa baposa na bango
ya mabe na miso ya bato. Bazali bato ya mbindo, babebá kala. Tango
basanganaka ná bino po na kolia, basalaka nyonso po na kopanza
makambo na bango ya lokuta. [14] Balukaka bobele basi ya ndumba,
balembaka té po na kosala masumu, bakosaka bato oyo bazangi
makasi, batondá na lokoso ya mbongo. Etumbu ya Nzambe ezali
kozela bango. [15] Basi'batiká nzela ya malamu pe babungi, ndenge
balandi nzela ya Balam, mwana ya Beor; ye azalaki kosala mabe
likolo ya mbongo. [16] Kasi punda na ye ebimisaki mongongo ya moto
– ata bapunda elobaka té – epekisaki Balam átika kosala makambo
ya bozoba.

---

e 2.4 Tala Eband 6,1–4.
f 2.10 Tala v.4.

17 Bato yango bazali lokola bisika oyo bato balukaka mai,
nzokande eloko moko té ebimaka wana; bakokani pe na mapata
oyo ekitisaka mbula té po mopepe ezali komema yango. Nzambe
asi'abombelá bango esika moko ya molili penza. 18 Na masolo na
bango ya lofundu pe ya bozoba, bakosaka bato oyo basi'balongwe
na kati ya baninga na bango ya bizaleli ya mabe; babendaka bango
po bálanda baposa ya soni; 19 balakaka bango 'tè bakokóma bato
ya bonsomi, nzokande bango moko bazali baumbu ya makambo
oyo ememaka liwa; pamba té soki moto akangani na likambo,
akómi moumbu na yango. 20 Bato wana bandimelaki Yezu Kristo,
Nkolo pe Mobikisi na biso; po na ye balongwaki na makambo ya
mabe ya mokili; bongo lokola bazongeli yango pe bakómi lisusu
kokangana na yango, suka na bango ekozala mabe penza koleka
ya liboso. 21 Ebongaki malamu kutu báyeba nzela ya bosembo té;
nzokande bayebaki yango, kasi na sima bayei kobwaka mibeko
ya Nzambe. 22 Makambo oyo ekweelaki bango ezali kolakisa 'tè
balobaka ya solo: "Mbwa ezongelaka lisusu biloko ye moko
asanzi", pe "Ngulu ata basukoli yango, ezongaka noki na
potopoto".

Elaka po na koya ya Nkolo

3 1 Bandeko, oyo ezali mokanda ya mibale nakòmeli bino likolo
ya makambo oyo bosi'boyebá. Nasali boye po nálamusa bino,
bongo bózalaka na makanisi ya malamu. 2 Bókanisaka maloba oyo
baprofete bazalaká kosakola, pe lisusu mibeko ya Yezu, Nkolo pe
Mobikisi na biso, ndenge bantoma na bino balakisaki bino. 3 Bóyeba
malamu 'tè na mikolo ya suka bato bakomonana oyo bakobanda
kolanda bobele baposa na bango moko. Bakozala kotia tembe po
na maloba ya Nkolo pe bakoseka yango, 4 bakoloba boye: "Moto
yango alakaki 'tè akozonga. Bongo wapi ye? Bakristo ya liboso
basi'bakufá[g], kasi makambo nyonso ezali koleka kaka ndenge
moko uta ebandeli ya mokili!" 5 Babosanaka na nko makambo
oyo: na ebandeli Nzambe asalaká Likolo na se na maloba na ye;
abimisaká yango na mai, pe apiki yango na likolo ya mai. 6 Se
bongo pe mai eyaká kobebisa yango, na ndenge edindisaki mokili.
7 Bobele ndenge wana, Likolo na se ya lelo ezali koumela kaka
po na maloba oyo Nzambe alobá, tii mokolo akoboma yango na
móto. Azali kobatela yango tii mokolo akokatela bato ya mabe
etumbu ya liwa ya seko.
8 Kasi bandeko, bóbosana té 'tè Nkolo amonaka mokolo moko
lokola bambula nkoto; pe bambula nkoto, lokola mokolo moko.
9 Bato mosusu bazali koloba 'tè Nkolo aumeli po na kokokisa

---

g 3.4 Na grek: "Batata na biso."

elaka na ye. Ezali bongo té; azali kutu kokanga motema po na
bino, pamba té alingi té ata moto moko ábunga; alingi bato
nyonso bábongola mitema.
10 Kasi *mokolo ya Nkolo ekoya ndenge moyibi ayaka.
Mokolo yango, Likolo ekolimwa pe makelele moko ya somo
ekoyokana; biloko nyonso ya Likolo ekokufa na móto; mokili ná
makambo nyonso bato bazali kosala, ekomonana lisusu té. 11 Lokola
nyonso wana ekokufa boye, bosengeli kozala bato ya bosantu pe
ya losambo. 12 Bózela mokolo ya Nzambe na motema moko, pe
bótia molende po yango éya noki[h]. Mokolo yango Likolo ekozika,
pe biloko nyonso oyo ezali kuna ekokufa na móto ya makasi. 13 Kasi
biso tozali kozela Likolo ya sika pe mokili ya sika oyo Nzambe
alakaká bato na ye. Kuna ekozala bobele bosembo.
14 Yango wana, bandeko, awa bozali kozela mokolo yango,
bótia molende po Nzambe áya kokuta bino bato ya mitema
pembe, ya boboto, pe ya malonga penza. 15 Bóyeba malamu 'tè
soki Nkolo na biso azali kokanga motema, ezali bobele po bókoka
kobika. Wana ezali makambo ndeko na biso ya bolingo Polo
akòmelaki bino, na mayele oyo Nzambe apesaki ye. 16 Azalaki
kozongela yango mbala mingi na mikanda na ye nyonso. Makambo
mosusu kutu ezali pasi po bato báyeba tina na yango; yango wana
bato oyo bazangá mayele bazali kolimbola yango na ndenge ekoki
té, po bayebi makanisi ya Nzambe té. Basalaka se ndenge wana
na Mikanda mosusu; bazali komilukela liwa ya seko.
17 Boye bandeko, nasi'nakebisi bino. Bozali kondima na
motema moko, bózala ekenge, po bato ya mabe bákosa bino té
pe bákweisa bino té. 18 Kasi lokola bosi'boyebi Yezu Kristo, Nkolo
pe Mobikisi na biso, pe bosi'bozwi bolamu na ye, bótia molende
po bókóma bato ya kokoka. Lokumu ézala na ye sik'oyo pe seko!
Amen.

---

h 3.12 Na eleko wana bakristo bazalaká na posa ya komona mokolo Yezu akozonga. Tala Luka 21,28; 1 Tes 1,10; 4,15. Nzokande Nkolo azali koya noki té, po átikela bato nyonso tango ya komibongisa (v.9); boye baoyo bazali komibongisa pe kosakola Sango Malamu epai ya baninga, bazali kosala 'tè áya noki. Tala Mat 24,14; Yebis 6,11.

MOKANDA YA LIBOSO YA
YOANE

Liyebisi ya ebandeli

Balobaka 'tè Yoane akòmaki mikanda misato, atako atiá kombo na ye na kati té.

Mokanda oyo ya liboso eyebani té soki batindaki yango epai ya banani. Nzokande ezali kolakisa makambo ebandaki koleka na tango wana; mangomba mosusu ebele ezalaki kotika kolanda nzela ya Kristo po na komipesa na makanisi ya ndenge na ndenge.

Yango wana mokanda oyo ezali kolendisa bakristo po bázala lisanga na Nzambe pe na Mwana na ye Yezu Kristo. Yango esengeli komonana na misala ya bolingo na kati ya bandeko. Ezali kobunda makasi penza po na kosukisa mateya ya lokuta oyo ezali kobebisa Sango Malamu.

Boye ezali pe kosenga na bakristo nyonso bálandaka bobele mateya ya bato oyo bamonaki Yezu Kristo pe bayokaki ye; bátambolaka na moi, pamba té Nzambe azali moi. Yango elingi koloba: bázala na bolingo (1,5–2,17).

Sima eyebisi makambo etali banguna ya Kristo, oyo bawanganaka 'tè ye azali *Mesia té (2,18–29).

Elakisi bizaleli ya bana ya Nzambe: Balandaka nzela ya solo, bazalaka na bolingo kati na bango, batosaka Yezu Kristo (3,1–24). Bongo elakisi ndenge ya kokesenisa makambo ya lokuta ná oyo ya solo (4,1–6). Ezongeli lisusu likambo etali bolingo: Po na kozala mwana ya Nzambe, esengeli kozala na bolingo, pamba té Nzambe ye moko azali bolingo (4,7–21).

Po na kosukisa elakisi 'tè bondimi ememelaka bakristo nyonso bomoi ya seko (5,1–21). Mateya nyonso oyo ezali kosalisa bato po bázala bakristo ya solo.

Maloba oyo epesaka bomoi

1 1-2 Nazali koyebisa bino makambo etali Moto oyo azalaká uta
na ebandeli ya makambo nyonso. Toyokaki ye pe tomonaki
ye na miso na biso moko; totalaki ye malamu pe tosimbaki ye na
maboko. Ye azali penza Maloba oyo epesaka bomoi ya solo[a].
Bomoi yango eyaki komimonisa epai ya bato; tomonaki yango pe
tozali kosakola sango na yango. Moto oyo apesaka bomoi ya seko

a 1.1–2 Tala Yo 1,1–12.

azalaká epai ya Tata pe ayaki komilakisa na biso. 3 Biso
tosi'tosanganá ná Tata pe na Mwana na ye Yezu Kristo; bongo
nazali koyebisa bino makambo oyo tomonaki pe toyokaki, po bino
pe bózala ná biso lisanga moko. 4 Nazali kokòmela bino makambo
oyo po esengo na biso ézala ya kokoka.

Nzambe azali lokola moi

5 Sango oyo toyokaki epai ya Yezu pe nazali koyebisa bino,
yang'oyo: Nzambe azali lokola moi, pe epai na ye molili ezali ata
moke té. 6 Soki tolobi 'tè tozali ná ye lisanga, nzokande tozali
kotambola na molili, tozali kobuka lokuta, pe tolandaka té
makambo Nzambe alakisá biso. 7 Kasi soki tozali kotambola na
moi ndenge Nzambe ye moko azalaka na moi, biso nyonso tokómi
lisanga moko, pe makila ya Yezu, Mwana ya Nzambe, esi'elongolá
biso mbindo nyonso ya masumu.
8 Soki tolobi 'tè tozali na masumu té, tozali komikosa pe
koboya makambo Nzambe alakisá biso. 9 Nzokande, soki tondimi
'tè tosali masumu, Nzambe azali bosembo, akokisaka maloba na ye;
akolimbisa biso masumu nyonso pe akokómisa biso peto. 10 Soki
tolobi 'tè nanu tosalá masumu té, tokómisi Nzambe moto ya
lokuta, pe maloba na ye ekoteli biso té.

Kristo asalisaka biso

2 1 Bana na ngai, nazali kokòmela bino makambo oyo po bósala
masumu té. Nzokande soki moto asali masumu, Yezu Kristo
moto ya bosembo, azali avoka na biso epai ya Tata. 2 Ye nde moto
amipesaki na Nzambe lokola *libonza po na masumu na biso; ezali
kaka po na masumu na biso té, kasi po na oyo ya bato nyonso.
3 Tokoki koloba 'tè toyebi Nzambe bobele soki totosaka mibeko
na ye. 4 Moto oyo alobaka 'tè ayebi Nzambe, nzokande atosaka
mibeko na ye té, azali moto ya lokuta pe aboyi makambo Nzambe
alakisá ye. 5 Kasi moto oyo atosaka maloba ya Nzambe, motema
na ye etondá na bolingo ya Nzambe. Na ndenge wana toyebaka 'tè
tozali lisanga ná Nzambe. 6 Moto oyo alobaka 'tè azali lisanga ná
Nzambe, asengeli kozala na bizaleli oyo Yezu azalaki na yango.

Mobeko ya sika

7 Bandeko na ngai ya bolingo, nazali kokòmela bino mobeko ya
sika té, kasi bobele oyo ya kala. Bosi'bozwá yango, pamba té ezali
nde maloba oyo boyokaki na ebandeli. 8 Nzokande ezali kaka mobeko
ya sika. Yezu akokisaki yango, bino pe bozali kokokisa yango. Pamba
té molili ekómi kolimwa, pe moi ya solo ebandi kongenga.
9 Moto oyo alobaka 'tè atambolaka na moi, nzokande ayinaka
ndeko na ye, azali kaka na molili tii sik'oyo. 10 Oyo alingaka ndeko

na ye azali na moi; pe eloko moko té ezali na motema na ye oyo
ekoki kokweisa ye na masumu. [11] Kasi moto oyo ayinaka ndeko
na ye, azali na molili pe atambolaka na molili; ayebaka té epai
wapi azali kokende, pamba té molili esi'ezipá miso na ye.
12 Bana, nazali koyebisa bino: masumu na bino esi'elongwá
po bondimeli Yezu. [13] Batata, nazali koyebisa bino: boyebi Moto
oyo azalaká uta na ebandeli. Bilenge, nazali koyebisa bino:
bosi'bolongi Monguna.
14 Bana, nazali koyebisa bino ya solo: boyebi Tata. Batata,
nazali koyebisa bino ya solo: boyebi Moto oyo azalaká uta na
ebandeli. Bilenge, nazali koyebisa bino ya solo: bozali bilombe;
maloba ya Nzambe esi'ekotelá bino, pe bosi'bolongi Monguna.
15-16 Makambo ya mokili etondisaka mitema ya bato na
baposa ya ndenge na ndenge; balukaka kozwa biloko nyonso oyo
bamonaka; bakómaka kosala lofundu po na bomengo na bango.
Nyonso wana eutaka na Tata té; yango wana bólingaka yango té.
Pamba té moto alingaka yango azali na bolingo ya Tata té.
[17] Makambo ya mokili ná baposa ya bato ezali kolimwa; kasi moto
oyo asalaka makambo Nzambe alingaka, azali na bomoi ya seko.

Monguna ya Kristo

18 Bana na ngai, tokómi na tango ya suka. Boyokaki 'tè Monguna
ya Kristo azali koya; sik'oyo banguna ebele ya Kristo basi'babimi.
Yango wana toyebi 'tè tokómi na tango ya suka. [19] Bato yango bazalaki
bandeko na biso té; yango wana batiki biso. Soki bazalaki penza
bandeko na biso, mbele batikalaki na kati na biso. Kasi batiki biso
po émonana polele 'tè moko té na kati na bango azalaki ndeko na biso.
20-21 Nzokande bino bosi'bozwá Molimo oyo auti na Kristo[b];
boye bino nyonso boyebi makambo Nzambe alakisá bino. Soki
nakòmeli bino mokanda oyo, elakisi té 'tè boyebi makambo wana
té, kasi boyebi yango. Epai ya bato oyo balandaka yango, likambo
moko té ya lokuta ezalaka.
22 Nani azali moto ya lokuta pe monguna ya Kristo? Ezali
moto oyo awanganaka 'tè Yezu azali *Mesia té. Moto yango
awangani Tata pe Mwana. [23] Pamba té moto oyo awangani Mwana,
awangani pe Tata. Moto oyo andimeli Mwana, andimeli pe Tata.
24 Yango wana, makambo oyo bosi'boyoká uta na ebandeli,
bóbatela yango na mitema. Soki bobateli makambo oyo
bosi'boyoká uta na ebandeli, bino pe bokozala libela lisanga ná
Mwana pe Tata. [25] Elaka Kristo apesaki biso, yang'oyo: Tokozwa
bomoi ya seko.

---

b 2.20–21 Na grek: "Bapakolá bino *mafuta oyo euti na Moto ya bosantu." Tala pe v.27.

26 Nakòmeli bino makambo wana po na bato oyo balukaka
nzela ya kokosa bino. 27 Kasi bino, Kristo asi'apesá bino Molimo,
oyo azali ná bino libela; boye bozali na posa ya mateya ya bato té,
pamba té Molimo ya Kristo alakisaka bino makambo nyonso;
alobaka makambo ya solo, akosaka té. Yango wana, bósangana
libela ná Kristo ndenge Molimo na ye azali kolakisa bino.
28 Ya solo, bana na ngai, bósangana ná Kristo libela, bongo
mokolo ye akomonana tokozala na molende; tokoyoka soni té na
miso na ye mokolo ye akoya. 29 Boyebi 'tè Kristo azali moto ya
bosembo; boye bosengeli koyeba 'tè moto nyonso oyo asalaka
makambo ya bosembo azali mwana ya Nzambe.

Bana ya Nzambe

3 1 Bótala ndenge Tata alingi biso mingi koleka; abengaka biso
bana na ye. Ya solo, tozali bana ya Nzambe. Yango wana
bato ya mokili bayebi biso té, po bayebi Nzambe té. 2 Bandeko
na ngai ya bolingo, sik'oyo tosi'tokómá bana ya Nzambe, kasi
nanu emonani té soki tokozala ndenge nini. Nzokande toyebi 'tè
tango Kristo akomonana tokozala lokola ye, pamba té tokomona
ye ndenge azali. 3 Moto nyonso oyo azali kotia motema 'tè Kristo
akoyeela ye bolamu wana, akómisi motema na ye pembe ndenge
Kristo azali na motema pembe.
4 Moto nyonso oyo asalaka masumu, azali koboya Nzambe,
pamba té kosala masumu ezali koboya Nzambe. 5 Kasi boyebi 'tè
Kristo ayaki awa na se po na kolongola masumu ya bato, pe ye
atikalaki kosala masumu ata moke té. 6 Bongo moto nyonso oyo
asangani na Kristo, asalaka lisusu masumu té. Kasi moto nyonso
oyo azali kaka kosala masumu, atikalaki komona ye té pe ayebi
ye ata moke té.
7 Bana na ngai, moto moko té ákosa bino. Moto oyo asalaka
makambo ya bosembo azali bosembo na miso ya Nzambe, lokola
Kristo. 8 Moto oyo asalaka masumu azali moto ya zabolo, pamba
té zabolo abandá kosala masumu uta na ebandeli. Mwana ya
Nzambe ayaki awa na se bobele po na koboma misala ya zabolo.
9 Moto nyonso oyo azali mwana ya Nzambe asalaka lisusu
masumu té po azali na bomoi oyo euti na Nzambe. Boye akoki
kosala masumu té, po Nzambe azali Tata na ye. 10 Tala ndenge
tokoki koyeba banani bazali bana ya Nzambe pe banani bana ya
zabolo: moto nyonso oyo aboyaka kosala makambo ya bosembo
pe alingaka ndeko na ye té, azali mwana ya Nzambe té.

Kolingana

11 Makambo bosi'boyoká uta ebandeli yang'oyo: tosengeli
kolingana. 12 Tózala lokola Kaina té: ye azalaká moto ya zabolo, yango

wana abomaki ndeko na ye. Po na nini abomaki ye? Ezali po ye
azalaki kosala mabe, nzokande ndeko na ye azalaki kosala malamu.
13 Bandeko, bókamwa té soki bato ya mokili oyo bazali koyina
bino. 14 Biso toyebi 'tè tolongwe na liwa pe tokómi na bomoi,
pamba té tozali kolingana. Nzokande moto oyo alingaka bandeko
na ye té, atikali moto akufá. 15 Moto oyo ayinaka ndeko na ye
azali lokola mobomi. Boyebi 'tè mobomi akoki kozala na bomoi
ya seko té. 16 Kristo alakisaki biso eloko babengaka bolingo, na
ndenge apesaki bomoi na ye po na biso. Bongo biso pe tosengeli
kopesa bomoi na biso po na bandeko na biso. 17 Soki moto ya
bomengo amoni 'tè ndeko na ye azali kokelela, kasi aboyi kosalisa
ye, ndenge nini akoki koloba 'tè alingaka Nzambe? 18 Bana na
ngai, bolingo na biso ézala bobele ya maloba té; kasi tósala nde
misala, tólinganaka na ndenge ya solo.

Kotia motema na Nzambe

19 Soki tozali kolingana ndenge wana, tokoyeba 'tè tolandaka
makambo oyo Nzambe alingaka; boye tokoki kokitisa mitema na
miso na ye, 20 ata soki toyebi 'tè tosalaki masumu. Pamba té
Nzambe aleki biso na ndenge alingaka bato pe ayebi makambo
nyonso. 21 Boye bandeko ya bolingo, lokola toyebi 'tè tozali lisusu
na masumu té, tokoki kotia mitema epai ya Nzambe. 22 Tozwaka
makambo nyonso tosengaka epai na ye, po totosaka mibeko na
ye pe tosalaka oyo esepelisaka ye. 23 Mobeko Nzambe apesá biso,
yang'oyo: tóndima Mwana na ye Yezu Kristo, pe tólinganaka
ndenge Kristo atindaki biso. 24 Moto oyo atosaka mibeko ya
Nzambe azali ná ye lisanga libela. Toyebi 'tè Nzambe azali ná
biso lisanga, po na Molimo oyo apesá biso.

Molimo ya Nzambe pe molimo ya lokuta

4 1 Bandeko ya bolingo, baprofete mingi ya lokuta
basi'bapanzani na mokili. Bóndimela baprofete nyonso té
kasi bómeka bango liboso, po na koyeba soki *molimo oyo bazali
na yango euti na Nzambe. 2 Tala ndenge bokoyeba Molimo ya
Nzambe: profete nyonso oyo andimaka 'tè Yezu Kristo akómaki
penza moto lokola biso, ye nde azali na Molimo oyo auti na
Nzambe. 3 Kasi profete nyonso oyo akamati Yezu na ndenge
wana té, azali na Molimo ya Nzambe té. Azali na molimo oyo
euti na Monguna ya Kristo. Boyokaki 'tè molimo yango elingaki
koya, pe sik'oyo esi'ekómi awa na mokili.
4 Kasi bino, bana na ngai, bozali lisanga ná Nzambe, pe
bosi'bolongi baprofete wana ya lokuta; pamba té Molimo oyo
azali na bino aleki milimo oyo ezali na bato ya mokili. 5 Baprofete
ya lokuta bazali bato ya mokili; yango wana basakolaka makambo

ya mokili pe bato ya mokili bayokelaka bango. [6] Kasi biso tozali
lisanga ná Nzambe. Moto oyo ayebi Nzambe ayokelaka biso, kasi
oyo azali moto ya Nzambe té, ayokelaka biso té. Wana ezali
ndenge toyebelaka Molimo oyo alakisaka makambo Nzambe
alingaka, ná molimo oyo ekosaka.

Nzambe azali bolingo

7 Bandeko ya bolingo, tólinganaka, pamba té bolingo eutaka
na Nzambe. Moto azali na bolingo azali mwana ya Nzambe pe
ayebi Nzambe. [8] Oyo azangá bolingo ayebi Nzambe té. Pamba té
Nzambe azali bolingo. [9] Tala ndenge Nzambe alakisaki biso
bolingo na ye: atindaki Mwana na ye se moko awa na mokili, na
tina 'tè tózala na bomoi ya solo po na ye. [10] Ya solo, bolingo ya
Nzambe eleki monene: ezali biso té bato tozalaki kolinga ye,
kasi ye nde moto azalaki kolinga biso, bongo atindaki Mwana na
ye, oyo amipesaki lokola *libonza po na kolongola masumu na biso.
11 Bandeko ya bolingo, lokola Nzambe azalaki kolinga biso mingi
boye, biso pe tosengeli kolingana. [12] Moto moko té asi'amoná Nzambe;
kasi soki tozali kolingana, wana elakisi 'tè Nzambe azali ná biso lisanga,
bongo bolingo na ye eboti mbuma ya kokoka na mitema na biso.
13 Toyebi 'tè tozali ná Nzambe lisanga, po asi'apesi biso Molimo
na ye. [14] Ya solo Tata atindaki Mwana na ye po na kobikisa bato
ya mokili. Tozali kosakola bongo, po tomonaki ye na miso. [15] Moto
nyonso oyo andimi 'tè Yezu azali Mwana ya Nzambe, azali ná Nzambe
lisanga. [16] Biso toyebi pe tondimaka 'tè Nzambe alingaka biso.
Nzambe azali bolingo. Moto nyonso oyo azali na bolingo, azali
ná Nzambe lisanga. [17] Soki bolingo ya Nzambe eboti mbuma ya
kokoka na mitema na biso, wana bizaleli na biso awa na mokili
ekokani ná oyo Yezu Kristo azalaki na yango; boye tokozala na
molende mokolo Nzambe akosambisa bato. [18] Moto oyo azali na
bolingo abangaka té, po bolingo ya solo elongolaka kobanga.
Nzokande moto abangaka soki azali kozela etumbu; na boye
emonani 'tè bolingo na ye ezali ya kokoka té.
19 Biso tozali na bolingo, po Nzambe azalaki kolinga biso
liboso. [20] Soki moto alobi 'tè alingaka Nzambe nzokande ayinaka
ndeko na ye, azali moto ya lokuta. Pamba té ndeko oyo ye azali
komona na miso, alingaka ye té; ndenge nini akoki kolinga
Nzambe oyo ye amoná nanu té? [21] Mobeko Kristo apesaki biso,
yang'oyo: moto alingaka Nzambe, asengeli pe kolinga ndeko na ye.

Tosi'tolongi mabe ya mokili

5 [1] Moto nyonso oyo andimi 'tè Yezu azali *Mesia, azali mwana
ya Nzambe. Moto nyonso oyo alingi Tata, alingi pe bana na
ye. [2] Toyebaka 'tè tozali kolinga bana ya Nzambe bobele soki

tozali kolinga Nzambe pe kotosa mibeko na ye. 3 Pamba té kolinga
Nzambe ezali kotosa mibeko na ye. Mibeko na ye ezali penza
pasi mingi té po na biso; 4 mwana nyonso ya Nzambe alongaka
mabe ya mokili. Biso, na bondimi na biso tosi'tolongi. 5 Bobele
moto oyo andimaka 'tè Yezu azali Mwana ya Nzambe, ye nde
moto alongaka mabe ya mokili.

Makambo Nzambe alakisaki po na Kristo

6 Toyebi Yezu Kristo po na mai pe makila na ye[d]. Ezalaki
kaka mai té, kasi mai ná makila. Molimo nde moto azali koyebisa
yango; pe toyebi 'tè Molimo ayebisaka makambo Nzambe asalaka.
7-8 Boye ekómi lokola likambo bato misato balobi: Molimo, mai,
pe makila; bango nyonso bazali koloba bobele ndenge moko.
9 Soki bato misato balobi ndenge moko, tondimaka maloba na
bango; kasi maloba ya Nzambe eleki na tina, pamba té Nzambe
ye moko moto alobaki po na Mwana na ye. 10 Bongo moto oyo
andimeli Mwana ya Nzambe, azali kobomba maloba ya Nza-
mbe na motema na ye. Kasi oyo andimi Nzambe té, akómisi
ye moto ya lokuta, na ndenge azali koboya makambo Nzambe
alobaki po na Mwana na ye. 11 Maloba wana ya Nzambe elakisi
'tè ye asi'apesá biso bomoi ya seko; tozwaka yango po na
Mwana na ye. 12 Moto oyo azali lisanga na Mwana, azali na
bomoi; oyo asangani na Mwana ya Nzambe té, azali na bomoi
té.

Bomoi ya seko

13 Bino bato bondimelaka Mwana ya Nzambe, nakòmeli bino
makambo oyo po bóyeba malamu 'tè bozali na bomoi ya seko.
14 Tokoki kotia mitema na Nzambe; toyebi 'tè ayokelaka biso soki
tosengi makambo oyo ye alingi. 15 Lokola toyebi 'tè ayokelaka
biso tango nyonso tosengaka ye, toyebi pe 'tè tosi'tozwi nyonso
oyo tosengaki ye.

16 Soki moto amoni ndeko na ye azali kosala masumu oyo
ememaka liwa ya seko té, ebongi moto wana ábondela Nzambe,
bongo Nzambe akopesa ndeko na ye bomoi. Yango ekoki kosalama
po na bato bazali kosala masumu oyo ememaka liwa té. Nzokande
lisumu moko ezali oyo ememaka liwa ya seko[e]; pe nalobi té 'tè
bóbondela Nzambe po na bato basalaka lisumu ya ndenge wana.
17 Mabe nyonso oyo bato basalaka ezali masumu, kasi lisumu
moko ezali oyo ememaka liwa.

---

d 5.6 Tala Yo 19,34–35.
e 5.16 Tala Mat 12,31–32 pe Yebis 20,6–14.

18 Toyebi 'tè moto nyonso oyo azali mwana ya Nzambe asalaka masumu té, pamba té Yezu, Mwana ya Nzambe, abatelaka ye; boye Monguna akoki kosala ye eloko moko té.
19 Toyebi malamu 'tè tozali bato ya Nzambe, pe mokili mobimba ezali na maboko ya Monguna.
20 Toyebi pe 'tè Mwana ya Nzambe ayaki awa na mokili pe apesaki biso mayele po tókoka koyeba Nzambe ya solo. Tosangani na Nzambe ya solo na lisanga ya Mwana na ye Yezu Kristo. Ye moto azali Nzambe ya solo pe apesaka bomoi ya seko.
21 Bana na ngai, bóboya banzambe ya bikeko.

MOKANDA YA MIBALE YA YOANE

Liyebisi ya ebandeli

Moto akòmá mokanda oyo amibengaka "mbuta-muntu", pe maloba na ye ezali komonisa 'tè bakristo bazalaki kotosa ye. Atindaki yango epai ya eklezya moko oyo abengi "Mwasi oyo Nzambe aponá pe bana na ye" (v.1).

Azali kolendisa bakristo bákangama na makambo ya solo pe bázala na bolingo (1–6), azali kokebisa bango bálanda mateya ya lokuta té (7–11). Po na kosukisa ayebisi mobembo oyo akosala epai na bango.

Mokanda yango ezali pe kosenga na bakristo nyonso báfungola miso pe bákangama na bondimi ya solo.

Mbote

1-2 Bandeko oyo Nzambe aponá[a], bino nyonso bóyamba mbote euti na ngai, mbuta-muntu ya Eklezya. Ya solo, nalingaka bino penza; ezali bobele ngai té, kasi bato nyonso oyo bayebi makambo Nzambe alingaka. Pamba té makambo yango etikalaka na kati ya mitema na biso pe ekozala na biso seko.
3 Nzambe Tata pe Yezu Kristo, Mwana ya Tata, bápesa biso bolamu ná boboto, pe báyokela biso mawa, po tózala bato ya solo pe ya bolingo.

---

a 1–2 Yoane atindaki mokanda oyo na bandeko ya eklezya moko, abengi yango: "Mama ya lokumu oyo Nzambe aponá, ná bana na ye."

Bolingo pe mateya ya solo

4 Nazali na esengo mingi penza ya koyoka 'tè bandeko mosusu
na kati na bino bazali kolanda makambo oyo Nzambe Tata
alingaka, ndenge ye atindaki biso. 5 Bandeko[b], nazali kokòmela
bino mobeko ya sika té, kasi bobele oyo toyokaki uta ebandeli.
Nasengi bino sik'oyo: tólingana. 6 Bolingo ezali nini? Ezali bobele
kotosa mibeko ya Nzambe. Mobeko oyo bozwaki uta ebandeli,
yang'oyo: bosengeli kolingana tango nyonso.
7 Bato mingi ya lokuta bapanzani awa na mokili. Baboyi
kondima 'tè Yezu Kristo akómaki moto pe ayaki awa na mokili.
Moto aboyi kondima boye azali moto ya lokuta pe monguna ya
Kristo. 8 Bókebaka po misala oyo bosi'bokokisi ébeba té; kasi
bózwa na yango lifuta oyo ekoki.
9 Moto nyonso oyo akangami na mateya ya Kristo té kasi
alandi makambo mosusu, azali lisanga ná Nzambe té. Kasi oyo
akangamaka na mateya ya Kristo, ye nde moto azali lisanga ná
Tata pe Mwana. 10 Soki moto ayeeli bino mateya mosusu, bóyamba
ye na bandako na bino té; bópesa ye kutu ata mbote té. 11 Pamba
té moto nyonso oyo apesi ye mbote asangani na misala na ye ya
mabe.

Makambo ya suka

12 Nazali na makambo mosusu mingi ya koyebisa bino, kasi
nalingi kokòmela bino yango na mokanda té. Natii motema 'tè
nakoya kuna kolobela bino yango ngai moko, boye biso nyonso
tokotonda na esengo.
13 Bandeko na bino ya awa baoyo Nzambe aponá[d], bango pe
batindeli bino mbote.

---

b 5 Na grek: Mama.
d 13 Na grek: Bana ya ndeko na yo ya mwasi oyo Nzambe aponá . . .

MOKANDA YA MISATO YA

YOANE

Liyebisi ya ebandeli

Moto akòmá mokanda oyo amibengaka "mbuta-muntu" (tala pe 2 Yo); atindi yango epai ya Gayus po na kokebisa ye álanda bizaleli ya Diotrefes té, kasi áluka nde kopesa Demetrius maboko.

Mokanda oyo ezali kolakisa 'tè mokristo ya solo ezali bobele moto oyo alingaka bandeko nyonso.

Mbote

1 Gayus ya bolingo, yamba mbote euti na ngai, mbuta-muntu
ya Eklezya. Ya solo, nalingaka yo mingi.
2 Ndeko ya bolingo, nasengi Nzambe 'tè ózalaka malamu penza
pe nzoto makasi, ndenge bondimi na yo ezali makasi. 3 Nazalaki
na esengo mingi, tango bandeko mosusu bayaki koyebisa ngai 'tè
omipesá mobimba na Nzambe pe ozali kaka kolanda makambo
ye alingaka. 4 Soki nayoki 'tè bana na ngai balandaka makambo
Nzambe alingaka, yango esepelisaka ngai mingi koleka.

Gayus mokristo ya solo

5 Ndeko ya bolingo, omipesaka na motema moko po na
kosalisa bandeko bakristo, ézala kutu bapaya. 6 Bango bayebisaki
bakristo ya awa, ndenge olakisaki bango bolingo. Salisaka bango
kaka na ndenge esepelisaka Nzambe, po básilisa mobembo na
bango malamu. 7 Pamba té bazali kosala mobembo yango po na
kosakola sango ya Kristo, pe bazwaka lisalisi moko té epai ya
bato oyo bayebi Nzambe té. 8 Yango wana biso tosengeli kosalisa
bandeko yango, boye tokozala kosalela Nzambe, po maloba na
ye épanzana.

Diotrefes ná Demetrius

9 Nakòmelaki eklezya na bino mwa mokanda, kasi Diotrefes
aboyaka maloba na ngai; ye alingaka komitia liboso ya bato
nyonso. 10 Yango wana, tango nakoya nakobimisa nyonso oyo ye
asalaka: tango nyonso akoselaka biso makambo; kasi lisusu soki
bandeko bayei kotala bino, ayambaka bango té; kutu soki moto
alingi koyamba bango, apekisaka ye pe abenganaka ye na eklezya.
11 Ndeko ya bolingo, kolanda makambo ya mabe té, kasi landa

makambo ya malamu. Moto oyo asalaka malamu azali moto ya Nzambe; oyo asalaka mabe, nanu amoná Nzambe té.

12 Bato nyonso bazali kokumisa Demetrius; pe maloba ya Nzambe oyo ye asakolaka ezali kosala ndenge moko. Ngai pe nazali kokumisa ye, pe oyebi 'tè nalobaka kaka makambo ya solo.

Makambo ya suka

13 Nazali na makambo mosusu mingi ya koyebisa yo, kasi nalingi kokòma yango na mokanda té.
14 Natii motema 'tè sima ya mwa tango moke nakoya kotala yo po tósolola.
15 Tikala malamu! Baninga na yo batindeli yo mbote. Pesa pe mbote na baninga na biso moko moko.

MOKANDA YA
YUDA

Liyebisi ya ebandeli

Moto akòmaki mokanda oyo azali Moyuda, pamba té azali kolanda bateyi-Mibeko ya Bayuda, na ndenge alimboli makambo mosusu oyo ekòmamá na mikanda ya Boyokani ya Kala (v.6–7). Akòmaki mokanda na ye na kombo ya Yuda, ndeko ya Jake[a]. Kasi ezali Yuda té moto akòmaki yango, pamba té v.17 ezali kolakisa 'tè na tango wana bantoma bazalaki lisusu té. Tala lk 688.

Mokanda oyo ezali kofungola bakristo miso po bákeba na bato mosusu oyo babandi kobimisa mateya ya lokuta pe kolanda bizaleli ya soni. Esengeli bakristo bátia mitema kaka na bolamu oyo bazali kozela (v.20–21).

Mbote

1-2 Mbote na bino bato Nzambe aponá na bolingo nyonso, pe Yezu Kristo abatelaka. Nzambe áyokela bino mawa; átondisa bino na boboto pe na bolingo.

Ngai Yuda mosali ya Yezu Kristo pe ndeko ya Jake moto natindeli bino mokanda oyo.

---

a Mat 13,55. Mark 6,3.

Balakisi ya lokuta
(2 Pi 2,1–17)

3 Bandeko ya bolingo, lokola biso nyonso tozali kotia mitema 'tè
Nzambe akobikisa biso, banda kala nazalaka na posa ya kokòmela
bino mokanda. Namoni 'tè esengeli násala bongo po nálendisa
bino, na tina 'tè bóbunda likolo ya bondimi, pamba té makambo
balakisá bato ya Nzambe ekoki kobongwana té. 4 Nzokande bato
mosusu ya mabe basi'bakoteli bino; bazali kobebisa bolamu ya
Nzambe na biso; bazali kokanisa 'tè yango epesaka bango nzela
ya kosala kindumba. Baboyaka Yezu Kristo, oyo azali Mokonzi
se moko pe Nkolo na biso. Banda kala etangamá 'tè bakozwa
etumbu.
5 Nalingi náyebisa bino lisusu makambo oyo bosi'boyebá;
tango Nkolo alongolaká bato ya Israel na boumbu ya Ejipte, na
sima abomaká baoyo baboyaki kondimela ye. 6 Na kati ya ba-anjelu,
bamosusu babebisaká lokumu na bango pe batikaká bisika oyo
Nzambe apesaki bango[b]. Bongo Nzambe akangisá bango seko na
minyololo pe azali kobomba bango na esika moko ya molili, tii
na mokolo monene oyo akokata makambo ya bikelamo na ye
nyonso. 7 Bókanisa pe Sodome ná Gomore, pe ba-vile ya pembeni.
Bato ya kuna basalaká mabe kaka lokola ya ba-anjelu wana, na
ndenge balukaki koyeba nzoto ya ba-anjelu oyo Nzambe atindaki[d].
Bongo bamboka yango ekómá ndakisa po na biso; ezwaká etumbu
ya móto oyo esilaka té.
8 Bato oyo bakoteli bino basalaka makambo ya liboma ya
ndenge wana. Babebisaka nzoto na bango na kindumba, baboyaka
bokonzi ya Nkolo, pe batsiolaka milimo ya Likolo oyo esalaká
masumu[e]. 9 Nzokande Mishel, mokonzi ya ba-anjelu, asalaká boye
té. Tango bazalaká kotiana tembe ná zabolo pe kowela ebembe
ya Moize, amekaki kotsiola zabolo té, kasi alobaki na ye boye:
"Nkolo ye moko ápesa yo etumbu!" 10 Bato yango batsiolaka
makambo oyo bayebi té. Bakokani ná banyama oyo ezangá
mayele; bayebaka bobele baposa na bango ya nzoto; yango pe
moto ekobungisa bango libela. 11 Mawa na bango, na ndenge
balandi nzela ya Kaina, bakómi lokuta likolo ya lokoso ya mbongo
lokola Balam; pe basi'babebi po bazali kotomboka lokola Kore[f].
12 Ezali bango nde bato babebisaka masanga na bino, tango
bosanganaka po na kolia ná bandeko; basilá soni na ndenge

---

b 1.6 Eband 6,1–3.
d 1.7 Eband 19,5–11.
e 1.8 Tala 2 Piere 2,10.
f 1.11 Eband 4. Tang 22–24, Tang 16.

badundaka biloko. Bakokani ná mapata oyo ekitisaka mbula té
po mopepe ezali komema yango; bazali lokola banzete oyo
ebotaka mbuma té ata eleko na yango ekoki; to lokola banzete
oyo basi'bapikolá po ekufá libela. [13] Bakokani ná mbonge ya
makasi ya ebale; babimisaka makambo ya soni ndenge mbonge
ebimisaka fulufulu. Bakokani lisusu ná minzoto oyo ezali kote-
lengana. Nzambe asi'abombelá bango esika moko ya molili penza,
po na seko.
14 Enok, koko ya sambo na molongo ya Adamu, asakolaká
boye likolo na bango: "Nkolo azali koya ná ba-anjelu na ye nkoto
na nkoto. [15] Akokata makambo ya bato nyonso; akobimisa mabe
nyonso oyo bato ya mobulu basalaki, ná maloba nyonso ya
lofundu oyo bato ya masumu balobaki po na kotsiola ye." [16] Bato
wana bamilelaka tango nyonso pe bamonaka Nzambe mabe soki
bakómi na pasi. Balandaka kaka baposa na bango moko, babimisaka
maloba ya lolendo, pe balingaka bobele bato oyo bakoki kosepelisa
bango.

Toli

17 Kasi bino, bandeko, bókanisa nanu makambo oyo bantoma
ya Nkolo na biso Yezu Kristo bayebisaki bino. [18] Balobaki na bino
boye: "Na mikolo ya suka, bato mosusu bakobanda kotsiola
Nzambe, pe bakozala kolanda bobele baposa na bango ya
mobulu." [19] Bango nde bato bakabolaka bandeko; Molimo ya
Nzambe akotelá bango na mitema té, kasi balandaka makanisi
na bango ya bomoto. [20] Nzokande bino bandeko oyo bondimeli
Nzambe, bózwa molende bobele na bondimi yango. Bósambelaka
na nguya ya Molimo Mosantu. [21] Bóbatela bolingo ya Nzambe na
mitema, awa bozali kozela 'tè Nkolo na biso Yezu Kristo áyokela
bino mawa pe ápesa bino bomoi ya seko.
22 Bandeko oyo bazangá makasi, bóyokela bango mawa;
[23] bakokani ná bato bazali kozika na móto; bóbikisa bango. Bato
mosusu wana, bóyokela bango pe mawa, kasi bókeba na bango;
bósimba ata bilamba na bango té, pamba té esi'ebebi po na misala
na bango ya mabe.

Lokumu ya suka

24 Nzambe azali na nguya ya kobatela bino po bókweya té pe
bózala ata na mabe moko té. Ye nde moto akoki komema bino
epai na ye, po bómona ye pe bótonda na esengo. [25] Azali Nzambe
se moko pe Mobikisi na biso, po na Nkolo na biso Yezu Kristo.
Lokumu, monene, nguya pe bokonzi ezali na ye, uta na ebandeli,
sik'oyo pe tii seko. Amen!

MOKANDA YA
KOYEBISA BA-SEKELÉ

Liyebisi ya ebandeli

Kombo ya mokanda oyo na grek ezali: Apokalipse. Yoane akòmaki yango po na kolendisa bondimi ya bakristo[a]. Pamba té bakonzi ya Rome, kobanda na Neron, bazalaki komimona lokola banzambe; yango wana babandaki konyokola bakristo, po bango bazalaki kondimela bobele Nkolo moko, Yezu, pe baboyi kofukamela mokonzi ya Rome to ekeko na ye.

Na tango wana babomi bakristo ebele; bakangi pe Yoane, batindi ye na esanga Patmos (1,9). Kuna, anjelu ya Nkolo Yezu "alakisi ye makambo oyo esengeli koya na mwa mikolo" (1,1). Yoane amoni 'tè minyokoli wana ezali lokola oyo ba-Babilonien pe ba-Grek bamonisaká ekolo ya Israel; ezali kutu ndenge moko ná oyo Bayuda bamonisaki Nkolo Yezu. Yango wana Yoane alandi ndenge ekòmamá na mikanda ya Ezaya, Ezekiel pe Daniel, ná ndenge Nkolo Yezu alobaki[b].

Makambo ya mokanda oyo elandani boye:

- 1–3 Nkolo Yezu atindi Yoane ákòmela ba-eklezya mikanda.
- 4–5 Lokumu ya Nzambe pe ya Kristo, na Likolo.
- 6–7 Buku oyo batiá ba-kashé sambo.

Eklezya, ekolo ya sika oyo Nzambe aponá.

- 8–11 Ba-kelelo sambo.
- 12–13 Eklezya (Mwasi) pe Monguna (Elima), ná banyama mibale.
- 14 Mwana-Meme ná bato na ye.

Nzambe, zuzi ya bato ya mokili.

- 15–16 Basani sambo ya kanda ya Nzambe.
- 17–20 Babilone epanzani; balongi Nyama, mosakoli ya lokuta, ná Satan (Elima).
- 21–22,5 Likolo pe mokili ya sika; Yeruzalem ya sika.
- 22,6–11 Nkolo Yezu apesi elaka: "Etikali moke náya."

---

a Bato oyo bayekolá Bible bazali komituna soki ntoma Yoane ye moko moto akòmaki mokanda oyo. Bato mosusu bazali koloba 'tè eteni monene eúti na Yoane, bongo bayekoli na ye babakisaki biteni mosusu.
b "Ba-Sheriben": Tala Ezek 1 pe 10. "Moi ekokóma molili, sanza ekongenga lisusu té, minzoto ekokweya na se": tala Ezaya 13,10.34,4. Mat 24,29. Mark 13,24. Luka 21,25. "Mwana ya Moto akoya na likolo ya mapata": tala Dan 7,13. Mat 24,30.26,64. Mark 13,26. Luka 21,27. "Banyama" oyo elakisi bamboka pe bakonzi ya mokili: tala Dan 7,1–8.

"Ba-sekelé" mosusu ezali, oyo toyebi penza kolimbola malamu té; kasi nyonso ezali bobele na tina moko, yang'oyo: Atako Satan pe bakonzi ya mokili ná baprofete ya lokuta bazali konyokola Eklezya, bobele Nzambe nde moto akolonga, ye ná Nkolo Yezu Kristo.

Yoane alingi kolendisa bondimi ya bakristo ya bileko nyonso; azali kobangisa bango té, to koteya mateya ya sika, to pe koyebisa bango ndenge penza makambo ya mokili ekobanda koleka na bambula ekoya. Alingi koteya eloko moko kaka: Nkolo Yezu asi'alongi Satan, monguna ya bato. Tango ayaki na kati ya bato, asi'akangaki ye (Mat 12,25–29); akufaki pe asekwaki po ázala Mokonzi ya bato nyonso, ya bileko nyonso, bongo ákotisa bato na ye na mboka ya Nzambe po na seko.

Ebandeli

1 1 Na mokanda oyo nakòmi ba-sekelé Nzambe alakisaki Yezu
Kristo, po áyebisa basali na ye makambo oyo esengeli koya
na mwa mikolo. Kristo atindaki *anjelu na ye epai na ngai Yoane,
mosali na ye, po áya kolakisa ngai yango nyonso. 2 Bongo nazali
koyebisa maloba ya Nzambe pe makambo nyonso oyo Yezu Kristo
alakisaki ngai lokola na *ndoto. 3 Esengo na moto azali kotangela
bato maloba oyo euti na Molimo Mosantu; esengo na baoyo bazali
koyoka yango pe kondima nyonso oyo ekòmamá awa. Pamba té
tango esi'ekómi penepene.

Mbote na ba-eklezya sambo

4 Ngai Yoane, natindi mbote na ba-eklezya sambo ya region
ya *Efeze. Bózwa bolamu pe boboto euti na Nzambe, oyo azali,
azalaká, pe akoya; euti pe na milimo sambo oyo ezali liboso ya
Kiti na ye ya bokonzi; 5 euti lisusu na Yezu Kristo oyo ayebisi
biso makambo amoná epai ya Nzambe; azali Mwana na ye ya
liboso, na ndenge asekwaki liboso ya bato nyonso oyo bakufá;
azali Mokonzi ya bakonzi ya mokili. Ye alingaka biso; na makila
na ye alongoli biso na boumbu ya masumu; 6 akómisi biso ekolo
ya bakonzi, banganga-Nzambe oyo basalelaka Nzambe, Tata na
ye. Lokumu pe nguya ezali na Yezu Kristo seko! *Amen.
7 Ye wana azali koya na kati ya mapata[d]. Bato nyonso
bakomona ye, ata baoyo batobolaki ye mopanzi. Bato ya bikolo
nyonso awa na se bakolela pe bakobanga ye. Ya solo, ekozala
bongo!
8 Nkolo Nzambe ya nguya nyonso, oyo azali, azalaká, pe akoya,
alobi boye: "Ngai nazali Ebandeli pe Suka."

---

d 1.7 Tala liyebisi ya ebandeli: *b*.

Yoane amonaki Kristo lokola na ndoto

9 Ngai ndeko na bino Yoane; na lisanga na Yezu, biso nyonso
tozali komona pasi, tosi'tozwi bokonzi, pe tozali kokanga mitema
ndenge moko. Bakangaki ngai pe batindi ngai na esanga Patmos,
po nazalaki koteya maloba ya Nzambe oyo Yezu Kristo ayeelá
bato. 10 Na Mokolo ya Nkolo[e], Molimo akotelaki ngai, bongo
nayokaki sima na ngai mongongo moko ya makasi ezali koyokana
lokola kelelo, elobi: 11 "Makambo ozali komona, kòma yango na
mokanda pe tinda yango na ba-eklezya oyo sambo: Efeze, Smirne,
Pergame, Tiatire, Sarde, Filadelfie pe Laodisé."
12 Nabaluki po nátala soki nani azalaki koloba na ngai, bongo
namoni bamwinda sambo ya or. 13 Na kati na yango namoni lokola
moto moko atelemi, alati nzambala ná mokaba moko ya or na tolo.
14 Suki na ye ezalaki *pembe makasi penza, pe miso na ye ezalaki
kongenga lokola móto. 15 Makolo na ye ezalaki kongenga lokola nde
basalá yango na ebende ya talo oyo bakómisá peto na móto. Pe
mongongo na ye ezalaki koyokana lokola makelele ya bambonge ya
ebale monene. 16 Na liboko na ye ya mobali asimbaki minzoto sambo,
na monoko na ye mbeli moko ya mino mibale ezalaki kobima[f]. Elongi
na ye ezalaki kongenga lokola moi ya midi. 17 Tango namoni ye, nakwei
na makolo na ye lokola moto akufi. Atieli ngai liboko na ye ya
mobali pe alobi: "Kobanga té! Nazali moto ya liboso pe ya suka;
18 nazali na bomoi. Nakufaki, kasi sik'oyo nazali na bomoi ya seko.
Liwa pe mboka ya bato bakufá ezali na maboko na ngai. 19 Bongo,
kòma makambo nyonso yo omoni: oyo ezali koleka sik'oyo pe oyo
esengeli koya. 20 Omoni 'tè nasimbi minzoto sambo na liboko na
ngai ya mobali; omoni pe bamwinda sambo ya or; sekelé na yango
ezali boye: minzoto wana sambo elakisi ba-anjelu ya ba-eklezya
sambo[g]; bamwinda sambo ya or elakisi ba-eklezya wana sambo."

Toli po na eklezya ya Efeze

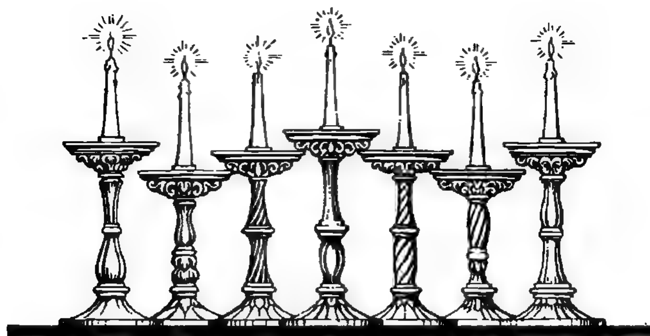
2 1 Kòmela anjelu ya eklezya ya Efeze boye: Yoka maloba ya
Moto oyo asimbi minzoto sambo na liboko na ye ya mobali
pe azali kotambola na kati ya bamwinda sambo ya or: 2 "Nayebi
makambo nyonso bosalaka, pasi oyo bomonaka na mosala, pe ndenge

---

e 1.10 Ezali mokolo ya yenga. Uta na ebandeli bakristo bazalaki kosangana yenga na yenga, po na kokanisa mokolo Yezu asekwaki (Misala 20,7. 1 Kor 11,26; 16, 2.) Tala Yo 20,1 pe 19.

f 1.16 Tala 19,13.15.

g 1.20 Tala lk 689. Ba-anjelu babatelaka bato oyo Nzambe aponá (tala Mat 18,10. Misala 12,15. Ebr 1,14). Kombo "anjelu" ekoki pe kolakisa motambwisi ya eklezya, pamba té ye asalaka mosala na kombo ya Nzambe.

Bamwinda sambo

bokangaka mitema. Nayebi 'tè bokoki kofanda esika moko té ná
bato ya mabe; bosi'bomeki baoyo balobaka 'tè bazali bantoma na ngai,
nzokande ezali boye té, bomoni 'tè bazali bato ya lokuta. 3 Bozalaki
kokanga mitema pe bolembaki té, tango bozalaki komona pasi
po na ngai. 4 Kasi mabe moko namonaka epai na bino, yang'oyo:
bolingaka ngai lisusu té lokola na ebandeli. 5 Bókanisa nanu esika
bozalaká, liboso 'tè bókweya. Bóbongola mitema, bongo bózongela
misala na bino ya kala. Soki bobongoli mitema té, nakoya epai
na bino pe na kolongola mwinda na bino. 6 Kasi malamu moko
namoni epai na bino, yang'oyo: boyinaka makambo bato ya Nikola
basalaka, bobele ndenge ngai nayinaka yango.
7 "Moto oyo azali na matoi, áyoka malamu makambo Molimo
alobi na ba-eklezya!
"Oyo akolonga, nakopesa ye nzela ya kolia mbuma ya nzete
ya bomoi oyo ezali epai ya Nzambe, na mboka na ye ya
bisengo."

Toli po na eklezya ya Smirne

8 Kòmela anjelu ya eklezya ya Smirne boye: Yoka maloba ya
moto ya liboso pe ya suka, oyo akufaki pe asekwaki: 9 "Nayebi
ndenge bozali komona pasi pe kokelela, kasi bozali penza na
bomengo. Nayebi ndenge bazali kotónga bino na baoyo balobaka
'tè bazali Bayuda, nzokande bazali Bayuda té, kasi bazali lingomba
ya Satan. 10 Bóbanga té po na pasi oyo ezali kozela bino. Zabolo
akobwaka bato mosusu na kati na bino na boloko, po na komeka
bino; bokonyokwama mikolo zomi. Bópika pende tii na liwa,
bongo nakolongisa bino pe nakopesa bino bomoi ya seko.

11 “Moto oyo azali na matoi, áyoka malamu makambo Molimo
alobi na ba-eklezya!
“Oyo akolonga, liwa ya mibale ekolia ye té[h].”

Toli po na eklezya ya Pergame

12 Kòmela anjelu ya eklezya ya Pergame boye: Yoka maloba
ya Moto oyo azali na mbeli ya mino mibale: 13 “Nayebi esika bino
bofandaka; Satan atii kiti na ye ya bokonzi kuna. Kasi bino
bosi'bondimeli ngai libela. Botikaki bondimi na bino té, ata tango
babomaki mosakoli na ngai ya solo Antipas, na mboka na bino
esika Satan afandi. 14 Kasi mwa mabe namonaka epai na bino,
yang'oyo: Na kati na bino ezali na bato mosusu balandaka mateya
ya Balam. Ye azalaká kopesa Balak batoli ya kokweisa bato ya
Israel na masumu, na ndenge azalaki kotinda bango báliaka
nyama oyo bapesaki mabonza na banzambe ya bikeko, pe básala
kindumba[i]. 15 Pe lisusu na kati na bino bamosusu balandaka
mateya ya bato ya Nikola. 16 Yango wana bóbongola mitema; soki
té etikali moke náya kobundisa bato wana na mbeli oyo ezali
kobima na monoko na ngai.
17 “Moto oyo azali na matoi, áyoka malamu makambo Molimo
alobi na ba-eklezya!
“Oyo akolonga, nakopesa ye *mane oyo nabombelá ye. Pe
nakopesa ye libanga moko ya *pembe oyo bakòmá kombo ya sika.
Moto moko té akoyeba kombo wana, bobele moto oyo azwi
yango.”

Toli po na eklezya ya Tiatire

18 Kòmela anjelu ya eklezya ya Tiatire boye: Yoka maloba ya
Mwana ya Nzambe, oyo azali na miso engengaka lokola móto,
pe makolo lokola nde basalá yango na ebende ya talo: 19 “Nayebi
bizaleli, bolingo, bondimi ná misala na bino, pe ndenge bokangaka
mitema. Misala bozali kosala sik'oyo eleki kutu oyo ya liboso. 20 Kasi
mabe namonaka epai na bino, yang'oyo: bozali kondima Jezabel
áfanda na kati na bino[j]. Mwasi yango alobaka 'tè azali mosakoli
ya Nzambe; ateyaka pe akosaka basali na ngai po básala kindumba

---

h 2.11 Tala 20,6,14 pe 21,8.
i 2.14 Tang 25,1–2; 31,16. Baprofete mingi bazalaká koloba boye: lokola ekolo ya Israel ebandi kolanda banzambe ya bapaya, ekómi “kosala kindumba”, pamba té ekómi lokola mwasi oyo asundoli mobali na ye.
j 2.20 Yoane abengi mwasi yango Jezabel, pamba té Jezabel anyokolaki mosakoli Eliya ná ba-Israelite oyo bazalaki kondimela Nkolo. Tala 1 Bkz 16, 21; 2 Bkz 9,22.

pe bália nyama ya mabonza oyo bapesaki banzambe ya bikeko.
21 Napesaki ye tango po ábongola motema, kasi alingi kotika
kindumba na ye té. 22 Yango wana nakosala 'tè maladi élalisa ye;
bato oyo bazalaki kotambola ná ye, nakonyokola bango mingi
soki baboyi makambo na ye té. 23 Pe bato oyo balandaka ye,
nakosilisa bango na koboma; boye ba-eklezya nyonso ekoyeba 'tè
ngai nazali moto oyo atalaka na se ya mitema, pe ayebi makanisi
ya bato. Bongo nakopesa moto na moto oyo ekoki na misala na ye.
24 "Kasi bino bakristo ya Tiatire, baoyo bolandaki mateya
wana té, pe boboyi koyeba makambo oyo babengaka 'ba-sekelé
ya Satan', nakomemisa bino mokumba mosusu té. 25 Eloko moko:
bósimba makasi bomengo oyo bozali na yango, tii mokolo ngai
nakoya. 26 Bato oyo bakolonga pe bakozala kosalela mateya na
ngai tii na suka, nakopesa bango bokonzi ya bikolo nyonso.
27 Bakotambwisa yango na makasi penza; bakopanza yango lokola
bilokú ya mabelé[k] ! 28 Wana nde bokonzi ngai nazwá na Tata na
ngai. Nakopesa bango monzoto oyo etanisaka tongo[l].
29 "Moto oyo azali na matoi, áyoka malamu makambo Molimo
alobi na ba-eklezya."

Toli po na eklezya ya Sarde

3 1 Kòmela anjelu ya eklezya ya Sarde boye: Yoka maloba ya
Moto oyo azali na milimo sambo ya Nzambe pe minzoto
sambo: "Nayebi makambo nyonso bino bosalaka; balobaka 'tè
bozali na bomoi, nzokande bosi'bokufá. 2 Bófungola miso! Botikali
bobele na mwa bondimi moke; bólendisa yango liboso 'tè ékufa
libela. Pamba té misala na bino ezali malamu té na miso ya
Nzambe na ngai. 3 Yango wana bókanisa maloba oyo bozwaki pe
boyokaki; bóbatela yango pe bóbongola mitema. Bókeba; soki
bofungoli miso té, nakoya epai na bino lokola moyibi, pe
bokoyeba ata moke té tango nini nakoya. 4 Kasi epai na bino na
Sarde, mwa ndambo ya bakristo nanu babebisi bilamba na bango
té. Bongo bakolata bilamba ya *pembe pe bakotambola ná ngai,
pamba té bazali bato ya kokoka. 5 Ya solo, bato oyo bakolonga,
bakolata *pembe. Bakombo na bango ekolongwa na buku ya
bomoi ata mokolo moko té. Na miso ya Tata na ngai pe ya
ba-anjelu na ye, nakondima 'tè bazali bato na ngai.
6 "Moto oyo azali na matoi, áyoka malamu makambo Molimo
alobi na ba-eklezya!"

---

k 2.27 Na nzb 2,8–9 makambo wana ekòmamá po na Mesia. Tala pe 12,5.
l 2.28 Monzoto yango ezali elembo ya Kristo (tala 22,16). Tango tongo etani, monzoto wana etikalaka kaka kongenga.

Toli po na eklezya ya Filadelfie

7 Kòmela anjelu ya eklezya ya Filadelfie boye: Yoka maloba
ya Mosantu oyo auti na Nzambe. Ye asimbi fungola ya David;
soki afungoli porte, moto moko té akoki kokanga yango; soki
akangi, moto moko té akoki kofungola yango[m]: 8 “Nayebi makambo
nyonso bino bosalaka; ata bozali na makasi mingi té, kasi bozali
kotosa maloba na ngai pe bowangani ngai té. Bongo nafungoleli
bino porte oyo moto moko té akoki kokanga. 9 Bato ya lingomba
ya Satan oyo bakosaka ’tè bazali Bayuda, nakosala ’tè báya
kofukama na makolo na bino; boye bakoyeba ’tè ngai nalingaka
bino. 10 Lokola bobatelaka mobeko na ngai ya kokanga motema,
ngai pe nakobatela bino na tango ya pasi oyo ekokweela bato
nyonso ya mokili po na komeka bango. 11 Etikali moke náya.
Bósimba makasi bomengo oyo bozali na yango po bólonga, pe
moto moko té ákweisa bino. 12 Baoyo bakolonga, nakotia bango
lokola makonzi na kati ya Ndako ya Nzambe na ngai, po bátikala
kuna libela. Nakokòma likolo na bango kombo ya Nzambe na
ngai pe kombo ya mboka ya Nzambe na ngai; yango ezali
Yeruzalem ya sika, oyo ekouta na Likolo, esika Nzambe na ngai
azali. Nakokòma pe likolo na bango kombo na ngai ya sika.
13 “Moto oyo azali na matoi, áyoka malamu makambo Molimo
alobi na ba-eklezya!”

Toli po na eklezya ya Laodisé

14 Kòmela anjelu ya eklezya ya Laodisé boye: Yoka maloba
ya Moto oyo azali “Amen”[n]. Ye auti epai ya Nzambe, ayebisi bato
makambo oyo amoná epai na ye; Nzambe asalá biloko nyonso na ye:
15 “Nayebi makambo nyonso bino bosalaka; bozali lokola mai oyo
ezangá malili to móto. Nalingaki bózala malili to móto. 16 Kasi bozali
móto penza té, pe malili penza té; yango wana nalingi kosanza bino.
17 Bino bolobaka ’tè: ‘Tozali na bomengo, tozwi biloko mingi,
tozangi eloko moko té.’ Kasi boyebi té ’tè bozali penza bato ya mawa
pe ya pasi; bozali kokelela, bosi’bokufá miso pe bozali bolumbu.
18 Yango wana napesi bino toli boye: bósomba epai na ngai or oyo
basukolá na móto, bongo bokozala bato ya bomengo ya solo; bósomba
pe bilamba ya *pembe, bólata yango po bózala bolumbu té.
Bósomba pe kisi oyo bokoki kotia na miso po bómona lisusu. 19 Ngai
napesaka etumbu na bato nyonso oyo nalingaka. Bongo bótia molende
pe bóbongola mitema. 20 Ngai oyo natelemi liboso ya porte na bino
pe nazali kobeta. Soki moto ayoki mongongo na ngai pe afungoli

---

m 3.7 Ezaya 22,22.
n 3.14 2 Kor 1,19–20.

porte, nakokota na ndako na ye, bongo ngai ná ye tokolia esika
moko. 21 Baoyo bakolonga nakopesa bango nzela ya kofanda
penepene na ngai na Kiti na ngai ya bokonzi, ndenge ngai nalongi
pe nafandi penepene ya Tata na ngai na Kiti na ye ya bokonzi.
22 "Moto oyo azali na matoi, áyoka malamu makambo Molimo
alobi na ba-eklezya!"

Ndenge bazali kokumisa Nzambe na Likolo

4 1 Sima ya makambo wana, namoni lisusu lokola na *ndoto:
porte moko efungwani na Likolo. Pe nayoki mongongo oyo
nayokaki liboso, ezalaki koyokana lokola kelelo: "Mata awa;
nakolakisa yo makambo nyonso oyo esengeli koya sima." 2 Na
mbala moko Molimo akoteli ngai, pe namoni Kiti moko ya
bokonzi ezali kuna na Likolo. Moto moko afandi na yango, 3 elongi
na ye ezali kongenga lokola mabanga ya talo. Arc-en-ciel moko
ezingi Kiti ya bokonzi yango; pe ezali kongenga lokola libanga
moko ya talo [o]. 4 Bakiti mosusu tuku mibale na minei ezingi Kiti
ya bokonzi. Bambuta-muntu tuku mibale na minei bafandi na
bakiti yango[p]; balati bilamba ya *pembe pe bikoti ya or. 5 Kake
ná ba-móto na yango, pe mingongo ezali kouta epai ya Kiti.
Bamwinda sambo ezali kopela liboso ya Kiti; yango ezali nde
milimo sambo ya Nzambe. 6 Liboso ya Kiti, namoni lokola ebale;
yango ezali kongenga lokola talatala oyo babengaka Kristal.
*Ba-Sheriben minei batelemi epai na epai ya Kiti ya bokonzi[r]:
nzoto na bango etondá na miso ebele, na liboso pe na sima. 7 Sheriben
ya liboso azali lokola tambo, ya mibale lokola ngombe ya mobali,
ya misato azali na elongi lokola moto, pe ya minei lokola ndeke
moko monene oyo ezali kopumbwa. 8 Pe ba-Sheriben wana minei,
moko moko azali na mapapu motoba; yango nyonso pe etondá
na miso, na kati pe na libanda. Butu moi ata kopema té, bazali
bobele koyemba boye:

"Mosantu, Mosantu, Mosantu!
Nkolo, Nzambe ya nguya nyonso azali Mosantu!
Ye azalaká, azali, pe akoya."

---

o 4.3 Na grek bapesi ndenge misato ya mabanga wana: yaspe, sardwane pe emerode.

p 4.4 Ekolo ya Israel ezalaka na mabota 12. Eklezya ezali Israel ya sika; Yezu aponelaki yango bantoma 12. Boye Bambuta-muntu 24 bazali kofanda epai ya Nzambe na kombo ya ekolo na ye mobimba, ya kala pe ya sika.

r 4.6 Ba-Sheriben. Yoane abengi bango "banyama"; azali kokanisa bikelamo oyo Nzambe alakisaká baprofete: ba-Serafen (Ezaya 6,2–3) pe ba-Sheriben (Ezek 1 pe 10).

9 Ndenge wana ba-Sheriben bazali kokumisa Moto afandi na
Kiti ya bokonzi, oyo azali na bomoi mikolo nyonso seko, pe bazali
kopesa ye mersi. Mbala nyonso basalaka boye, 10 Bambuta-muntu
wana tuku mibale na minei bafukamaka bilongi na se, liboso ya
Moto afandi na Kiti ya bokonzi, oyo azali na bomoi mikolo nyonso
seko; pe batiaka bikoti na bango ya or liboso ya Kiti na ye; bazali
koyemba boye:

11 "Nkolo, Nzambe na biso
ebongi ózwa lokumu nyonso pe nguya.
Pamba té yo moto osalá biloko nyonso;
olingaká ézala, bongo osalaki yango."

Buku pe Mwana-Meme

5 1 Na liboko ya mobali ya Moto oyo afandi na Kiti ya bokonzi,
namoni buku moko etondá banda na ebandeli tii na suka,
bongo bakangá yango na basinga sambo oyo babetá kashé moko
moko. 2 Pe namoni anjelu moko ya nguya, azali koganga makasi
penza: "Nani azali moto ya kokoka, po na kolongola ba-kashé pe
kofungola buku yango?" 3 Kasi na Likolo, na mokili, to na se ya
mabelé, ata moto moko té akokaki kofungola buku wana to kotala
yango na kati. 4 Nalelaki mingi po moto moko té amonanaki oyo
akokaki kofungola buku pe kotala yango na kati. 5 Kasi moko na
kati ya Bambuta-muntu alobi na ngai boye: "Kolela té. Tala,
'tambo ya Yuda' asi'alongá; azali moto ya libota ya David. Ye
nde azali moto ya kokoka po na kolongola ba-kashé sambo pe
kofungola buku."

6 Bongo namoni Mwana-Meme moko atelemi na kati ya Kiti
ya bokonzi, pe ba-Sheriben wana minei ná Bambuta-muntu bazali
epai na epai. Azalaki komonana lokola nde babomaki ye. Azalaki
na maseke sambo pe miso sambo; yango ezali nde milimo sambo
ya Nzambe oyo ye atindaka na mokili mobimba. 7 Mwana-Meme
apusani pe akamati buku oyo ezalaki na liboko ya mobali ya Moto
afandi na Kiti. 8 Tango akamati buku yango, ba-Sheriben wana
minei pe Bambuta-muntu tuku mibale na minei bafukami liboso
ya Mwana-Meme. Moko moko na kati na bango azalaki na
lindanda moko, pe sani ya or etondá na malasi; yango ezali
losambo ya bato ya bosantu. 9 Bazalaki koyemba nzembo moko
ya sika:

"Yo ozali moto ya kokoka po na kozwa buku oyo,
pe kolongola ba-kashé oyo ezali kokanga yango.
Pamba té babomaki yo,
bongo na makila na yo osombelaki Nzambe bato ebele,
ya mabota nyonso, ya minoko nyonso pe ya bamboka nyonso.

10 Okómisi bango ekolo ya bakonzi,
banganga-Nzambe oyo basaleleka Nzambe na biso.
Bango nde bakozala kotambwisa mokili."
11 Natali lisusu pe nayoki mingongo ya ba-anjelu ebele;
bazalaki bankoto na bankoto; batelemi epai na epai ya Kiti ya
bokonzi. Bongo ba-Sheriben wana minei pe Bambuta-muntu
12 bazalaki koyemba na mingongo makasi:
"Mwana-Meme oyo babomaki,
ye nde azali moto ya kokoka
po na kozwa nguya pe bomengo,
mayele, makasi, pe lokumu nyonso."
13 Nayoki pe makelele ya biloko nyonso oyo Nzambe asalá,
na Likolo, na mokili, na se ya mabelé pe na kati ya ebale monene;
yango nyonso ezalaki koyemba boye: "Nguya ná lokumu nyonso
ézala na Moto oyo afandi na Kiti ya bokonzi pe na Mwana-Meme,
mikolo nyonso seko!" 14 Ba-Sheriben minei bazongisi: "Amen!"
Pe Bambuta-muntu bafukami bilongi na se.

Ba-kashé motoba

6 1 Namoni Mwana-Meme abandi kofungola buku. Tango
alongoli kashé ya liboso, nayoki Sheriben ya liboso abeleli
lokola kake: "Yaka!" 2 Natali, bongo namoni punda moko ya
*pembe. Moto oyo amati yango asimbi ba-fleshe; bakumisi ye po
alongi etumba, pe abimi po akende kolonga lisusu.
3 Tango Mwana-Meme alongoli kashé ya mibale, nayoki
Sheriben ya mibale abeleli: "Yaka!" 4 Punda mosusu ebimi,
ezalaki ya motane penza. Moto oyo amati yango bapesi ye mbeli
moko ya monene, po ákende kobimisa bitumba na mokili, na
ndenge 'tè bato bábomana bango na bango.
5 Tango Mwana-Meme alongoli kashé ya misato, nayoki
Sheriben ya misato abeleli: "Yaka!" Natali, pe namoni punda ya
mwindu. Moto oyo amati yango asimbi eloko ya komekela kilo.
6 Nayoki lokola mongongo moko euti na kati ya ba-Sheriben
minei, elobi: "Lifuta ya mokolo moko ya mosala ekozala bobele
po na bakopo mibale ya blé, to ya *orje[s]. Kobebisa bilanga ya
*olive to ya vinu té."
7 Tango Mwana-Meme alongoli kashé ya minei, nayoki
Sheriben ya minei abeleli: "Yaka!" 8 Natali, pe namoni punda moko,
poso na yango ezalaki lokola mai ya salité. Moto oyo amati yango,
kombo na ye Liwa. Mokonzi ya mboka ya bato bakufá nde alandi
ye. Bapesi bango bokonzi ya koboma ndambo moko ya mokili[t],

---

s 6.6 Biloko nyonso ekomata talo.
t 6.8 Na grek: eteni moko na kati ya biteni minei.

ézala na bitumba, na nzala, na maladi to na banyama ya
mabe.
9 Tango Mwana-Meme alongoli kashé ya mitano, namoni na
se ya mesa ya mabonza milimo ya bato oyo babomaki po bazalaki
kondima maloba ya Nzambe, pe kopanza sango na ye[u]. 10 Bango
bazalaki koganga na mingongo makasi: "Mokonzi mosantu, yo
outi na Nzambe. Kozelisa biso lisusu té. Sambisa bato ya mokili,
pe pesa bango etumbu po babomaki biso." 11 Bongo bapesi moko
moko na kati na bango nzambala ya *pembe, pe bayebisi bango
boye: "Bózela mwa moke, pamba té nanu bokoki té. Ndenge
babomaki bino, esengeli pe báboma lisusu bato ebele na kati ya
baninga na bino ya mosala pe bandeko na bino."
12 Tango Mwana-Meme alongoli kashé ya motoba, namoni
mabelé eningani makasi, moi eyindi penza, pe sanza yango nyonso
ekómi motane lokola makila. 13 Minzoto eyei kokweya na se
ndenge bambuma ya figi ekweyaka tango mopepe ya makasi
eningisi nzete. 14 Likolo elimwe ndenge balíngaka papié ya molai;
pe bangomba nyonso ná bisanga nyonso elongwe na bisika na
yango. 15 Bakonzi ya mokili, bato minene, ba-shef ya basoda, bato
ya bomengo, bato ya makasi, bato nyonso ézala baumbu to
bansomi, babombanaki na mabulu oyo ezali na kati ya mabanga
ya bangomba. 16 Babandi koloba na bangomba pe mabanga:
"Bókweela biso pe bóbomba biso, po Moto oyo afandi na Kiti ya
bokonzi ámona biso té, pe kanda ya Mwana-Meme ényokola biso
té. 17 Pamba té mokolo ya monene ya kanda na bango esi'ekoki;
pe moto nini akoki kobika?"

Ekolo ya sika ya Nzambe

7 1 Sima ya makambo wana natali lisusu, namoni ba-anjelu
minei batelemi bipai nyonso minei ya mokili[v]; bakangi mipepe
nyonso minei po moko té éleka na mokili to na ebale monene to
pe na banzete. 2 Bongo namoni anjelu mosusu auti na epai moi
ebimaka; asimbi kashé ya Nzambe ya bomoi. Abeleli na
mongongo makasi epai ya ba-anjelu minei oyo bazwaki nguya ya
kosala mabe na mokili pe na ebale, 3 alobi: "Bósala mabe té na
mokili to na ebale to na banzete, tii tango tokosilisa kotia kashé
na bilongi ya basali nyonso ya Nzambe na biso." 4 Pe bayebisi
ngai talo ya bato oyo bazwaki kashé na bilongi na bango. Bazali

u 6.9 Mboka ya Nzambe oyo Yoane azalaki komona, ekokani ná Ndako ya Nzambe oyo ezalaká na Yeruzalem; liboso ya Kiti ya Nzambe ezalaki na mesa ya kotumbela ye malasi.

v 7.1 Na ebandeli bakristo bazalaki komimona lokola "Israel ya sika". Tala Rom 4,9–12; 16–17 b.n.b.

144.000[w], ya mabota nyonso ya Israel, 5-8 elingi koloba 12.000 na
libota moko moko: Yuda, Ruben, Gad, Asher, Neftali, Manasé,
Simeon, Levi, Isakar, Zebulon, Jozef pe Benjamen.

Lisanga ya bato oyo Nzambe aponá

9 Sima ya makambo wana natali lisusu, namoni bato ebele
penza, ata moto moko té akokaki kotanga bango. Bazalaki bato
ya bikolo nyonso, ya mabota nyonso, ya bamboka nyonso pe ya
minoko nyonso. Batelemi liboso ya Kiti ya bokonzi pe na miso
ya Mwana-Meme; balati banzambala ya *pembe; moto na moto
asimbi mandalala na maboko. 10 Bazalaki koganga na mingongo
makasi: "Nzambe na biso oyo afandi na Kiti ya bokonzi abikisi
biso, ye ná Mwana-Meme." 11 Ba-anjelu nyonso oyo bazingi Kiti ya
bokonzi, ná Bambuta-muntu pe ba-Sheriben minei, bakwei bilongi
na se liboso ya Kiti ya bokonzi pe bakumisi Nzambe. 12 Balobi:
"Amen! Lokumu pe mersi ézala na Nzambe na biso! Ye azali na
mayele, nguya pe makasi, mikolo nyonso seko! Amen!"
13 Moko na kati ya Bambuta-muntu atuni ngai: "Bato wana balati
banzambala ya *pembe, bazali banani? Pe bauti wapi?" 14 Nazongiseli
ye: "Mokonzi, yo moko oyebi." Bongo alobi na ngai: "Bango bauti
kobika na monyokoli monene. Banzambala na bango ekómi
pembe pamba té basukoli yango na makila ya Mwana-Meme. 15 Yango
wana batelemi liboso ya Kiti ya bokonzi ya Nzambe pe bazali
kosalela ye butu moi na Ndako na ye. Moto oyo afandi na Kiti
ya bokonzi akobomba bango na Ndako na ye. 16 Ata mokolo moko
té bakoyoka lisusu posa ya kolia to ya komela; bakomona pasi
lisusu té na moi to na molunge, 17 pamba té Mwana-Meme oyo
azali na Kiti ya bokonzi akozala na bango lokola mobokoli ya
bameme, akomema bango na bisika mai ya bomoi ebimelaka.
Bongo Nzambe akopangusa mai nyonso oyo ezali kobima na miso
na bango."

Kashé ya sambo; bakelelo sambo

8 1 Tango Mwana-Meme alongoli kashé ya sambo, Likolo
efandi kimia penza soki ndambo ya ngonga moko. 2 Bongo
namoni ba-anjelu sambo batelemi na miso ya Nzambe; bapesi
bango bakelelo sambo.
3 Anjelu mosusu ayei kotelema penepene ya mesa ya or ya
mabonza oyo ezali liboso ya Kiti ya bokonzi. Asimbi sani moko
ya or oyo batumbelaka malasi, pe bapesi ye malasi ebele átumba

---

w 7.4 Na makanisi ya Yoane, 12 elakisi ekolo ya Nzambe (tala ndimbola 4,4). Boye 12 x 12 x 1 000 (144 000) elakisi bato nyonso oyo Nzambe aponá.

yango likolo ya mesa, po milinga émata na miso ya Nzambe, nzela
moko ná losambo ya bato nyonso ya bosantu. 4 Boye milinga ya
malasi elongwe na liboko ya anjelu, pe emati na Likolo na miso
ya Nzambe, nzela moko ná losambo ya bato ya bosantu. 5 Sima,
anjelu akamati sani wana ya or, atondisi yango na móto oyo ezali
na mesa ya mabonza, pe abwaki yango na se. Kake ná ba-móto
na yango, pe mingongo ebimaki, pe mokili eninganaki.

Bakelelo motoba ya liboso

6 Ba-anjelu wana sambo oyo bazalaki na bakelelo sambo,
bamibongisi po na kobeta yango.
7 Anjelu ya liboso abeti kelelo; mbula ya mabanga ná móto
esangani na makila eyei kokweya na mokili. Ndambo moko ya
mokili eziki[x]; ndambo moko ya banzete eziki, ná matiti nyonso
ya mobesu.
8 Anjelu ya mibale abeti kelelo. Móto moko ya somo, oyo
emonanaki lokola ngomba monene, eyei kokweya na ebale ya
"lamer". Ndambo moko ya mai ebongwani makila; 9 ndambo
moko ya biloko nyonso ya bomoi oyo ezali na ebale ekufi; pe
ndambo ya bamasuwa nyonso epanzani.
10 Bongo anjelu ya misato abeti kelelo. Monzoto moko ya
monene oyo ezali kopela móto euti na Likolo pe eyei kokweya
na ndambo ya ba-ebale pe ya bisika mai ebimelaka. 11 Kombo ya
monzoto yango ezali "Bololo". Ndambo moko ya mai ekómi
bololo, pe bato mingi bakufaki po na mai wana ya bololo.
12 Anjelu ya minei abeti kelelo. Ndambo moko ya moi ná ya
sanza pe ya minzoto eyei koningana pe eyindi. Moi ezalaki
kongenga té, bangonga minei mobimba; pe sanza ná minzoto
ezalaki kongenga té, bangonga minei mobimba.
13 Natali lisusu, pe namoni ndeke moko monene ezalaki
kopumbwa na likolo penza, ezalaki koganga boye na mongongo ya
makasi: "Mawa! Mawa! Mawa! Bato nyonso ya mokili bakozala na
mawa koleka, tango ba-anjelu misato mosusu bakobeta bakelelo!"
9 1 Bongo anjelu ya mitano abeti kelelo. Namoni monzoto moko
euti na Likolo, eyei kokweya na mokili. Bapesi monzoto wana
fungola ya libulu oyo bakangá milimo mabe. 2 Monzoto efungoli
libulu yango; milinga ebimi na kati, ezali lokola oyo ebimaka na
fulu ya monene, bongo moi pe Likolo eyindi po na milinga wana.
3 Makonko ebimi na milinga pe epanzani na mokili. Bapesi
makonko yango nguya lokola ya ba-skorpion. 4 Bapekisi makonko
'tè ésala mabe té na matiti to na banzete, ézala ya minene to ya

---

x 8.7 "Ndambo moko" v.7–12; na grek: eteni moko na kati ya biteni misato.

Makonko

mike; kasi ésala mabe bobele na bato oyo bazangi kashé ya
Nzambe na bilongi. 5 Bapesi yango nzela ya koboma bato té, kasi
bobele ya konyokola bango sanza mitano mobimba. Pasi oyo
makonko ekobanda komonisa bato ezali lokola oyo moto amonaka
soki skorpion eswi ye. 6 Na kati ya basanza mitano wana bato
bakoluka liwa, kasi bakozwa yango té; bakolinga kokufa, kasi liwa
ekokima bango.
7 Makonko yango ezali lokola bapunda oyo babongisi po na
bitumba: na mitú ezali na biloko lokola bikoti ya or; bilongi na
yango ekokani ná oyo ya bato; 8 ezali na suki lokola ya basi, pe
mino lokola ya batambo. 9 Makonko yango elati bakazaka ya
bibende lokola ya basoda; mapapu na yango ezali kobimisa
makelele lokola ya ba-shareti ebele oyo bapunda ebendaka soki
ezali kokende na etumba. 10 Makonko yango ezali na nguya ya
konyokola bato basanza mitano mobimba, pamba té mikila na
yango ezali lokola ya ba-skorpion, pe ezali na basende. 11 Mokonzi
na yango ezali nde Anjelu oyo akengelaka libulu bakangá milimo
mabe. Kombo na ye na ebré "Abadon" pe na grek "Apolion",
elingi koloba "Mobebisi".
12 Mawa ya liboso eleki; makambo mibale ya mawa mosusu
ezali koya. 13 Bongo anjelu ya motoba abeti kelelo; nayoki
mongongo moko euti na basonge nyonso minei ya mesa ya or ya
*mabonza oyo ezali liboso ya Nzambe. 14 Mongongo yango elobi
boye na anjelu ya motoba oyo asimbi kelelo: "Fungola ba-anjelu

minei oyo bakangamá penepene ya ebale ya Ufrate[y]." 15 Bongo
afungoli ba-anjelu minei yango, po bákende koboma bato ebele[z];
pamba té banda kala bango bazalaki kozela bobele ngonga wana,
mokolo wana, sanza wana pe mbula wana. 16 Bayebisi ngai talo
ya basoda oyo bamati bapunda po na kokende na etumba; bazali
ba-milion kama mibale. 17 Namoni bango lokola na *ndoto. Mitú
ya bapunda ekokani ná oyo ya batambo; bapunda ezalaki kosanza
móto, milinga ná *fofolo. Basoda balati bakazaka ya bibende;
kulere na yango ezalaki lokola ya móto, ya milinga pe ya fofolo.
18 Ndambo monene ya bato nyonso bakufi likolo ya bapasi misato
oyo: móto, milinga pe fofolo oyo ezalaki kobima na minoko ya
bapunda wana. 19 Pamba té makasi ya bapunda po na konyokola
bato ezali na minoko na yango; kasi ezali pe na mikila na yango,
po mikila wana ezali lokola banyoka oyo eswaka bato.
20 Nzokande bato oyo babikaki na bapasi yango babongolaki
mitema té, pe baboyaki misala na bango ya mabe té. Batingamaki
kaka na kosambela milimo mabe pe banzambe ya bikeko oyo
eyokaka té, emonaka té pe etambolaka té, oyo esalamá na or, na
arjan, na bronze, na mabanga, to pe na banzete. 21 Bayokaki mawa
té po na ndenge bazalaká koboma bato, kosala kindumba pe
koyiba; batikaki pe makambo na bango ya kindoki té.

Anjelu pe buku ya moke

10 1 Namoni pe anjelu mosusu ya nguya auti na Likolo, alati
lipata moko lokola elamba, pe arc-en-ciel moko ezingi
motú na ye. Elongi na ye ezali lokola moi, pe makolo na ye lokola
makonzi ya móto. 2 Asimbi mwa buku moko ya kofungwana. Atii
likolo ya mobali na ebale, pe likolo ya mwasi na mokili. 3 Agangi
na mongongo makasi lokola tambo; pe tango asilisi koganga, kake
ebeti mbala sambo. 4 Tango makelele wana sambo esili, nalingaki
kokòma na mokanda makambo oyo nayokaki, kasi mongongo
moko euti na Likolo elobi na ngai: "Bomba sekelé oyo makelele
sambo ya kake euti koyebisa yo; kokòma yango té."
5 Bongo anjelu oyo namoni atelemi na ebale pe na mokili
atomboli liboko ya mobali na Likolo. 6 Akati seleka na kombo ya
Nzambe oyo azali seko na seko, asalá Likolo ná biloko nyonso
ezali kuna, mabelé ná biloko nyonso ezali kuna, pe ebale ná
biloko nyonso ezali kuna; alobi boye: "Tango esi'ekoki! 7 Mokolo
anjelu ya sambo akobeta kelelo, Nzambe akokokisa sekelé na ye,
akosala ndenge ayebisaká baprofete oyo bazalaká kosalela ye."

---

y 9.14 Ezali kuna nde banguna ya ekolo ya Israel (ba-Asirien pe ba-Babilonien) bazalaká kouta.

z 9.15 Na grek: eteni moko na kati ya biteni misato ya bato nyonso.

8 Bongo mongongo oyo nayokaki na Likolo, elobi na ngai
lisusu: "Kende epai ya anjelu oyo atelemi na ebale pe na mokili; kamata
mwa buku ya kofungwana oyo ye asimbi." 9 Napusani penepene
na ye, bongo nasengi ye yango. Alobi na ngai: "Kamata pe lia
yango. Ekozala bololo na libumu na yo, kasi na monoko ekozala
sukali lokola mafuta ya nzoi." 10 Nakamati mwa buku yango epai
ya anjelu pe nalei yango. Na monoko na ngai ezalaki lokola
mafuta ya nzoi, kasi tango nameli yango, ekómi bololo na kati ya
libumu.
11 Bongo balobi na ngai: "Esengeli lisusu kosakola maloba
Molimo apesi yo, oyo etali bato ya bamboka pe minoko ebele,
ná bakonzi na bango."

Basakoli mibale

11 1 Sima bapesi ngai mwa nzete moko ya molai lokola oyo
bamekelaka bilanga; pe balobi na ngai: "Kende komeka
Ndako ya Nzambe ná mesa ya mabonza; bongo tanga bato oyo
bazali kosambela Nzambe kuna. 2 Kasi tika lopango oyo ezali
libanda ya Ndako ya Nzambe; komeka yango té. Pamba té
basi'bapesi yango na bato oyo bayebi Nzambe té; bango bakonyata
mboka ya bosantu, mbula misato na ndambo[a]. 3 Nakotinda
basakoli na ngai mibale[b], mbula misato na ndambo bálata pili pe
básakola maloba Molimo apesi bango."
4 Basakoli wana bazali lokola banzete mibale ya *olive pe
lokola bamwinda mibale oyo ezali liboso ya Nkolo ya mokili.
5 Soki moto ameki konyokola bango, móto ekobima na minoko
na bango pe ekoboma banguna na bango; ya solo, moto nyonso
oyo akomeka konyokola bango akokufa na ndenge wana.
6 Bango bazali na bokonzi ya kokanga Likolo po 'tè mbula énoka
té tango bazali kosakola maloba euti na Molimo; bazali pe na
bokonzi ya kobongola mai ékóma makila, pe ya kotinda bapasi
ya ndenge na ndenge awa na mokili, tango nyonso oyo bango
balingi.
7 Tango bakosilisa kosakola, nyama oyo ekobima na libulu
bakangá milimo mabe ekoya kobundisa bango, ekolonga pe
ekoboma bango[d]. 8 Bibembe na bango ekotikala na libanda, na
miso ya bato nyonso, na mboka monene esika babomaki Nkolo
na bango na kuruze. Bakoki kobenga mboka wana "Sodome" to

---

a 11.2 Na makanisi ya Yoane, 7 ezali talo ya kokoka; kasi ndambo ya 7 elakisi eleko ya mawa pe ya minyokili. Tala Dan 7,25;12,7.
b 11.3 Tala Zak 4,2–14. Basakoli wana bazali banani? Bakokani ná Moize pe Eliya (v.6); bakokufa ndenge Nkolo Yezu akufaki.
d 11.7 Nyama yango: tala 17,7–8.

"Ejipte"[e]. 9 Bakopesa nzela té ya kokunda bango. Bato ya
bamboka nyonso, bikolo nyonso, mabota nyonso, pe minoko
nyonso, bakoya kotala bibembe na bango mikolo misato na
ndambo[f]. 10 Bato ya mokili bakosepela po na liwa ya baprofete
wana mibale; bakotonda na esengo pe bakopesana makabo,
pamba té mateya na bango emonisaki bato ya mokili pasi mingi.
11 Kasi sima ya mikolo wana misato na ndambo, pema ya bomoi
euti na Nzambe pe eyei kokotela bango, bongo batelemi. Bato
nyonso oyo bamoni bango, bakómi koyoka somo penza. 12 Basakoli
wana bayoki mongongo moko makasi euti na Likolo pe elobi:
"Bómata awa." Bamati na Likolo na kati ya mapata, na miso ya
banguna na bango. 13 Kaka na tango wana mokili eninganaki
makasi penza. Mwa eteni moko ya mboka ebukani, pe bato 7.000
bakufi[g]. Baoyo batikali batondi na somo pe bakómi kokumisa
Nzambe ya Likolo.

14 Mawa ya mibale eleki; etikali moke mawa ya misato éya.

Kelelo ya sambo

15 Bongo anjelu ya sambo abeti kelelo. Mongongo moko ya
makasi eyokani na Likolo, elobi: "Bokonzi ya mokili mobimba
esi'ekómi na maboko ya Nkolo na biso pe Kristo na ye. Ye akozala
Mokonzi mikolo nyonso seko." 16 Bambuta-muntu tuku mibale
na minei oyo bafandi na bakiti na bango ya bokonzi liboso ya
Nzambe, bakwei bilongi na se pe bakumisi Nzambe, 17 balobi:

"Nkolo, Nzambe ya nguya nyonso,
yo ozalaká pe ozali.
Topesi yo mersi po okamati bokonzi;
osaleli nguya na yo monene!
18 Bato ya bikolo nyonso basilikaki,
kasi yo olakisi bango kanda na yo.
Tango ekoki po ósilisa baoyo babebisaka mokili,
pe ólongisa bato oyo bakufá.
Pesa lifuta na bato na yo ya bosantu,
na baprofete oyo bazalaki kosalela yo,
pe na bato nyonso oyo bazalaki kotosa yo,
ézala bato minene to bato pamba."

19 Bongo Ndako ya Nzambe oyo ezali na Likolo efungwani,
pe *Sanduku ya Boyokani emonani na Ndako yango. Kake,
ba-móto na yango pe mingongo ebimi, mokili eningani, pe mbula
ya mabanga ebeti.

---

e 11.8 Yeruzalem ekómi monguna ya bato ya Nzambe.
f 11.9 Tala ndimbola ya v. 2.
g 11.13 Mwa eteni, na grek: eteni moko na kati ya biteni zomi.

Mwasi pe Elima

12 1 Likambo moko ya monene pe ya kokamwa ebimi na Likolo:
Mwasi moko alati moi lokola elamba, anyati sanza na makolo,
pe alati ekoti ya bokonzi ya minzoto zomi na mibale na motú.
2 Azalaki na zemi, pe abandi kolela makasi po na pasi ya kobota[h].
3 Pe likambo mosusu ya kokamwa ebimi na Likolo: Elima
moko ya somo ya motane, lokola ngando; ezalaki na mitú sambo
pe maseke zomi; motú moko moko ezalaki na ekoti ya bokonzi.
4 Mokila na yango ezalaki kokombola ndambo monene ya minzoto,
pe kobwaka yango na mokili[i]. Elima wana eyei kotelema liboso
ya Mwasi oyo alingi kobota, po élia mwana na ye. 5 Bongo Mwasi
aboti mwana mobali; ezali ye nde moto akozwa bokonzi ya bikolo
nyonso, pe akotambwisa yango na makasi penza[j]. Nzambe ato-
mboli mwana wana na Likolo, pe atii ye penepene ya Kiti na ye
ya bokonzi; 6 nzokande Mwasi akimi na esobe[k]; kuna Nzambe
abongiselá ye esika bakoleisa ye mbula misato na ndambo[l].
7 Etumba ebimi na Likolo. Mishel ná ba-anjelu na ye
babundisi Elima; Elima pe ná ba-anjelu na yango babundi makasi.
8 Kasi Elima elongaki té. Yango wana ezwaki lisusu esika té po
éfanda na Likolo ná ba-anjelu na yango. 9 Babengani Elima
monene wana: yango nde ezali "Nyoka ya Kala" oyo ekosaka bato
ya mokili mobimba; babengaka yango Zabolo to Satan. Babwaki
yango na mokili, ná ba-anjelu na yango. 10 Bongo nayoki mongongo
moko ya makasi euti na Likolo, elobi:

"Sik'oyo Nzambe na biso alongi,
alakisi nguya pe bokonzi na ye;
Kristo na ye alakisi pe bokonzi na ye.
Babengani monguna ya bandeko na biso,
oyo azalaká kofunda bango butu moi[m],
na miso ya Nzambe na biso.

---

h 12.2 Mwasi pe Nyoka ya kala (v. 3 pe 9): Tala Eband 3,15. Mwasi yango azali kolakisa ekolo ya Israel na pe Eklezya (minzoto 12: tala ndimbola 4,4). Bapasi nyonso oyo ekolo ya Israel eyokaká, ezalaki lokola pasi ya kobota Mesia. Ye asi'amatá na Likolo; nzokande Eklezya esi'ekómá na kimia (elakisi 'tè bakoki koboma Eklezya té), ata kutu monguna azali kobundisa "bana na ye mosusu" (v.14–17. 11,7).

i 12.4 Na grek: eteni moko na kati ya biteni misato ya minzoto.

j 12.5 tala 2.27.

k 12.6 tala v.14.

l 12.6 Na grek: mikolo 1260, tala ndimbola 11,2.

m 12.10 Na tango ya Boyokani ya kala, bato bazalaki kokanisa 'tè Satan afandi esika moko ná milimo ya Likolo. Tala Job 1–2.

11 Bango balongi ye po na makila ya Mwana-Meme,
pe po na maloba ya Nzambe oyo bazalaki kosakola.
Bandimaki kopesa bomoi na bango,
babangaki liwa té.
12 Yango wana yo, Likolo, sepela!
Bino nyonso bato bozali kuna, bósepela!
Kasi mawa mingi na yo mokili pe ebale,
pamba té zabolo ayei kokita epai na bino;
atondi na kanda penza,
po ayebi 'tè tango na ye etikali moke."

13 Tango Elima emoni 'tè babengani yango pe babwaki yango
na mokili, ebandi kolanda Mwasi oyo abotaki mwana mobali. 14 Kasi
Mwasi azwi mapapu mibale lokola ya ndeke moko monene, po
ápumbwa tii na esobe, na esika oyo babongiselá ye. Boye akozala
mosika ya Nyoka, pe bakobanda koleisa ye kuna bileko misato
na ndambo[n]. 15 Nzokande Nyoka ebandi kosanza mai lokola
ebale, po élanda Mwasi pe émema ye. 16 Kasi mokili eyei kosalisa
Mwasi; mabelé efungwani pe emeli bamai oyo Elima ebandaki
kosanza. 17 Elima esilikeli Mwasi makasi penza, bongo ekei
kobundisa bana na ye mosusu; ezali baoyo nyonso batosaka
mibeko ya Nzambe, pe balandaka maloba ya Yezu.

Banyama mibale

18 Sima Elima ekei kotelema na libongo ya ebale ya
"lamer[o]".

13 1 Bongo namoni Nyama moko, ebimi na ebale; ezalaki na
maseke zomi pe mitú sambo. Na liseke moko moko elati
ekoti ya bokonzi; pe na likolo ya mitú na yango bakòmá bakombo
ya kotsiola Nzambe[p]. 2 Nyama oyo nazalaki komona ekokani na
nkoi; makolo na yango ezali lokola ya mokomboso[r]: pe monoko lokola
ya tambo. Elima epesi yango bokonzi pe makasi nyonso, pe
efandisi yango na kiti oyo yango moko ezalaki kofanda. 3 Motú
moko ya Nyama wana ezalaki na pota ya somo oyo elingaki
koboma yango; kasi Nyama ebikaki kaka, boye bato nyonso ya
mokili bakamwe penza pe balandi Nyama. 4 Bango nyonso
babandi kofukamela Elima, po epesaki bokonzi na Nyama.
Bafukameli pe Nyama, balobi: "Nani akokani na Nyama? Nani
akoki kobundisa yango?"

---

n 12.14 Tala 11,2–3.
o 12.18 "Lamer": tala ndimbola 21,1.
p 13.1 Nyama yango elakisi bakonzi ya mokili oyo bamimonaka lokola banzambe. Tala liyebisi ya ebandeli lk . . . , pe 17,7–12.
r 13.2 Na grek: lokola makolo ya "ours".

5 Nyama ezwi nzela ya koloba makambo ya lofundu pe ya
kotsiola Nzambe; ezwi bokonzi ya kosala mosala na yango
bambula misato na ndambo[s]; 6 ebandi kotsiola Nzambe pe bokonzi
na ye, ná Ndako ye afandaka, pe baoyo bazalaka epai na ye na
Likolo. 7 Bapesi yango nzela ya kobundisa bato ya bosantu pe ya
kolonga bango; boye ezwi bokonzi ya bamboka nyonso, bikolo
nyonso, mabota nyonso pe minoko nyonso. 8 Na mokili mobimba
bato ebele babandi kofukamela yango, pamba té uta na ebandeli
ya mokili bakombo na bango ekòmamá té na buku ya bomoi ya
Mwana-Meme oyo babomaki.
9 Moto oyo azali na matoi, áyoka! 10 Oyo atangamá kokangama,
bakokanga ye; oyo atangamá kokufa na mbeli, akokufa na mbeli.
Yango wana esengeli bato ya bosantu bákanga mitema pe bázala
na bondimi.
11 Bongo namoni nyama ya mibale ebimi na mokili; ezalaki
na maseke mibale ekokani ná oyo ya Mwana-Meme, pe ezalaki
koloba lokola Elima[t]. 12 Ezalaki na makasi nyonso ya Nyama
ya liboso; pe ebandi kosala ndenge moko, na miso na yango.
Ezalaki kosala 'tè bato nyonso ya mokili báfukamela Nyama
ya liboso, oyo ebikaki na pota wana ya somo. 13 Ezalaki kosala
makamwisi minene; esali kutu 'tè móto élongwa na Likolo pe
éya kokweya na mokili, na miso ya bato nyonso. 14 Lokola
bapesi yango nguya ya kosala makamwisi nyonso wana na miso
ya Nyama ya liboso, ezwi nzela ya kokosa bato ya mokili; etindi
bango kutu básala ekeko po na kokumisa Nyama ya liboso, oyo
bazokisaki na mbeli kasi ekufaki té. 15 Na sima ezwi nzela ya
kopesa bomoi na ekeko wana, bongo yango ebandi koloba pe
kobomisa baoyo nyonso babòyi kofukamela yango. 16 Boye nyama
oyo etindi bato nyonso na makasi 'tè bázwa elembo na liboko
ya mobali to na elongi; 17 ézala bato minene to bato pamba, bato
ya bomengo to baoyo bakelelá, baumbu to bansomi. Ata moto
moko té akokaki kosomba to kotekisa eloko, soki azangi elembo
yango, to kombo ya Nyama to pe talo oyo ekokani na kombo na
yango.
18 Makambo oyo ezali kosenga mayele. Moto nyonso oyo azali
na mayele akoki koyeba tina ya talo ya Nyama. Pamba té talo
yango elakisi moto. Talo na ye ezali 666[u].

---

s 13.5 Tala ndimbola 11,2.
t 13.11 Nyama oyo elakisi baprofete ya lokuta. Tala 16,13;19,20;20,10.
u 13.18 Bato mingi basi'baluki kolimbola talo yango. Tokanisi boye: Lokola 7 ezali shifre ya kokoka, 6 ezali ya kokoka té. Boye 666 elakisi makambo ezangá tina.

Mwana-Meme ná bato na ye

14 1 Natali lisusu, pe namoni Mwana-Meme atelemi na
ngomba ya Sion, pe bato 144.000 bazalaki na ye[v]. Kombo
ya Mwana-Meme pe ya Tata na ye ekòmamá na bilongi na bango.
2 Nayoki mingongo euti na Likolo, ezalaki lokola nde bato bazali
kobeta mandanda; ezalaki koyokana lokola makelele ya bambonge
ya ebale monene pe lokola kake ya makasi. 3 Bato yango batelemi
liboso ya Kiti ya bokonzi, ya ba-Sheriben minei pe ya Bambuta-muntu;
bazalaki koyemba nzembo moko ya sika; moto moko té akoki
koyeba yango, bobele bato wana 144.000 ya mokili oyo Mwana-
Meme asombelaki Nzambe. 4 Bango babebisaki nzoto na bango
té na kindumba[w], bazali lokola bilenge basi oyo bayebi nanu nzoto
ya mibali té[x]; balandaka Mwana-Meme na bisika nyonso ye
akendeke. Bobele bango nde bato balongwá na boumbu, na kati ya
bato nyonso ya mokili; boye na miso ya Nzambe pe ya Mwana-
Meme bakómi lokola mbuma ya liboso ya bilanga[y]. 5 Mbala moko
té basi'balobá makambo ya lokuta; basalá mabe ata moko té.

Tango ekoki, Nzambe akokata makambo ya bato

6 Bongo namoni anjelu mosusu azali kopumbwa na likolo
penza. Azalaki na Sango Malamu ya seko, po ásakola yango epai
ya bato bafandaka na mokili, bato ya bamboka nyonso, bikolo nyonso,
mabota nyonso pe minoko nyonso. 7 Azalaki koloba na mongongo
makasi: "Bóbanga Nzambe pe bókumisa ye! pamba té tango na
ye ya kosambisa bato esi'ekoki. Bófukamela Nzambe oyo asalá
Likolo, mokili, ebale pe bisika mai ebimelaka na mabelé!"
8 Anjelu ya mibale alandi ye pe alobi: "Vile monene ya
*Babilone esi'ekwei! Esili! Yango nde moto ezalaki komelisa bato
ya bikolo nyonso lotoko ya kindumba na yango[z] !"
9 Anjelu ya misato alandi lisusu, pe alobi na mongongo
makasi: "Soki moto afukameli Nyama ná ekeko na yango, pe azwi
elembo na elongi to na liboko na ye, 10 Nzambe akomelisa ye
kopo ya lotoko ya kanda na ye, oyo esanganá na mai té; boye
moto yango akomona pasi na móto pe *fofolo, na miso ya
ba-anjelu ya bosantu pe na miso ya Mwana-Meme. 11 Bato nyonso
oyo bafukamelaki Nyama ná ekeko na yango, pe bazwaki elembo ya

---

v *14.1* Tala 7,4.
w *14.4* Tala 2,14.
x *14.4* Tala 2 Kor 11,2.
y *14.4* Tango bilanga ebandi kobota, ba-Israelite bazalaki komemela Nzambe mbuma ya liboso.
z *14.8* Tala 2,14 pe 17,1.

Mbuma ya nzete ya vinu

kombo na yango, bakopema té butu moi. Milinga ya móto oyo ezali konyokola bango ekozala komata na likolo po na seko." 12 Yango wana bato ya bosantu oyo batosaka mibeko ya Nzambe pe bandimelaka Yezu, basengeli kokanga mitema.

13 Bongo nayoki mongongo moko euti na Likolo, elobi "Kòma boye: esengo na bato oyo bakufaki na lisanga na Nkolo Yezu. Molimo alobi: Ya solo, mosala na bango esili, sik'oyo bakoki kopema; pamba té bolamu oyo basalaki ezali kolanda bango."

Nzambe akopesa mokili etumbu

14 Natali lisusu; lipata ya pembe eyei kobima, pe namoni lokola nde moto moko afandi na kiti, na likolo na yango. Alati ekoti ya or ya bokonzi, pe asimbi mbeli moko ya kolongolela *bambuma na bilanga, ezalaki na mino makasi. 15 Anjelu mosusu abimi na Ndako ya Nzambe, abeleli na mongongo makasi, alobi na moto oyo afandi na likolo ya lipata: "Salela mbeli na yo pe longola mbuma ya bilanga, pamba té tango ekoki! Mbuma ya mokili esi'eteli[a] !" 16 Bongo moto oyo afandi na likolo ya lipata abwaki mbeli na ye na mokili, pe balongoli mbuma na yango.

17 Sima, namoni anjelu mosusu abimi na Ndako ya Nzambe oyo ezali na Likolo; ye pe asimbi mbeli moko ya mino makasi. 18 Bongo anjelu mosusu, oyo azali mokonzi ya móto, alongwe epai ya mesa ya mabonza, abeleli anjelu oyo asimbi mbeli ya mino makasi, alobi: "Salela mbeli na yo pe buka bambuma ya vinu oyo

---

a 14.15 Tala ndimbola "*Mbuma" lk 688.

ezali na mokili, pamba té esi'eteli." 19 Anjelu wana asaleli mbeli
na ye, abuki bambuma ya vinu oyo ezali na mokili, pe abwaki
yango na libulu monene ya kokamola vinu, oyo Nzambe atimolaki
na kanda na ye[b]. 20 Esika bazalaki kokamola mbuma yango ezalaki
na libanda ya vile. Makila mingi ebimi na libulu wana, eyei
kotonda na elanga mobimba, pe ekómi tii na minoko ya bapunda;
elanga yango ezalaki ya ba-stade 1.600[d].

Ba-anjelu pe bapasi sambo ya suka

15 1 Bongo namoni na Likolo likambo mosusu ya monene pe
ya kokamwa: ba-anjelu sambo basimbi bapasi sambo.
Yango nde bapasi ya suka oyo ekokokisa kanda ya Nzambe.
2 Pe namoni lokola ebale; yango emonani lokola talatala oyo
ezali kopela móto[e]. Baoyo balongi Nyama ná ekeko na yango pe
talo ya kombo na yango, batelemi penepene ya ebale ya talatala, pe
basimbi mandanda oyo Nzambe apesaki bango. 3 Bazali koyemba
nzembo ya Moize mosali ya Nzambe[f], pe nzembo ya Mwana-Meme:
"Nkolo Nzambe ya nguya nyonso,
misala na yo ezali ya minene pe ya kokamwa!
Mokonzi monene ya bikolo nyonso,
banzela na yo ezali ya bosembo pe ya solo!
4 Nkolo, moto nini akoki kobanga yo té?
nani akoki koboya kokumisa yo?
Pamba té kaka yo moto ozali Mosantu.
Bato ya bikolo nyonso bakoya pe bakofukamela yo,
po misala na yo ya bosembo esi'emonani polele."
5 Sima, namoni na Likolo, Ndako ya Nzambe efungwani; kuna
nde esika Nzambe amilakisaka na bato. 6 Ba-anjelu sambo oyo basimbi
bapasi sambo, babimi na Ndako ya Nzambe; balati bilamba ya
talo pe ya *pembe penza, ná mikaba ya or na loketo. 7 Moko na
kati ya ba-Sheriben minei apesi ba-anjelu basani sambo ya or,
etondá na kanda ya Nzambe oyo azali na bomoi seko. 8 Ndako
ya Nzambe eyei kotonda na milinga, po na lokumu ya Nzambe pe nguya
na ye. Bongo ata moto moko té akoki kokota na Ndako ya
Nzambe, tii tango ba-anjelu sambo bakosilisa bapasi wana sambo.

---

b 14.19 Tala ndenge bazalaki kobongisa elanga ya vinu: Ezaya 5,2. Bambuma wana ezali nde bato oyo bakozwa etumbu.
d 14.20 "Stade" moko ezali na molai ya bametre soki 200. "1.600" (40 X 40) elakisi pasi ya makasi koleka; pamba té 40 elakisi eleko ya komekama (tala Mat 4,2).
e 15.2 Ebale yango ezali liboso ya Kiti ya bokonzi ya Nzambe (4,6). Baoyo bakómi kuna "balekaki na kati ya móto pe ya mai" (Bzb 66,12).
f 15.3 Tala nzembo Moize ayembaká tango bakatisaki ebale: Bim 15.

Basani ya kanda ya Nzambe

16 1 Bongo nayoki mongongo moko ya makasi euti na Ndako
ya Nzambe; elobi na ba-anjelu sambo boye: "Bókende na
basani sambo oyo etondá na kanda ya Nzambe, bósopa yango na
mokili."
2 Anjelu ya liboso akei kosopa sani na ye na mokili; bongo
bapota ya mabe pe ya pasi ebimi na nzoto ya bato oyo bazwaki
elembo ya Nyama pe babandaki kofukamela ekeko na yango.
3 Anjelu ya mibale akei kosopa sani na ye na ebale monene
ya "lamer", bongo ebale ekómi makila lokola nde babomi moto,
pe bambisi nyonso oyo ezalaki na mai wana ekufi.
4 Anjelu ya misato akei kosopa sani na ye na ba-ebale pe
bisika mai ebimelaka na mabelé: bongo mai nyonso ekómi makila.
5 Pe nayoki anjelu oyo azali mokonzi ya bamai alobi: "Nzambe
Mosantu, yo moto ozalaká pe ozali, olakisi 'tè ozali bosembo na
ndenge okati makambo. 6 Pamba té bango batangisaki makila ya
bato ya bosantu pe ya baprofete; lokola omelisi bango makila,
bazwi etumbu oyo ekoki na bango!" 7 Bongo nayoki mongongo
moko euti na mesa ya mabonza[g], elobi: "Ee, Nkolo, Nzambe
ya nguya nyonso, okataka makambo na ndenge ya solo pe ya
bosembo!"
8 Anjelu ya minei akei kosopa sani na ye na moi, bongo moi ezwi
nzela ya kozikisa bato na móto na yango. 9 Bato ya mokili bazikaki
makasi penza; babandi kotsiola kombo ya Nzambe oyo atindaki bapasi
wana. Kasi baboyi kobongola mitema pe kokumisa Nzambe.
10 Anjelu ya mitano akei kosopa sani na ye na kiti ya bokonzi
ya Nyama; bongo mboka na yango ekómi molili, pe bato babandi
kolia lolemo po na pasi. 11 Batsioli Nzambe ya Likolo po na bapasi
pe bapota na bango; kasi baboyaki makambo na bango ya mabe té.
12 Anjelu ya motoba akei kosopa sani na ye na ebale Ufrate;
bongo ebale ekauki po na kopesa nzela na bakonzi oyo bakouta
na epai moi ebimaka[h]. 13 Sima namoni milimo misato ya mabe
lokola magorodo ebimi na monoko ya Elima, ya Nyama, pe ya
profete ya lokuta. 14 Ezali milimo ya bazabolo; yango ebandi
kosala makamwisi, ekei epai ya bakonzi ya mokili mobimba; ezali
kosangisa bango esika moko po na kobunda bitumba, na mokolo
monene ya Nzambe ya nguya nyonso.
15 "Yoka! nakoya lokola moyibi! Esengo na moto oyo azali
ekenge pe abatelaka bilamba na ye; boye akotambola bolumbu
té pe akomona soni té na miso ya bato."

---

g 16.7 Tala 6,9.
h 16.12 Tala 9,14 pe 17,1.

16 Milimo wana esangisi bakonzi ya mokili na esika oyo babengaka na monoko ya ebré "Armagedon".[i]
17 Anjelu ya sambo akei kosopa sani na ye na mapata; bongo mongongo moko ya makasi euti na Kiti ya bokonzi na kati na Ndako ya Nzambe; elobi: "Esili!"
18 Kake ná ba-móto na yango pe mingongo ebimi, pe mokili eningani makasi penza. Bandá mokolo Nzambe asalá bato, mokili eninganá nanu ndenge wana té.
19 Nzambe ayei kokanisa vile monene ya *Babilone[j], pe amelisi yango kopo etondá na vinu ya kanda na ye. Mabelé ya vile wana ya monene epasuki na biteni misato; pe ba-vile nyonso ya mokili epanzani.
20 Bisanga nyonso elimwe, pe bangomba emonanaki lisusu té.
21 Mabanga minene ya mbula eyei kokweela bato; moko moko ezalaki na kilo soki tuku mitano. Bato babandi kotsiola Nzambe po na pasi ya mbula wana ya mabanga, pamba té yango ezalaki pasi moko ya somo penza.

Babilone, mwasi ya ndumba

17 1 Bongo moko ya ba-anjelu sambo, baoyo basimbaki basani sambo, alobi na ngai boye: "Yaka! Nakolakisa yo ndenge Nzambe akopesa etumbu na mwasi ya ndumba monene oyo afandaka penepene ya ba-ebale[k].
2 Bakonzi ya mokili bazalaki kotambola na ye, pe bato ya mokili mobimba bazalaki kolangwa vinu ya kindumba na ye."
3 Molimo ya Nzambe akoteli ngai, pe anjelu amemi ngai na esobe. Kuna namoni mwasi moko afandi likolo ya nyama ya motane ngwa; nzoto na yango mobimba bakòmá bakombo ya kotsiola Nzambe. Nyama yango ezalaki na mitú sambo, pe maseke zomi[l].
4 Mwasi wana alati bilamba ya lokumu, ya motane ngwa, ná biloko ya or, mabanga ya talo pe mayaka. Na liboko na ye asimbi kopo moko ya or, etondá na makambo ya kindumba na ye, ezali ya lisumá pe ya mbindo.
5 Na elongi na ye bakòmá kombo moko ya sekelé, elingi koloba: "Vile monene ya *Babilone, mama ya basi ya ndumba pe ya makambo ya mbindo ya mokili."
6 Pe namoni 'té mwasi yango alangwe makila ya bato ya bosantu ná ya bato bazalaki kosakola sango ya Yezu.
Nakamwe mingi penza tango namoni ye.
7 Bongo anjelu atuni ngai: "Po na nini okamwe? Nakoyebisa yo sekelé ya mwasi wana,

---

i 16.16 Armagedon (mabelé ya Megido). Kuna nde epai banguna balongaká mokonzi ya Yuda (2 Bkz 23,29; Zak 12,11).
j 16.19 Tala 9,14 pe 17,1.
k 17.1 "Ndumba": tala ndimbola 2,14. Yoane azali kokanisa vile ya Rome (v.9).
l 17.3 Tala 13,1–3. Nyama yango elakisi bakonzi ya Rome.

ná ya nyama ya mitú sambo pe maseke zomi oyo ezali komema
ye. [8] Nyama yo omonaki ezalaki na bomoi, kasi sik'oyo ezali lisusu
té. Etikali moke ébima na libulu oyo bakangá milimo mabe, bongo
ekobunga libela. Bato ya mokili bakokamwa, baoyo bakombo na
bango ekòmamá na buku ya bomoi té uta na ebandeli ya mokili.
Bakokamwa tango bakomona nyama wana, pamba té yango ezalaki
na bomoi kasi ezali lisusu té; pe ekoya komonana lisusu.

9 "Po na koyeba makambo oyo, esengeli ózala na mayele
penza. Mitú wana sambo elakisi bangomba sambo esika mwasi
yango afandaka[m]; nzokande ezali kolakisa lisusu bakonzi sambo.
[10] Na kati na bango bakonzi mitano basi'bakufá, moko azali, pe
mosusu ayei nanu té. Soki ayei, asengeli kotikala mwa tango
moke. [11] Nyama oyo ezalaki na bomoi kasi ezali lisusu té, elakisi
mokonzi ya mwambe; ye azali moko na kati ya bakonzi sambo,
pe akokende kobunga libela.

12 "Maseke zomi oyo omonaki elakisi bakonzi zomi oyo bazwi
nanu bokonzi té; bakozwa bokonzi esika moko ná nyama wana,
ngonga moko pamba. [13] Bango nyonso zomi bazali na makanisi
se moko: ya kopesa nguya pe bokonzi na bango na maboko ya
nyama wana. [14] Bakobundisa Mwana-Meme, kasi Mwana-Meme
akolonga bango; pamba té ye azali Motambwisi ya batambwisi
nyonso, pe Mokonzi ya bakonzi nyonso. Akoya kobunda, ye ná
bato oyo bamipesá na ye, baoyo Nzambe abengá pe aponá."

15 Anjelu alobi na ngai lisusu boye: "Ba-ebale yo omonaki
esika mwasi ya ndumba afandaka elakisi bato ya bamboka,
mabota, pe minoko ebele. [16] Nyama ná maseke na yango zomi
oyo omonaki, ekobanda koyina mwasi wana ya ndumba. Bakonzi
yango nyonso bakobotola ye bomengo oyo azali na yango,
bakotika ye bolumbu, bakolia misuni na ye, pe bakotumba ye na
móto. [17] Pamba té Nzambe atii na mitema na bango makanisi ya
kosala makambo oyo ye alingi. Bakopesa bokonzi na bango na
maboko ya nyama wana, tii tango Nzambe akokokisa maloba na
ye.

18 "Pe mwasi yo omonaki elakisi vile monene oyo ezali
kotambwisa bakonzi nyonso ya mokili."

Babilone ekufi

18 [1] Na sima ya makambo oyo, namoni anjelu mosusu auti na
Likolo. Azalaki na nguya mingi, pe lokumu na ye engengisi
mokili mobimba. [2] Agangi na mongongo makasi: "Vile monene
ya *Babilone esi'ekwei! Esili! Ekómi mboka ya bazabolo pe ya
milimo nyonso ya mbindo; etondi na bandeke ya bosoto pe ya

---

m 17.9 Vile ya Rome etòngamá na bangomba sambo.

mabe. 3 Pamba té mwasi wana ya ndumba amelisi bato ya bikolo
nyonso lotoko ya kindumba na ye. Bakonzi ya mokili batambolaki
ná ye; pe lokola atondaki na bomengo, bato nyonso ya mombongo
bazwaki mbongo mingi likolo na ye."
4 Bongo nayoki mongongo mosusu euti na Likolo pe elobi:
"Bino, bato na ngai, bólongwa epai na ye, po bómema masumu
na ye té pe bózwa etumbu té esika moko ná ye. 5 Pamba té
masumu na ye esi'emati tii na Likolo, pe Nzambe ayei kokanisa
misala na ye ya mabe. 6 Bózongisela ye pasi nyonso oyo ye amonisaki
bino. Makambo nyonso ye asalaki bino, bózongisela ye yango mbala
mibale. Amelisaki bino kopo ya vinu ya bololo; bótondisela ye yango
mbala mibale. 7 Azalaki kotombola mapeka pe atondaki na bomengo;
sik'oyo bótondisa ye na pasi pe mawa, pamba té azalaki koloba boye
na se ya motema: 'Nafandi awa lokola mokonzi, nakufelá mobali té
pe nakolata pili ata mokolo moko té.' 8 Yango wana bapasi oyo
nyonso ekokweela ye na mokolo moko: liwa, mawa, pe nzala.
Bakozikisa ye na móto, pamba té Nzambe asi'akatelá ye etumbu; ye
azali Nkolo ya nguya nyonso."
9 Bakonzi ya mokili oyo bazalaki kotambola ná ye pe bazwaki
bomengo epai na ye, bakoyoka pasi pe bakolela po na ye, tango
bakomona milinga ya móto oyo ezali kozikisa ye. 10 Bakoyoka
somo po na pasi oyo ekokweela ye, bongo bakotelema mosika pe
bakoloba boye: "Mawa! Mawa penza na yo, *Babilone, vile
monene pe ya makasi! Ozwi etumbu na ngonga moko pamba!"
11 Bato ya mombongo ya mokili mobimba bazali komona pasi
pe basali matanga po na mboka yango, pamba té ata moto moko
té asombaka lisusu biloko na bango: 12 or, arjan, mabanga ya talo
pe mayaka; bilamba ya lokumu ya ndenge na ndenge[n]; banzete
nyonso ya kitoko pe ya solo malamu, biloko esalamá na pembe
ya nzoko, na bronze to na bibende mosusu to pe na mabanga ya
marbre; 13 biloko ekómisaka bilei elengi; ndenge nyonso ya malasi;
vinu, mafuta, farine, blé; bangombe, bameme, bapunda pe ba-sháreti,
ná pe baumbu, ézala bato oyo bakangi to baoyo babotamá
baumbu. 14 Bato ya mombongo bazali koloba boye na Babilone:
"Biloko nyonso oyo ezalaki kosepelisa yo esi'elimwe epai na yo;
bomengo na yo pe biloko ya kitoko nyonso ebebi; ekomonana
lisusu epai na yo ata mokolo moko té." 15 Bato nyonso oyo
bazwaki bomengo na mombongo oyo bazalaki kosala na Babilone,
bakoyoka somo pe mawa po na pasi oyo ekokweela yango.
Bakotelema mosika, pe bakobanda kolela boye: 16 "Mawa! Mawa
penza na vile oyo ya monene! Bato na yango bazalaká kolata

---

n 18.12 Na grek bapesi bakombo ya bilamba oyo babengaka na
lopoto boye: lin, pourpre, soie et écarlate.

bilamba ya lokumu ya ndenge nyonso; biloko ya or, mabanga ya talo
pe mayaka. 17 Bomengo wana nyonso ebebi na ngonga moko pamba!"
Bakapiteni nyonso ya masuwa pe bato na bango ya mosala ná
bato ya mobembo, ná baoyo nyonso babikelaka na ebale monene,
batelemi mosika 18 pe bazali kotala milinga ya móto oyo ezali
kozikisa vile, babandi koganga na mingongo makasi: "Ata vile
moko té ekokanaki na vile oyo ya monene!" 19 Bongo bapakoli
putulu na mitú; na mawa nyonso babandi kolela boye: "Mawa!
Mawa penza na vile oyo ya monene! Bato nyonso oyo bazalaki
na bamasuwa bandukaki mbongo po na bomengo na yango! Kasi
eyei kopanzana na ngonga moko pamba!"
20 Yo Likolo, sepela po Babilone ekufi! Bino bato ya bosantu,
bantoma pe baprofete, bósepela! Pamba té Nzambe alongisi bino,
na ndenge apesi yango etumbu!
21 Bongo anjelu mosusu ya nguya atomboli libanga moko
monene pe abwaki yango na ebale, alobi: "Oyo ezali ndenge
bakobwaka vile monene ya *Babilone; ekomonana ata moke
lisusu té. 22 Bato oyo babetaka miziki, ézala lindanda, banzembo,
piololo to kelelo, bakoyoka lisusu té epai na yo. Bato oyo basalaka
misala ya kitoko bakomonana lisusu té epai na yo. Makelele ya
konika blé, bakoyoka yango lisusu té epai na yo. 23 Mwinda moko
té ekobanda kopela lisusu epai na yo. Mingongo ya bilenge oyo
bauti kobalana, bakoyoka yango lisusu té epai na yo. Bato na yo
ya mombongo balekaki bato nyonso ya mokili. Yo moko ozalaki
kokosa bato ya bikolo nyonso na kindoki na yo. 24 Sik'oyo ozwi
etumbu likolo ya makila ya baprofete, ya bato ya bosantu, pe ya
bato nyonso oyo babomá awa na mokili."

19 1 Na sima ya makambo wana, nayoki lokola mingongo
makasi ya bato ebele penza, bazali koloba na Likolo:
"*Aleluya! Nzambe na biso azali Mobikisi;
lokumu pe nguya ezali na ye!
2 Ye akataka makambo nyonso
na ndenge ya solo pe ya bosembo.
Akati likambo ya ndumba monene
oyo azalaki kobebisa mokili na kindumba na ye;
apesi ye etumbu po abomaki basali na ye."
3 Bongo nayoki lisusu balobi: "Aleluya! Móto ezali kozikisa vile
oyo ya monene; milinga na yango ezali komata mikolo nyonso
seko!" 4 Bambuta-muntu tuku mibale na minei pe ba-Sheriben
minei bafukameli Nzambe oyo afandi na Kiti ya bokonzi, pe
balobi: "Amen! Aleluya!"

Feti ya libala ya Mwana-Meme

5 Mongongo moko euti epai ya Kiti ya bokonzi, elobi:

"Bókumisa Nzambe na biso,
bino nyonso basali na ye,
bino nyonso bato botosaka ye,
ézala bato minene to bato pamba."

6 Bongo nayoki mingongo ya bato ebele penza, ezalaki
koyokana lokola makelele ya bambonge ya ebale, pe lokola kake
ya makasi, balobi:

"*Aleluya! Nkolo akamati bokonzi!
Ye azali Nzambe na biso ya nguya nyonso;
7 tósepela, tózala na esengo, tókumisa ye.
Oyo ezali feti ya libala ya Mwana-Meme;
mwasi na ye asi'amibongisi.
8 Balatisi ye bilamba ya lokumu,
ya peto pe ya *pembe penza;
ezali nde misala ya bosembo ya bato ya bosantu."

9 Anjelu moko alobi na ngai: "Kòma boye: Esengo na baoyo
Nzambe abengisi na feti ya libala ya Mwana-Meme!" Pe abakisi:
"Nzambe ye moko moto alobi yango."
10 Bongo nafukameli anjelu,
kasi ye alobi na ngai: "Kosala boye té! Ngai nazali kaka mosali
lokola yo, pe lokola bandeko na yo oyo babatelaka sango Yezu
ayeelaki bato! Fukamela bobele Nzambe. Pamba té maloba oyo
Yezu ayeelaki bato, Molimo moto apesaka yango na baprofete."

Mesia alongi

11 Bongo namoni Likolo efungwani. Punda moko ya *pembe
emonani; oyo amati yango babengaka ye "Moto ya solo oyo auti
na Nzambe"; ye asambisaka bato pe abundaka na bosembo
nyonso.
12 Miso na ye ezali kongala lokola móto; alati bikoti mingi
ya bokonzi na motú. Na nzoto na ye bakòmá kombo oyo bobele
ye moko ayebi.
13 Alati nzambala moko epoli na makila. Kombo
na ye "Maloba ya Nzambe".
14 Basoda ya Likolo bazalaki kolanda
ye, bamati na bapunda ya *pembe pe balati bilamba ya lokumu,
ya peto pe ya *pembe.
15 Mbeli moko ya etumba, ya mino makasi,
ebimi na monoko na ye, po ábundisa na yango bato ya bikolo
nyonso[o]. Akotambwisa yango na makasi penza[p]. Ye moto akoka-
mola *mbuma ya vinu na libulu oyo Nzambe ya nguya nyonso
atimolá na kanda na ye ya somo[s].
16 Na nzambala na ye pe na
likolo na ye bakòmá kombo oyo: "Motambwisi ya batambwisi pe
Mokonzi ya bakonzi."

---

o 19.15 Mbeli yango elakisi 'tè Mesia alongi na nguya ya maloba ya Nzambe oyo ye ayeelaki bato.

p 19.15 Tala 2,27.

s 19.15 Tala 14,19–20.

17 Bongo namoni anjelu moko atelemi na kati ya moi, abeleli
na mongongo makasi epai ya bandeke oyo bazalaki kopumbwa
na kati ya likolo: "Bóya kosangana esika moko na feti monene
ya Nzambe! 18 Bóya kolia misuni ya bakonzi ya bikolo, ya basoda
ná ba-shef na bango, misuni ya bapunda ná bato oyo bamataka
yango, misuni ya bato nyonso, ézala baumbu to bansomi, ézala
bato minene to bato pamba!"
19 Bongo namoni Nyama ná bakonzi ya mokili pe basoda na
bango, basangani esika moko po na kobundisa Moto oyo amati
na punda, pe basoda na ye. 20 Bakangi Nyama ná profete ya lokuta
oyo azalaki kosala makamwisi na miso na yango; ezali na
makamwisi yango nde akosaki bato oyo bazwaki elembo ya
Nyama pe bazalaki kofukamela ekeko na yango. Nyama ná
profete ya lokuta, babomi bango té kasi babwaki bango mibale
na lak ya móto esika *fofolo ezali kopela. 21 Nzokande bakonzi
ya mokili ná basoda na bango, basilisi bango na mbeli oyo ezali
kobima na monoko ya Moto oyo amati na punda; bongo bandeke
nyonso eyei kolia misuni na bango.

Mbula nkoto moko

20 1 Bongo namoni anjelu moko auti na Likolo, asimbi
fungola ya libulu oyo bakangá milimo mabe, na pe
monyololo moko monene. 2-3 Akangi Elima, Nyoka ya Kala; yango
ezali Zabolo to Satan[t]; atii ye monyololo pe abwaki ye na libulu
ya milimo mabe, bongo akangi yango na fungola pe atii yango
elembo. Boye Satan akokoka lisusu kokosa bato ya bikolo nyonso
té tii akokokisa mbula nkoto moko[u]. Na sima esengeli bábimisa
ye po na mwa tango moke.
4 Bongo namoni bakiti ya bokonzi; baoyo bafandi na yango bazwi
bokonzi ya kokata makambo ya bato nyonso. Namoni pe milimo ya
bato oyo babomaki po bazalaki kosalela maloba ya Nzambe oyo
Yezu ayeelaki bato[v]. Namoni lisusu bato oyo baboyaki kofukamela
Nyama to ekeko na yango; bazwaki pe elembo na yango na elongi
té to na maboko. Bango nyonso bazongi na bomoi, pe bazwi bokonzi
esika moko na Kristo, mbula nkoto moko. 5 Yango nde ezali kosekwa
ya liboso. Nzokande bato mosusu oyo bakufá bazongi na bomoi té,
tii bakokisi mbula nkoto moko. 6 Esengo na bato oyo bakozala na
molongo ya baoyo bakosekwa liboso. Bango bazali bato ya
bosembo penza; liwa ya mibale ekoki kolia bango té. Bakozala

---

t 20.2–3 Tala 12,9.
u 20.2–3 Moto moko té akoki kotanga bambula wana; 1000 elingi koloba kaka eleko moko ya molai.
v 20.4 Tala 6,9.

banganga-Nzambe oyo bakobanda kosalela Nzambe ná Kristo;
pe bakozwa bokonzi esika moko na ye, mbula nkoto moko.

Nzambe alongi pe akati makambo libela

7 Soki mbula oyo nkoto ekoki, bakotika Satan pe bakobimisa
ye na boloko, 8 po ákende kokosa lisusu bato ya bikolo nyonso
ya mokili ezali Gog ná Magog[w]. Ye akosangisa bango esika moko
po na kobunda bitumba; bakozala ebele penza lokola mbuma ya
zelo pembeni ya ebale. 9 Bongo bapanzani na mokili mobimba pe
bazingi basoda ya Nzambe, pe vile oyo ye alingaka. Kasi móto
euti na Likolo, pe eyei koboma bango. 10 Bongo zabolo oyo azalaki
kokosa bango, babwaki ye na lak ya móto pe ya *fofolo, esika
babwakaki Nyama pe profete ya lokuta. Kuna bakozala komona
pasi butu moi, seko na seko.
11 Bongo namoni Kiti monene ya bokonzi, ezalaki ya *pembe.
Namoni pe moto afandi wana; Likolo na se ekimi na miso na ye,
pe ebungi libela. 12 Na sima namoni bato nyonso oyo bakufá, ézala
bato minene to bato pamba, batelemi liboso ya Kiti ya bokonzi.
Babuku efungwani; bafungoli pe buku mosusu, yango ezali buku
ya bomoi. Bongo babandi kosambisa bato bakufá, moto na moto
ná makambo oyo ye asalaki, pamba té nyonso esi'ekòmamá na
babuku wana. 13 Ebale ezongisi bato oyo babungaki na mai; liwa
pe mboka ya bato bakufá ezongisi bato na yango. Bongo basambisi
bango, moto na moto na makambo oyo ye asalaki. 14 Liwa pe
mboka ya bato bakufá, babwaki yango na lak ya móto[x]. Lak oyo
ya móto ezali nde liwa ya mibale. 15 Pe moto nyonso oyo kombo
na ye ekòmamá na Buku ya bomoi té, babwaki ye na lak ya móto.

Likolo ya sika pe Mokili ya sika

21 1 Bongo namoni Likolo ya sika pe Mokili ya sika. Pamba
té Likolo ya liboso ná mokili ya liboso elimwaki, pe ebale
ya "lamer" ezali lisusu té[y]. 2 Pe namoni Mboka ya bosantu,
Yeruzalem ya sika, euti na Likolo epai ya Nzambe; yango
emikómisaki kitoko, ndenge elenge mwasi amibongisaka po na
kokutana ná mobali na ye.
3 Nayoki mongongo makasi euti epai ya Kiti ya bokonzi, elobi:
"Tala Nzambe ayei kotònga na kati ya bato; ayei kofanda epai
na bango. Bango bakozala bato na ye, pe Nzambe ye moko

---

w 20.8 Gog ná Magog: ezali kombo Ezekiel apesaká na banguna ya Nzambe; Ezek 38–39.
x 20.14 Elakisi 'tè liwa pe mboka ya bato bakufá ekozala lisusu té.
y 21.1 Epai ya ba-Ebré, ebale monene (na lopoto "la mer") ezalaki eloko ya kobanga. Tala ndimbola "Mai", lk 693.

akozala ná bango. [4] Akopangusa bango mai nyonso na miso; liwa
ekozala lisusu té, ata matanga, ézala mawa to pe pasi. Pamba té
makambo ya kala esili."
5 Bongo Moto oyo afandi na Kiti ya bokonzi alobi: "Sik'oyo
nazali kosala biloko nyonso ya sika." Na sima alobi na ngai: "Kòma
maloba yango, pamba té ezali ya solo, pe bato bakoki kotiela yango
mitema." [6] Pe abakisi: "Esili! Nazali Ebandeli pe Suka! Moto oyo
azali na posa ya mai, nakomelisa ye mai ofele; akozwa yango na
esika mai ya bomoi ebimelaka. [7] Moto alongi akozwa bolamu wana;
nakozala Nzambe na ye, pe ye akozala mwana na ngai. [8] Kasi bato
oyo babangaka pe basundolá bondimi, bato ya bizaleli mabe,
bandoki, baoyo babomaka bato, basalaka kindumba, basambelaka
banzambe ya bikeko, pe bato nyonso ya lokuta, esika na bango ezali
na lak oyo epelaka móto ná *fofolo; yango nde liwa ya mibale."

Yeruzalem ya sika

9 Anjelu ayei epai na ngai; ye azalaki moko ya baoyo bazalaki
kosimba basani sambo etondá na bapasi sambo ya suka. Alobi
na ngai: "Yaka; nakolakisa yo mwasi oyo Mwana-Meme akobala."
[10] Molimo ya Nzambe akoteli ngai, bongo anjelu amemi ngai na
likolo ya ngomba moko ya molai koleka. Alakisi ngai Yeruzalem,
vile ya bosantu oyo euti na Likolo epai ya Nzambe. [11] Ezalaki
kongenga na lokumu ya Nzambe, lokola mabanga ya talo ya
kitoko penza[z]. [12-13] Vile yango ezali na lopango moko ya molai pe
ya makasi. Lopango wana ezali na baporte zomi na mibale: misato
na epai moi ebimaka, misato na epai moi elalaka, misato na epai
ya likolo, pe misato na epai ya se. Ba-anjelu zomi na mibale bazali
kokengela yango. Likolo ya baporte wana bakòmá bakombo ya
mabota zomi na mibale ya Israel. [14] Lopango ya vile etòngamá na
likolo ya ba-fondasion zomi na mibale; na yango bakòmá
bakombo ya bantoma zomi na mibale ya Mwana-Meme.
15 Anjelu oyo azalaki koloba na ngai asimbi mwa nzete ya or
po na komeka vile ná baporte, pe lopango na yango. [16-17] Ameki
yango; molai ya vile na bipai nyonso minei, ná molai na yango
banda na se tii na likolo, ezali ndenge moko: ya "ba-stade" 12.000.
Sima ameki pe lopango: molai na yango banda na se tii na likolo
ezali ya "maboko" 144[a]. Anjelu amekaki yango ndenge bato
bamekaka. [18] Batòngá lopango yango na mabanga ya yaspe; pe

---

z 21.11 Na grek: lokola yaspe oyo ezali polele lokola kristal.
a 21.17 "Stade" moko ezali na molai ya bametre soki 200. "Liboko" moko ezali basantimetre soki 50. Ba stade 12.000 pe maboko 144 elakisi 'tè vile yango ekoki penza na ekolo oyo Nzambe aponá (tala ndimbola 7,4).

vile mobimba esalamá na or ya peto oyo ezali komonana lokola
talatala ya peto. 19 Na ba-fondasion ya lopango ya vile, batiá
mabanga ya talo ya ndenge zomi na mibale: yaspe, safir, agate,
emerode, 20 oniks, sardwane, krizolite, beril, topaze, krizopaze,
yasente, pe ametiste. 21 Baporte wana zomi na mibale esalamá na
mayaka zomi na mibale. Porte moko moko ezali liyaka moko.
Balabala monene ya vile batandá yango na or ya peto oyo ezali
polele lokola talatala.
22 Na kati ya vile, natikalaki komona Ndako ya bosantu té.
Pamba té Nkolo, Nzambe ya nguya nyonso azali esika na yango
ya bosantu, ye ná Mwana-Meme. 23 Vile yango ezali na posa ya
moi té to sanza po na kongengela yango, pamba té lokumu ya
Nzambe moto engengisaka yango, pe Mwana-Meme azali lokola
mwinda na yango. 24 Vile ekozala kongengela bato ya bikolo
nyonso. Bango nyonso bakobanda koya epai na yango, pe bakonzi
ya mokili bakomemela yango bomengo na bango. 25 Bakokanga
baporte na yango ata mokolo moko té, po kuna butu ekozala té.
26 Vile yango ekozwa lokumu pe bomengo ya bikolo nyonso.
27 Eloko moko té ya mbindo ekoki kokota kuna, ézala baoyo
basalaka makambo ya soni to baoyo balobaka lokuta; kasi bato
oyo bakokota kuna, ezali bobele baoyo bakombo na bango
esi'ekòmamá na buku ya Mwana-Meme.

22 1 Na sima anjelu alakisi ngai ebale ya mai ya bomoi, euti
epai ya Kiti ya bokonzi ya Nzambe ná ya Mwana-Meme,
ezali kongenga lokola kristal. 2 Ebale yango ekabwaná; ezali
koleka epai na epai ya balabala monene ya vile. Kuna na kati
ezali na nzete ya bomoi oyo ebotaka mbuma mbala zomi na
mibale na mbula moko, elingi koloba 'tè mbala moko na sanza
moko. Makasa na yango ebikisaka bato ya bikolo nyonso.
3 Ata eloko moko té ya lisumá ekomonana na vile wana. Kiti
ya bokonzi ya Nzambe ná ya Mwana-Meme ekozala kuna, pe
basali ya Nzambe bakobanda kosambela ye. 4 Bakomona ye na
miso, pe kombo na ye ekozala komonana na bilongi na bango.
5 Butu ekozala lisusu té, pe bakozala na posa ya mwinda té to ya
moi, po Nkolo Nzambe akozala kongengela basali na ye; bango
bakozala bakonzi seko na seko.

Yezu akoya

6 Na sima anjelu alobi na ngai boye: "Maloba oyo ezali ya
solo, pe bato bakoki kotiela yango mitema. Nkolo Nzambe oyo
apesaka Molimo na ye na baprofete, atindaki anjelu po álakisa
na basali na ye makambo oyo esengeli koya na mwa mikolo."
7 Bongo Yezu alobi: "Tala, etikali moke náya! Esengo na baoyo
babatelaka maloba euti na Molimo, ndenge ekòmamá na buku oyo."

8 Ngai Yoane nayokaki pe namonaki makambo wana. Bongo
tango nasilisaki koyoka pe komona, nafukameli anjelu oyo
alakisaki ngai yango. 9 Kasi ye alobi na ngai: "Kosala boye té!
Fukamela bobele Nzambe. Ngai nazali kaka mosali lokola yo, pe
lokola bandeko na yo baprofete, ná bato nyonso oyo batosaka
maloba ekòmamá na buku oyo." 10 Bongo alobi na ngai lisusu
boye: "Maloba euti na Molimo, ndenge ekòmamá na buku oyo,
kobomba yango té! Pamba té tango elingi ékoka. 11 Moto nyonso
oyo asalaka mabe, álanda kaka makambo ya mabe; moto nyonso
oyo asalaka makambo ya mbindo, alanda kaka makambo ya
mbindo. Moto nyonso oyo asalaka malamu, álanda kaka makambo
ya malamu; moto nyonso oyo azali moto ya Nzambe, ámipesa
mobimba na Nzambe."
12 Bongo Yezu alobi: "Tala, etikali moke náya! Nakoyeela
moto na moto lifuta ya mosala na ye. 13 Ngai nazali Moto ya liboso
pe ya suka, ngai moto nabandaki mokili pe nasukisi yango; nazali
penza Ebandeli pe suka[b]."
14 Esengo na baoyo basukoli bilamba na bango, po bázwa
nzela ya kolia mbuma ya nzete ya bomoi, pe bákoka kokota na
baporte ya Yeruzalem ya sika. 15 Kasi bato oyo basalaka makambo
ya mbindo, bandoki, baoyo basalaka kindumba, babomaka bato,
basambelaka banzambe ya bikeko, pe bato nyonso ya lokuta,
bango nyonso bakotikala na libanda.
16 "Ngai Yezu, natindi anjelu na ngai po na kolakisa bino
makambo etali ba-eklezya. Ngai nazali mwana oyo Nzambe
alakaká na David. Nazali monzoto oyo etanisaka tongo[d]."
17 Molimo ná mwasi oyo Mwana-Meme akobala, balobi:
"Yaka!" Moto oyo ayoki yango áloba pe: "Yaka!" Oyo ayoki posa
ya mai áya; oyo alingi komela, ázwa mai ya bomoi ya ofele.

Makambo ya suka

18 Moto nyonso oyo azali koyoka maloba euti na Molimo,
ndenge bakòmá na buku oyo, ngai Yoane nazali koyebisa ye
ákeba. Soki moto abakisi maloba mosusu, Nzambe akobakisela
ye bapasi nyonso ekòmamá na buku oyo. 19 Pe soki moto alongoli
maloba mosusu, Nzambe akolongola ye na molongo ya bato oyo
bakobanda kolia mbuma ya nzete ya bomoi, akopesa ye pe esika
té na vile ya bosantu; ye akozanga nyonso ekòmamá na buku oyo.
20 Yezu moto ayebisi yango, alobi: "Ee, etikali moke náya!"
Ézala se bongo! Nkolo Yezu, yaka!
21 Bolamu ya Nkolo Yezu ézala na bato nyonso.

---

b 22.13 Yezu akokani na Nzambe. Tala 1,8.21,6.
d 22.16 Tala 2,28.